ODIA GALPARA NABAJATAK KATHA, Postal Regd. No: BN/185/20-22. RNI No. 44115/87 • Date of publication: 1.9.2020, Total page: 64 • ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୨୦, ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷ

ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ନବଜାତକ

କଥା

KATHA

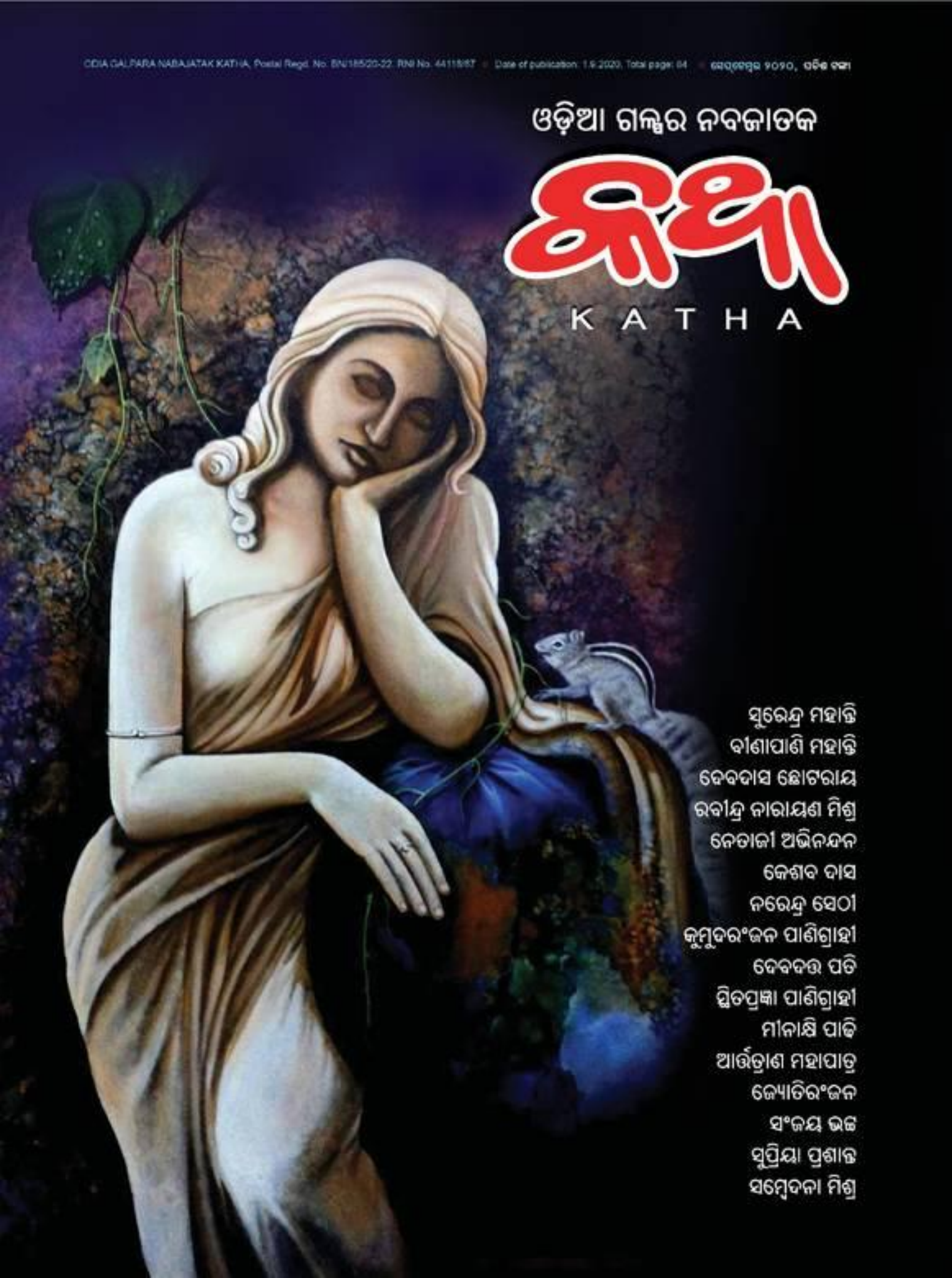

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି
ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି
ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟ
ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ମିଶ୍ର
ନେତାଜୀ ଅଭିନନ୍ଦନ
କେଶବ ଦାସ
ନରେନ୍ଦ୍ର ସେଠୀ
କୁମୁଦରଂଜନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ
ଦେବଦତ୍ତ ପତି
ସ୍ମିତପ୍ରଜ୍ଞା ପାଣିଗ୍ରାହୀ
ମୀନାକ୍ଷି ପାଢ଼ି
ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମହାପାତ୍ର
ଜ୍ୟୋତିରଂଜନ
ସଂଜୟ ଭଞ୍ଜ
ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତ
ସମ୍ବେଦନା ମିଶ୍ର

Ranjita Institute of Hotel Management & Catering Technology

Bidyanagar, Mahura, Janla, Bhubaneswar, Odisha. Pin - 752054

NCHMCT

CAREER IN HOTEL MANAGEMENT

COURSES OFFERED

- **B.Sc. in Hospitality & Hotel Administration**

  Duration: 03 years (06 semesters); Eligibility : 10 +2 (Any Stream); Age : 18 to 22 years

- **Post Graduate Diploma in Accommodation Operation & Management**

  Duration: 1 ½ year; Eligibility : Graduate (Any Stream); Age : 18 to 25 years

- **Diploma in**
  - Food Production
  - Food & Beverage Service
  - Front Office Operation
  - Housekeeping Operation

  Duration: 1 ½ year; Eligibility : 10+2(Any Stream); Age : 18 to 25 years

-: RECOGNITIONS :-

:: Affiliated to : NCHMCT, Noida, Ministry of Tourism, Govt. of India

:: ISO 9001-2008 Certified

ADMISSION OPEN 2020

* 100% Placement Assistance

www.rihmct.edu.in

info@rihmct.edu.in / info.rihc@gmail.com

: 0674-6636 555

: 90400 21102

: 9040 021 100/101/103

ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ନବଜାତକ

କଥା

ତ୍ରୟୋଦଶ ବର୍ଷ, ୭ମ ସଂଖ୍ୟା
ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୨୦

ମୁଖ୍ୟ ସଂପାଦକ
ସୌମ୍ୟରଂଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ
ସଂପାଦକ
ଗୌରହରି ଦାସ
ସହ ସମ୍ପାଦକ:
ଶ୍ରେତୁବାସୀ ନାଏକ
ସମ୍ପାଦନା ସହଯୋଗୀ:
ସଂଗମ ମହାନ୍ତି
ପ୍ରତାପ ସାହୁ
ଅଙ୍ଗସଜ୍ଜା: ଚନ୍ଦନ ମଲ୍ଲିକ
ଯୋଗାଯୋଗ:
ସମ୍ବାଦ: ଭବନ, ସମ୍ବାଦ ଭବନ
ବି-୨୭, ଦ୍ୱିତୀୟ ମହଲା, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ
ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୧୦
Phone: (0674) 2548902, 2548903, 2548904
Email: katha@easternmedia.in
Website: visit www.sambadepaper.com and click on KATHA

Business (Circulation)
Mr. Priyadarshi Mohanty
Phone: (0674) 2548048
Mob: 9437097500
Email: priyardarshi.m@sambad.in, circulation@sambad.in
Advertisement
Mr. Himansu Satpathy
Mob: 9090972727
Email: himansu.s@sambad.in

ORIYA GALPARA NABAJATAK KATHA
Fiction Monthly

Postal Regd. No. BN/185/20-22
RNI No : 44118/87
Printed and Published by Bijay Kumar Patnaik on behalf of Eastern Media Ltd and printed at Sambad Bhavan, B-27, Rasulgarh Industrial Estate, Bhubaneswar-751010.

Editor: Gourahari Das

ମୂଲ୍ୟ: ପଚିଶ ଟଙ୍କା

ଇଟା

ବହୁବର୍ଷ ପରେ କଲେଜ ଦିନର ପ୍ରଣୟିନୀ ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ନିଜର ଶିକ୍ଷକ- ସ୍ୱାମୀକୁ ତା' ପାଖକୁ ପଠେଇଥିବା ଜାଣି ଉପଶାସନ ସଚିବ ଅନୁପମ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହିତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା।।

ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ସ୍ୱାମୀର ନାମ ସୁଧାକର। ଫାଇଲ୍ ଉପରୁ ନଜର ହଟେଇ ଅନୁପମ ଦେଖିଲା, ତା'ର ବାତାନୁକୂଳିତ ଓ କାର୍ପେଟ୍ ବିଛା କୋଠରି ଭିତରକୁ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିଲା ସୁଧାକର, ଯଦି କି ଟିକିଏ ଅସାବଧାନ ହେଲେ କିଛି ଗୋଟେ ବଡ଼ ତ୍ରୁଟି ହୋଇଯିବ।

ଅନୁପମର ଟେବୁଲ୍ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ସୁଧାକର ତାକୁ ଅଣ୍ଟାଭାଙ୍ଗି ନମସ୍କାର କଲା ଏବଂ ବ୍ୟାଗ୍‌ରୁ ଚିଠିଟିଏ ବାହାର କରି ବଢ଼େଇଦେଲା।

ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳିର ହାତଲେଖା ଚିଠିଟା ଛୁଇଁ ଛୁଇଁ ଅନୁପମ ଭିତରେ ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା। ମନେପଡ଼ିଗଲା କଲେଜ ଦିନର କଥା। ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳିର ମାନସିକ, ଆର୍ଥିକ ଓ ଦୈହିକ ସହାୟତା ବିନା ତା' ପରି ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ଓ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସହୀନ ଯୁବକ ଆଗକୁ ଆସିପାରି ନ ଥାନ୍ତା।

ମାତ୍ର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବା ପରେ ଅନୁପମ ବଦଳିଯାଇଥିଲା। ଭାବୀ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କର ପ୍ରଚୁର ସମ୍ପତ୍ତି ତାକୁ କୋଉଦିନ ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ପାଖରୁ ଟାଣିଆଣି ମିତାଲିର ପଣତରେ ଛନ୍ଦି ଦେଇଥିଲା ତାହା ସେ ଜାଣିପାରି ନ ଥିଲା। ସେଦିନ ସେ ମନକୁ ବୁଝେଇଥିଲା, ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ହେଲେ ତା'ର ମିତାଲି ସହ ବିବାହ ଆବଶ୍ୟକ, ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳିର ପ୍ରେମ ପାଖେ ଅଟକିରହିବା ତୁଚ୍ଛା ଭାବପ୍ରବଣତା ହେବ।

: ହଁ, କୁହନ୍ତୁ। ଆପଣଙ୍କର ସମସ୍ୟାଟା କ'ଣ ? - ଅନୁପମ ପଚାରିଲା।

ସରକାରୀ ଚିଠିରେ ଥିବା ଗୋଟେ ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ ସୁଧାକର ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଠାରୁ କମ୍ ଦରମା ପାଉଥିଲା। କୋର୍ଟରୁ ଡିଗ୍ରୀ ଆଣିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ତା' ଭାଗ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସି ନ ଥିଲା।

ଅନୁପମ ଜାଣିପାରିଲା, ଏହା ତା' ପାଇଁ ଏକ ସହଜ କାମ। ମାତ୍ର ଉପରକୁ ସେ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଫୁଟାଇ କହିଲା, "କ'ଣ ହୋଇପାରିବ ମୁଁ ଦେଖେ।"

ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ପୁଣି ଆସିଲା ସୁଧାକର।

ଅନୁପମ ଟେବୁଲ୍ ଡ୍ରୟାରରୁ ଅର୍ଡରର ନକଲଟେ ଦେଇ କହିଲା, "ପ୍ରପର ଚ୍ୟାନେଲ୍‌ରେ ଅର୍ଡର ଯିବ। ଏଇଟା ଆପଣ ରଖିଥାଆନ୍ତୁ।"

ତା'ପରେ ସେ ପଚାରିଲା, "ଆଚ୍ଛା ସୁଧାକର ବାବୁ! ଆପଣ ପରା ପିଲାଙ୍କୁ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ାନ୍ତି। କହିଲେ, କାଠୁଅ ଆଉ ଇଟା ଭିତରେ ଫରକ କ'ଣ ?"

ପ୍ରଶ୍ନଟେ ପଚାରିବା ଆଗରୁ ମନେ ମନେ ଉତ୍ତର ଭାବିସାରିଥିଲା ଅନୁପମ। ଇଟାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ମାଟି ପାଖରେ ନାହିଁ। ଇଟା ସଳଖ ସୁନ୍ଦର, ମଜଭୁତ। ସିଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତିର ଉଦାହରଣ ଇଟା ହେଲେ ତା' ଆଗରେ ଲୋଚାଲୋଚା ହୋଇ ବସିଥିବା ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକ ସୁଧାକର ହେଉଛି ମେଣ୍ଢାଏ କାଦୁଅ।

: କାଦୁଅକୁ ଜଣେ ଇଚ୍ଛା ମୁତାବକ ଯେକୌଣସି ଆକୃତି ଦେଇପାରିବ, ମାତ୍ର ପୋଡ଼ାଇଟା ପାଖେ ସେ ନମନୀୟତା ନ ଥାଏ।

ସୁଧାକରର ଏଭଳି ଉତ୍ତର ପାଇଁ ଅନୁପମ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲା।

ଏଥର ସୁଧାକର ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରୁ ଲଫାପାଟେ ବାହାର କରି ଏପଟସେପଟ ଚାହିଁଲା ଏବଂ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଅନୁପମ ହାତକୁ ବଢ଼େଇଦେଲା।

: କ'ଣ ? କହୁ କହୁ ଅନୁପମ ଲଫାପା ଖୋଲି ଦେଖିଲା ତା' ଭିତରେ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା।

: ଏ କ'ଣ ? ସେ ଚିତ୍କାର କଲା।

: ସାର୍! ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ମୋତେ କହିଥିଲା, ତା'ର ଗହଣା ବିକାଇଙ୍କୀ କରି ଚାଲିଶ ଆଣିଦେବା ପାଇଁ। ପାରିଲି ନାହିଁ। ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, ମାସେ ଭିତରେ ମୁଁ ଅବଶିଷ୍ଟତକ ଆଣି ଦେଇଯିବି।

: ଆପଣ ମୋତେ କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ? - ଅନୁପମ ବଡ଼ପାଟିରେ କହିଲା।

: ସାର୍, ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି କହୁଥିଲା, ଆପଣ ପିଲାଦିନେ ଯେମିତି ଥିଲେ ଏବେ ବି ସେମିତି ଥିବେ। ମୁଁ ଅବଶିଷ୍ଟ ନିଶ୍ଚୟ ଆଣି ଦେଇଯିବି। ବିଶ୍ୱାସ ରଖନ୍ତୁ।

ଅନୁପମ ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରୁ ନ ଥିଲା। ସେ ଜାଣିଥିଲା, ନିଜର ସଙ୍କୋଚତା ସପକ୍ଷରେ ସେ ଏବେ ଯାହା କିଛି କହିବ, ତାହା ସୁଧାକର ଭିତରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ତା' ସମ୍ପର୍କରେ ଧାରଣାକୁ ସେତିକି ଦୃଢ଼ କରିବ।

- ସଂପାଦକ

ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ନବଜାତକ

କଥା

KATHA

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୨୦

ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ

୧୧	ଭାଇଭଗାରି	ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ମିଶ୍ର
୩୩	ସଭାକୁ ଯାଉଥିବା ଲୋକଟି ସମ୍ପର୍କରେ	ନେତାଜୀ ଅଭିନନ୍ଦନ
୪୦	ବ୍ୟାଧି	କେଶବ ଦାସ
୪୩	ଶବ ସତ୍କାର କରୁଥିବା ଲୋକଟି	ନରେନ୍ଦ୍ର ସେଠୀ
୪୬	ପ୍ରଥମ ଗ୍ରାହକ	କୁମୁଦରଂଜନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ
୫୦	ଗୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବର ଅର୍ଥହୀନ କାହାଣୀ	ଦେବଦତ୍ତ ପତି
୫୨	ଉଅ	ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞା ପାଣିଗ୍ରାହୀ
୫୪	ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ ଓ ଆଶା ଆଣ୍ଠ	ମୀନାକ୍ଷି ପାଢ଼ି
୬୧	ଭୋକ	ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମହାପାତ୍ର
୬୪	ଅନାସକ୍ତ ପାରିଧି	ଜ୍ୟୋତିରଂଜନ
୬୮	ଗୋପନ କ୍ଷତ	ସଂଜୟ ଭଙ୍ଗ

ମିନିଗପ.....

୧୪	କୋଭିଡ୍ ଯୋଦ୍ଧା	ପ୍ରଦୀପ ନାୟକ
୪୫	ଅପହଞ୍ଚ	ଅଶୋକ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ
୬୩	ପ୍ରେମ	ମୂଳ ହିନ୍ଦୀ: ରୂପସିଂହ ଚନ୍ଦେଲ

୦୫
ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି

କଥାକାରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତୁ
ମଧୁମତ୍ତାର ରାତ୍ରି ୧୫
ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି

ଜୀବନ ସ୍ମୃତି ୨୨
ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟ

କଥା ଝରକା
ଅନ୍ୟଜଣେ ପୂତନା ୨୯
ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି/ ସୁକାନ୍ତ ସାହୁ

ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ
ସାରଳା ମହାଭାରତ ୭୧
ଗଦ୍ୟ ରୂପାନ୍ତର: ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତ

କଥା ଅଙ୍କୁର
ଦ୍ୱିତୀୟ ଜୀବନ ୭୮
ସମ୍ବେଦନା ମିଶ୍ର

ପ୍ରଚ୍ଛଦ: ଶଶୀକାନ୍ତ ରାଉତ

ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି

'କଥା' ସଂପର୍କରେ ଆପଣଙ୍କ ମତାମତ ଏଇ ଠିକଣାରେ ମଧ୍ୟ ଜଣାଇପାରନ୍ତି।
ସମ୍ପାଦକ: କଥା, ସମ୍ବାଦ ଭବନ, ବି- ୨୭, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୧୦
email: katha@easternmedia.in

ପ୍ରିୟ ପାଠକପାଠିକା 'କଥା' ସମ୍ପର୍କରେ ମତାମତ ୧୫ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ପଠାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ।

■■ 'କଥା' ଜୁଲାଇ ସଂଖ୍ୟାର ସଂପାଦକୀୟ ଭଳି ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟାର ସଂପାଦକୀୟ ମନକୁ ଛୁଇଁ ନେଇଛି। ସାଂପ୍ରତିକ ପୁରୁଷକୈନ୍ଦ୍ରିକ ସମାଜରେ ଝିଅ ଜନମକୁ ଅଲୋଡ଼ା ଓ ଅବରକାରୀ କହି ଗର୍ଭପାତ କରାଉଥିବା ଦମ୍ପତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଚେତନାର ସ୍ୱର। ମିନିଗଳ୍ପର ସ୍ୱାଦରେ ଭରପୂର ଏ ସଂଖ୍ୟାର ସଂପାଦକୀୟ ପାଠକମାନଙ୍କ ମନ ଓ ହୃଦୟ ଜୟ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିଛି, ଏଥିରେ ଲେଶମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ। ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'କଥା ଝରକା' ଗଳ୍ପ 'ଭୋଜି'ରେ ମଳିଯାଇ ଖୋଜି ପାଇଲି ବୁଢ଼ ଜୋମଳମତି ଶିଶୁଙ୍କ ଭୋଜି ଖାଇବା ପାଇଁ ହୃଦୟର ଆବେଗ ଓ ସ୍ମୃତି ବଡ଼ମୁଣ୍ଡିଆଙ୍କ ବୁଢ଼ିଟି ନିଷ୍କାପ ଜୋମଳମତି ଶିଶୁଙ୍କ ପାଇଁ ଘୃଣା ଓ ନିଷ୍ଠୁରତାର ଚମତ୍କାର ଉପସ୍ଥାପନା। 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଗପ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍'ର ଉପସ୍ଥାପନା ଶୈଳୀ ଚମତ୍କାର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗଳ୍ପଟି ଅସମାପ୍ତ ବୋଧ ହେଲା। ବାଶ ବେନହୁରଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ଆକାଶରେ ମାଟିରାସ୍ତା'ର ଶିରୋନାମା ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗାଆଁର ନିଷ୍କାପ ଓ ସହରର ଛନ୍ଦ-କପଟ ଭରା ଚଳଣିର ଫେଣ୍ଟାଫେଣ୍ଟି ଚିତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଗଳ୍ପଟିକୁ ବାରବାର ପଢ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି। ଅଜୟ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'ସାହେବ ଆସିବେ' ଗଳ୍ପରେ ଶିଳ୍ପ ପାଇଁ ଗାଆଁ ଚିଣ୍ଡିହ୍ନ ହେଉଥିବାରୁ ପ୍ରତିମନ ବିରୋଧ କରିଛି। ଏହା ସାଂପ୍ରତିକ ଘଟଣାର ସୁନ୍ଦର ଉପସ୍ଥାପନା ହୋଇଥିଲେ ବି ଗପର କଳାତ୍ମକତା ଟିକେ କମିଯାଇଛି। ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟଙ୍କ 'ଜୀବନ ସ୍ମୃତି' କ୍ଷୁଦ୍ର ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଜାଣିବାର ଆଗ୍ରହ ପାଇଁ ପଢ଼ିବାରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତି ଘଟୁନାହିଁ। ପ୍ରତାପ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ବିଲେଇର ବିଳାପ' ଗଳ୍ପର କଥାବସ୍ତୁ ବଳିଷ୍ଠ ହୋଇପାରିନାହିଁ। ମାଆ ବିଲେଇର ନିଜ ଛୁଆ ପ୍ରତି ମମତା କଥା କେବଳ ଏଥିରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି। ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ନାୟକଙ୍କ 'କଳିକତିଆଣୀ' ଏକ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦର ଗଳ୍ପ। ସୁରିଆ ମନର ଝାପ୍‌ସା ପ୍ରେମର ଆବିଳତା ମାଲାଖୁଡ଼ୀଙ୍କ ଅନାବିଳ ପ୍ରେମ ପାଖରେ ଉଭେଇ ଯିବା ଦ୍ୱାରା ଗଳ୍ପର ମହତ୍ତ୍ୱ ବଢ଼ିଯାଇଛି। 'କଥା ଅଙ୍କୁର'ରେ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ 'ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ' ଏକ ଉତ୍ତମାନର ଗଳ୍ପ। ସୁଖୀର ଜୀବନ ସୁଖ ଆଲୁଅରେ ଝଲସୁ ଥିବାବେଳେ ଅଭାବୀ ମେହେନତି ମଣିଷର ଅଭାବୀ ଜୀବନ ସବୁବେଳେ ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ ଭଳି ଅନ୍ଧକାରରେ ବୁଡ଼ି ରହୁଛି। ସୁକାନ୍ତିର ବୁଢ଼ାବାପା ପ୍ରୀତି ବାପାମାଆଙ୍କୁ ହତାଦର କରୁଥିବା ଶିକ୍ଷିତ ଓ ଦରପାଢୁଆ ଦମ୍ପତିଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସତର୍କଘଣ୍ଟି। 'ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି' ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥାନିତ ସରୋଜକାନ୍ତ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ମିନିଗଳ୍ପ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ମତାମତ ସହିତ ମୁଁ ଏକମତ ନୁହେଁ। କେବଳ ମୌଳିକ ଓ ନୂଆପଣ ଥିବା ମିନିଗଳ୍ପ ସମ୍ପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହେବା ପରେ ହିଁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି। ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି

'କଥା'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ସଂପାଦକୀୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଶଂସା କରି ଅନେକ ପାଠକପାଠିକା ଆମକୁ ଚିଠି ଲେଖୁଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ ଜାଣିବାଲାଗି ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦେବା ଉଚିତ ହେବ ଯେ, ସଂପାଦକୀୟ ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ଅଧିକାଂଶ ଗପର ଲେଖକ ସଂପାଦକ ନୁହେଁ। ସେସବୁ ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥାଏ। ଯେମିତି ଗତ (ଅଗଷ୍ଟ) ମାସରେ ପ୍ରକାଶିତ 'ବୋଟ' ଗପଟି 'ସେୟାରଚ୍ୟାଟ୍' ନାମକ ଏକ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ଭିଡିଓ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ଥିଲା। ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂପାଦକର କାମ ମନ୍ଥମାଛିର କାମ ପରି। ସୁଖର କଥା, ପ୍ରତି ମାସରେ ଏଭଳି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କଥା ଆମର ବନ୍ଧୁମାନେ ଆମକୁ ପଠାଇ ଏ ଦିଗରେ ସହଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି। ଏଥିପାଇଁ ସଂପାଦକ ସେହି ଗପଗୁଡ଼ିକର ଅଜ୍ଞାତ ଲେଖକଲେଖିକା ଓ 'କଥା'ର ଅନୁରାଗୀ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି।

- ସଂପାଦକ

ଆଜୁଆଜରେ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ଭୁଲ୍ ହୋଇଥିବାର ନଜିର ନାହିଁ। ଅନୂଦିତ ହେଲେ ବି 'ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ' ମିନିଗଳ୍ପଟି ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ମାନ୍ୟତା ଆପଣାଇ ପାରିଥିବା ବେଳେ ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ ମିନିଗଳ୍ପ 'ପ୍ରିୟାର କଥା'ର କଳେବର ମିନିଗଳ୍ପର ସୀମା ସରହଦ ଭିତରେ ରହିପାରିନାହିଁ। ମିନିଗଳ୍ପ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରୁ ଅନୂଦିତ ହୋଇଥିଲେ ତା'ର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ରହୁଛି। ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କ 'ଅଦୃଶ୍ୟାଘାତ' ମିନିଗଳ୍ପରେ କର୍ମଜୀବୀ ମହିଳାଙ୍କ ଜୀବନଧାରାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ କଥା କୁହାଯାଇଛି। ଅଧିକ ମୌଳିକ ମିନିଗଳ୍ପ 'କଥା'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା।

ନିର୍ଭୟ କୁମାର ପାଣି
କ୍ୱାର୍ଟର ନଂ- ବି/୧୧୨, ଡାଳଚେର ସୁପର ଥର୍ମାଲ୍,
ଦୀପଶିଖା, ଅନୁଗୁଳ

■■ ମୁଁ 'କଥା'ର ନିୟମିତ ପାଠିକା। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ 'କଥା' ପତ୍ରିକା ପଢ଼ିବା ମୋର ଦିନଚର୍ଯ୍ୟାର ଅଂଶବିଶେଷ। 'କଥା'ର ସମସ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ମୁଁ ଆମୂଳଚୂଳ ପଢ଼େ। ସମସ୍ତ ରଚନାର ନିଜସ୍ୱ ଶୈଳୀ ପାଠକପାଠିକାଙ୍କୁ ନିବିଷ୍ଟ ଭାବେ ପଢ଼ିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଦେଇଥାଏ। 'ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି' ପୃଷ୍ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି 'କଥା ଅଙ୍କୁର' ଯାଏ ସମସ୍ତ ଲେଖା ଚମତ୍କାର ଓ ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ।

ଅଶ୍ରୁବାଳା ଦାଶ
ପାରେଶ୍ୱର ସାହି, ଷ୍ଟେସନ୍ ବଜାର, କଟକ

■■ 'କଥା' ଏକ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଓ ମାର୍ଜିତ ପତ୍ରିକା। ଏହାର ନିର୍ଭୁଲ୍ ମୁଦ୍ରଣ, ଅଳଙ୍କରଣ ଓ ସୁନ୍ଦର ପରିପାଟୀ ପାଠକ ମହଲରେ ବେଶ୍ ଆଦୃତ ହୋଇପାରିଛି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ। ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'ର ସଂପାଦକୀୟ ଆକର୍ଷଣୀୟ। ଲେଖିବାର ପ୍ରେରଣା ମଧ୍ୟ ଦେଉଛି 'କଥା'। ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା। 'କଥା'ର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି କାମନା କରୁଛି।

ସ୍ୱପ୍ନା ମିଶ୍ର
ନୀଳକଣ୍ଠ ନଗର, ନୟାପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

■■ 'କଥା'ର ଗରିମା ବଖାଣିବାକୁ ଶବ୍ଦର ନିଅଣ୍ଟ ପଡ଼ିଯିବ। ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'ରୁ ହିଁ ଅନୁମେୟ କରିହୁଏ ତା'ର ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ। ଏହାର ସୁନ୍ଦର ପରିପାଟୀ, ଆକର୍ଷଣୀୟ ପ୍ରଚ୍ଛଦ, ପାଠକୀୟ ମତାମତ, ନିର୍ଭୁଲ୍ ମୁଦ୍ରଣ, ଅଳଙ୍କରଣ ଏବଂ ତା'ର ଅନନ୍ୟ ପ୍ରୟାସ ତଥା ସଂପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀର ସମୟୋପଯୋଗୀ ଗଳ୍ପ ଚୟନର ନିପୁଣତା ଯୋଗୁଁ 'କଥା' ତା'ର ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ବଜାୟ ରଖି ପାଠକପାଠିକା ମହଲରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇପାରିଛି, ତାହା ନିଃସନ୍ଦେହ। 'କଥା'ର ପ୍ରତିଟି ସଂଖ୍ୟା ପଢ଼ିବାରେ ମୁଁ କେବେ ହେଳା କରେନାହିଁ। ମୋର ଚିର ସହଚର ସାଥୀଟିଏ ପାଲଟିଯାଇଛି 'କଥା'। ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ 'କଥା'ର ଅବଦାନ ଅକଳ୍ପନୀୟ ଓ ଅତୁଳନୀୟ।

ଜଗବନ୍ଧୁ ରଣା
ପର୍ଚ୍ଚଙ୍ଗ, ଢେଙ୍କାନାଳ

■■ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ ଆରମ୍ଭରେ 'କଥା' ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଉଠେ। 'କଥା' ପଢ଼ିସାରିଲା ପରେ ମନ ପ୍ରଶମିତ ହୋଇଥାଏ। ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା' ଅତି ସୁନ୍ଦର। ସଂପାଦକୀୟ ବେଶ୍ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ। 'ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି' ପୃଷ୍ଠାରୁ 'କଥା'ର ଲୋକପ୍ରିୟତା ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁମେୟ। 'କଥା ଝରକା'ରେ ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ 'ଲୋଡ଼ି' ଗଳ୍ପ ପଢ଼ି ଆଖି ଲୁହରେ ଭିଜିଗଲା। ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତି ସବୁ ଆଖି ଆଗରେ ଯେମିତି ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇଉଠିଲେ। 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍' ଓ 'କଥାକାରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତୁ'ରେ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଠକ' ଗଳ୍ପଦ୍ୱୟ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର। ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟଙ୍କ 'ଜୀବନ ସ୍ମୃତି' ଆଉ ରୋମାଞ୍ଚକର ଲାଗୁନାହିଁ। ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡାଙ୍କ '୧୧୩୮-ଏ', ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ଅବରୋହଣ', ଅଭୟ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'ସାହେବ ଆସିବେ', ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲଙ୍କ 'ଘୋଡ଼ା', ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଫୁଲମା'ର ନାତୁଣୀ', ପ୍ରତାପ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ବିଲେଇର ବିଳାପ', ଚିଲ୍ଲୀପ ବେହେରାଙ୍କ 'ହାତୀ', ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ନାୟକଙ୍କ 'କଲିକତିଆଣୀ' ଆଦି ଗଳ୍ପ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ। 'କଥା ଅଙ୍କୁର'ରେ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ 'ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ' ଏକ ଚମତ୍କାର ଗଳ୍ପ। ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ 'ପ୍ରିୟାର କଥା' ଓ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କ 'ଅଦୃଶ୍ୟାଘାତ' ମିନିଗଳ୍ପ ଦ୍ୱୟ ମୋତେ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗିଲା।

ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ବିନ୍ଧାଣୀ
ଦଶପଲା, ନୟାଗଡ଼

■■ ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'ର ସଂପାଦକୀୟ ଖୁବ୍ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ। 'କଥା ଝରକା'ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ ଚୟନ କରିଥିବା ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଲୋଡ଼ି' ଏକ ଚମତ୍କାର ଗଳ୍ପ। 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍', ଓ 'କଥାକାରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତୁ'ରେ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଠକ' ଭଳି ଦୁଇଟି ଜୀବନମୟୀ ଗଳ୍ପ ପଢ଼ିବାକୁ ମିଳିଲା। ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟଙ୍କ 'ଜୀବନ ସ୍ମୃତି' ପୂର୍ବ ଭଳି ଆଉ ପଠନୀୟ ସ୍ପୃହା ଜାଗ୍ରତ କରୁନାହିଁ। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ'ର ଗଦ୍ୟ ରୂପାନ୍ତର ପଢ଼ିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁଛି। ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାରେ ଏହିଭଳି ପୌରାଣିକ କଥାବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗଳ୍ପଟିଏ ପ୍ରକାଶ କରାଗଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା। ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡାଙ୍କ '୧୧୩୮-ଏ', ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ଅବରୋହଣ', ପ୍ରତାପ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ବିଲେଇର ବିଳାପ' ଆଦି ଗଳ୍ପ ଭଲ ଲାଗିଲା। 'କଥା ଅଙ୍କୁର'ରେ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ 'ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ' ଏକ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦର ଗଳ୍ପ। ଶକୁନ୍ତଳା କିରଣଙ୍କ 'ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ' ଓ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କ 'ଅଦୃଶ୍ୟାଘାତ' ମିନିଗଳ୍ପ ଦ୍ୱୟ ଶିକ୍ଷଣୀୟ। ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦର ମିନିଗଳ୍ପ 'ପ୍ରିୟାର କଥା' ପଢ଼ି ମୁଗ୍ଧ ହେଲି।

କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ପୁଷ୍ଟି
କଣ୍ଟାମାଳ, ବୌଦ

■■ ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପ ମୋତେ ବେଶ୍ ଆକର୍ଷିତ କଲା। ପ୍ରଥମେ ସଂପାଦକୀୟ ପଢ଼ିଲା ପରେ ଗାଳି ପୃଷ୍ଠା ସବୁ କ୍ରମାନ୍ୱୟେ ଗୋଟେ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ପଢ଼ିଗଲି। 'ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି'କୁ ପାଞ୍ଚ ପୃଷ୍ଠା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତିନି ପୃଷ୍ଠା ଭିତରେ ସୀମିତ ରଖି ଅବଶିଷ୍ଟ ପୃଷ୍ଠାରେ ନୈତିକତା ତଥା ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ପୌରାଣିକ କଥାବସ୍ତୁ ବା କ୍ଷୁଦ୍ର କାହାଣୀ

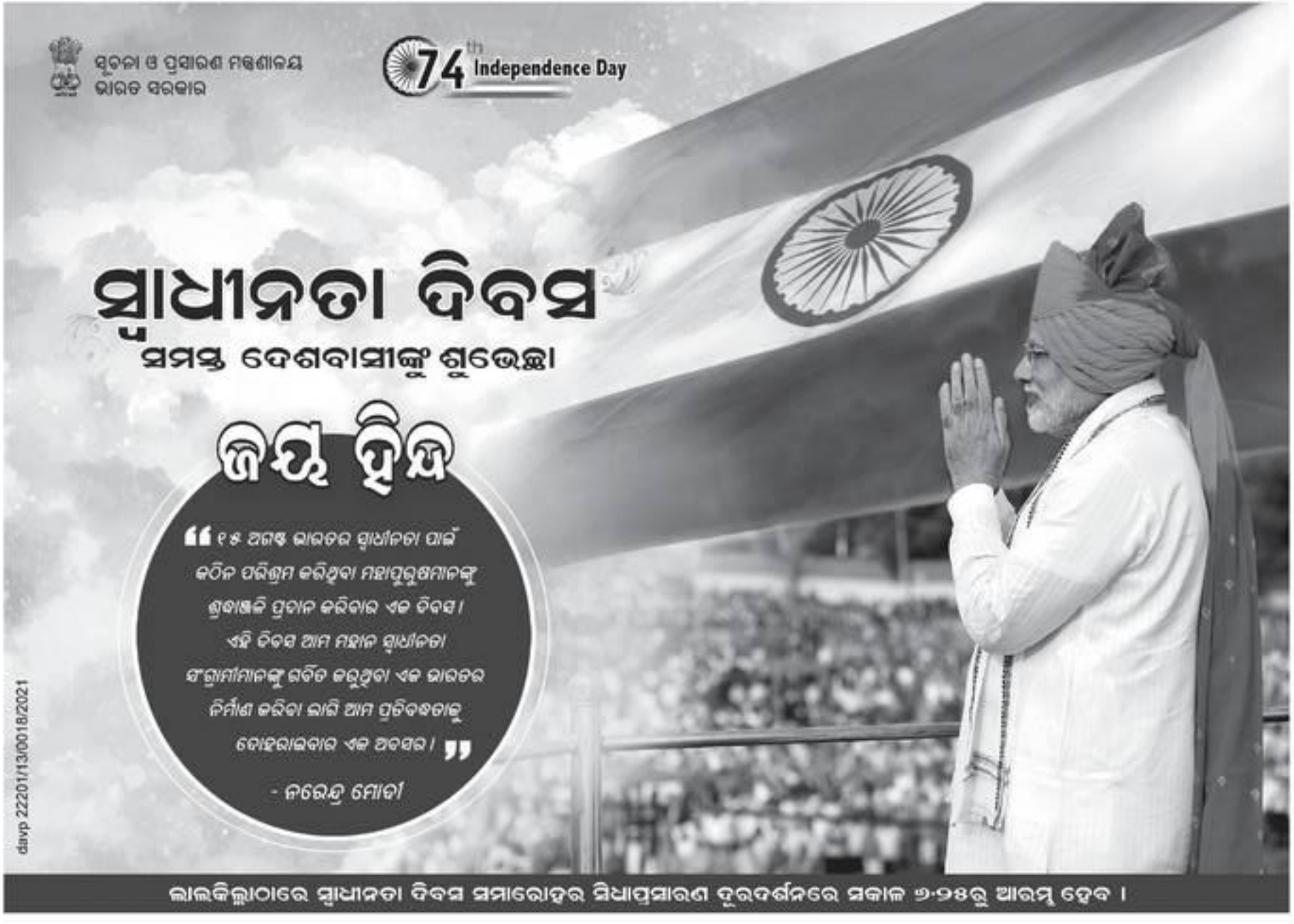
ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ
ଭାରତ ସରକାର
74th Independence Day
ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସ
ସମସ୍ତ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଶୁଭେଚ୍ଛା
ଜୟ ହିନ୍ଦ
"୧୫ ଅଗଷ୍ଟ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରିଥିବା ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଏକ ଦିବସ। ଏହି ଦିବସ ଆମ ମହାନ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କୁ ଗଢିତ କରୁଥିବା ଏକ ଭାରତର ନିର୍ମାଣ କରିବା ଲାଗି ଆମ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତାକୁ ଦୋହରାଇବାର ଏକ ଅବସର।"
- ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋଦୀ
davp 22201/13/0018/2021
ଲାଲକିଲ୍ଲାଠାରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସ ସମାରୋହର ସିଧାପ୍ରସାରଣ ଦୂରଦର୍ଶନରେ ସକାଳ ୬:୨୫ରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବ ।

ପ୍ରକାଶ କରାଗଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା। 'କଥା ଝରକା'ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ ପସନ୍ଦ କରିଥିବା ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଭୋଜି' ଚମତ୍କାର ଓ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଗଳ୍ପଟିଏ। 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍' ଓ ଦାଶ ବେନହୁରଙ୍କ 'ଆକାଶରେ ମାଟିରାସ୍ତା' ଗଳ୍ପଦ୍ୱୟ ସୁଖପାଠ୍ୟ। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ'ର ଗଦ୍ୟ ରୂପାନ୍ତର ଏକ ଉପାଦେୟ ଉପସ୍ଥାପନା। ପୌରାଣିକ କଥାବସ୍ତୁ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ଉପନ୍ୟାସର ବର୍ଣ୍ଣନାଶୈଳୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାର। ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡାଙ୍କ '୧୧୩୦-ଏ', ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ଅବରୋହଣ', ଅଭୟ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'ସାହେବ ଆସିବେ', ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲଙ୍କ 'ଘୋଡ଼ା', ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଫୁଲମା'ର ନାତୁଣୀ', ପ୍ରଦୀପ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ବିଲେଇର ବିଳାପ', ଗୌତମବୁଦ୍ଧ ଦାସଙ୍କ 'ଉଡ଼ାଣ', ଦିଲ୍ଲୀପ ବେହେରାଙ୍କ 'ହାତୀ', ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ନାୟକଙ୍କ 'କଲିକତିଆଣୀ' ଆଦି ସମୟୋପଯୋଗୀ ତଥା ସମକାଳୀନ ଗଳ୍ପ ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'ରେ ପଢ଼ିବାକୁ ମିଳିଲା। ନୂତନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ସୃଜନ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ 'କଥା ଅଙ୍କୁର' ଏକ ସୁନ୍ଦର ଭିତ୍ତିଭୂମି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ। ଏଥର 'କଥା ଅଙ୍କୁର'ରେ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ 'ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ' ଉଚ୍ଚମାନର ଗଳ୍ପଟିଏ। ମିନିଗଳ୍ପରେ ଶକୁନ୍ତଳା କିରଣଙ୍କ 'ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ', ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ 'ପ୍ରିୟାର କଥା' ଓ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କ 'ଅଦୃଶ୍ୟାଘାତ' ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ। 'କଥା'ର ସାରସ୍ୱତ ଯାତ୍ରା ଅବ୍ୟାହତ ରହୁ।

ମଧୁସ୍ମିତା ମହନ୍ତ
ବାଲିକୁଦା, ଜଗତସିଂହପୁର

■■ ଜୁଲାଇ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା' ପାଠକଲି। ସଂପାଦକୀୟ ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ ଓ ଶିକ୍ଷଣୀୟ। ତାରାକାନ୍ତ ପରିଡ଼ାଙ୍କ ପ୍ରବନ୍ଧ ଅତି ସୁନ୍ଦର। ପୌରାଣିକ କଥାବସ୍ତୁ ଆଧାରିତ କାହାଣୀ ପଢ଼ିବାକୁ ମୋତେ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗେ। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ' ପଢ଼ି ଭଲ ଲାଗୁଛି। ପରେଶ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଗଳୀ ଇତିହାସ', ପ୍ରୀତୀଶ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ 'ଗୋଲବଜାରର ଚାଟ', ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶଙ୍କ 'ଶେଷଦୃଶ୍ୟ' ବେଶ୍ ସୁଖପାଠ୍ୟ। ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ସୁନନ୍ଦା ଦାସଙ୍କ 'କଥା ଅଙ୍କୁର' ଗଳ୍ପ 'ସମ୍ପର୍କ' ମୋତେ ଆବେଗାପ୍ଲୁତ କରିଦେଲା। ମିନିଗଳ୍ପର ଅଭାବ ଅନୁଭୂତ ହେଲା।

ଦୁଃଖୀଶ୍ୟାମ ମହାରଣା
ସିଳାପାଲି, ନୂଆପଡ଼ା

■■ 'କଥା'ର ଜୁନ୍ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରେମ ବିଶେଷାଙ୍କ ଚମତ୍କାର ପ୍ରେମଗଳ୍ପରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ମୋତେ ବି ତା'ର ପ୍ରେମରେ ପକାଇଦେଲା। ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରେମର ଆଭା ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତୀୟମାନ ହୋଇ ଉଠିଛି। ପାରମିତା ଶତପଥୀଙ୍କ 'ଗପ ଭିତର ଗପ'ଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଶଶାଙ୍କ ପ୍ରିୟଦର୍ଶୀଙ୍କ 'ମେଘକନ୍ୟା: ଏକ ପ୍ରେମ କଥା' ଯାଏ ସବୁଠି ପ୍ରେମର ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗରେ ତରଙ୍ଗାୟିତ। 'କଥା'ର ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟଙ୍ଗ ଗଳ୍ପ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସହିତ ମିନିଗଳ୍ପର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରାଗଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା। 'କଥା'ର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି କାମନା କରୁଛି।

ବିଶ୍ୱଜିତ ପ୍ରଧାନ
ରେଢ଼ାଖୋଲ, ସମ୍ବଲପୁର

■■ ମୁଁ 'କଥା'ର ନିୟମିତ ପାଠିକା। ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା ପରି ଅନେକ କଥାର ପସରା ମେଲାଇ ଦେଇଛି ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'। ପ୍ରଚ୍ଛଦ ଉପରେ ଲେଖକଲେଖିକାଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିବାରୁ ପ୍ରଚ୍ଛଦର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟହାନି ଘଟୁଛି। 'ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି' ପୃଷ୍ଠା ହ୍ରାସ କରି କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପଟିଏ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇପାରନ୍ତା। ଏ ଦିଗରେ ସଂପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀ ଧ୍ୟାନ ଦେବେ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି। 'କଥା ଝରକା'ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ ପସନ୍ଦ କରିଥିବା ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ 'ଭୋଜି' ଗଳ୍ପ ପଢ଼ି ଆଖି ଲୁହ ଛଳଛଳ ହୋଇଗଲା। 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍', ଦାଶ ବେନହୁରଙ୍କ 'ଆକାଶରେ ମାଟିରାସ୍ତା', 'କଥାକାରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତୁ'ରେ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଠକ' ଆଦି ଗଳ୍ପ ପଠନୀୟ। ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟଙ୍କ 'ଜୀବନ ସ୍ମୃତି'ରୁ ନାନା କଥା ଜାଣିବାକୁ ମିଳୁଛି। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ' ମନୋମୁଗ୍ଧକର। ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡାଙ୍କ '୧୧୩୦-ଏ', ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ଅବରୋହଣ', ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲଙ୍କ 'ଘୋଡ଼ା', ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଫୁଲମା'ର ନାତୁଣୀ', ପ୍ରଦୀପ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ବିଲେଇର ବିଳାପ' ଆଦି ଗଳ୍ପ ସୁଖପାଠ୍ୟ। ଗୌତମବୁଦ୍ଧ ଦାସଙ୍କ 'ଉଡ଼ାଣ' ଓ ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ନାୟକଙ୍କ 'କଲିକତିଆଣୀ' ଗଳ୍ପ ଦ୍ୱୟ ସମୟୋପଯୋଗୀ ତଥା ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକ। 'ହାତୀ' ଗଳ୍ପରେ ପଶୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର ହେଲେ ସେମାନେ ମାନବ ଜାତି ପ୍ରତି କିଭଳି ହିଂସ୍ର ହୋଇଉଠନ୍ତି ତା'ର ଯଥୋଚିତ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ଦିଲ୍ଲୀପ ବେହେରା। 'କଥା ଅଙ୍କୁର'ରେ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ 'ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ' ପଢ଼ି ମନ ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଉଠିଲା। ଶକୁନ୍ତଳା କିରଣଙ୍କ 'ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ', ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ 'ପ୍ରିୟାର କଥା' ଓ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କ 'ଅଦୃଶ୍ୟାଘାତ' ଆଦି ମିନିଗଳ୍ପ ମନକୁ ଛୁଇଁଲା।

ଅପିତା ପାଣିଗ୍ରାହୀ
ନୂଆଗାଁ, ଦେବଗଡ଼

■■ ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା' ପଢ଼ିଲି। ସଂପାଦକୀୟ 'ବୋଟ' ଏକ ସମୟୋପଯୋଗୀ ଲେଖା। 'କଥା ଝରକା'ରେ ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ଭୋଜି' ଆଖିରେ ଲୁହ ଆଣିଦେଲା। ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡାଙ୍କ '୧୧୩୦-ଏ' ଓ ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ଅବରୋହଣ' ଦ୍ୱୟ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଗଳ୍ପ। ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଫୁଲମା'ର ନାତୁଣୀ' ଓ ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲଙ୍କ 'ଘୋଡ଼ା' ଗଳ୍ପଦ୍ୱୟ ଭଲ ଲାଗିଲା। ଗୌତମବୁଦ୍ଧ ଦାସଙ୍କ 'ଉଡ଼ାଣ' ଗଳ୍ପ ଚମତ୍କାର। ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ନାୟକଙ୍କ 'କଲିକତିଆଣୀ' ଏକ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦର ଗଳ୍ପ। ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟଙ୍କ 'ଜୀବନ ସ୍ମୃତି' ମନ ମୋହି ନେଉଛି। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ'ର ଗଦ୍ୟ ରୂପାନ୍ତର ଏକ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀ। ମିନିଗଳ୍ପରେ ଶକୁନ୍ତଳା କିରଣଙ୍କ 'ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ', ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ 'ପ୍ରିୟାର କଥା', ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କ 'ଅଦୃଶ୍ୟାଘାତ ଆଦି ଶିକ୍ଷଣୀୟ।

ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ବଳ
ମଞ୍ଚେଶ୍ୱର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଇ.ମେଲ୍

katha@easternmedia.in

■■ ମୋ ପ୍ରିୟ ପତ୍ରିକା 'କଥା'ର ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା ପାଇଲି। ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲି। ଏବେ କରୋନା ପ୍ରଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଉଭୟ ଲକ୍‌ଡାଉନ୍ ଓ ସତ୍‌ଡାଉନ୍ ପରିସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ 'କଥା'ର ପୂର୍ବ ୩ଟି ସଂଖ୍ୟା ମୁଁ ସଂଗ୍ରହ କରିପାରି ନ ଥିଲି। ଫଳରେ କ୍ରମାନୁସାରେ 'କଥା'ର ଶତାଧିକ ସଂଖ୍ୟା ସାଇତି ରଖିବାରେ ମୋର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଲା। ଷ୍ଟେସନ୍, ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଓ ବଜାର ବନ୍ଦ ରହିବା ଫଳରେ ଅନେକ ପାଠକ 'କଥା' ପତ୍ରିକା ପାଉନାହାନ୍ତି। ତଥାପି ଏ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ 'କଥା'ର ନିୟମିତ ପ୍ରକାଶନ ପାଇଁ ସଂପାଦକ ମହୋଦୟଙ୍କୁ ସବୁଠାରୁ ବିନମ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ। ଅଗଷ୍ଟ ମାସ 'କଥା' ପଢ଼ିଲି। ସଂପାଦକୀୟ 'ବୋଝ' ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବଗର୍ଭକ ଓ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ହୋଇଛି। ପ୍ରସଙ୍ଗ ଚୟନରେ ସଂପାଦକଙ୍କ ସିଦ୍ଧହସ୍ତତା ସର୍ବଦା ପ୍ରଶଂସନୀୟ। ଦାଶ ବେନହୁରଙ୍କ ଗପ 'ଆକାଶରେ ମାଟିରାସ୍ତା', ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ ଗପ 'ଅବରୋହଣ', ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲଙ୍କ ଗପ 'ଘୋଡ଼ା', ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଗପ 'ଫୁଲମା'ର ଲାଡୁଣୀ' ପ୍ରଭୃତି ପଢ଼ି ବହୁତ ଖୁସି ହେଲି। ସେହିଭଳି ନିୟମିତ ବିଭାଗରେ 'କଥାକାରଙ୍କୁ ବିନ୍ଦୁବୁ'ରେ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଠକ', 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍', 'କଥା ଅଙ୍କୁର'ରେ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ 'ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ' ପ୍ରଭୃତି ଗପଗୁଡ଼ିକ ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ଓ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ହୋଇଛି। ନୂଆ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ' ମଧ୍ୟ ସଂପାଦନାକୁ ଆହୁରି ସରସ ଓ ସୁନ୍ଦର କରିଛି। ସଂପାଦକଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ, ଦୟାକରି ଏହି ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସରେ ନିୟମିତ କ୍ରମସଂଖ୍ୟା ଲେଖନ୍ତୁ। ଶେଷରେ ଆଉ ଗୋଟେ ଅନୁରୋଧ ଯେ 'କଥା'ର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରନ୍ତୁ ପଛେ, ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ ଉନ୍ନତମାନର କାଗଜ ବ୍ୟବହାର ହେଉ। ଯତ୍ନର ସହିତ ଷ୍ଟାପ୍‌ଲିଂ କରାଯାଉ। ପ୍ରଚ୍ଛଦ ପୃଷ୍ଠାର ଶୀର୍ଷରେ ଥିବା ଧାଡ଼ି ସୁନ୍ଦର ଓ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାଯାଉ। କାରଣ ପତ୍ରିକାଟିର ମାସର ନାମ ଓ ମୂଲ୍ୟ ଆଗୋ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦିଶୁନାହିଁ। ଆଶା କରୁଛି, ଆଗାମୀ ଦିନରେ 'କଥା'ର ମହାବିଶେଷାଙ୍କ ଓ ନବକଳେବର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସଂପାଦକ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବେ।

ହୃଷୀକେଶ ଉଥ
ବ୍ରାହ୍ମଣଛାଇ, ପିଠଳ, ଗଞ୍ଜାମ
hrusikesh1978@gmail.com

■■ କରୋନାର ବିଭୀଷିକାରେ ବିଷାଦପୂର୍ଣ୍ଣ ମନ ସେତେବେଳେ ସାମୟିକ ଭାବରେ ଲାଘବ ହେଇଯାଏ ଯେତେବେଳେ 'କଥା' ହାତକୁ ଆସିଯାଏ। ଅଗଷ୍ଟ ମାସର ସଂପାଦକୀୟ 'ବୋଝ' ଅତି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି। ଯାହାକୁ ଅଲୋଡ଼ା ଭାବି ପାଦରେ ଆଡ଼େଇ ଦିଆଯାଏ ସେ ଦିନେ କେତେ କାମରେ ଆସେ ତାହା ଏ ଗପଟି ପ୍ରତିପାଦନ କରୁଛି। ଅତି ସୁନ୍ଦର ଗଳ୍ପମାଳାରେ ସଜେଇ ହୋଇଛି 'କଥା' ଏକୁ ଆରେକ ବଳି। କଥାକାର ମନୋଜ କୁମାର ପଞ୍ଚା ଦୁଃଖଦ ବିଷୟ ନେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ '୧୧୩୦-ଏ' ପରି ଏକ ଚମତ୍କାର ଗଳ୍ପକୁ 'କଥା' ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥାନ ଦେବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉଚିତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି। ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ଅବରୋହଣ' ଗପଟି ପଢ଼ିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା, ହେଲେ ତା'ର କଳେବରଟିକୁ ଟିକିଏ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା। 'କଥା ଝରକା'ରେ ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଭୋଜି' ଏକ ନିଛକ ସତକଥା ଭଳି ଗପଟିଏ। 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍' ଗଳ୍ପରେ ଗୋଟିଏ ବାପର ବ୍ୟାକୁଳତାର ପରିପ୍ରକାଶ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିବା ବେଳେ ଦାଶ ବେନହୁରଙ୍କ 'ଆକାଶରେ ମାଟିରାସ୍ତା' ଗପ ଗୋଟିଏ ଗରିବ ପିଲାର ଅନ୍ତର୍ଦାହକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଛି। 'କଥାକାରଙ୍କୁ ବିନ୍ଦୁବୁ'ରେ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଠକ', ଅଭୟ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'ସାହେବ ଆସିବେ', ପ୍ରତାପ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ବିଲେଇର ବିଳାପ', ଦିଲ୍ଲୀପ ବେହେରାଙ୍କ 'ହାତୀ' ଆଦି ଏକ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଗପ, ଯାହା 'କଥା'ର ମାନ ବଢ଼େଇବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛି। ଉଜ୍ଜାଳିକାପ ମଣିପକୁ ଏକ ବସ୍ତୁତୁଲ୍ୟ ବିଚାର କରେ, ଯାହାର ବାସ୍ତବ ପ୍ରତିଫଳନ ଘଟିଛି ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲଙ୍କ 'ଘୋଡ଼ା' ଗପଟିରେ। ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଫୁଲମା'ର ଲାଡୁଣୀ' ଗଳ୍ପରେ ନେତିର ନିରବ ବିଦ୍ରୋହାଚରଣ ସମାଜ ପାଇଁ ଦର୍ପଣର କାମ କରିପାରେ, ତାହା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି। ସମାଜରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ଥିବା ଭେଦଭାବ ଓ ଭାଇଚାରାର ଏକ ସୁନ୍ଦର ଗପ ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ନାୟକଙ୍କ 'କଲିକତିଆଣୀ'। 'କଥା ଅଙ୍କୁର'ରେ ସାଂପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳୀ ଆଧାରିତ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ 'ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ' ଏକ ସୁନ୍ଦର ଗଳ୍ପ। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ' ଯଦିଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଛି ତେବେ ମହାଭାରତର କିଛି ଅଜ୍ଞାତ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ମିଳୁଛି। ସୀମିତ ପରିମାଣରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମିନିଗଳ୍ପରେ କିଛି ନୂତନତ୍ୱ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି। ଆଶା, ମୋ ଭଳି ସମସ୍ତ ପାଠକପାଠିକାଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ ମାସର 'କଥା' ଆକର୍ଷିତ କରିଥିବ। 'କଥା'ର ଯାତ୍ରା ଜୟଯୁକ୍ତ ହଉ।

ରଜତ ନାୟକ
nayakrajat222@gmail.com

■■ 'କଥା'ର ଜୁଲାଇ ସଂଖ୍ୟା ପଢ଼ିଲି। ସମ୍ପାଦକୀୟ ପାଖରୁ ହିଁ ମନ ଛୁଇଁଗଲା। କରୋନା ସମୟରେ 'କଥା'ର ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ମାନସିକ ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରୁଛି। ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର 'ରୋଜି' ଗଳ୍ପଟି ଆଗରୁ ପଢ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୁଣିଥରେ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା। ଗଳ୍ପଟି ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା। ମନୋଜ ପଣ୍ଡାଙ୍କ '୧୧୩୦-ଏ' ଗପଟି କରୋନା ଭିତରେ ମୁହଁ ଦେଖେଇ ମଉଳି ଯାଇଥିବା ପ୍ରେମକଥାଟିଏ। ବିଜୟ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'କୋଣାର୍କ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍' ଗଳ୍ପରୁ ଜଣେ ପିତାଙ୍କର ଭାଗାକ୍ରାନ୍ତ ମନଟି ଦେଖାଦେଲା। ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲଙ୍କ 'ଘୋଡ଼ା' ଗଳ୍ପରୁ ଗୋଟିଏ ବାପା ମନର ଅକୁହା କଥା ସବୁ ପଢ଼ିହେଲା। ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଫୁଲମା'ର ନାତୁଣୀ' ଗଳ୍ପଟି ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ମନଛୁଆଁ ହୋଇଛି। ଜ୍ଞାନରଞ୍ଜନ ନାୟକଙ୍କ 'ଜଳିକତିଆଣୀ' ଗପଟି ପଢ଼ି ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ'ର ଗଦ୍ୟରୂପ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବାରୁ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ। ସର୍ବୋପରି ପ୍ରତିଥର ପରି ଏଥର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ମନୋଲୋଭା। ଲକ୍‌ଡାଉନ୍ ଯୋଗୁ ବିଳମ୍ବରେ ପତ୍ରିକାଟି ମିଳିଲା ଅବଶ୍ୟ। କିନ୍ତୁ ପତ୍ରିକାଟି ହାତକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ଆମୂଳଚୂଳ ପଢ଼ି ଶେଷ କରିଦେଲି। ସମସ୍ତ ଗାଳ୍ପିକଗାଳ୍ପିକା ଓ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ।

ପଲ୍ଲବୀ ବାରିକ୍
pallavibarik70@gmail.com

■■ ଜୁଲାଇ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'ର ସମ୍ପାଦକୀୟ 'ଚେକ୍' ପଢ଼ି ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା। ମଣିଷ ପଛରେ ଚିତାବାଘଟିଏ ଗୋଡ଼ାଏ, ମଣିଷ ତା'ର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିକୁ ଉପଯୋଗ କରି ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିବ। ସେ ଚିତାଠାରୁ ଅଧିକ ବେଗରେ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ। ପ୍ରାଣବିକଳରେ ଦଉଡୁଥିବା ମଣିଷର ବେଗ ଅଲିମ୍ପିକ୍‌ରେ ଦୌଡ଼ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ରେକର୍ଡର ବେଗର ପାଖାପାଖି ହୋଇଥିବ। ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ ମଣିଷ ଭିତରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଶକ୍ତି ମହଜୁଦ ଅଛି। ସେ ଶକ୍ତିକୁ ଠିକ୍ ଉପଯୋଗ କଲେ ସୁଫଳ ମିଳିବ। ଏସବୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ କରାଯାଇଛି। ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି।

ଜଗମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ
jp0159@gmail.com

■■ ଜୁଲାଇ ରଥ ଯାତ୍ରା ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରତୀଶ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର 'ଗୋଲବଜାରର ଚାଚା' ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ। 'କଥା ଝରକା'ରେ ଗୌରହରି ଦାସଙ୍କ 'ଜାତ ଜଣେଇ', 'କଥାକାରଙ୍କ ବିନ୍ଦୁବିନ୍ଦୁ'ରେ ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ 'ବିୟୋଗାତ୍ମକ' ଓ 'ଏ ମାସର କଥାକାର'ରେ ଜାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ 'ଚକ ବୁଲୁଥାଏ' ଆଦି ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଗଳ୍ପ ପଢ଼ିବାକୁ ମିଳିଲା। ଜୁଲାଇ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଇଥିବା ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ' ପ୍ରକାଶନ ପାଇଁ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଓ ଅଭିନନ୍ଦନ। ମହାଭାରତକୁ ଏକ ନୂଆ ରୂପରେ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଛି। ସାଧାରଣତଃ ଆମେ ଦୂରଦର୍ଶନ ଓ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ଦେଖି ଓ ଘରେ ଶୁଣି ଜାଣିଥିଲୁ। ଆଦିକବି ସାରଳା ଦାସଙ୍କର ରଚିତ ମହାଭାରତରେ ସେ ସମୟର ଚାଲିଚଳନ, ଭାଷା, ବିଶ୍ୱାସ, କଥନ ଆଦି ସ୍ପଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟ। ଭଲ ଲାଗିଲା ପୂରା ନୂଆକରି ମହାଭାରତ ଜାଣିବାକୁ। ଆଗରୁ ଶୁଣିଥିଲି ଗଙ୍ଗା କହିଲେ ଥିବି, ଗାଙ୍ଗୀ କହିଲେ ଯିବି। ଆଜି ପାଇଲି। 'କଥା' ପରିବାରକୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ। 'କଥା' ଏମିତି ସବୁବେଳେ ନୂଆ ଓ ସୁନ୍ଦର ଲେଖା ଆମକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେଉଥାଉ।

ଲୋପାମୁଦ୍ରା ପରିଡ଼ା
ପାନାଥୁର, ବାଙ୍ଗାଲୋର
lopamudra.p2007@gmail.com

■■ ଏକ ନିଶ୍ୱାସରେ ସମାପ୍ତ କଲା ଭଳି ଥିଲା ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା'। ଗାଳ୍ପିକ ସ୍ୱର୍ଗତ ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡାଙ୍କ '୧୧୩୦-ଏ'ଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦିଲ୍ଲୀପ ବେହେରାଙ୍କ 'ହାତା' ଆଦି ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପ ମନକୁ ଛୁଇଁଲା। 'କଥାକାରଙ୍କୁ ବିନ୍ଦୁବିନ୍ଦୁ'ରେ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଠକ' ଗଳ୍ପଟିରେ ଗଛ ପ୍ରତି ମଣିଷର ନିଛକ ଭଲପାଇବାକୁ ଅତି ଚମତ୍କାର ଢଙ୍ଗରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି। 'କଥା ଝରକା'ରେ ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ରୋଜି' ଗଳ୍ପଟି ଆଖିରେ ଲୁହ ଆଣିଦେଲା। ଅଭୟ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'ସାନେବ ଆସିବେ' ଗଳ୍ପଟି ବର୍ତ୍ତମାନର ଜଳୁପିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି। ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ 'ସାରଳା ମହାଭାରତ'ର ଗଦ୍ୟ ରୂପାନ୍ତର ବହୁତ ଭଲ ଲାଗୁଛି।

ଯୁଗଳ ସାହୁ
jugaltr1991@gmail.com

■■ ଅଗଷ୍ଟ ମାସ 'କଥା'ର ସମ୍ପାଦକୀୟ 'ବୋଝ' ପଢ଼ି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରିପଡ଼ିଲା; ଥରେ ନୁହେଁ, ବାର ବାର...। ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପ ମୋ ମନକୁ ଛୁଇଁଲା। 'କଥା' ଏମିତି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଗଳ୍ପ ପାଠକପାଠିକାମାନଙ୍କୁ ଭେଟି ଦେଉ, ଏତିକି କାମନା।

ବିଷ୍ଣୁ ଚରଣ ରାଉତ
bcr.rout@gmail.com

■■ ସମସ୍ତ ଲେଖକଲେଖିକା, ପାଠକପାଠିକା ଏବଂ 'କଥା' ପରିବାର ତଥା ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ। ମୁଁ 'କଥା'ର ଜଣେ ପୁରୁଣା ପାଠକ। ସମସ୍ତେ ଯେପରି ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିଥା'ନ୍ତି ମାସର ଆରମ୍ଭରେ ପତ୍ରିକାଟିକୁ ପାଇବା ପାଇଁ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେପରି ଅପେକ୍ଷା କରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସର ଆରମ୍ଭକୁ। ଜୁଲାଇ ସଂଖ୍ୟା 'କଥା' ବହୁତ ଭଲ ଲାଗିଲା। ପ୍ରତି ଲେଖକଙ୍କର ଲେଖା ଉଚ୍ଚକୋଟୀର, ଏଥିରେ ତିଳେ ମାତ୍ରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ। ସବୁ ବର୍ଗର ଲେଖକଙ୍କ ଲେଖାକୁ 'କଥା' ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଉଥାଏ। ଯୁବ ଲେଖକଲେଖିକାମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତାଧାରା ବହୁତ ଭଲ। ସମାଜକୁ ଆଗକୁ ଆଗେଇ ନେବାକୁ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ଉନ୍ନତ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଚିନ୍ତନ କରିବାକୁ ହେବ। ମନୋଜ ଦାସ, ପ୍ରତିଭା ରାୟ, ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟ, ସାରଦା ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ପ୍ରମୁଖ ମୋର ପ୍ରିୟ ଲେଖକ। ବିଶେଷକରି ସାରଦା ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଲେଖା ମୋର ବହୁତ ପସନ୍ଦ। ତାଙ୍କର ଅନେକ ଲେଖା ମୁଁ ପଢ଼ିଛି। ତାଙ୍କ ଲେଖା ମଧ୍ୟରୁ 'ଜୀବାଶ୍ମ' ଏକ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଲେଖା। ଉକ୍ତ ଗଳ୍ପଟିକୁ 'କଥା ପତ୍ରିକା'ରେ ଆଉ ଥରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା। ସମ୍ପାଦକ ଏଜଥାକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବେ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି।

ଦିଲ୍ଲୀପ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ
ଡେଲାଙ୍ଗ, ପୁରୀ
sdillipswain1993@gmail.com

ଭାଇଭଗାରି

ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ମିଶ୍ର

ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯେଉଁଠିକୁ ଯିବ, ଯାହାକୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବ, ସବୁରି ମୁଖରେ ଗୋଟିଏ କଥା- ଛିଃ, ଛିଃ, ଛିଃ! ଏ କାନ କ'ଣ ଶୁଣିଲା, ଏ ଆଖି କ'ଣ ଦେଖିଲା। ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ଘରେ ପୁଣି ସମ୍ପତ୍ତିବାଡ଼ି ନେଇ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁଛି ଆଗାମୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ। ପାଞ୍ଚ ଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ ସମ୍ପତ୍ତି ବଣ୍ଟାହେବ। ଘୋର କଳିଯୁଗ, ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ଧର୍ମାନନ୍ଦ ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ଭଳି ଧାର୍ମିକ ପୁରୁଷଙ୍କ ଘରେ ଏଭଳି ପଞ୍ଚାୟତ ବସିଥାଆନ୍ତା କି? ଛିଃ, ଛିଃ - ଏ କାନ ଆଉ ଆଖି କ'ଣ ଦେଖିବାକୁ, ଆଉ କ'ଣ ଶୁଣିବାକୁ ବାକି ରହିଲା।

ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ଗାଁ ଧର୍ମାନନ୍ଦ ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ଘର ଚାରିପଟ ହତା ଭିତରେ ଥିବା ବିରାଟ ପଡ଼ିଆରେ ସେଦିନ ପାଖଆଖ କେତେ ଗାଁର ଥାଟପଟାଳି ଲୋକ ଜମା ହୋଇଥା'ନ୍ତି ପଞ୍ଚାୟତର ଜମିବାଡ଼ି ବଣ୍ଟା ନ୍ୟାୟନିଶାପ ଦେଖିବାକୁ। ପୂନେଇଁ ଜହ୍ନ ଉଇଁ ଆସୁ ଆସୁ ପଞ୍ଚାୟତ ବସିଲା। ପଞ୍ଚାୟତର ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ ସେ ଅଞ୍ଚଳ ନିବାସୀ ହାଇକୋର୍ଟର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ବିଚାରପତି ସୁଧୀର ପଟ୍ଟନାୟକ। ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ଥିଲେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଶିକ୍ଷାଧୀଶ ଶଶାଙ୍କ ମହାପାତ୍ର, ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଆରକ୍ଷୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଗୌରାଙ୍ଗ ସେନାପତି, ଆଉ ଦୁଇଜଣ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ସାଂସଦ ମଧୁସୂଦନ ମଙ୍ଗରାଜ ଓ ବିଧାୟକ ସୁଶାନ୍ତ ବଳିୟାର ସିଂହ। ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଭବ୍ୟ ପରିବେଶ ସେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ଘରର ବିସ୍ତୃତ ବାହାର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ। ପଞ୍ଚାୟତ ପାଞ୍ଚଜଣ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ମଞ୍ଚ ସଜା ହୋଇଥିଲା। ମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ବାମପଟ ପଡ଼ିଆରେ ବସିଥିଲେ ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ପାଞ୍ଚଯୋଡ଼ି ପୁଅବୋହୂ ଆଉ ଡାହାଣପଟେ ବସିଥିଲେ ପାଖଆଖ ଗାଁଗଣ୍ଡାର ପାଞ୍ଚ ଛଅଶହ ସରିକି ଲୋକ। ଲୋକମାନଙ୍କ ବସି ଯୋଗୁଁ ସଭାସ୍ଥଳରେ ଚାକବାଡି ଯତ୍ନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା।

ପ୍ରଥମେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ବିଚାରପତି ସୁଧୀର ପଟ୍ଟନାୟକ ଆରମ୍ଭ କଲେ, "ଏ ସ୍ଥାନର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ମା ଭବତାରିଣୀଙ୍କ ପାଦତଳେ ପ୍ରଣାମ କରି ମୁଁ ପଞ୍ଚାୟତ ପକ୍ଷରୁ ଆଜିର ଏ ସଭା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଯାଉଛି। ମତେ ଲାଗୁଛି ଯେ ଧର୍ମାନନ୍ଦ ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ଭଳି ପୁଣ୍ୟପୁରୁଷଙ୍କ ଘରେ ବସି ଆମେ ତାଙ୍କ ପୁଅମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଘରବାଡ଼ି, ଧନସମ୍ପତ୍ତିର ଭାଗବଣ୍ଟାରେ ନ୍ୟାୟନିଶାପ କରିବାକୁ ଆସିଛୁ। ଧର୍ମାନନ୍ଦଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀ କୁନ୍ତୀ ଦେବୀ ଆମର ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଜଣେ ପରମପୂଜ୍ୟା ମା'। ସେ ନିଜେ ଅନୁରୋଧ କରି ନ ଥିଲେ ଆମେ ଏ ପଞ୍ଚାୟତରେ ବସିବାକୁ ରାଜି ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତୁ। ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିବେ ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ନାମ କୁନ୍ତୀ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ପାଞ୍ଚ ପୁଅଙ୍କ ନାଁ ମର୍ଦ୍ଦରାଜେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଭୀମ, ଅର୍ଜୁନ, ନକୁଳ ଓ ସହଦେବ ରଖିଥିଲେ। ସେ ଯାହାହେଉ, ପଞ୍ଚାୟତରେ ବସିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ମା' କୁନ୍ତୀଙ୍କ ମତ ଚାହୁଁଛୁ କି ଆମେ ଏ ପଞ୍ଚାୟତ ସଭା ଆମ ଢଙ୍ଗରେ କରିବୁ ତ?" ତାଙ୍କ କଥାର ସମାପ୍ତି ପରେ ସଭାସ୍ଥଳରୁ ସାମାନ୍ୟ ଦୂରରେ ମୁଣ୍ଡରେ ମୁହଁ ନ ଦିଶୁଥିବା ଲମ୍ବା ଓଢ଼ଣା ଦେଇ ବସିଥିବା କୁନ୍ତୀ ଦେବୀ ଓଢ଼ଣା ତଳକୁ କରି ତାଙ୍କ ସମ୍ମତି ଜଣାଇବାର ସମସ୍ତେ ଦେଖିପାରିଲେ।

ସଭାପତି ପୂର୍ବତନ ବିଚାରପତି ଆରମ୍ଭ କଲେ, "ସମ୍ପତ୍ତି ଭାଗବଣ୍ଟା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ପ୍ରଥମେ ସବୁ ଭାଇଙ୍କ ମତାମତ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ। ଆମର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସବୁ ଭାଇ ସମ୍ମତ ତ?" ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଭାଇମାନେ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁତ୍ର ଭୀମସେନ

ମଦ୍ରରାଜଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଜାହ୍ନବୀ କହିଲେ, "ମୁଁ ଏଥିରେ ସହମତ ନୁହେଁ। ଆମେ ପାଞ୍ଚଜଣ ଏ ଘରକୁ ବୋହୂ ହୋଇ ଆସିଛୁ। ଆମେ ଜଣେ ଜଣେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଇଙ୍କ ପରିବାରର ଅଂଶ। ସେଇଥିପାଇଁ ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ କୁହାଯାଇଥାଏ। ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ବଂଶର, ମାନେ ଆମ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ଭାଗଚାଷୀ ହୋଇପାରିବନି। ଅଧିକାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମର ମଧ୍ୟ ମତ ନିଆଯାଉ।"

ସଭାପତି ପଟ୍ଟନାୟକ ପଞ୍ଚାୟତର ଆଉ ଅନ୍ୟ ଚାରିଜଣଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ। ସେମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଜାହ୍ନବୀଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କଲେ। ତେଣୁ ସଭାପତି ନ୍ୟାୟ ଦେଲେ, "ଏ ବ୍ୟାପାରରେ ସବୁ ବୋହୂଙ୍କର ମତ ମଧ୍ୟ ନିଆଯିବ।" ତା'ପରେ ସଭାପତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ, "ପ୍ରଥମେ ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ବଡ଼ଭାଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ମତ।"

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମଦ୍ରରାଜ ପାଟି ଖୋଲିଲେ- "ମୋର କେବଳ ଏତିକି କହିବା କଥା - ଏ ସଭା ଆମ ମା' ଡକାଇଛି। ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତା' ଜିଉ ଥାଉ ଥାଉ ଆମ ପିତୃଅର୍ଜିତ ସମସ୍ତ ଜମିବାଡ଼ି, ଧନସମ୍ପତ୍ତି, ଗାଡ଼ିମୋଟର ସବୁକିଛି ବଣ୍ଟାକୁଣ୍ଟା ହୋଇଯାଉ। ମୋ ଛଡ଼ା ଚାରିଭାଇ ଯାକ ଦୂର ବିଦେଶରୁ ଆସିଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ସବୁର ଦେଖାରଖା ମୁଁ କରି ଆସୁଛି। ମୋ ଭାଇମାନେ ଯାହା କହିବେ, ସେଥିରେ ମୁଁ, ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁମତି ଓ ପୁଅଝିଅ ଦୁହିଁଙ୍କର କିଛି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ। ତେଣୁ ପଞ୍ଚାୟତ ସେମାନଙ୍କ ମତ ନିଅନ୍ତୁ। ତା'ପରେ ପଞ୍ଚାୟତ ଯାହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ, ଆମ ପରିବାର ମାନେ ମୁଁ, ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲା ଦୁହେଁ ମୁଣ୍ଡପାତି ମାନିନେବୁ।"

ପଞ୍ଚାୟତ ମୁଖ୍ୟ ପୂର୍ବତନ ବିଚାରପତି ଭୀମସେନ ମଦ୍ରରାଜଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ତାଙ୍କ ମତ ଲୋଡ଼ିଲେ।

ଭୀମସେନ ବଖାଣିଲେ- "ପଞ୍ଚାୟତକୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁଛି। ଆମ ମହାଦେବତା ମା ଜଗଦ୍ଧାତ୍ରୀ ଭବତାରିଣୀ ଓ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ମୋ ମା'ଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଉଛି। ମୋ କହିବାର କଥା- ଆମର ଏଇ ଗାଁ ଘରୁ ଗୋଡ଼କାଢ଼ି ବିଦେଶ ସହରରେ ପାଠପଢ଼ି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପରିବାର ସହିତ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲରେ ଅଛି। ଅଭାବ ନାହିଁ। ବିଦେଶ ଭୂଇଁରେ ବିଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧି ବଳରେ ଆମେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଯାହା ଅର୍ଜନ କରୁଛୁ, ସେତିକି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିପାରୁନୁ। ଯା' ଭିତରେ ଆମେ କୋଟିପତି ହୋଇଯାଇଛୁ। ବିଦେଶ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ମୋ ହାତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ନ ଥିଲା। ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ଯିଏ ମୋ ଭାଉଜ ସୁମତି ଦେବୀ ତାଙ୍କ ବାପଘରୁ ଆଣିଥିବା ସବୁ ଗହଣା ବିକିଦେଇ ମତେ ବିଦେଶ ପଠାଇଥିଲେ। ଯଦି ସେତେବେଳେ ସେ ସାହାଯ୍ୟର ହାତ ବଢ଼େଇ ନ ଥା'ନ୍ତେ, ତେବେ ଆଜି ମୁଁ ଓ ମୋ ପରିବାର ଏ ସ୍ଥିତିରେ ନ ଥାନ୍ତୁ। ତା'ଛଡ଼ା ଆମର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଜମିବାଡ଼ି ଚଳେଇବାରେ ମୁଁ କି ଆମ ପରିବାରର ଆଉ କାହାର ବି ପଇସାକର ଅବଦାନ ନାହିଁ। ତେଣୁ ମୋର ମତ ମୋ ଭାଗର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭାଇଙ୍କୁ ଦିଆଯାଉ। ଧର୍ମତଃ ଏ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ମୋର କି ମୋ ପରିବାରର କାହାର ବି ପଇସାକର ଦାବି ନାହିଁ। ମୋର ଏତିକି ମାତ୍ର କହିବାର କଥା।"

ପଞ୍ଚାୟତର ସବୁ ସଭ୍ୟ ପରସ୍ପର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ। ସେମାନଙ୍କ ଚାହାଣି ଜଣାଇ ଦେଇଥାଏ ଯେ ସେମାନେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟର ଭିନ୍ନ ପରିବେଶରେ ଏକାଠି ହୋଇଛନ୍ତି। ପଞ୍ଚାୟତ ସଭ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ସାଂସଦ ଏଥର ଭୀମସେନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ- "ଏଥର ତୁମ ପତ୍ନୀ ଜାହ୍ନବୀ ଦେବୀଙ୍କ ମତ ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁ।"

ଭୀମସେନଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଥିବା ଜାହ୍ନବୀ ଠିଆହୋଇ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲେ, "ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ କରିପାରୁନାହିଁ। ମୋର ଅପା ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସୁମତି ନିଜ ଗହଣା ବିକି ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ବିଦେଶ ପଠାଇବାର ଖବର ମୋ ବାହାଘର ପରେ ମୁଁ ଜାଣିଲି। ଆଉ ତା'ପରେ ମୁଁ ଅପାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପୂରା ଗହଣା ସେଟ୍‌ଟିଏ ଦେବା ପାଇଁ ଯେତେବେଳେ ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଜଣାଇଲି, ସେ ମୋ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକମତ ହେଲେ। ଆମେ ବିଦେଶ ବଜାର-ମଲ୍‌ରୁ ଗୋଟିଏ ପୂରା ହୀରାର ସେଟ୍ କିଣି ଅପାଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇବାକୁ ଗଲାବେଳେ ସେ ରାଣନିୟମ ପକାଇ ମତେ କିଣିବାକୁ ଦେଲେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଦେଖନ୍ତୁ, ଏ ଯେତେ ଅଳଙ୍କାର ଏବେ ମୁଁ ପିନ୍ଧିଛି, ସେସବୁ ଅଳଙ୍କାର ମୋ ଜନ୍ମଦିନ ଓ ବିବାହବାର୍ଷିକୀରେ ଅପା ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି। ଭାଇ ଓ ଅପା ଆମର ଭାଇ-ଭାଉଜ ନୁହନ୍ତି, ଦୁହେଁ ଆମ ପାଇଁ ଦେବଦେବୀ। ଆମର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିଭାଗ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଦେଉଛୁ। ସେଥିରୁ କାଣିଚାଏ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିବୁ ନାହିଁ।"

ପଞ୍ଚାୟତର ସଭ୍ୟ ଜାହ୍ନବୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ପରସ୍ପରର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହିଲେ ସିନା; କାହାରି ମୁଣ୍ଡରୁ ପଟୁଟିଏ କଥା ବାହାରିଲାନି।

ଗୁରୁଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ପଞ୍ଚାୟତ ସଭ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଧାୟକ ଏଥର ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ମତ ପଚାରି ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ସେ କେତେ ଭାଗ ଚାହିଁ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ। ଅର୍ଜୁନ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ଯୁଧି ଭାଇ ନ ଥିଲେ ମୁଁ ଆଜି ସ୍ୱିଟ୍‌ଜେର୍‌ଲାଣ୍ଡରେ ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି। ହାଇସ୍କୁଲ୍ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ସେ ମୋ କଲେଜ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ପଢ଼ାଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିଛନ୍ତି। କୃତୀ ଛାତ୍ର ହିସାବରେ ବୃତ୍ତି ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବଶୀଳ ସ୍ନେହମୟ ଢଙ୍ଗରେ ମୋ ପାଖକୁ ଦୁଇବର୍ଷ ଧରି ଆମ ଜମିରୁ ମିଳିଥିବା ସବୁ ଧାନ ବିକ୍ରି କରି ଏପରିକି ବର୍ଷେ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ିବାବେଳେ ମଧ୍ୟ ଭାଉଜ ଓ ସେ ସାରାବର୍ଷ ମାଣ୍ଡିଆ ଖାଇ ରହିଥିଲେ। ସେଭଳି ଭାଇ ଭାଉଜଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଓ ଆମ ପରିବାର ଆଜୀବନ ଋଣୀ ରହିଛୁ ଓ ରହିବୁ। ତେଣୁ ହିସାବକିତାବ କରି ତାଙ୍କଠାରୁ ଭାଇଭାଗ ନେବା ମୋ ପାଇଁ ମହାପାପ ହେବା ମତେ ଏ ପାପରେ ପଞ୍ଚାୟତ ଭାଗୀ ନ କରନ୍ତୁ।"

ଅର୍ଜୁନଙ୍କ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ସଭାସ୍ଥଳର ଲୋକମାନେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କ'ଣ ଗୁପୁରଗୁପର ହେଲେ। ପଞ୍ଚାୟତର ପାଞ୍ଚଜଣ ଯାକ ସଭ୍ୟ ଏତେ ଧୀରେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ କଥା ହେଲେ ଯେ କେହି ସେମାନଙ୍କ କଥାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ଜଣେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ନକୁଳଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି- "ନକୁଳବାବୁ, ଏଥର ଆପଣଙ୍କ ମତ ଆମେ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁ।"

ନକୁଳଙ୍କ ପାଟି ଫିଟିବା ଆଗରୁ ସହଦେବ କହିଲେ, "ଆମେ ବି'ଭାଇଙ୍କ ଏ ସଭାକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଯାହା କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇଛି, ନକୁଳ ଭାଇ ସେକଥା ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବେ।"

ଏଥର ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ନକୁଳଙ୍କ ଉପରେ। ସେ ତାଙ୍କ ବସିବା ଆସନରୁ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ କହିଲେ, "ଆମେ ଦୁହେଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଭାଇ ନୋହୁଁ।"

ସଭାରେ କେତେଜଣ ଚମକିପଡ଼ିଲେ। ନକୁଳ ପୁଣି କହିଲେ, "ଆମେ ଦୁହେଁ ଜନ୍ମ ହେଲାବେଳକୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭାଇ ହାତକୁ ବି'ହାତ ହୋଇସାରିଥିଲେ। ଆମ ପାଇଁ ଯୁଧି ଭାଇ ଓ ସୁମତି ଭାଉଜ ବାପ ମା' ତୁଲ୍ୟ। ଆମେ ଦୁଇଜଣ ବିଦେଶର ଏମିତି ଗୋଟିଏ କମ୍ପାନିରେ ଯେଉଁ ଚାକିରି କରୁଛୁ ଆମର ଏବକାର ସ୍ଥାବର ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ମିଶିଲେ ଶହେ କୋଟିରୁ ଅଧିକ ହେବ। ତେବେ ବି ଟି' ତିନିବର୍ଷରେ ଆମେ ଆମର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆମର ଏଇ ଜନ୍ମମାଟିକୁ ଆସିଲେ ଭାଇ

ଭାଉଜ, ମାନେ ଆମ ବାପ ମା' ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ନୂଆ ପୋଷାକଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆମ ପିଲାମାନେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଜାଗହଣାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କେତେ କ'ଣ ଯେ ଦିଅନ୍ତି, ସେସବୁର ହିସାବ ନାହିଁ। ତେଣୁ ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଭାଗ ନେବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ।''

ନକୁଳଙ୍କ କଥା ନ ସରୁଣୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହାତଯୋଡ଼ି ଠିଆହୋଇ କହିଲେ, ''ପଞ୍ଚାୟତଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ କହୁଛି, ବୟସାଧିକ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏତେବଡ଼ ସଂସାର, ଏତେ ଜମିବାଡ଼ି ଚଳାଇବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼ିଲାଣି। ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଯେତେ ନେହୁରା ହୋଇ କହିଲେ ବି ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ସୂତାଖିଏ ନେବାକୁ କେହି ରାଜି ହେଉନାହାନ୍ତି। ମୋ ପିଲାମାନେ ଘରଠାରୁ ଦୂରରେ। ମୋ ପତ୍ନୀ ସୁମତି ବି ବୁଢ଼ା ହେଲାଣି। ଆମର ଏସବୁ କଥା ବିଚାର କରି ଆପଣମାନେ ଯାହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ, ମୁଁ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଣ୍ଡପାତି ତାକୁ ମାନିନେବୁ।

ପଞ୍ଚାୟତର ମୁଖ୍ୟ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ବିଚାରପତି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଭ୍ୟଙ୍କ ସହ ତାଳବାଳି ଯନ୍ତ୍ର ବନ୍ଦ କରି ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ କ'ଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପରେ ତାଳବାଳି ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଚାଲୁକରି କହିଲେ, ''ଆମେ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଶହ ଶହ ଏମିତିଆ ମାମଲା ବିଚାର କରି ସମ୍ପତ୍ତି ଭାଗ ଭାଗ କରି ଦାଣ୍ଡିଛୁ ସିନା, ହେଲେ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ମାମଲା ଆଜିଯାଏ ଆମ ପାଖକୁ ଆସିନି, ଯେଉଁଠି ସବୁ ଭାଇ ପୈତୃକ ସଂପତ୍ତି ନେବାକୁ ନାରାଜ ହେଉଛନ୍ତି। ଏ ବାବଦରେ କିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଶୁଣାଇବା ଆଗରୁ ଆମେ ମା' କୁନ୍ତୀ ଦେବୀଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କ ମତ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ।''

ସଭାସ୍ଥଳ ନିଥର-ନିରବ-ନିସ୍ତବ୍ଧ। ତାଳବାଳି ଯନ୍ତ୍ରର ମାଇକ୍ରୋଫୋନ୍ ମା' କୁନ୍ତୀ ଦେବୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା। ସେ ତାଙ୍କ ଓଢ଼ଣାକୁ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ସଜାଡ଼ି ଟିକିଏ ହେଲେ ମୁହଁ ନ ଦେଖାଯିବା ଭଳି ଓଢ଼ଣା ଭିତରୁ କହିଲେ, ''ମୁଁ ବୁଢ଼ୀଲୋକ। ଏବେ ପାଞ୍ଚ ପୁଅ, ପାଞ୍ଚ ବୋହୂ, ପନ୍ଦର ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ମୋର ସଂସାର ମେଲିଛି। ଏ ପୁଅମାନଙ୍କ କଥା ତ ଆପଣମାନେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି। ମୁଁ କିଛି କହିପାରିବିନି। ଆପଣମାନେ ଯାହା ଫଇସଲା କରିବେ, ମୁଁ ମାନିନେବି।''

ସଭାସ୍ଥଳ ପୂର୍ବ ପରି ନିଥର ନିରବ। କାହାରି ପାଟିରୁ ପଦୁଟିଏ ଶବ୍ଦ ବି ବାହାରୁ ନ ଥାଏ। ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରର ମୁହଁକୁ କେବଳ ବଲବଲ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଥାନ୍ତି। ହଠାତ୍ ଜଣେ ଯୁବତୀ ଆଗେଇ ଆସିଲା ମାଇକ୍ ପାଖକୁ ଏବଂ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ଓଲଟି ହୋଇ କହିଲା, ''ମୁଁ ପଦେ କହିପାରିବି କି?''

ସଭାପତି ପଚାରିଲେ, ''ତୁମର ପରିଚୟ ଦିଅ ମା।''

ଝିଅଟି ଉତ୍ତର ଦେଲା, ''ମୁଁ ମୋ ଜେଜେବାପାଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁଅ ଭୀମସେନଙ୍କ ବଡ଼ଝିଅ କୁନ୍ତଳା। କଲେଜ ପଢ଼ାସାରି ଲଣ୍ଡନର ଗୋଟିଏ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପିକା ଅଛି। ଆପଣମାନେ ଆମର ଏ ସଂପତ୍ତିର ଭାଗବଣ୍ଟା ନେଇ ସମାଧାନ ଚାହୁଁଛନ୍ତି। ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇପାରିବି କି?''

ସଭାପତି କହିଲେ, ''ହଁ ମା, ତୁମେ ତୁମ ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବେ ପେସ କର।''

କୁନ୍ତଳା କହିଲେ, ''ଗତ କେତେବର୍ଷ ଧରି ମୁଁ ଯାହା ଶୁଣିଆସୁଛି ଆଉ ଦେଖିଆସୁଛି, ସେସବୁକୁ ନେଇ ମୁଁ କହୁଛି ଯେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବଡ଼ବାପାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ଅନେକ ଥର ଶୁଣିଛି ଯେ ଘରୁ ଗୋଡ଼କାଢ଼ି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ବାହାରେ କି ବିଦେଶରେ ରହିଲେ ଚଉଦପୁରୁଷର ଭିଟାମାଟିରେ ବିଲୁଆ ଚେଲିବେ ଓ ଆମେ ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଚଉଦପୁରୁଷର ସମ୍ପତ୍ତି ଖାଲି ନାରଖାର ହୋଇ ଉଜୁଡ଼ିଯିବ ନାହିଁ, ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ଯଶକୀର୍ତ୍ତି କାଳଗୁଡ଼ରେ କୁଆଡ଼େ ଭାସିଯାଇ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଲୋପ ପାଇଯିବ। ତେଣୁ ଜଣେ ହେଲେ କେହି ଏ ଦୁର୍ଗ ସମ୍ଭାଳି ରହୁ। ମୁଁ ସବୁଠୁ ବଡ଼। ମୋ ଉପରେ ବେଶୀ ଦାୟିତ୍ୱ। ମୁଁ ଏଠି ରହି ମୋର ସବୁ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି। ମୋ ଭାଇମାନେ ମୋର ପ୍ରାଣ। ସେମାନେ ସୁଖରେ ରହିଲେ ମୋ ପେଟ ପୂରିଉଠିବ- ମୋ ପୂର୍ବର ପିତୃପୁରୁଷ ସେ ପୁରରୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଆଶୀର୍ବାଦ ଢାଳିଦେବେ। ତେଣୁ ମୋ ଭାଇମାନେ ପାରିବାର ହେବା ଯାଏ ମୁଁ ଏଇ ଭିଟାମାଟିରେ ପଡ଼ିରହିବି। ଏବେ ଆମ ବଡ଼ବାପା ଓ ବଡ଼ବୋଉଙ୍କର ବୟସ ହୋଇଗଲାଣି। ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ବାପ ମା'ଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ତୁହେଁ ଯେମିତି ଦେଖି ଆସିଛନ୍ତି, ମୁଁ ଜାଣତରେ ଏମିତି ପୁଅବୋହୂ ଏ ଧରାରେ କୋଉଠି ନ ଥିବେ। ଜେଜେଙ୍କ ଅର୍ଜିତ ସମ୍ପତ୍ତି ବି ନେବାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅରାଜି। ବଡ଼ବାପାଙ୍କ ଚାରି ଭାଇ ବିଦେଶରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପଦରେ ରହି କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରୁଛନ୍ତି, ହେଲେ ବଡ଼ବାପା ବଡ଼ବୋଉଙ୍କର ତ ଏ ଜମିବାଡ଼ି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ଆୟ ନାହିଁ। ମୋ ଜେଜେ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଦିନରାତି ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ। ଆଜି ସିନା ସହର ପାଖେଇ ଆସିବାରୁ ଏ ଗାଁର ଜମିବାଡ଼ି ଅମୂଲ୍ୟମୂଲ ହୋଇଯାଇଛି। ଆଗରୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ତ ଅପଚରା ଅଲୋଡ଼ା ଥିଲା। ଜେଜେ ଚାହିଥିଲେ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ୍, ଗୋଟିଏ କଲେଜ, ଗୋଟିଏ ଡାକ୍ତରଖାନା, ଗୋଟିଏ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଆଉ ଅନାଥାଶ୍ରମଟିଏ କରିବାକୁ। ଆମର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଙ୍କା ଦରରେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ବିକ୍ରି ହେବା ସେ ଟଙ୍କାରୁ ଜେଜେ ଓ ଜେଜେମା'ଙ୍କ ନାଆଁରେ ଆମର ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଏଇ ପାଞ୍ଚଟି ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଉ। ଜେଜେମା', ବଡ଼ବାପା ଆଉ ବଡ଼ବୋଉଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଅନ୍ୟ ଚାରି ଭାଇ ନିଅନ୍ତୁ।''

କୁନ୍ତଳା କଥାରେ ବାଧା ଦେଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିର କହିଲେ, ''ମୁଁ ମୋର ଏ ଜନ୍ମଭୂମି ଛାଡ଼ି ପାଦେ କୁଆଡ଼କୁ ଯିବି ନାହିଁ। ଆଉ ମୁଁ ମୋ ମା'କୁ ବି ଦିନେହେଲେ ଛାଡ଼ିପାରିବି ନାହିଁ। ଏଇଟା ମୋ ଅନ୍ତରର କଥା।''

କୁନ୍ତଳା ତାଙ୍କୁ ବାଧାଦେଇ କହିଲା, ''ଠିକ୍ ଅଛି, ତା'ହେଲେ ବଡ଼ବାପା, ବଡ଼ମା' ଆଉ ଜେଜେମା'ର ସାରାଜୀବନ ଚଳିବା ପାଇଁ ସମ୍ପତ୍ତିର ଯେତେ ଅଂଶ ଦରକାର, ତା'ର ଦୁଇଗୁଣ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇ ବାକି ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ କରାଯାଉ। ଆପଣମାନଙ୍କଠାରୁ ଜ୍ଞାନ, ବୟସ, ଅଭିଜ୍ଞତା ଆଦି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସବୁଠିରେ ମୁଁ ଊଣା। ମୋର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଆପଣମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି।''

ହଠାତ୍ ସଭାସ୍ଥଳରୁ ଜଣେ କେହି ଠିଆହୋଇପଡ଼ି କହିଲେ, ''ଏ ଝିଅ କଥାଟାକୁ ଟିକେ ପଞ୍ଚାୟତ ବିଚାରକୁ ନିଅନ୍ତୁ। ମୋ ପରିଚୟ ଦେଇ କହୁଛି ଯେ ମୁଁ ଏ ସ୍ଥାନୀୟ ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ। ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାଗବଣ୍ଟାକୁ ନେଇ ପଞ୍ଚାୟତ ବିଚାର ଦେଖିବାକୁ ଏଠିକି ଆସି ଯାହାସବୁ ଶୁଣିଲି ମତେ ଲାଗୁଛି ଏସବୁ ଏ ଯୁଗର କଥା ନୁହେଁ। ମତେ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ବୟସ ପୂରିଲାଣି, ହେଲେ ଏଭଳି କଥା ମୋ ଚି' କାଳ ଆଜି ଯାଏ ଶୁଣି ନ ଥିଲା କି ଏ ଚି' ଆଖି ଏଭଳିଆ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ନ ଥିଲା। ମୁଁ ସବୁ ମନଦେଇ ଶୁଣିଛି। ଝିଅ କୁନ୍ତଳାର ପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବାଦୌ ସର୍ବୋତ୍ତମ, ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଓ ଗ୍ରହଣୀୟ। ମୋର ନମ୍ର ଅନୁରୋଧ, ପଞ୍ଚାୟତ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ।''

ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଜନତା ଏକସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲେ, ''ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ପଞ୍ଚାୟତ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ, ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ।''

ହଠାତ୍ ସଭାସ୍ଥଳ ଏମିତି ନିରବ ହୋଇଗଲା ଯେ ଛୁଞ୍ଚିଟିଏ ପଡ଼ିଲେ ବି ଶବ୍ଦ

ହୋଇଥାନ୍ତା। ପଞ୍ଚାୟତର ସଭ୍ୟମାନେ ପାଞ୍ଚ ଦଶ ମିନିଟ୍ କ'ଣ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲାପରେ ସଭାପତି ଘୋଷଣା କଲେ, "କୁନ୍ତଳାର ପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଟେ। ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଉ। କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ଆମେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁ ଯେ ପାଞ୍ଚ ପୁଅ ଆଉ ପାଞ୍ଚ ବୋହୂ ସମସ୍ତେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଏକମତ ତ?"

ସଭାସ୍ଥଳର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ବସିଥିବା ପାଞ୍ଚ ପୁଅ ପାଞ୍ଚ ବୋହୂ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଠିଆହୋଇ ସମସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ଆମେ ଆମ ଝିଅ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକମତ। ପଞ୍ଚାୟତ ଝିଅ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଏଥର ମୋହର ଦିଅନ୍ତୁ।"

ସଭାପତିଙ୍କ ସମେତ ପଞ୍ଚାୟତର ସବୁ ସଭ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଦି'ହାତ ଟେକିଦେଇ କହିଲେ, "କୁନ୍ତଳା ଝିଅର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଆମେ ମଞ୍ଜୁରି ଦେଉଛୁ।"

ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ସଭାସ୍ଥଳ 'ହରିବୋଲ' 'ହୁଳହୁଳି' ଧ୍ୱନିରେ ଉଛୁଳି ପଡ଼ିଲା। ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦେଖାଗଲା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଓ ପତ୍ନୀ ସୁମତିଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଚାରି ପୁଅ ଚାରି ବୋହୂ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିରେ ବଡ଼ ଲମ୍ବା ସୋଫାଟିଏ ଟେକି ଟେକି ଆଣୁଛନ୍ତି। ଚାରି ପୁଅ ସୋଫାକୁ ଟେକି ଟେକି ଆଣିଲାବେଳେ ଚାରି ବୋହୂ ହାତରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଫୁଲମାଳମାଳ ଧରିଥା'ନ୍ତି। ପଞ୍ଚାୟତଙ୍କ ମଞ୍ଚତଳେ ସୋଫା ଥୋଇଦେଇ ଚାରି ପୁଅ ବଡ଼ଭାଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଓ ଭାଉଜ ସୁମତି ଓ ମା' କୁନ୍ତୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଟେକି ଟେକି ଆଣି ସୋଫା ମଝିରେ କୁନ୍ତୀ ମା' ଓ ତାଙ୍କ ଦୁଇପଟେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଓ ସୁମତିଙ୍କୁ ବସାଇ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଫୁଲମାଳରେ ମଣ୍ଡିଦେଲେ। ଚାରିଆଡ଼ର ହରିବୋଲ ଆଉ ହୁଳହୁଳି ଧ୍ୱନି କାନଅଡ଼ା ପକାଉଥାଏ। ସଭାପତିଙ୍କ ଘୋଷଣାକ୍ରମେ ସଭା ସିନା ମଉଳିଲା, ହେଲେ ଜଣେ କେହି ହତା ବାହାରକୁ ଯାଇପାରିଲେନି। କଥା କ'ଣ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରୁ ଫାଟକ ପାଖରେ ଥିବା ଦି'ଜଣ ଲୋକଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣାଯାଉଥାଏ- 'ମା ଭବତାରିଣୀଙ୍କ ପ୍ରସାଦ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଛି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ। ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ, ପ୍ରସାଦ ପାଇ ଲେଉଟନ୍ତୁ।' ସମସ୍ତେ ମା'ଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ ଫେରି ଦେଖିଲେ ମା ମଧ୍ୟ ଫୁଲରେ ମଣ୍ଡିହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ହସରେ ଉଛୁଳି ଉଠୁଛି।

❑

କୋଭିଡ୍ ଯୋଦ୍ଧା

ପ୍ରଦୀପ ନାୟକ

ଭୁବନେଶ୍ୱରର ମୁଖ୍ୟ କୋଭିଡ୍ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ରେ ଦୀର୍ଘ ଆଠଦିନର ଚିକିତ୍ସା ପରେ ଶେଷରେ ସତୁରି ବର୍ଷୀୟା ରୋଗିଣୀଙ୍କୁ ମୃତ ଘୋଷଣା କଲେ ଡାକ୍ତର। ଏ ଖବର ବିଜୁଳି ବେଗରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଉଥିଲା ସମୁଦାୟ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ରେ ନିୟୋଜିତ ଡାକ୍ତର, ନର୍ସ, ସହାୟକ ଏପରିକି ସଫେଇ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଯାଏ। ଦୀର୍ଘ ଚେତ୍‌ମାସରୁ ସେମାନେ ଭୁଲିସାରିଥିଲେ ନିଜ ପିଲାପିଲି, ଘରସଂସାର, ଏମିତିକି ନିଜ ବିଶ୍ରାମ କଥା। ଦିନକୁ ଦିନ ବଢୁଥିବା ଆକ୍ରାନ୍ତଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ତୁଳନାରେ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ବହୁତ କମ୍, ତଥାପି ମନରେ ଅବସାଦ କି କ୍ଳାନ୍ତି ନ ଥିଲା; ବରଂ ଏଯାଏ ସେମାନେ କରୋନା ପାଖରେ ହାରିନାହାନ୍ତି, ଏଇ ସନ୍ତୋଷ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନୋବଳକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥିଲା। ସମସ୍ତେ ଆଶାବାଦୀ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ ଏ ମହାବିନାଶୀ ଭୂତାଣୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚିତ ବିଜୟ ପାଇଁ।

ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଥମ ରୋଗିଣୀ ଭାବରେ ଏଇ ମହିଳା ଜଣକ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପ୍ରସାରିତ ହେବାପରେ ନିଜ ନିଜ ଜାଗାରେ ନିମିଷକ ପାଇଁ ଠପ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲେ। ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଲାଗୁଥିଲା ହସ୍‌ପିଟାଲ୍ ବାହାରକୁ ନିଆଯାଉଥିବା ମୃତକଙ୍କୁ ଶେଷ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇ ସମସ୍ତେ ମଧ୍ୟାନତ କରିଦେଇଛନ୍ତି।

ଯେହେତୁ କାହାରି ପାଖରେ ମୃତକଙ୍କୁ ଜାଣିବାର କୌଣସି ଅବକାଶ ନ ଥିଲା, ତେଣୁ ଘଟଣା ଉପରେ ବିଶେଷ ଚର୍ଚ୍ଚା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ। ସାମାଜିକ ବାସନ୍ଦ ଆଶଙ୍କା କାରଣରୁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ପରିଚୟ ଗୁପ୍ତ ରଖାଯାଉଥିଲା।

x x x

ଫୁଲବାଣୀର ନବନିର୍ମିତ କୋଭିଡ୍ କ୍ୱାରେଣ୍ଟାଇନ୍ ସେଣ୍ଟରର ଅଫିସ୍ ରୁମ୍‌ରୁ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଡାକ୍ତର ବିନାୟକଙ୍କ ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା- ସାର୍ ସାର୍, ଆପଣଙ୍କ ଫୋନ୍।

ସଂକ୍ରମଣ ଭୟ ଥିବାରୁ ୱାର୍ଡ ଭିତରକୁ ମୋବାଇଲ୍ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ ବିନାୟକ। ଅଫିସ୍‌ରେ ରଖିଦିଅନ୍ତି।

: ହ୍ୟାଲୋ... ଆପଣ ଡକ୍ଟର ବିନାୟକ ଶର୍ମା କହୁଛନ୍ତି?

: ହଁ, ଆପଣ କିଏ କହୁଛନ୍ତି?

: ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ନିବେଦିତା ଶର୍ମାଙ୍କର...

: ହଁ, ହଁ, ସେ ମୋର ମାଆ। କାହିଁକି, କ'ଣ ହେଇଛି କି?

: ଆମେ ଚିଫ୍ କୋଭିଡ୍ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କହୁଛୁ, ସରି ଡକ୍ଟର, ୟୋର୍ ମଦର ଇଜ୍ ନୋମୋର୍।

: ନା ନା, ଏହା କିପରି ସମ୍ଭବ। ଆପଣ ଆଉ କାହା କଥା...

: ସେସବୁ ବିବରଣୀ ଆପଣଙ୍କୁ ପରେ ଦିଆଯିବ। ଆପଣ ଶୀଘ୍ର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସନ୍ତୁ। ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଡକ୍ଟର ସ୍ୱରୂପ ନାୟକଙ୍କୁ ପଠେଇ ସାରିଛୁ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ବିନାୟକଙ୍କ ଲାଗି ସାରା ଦୁନିଆ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଯାଇଥିଲା। ମାଆଙ୍କ ମୃତ ଶରୀର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଡାକ୍ତରମାନେ କହୁଥିଲେ- ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ମାଆଙ୍କ ଲାଗି ଗଭୀର ଦୁଃଖପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ।

ବିନାୟକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କେବଳ ଏତିକି ପଚାରିଲେ- ମାଆ ତ ଘରେ ରହିବା ମଣିଷ। ମୋର ଫୁଲବାଣୀ ଯିବା ଦିନ ତାଙ୍କୁ ଘରୁ ନ ବାହାରିବା ପାଇଁ କହି ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଯାଇଥିଲି।

: ସରି, ତାଙ୍କ ଡ୍ରାଇଭର୍ ହିଷ୍ଟ୍ରି କହୁଚି ସିଏ ଘରୁ ବାହାରିନାହାନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ଟେଲିଫୋନ୍ କରି ଘରକୁ ପାର୍ସଲ ଖାଇବା ମଗାଉଛନ୍ତି। ସୂଚନା ମୁତାବକ ଆପଣଙ୍କ ଘର କାମବାଲୀ ଘରକୁ ଆସିବା ବନ୍ଦ କରିଦେଇଛି। ବାଧ୍ୟହୋଇ ନିବେଦିତା ଦେବୀ...

ଶେଷ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଲୋକଲଜ୍ଜା ଆଖିରେ ମାଆଠୁ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ବିନାୟକ। ତାଙ୍କଠୁ କିଛି ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ର ପଦାଧିକାରୀ ମ୍ରିୟମାଣ ସ୍ୱରରେ କହୁଥିଲେ- ଆପଣଙ୍କ ମାଆ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌କୁ ଆସିବା ପରଠୁ ବାରମ୍ବାର ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲେ, ମୋ ପୁଅକୁ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ବି ଜଣାଇବେ ନାହିଁ। ମୋ ପୁଅ କୋଭିଡ୍ ଯୋଦ୍ଧା। ମୁଁ ତା' ମାଆ ହିସାବରେ ଏତିକି ଗର୍ବ ତ କରିପାରିବି।

ମଧୁମତ୍ତାର ରାତ୍ରି

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି

ଗଳ୍ପାଂଶ

ମଧୁମତ୍ତା ଚପଳ କଣ୍ଠରେ ହସି, ପଚାରିଲା... ''ଆଜୀବକର ପୁଣି କ୍ଷୁଧା କ'ଣ ଶମଣ ? ଶୁଦ୍ଧପାଣୟ ବ୍ରତ କରି ଅନ୍ନ ଚିନ୍ତା କଲେ ନିର୍ବାଣ ହେବ ନାହିଁ ଯେ!''
ଉପକ କହିଲା, ''ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତିର ପଥ ଯଦି ଅନ୍ନ ଭୋଜନରେ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବ, ତା'ହେଲେ ସେ ନିର୍ବାଣ ଅନ୍ନ କଣିକାଠାରୁ ସୁଦ୍ଧା ସୁଲଭ୍ୟ। ଅର୍ହତ ମଙ୍ଗଳୀ ଗୋଶାଳା ପରା କହିଥିଲେ- ଆଜୀବନ ବ୍ରତ-ଉପବାସ, ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ ଓ ସୁକର୍ମ କଲେ ପୁଣ୍ୟପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ନାହିଁ କି ବ୍ରତ ଉପବାସ ନ କରି ଧର୍ମ ଆଚରଣ ନ କଲେ, ପାପର କାଳିମା ସୁଦ୍ଧା ଲାଗେ ନାହିଁ।''
ମଧୁମତ୍ତା ସ୍ମିତ ହସି କହିଲା... ''କିନ୍ତୁ ଶୁଦ୍ଧପାଣୟ ବ୍ରତବେଳେ ଲୁଚାଇ ଖାଇବା ପାଇଁ ମଙ୍ଗଳୀ ଗୋଶାଳା ଯଦି କହିଥିବେ, ଅଜିତକେଶ କମ୍ବଳୀ ଶୁଦ୍ଧପାଣୟବେଳେ ଜଳ ସୁଦ୍ଧା ସ୍ପର୍ଶ ନ କରିବା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ କେଉଁଠି ସୂତ୍ର ବାନ୍ଧିଥିବେ। ସଞ୍ଜୟ ବେଲଠୀପୁତ୍ର କେଜାଣି ତାହାର ମୀମାଂସା ଜାଣିଥିବେ, ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବି ?

ଚରୈବତି, ଚରୈବତି.. ଚାଲ, ଚାଲ, ଆଗେଇ ଚାଲ। ଜୀବନ ହିଁ ଚାଲିବା।

ଉପକ ଚାଲିଛି। ଗତ ତିରିଶ ବର୍ଷ ଧରି ଚାଲିଛି। ରାଜଗୃହରୁ ନାଳନ୍ଦା, ନାଳନ୍ଦାରୁ ଉରୁବିଲ୍ୱ, ଉରୁବିଲ୍ୱରୁ ପାଟଳୀପୁତ୍ର, ପାଟଳୀପୁତ୍ରରୁ ବୈଶାଳୀ, ବୈଶାଳୀରୁ ବିଦେହ, ବିଦେହରୁ ବେଶଳୀ, ବେଶଳୀରୁ କାଶୀ, କାଶୀରୁ ସକେତ, ସକେତରୁ ଯିବ ଚମ୍ପା... ତା'ପରେ ? କିଏ ଜାଣେ ? ଅନନ୍ତ, ଅଫୁରନ୍ତ ଯାତ୍ରାପଥ; ସେ ଯାତ୍ରାର ଶେଷ ନାହିଁ। କାହିଁକି ବା ନେଲା ସେ ଏ ବିରାମହୀନ ଯାତ୍ରାର ଦୀକ୍ଷା ?

ବେକ୍ରବତୀର ସୁଗଭୀର ଜଳରେ ସୁନୀଳ ପ୍ରଶାନ୍ତି। ଢଳ ଢଳ ସାରସ ବହିଚି, ନୀଳ ଶୀତଳ ଜଳରେ ଅଳସ ଆନନ୍ଦରେ ଦେହମେଲି ଦେଇଛନ୍ତି। ଉପକ ବେକ୍ରବତୀର ଜଳରେ ସନ୍ତରଣ ଲୋଭ ସମ୍ବରଣ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ।

ବେକ୍ରବତୀର ଜଳଧାର ପରି, ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ... ଏକ ଅନିଶ୍ଚିତ ଗନ୍ତବ୍ୟରୁ ତାହାରି ଅନ୍ୟ ଏକ ଅନିଶ୍ଚିତ ପରିଣତି ଆଡ଼େ ଗତି କରି ଚାଲିଛି। ଏହି ନିଃସଙ୍ଗ ପଥ ଓ

ବିରାମହୀନ ଯାତ୍ରା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ। ଆଉ ସବୁ ମିଥ୍ୟା। ସବୁ ଦୁଃଖ।

ଅପରାହ୍ଣର ଛାୟା ବେତ୍ରବତୀର ତଟଭୂମି ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଢୁଲି ଆସିଲାଣି। ଚଳ ଚଳ ହୋଇ ବଧୂ ଓ ବାଳିକା ଲାଳାୟିତ କଟୀରେ ଜଳକୁମ୍ଭ ରଖି ବେତ୍ରବତୀରୁ ଜଳ ଆହରଣ ପାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି। କୌତୁକିନୀମାନଙ୍କର କୌତୁକ ଓ ପରିହାସ ପ୍ରମୋଦରେ ନିର୍ଜନ ରୁକ୍ଷ ତଟଦେଶ ପ୍ରାଣବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା।

x x x x

ନାରୀର ଦେହ, ଚିରକାଳ ଉପକକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଛି... ଦୁର୍ବାର ଆକର୍ଷଣରେ। ସେ ଥର ଦିଦେହରେ...

ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ ପାଇଁ, ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ, ସାଧୁସମ୍ମତ, ତୀର୍ଥକର ଚିରପଦ୍ମଜିତ ବେଲଥୀପୁତ୍ର ଓ ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବିଦେହର ଉପକଣ୍ଠରେ ଏକ ସଂଘାରାମ ସମର୍ପଣ କରିଥିଲେ। ବେଲଥୀପୁତ୍ର ସେଠାରେ ବହୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ରହି ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ ପାଳନ କରୁଥିଲେ।

ଦିନେ ସେହି ସଂଘାରାମକୁ ଆସିଥିଲା ବଣିକକନ୍ୟା, ଗଣିକା, ମଧୁମତ୍ତା ବେଲଥୀପୁତ୍ରଙ୍କ ପାଇଁ ପୂଜାର୍ଘ୍ୟ ଘେନି। ସେତେବେଳେ ଉପକ, ସଂଘାରାମର ଉଦ୍ୟାନରେ ତୃଣଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଶୋଇରହି "ଶୁଦ୍ଧପାଣୟ" ବ୍ରତ ପାଳନ କରୁଥିଲା। ତାଙ୍କ ଦୁଇମାସ ଏହିପରି ଦୁର୍ବାଶଯ୍ୟା ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପବାସରେ ପଡ଼ିରହି ଆଜୀବକମାନଙ୍କୁ ସାଧନା କରିବାକୁ ପଡ଼େ।

ମଧୁମତ୍ତା ପୂଜାର୍ଘ୍ୟ ଅର୍ପଣ କରି ଫେରିଲାବେଳେ ତୃଣଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଶାୟିତ, ଉଲଙ୍ଗପ୍ରାୟ ତରୁଣ ଉପକକୁ ଦେଖି ସଙ୍କୋଚରେ ଦଣ୍ଡକ ପାଇଁ ତଳକୁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ରହିଗଲା। ଉପକ ପାଖରେ ଦୁର୍ବାଶଯ୍ୟା ଉପରେ ସଦ୍ୟସ୍ନାତା ମଧୁମତ୍ତାର ବିଶ୍ରସ୍ତ କବରୀରୁ କେତୋଟି ଅଶୋକ କଳି ତଳେ ଝରି ପଡ଼ିଲା। ଉପକ ମୁଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମଧୁମତ୍ତା ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ପଚାରିଲା... "ତୁମକୁ କେଉଁ ନାମରେ ସମ୍ବୋଧନ କରିବି ଭଦ୍ରେ?"

ମଧୁମତ୍ତା କହିଲା... "ବଣିକକନ୍ୟା ମଧୁମତ୍ତା।"

ଉପକ କ୍ଷୁଧିତ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା..."ଅବୁସଙ୍କ ପାଇଁ କି ପୂଜାର୍ଘ୍ୟ ଆଣିଥିଲ ମଧୁମତ୍ତା?"

ମଧୁମତ୍ତା କହିଲା... "ପାୟସ।"

ମଧୁମତ୍ତାର ବୀଣାନିନ୍ଦୀ କଣ୍ଠରେ ପାୟସର ଉଚ୍ଚାରଣ ଶୁଣି, ଉପକର ଜିହ୍ୱା ଲାଳସିକ୍ତ ହୋଇଗଲା।

ଉପକ କହିଲା... "ଭଦ୍ରେ, ମୁଁ ବଡ଼ କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ। ଗତ ଏକମାସରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକାଳ ଧରି, ଏହି ଦୁର୍ବାଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଉପବାସରେ ପଡ଼ି ମୁଁ ଶୁଦ୍ଧପାଣୟ ବ୍ରତ ପାଳନ କରୁଅଛି।"

ମଧୁମତ୍ତା ଉପକ କଣ୍ଠରେ ହସି, ପଚାରିଲା... "ଆଜୀବକର ପୁଣି କ୍ଷୁଧା କ'ଣ ଶମଣ? ଶୁଦ୍ଧପାଣୟ ବ୍ରତ କରି ଅନ୍ନ ଚିନ୍ତା କଲେ ନିର୍ବାଣ ହେବ ନାହିଁ ଯେ।"

ଉପକ କହିଲା, "ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତିର ପଥ ଯଦି ଅନ୍ନ ଭୋଜନରେ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବ, ତା'ହେଲେ ସେ ନିର୍ବାଣ ଅନ୍ନ କଣିକାଠାରୁ ସୁଦ୍ଧା ସୁଲଭ୍ୟ। ଅର୍ହତ ମଙ୍ଗଳୀ ଗୋଶାଳ ପରା କହିଥିଲେ- ଆଜୀବନ ବ୍ରତ-ଉପବାସ, ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ ଓ ସୁକର୍ମ କଲେ ପୁଣ୍ୟପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ନାହିଁ କି ବ୍ରତ ଉପବାସ ନ କରି ଧର୍ମ ଆଚରଣ ନ କଲେ, ପାପର କାଳିମା ସୁଦ୍ଧା ଲାଗେ ନାହିଁ।"

ମଧୁମତ୍ତା ସ୍ମିତ ହସି କହିଲା... "କିନ୍ତୁ ଶୁଦ୍ଧପାଣୟ ବ୍ରତବେଳେ କୁଡ଼ାଲ ଖାଇବା ପାଇଁ ମଙ୍ଗଳୀ ଗୋଶାଳ ଯଦି କହିଥିବେ, ଅଜିତକେଶ କମ୍ବଳୀ ଶୁଦ୍ଧପାଣୟବେଳେ ଜଳ ସୁଦ୍ଧା ସ୍ପର୍ଶ ନ କରିବା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ କେଉଁଠି ବୃକ୍ଷ ବାନ୍ଧିଥିବେ। ସଞ୍ଜୟ ବେଲଥୀପୁତ୍ର କେଜାଣି ତାହାର ମୀମାଂସା ଜାଣିଥିବେ, ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବି?

ମଧୁମତ୍ତାର ଦୁଇ ବିମ୍ବୋଷ୍ଠୀ କୁଟୀଳ ଭ୍ରୂକୁଟୀରେ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା।

ଉପକ ମଧୁମତ୍ତା ଆଡ଼େ ମୁଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ଭାବୁଥିଲା, କଳାଭୃଙ୍ଗ ପରି ସେ ମଧୁମତ୍ତାର ବଦନକମଳ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିଯାଇ ପାରନ୍ତା କି!

ମଧୁମତ୍ତା ପଚାରିଲା... "କି କହିଲ ନାହିଁ ଯେ! ମୋ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କ'ଣ ଏତେ ଦେଖୁଛ?" ମଧୁମତ୍ତାର ସ୍ମିତହାସ୍ୟ ଉପକର ମର୍ମଦେଶରେ ମୃଗୟୁର ଶର ପରି ବିନ୍ଧିଗଲା।

ମଧୁମତ୍ତା ଚାଲିଯାଉଥିଲା; ପଛରୁ ଉପକ ଡାକିଲା... "ଭଦ୍ରେ!"

ମଧୁମତ୍ତା ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁ ଉତ୍ପ୍ଲାବ୍ଲଳିତ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା- "ପୁଣି କ'ଣ କହୁଛ ଶମଣ?"

ଉପକ କହିଲା... "ଶମଣକୁ ଭିକ୍ଷା ନ ଦେଇ ଚାଲିଯିବ ମଧୁମତ୍ତା? ପୁଣ୍ୟ ସଞ୍ଚୟ କାମନା ନାହିଁ ତମର?"

ମଧୁମତ୍ତା ସ୍ମିତ ହସି ପଚାରିଲା... "କି ଭିକ୍ଷା ନେବ ଶମଣ?"

ଉପକ ଭୀରୁ କଣ୍ଠରେ କହିଲା... "ତୁମର ପାଦତଳେ ମୋତେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ ସୁନ୍ଦରୀ?"

ମଧୁମତ୍ତା ଅକୁଣ୍ଠିତ ପରି କହିଲା... "ତୁମର ଏ ବିପରୀତ ରୀତି ମୋତେ ଜଣା ନ ଥିଲା ଶମଣ।"

ମଧୁମତ୍ତା ତା'ପରେ ନିତମ୍ବ ଦୋଳାଇ ପୁଣି ଥରେ ଉପକ ଆଡ଼େ ବକ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ; କୌତୁକରେ ଦନ୍ତପୀଡ଼ିତ ଜିହ୍ୱାଗ୍ର ଦେଖାଇ, ଲାଳାୟିତ ପାଦରେ ଚାଲିଗଲା। ଉପକର ମନ ହେଉଥିଲା, ଶୁଦ୍ଧପାଣୟର ଏ ନିର୍ବୋଧ ଅଭିନୟ ଛାଡ଼ି, ଆଷାଢ଼ର ମେଘାକ୍ରାନ୍ତା ସନ୍ଧ୍ୟାର ଦେହରେ ବଳାକା ପରି, ନୀଳଦୂକୁଳାବୃତା ମଧୁମତ୍ତାର ଦେହ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା ପାଇଁ।

ସେଦିନ ରାତି...

ସଂଘାରାମରେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ନିଦ୍ରାଚେତନ। ଉପକ, ଉଦ୍ୟାନର ଗୋଟିଏ ଆମ୍ରବୃକ୍ଷ କୋଟର ପାଖରେ ବସି, ହିଂସ୍ର ପଶୁ ପରି ବେଲଥୀପୁତ୍ରଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିବେଦିତ ପାୟସ ଓ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଗଳଧଃକରଣ କରୁଥିଲା। ସଂଘାରାମରେ ଅଧିକାଂଶ ଶମଣ ଏଇଆ ହିଁ ନିତି କରିଥାନ୍ତି। ମୋକ୍ଷ ଓ ନିର୍ବାଣ ପାଇଁ ଉପବାସ ରହିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ। ଗୌତମ ଯେ ନିର୍ବାଣର ସନ୍ଧାନ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଏତେ ପ୍ରଚାର କରି ବୁଲୁଛନ୍ତି, ସେ ସୁଦ୍ଧା ତ ବୃଥା ଉପବାସ ରହି ରହି, ଶେଷକୁ ସରମା ହାତରୁ ପାୟସାନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜିଥିଲେ। ଏବେ ବଡ଼ାଇ କରି ବୁଲୁଛନ୍ତି। ସେଇଥିପାଇଁ ତ ଉପକ ତାଙ୍କୁ ମୁହେଁ ମୁହେଁ ମୁଣ୍ଡ ଗହପତିକ (ଲଣ୍ଡିତ ମସ୍ତକ ଗୃହସ୍ଥ ବା ଛଦ୍ମବେଶୀ ଶମଣ) ବୋଲି ସେଦିନ ଉରୁବିଲ୍ୱ ପଥରେ କହି ଦେଇଥିଲା। ସବୁ ଯଦି ମାୟା, ସବୁ ଯଦି ଅଳୀକ, ତା'ହେଲେ ନିର୍ବାଣ ଯେ ସତ୍ୟ ତାହାର ପ୍ରମାଣ କ'ଣ?

ଉପକର ଦେହର କ୍ଷୁଧା କିଞ୍ଚିତ, ଶାନ୍ତ ହେବା ପରେ, ମଧୁମତ୍ତାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ମନର କ୍ଷୁଧା ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଠିଲା। ଦନ୍ତପୀଡ଼ିତ ଜିହ୍ୱାଗ୍ର ଦେଖାଇ, ମଧୁମତ୍ତାର କୌତୁକ ପରିହାସ ଉପକକୁ ଅନବସ୍ଥିତ କରିଦେଲା।

ନିଶାର୍ଦ୍ଧରେ ସୁପ୍ତ ଆକାଶରେ ଅଗଣିତ ତାରା-ଜୀବନରେ ବହୁ ଅତୃପ୍ତ କାମନା ପରି। ତା'ର ଜ୍ୱାଳାମୟ ଦୀପ୍ତି ଉପକକୁ ତିଳେ ତିଳେ ଦଗ୍ଧ କରିଦେଲା।

x x x

ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା। ମେଘମୁକ୍ତ ଆକାଶରେ ଶରତର ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଲଘୁ ମେଘ ଭାସି ବୁଲିଲାଣି, ନିଃସମ୍ବଳ, ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଅନବସ୍ଥିତ ଶମଣମାନଙ୍କ ପରି। ଏଥର ସଂଘାରାମ ଉଠିବ। ଶମଣମାନେ ନିଜ ନିଜ ପଥ ଧରି ପୁଣି ପ୍ରବର୍ଜ୍ୟା ଆରମ୍ଭ କରିବେ।

ଉପକ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଯିବ। କିନ୍ତୁ ବିଦେହ ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଅରେ ମଧୁମତ୍ତାର ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଉପକର ଚିତ୍ତ ଆକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା।

ଶରତର ଗୋଟିଏ ସ୍ନିଗ୍ଧ, କୋମଳଗୋଧୂଳି। ଉପକ ଭିକ୍ଷା ଶେଷରେ ବିଦେହର ରାଜପଥରେ ସଂଘାରାମ ଆଡ଼େ ଫେରୁଥିଲା। ସେତେବେଳେ ମଧୁମତ୍ତା ନିଜ ଭବନଶିଖରରେ କିଙ୍କରୀମାନଙ୍କର ଗହଣରେ ପାଦଚାରଣା କରି ରାଜପଥରେ ବେଳେ ବେଳେ ରଥାରୂଢ଼ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ଓ ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କୁ ନାନା ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରୁଥିଲା। ଉପକକୁ ରାଜପଥରେ ଦେଖି ମଧୁମତ୍ତା କବରୀରୁ ଗୋଟିଏ ଦଳିତ ଚମ୍ପା କାଢ଼ି ଉପକର କମଣ୍ଡଳୁ ଭିତରକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା।

ଭବନଶିଖରରେ ଭୁବନବିମୋହିନୀ ମଧୁମତ୍ତାକୁ ଦେଖି, ଉପକର ସାରା ଦେହ ଏକ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଚାଁପର ଶିଖା ପରି ପ୍ରକମ୍ପିତ ହୋଇଗଲା। କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନିଜର ରୁକ୍ଷ କେଶବାସ, ମଳିନ କୌପୀନ, ଛିନ୍ନ ଚୀବର ଓ ଅର୍ଦ୍ଧଦଗ୍ଧ ବିକଳ ହସ୍ତରେ ଶୂନ୍ୟ କମଣ୍ଡଳୁକୁ ଦେଖି, ମନ ତା'ର ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇଥିଲା। ବହୁ, ବହୁବର୍ଷ ତଳେ, ଆଜୀବକ ସଭାରେ ପ୍ରଥମ ଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ ବେଳେ ରୂପ, ସ୍ପର୍ଶ ଓ ଅନୁଭୂତି ଜୟ କରିବା ପାଇଁ, ଆଜୀବକ ଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ ବିଧି ଅନୁସାରେ, ସେ ତପ୍ତ ଲୌହଖଣ୍ଡ ଦୁଇ ହାତରେ ଅଞ୍ଜଳିବଦ୍ଧ କରି ଧରିଥିଲା। ସେଦିନ ଦୁଇ ହାତର ଅଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଦଗ୍ଧ ହୋଇ, କେବଳ ଅର୍ଦ୍ଧଦଗ୍ଧ, କୁଞ୍ଚିତ ଚର୍ମ ତଳେ ଅସ୍ଥିଖଣ୍ଡମାନ ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିଅଛି।

ଉପକ ଇତସ୍ତତଃ ହେଉଥିଲା, ଏତିକିବେଳେ ମଧୁମତ୍ତାର ପରିଚାରିକା କାମଦା ବାହାରକୁ ଆସି କହିଲା- "ଅଭ୍ୟନ୍ତରକୁ ପଦାର୍ପଣ କରନ୍ତୁ ଶମଣ। ସଖୀ ଅଦୁସଙ୍କୁ କାମନା କରିଅଛନ୍ତି।"

କାମଦାର ପରିହାସ-ଚପଳ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଉପକକୁ ଆଉରି କାମଦଗ୍ଧ କରିଦେଲା। ଉପକ ପଚାରିଲା... "ତୁମକୁ କେଉଁ ନାମରେ ସମ୍ବୋଧନ କରିବି ଭଦ୍ରେ?"

କାମଦା ସ୍ମିତ ହସି କହିଲା... "କାମଦା।"

ଉପକ ଶୁଷ୍କ ଦୁଇ ଓଷ୍ଠ ଉପରେ କ୍ଷୁଧିତ ପଶୁପରି ଜିହ୍ୱାଗ୍ର ବୁଲାଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ ମନେ ମନେ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲା- "କାମଦା, କାମଦା।"

ଅପ୍ରଶସ୍ତ ଅଳିନ୍ଦ ପଥରେ ଗଲାବେଳେ ଉପକର ମନ ହେଉଥିଲା ଅରେ କାମଦାକୁ ନିବିଡ଼ ବାହୁପାଶରେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା ପାଇଁ। ମାତ୍ର ଅଳିନ୍ଦ ପ୍ରାନ୍ତରେ ସ୍ମିତହାସିନୀ ମଧୁମତ୍ତା, କେଳିମନ୍ଦିର ଦ୍ୱାରରେ ଉପକର ପଥ ଚାହିଁ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା। କୁସୁମ, ଅଗୁରୁ ଓ ସୁବାସ ସହିତ ସିତଚନ୍ଦନ ଲେପିତ ନାରୀ ଦେହର ଲୋଭନୀୟ ଗନ୍ଧ, କ୍ଷୁଧିତ ଉପକର ଦୁଇ ଆଖିରେ ଏକ ଅନିର୍ବଚନୀୟ କଳ୍ପଲୋକ ସୃଷ୍ଟି କରିଦେଲା।

ମଧୁମତ୍ତା କହିଲା- "ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ଶମଣ।"

କୁସୁମ ବିଚିତ୍ରିତ, ଅଗୁରୁ ସୁବାସିତ, ଦୀପାଲୋକିତ, ବୀଣା ଓ ବିପଞ୍ଚୀନିନ୍ଦିତ କେଳିମନ୍ଦିରରେ, ମଧୁମତ୍ତା ଛିନ୍ନ କମଳତଳର ଶଯ୍ୟା ଉପରେ, ଦେହ ଢାଳିଦେଇ, କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ଉପକ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ସ୍ମିତ ହସି କହିଲା... "ଏଠାରେ ଉପବେଶନ କରନ୍ତୁ ଶମଣ।"

ଉପକ ଚାହିଁ ଦେଖୁଥିଲା- ଶିରୀଷପୁଷ୍ପାଲ୍ୟଭୂଷିତା, ନବମଣି ବିନିର୍ମିତ କଞ୍ଚୀ, କେୟୂର, କଙ୍କଣ ଓ ନୂପୁରଭୂଷିତା, ସୁଧାରସ ତରଙ୍ଗିତଜୟନା, ମଦାବେଶବିହ୍ୱଳା ଏହି ରତିକାଙ୍କ୍ଷିଣୀ ନାରୀ, ନାରୀ ନୁହେଁ; ବିଶ୍ୱର ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ କାମନା ଯେପରି ଅଗଣିତ ଜୀବ, ତୀର୍ଥଙ୍କର ନିର୍ବାଣ ସାଧନାକୁ ଉପହାସ କରି, କମଳଦଳାବୃତ ଶଯ୍ୟାରେ, ଅଳସ ଅପରାହ୍ଣ ପରି ଦେହ ଢାଳି ଶୋଇଛି।

ମଧୁମତ୍ତା କାମଦାକୁ ଡାକି କହିଲା- "ଆଲୋ କାମଦା, ଶମଣଙ୍କୁ ଆସବ ନିବେଦନ କର।"

କାମଦା ସ୍ଫଟିକର ଦୁଇଟି ପାନପାତ୍ରରେ ଆସବ ପାଣି ଉପକ ଓ ମଧୁମତ୍ତାଙ୍କ ମଝିରେ ରଖିଦେଲା। ଉପକ କମ୍ପିତ ହସ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ର ଉଠାଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ନିଃଶେଷ କରି ଦେଉଥିଲା; ମଧୁମତ୍ତା କହିଲା, "ଭୟନାହିଁ ଶମଣ, ଏ ସଞ୍ଜୟ ବେଲଠୀପୁତ୍ରଙ୍କ ସଂଘାରାମ ନୁହେଁ ବା ନିଶାର୍ଦ୍ଧରେ ଅପହୃତ ପାଯସାନ୍ନ ନୁହେଁ। ଧୀରେ ଧୀରେ ମୋ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ସ୍ମିତ ହସି ପାନ କରନ୍ତୁ।" ମଧୁମତ୍ତା ତା'ପରେ ନିଜେ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ର ଦୁଇ ଓଠ ପାଖରେ ତୋଳିଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସବ ପାନ କଲା। ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଉପକ, କେତେବାର ଅବଶ୍ୟ ଲୁଚାଇ ଲୁଚାଇ ଆସବ ପାନ କରିଛି। ଆସବ ପାନ କରିବା, ଆଜୀବକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏକାନ୍ତ ନିଷିଦ୍ଧ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର ଆଜି ମଧୁମତ୍ତାର ସ୍ଫୁରିତ ବିମ୍ବାଧର ଓ ନିଲୋତ୍ପଳନିନ୍ଦୀ କୁରଙ୍ଗୀ-ନୟନ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଆସବ ପାନ କଲାବେଳେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ତୃପ୍ତିରେ ଉପକକୁ ଅବସନ୍ନ ପରି ଲାଗିଲା।

ନୀଳ ବିନାଂଶୁକର ଅବଗୁଣ୍ଠନ ତଳେ ମଧୁମତ୍ତାର ଏ କି ରୂପଶ୍ରୀ... ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଳିତ ଆକାଶ ତଳେ ଭୁବନମୋହିନୀ ରାତ୍ରି ପରି।

ମଧୁମତ୍ତା ପଚାରିଲା- "ଏ ଜନ୍ମ ପରେ ଆଉ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି ଶମଣ?

ଉପକ କହିଲା- "ଏଠି ଜନ୍ମ ପୁନର୍ଜନ୍ମର ବିଚାର କାହିଁକି ମଧୁମତ୍ତା?"

ମଧୁମତ୍ତା ଗୋଟିଏ କମଳ କଳିକା କଞ୍ଚୁକ-ପୀଡ଼ିତ ଦୁଇ ବକ୍ଷୋଜ ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ନଚାଇ ପଚାରିଲା- "ତା'ହେଲେ ଏ ଜନ୍ମ ପରେ ଆଉ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନାହିଁ ଶମଣ?"

ଉପକ କହିଲା- "ମୁଁ ଜାଣେ ନା, କେହି ଜାଣେ ନାହିଁ। ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଥିବା ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ। ନ ଥିବା ମଧ୍ୟ ଜାଣେ ନାହିଁ। ମୁଁ ଜାଣେ ଜନ୍ମ ମିଥ୍ୟା, ପୁନର୍ଜନ୍ମ କଳ୍ପନା ସତ୍ୟ କେବଳ ଧାବମାନ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ଆଉ ତୁମେ। ତୁମଠାରେ ମୋର ଭିକ୍ଷା କ'ଣ କାଳେ କାଳେ ଅତୃପ୍ତ ରହିଯିବ ମଧୁମତ୍ତା?"

ମଧୁମତ୍ତା ସ୍ମିତ ହସି ଉପକକୁ ଆଉରି ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରି ପଚାରିଲା- "ତୁମର କି ଭିକ୍ଷା ଶମଣ?"

ଉପକ କହିଲା- "ଅରେ ଦୁଇ ହାତରେ ତୁମକୁ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଦେବ ମୋତେ ସୁନ୍ଦରୀ?"

ମଧୁମତ୍ତା କହିଲା... "ଶମଣ, ବିଦେହ ରାଜକୋଷର ଦୈନିକ ଆୟ, ମୋର ଏକ ରାତ୍ରିର ଆୟର ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶରୁ ସୁଦ୍ଧା କମ୍। ମୋର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ହିଁ ତୁମକୁ ମୂଲ୍ୟ ଦେବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ।"

ମଧୁମତ୍ତାର ଦୁଇ ଆଖି, ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପୂର୍ବର ସ୍ନିଗ୍ଧତା ହରାଇ କଠୋର ହୋଇଗଲା।

ଉପକ ଆକୁଳ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା- "କିନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରଶ୍ନରେ କି ପ୍ରୟୋଜନ ମଧୁମତ୍ତା?"

ମଧୁମତ୍ତା କହିଲା- "ତୁମେ କ'ଣ ଭାବୁଛ, ଶମଣ ଅନ୍ୟ ପାଦତଳେ କେବଳ ଅସହାୟ ଭାବରେ, ନିବେଦିତ ହେବା ହିଁ କୁସୁମର ଭବିତବ୍ୟ? - ପୁନର୍ଜନ୍ମ କଳ୍ପନା ହୋଇପାରେ। ମାତ୍ର ପୁନର୍ଜନ୍ମରେ ହିଁ ମୋର ଶାନ୍ତି, ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣତା। ମୋତେ ଆଉ ଛଳନା ନ କରି କୁହ ଶମଣ, ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି କି ନାହିଁ?"

ଉପକ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ହୋଇ କହିଲା- "ଆଲୁପାରେ, ହୁଏତ ଅଛି।"

ମଧୁମତ୍ତା କେତୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଉପକ ଆଡ଼େ ସ୍ଥିର, ଅବିଚଳିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲା। ଉପକ ଆକୁଳ ଆବେଗରେ ମଧୁମତ୍ତାକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇ ବାହୁ ପ୍ରସାରିତ କରିବା ମାତ୍ରେ, ମଧୁମତ୍ତା ଉପକର ଦୁଇ ଅର୍ଦ୍ଧ-ଦଗ୍ଧ

ହାତ ଦେଖି ଆର୍ତ୍ତଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା। ଉପକ ନିଜ ଦୁଇ ଅର୍ଦ୍ଧ-ଦଗ୍ଧ ହାତର ବୀଭତ୍ସତାରେ ନିଜେ ସୁଦ୍ଧା ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତ ଆତଙ୍କରେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇପଡ଼ିଲା। ମଧୁମତୀ ନିଜର ଦୁଇ, କୋମଳ ରକ୍ତିମ କରପଲ୍ଲବ ଦୁଇ ଆଖି ଉପରେ ଚାପି ଧରି କାମଦାକୁ ଡାକି କହିଲା- "ଆଲୋ କାମଦା, କାହିଁ ଗଲୁ କାମଦା। ଶମଣଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ବିଦାୟ କରିଦେ ଏଠୁ।"

କାମଦା ମଧ୍ୟ ଉପକର ଦୁଇ ଅର୍ଦ୍ଧଦଗ୍ଧ ହାତ ଦେଖି ଭୟରେ ଆର୍ତ୍ତଚିତ୍କାର କଲା। ଉପକ ବେତ୍ରାହତ ଶିଶୁପରି ମଧୁମତୀର କେଳିମନ୍ଦିର ଛାଡ଼ି, ରାଜପଥକୁ ପଳାଇ ଆସିଲା।

x x x x

ବେତ୍ରବତୀର ତଟଭୂମି ଆସନ୍ନ ସନ୍ଧ୍ୟାର ପ୍ରାୟାନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦିଶୁଥିଲାଣି। ଜନାଞ୍ଜିଳୀମାନେ କେତେବେଳୁ ବିଦାୟ ନେଇ ସାରିଲେଣି। ବେତ୍ରବତୀର ତଟଭୂମି, ନିଃଶବ୍ଦ ଓ ନିର୍ଜନ। ସମାଧିସ୍ଥ ଶମଣ ପରି ଆକାଶ ଗଭୀର, ଗମ୍ଭୀର ଓ ଅବିଚଳିତ। ଉପକ ବେତ୍ରବତୀ ଅତିକ୍ରମ କରି ଅପରପାର୍ଶ୍ୱରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଆକାଶରେ ଗୋଟିଏ, ଦିଓଟି ହୋଇ, ସନ୍ଧ୍ୟାର ତାରା ଫୁଟି ଉଠିଥିଲା।

ଏଠି, ଅଦୂରରେ ଏଇ ଦେଖାଯାଏ... ଚମ୍ପା ଜନପଦ। ଧୂସର ଦିଗ୍‌ବଳୟର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ, ଚମ୍ପାର ଆଳୀବନ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରତିଚ୍ଛବି ତଥାପି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଅଛି। ଆଜି ରାତି ହୁଏତ ସେଇଠାରେ କଟିବ!

..ଆଜି ତଥାପି ମନେପଡ଼େ ଯୌବନର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ବହୁଦିନ ତଳର ମଧୁମତୀ କଥା। ମଧୁମତୀ ଚାହୁଥିଲା ପୁନର୍ଜନ୍ମ, ହୁଏତ ବ୍ୟର୍ଥ ନାରୀତ୍ୱ ଓ ମାତୃତ୍ୱର ନୂତନ ସାର୍ଥକତା ପାଇଁ। ମଧୁମତୀର ସେହି ଆକୁଳ ଜିଜ୍ଞାସା, ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ଉପକର ମନେପଡ଼େ... "ଅନ୍ୟର ପାଦତଳେ କେବଳ ଅସହାୟ ଭାବରେ ନିବେଦିତ ହେବା ହିଁ କ'ଣ କୁସୁମର ଭବିତବ୍ୟ?"

ଉପକ ମଧ୍ୟ ଚାହେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ, ଜୀବନର ନୂତନ ଉପଲବ୍ଧି ପାଇଁ।

ଦୁଇ

ବିଦେହରୁ ବିଦାୟ ନେବାର ଆଜିକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଯୁଗ ବିତିଗଲାଣି। ମଧୁମତୀର କେଳି ମନ୍ଦିରରୁ ସେଦିନ ବେତ୍ରାହତ ଶିଶୁ ପରି ପଳାୟନ ପରେ, ବହୁ କଠୋର ବ୍ରତ ଉପବାସ ଓ ସାଧନାରେ ଉପକର ଦେହ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି, ଯୌବନ ପ୍ରାୟ ନିଃଶେଷ ହୋଇଛି; ତଥାପି ବିଶୁଷ୍କ, ବିଚଳିତ ବକୁଳ ପରି ସେଥିରୁ କାମନାର ସୁରଭି ନିଭିନାହିଁ। ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ବେଳେବେଳେ, ମଧୁମତୀର ସ୍ମୃତି, ଉପକର ପ୍ରୌଢ଼ତ୍ୱ-ପାଣ୍ଡୁରିତ ହୃଦୟ ବନରେ ଅଦିନମଳୟ ପରି ଜାଗିଉଠେ। ମାତ୍ର ଉପକ ଅତି କଠୋର ଭାବରେ କାମନାର ସେ ଲେଲିହାନ ଶିଖା ଦମନ କରିଛି। ତା'ର ସାଧନା, ସଂଯମ ଓ ନିଷ୍ଠା ଆଳୀବନ ସମାଜରେ ଉପକକୁ ପୂଜନୀୟ ଓ ମହନୀୟ କରିଅଛି। ତଥାପି କେବେ କେବେ, କେତେକ ଅସତର୍କ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ସଂଯମର ସମସ୍ତ ଶୃଙ୍ଖଳ ଭାଙ୍ଗି, ଶୀତକ୍ଲିଷ୍ଟ ପାଣ୍ଡୁର ଅରଣ୍ୟରେ, ମଧୁମତୀ ରକ୍ତିମ ପଳାଶର ଆଗ୍ନେୟ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ପରି ଜାଗି ଉଠେ; ମାତ୍ର ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଉପକ ନିଜର ଦୁଇ ଅର୍ଦ୍ଧଦଗ୍ଧ ହାତ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ପୁଣି ଅତି କଠୋର ଭାବରେ ସେ ମାନସିକ ଚଞ୍ଚଳତା ଦମନ କରେ।

କଥାକାରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତୁ- ୧୧୨ର ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଦାତା

- ଶୌରୁଜ ପନ୍ଦର, ଉପର ନୂଆଗାଁ, ମାଣିକେରା, ମରାମପୁର, କଳାହାଣ୍ଡି- ୭୬୬୧୦୨
- ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ, ଭୂମିକ୍ ହୋମିଓ କ୍ଲିନିକ୍, ଉପରତିନା, କୁସୁମପୁର, ଘଟଗାଁ, କେନ୍ଦୁଝର- ୭୫୮୦୨୭
- ପ୍ରତାପ ନାୟକ, ଏମ୍.ଆର.ଜି- ୭୫, କେ- ୯ ଏ, କଲିଙ୍ଗ ବିହାର, ପାଟ୍ରପଡ଼ା, ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୧୯

ମଧୁମତୀ ଚାହିଁଥିଲା ପୁନର୍ଜନ୍ମ... ଉପକ ଚାହେଁ ପୁନର୍ଜନ୍ମ।

କିନ୍ତୁ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନାହିଁ।

ତିନେ ପଞ୍ଚଭୂତ ପଞ୍ଚଭୂତରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଏ।

ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନାହିଁ!

ଏଇ ଜୀବନ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ!

ତା'ହେଲେ ସଂଯମର ନାଗପାଶରେ ସେ ଜୀବନକୁ ତିଳେ ତିଳେ ଏପରି ଦଗ୍ଧ ଓ ନିଷ୍ପେଷିତ କରି ନିର୍ବାଣ ପାଇଁ ସାଧନାର ସାର୍ଥକତା କେଉଁଠି?

ଚମ୍ପାର ଆଜୀବ୍ୟ ସଭାରେ ସେଦିନ ନିଗଣ୍ଠନାଥପୁତ୍ରଙ୍କ ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ କିଶା ସହିତ ବହୁ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ହେଲା। ପଳାସପୁର ପଥରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ, କିଶା ଚମ୍ପାର ଆଜୀବ୍ୟସଂହତିରେ କିଛିଦିନ ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ରହିଥିଲେ। ଉପକ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଆଜୀବ୍ୟ ସଭା ମଣ୍ଡପ ବହୁ ଶମଣ ତଥା ଚମ୍ପାର ଅନ୍ୟ ସାଧାରଣ ନାଗରିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା। ମଣ୍ଡପ ମଝିରେ କିଶା ଯୋଗାସନରେ ବସି ଶ୍ରୋତୃମଣ୍ଡଳୀକୁ ଶମଣଫଳଗୁଡ଼ ବୁଝାଉଥିଲେ। କିଶା କହୁଥିଲେ, "ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି କି ନାହିଁ ନିଗଣ୍ଠ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ। ଶମଣ ସାଧନାରେ ସାର୍ଥକତା ଅଛି କି ନାହିଁ, ତା' ମଧ୍ୟ ନିଗଣ୍ଠ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ।"

ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ପଚାରିଲା- "ପାପ ଆଉ ପୁଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କ'ଣ? ଅଜିତ କେଶକମ୍ବଳୀ କହନ୍ତି, ତପ, ଯଜ୍ଞ, ଦାନ ଓ ଧର୍ମରେ ପୁଣ୍ୟ ନାହିଁ ବା ହତ୍ୟା ରକ୍ତପାତ ଓ ଲୁଣ୍ଠନରେ ପାପ ନାହିଁ।"

କିଶା କହିଲେ- "ନିଗଣ୍ଠ ତାହା ମଧ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ।"

ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିହାସ-ମିଶ୍ରିତ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ- "ତା'ହେଲେ ନିଗଣ୍ଠ କ'ଣ ଜାଣନ୍ତି?"

କିଶା କହିଲେ- "ନାଥପୁତ୍ର କହନ୍ତି, କାମନାର ଗ୍ରନ୍ଥି ଛିନ୍ନ କର, ଚତୁଃଯମ, ଦ୍ୱାରା ପରିବୃତ ହୋଇ ନିଗଣ୍ଠ ମୋକ୍ଷଲାଭ କରେ।"

ଶ୍ରୋତୃମଣ୍ଡଳୀ ମଧ୍ୟରେ, ମଣ୍ଡପ ତଳେ ଠିଆ ହୋଇ ଉପକ ପଚାରିଲେ- "କେଉଁଟା ସତ୍ୟ କିଶା? ଜୀବନ ନା ମୋକ୍ଷ?"

କିଶା ଚରଣିମୀଳିତ ଦୁଇ ଆଖି ମେଲାଇ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ମଣ୍ଡପ ତଳେ ଅଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ସୁବିଦିତ, ଶମଣଶ୍ରେଷ୍ଠ, ବେଲଥିପୁତ୍ରଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଏକଦଣ୍ଡୀ ଉପକ।

କିଶା ପରିହାସଜର୍ଜରିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ.. "ଏ ଶମଣଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପକ! ବିଦେହର ରୂପଜୀବ୍ୟା ମଧୁମତୀର କେଳି ମନ୍ଦିରରେ ଏହାଙ୍କର ଦଣ୍ଡ, କମଣ୍ଡଳୁ ଓ ଚୀବର ଏବେସୁଦ୍ଧା ପଡ଼ିଛି।"

ସମବେତ ଶ୍ରୋତୃମଣ୍ଡଳୀର ଅଟ୍ଟହାସରେ ଆଜୀବ୍ୟ-ସଭା ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ମୁଖରିତ ହୋଇଉଠିଲା। ଉପକ ଏଥିରେ ବିଚଳିତ ନ ହୋଇ କହିଲେ... "ଚତୁଃ-ଯମ-ସଂଭୃତ କିଶା ତା'ହେଲେ ବିଦେହର ରୂପଜୀବ୍ୟା ଗଣିକା ମଧୁମତୀର କେଳି ମନ୍ଦିର ସହିତ ଅପରିଚିତ ନୁହନ୍ତି।"

ଉପକଙ୍କ ଏ ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତିରେ ଶ୍ରୋତୃମଣ୍ଡଳୀଙ୍କର ଅଟ୍ଟହାସ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ହୋଇଗଲା। ପ୍ରୌଢ଼, ମୁଣ୍ଡିତ, ଅଚ୍ଛେଳକ କିଶା, ଉପକଙ୍କ ଏ ଉକ୍ତିରେ ଆହତ ହୋଇ ନିରବରେ ତଳକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ।

କିଶା କହିଲେ- "ବହୁବର୍ଷ ତଳେ ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ ବିଦେହର ଆଜୀବ୍ୟସଭାରେ ରହୁଥିଲି। ଥରେ ରୂପଜୀବ୍ୟା ମଧୁମତୀ ଭିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ମୋତେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି, ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି କି ନାହିଁ ବୋଲି ପଚାରିଥିଲା। ସେତେବେଳେ ମଧୁମତୀର ଭବନରେ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଦଣ୍ଡ, କମଣ୍ଡଳୁ ଓ ଚୀବର ଦେଖି, ତାହା କାହାର ବୋଲି ପଚାରିଥିଲି। ତାହା ସଞ୍ଜୟ ବେଲଥିପୁତ୍ରଙ୍କ ଶିଷ୍ୟଶିରୋମଣି ଉପକଙ୍କର ଦଣ୍ଡ, ଚୀବର ଓ କମଣ୍ଡଳୁ ବୋଲି ସେତେବେଳେ ଶୁଣିଥିଲି।"

ଆଜୀବକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନାନା କଟୁକ୍ତି ଓ ପରିହାସ କୋଳାହଳ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କର ଗହଳି ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ଆଜୀବ୍ୟ-ସଭାର ଶମଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେହି ଉପକଙ୍କ ପକ୍ଷ ଆଉ କେହି ବା କିଶାଙ୍କ ପକ୍ଷ ନେଇ, ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ କଳହ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ। କିଛି ସମୟ ପରେ ଆଜୀବ୍ୟ-ସଭା ନିର୍ଜନ ଓ ନିଃଶବ୍ଦ ହୋଇଗଲା। ଆଜୀବକମାନଙ୍କର ବିଧାନ ଅନୁସାରେ, ଦିନସାରା ରୌଦ୍ରତପ୍ତ ଆକାଶ ତଳେ ସେମାନେ ବାହାରେ ଶୟନ କରନ୍ତି। ମାତ୍ର ରାତ୍ରି ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ରୁଦ୍ଧ ଅନ୍ଧକାର ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ପାଷାଣଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଶୟନ କରିବା ପାଇଁ ପଡ଼େ। ଉପକ ଗୋଟିଏ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ଦେଖି ତା' ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ।

ବାହାରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପୁଲକିତା ରାତ୍ରି, ପ୍ରତିକ୍ଷମାଣା ବିଳାସିନୀ ପରି, ସୁପ୍ତିମୁଚ୍ଛିତ ଆକାଶରେ; ଚନ୍ଦ୍ରର ମୁକୁରକୁ ଚାହିଁ ଯେପରି ଶୃଙ୍ଗାର କରୁଥିଲା।

ନିଶାର୍ଦ୍ଧ...

ଚମ୍ପାର ରାଜପଥରେ ପ୍ରହରୀ ରାତ୍ରିର ଦ୍ୱିତୀୟଯାମ ଘୋଷଣା କରିଗଲା। ମାତ୍ର ଉପକଙ୍କ ଆଖିରେ ନିଦ ନାହିଁ। ଉପକ ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ପାଷାଣ ଚତ୍ୱର ଉପରେ ବସି, କେତୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବାହାରର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଲୋକିତ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ। ତା'ପରେ ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ଗୋଟିଏ କୋଣରୁ ନିଜ ଦଣ୍ଡ ଆଣି ହାତରେ ଧରି, ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲେ।

ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ କିଶାଙ୍କର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ।

ଉପକ, କିଶାଙ୍କର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଅନୁଚ୍ଚ କଣ୍ଠରେ କିଶାଙ୍କର ନାମ ଧରି ଡାକିଲେ। କିଛି ସମୟ ପରେ, କିଶା ନିଦ୍ରାତୁର କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ- "କିଏ?"

ଉପକ କହିଲେ- "ମୁଁ ଉପକ।"

କିଶା ପଚାରିଲେ- "ଉପକ! ରାତ୍ରି ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁ ପ୍ରହରରେ? ତୁମେ ଏ ନିଶାର୍ଦ୍ଧରେ କ'ଣ କରୁଛ?"

ଉପକ କହିଲେ- "ତୁମକୁ କେତେକ କଥା ପଚାରିବା ପାଇଁ ଆସିଛି କିଶା।"

କିଶା କହିଲେ- "ଭିତରକୁ ଆସ।"

ଉପକ କହିଲେ- "ବାହାରେ ସୁନ୍ଦର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଲୋକିତ ରାତ୍ରି। ଏ ପାଷାଣ ଅନ୍ଧକୂପ ମଧ୍ୟରେ ନୁହେଁ, ଉଦ୍ୟାନକୁ ଆସ।"

କିଶା ସମ୍ମୋହିତ ପରି ଉପକଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆସିଲେ। ଉଦ୍ୟାନର ଏକ ନିଭୃତ ଅଶୋକ କୁଞ୍ଜତଳେ ଅଚ୍ଛେଳକ, ଲଣ୍ଠିତ କିଶା ଓ ଜଙ୍ଘାଲମ୍ବିତ କୌପୀନ ପରିହିତ ଉପକ, ଆସି ବସିଲେ।

ଅପୁଷ୍ପିତ ଅଶୋକ, ଯେପରି କେଉଁ ଶୋଭନାର ସାଳକ୍ତକ, ସୁକୁମାର ବାମ ଚରଣରୁ ପଦାଘାତର ଅତୃପ୍ତ ଦୋହଦ ଧରି ଠିଆହୋଇ ରହିଚି।

ଉପକ କିପରି କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବେ, ବୁଝି ନ ପାରି କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ପରି ଅଶୋକୀ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ।

କିଶା କହିଲେ- "ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବ ଉପକ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଆଜି ଅଯଥା ଲଞ୍ଜିତ କରିଅଛି।"

ଉପକ ପଚାରିଲେ- "ମଧୁମତୀ ସହିତ ତୁମର ପରିଚୟର କାହାଣୀ କହିବ ମୋତେ କିଶା?"

କିଶା କହିଲେ- "ମଧୁମତୀ ସହିତ ମୋର ପରିଚୟ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା। ଆଜକୁ ବହୁ ବର୍ଷ ତଳେ..."

କିଶା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ରହିଗଲେ।

ବହୁବର୍ଷ ତଳେ।

ବିଦେହରେ ସେ ଦିନ ବସନ୍ତୋତ୍ସବ। ବିଦେହର ନାଟ୍ୟଶାଳାକୁ ସେଦିନ ମଧୁମତୀ

ଆସିଥିଲା ନୃତ୍ୟାମୋଦରେ ବସନ୍ତୋତ୍ସବ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଆମୋଦିତ କରିବା ପାଇଁ। କିଶା, ରାଜପଥରେ ଠିଆହୋଇ ବାତାୟନ ଦ୍ୱାରରେ ସେଦିନ ଦେଖିଥିଲେ, ମହାବେଶ ବିହ୍ୱଳା ମଧୁମତ୍ତାର ନୃତ୍ୟ। କାଞ୍ଚୀପାଟିତ ଗୁରୁନିତମ୍ବ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ, ବାମ ହସ୍ତସନ୍ଧିରେ ସ୍ତିମିତ କନକ ବଳୟ କୁଣ୍ଡିମୋପରି ଲୁଳିତ କୁସୁମ ଉପରେ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠିର ନମ୍ର ସଞ୍ଚାରଣ ବିହ୍ୱଳ ବୁଲ ବାର୍ତ୍ତାଯିରେ ଛନ୍ଦର ଆବେଶ-କିଶାଙ୍କୁ ଆକୁଳ କରି ଦେଉଥିଲା; ସ୍ୱୀକାର ନ କଲେ କିଶା ମିଥ୍ୟାବାଦୀ ହେବେ। ପୁଣି ନୃତ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେବା ମୃଦଙ୍ଗର ମନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱନିରେ ନାଟ୍ୟଶାଳା ପୁଣି ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠିଲା। କିଶା, ବ୍ୟାଧର ଶରାଘାତରୁ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ତ୍ରସ୍ତ ଶଶକ ପରି, ସେଠୁ ପଳାୟନ କଲେ। ମାତ୍ର ସେହିଦିନୁ ଚାରୁହାସିନୀ ମଧୁମତ୍ତାର ଚିନ୍ତା କିଶାଙ୍କୁ ଅଧୀର ଓ ଅନବସ୍ଥିତ କରିଦେଲା। ମଧୁମତ୍ତାକୁ ରୂପଜୀବ୍ୟା ନର୍ତ୍ତକୀର କାମନା କଳୁଷିତ ଜୀବନରୁ ମୁକ୍ତି ଦେଇ ନିର୍ବାଣର ଦୀକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ କିଶା ମନେ ମନେ ବହୁ ଉପାୟ ଚିନ୍ତା କଲେ।

କିଶା କହିଲେ, "ସେଦିନ କୋଜାଗରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ସନ୍ଧ୍ୟା। ମଧୁମତ୍ତାର ଭବନ ସମ୍ମୁଖରେ, ରାଜପଥର ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ, ଆଉଥରେ ମଧୁମତ୍ତାକୁ ସେହି ଭଙ୍ଗୀରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ମନ ମୋର ଆକୁଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା, ନ କହିଲେ ମିଥ୍ୟାବାଦୀ ହେବି। ମରଣଶୀଳ ଦେହ ଏତେ ସୁନ୍ଦର, କାହିଁକି ଓ କିପରି ହୋଇପାରେ ଚିନ୍ତା କରି ଆସୁଥିଲାବେଳେ, ଭବନ ଦ୍ୱାରରେ ମଧୁମତ୍ତାକୁ ଦେଖି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ମୁଁ ରହିଗଲି।"

ଉପକ ପଚାରିଲେ... "ତା'ପରେ?"

କିଶା କହିଲେ... "ଭୁବନମୋହିନୀ ମଧୁମତ୍ତାର ସେହି ନୟନାଭିରାମ ଭଙ୍ଗୀ, କଙ୍କଣ ଓ ବଳୟ ଶୋଭିତ ବାମହସ୍ତ ସେହିପରି ଚାରୁ ନିତମ୍ବ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିଥିଲା। ଶ୍ୟାମା ଲତା ପରି ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତ ତଳକୁ ଲମ୍ବି ଆସିଥିଲା। ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି କିଏ ସୁନ୍ଦର? ଶରଦିନ୍ଦୁକାନ୍ତି ମଧୁମତ୍ତା ନା କୋଜାଗରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର? ମଧୁମତ୍ତା ମୋତେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି କହିଲା... "ଭିତରେ ପଦାର୍ପଣ କରନ୍ତୁ ଶମଣ।"

ଉପକ ପଚାରିଲେ... "ତା'ପରେ?"

କିଶା କହିଲେ... "ତା' ପରର କାହାଣୀ ବହୁ ସଂଯମ ଓ ସାଧନା ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ବିସ୍ମୃତ ହେବା ପାଇଁ ଚାହିଁଛି, ମାତ୍ର ପାରିନାହିଁ। ମଧୁମତ୍ତାର କେଳିମନ୍ଦିରକୁ ସେଦିନ ଆସିଥିଲେ ବିଦେହର ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ନୀଳକେକୀ, ଏକସହସ୍ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରାର ମୂଲ୍ୟ ଘେନି। ମାତ୍ର ଉପୋଷଧର ଛଳନା କରି ମଧୁମତ୍ତା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଦେଲା। ନୀଳକେକୀ ବିଦାୟ ନେବା ପରେ, ମଧୁମତ୍ତାର ଆମନ୍ତ୍ରଣରେ ମୁଁ ଆସିଲି କେଳିମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ। ସେଦିନ ମଧୁମତ୍ତାର କି ସେ ବେଶ ଭଚନା! ବିରଳ ନୀଳାଂଶୁକ ତଳେ ମଧୁମତ୍ତାର ନଗ୍ନ ଦେହର କି ସେ ରୂପଶ୍ରୀ! ଅଳାକ୍ତସିକ୍ତ ବୁଲ ଅଧରରେ କି ସେ ତୃଷ୍ଣା! ମୁଁ ସଂଯମ ହରାଇ; ଆତ୍ମବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି ଉପକ।"

ଉପକ ପଚାରିଲେ... "ତା'ପରେ?"

କିଶା କହିଲେ... "ଚକିତ କୁସୁମ ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ମଧୁମତ୍ତା ଦେହନ୍ୟସ୍ତ କରି ଅଙ୍ଗାବରଣ ଛପତ୍ ଅନାବୃତ କରି, ସ୍ମିତ ହସି ମୋତେ କହିଲା- ଏହି ଶଯ୍ୟାରେ ଉପବେଶନ କରନ୍ତୁ ଶମଣ।"

ଉପକର ଆଖି ଆଗରେ ସେତେବେଳେ ଭାସି ଉଠୁଥିଲା ଗୋଟିଏ ଯୁଗଳର ଏକ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମଧୁମତ୍ତାର କେଳିମନ୍ଦିରରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦୃଶ୍ୟ।

କିଶା କହିଲେ... "ତା'ପରେ ମଧୁମତ୍ତା କଟାରୁ କାଞ୍ଚିଦୁକୂଳ ଧୀରେ ଧୀରେ ଶିଥିଳ କରି ପରିଚାରିକାମାନଙ୍କୁ ନାମ ଧରି ଡାକିଲା, ଆଲୋ କାମଦା, କାମନ୍ଦକୀ, ପରିଭୃତିକା କିଏ ଅଛ? କେହି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ। ତା'ପରେ-।"

ଉପକ ପଚାରିଲେ- "ମଧୁମତ୍ତା ସ୍ୱହସ୍ତରେ ତୁମକୁ ଆସବ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲା କିଶା?"

କିଶା କହିଲେ- "ତୁମକୁ କହିଛି ତ ଉପକ, ସେଦିନତ ସନ୍ଧ୍ୟା ମୋ ଜୀବନରେ ଏକ କଳଙ୍କ। ମଧୁମତ୍ତାର ଅର୍ପିତ ଆସବ, ସେଦିନ ମୁଁ ଆକଣ୍ଠ ପାନ କରିଥିଲି, ମଧୁମତ୍ତାର ଲୋଭନୀୟ ରୂପଶ୍ରୀ ଓ ତା'ର ସ୍ଫୁରିତ ଜବାଧର ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଚାହିଁ।"

ଉପକ ପଚାରିଲେ- "ତା'ପରେ?"

କିଶା କହିଲେ- "ତା'ପରେ ମୁଁ ଆତ୍ମସ୍ଥ ହୋଇ କହିଲି, ଏ ସବୁ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଓ ମରଣଶୀଳ ମଧୁମତ୍ତା।"

ମଧୁମତ୍ତା ତହୁଁ ମୋ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଛପତ୍, ହସି କହିଲା- "କାମଦା, କାମନ୍ଦକୀ ପାରଭୃତିକା କେହି ନାହାନ୍ତି। ମୋର ବକ୍ଷରେ ଚୋଳ ଦୁକୂଳର କଠୋର ବନ୍ଧନ, ବହୁ ପୀଡ଼ା ଦେଉଛି। ଟିକିଏ ଶିଥିଳ କରି ଦେଇ ପାରିବ ଶମଣ।"

ମୁଗ୍ଧ ପରି ମୁଁ ମଧୁମତ୍ତାର ବକ୍ଷରୁ ଚୋଳପାଶ ଶିଥିଳ କରୁ କରୁ ଆତ୍ମବିସ୍ମୃତ ହୋଇପଡ଼ିଲି। ଚୋଳପାଶ ଶିଥିଳ କରୁ କରୁ, ଚୋଳର ବନ୍ଧନ ଖସି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା। ମଧୁମତ୍ତା ବିରଳ ଅବଗୁଣ୍ଠନରେ ଉଭିନ୍ନ କମଳ କୋରକ ପରି ବକ୍ଷୋଜକୁ ଅନାବୃତ କରିବାର ଉଦ୍ୟମରେ ତାହାକୁ ଆଉରି ଅନାବୃତ କରି ପଚାରିଲା... "ନୀଳକେକୀଠାରୁ ବେଶୀ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇପାରିବ ଶମଣ?"

କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ପରି ମୁଁ କହିଲି... "ଭିକ୍ଷାଜୀବୀ ଶମଣ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା କେଉଁଠୁ ପାଇବ ମଧୁମତ୍ତା?"

ମଧୁମତ୍ତା ସ୍ମିତ ହସି କହିଲା... "ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରାରେ ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ଶମଣ। ବିଦେହ ରାଜକୋଷର ଦୈନିକ ଆୟ, ମୋର ଏକ ରାତ୍ରିର ଆୟର ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ। ମୁଁ ଚାହେଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର।"

ମୁଁ ବିସ୍ମୟାବିଷ୍ଟ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲି... "କି ପ୍ରଶ୍ନ ମଧୁମତ୍ତା?"

ଉପକ କହିଲେ... "ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି କି ନାହିଁ?"

କିଶା କହିଲେ... "ତମକୁ ହୁଏତ ଠିକ୍ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଥିଲା ମଧୁମତ୍ତା।"

ଉପକ ପଚାରିଲେ... "କିନ୍ତୁ ତୁମେ କ'ଣ ଉତ୍ତର ଦେଲ କିଶା?"

କିଶା କହିଲେ... "ମୁଁ କହିଲି ଜନ୍ମ ମିଥ୍ୟା, ପୁନର୍ଜନ୍ମ କଳ୍ପନା। ପୁନର୍ଜନ୍ମରେ ତମର କି

ପ୍ରୟୋଜନ ମଧୁମତୀ ?'' ମଧୁମତୀ କହିଲା, ''ଅନ୍ୟର ପାଦତଳେ କେବଳ ନିବେଦିତ ହେବା ହିଁ କ'ଣ କୁସୁମର ଭବିତବ୍ୟ ? ଏ ଜୀବନରେ ଯେତେକ ବ୍ୟର୍ଥ ସ୍ୱପ୍ନ କ'ଣ ଅନ୍ୟ ଜୀବନରେ ସଫଳ ହେବ ନାହିଁ ?''

ମଧୁମତୀର ମତବିହ୍ୱଳ ଦୁଇ ଆଖି, ବାଷ୍ପାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା।

ମୁଁ ଅସହାୟ ପରି କହିଲି... ''ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି। ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନାହିଁ।''

ମଧୁମତୀ ଆକୁଳ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା... ''ତା'ହେଲେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି ଶମଣ ?''

ମୁଁ କହିଲି- ''କିନ୍ତୁ ତୁମେ ସେହି ପୁନର୍ଜନ୍ମରେ ଅମଳିନ କମଳର ଏହି ରୂପଶ୍ରୀ ଧରି ପୁଣି ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ ବୋଲି କି ସ୍ଥିରତା ଅଛି ମଧୁମତୀ ?''

ମଧୁମତୀ, ତା'ପରେ ଅନାବୃତ ଦେହର ସକଳ କୁଣ୍ଠା ପରିହାର କରି, ମୋତେ ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରେ ଚାପିଧରି, ସୁରାସିକ୍ତ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ମୋର କଣ୍ଠରୋଧ କରି, ମୋତେ କହିଲା- ''ମୋତେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଦିଅ ଶମଣ। ମୁଁ ଚାହେଁ ଏହି ମରଣଶୀଳ ଦେହର ରୂପଶ୍ରୀ ଧରି, ପୁଣି ଥରେ ନବଜନ୍ମ ପାଇବା ପାଇଁ।''

କିଶା କହିଲେ- ''ତା'ପରେ ମୋତେ ଆଉ କିଛି ଜିଜ୍ଞାସା କରନାହିଁ ଉପକ। ସେହିଦିନୁ ମୁଁ ଆଉ ବିଦେହକୁ ଫେରିନାହିଁ। ସେଦିନର କଳଙ୍କର କାଳିମା ନିଭାଇବା ପାଇଁ କଠୋର ବ୍ରତ ଓ ତପ ଆଚରଣ କରୁଛି। କିନ୍ତୁ ତୁମେ କହିପାରିବ ଉପକ, କେଉଁ କାମନାରେ ମଧୁମତୀ ଚାହୁଁଥିଲା ପୁନର୍ଜନ୍ମ ?''

ଉପକ ଧୀରେ ଧୀରେ ମଳିନ ପଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଲୋକ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ- ''କିଏ ଜାଣେ!''

କିଶା କହିଲେ- ''ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତିର କାରାଗାର ମଧ୍ୟରେ ଆଜୀବନ ବନ୍ଦିନୀ ରହି ରହି, ମଧୁମତୀ ହୁଏତ କାମନା କରୁଥିଲା ଏକ ନାମହୀନ ଜନପଦର ଅଖ୍ୟାତ, ଅଜ୍ଞାତ କୋଣରେ, କେଉଁ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଗୃହସ୍ଥାଳୀର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ, ଶୁଭ୍ର ଅଙ୍ଗନ।''

ଉପକ ପଚାରିଲେ- ''ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି କିଶା ? ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଚାହେଁ ପୁନର୍ଜନ୍ମ!''

କିଶା କହିଲେ- ''କିନ୍ତୁ ତୁମେ କ'ଣ ନିର୍ବାଣ ଅଭିଳାଷୀ ନୁହଁ ଉପକ ? ଶମଣର ପୁଣି ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପାଇଁ ଆକାଙ୍କ୍ଷା!''

ଉପକ କହିଲେ- ''ତୁମେ ଭ୍ରାନ୍ତ କିଶା! ଜୀବନ ଯଦି ମୋହଗ୍ରସ୍ତ ମାୟା, ନିର୍ବାଣ ବୁଦ୍ଧିଗ୍ରସ୍ତ ମନର ପରିକଳ୍ପନା! ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଚାହେଁ ପୁନର୍ଜନ୍ମ! କିନ୍ତୁ... ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନାହିଁ। ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନାହିଁ। ଏଇ ଶିଶିରସିକ୍ତ ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁବୀଥିକାର ପତ୍ରଶୀର୍ଷରେ; ଏ ଯେଉଁ ରାତ୍ରି ବିଦାୟ ନେଉଛି, ସେ ଆଉ ଫେରିବ ନାହିଁ। ତୁମେ ମିଥ୍ୟାବାଦୀ କିଶା! ତୁମେ ଭଣ୍ଡ! ତୁମେ ମିଥ୍ୟାଚାରୀ! ମୁଗ୍ଧା ମଧୁମତୀକୁ ତୁମେ ମିଥ୍ୟା କହିଛ!''

ଉପକ, ଝଡ଼ପରି ସେଠୁ ଉଠି ଚାଲିଗଲେ।

ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଲୋକ ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଭି ଆସୁଥିଲା। ଲଙ୍କାବତୀ ଉପାର ରାଗରଞ୍ଜିତ କପୋଳ ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପଡ଼ି ଆସୁଥିଲା, କୁଜ୍‌ଝଟିକାର ଅବଗୁଣ୍ଠନ। ଅଶୋକକୁଞ୍ଜର ପତ୍ର ଗହଳିରେ ପ୍ରଭାତର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର କଣ୍ଠରେ ଫୁଟି ଉଠିଥିଲା, ବେତାଳିକାର ଗାନ।

କିଶା ମୃତ ପରି ଚାହିଁ ଦେଖୁଥିଲେ... ଉପକ କ୍ଷିପ୍ତ ପରି ଚଣ୍ଡ, କମଣ୍ଡଳୁ ଉଦ୍ୟାନରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ, ଚୀବରରେ ଦେହ ଆବରଣ କରି, ଆଳାବ୍ୟସଂହତି ଛାଡ଼ି ବାହାରି ଯାଉଥିଲେ, ବଣ୍ଟାର ରାଜପଥରେ।

❑

କଥାକାରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତୁ - ୧୧୪

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଗଳ୍ପ ବିଭାଗଟି ଖୁବ୍ ସମୃଦ୍ଧ। ଅନେକ ଚମତ୍କାର ଗଳ୍ପ ରହିଛି ଆମ ଭଣ୍ଡାରରେ। ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିଥିବା ଓ ପଢୁଥିବା ପାଠକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଉତ୍ସାହଜନକ ନୁହେଁ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ହୁଏ।

ଆମେ ଏଇଠି ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କଥାକାରଙ୍କର ଏକ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଗଳ୍ପର କିୟଦଂଶ ଉଦ୍ଧାର କରୁଛୁ। ଆପଣଙ୍କ କାମ ହେଲା, ଗଳ୍ପର ନାଁ ଓ ତାହାର ଲେଖକଙ୍କ ନାଁ ଜଣାଇବେ। ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିବା ପ୍ରଥମ ଦଶ ଜଣଙ୍କୁ ୧୦୦ ଟଙ୍କା ଲେଖା ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ। ସେମାନଙ୍କର ନାଁ ତଥା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗପଟି 'କଥା'ର ନଭେମ୍ବର ୨୦୨୦ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ। ଉତ୍ତରଟି ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡରେ ଲେଖି ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ପଠାନ୍ତୁ। ଉତ୍ତର ପଠାଇବାର ଶେଷ ତାରିଖ ୧୫.୧୦.୨୦୨୦

ଶ୍ରୀଧରଙ୍କର ବିସ୍ମୟାଭିଭୂତ ଅପଲକ ନେତ୍ର ଦେଖିଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ, ସେ କେଉଁ ଅତୀତ-ସ୍ମୃତିକୁ କୋଡ଼କରି ଟାଣି ଆଣୁଛନ୍ତି। 'କଳିଙ୍ଗ ଶିଳ୍ପୀର ଭୁଲ' ଏତିକି ଶୁଣି ସେ ପାଗଳ ପରି କହି ବସିଲେ- 'ମଣିମା ଶରଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ- ଏ ଭୁଲକୁ ମୁଁ ଭୁଲ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବି ନାହିଁ; ବିନ୍ଧ୍ୟାର ପ୍ରତିମାଗଠନ ଯେଉଁ ଦିନ ଶେଷ କଲି, ସେଦିନ ଘଟଣାଚକ୍ରରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗ୍ରାହକଙ୍କଠାରୁ ଏକ ଶିଳ୍ପଯୋଜନା ଭାବର ନମୁନା ପାଇଲି। ସେ ଯାହା ଚିତ୍ରର ଭାବ ଦେଲେ, ତାହା ମତେ ଅସାମାନ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା। ତାଙ୍କର ଚିତ୍ର ପରିକଳ୍ପନା ମୋର ହୃଦୟରେ ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ରୂପକାର ହେବା ସମୟରେ ମୁଁ ବିନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରତିମାର ଅଧରରେ ଶେଷ ତୂଳି ଦେଇଛି। ଜାଣେନା, କାହିଁକି ତୂଳି ମୋର ଏକ ଧାର ଉକ୍ତ ଏଭଳି ସୂକ୍ଷ୍ମାୟୁକ୍ତ ଅଧରରେ ବୋଳିଦେଲା। ଅପରାଧ କ୍ଷମା କରିବେ।'

ଆମ ଠିକଣା: କଥାକାରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତୁ - ୧୧୪
ସଂପାଦକ: କଥା, ସମ୍ବାଦ ଭବନ, ବି-୨୭, ଉତ୍କଳଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୧୦

ଜୀବନ ସ୍ମୃତି : ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟ

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ

ବିହାର: ପ୍ରଶାସନର ଜାତକ କଥା

ପାପୁଲିର ପଛପଟ

ଏମିତି କୌଣସି ଭାଷା ନାହିଁ, ତା' ତୁମର ଯେତେ ନିଜର ହେଉଥାଉ ପଛକେ, ମୋ ପାଇଁ ଯେମିତି ଓଡ଼ିଆ, ଯାହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ତୁମର ଜଣାଥିବା ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ଆଦ୍ୟରୁ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଯେ, ଶବ୍ଦକୋଷ ବାହାରେ ବି ଶବ୍ଦ ଅଛି, ଯାହା ସେ ଭାଷାଭାଷୀମାନଙ୍କର ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ, କିନ୍ତୁ ଯାହାକୁ ସେମାନେ ନା ପଢ଼ିଚନ୍ତି ନା ଲେଖିଚନ୍ତି। ସେହିପରି, ଏମିତି କୌଣସି ସହର ନାହିଁ, ତା' ତୁମର ଯେତେ ନିଜର ହେଉଥାଉ ପଛକେ, ଯେମିତି ମୋ' ପାଇଁ କଟକ, ଯାହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଳି ଉପଗଳି ତୁମକୁ ଜଣାଥିବା ପ୍ରତି ଭାଷା ପରି ପ୍ରତି ସହରର ଏକ ଅପରିଚିତ ଅଙ୍ଗ ଅଛି, ଯାହା ସେଠିକାର ଅଧିବାସୀଙ୍କର ଜନ୍ମରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଅପରିଚିତ ରହିଯାଏ। ଜଣେ ଆଜନ୍ମ Londoner ମଧ୍ୟ Tottenham Streetରୁ Croyden ଯିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ମାନଚିତ୍ର ଖୋଜେ। କାରଣ ଇଂଲଣ୍ଡର ଭାଷା ଓ ସହର, ଦୁଇଟାଯାକ, ପ୍ରାୟ ଅଦୃଶ୍ୟ ଗତିରେ ପ୍ରତିଦିନ ବଢ଼ିଚାଲିଥାନ୍ତି, ଏବଂ ଏକ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଅପରିଚିତିକୁ ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ହେଲେ, ଲୋଡ଼ା ଜାଗ୍ରତ ଅଧ୍ୟବସାୟ।

ଜିଲ୍ଲା ଓ ମହକୁମାର ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କ୍ଷିପ୍ର ଓ ଜାଗ୍ରତ ଗତିରେ ଅଣ୍ଟିଆର କରିବାକୁ ପଡ଼େ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଭାଷା ଓ ଚିହ୍ନଟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ସେ ସହରର କୋଣ ଅନୁକୋଣ। କୁକୁର ଯେମିତି ତା'ର ଅଗ୍ରାଧିକାରର ଇଲାକା ଚିହ୍ନଟ କରିବାକୁ ଯାଇ, ଲାଇଟ୍ ଖୁଣ୍ଟ, ମଟରଗାଡ଼ିର ଚକା କି ଇଟାକାନ୍ଥ ପାଖରେ ତିନିଗୋଡ଼ରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ, ଏକ ଅସୌଜନ୍ୟମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକରି, ତା' ନିଜ ପାଇଁ ଏକ ଘ୍ରାଣବଳୟର ସୃଷ୍ଟି କରେ, ଆମେ ସେମିତି ଆମ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପାଇଁ, ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଇତିହାସ ପଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ, ତା'ର ଭୌଗୋଳିକ ପରିସୀମାର ଶ୍ରାଣ-ଘ୍ରାଣ କରିପକଉ। ପାଟନାର ଏଡିଏମ୍ ହିସାବରେ ଯୋଗ ଦେଲାପରେ, ମୋର ପ୍ରଥମ କେତେ ଦିନ କଟିଲା, ନୂଆ ଗାଡ଼ି ଆଉ ନୂଆ ଡ୍ରାଇଭର୍ ସାଙ୍ଗରେ (ବିନ୍ଧେଶ୍ୱରୀ ସିଂ ଆଉ ନ ଥିଲା) ପାଟନା ସହରର ଚୌହଦୀ ତଦାରଖ କରିବାରେ। ବାଇଶ ମାଇଲ୍ ଲମ୍ବା, ନୂଆ ପୁରୁଣା ପାଟନାର ଉତ୍ତରସୀମାଲ୍ଲର ଯେକୌଣସି ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ, ଆମ ଡ୍ରାଇଭର୍ କହେ, ଦେଖିଯେ ହଜୁର୍ 'ଗଙ୍ଗା

ଜା'। ବଡ଼ ଶାନ୍ତ ଓ ନିସ୍ତରଙ୍ଗ ପାଟନା ପାଖର ଗଙ୍ଗା, ଯାହା ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ କାଠଡଙ୍ଗାର କାଉଧରା ନାଉରୀ ଗୋଟିଏ ହାତଅଙ୍କା ଚିତ୍ରପରି ଦିଶେ। ଦକ୍ଷିଣ ସୀମାନ୍ତକୁ ଆସିଲେ ଭୂଚିତ୍ରରେ ଥାଏ ବିରାଟ ଢାଲୁ ଓ ନିମ୍ନଭୂମି, ଯାହାକୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସମୟରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ 'ଡାଲ୍' କହନ୍ତି। ଆଉ ଯାହା ଉପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିଆରି ହୋଇଚି, କଙ୍କରବାଗ୍ ଓ ରାଜେନ୍ଦ୍ରନଗର ପରି, ସହରର ସମସ୍ତ ଜଳ ନିର୍ଗମନ ପଥକୁ ବନ୍ଦ କରି, ବିରାଟ୍ ହାଉସିଂ କଲୋନି ସବୁ। ବାଇଶ ମାଇଲ୍ ଲମ୍ବ ଓ ଏଗାର ମାଇଲ୍ ଓସାରର ଏଇ 'ପାଟଳିପୁତ୍ର'ର ଆୟତ କ୍ଷେତ୍ର ଭିତରେ ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ବୁଲିବେଖିଲି, ଟାଘାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରୁଘାଟ, ଗଙ୍ଗା ପାରି ହେଉଥିବା ଲୋକଭର୍ତ୍ତି ଷ୍ଟିମର୍, ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ଝଲମଲ ଶାଢ଼ି ଆଉ ଗହଣାର ବିପଣୀ, ଔଷଧ ଆଉ ବାସନ ଦୋକାନରେ ଭର୍ତ୍ତି, ଓ ପ୍ରାୟ ବହି ଦୋକାନ ନ ଥିବା ବଜାର ସବୁ, ରାତିର ବିଳମ୍ବିତ ପ୍ରହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଲା ପାନ ଦୋକାନ, ସେକେଣ୍ଡ ସୋ' ପରର ବନ୍ଦ ସିନେମା ହଲ୍‌ର ଅନ୍ଧାର, କେଉଁଠି ଅନିଶାବାଦ୍ ଓ କେଉଁଠି ଜୟପ୍ରକାଶ ନାରାୟଣଙ୍କ ଘରଥିବା କଦମ୍‌କୁଆଁ, ଅସାମାଜିକ ତତ୍ତ୍ୱଙ୍କ ପେଶସ୍ଥଳୀ, ହାତ ତିଆରି ଦେଶୀ ପିସ୍ତଲ୍‌ର ଚାଲାଣ ଜାଗା, ଜୁଆ କୋକେନ୍ ଓ ଚୋରାମଦର ଆଡ୍ଡା, ରାତିର ନିଶୁନ୍ ରାସ୍ତା, କଲିକତାର ଫୁଟ୍‌ପାଥ୍ ପରି ଗାନ୍ଧୀ ମଇଦାନ ଭିତରେ ମାଟି ଉପରେ ଗାମୁଛା ପାରି ଶୋଇପଡ଼ିଥିବା ଉତ୍ତର ବିହାରର ଲୋକସବୁ, ଏମିତି ଭାବରେ ମୋର ମନେରହିଗଲା ପାଟନା ସହରର ଅନ୍ଧିକନ୍ଦି, ରାଜରାସ୍ତାଠାରୁ ତା'ର 'ଡଳିପେଟ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଠିକ୍ ମୋ' ହାତ ପାପୁଲିର ଆରପଟ ପରି।

ପାଟନା ବିହାରର ରାଜଧାନୀ ଓ ସର୍ବବୃହତ ସହର। ଆଜି ତା'ର ଜନସଂଖ୍ୟା ୨୦ ଲକ୍ଷ ହେଲାବେଳେ, ୧୯୭୫ ମସିହାରେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେଠିକାର ଏଡିଏମ୍ ଥିଲି, ତା'ର ଜନସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ମାତ୍ର ସାତଲକ୍ଷ, ଯେମିତି ଆଜିର କଟକ। ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ପାଟନାର କପାଳରେ ଥିଲା ରାଜତିଳକ ଓ ବିହାରର ଅଗ୍ରଣୀ ନଗରୀ ହେବାର ସମ୍ମାନ। କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବ ଭାରତରେ, ସେତେବେଳର ବେଙ୍ଗଲ୍ ପ୍ରେସିଡେନ୍‌ସିରେ, ଇଂରେଜମାନେ କଲିକତାରେ ଯେଉଁ 'ମେଟ୍ରୋପଲିଟାନ୍' ସହର ତିଆରି କଲେ, ତାହାର ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱାଦ କି ଛର୍ଶ ପାଟନାରେ ନାହିଁ। କଲିକତା ଯଦି 'ଲଣ୍ଡନ୍' ପରେ, କେବେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ଯାଉ ନ ଥିବା ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଦ୍ୱିତୀୟ ନଗରୀ ହେବାର ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ରଖିଥିଲା, ସେଇ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଟନା ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ଏକ 'ପଦ୍ମାତ୍‌ଭୂମି' ହିସାବରେ। ଯଦି ଜନ୍ମରାତିରେ ତାଜମହଲ ପରି, କଲିକତା ମଇଦାନ କଡ଼ରେ, ଶ୍ୱେତ ମାର୍ବଲ୍‌ର ଭିକ୍ଟୋରିଆ ମେମୋରିଆଲ୍ ଏକଦା ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାର୍ବଭୌମତାର ସ୍ମାରକ ପରି ଦିଶେ, ପାଟନାରେ ତା'ର ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରତିସ୍ପାନ୍ଦ ପରି ରହିଚି, ଗାନ୍ଧୀ ମଇଦାନ କଡ଼ର ସେ ବିରାଟ ଗୋଲାକାର ଶସ୍ୟାଗାର, ଯାହାକୁ ପାଟନାବାସୀ 'ଗୋଲ୍‌ଘର' ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି। ଏହାକୁ ଇଂରେଜ ତିଆରି କରିଥିଲେ ସେତେବେଳେ ବାଗମ୍ବାର ଦେଖାଦେଉଥିବା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ବେଳର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ, ଏବଂ ଏହାର ସ୍ଥାପତ୍ୟରେ ଅଛି ମୌର୍ଯ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବେଳର ଏକ ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ତୂପର ଗଢ଼ଣ। ଏ ଶସ୍ୟାଗାର ୧୭୮୪ ମସିହାରେ ତତ୍କାଳୀନ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲ୍ ୱାରେନ୍ ହେଷ୍ଟିଂସ୍‌ଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା।

ଚାରିକୋଣିଆ ଗାଡ଼ି

ମୋର ଦୈନନ୍ଦିନ ଅଫିସ୍ ଓ ପରିଭ୍ରମଣ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥିଲା ଗୋଟିଏ ଆୟତାକାର Willys ଷ୍ଟେସନ୍ ୱାଗନ୍, ସିଲଟ ରଙ୍ଗର। ମୋର ସବୁବେଳେ ଚାରିକୋଣିଆ ଭ୍ୟାନ୍ ବେଶି ପସନ୍ଦ, ଅନ୍ୟ ଗଢ଼ଣର ମଟର ଅପେକ୍ଷା, ଏପରିକି ମୁଁ ମାରୁତି Wagon R ଦେଖିଲାର ବହୁତ ପୂର୍ବରୁ। ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ସେ ଷ୍ଟେସନ୍ ୱାଗନ୍‌ର କଥା ମୁଁ ଏକାବେଳକେ ଭୁଲିଯାଇଥିଲି। କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ପଚିଶ ବର୍ଷ ପରେ, ୨୦୦୦ ମସିହାରେ, ମତେ ମନେପକାଇଦେଲେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ କୋଇଲା ମନ୍ତ୍ରାଳୟରେ ଜଏଣ୍ଟ ସେକ୍ରେଟାରୀ ଥିଲି, ମୋର ସେତେବେଳର ରାଜ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିହାରର ଶ୍ରୀମତୀ ରୀତା ବର୍ମା। ସେ ଧାନ୍‌ବାଦ୍‌ର ପ୍ରାୟ ଅପରାଜେୟ ଉଗ୍ରବାଦୀ ନେତା ଏ.କେ. ରାୟଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରି ବିଜେପି ଟିକେଟ୍‌ରେ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟକୁ ଆସିଥିଲେ। ମୋର ରାଜ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିବା ସମୟରେ, ସେ ଥରେ ମତେ କଥା ଛଳରେ କହିଲେ, 'ମନେଅଛି ଛୋଟରାୟ ସାହେବ, ଆପଣ ପାଟନାର ଏଡିଏମ୍ ଥିଲାବେଳେ, ଆମେ ସେତେବେଳେ ପାଟନା ୱିମେନ୍‌ସ କଲେଜରେ ପଢୁଥାଉ, ମତେ କେତେଥର ସେ ମାର୍କାମରା ଷ୍ଟେସନ୍ ୱାଗନ୍‌ରେ ଆମ କଲେଜ ଗେଟ୍ ପାଖରୁ ଗାନ୍ଧୀ ମଇଦାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲିଫ୍‌ଟ ଦେଇଛନ୍ତି। ମୋର ଅବଶ୍ୟ ହଠାତ୍ କିଛି ମନେପଡ଼ିଲାନି, କିନ୍ତୁ ମୋ'ଠାରୁ ବେଶ୍ କିଛି ବର୍ଷ କନିଷ୍ଠ ରାଜ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପୁଣି ବୋହରାଇଲେ, 'ଆପଣଙ୍କର ମୁଁ ମନେ ନ ଥିବି, କିନ୍ତୁ ପାଟନାର ଏଡିଏମ୍ ହିସାବରେ ଆମେ ସବୁ ଆପଣଙ୍କୁ ସେ ଷ୍ଟେସନ୍ ୱାଗନ୍ ଚଲଉଥିବାର ଦେଖି ଭଲକରି ଚିହ୍ନିଯାଇଥିଲୁ। ଆପଣ ଅବଶ୍ୟ ବିଶେଷକରି ଜାଣିଥିଲେ, ମୋର କ୍ଲାସ୍‌ମେଟ୍ ଚଲି ମୁଖାର୍ଜୀକୁ। ଏତେବେଳେ ମୋର ମନେପଡ଼ିଲା, ସତରେ ଚଲି, ସୁନ୍ଦରୀ ସୁକେଶୀ ପ୍ରଗଲ୍‌ଭା। ସେ ଥିଲା ସେତେବେଳେ ପାଟନାରେ ଥିବା ଇନ୍‌କମ୍ ଟ୍ୟାକ୍ସ ଅଫିସର ନିତାଇ ସୁନ୍ଦର ମୁଖାର୍ଜୀଙ୍କ ଝିଅ, ଆଉ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାର ବିଶିଷ୍ଟ କବି ବିବଂଗତ ଚାପକ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଭଉଣୀ ତା'ର ମା'। ସେଇ ପରିଚୟ ସୂତ୍ରରେ, କଲେଜରୁ ଘରକୁ ଫେରୁଥିବା ବେଳେ, ବେଲି ରୋଡ୍ ଉପରେ ମୋ' ଗାଡ଼ି ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ, ଚଲି ମତେ ହାତେକି ରୋକି ଦେଉଥିଲା। ଆଉ ସାଙ୍ଗେ ଲିଫ୍‌ଟର ଲୋଭରେ ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ପଶିଯାଉଥିଲେ କେତୋଟି ଅନୂଢ଼ା କଲେଜ ଝିଅ, ମୋର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚାକିରିକାଳରେ ରାଜ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାକୁ ଥିବା ରୀତା ବର୍ମାଙ୍କ ସହିତ।

ଗାଡ଼ିରେ ସବୁବେଳେ ସରକାରୀ ଡ୍ରାଇଭର୍ ଥିଲା। କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳର ବୟସ ଓ ମାନସିକ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ, ସେ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟତନର ଗାଡ଼ିଟିକୁ ମୁଁ ଚଲାଉଥିଲି, ଆଉ ଡ୍ରାଇଭର ବସୁଥିଲା ତା'ର Hatchback ଥିବା ପଛପଟର ଅନ୍ତିମ ଆସନରେ। ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଗାଡ଼ି ଚଲେଇଲେ, ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗବର୍ଗ କେହି ସେଥିରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଇ ବସନ୍ତି ନାହିଁ, କେବଳ ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ଛଡ଼ା, ଯାହାର ସବୁକଥାରେ ମୋ ଉପରେ ଭରସା ଥାଏ। ଅବଶ୍ୟ ଲିଫ୍‌ଟର କାହାଣୀ ତ କବଦା କୁଚିତ୍, ମତେ ସବୁଠୁ ବେଶି ଗାଡ଼ି ଚଲେଇଯିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା ରାତିରେ, ପାଟନାରୁ ଦାନାପୁରର ଅନ୍ଧକାର ନିର୍ଜନ ରାସ୍ତାରେ, ଯାହାକୁ ଧଳା ଆଲୁଅରେ ହାଲୋଜନ କରିଦିଏ ଷ୍ଟେସନ୍ ୱାଗନ୍‌ର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେଡ୍‌ଲାଇଟ୍। ଗାନ୍ଧି ମଇଦାନ କଡ଼ରେ ଥିବା ପାଟନା ଡିଷ୍ଟ୍ରିକ୍ଟ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଙ୍କ ଘର ଅଫିସ୍‌ରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ସଂଧ୍ୟାରେ, କେବେ କେବେ ରାତି ଏଗାରଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, କଲେକ୍ଟର ଦୁବେଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବାର ଅଭ୍ୟାସ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା। ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନର ଆଦିପାଠ, ବିଶେଷକରି ପାଟନା ସହରରେ, ଯେଉଁଠି ଜୟପ୍ରକାଶଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ ଯୋଗୁ ଯେକୌଣସି ମିଟିଂରେ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଲୋକ ହେଇଯାନ୍ତି, ସେଠି 'ଲ ଆଣ୍ଡ ଅର୍ଡର'ର ସମର୍ଥ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର କୌଶଳ, ଏବଂ ତା'ର

ପ୍ରସ୍ତୁତି, ମୁଁ ସେଇ ଆବାସୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ବୁଢେ ସାହାବ୍‌ଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ବସି ଶିଖିଛି। ବାଡ଼ ଛାଡ଼ିଲା ପରେ ମୁଁ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଅନୁମତି ନେଇ ଦାନାପୁରରେ ରହୁଥିଲି, ଯେଉଁଠି ବୀଣା ଏସ୍‌ଡିଓ ଥିଲା। କଲେକ୍ଟର୍‌ଙ୍କ ଘରୁ ଦାନାପୁର ଏସ୍‌ଡିଓ ବଂଲୋ, ପ୍ରାୟ ଦଶ କିଲୋମିଟରର ବାଟ। ମତେ ସେ ରାତିର ଟ୍ରାଫିକ୍‌ହୀନ ରାସ୍ତାରେ ଡ୍ରାଇଭ୍ କରି ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ଲାଗୁଥିଲା।

କିମୋନୋ

ଅଧିକାଂଶ ଦିନ ମୁଁ ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ, ବୀଣା ଶୋଇପଡ଼ିଥାଏ। ମୁଁ ସମୟ କଟେଇବାକୁ ଯାଏ ମୋର ଆଇପିଏସ୍ ବ୍ୟାଚ୍‌ମେଟ୍ ମନୋରଞ୍ଜନ ସିହ୍ନା ପାଖକୁ, ଯିଏ ସେଠି ବୀଣା ସହିତ କାମ କରେ ଦାନାପୁରର ଏଏସ୍‌ପି ବା ପୁଲିସ ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ। ସେ ଆଉ ତା'ର ମେଳାପୀ ପତ୍ନୀ ଇନ୍ଦୁଜା ବଡ଼ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟର ସହିତ ମୋର ଚର୍ଚ୍ଚା କରନ୍ତି, ଏବଂ ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ସେମାନଙ୍କ ଆତିଥ୍ୟର ସାଂଧ୍ୟ ପ୍ରକରଣ ସହିତ ଯୋଡ଼ି ହେଇଯାଏ। ମନୋରଞ୍ଜନ ଥିଲା ବଡ଼ ଖୁସିମିଜାଜ୍ ଓ ଶାନ୍ତିପ୍ରିୟ। ପୁଲିସ ଚାକିରିର କୌଣସି କଳ୍ପାଣ ତା'ଠି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏନି। 'ହିର୍ ରାଞ୍ଜା' ସିନେମାରେ ରାଜ୍ କୁମାର ରଖିଥିବା ପଚଳା ନିଶପରି, ସେ ତା'ର ସଯତ୍ନ କର୍ତ୍ତିତ ସୁକ୍ଷ୍ମନିଶ ସହିତ ସବୁବେଳେ ମୁରୁକେଇ ମୁରୁକେଇ ହସୁଥାଏ। ଇନ୍ଦୁଜା ଅବଶ୍ୟ ମୋ ସାମ୍ନାରେ ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚକଣ୍ଠରେ ବାରମ୍ବାର ଏ କଥାର ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା କରନ୍ତି ଯେ, ସ୍ୱାମୀ ହିସାବରେ ମନୋରଞ୍ଜନ ତାଙ୍କ ବୈବାହିକ ଜୀବନର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଧୋକା ଦେଇଛି ଏବଂ ସେ ତା'ର ପ୍ରତିଶୋଧ ନିଶ୍ଚୟ ନେବେ। ଏ ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେଲା, ଯେତେବେଳେ ଶୁଣିଲି ଯେ ଇନ୍ଦୁଜା କାଳେ ଆରମ୍ଭରୁ ପୁଲିସ ସ୍ୱାମୀ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରକାଶ କରି ନ ଥିଲେ। ଅତଏବ୍ ତାଙ୍କୁ ଥରେ ଏକାନ୍ତରେ ମନେଇବାକୁ ଯାଇ ମନୋରଞ୍ଜନ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲା ଯେ, ବାହାଘରର ପ୍ରଥମ ଛଅ ମାସ ଭିତରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜାପାନ ନେଇଯିବ। କିନ୍ତୁ ଇନ୍ଦୁଜାଙ୍କ ପାଇଁ ଏତେ ବଡ଼ ଧୋକା ଯେ, ବାହାଘରର ଛଅବର୍ଷ ହେବାକୁ ବସିଲାଣି, ମନୋରଞ୍ଜନ ଏ ବିଷୟରେ କଥା ଉଠିଲେ ହିଁ ବୁଲେଇଦେଉଚି। ପୁଲିସ ଚାକିରିରେ ବିଦେଶ ଗସ୍ତର ସୁଯୋଗ କମ୍ ଆଉ ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଦେଶ ଥାଉ ଥାଉ, ମନୋରଞ୍ଜନ ଇନ୍ଦୁଜାକୁ ଜାପାନ ନେଇଯିବା ପାଇଁ କାହିଁକି ମନସ୍ଥ କରୁଥିଲା, ସେ ବିଷୟରେ ସେ କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦେଉନି। ଇନ୍ଦୁଜା କିନ୍ତୁ କଥାଟିକୁ ତିଳେ ବି ଭୁଲୁନାହାନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିଶୋଧସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କ ପ୍ରଥମ ପୁଅର ନାଆଁ ସର୍ବଦା ଶାନ୍ତିପ୍ରିୟ ମନୋରଞ୍ଜନର ଅମତ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯୁଦ୍ଧର ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଜିଲା ପରି 'ବିଜୟଲାଭର' ରଖିଛନ୍ତି। ଏ କାହାଣୀର ପୁନରାବୃତ୍ତି ମୁଁ ବହୁବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣିଛି। ଅବଶ୍ୟ ବାହାଘରର ଦୁଇ ଦଶକ ପରେ ମନୋରଞ୍ଜନ ଥରେ ଆମେରିକାରେ ପୁଲିସ ଟ୍ରେନିଂର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଇନ୍ଦୁଜାଙ୍କୁ ନ୍ୟୁୟର୍କ ବୁଲେଇଆଣିଲା। କିନ୍ତୁ ନବବଧୂ ବେଳର ଜାପାନୀ କିମୋନୋ ପିନ୍ଧିବାର ମନୋସାଧ ପୂରା ହେଲା କି ନାହିଁ ମୁଁ କହିପାରିବିନି।

ଥାର୍ଡ ଡିଗ୍ରୀ

ପୁଲିସ ବନ୍ଧୁ ମନୋରଞ୍ଜନ ଥରେ ମତେ ପଚାରିଲା, 'ଦେବଦାସ୍, ତୁମେ ପୁଲିସର ଥାର୍ଡ ଡିଗ୍ରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା କେବେ ଦେଖିଚ?' ଭାରତରେ ପୁଲିସ ତଦନ୍ତର ପ୍ରଣାଳୀ ଭିତରେ ଥାର୍ଡ ଡିଗ୍ରୀ ନିୟମାନୁମୋଦିତ ନୁହେଁ ବୋଲି, ଏକ ଅମ୍ବୁଜ୍ଜ ଧାରଣା ମୋର ଥିଲା। କିନ୍ତୁ ଖବରକାଗଜ ଓ ହିନ୍ଦୀ ସିନେମା ଯୋଗୁ ଜାଣିଥିଲି ଯେ, ପୁଲିସ ଜେରା ଭିତରେ ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ କଠୋର କ୍ରିମିନାଲ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତି, ଯେଉଁମାନେ ଲାଏ ଡିଟେକ୍ଟରଙ୍କୁ ବି ଫାଙ୍କିଦେଇପାରନ୍ତି, ଥାର୍ଡ ଡିଗ୍ରୀର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ। ମୋର ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ଥିଲା। କଟକରୁ ପିଲାଦିନେ ବଡ଼ିଲା ଭିତରେ ଏବଂ ଚାକିରି ପରେ ବି, ଯେତେ ଅମୂଳକ ହେଉ ନା କାହିଁକି, ପୁଲିସର ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ଆଶଙ୍କା ନ ଥିଲେ ବି ଅସ୍ୱସ୍ତି ଆସେ। ମୁଁ ଓଡ଼ିଶାର ଗୃହ ବିଭାଗରେ ଅତିରିକ୍ତ ସଚିବ ଥିଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ, ମତେ ମୋର ପିଲାଦିନୁ ଦେଖିଥିବା କଟକ ଲାଲ୍‌ବାଗ୍ ଥାନାର ବାରନ୍ଦା ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅସହଜ ଲାଗେ। କିନ୍ତୁ ମନୋରଞ୍ଜନ ମତେ କହିଲାବେଳକୁ, ମୁଁ ଏସ୍‌ଡିଓ ହିସାବରେ ଥାନା ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟନ୍ କରିଚି, କଲେକ୍ଟରଙ୍କ କ୍ରାଇମ୍ ମିଟିଂରେ ବସିଚି, କିନ୍ତୁ ନିଜ ଆଖିରେ ଥାର୍ଡ ଡିଗ୍ରୀର ବ୍ୟବହାର କେବେ ଦେଖିନି। ମନୋରଞ୍ଜନ କହିଲା, 'ଠିକ୍ ଅଛି, ଆଜି ତିନର୍ ପରେ ଏକାଠି ଥାନାକୁ ଯିବା ଆଉ ସେଠି କଫି ପିଇବା। ମନେର୍ ଅଞ୍ଚଳର ଗୋଟେ ବଡ଼ ପୁରୁଣା ଚୋରୀ ଧରାପଡ଼ିଚି, ତା'ରି ପାଖରୁ ସେ ଚକାୟତ ଦଳର ଅନ୍ୟ ସହଯୋଗୀଙ୍କ ନାଆଁ ଠିକଣା କେମିତି ମିଳିବ, ଆମେ ଦେଖିବା।' ମୁଁ ବି ବେଶ୍ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ଚାକିରିର ଏଇ ନୂଆ ଅଭିଜ୍ଞତା ପାଇଁ ତିଆରି ହେଇଗଲି।

ଥାନାକୁ ଲାଗିଥିବା ଗୋଟିଏ ଛପଡ଼ ଲମ୍ବା କକ୍ଷର ସବାଶେଷ ଆଡ଼କୁ ଆମେ ଦୁଇଟି ଚେୟାର୍ ପକେଇ ବସିଲୁ ଓ ଆମକୁ ଥାନା ତରଫରୁ କାଚ ଗିଲାସରେ ଗରମ କଫି ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା। ଛାତରୁ ଗୋଟିଏ ଅତି ଦୁର୍ବଳ ହଳଦିଆ ଆଲୁଅର ରିଫ୍ଲେକ୍ଟର ନ ଥିବା ବିଜୁଳିବତି ଝୁଲୁଥିଲା। କକ୍ଷର ଅପରପ୍ରାନ୍ତରେ ତିନିଚାରି ଜଣ ପୁଲିସ କର୍ମଚାରୀ, ସେ ମୁଛଧାରୀ ଅପରାଧୀଟିକୁ, ଯିଏ ସୁସ୍ଥସବଳ ଥିଲା ଏବଂ କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ମନାକରିବା ଛଡ଼ା ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଉନଥିଲା ଜଣାପଡୁ ନ ଥିଲା। ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୁଲ୍ ଉପରେ ବସାଇ ଚାରିପଟୁ ଘେରିଥାନ୍ତି। ଆମେ ପହଞ୍ଚିଲା ପୂର୍ବରୁ ବୋଧେ, ସେ ଯଥେଷ୍ଟ ମାଡ଼ ଖାଇସାରିଥାଏ ଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ପାଣି ପିଏ। ପ୍ରାୟ ଥମ୍ ହୋଇଥିବା ମେଘମେଦୁର ଆକାଶରୁ ଯେମିତି ଝମ୍‌ଝମ୍ ହୋଇ ବେଳେବେଳେ ବରକୋଳି ପରି ବର୍ଷାଗୋଟା ଝରିପଡ଼େ, ସେହିପରି ତାକୁ ଘେରିଥିବା ପୁଲିସ, କିଛି କିଛି ଅବ୍ୟାହତିରେ ବିଧାତାପୁଡ଼ା ବର୍ଷଉଥାନ୍ତି। ସେତିକି ଦୂରଦୂରୁ କୌଣସି ଏକ ତେଜସ୍ୱୀ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା, 'ଯେ ଐସେ ମୁହଁ ନହି ଖୋଲେଗା, ଟାଂଗ୍ ତୋ ଶାଲେ କୋ'। ଛାତରୁ ଝୁଲୁଥିବା କିଛି ଦଉଡ଼ିରେ ସେମାନେ ତାକୁ ଝୁଲେଇବାର ପ୍ରୟାସ ଆରମ୍ଭ କଲେ। ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ବିତିଯାଇଥିଲା। ପୁଲିସ ଦ୍ୱାରା ଆମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ, କଫି ପିଉ ପିଉ ଏ ଶାରୀରିକ ହିଂସା ଦେଖିବାର କ୍ରୂର ସଉକ୍ ମୋ' ଭିତରେ ନ ଥିଲା। ଆମେ ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସିଲୁ। ଭିତରୁ ମଣିଷ ଦେହ ଉପରେ ପାଶବିକ ଅତ୍ୟାଚାରର ଆର୍ତ୍ତଧ୍ୱନି ତଥାପି ଶୁଭୁଥିଲା। ତା'ର ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ, ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଗୋବିନ୍ଦ ନିହଲାନିଙ୍କ 'ଦ୍ରୋହକାଲ୍' ସିନେମା ଦେଖିଲି, ସେତେବେଳେ ପୁଲିସ ଭୂମିକାରେ ଥିବା ଓମ୍ ପୁରୀଙ୍କ ସଂଳାପ ଶୁଣି, ମୋର ପୋଲିସ୍ ଥାର୍ଡ ଡିଗ୍ରୀ ଦେଖିବାର ଏଇ ପ୍ରଥମ ଓ ଶେଷ ଅନୁଭୂତି ପୁଣି ମନେପଡ଼ିଗଲା। ଓମ୍ ପୁରୀ କହୁଥିଲେ, ମାତ୍ରାଧିକ ଶାରୀରିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା କୌଣସି ମଣିଷ ସହିପାରେନା। ସେଠି ଆଇଡିଓଲୋଜି ହେଉ କି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ହେଉ କି ରକ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ହେଉ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ସାମ୍ନାରେ ସବୁ ହାରିଯାନ୍ତି। ମଣିଷ ତା'ର ସବୁ ଗୋପନ ତଥ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟହୁଏ। ଏବେ ଅବଶ୍ୟ ଭାରତର ଗୃହମନ୍ତ୍ରୀ ଅମିତ ଶାହ, କୌଣସି ଜାଗାରେ ଉକ୍ତି କରିଛନ୍ତି, ଯେ ଥାର୍ଡ ଡିଗ୍ରୀକୁ ଏକ ବିସ୍ମୃତ ଅତୀତ ପରି ପୁଲିସ ଭୁଲିଯିବା ଉଚିତ।

ଅଘଟଣ

୧୯୭୫ ମସିହାର ନୂଆବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ନ ହେଉଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଜୟପ୍ରକାଶଙ୍କ

ଆନ୍ଦୋଳନର କୌଣସି ବିରତି ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉ ନ ଥାଏ, ସେତେବେଳେ ବିହାର ରାଜନୀତିର ଅସମ ପ୍ରବାହ ଭିତରେ ଏକ ଅକଳ୍ପିତ ଅଘଟଣ ଘଟିଗଲା। ଜାନୁଆରି ୨ ତାରିଖ ସଂଧ୍ୟାରେ, ଭାରତୀୟ ରେଲୱେ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତିପୁରଠାରେ ଏକ ଆୟୋଜିତ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ମଞ୍ଚାସୀନ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ରେଳମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଲଳିତ ନାରାୟଣ ମିଶ୍ର କିଛି ଆନନ୍ଦମାର୍ଗୀଙ୍କ ପ୍ରାଣଘାତୀ ବୋମା ବିସ୍ଫୋରଣ ଫଳରେ ଗୁରୁତର ଭାବରେ ଆହତ ହେଲେ। ଉତ୍ତର ବିହାରର ମିଥିଳାଞ୍ଚଳର ଏହି ପ୍ରଖ୍ୟାତ କଂଗ୍ରେସ ନେତା ନେହରୁ ପରିବାରର, ବିଶେଷକରି ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଥିଲେ। ସେଦିନର ଅନୁଷ୍ଠାନର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ସମସ୍ତିପୁରଠାରୁ ବରଉଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ନୂଆ ବିଛା ହୋଇଥିବା ବ୍ରଡ୍‌ଗେଜ୍ ଲାଇନ୍‌ର ଉଦ୍‌ଘାଟନ। କିନ୍ତୁ ଏ ବିସ୍ଫୋରଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆତଙ୍କରେ, ସମସ୍ତିପୁରର ସିଭିଲ୍ ସର୍ଜନ୍ ଡକ୍ଟର ନବାବ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ପରେ, ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଉଚ୍ଚ ରେଲୱେ ପଦାଧିକାରୀଙ୍କ ମସୁଧା ଅନୁସାରେ, ଆହତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଏକ ରେଲୱେ ସାଲୁନ୍‌ରେ ଶୁଆଇ ଦାନାପୁରର ଖଗୋଲ୍‌ରେ ଥିବା ରେଲୱେ ସଂସ୍ଥାନକୁ ନେଇଗଲେ। ୧୯୨୫ ମସିହାରୁ ସଂସ୍ଥାପିତ, ଦାନାପୁର ରେଲୱେ ଡିଭିଜନ୍ ପୂର୍ବ ଭାରତୀୟ ରେଳପଥର ଏକ ଐତିହ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ରାଜଧାନୀ ପାଟନାରୁ ପ୍ରାୟ ଦଶ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଏହାର ଅବସ୍ଥିତି। କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ଦାନାପୁର ରେଲୱେ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ, ଓ ପାଟନାର ନାମୀ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ଶେଷରାତିର ସମ୍ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଅଧିକ ଓ ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ରକ୍ତସ୍ରାବ ଯୋଗୁ ସେଇ ନିଶାନ୍ତରେ ରେଳ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା। ସଂପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଶୁଣିବି ଯେ, ବୋମାର ଯେଉଁ ସ୍ପିଣ୍ଟର୍ ବା ଇସ୍ପାତ୍ ଟୁକୁରା, ବିସ୍ଫୋରଣ ବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉଦର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇଥିଲା, ସେ ଏଇ ଦୀର୍ଘ ସମୟର ରେଳଯାତ୍ରାରେ, ଟ୍ରେନ୍‌ର ଅନବରତ ହଲାଚୋହଲାରେ, ପେଟ ଭିତରର ମାଂସ ଅନ୍ତକୁ କାଟିକାଟି, ଗୋଟିଏ ପଟରୁ ଅନ୍ୟପଟକୁ ପହଞ୍ଚିଯାଇଥିଲା। ତେଣୁ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଅପରେସନ୍‌ରେ ପେଟର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଲିଥିବା ଅଜସ୍ର ରକ୍ତସ୍ରାବକୁ ବନ୍ଦ କରିବାର କୌଣସି କିନାରା ମିଳିଲା ନାହିଁ।

ଆମେ ଦାନାପୁରରେ ଥାଉ ସୁଦ୍ଧା ଏଇକଥାର କୌଣସି ସୂରାକ ପାଉ ନ ଥାନ୍ତୁ, ଯଦି ପାଟନା କଲେକ୍ଟର ତିନି ତାରିଖ ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ବୀଣାକୁ ଫୋନ୍‌କରି ଏକଥା କହି ନ ଥାନ୍ତେ। ଯଦିଓ ଚିକିତ୍ସାର ଭାର ଓ ସରଞ୍ଜାମ ସବୁ ରେଲୱେ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ହାତରେ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସମ୍ମାନ ସହିତ ଅନ୍ତିମ ସଂସ୍କାର କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା, ସେତେବେଳେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ, ପ୍ରୋଟୋକଲ୍ ଅନୁଯାୟୀ, ଦାନାପୁରର ଅସାମରିକ ପଦାଧିକାରୀ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏସ୍‌ଡିଓ, ମରଶରୀରକୁ ପ୍ରଥମେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଧ୍ୱଜରେ ଢାଙ୍କି, ତା' ଉପରେ ପ୍ରଥମ ପୁଷ୍ପ ସ୍ତବକ ରଖିବେ। ତାହା ହିଁ ହେଲା। ବୀଣା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ, ଖଗୋଲ୍ ଗଲା। ହଠାତ୍ ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ ଅତିରିକ୍ତ ଜାତୀୟ ପତାକା ମିଳେନାହିଁ, ତା' ପୁଣି ଏତେ ସକାଳୁ। ସେଥିପାଇଁ ବୀଣାର ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ମାନେ ଏସ୍‌ଡିଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଧ୍ୱଜକୁ ଖୋଲିଆଣି ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ରଖିଦେଲେ। ମୃତଦେହ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି, ସତ୍ୟ ଇହତ୍ୟାଗ କରିଥିବା ଲଳିତମୋହନ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ବୀଣା ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ପ୍ରଥମ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇଲା ପରେ, ଶବସଂସ୍କାର ଆୟୋଜନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ଉଚ୍ଚସ୍ତରରେ ସମୟ ସ୍ଥିରହେଲା ଯେ, ସେଦିନର ଅପରାହ୍ନ ତିନିଟାବେଳେ ଦାନାପୁରରୁ ରେଲ୍ ଯୋଗେ ଶବାଧାର ଯାଇ, ପାଟନା ଷ୍ଟେସନ୍‌ର ହାର୍ଡିଞ୍ଜ୍ ରୋଡ୍ ଆଡ଼କୁ ବିସ୍ତୃତ ଏକ ମୁକ୍ତ ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମ ଉପରେ ରହିବ, ଯେଉଁଠି ରାଜ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଶାସନର ଶୀର୍ଷସ୍ଥ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିବେଦନ ପରେ, ବିହାର ରେଜିମେଣ୍ଟର ସମରିବ୍ୟହରେ ଅଗ୍ନିସଂସ୍କାର ପାଇଁ, ଗଙ୍ଗାକୂଳକୁ ନିଆଯିବ।

ଏ ଭିତରେ ସାମରିକ ସମ୍ମାନ ସହିତ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଅନୁପାଳନ ସମ୍ପର୍କରେ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଟେଲିପ୍ରିଣ୍ଟରରେ ଆସିଯାଇଥାଏ। ରାଷ୍ଟ୍ରଧ୍ୱଜକୁ ଅର୍ଦ୍ଧଉତ୍ତୋଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖାଯାଇଥାଏ। ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶକରି, ଚିଫ୍ ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କ ଦପ୍ତର ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଥାନ୍ତି। ଏ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ମୋର ଓ ବୀଣାର ଉପସ୍ଥିତି ନିଛକ ପ୍ରଶାସନର ଅଂଶ ଭାବରେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଥାଏ, ଯଦିଓ ଆମେ ଦୁହେଁ ଲଳିତ ମୋହନ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ କେବେ ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ନ ଥିଲୁ। ଶବ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ବିହାର ରେଜିମେଣ୍ଟର ଦାୟିତ୍ୱ ଥାଏ, ବିଗୁଲ୍‌ରେ Last Post ବଜାଇ ଗନ୍ ସାଲ୍ୟୁଟ୍ ଦେବାର। ତେଣୁ ଦାନାପୁର କ୍ୟାଣ୍ଟନ୍‌ମେଣ୍ଟର ସେନାମୁଖ୍ୟ ବ୍ରିଗେଡିୟର୍ ଲୁଟ୍‌ସି ଯିଏ ବୀଣାର ପଡ଼ୋଶୀ, ବିଭିନ୍ନ ମେଡାଲ୍ ଓ କଲର୍ସରେ ସଜ୍ଜିତ ମିଲିଟାରି ୟୁନିଫର୍ମ ପିନ୍ଧି, ଆମ ସହିତ ଆଗପଛ ହୋଇ ଦାନାପୁରରୁ ପାଟନା ଗଲେ। ସେ ଅପରାହ୍ନ ଥିଲା ଜାନୁଆରି ମାସର ନମ୍ର ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିବାଲୋକରେ ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ। କିନ୍ତୁ ପରିସ୍ଥିତିର ଚାପରେ ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତ ବିଷାଦରେ ଗମ୍ଭୀର ମଧ୍ୟ। ଆମି ଜବାନଙ୍କର ମାର୍ଚ୍ଚିଂ ଶବ୍ଦ, ପଦାଧିକାରୀ ଓ ସଜ୍ଜନଙ୍କ ସ୍ୱଳ୍ପ କୋଳାହଳ, କିଛି କଂଗ୍ରେସ କର୍ମୀଙ୍କ 'ଅମର ରହେ' ଧ୍ୱନି ବ୍ୟତୀତ ସେଠିକାର ଜନସମାଗମ ଥିଲା ପ୍ରାୟ ନିଶ୍ଚୁପ୍। ଆମେମାନେ ଶବାଧାର ଥିବା ରେଲୱେ ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁ ଯେ ସେ ସ୍ଥାନ ଅତି ବିଶିଷ୍ଟ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ତି।

କଡ଼ାପାନ ଓ ଜାତୀୟ ପତାକା

ଏତିକିବେଳେ, ଆମ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ନେଇ ମୋ' ପାଇଁ ଏକ ଲଜ୍ୟାଜନକ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟିହେଲା। ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ତୁବେ ସାହାବ୍ ମତେ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଶବାଧାର ଢାଙ୍କିବାପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ପତାକାର ଆୟୋଜନ କରିବାକୁ କହିଲେ, କାରଣ ଦାନାପୁରଠାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ପତାକାଟି, ଏ ଶବାଧାରର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଭିତରେ କେଉଁଠି ନିଖୋଜ୍ ହେଇଯାଇଥିଲା, ବା ହୁଏତ ଦାନାପୁର ଅନୁମଣ୍ଡଳର କେଉଁ କର୍ମଚାରୀ ତାକୁ ଫେରେଲ ନେଇଯାଇଥିଲେ। ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆମରି ଗହଣରେ ଥିବା କଲେକ୍ଟରିଏଟ୍‌ର ନାଜିରକୁ ଆଉଗୋଟେ ପତାକା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ କହିଲି। ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ସେ ନାଜିର୍ ବୁଲିବୁଲି ଫେରି ଆସିଲା ଆଉ କହିଲା, ଖରାବେଳେ ପାଟନା ବଜାରରେ ଥିବା ଖଦି ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗର ଦୁଇ ଦୁଇଟି ଦୋକାନ ବନ୍ଦ, ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ଖୋଲିବ।

ଆଉରୁ କହିବି, ଜାତୀୟ ପତାକା ସର୍ବତ୍ର ମିଳିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏନା। ତେଣୁ ମୁଁ ପୁଣି କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଅନୁମତି ନେଇ, ଆମ ଅଫିସ୍‌ର ଅର୍ଦ୍ଧନମିତ ପତାକାଟିକୁ ଖୋଲିଆଣିବା ପାଇଁ ତାକୁ କହିଲି। ତା'ପରେ ସେ ନାଜିର୍ ଯେ କୁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଗଲା, ଜଣାପଡ଼ିଲାନି। ଆମର ସମସ୍ତ ଉଚ୍ଚଣ୍ଡା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଶବାଧାର ପାଖକୁ ଫେରିଲାନି। ଏପଟେ ସମୟ ବିତିଯାଉଥାଏ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ନାଜିରର ଉଚ୍ଚକିତ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରୁଥିଲୁ, କାରଣ ବିନା ଜାତୀୟ ପତାକାରେ ଶବାଧାରର ପ୍ରସ୍ତୁତିକରଣ ସମ୍ଭବ ହେଇପାରୁ

ନ ଥିଲା। ସୈନ୍ୟବାହିନୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବ୍ରିଗେଡିୟର୍ ସାହେବ୍, ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭୃକୁଞ୍ଚନ ସହିତ ଆମଆଡ଼କୁ ବାରମ୍ବାର ଚାହୁଁଥିଲେ ଓ ଘଣ୍ଟା ଦେଖୁଥିଲେ। ନାଜିରକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଜଣେ ଅଫିସର ଗାଡ଼ିନେଇ ବାହାରିଗଲେ ଅବଶ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ସେ ବି କେତେବେଳେ ଫେରିବେ, ତା' ନିଧାର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା। ଏତିକିବେଳେ ସେ ନିର୍ବୋଧ ନାଜିର୍, ହସିହସି ହାତରେ ଗୋଟେ ପତ୍ରଠୋଲାରେ ଆଠ ଦଶଟି ଜର୍ଦ୍ଦା ପାନ ଧରି ପହଞ୍ଚିଲା, ଆଉ ମୁଁ ପାନ ଖାଏ ବୋଲି, ଅତି ବିନମ୍ର ଭାବରେ ତାକୁ ମୋ' ସାମ୍ନାରେ ଖୋଲିଧରିଲା। ସେଠି ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ବ୍ରିଗେଡିୟର୍ ଓ ମୁଖ୍ୟ ସଚିବ, ଜାହା ସାମ୍ନାରେ ସେ ତିଳେମାତ୍ର ଲଜ୍ଜିତ ନ ହୋଇ, ମତେ ହିଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ବେଶ୍ ବଡ଼ପାଟିରେ କହିଲା, 'ହଜୁର୍, ପାନ୍ ଲଗାତେ ଲଗାତେ ଥୋଡ଼ା ଦେର୍ ହୋ ଗୟା'। ମୁଁ ତା' ହାତରେ ଜାତୀୟ ପତାକା ବଦଳରେ, ପାନଠୋଲା ଦେଖି, କ୍ରୋଧରେ ବିସ୍ଫୋରିତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିଲି। କିନ୍ତୁ ଏତିକିବେଳେ ନଜର ପଡ଼ିଲା, ତା' କାନ୍ଧ ଓ ବେକ ଚାରିପଟେ ଓଡ଼ା ପରି ଝୁଲା ହେଉଥିବା ତ୍ରିରଙ୍ଗା ଉପରେ। ପାନଖିଆ ନାଜିର୍‌ର ସମସ୍ତ ଅପରାଧକୁ ଭୁଲି, ଆମେ ତା' କାନ୍ଧରୁ ଜାତୀୟ ପତାକାଟିକୁ ଝାଙ୍ଗିନେଇ, ସେନାବାହିନୀ ହାତରେ ଦେଲୁ, ଏବଂ ଠିକ୍ ତା'ପରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସହିତ ଶବଧାର ସଞ୍ଚାଳନର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସିଗଲା। କଲେକ୍ଟର ଅବଶ୍ୟ ନାଜିର୍‌ର ଏ ଅକ୍ଷମଣୀୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାକୁ ଶାସ୍ତି ଦେବାକୁ ଭୁଲିଗଲେ, କିନ୍ତୁ ପାନର ଅଭ୍ୟାସ ଯେ ମଣିଷର ବୁଦ୍ଧିଭ୍ରଷ୍ଟ କରେ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତାର ବାଧକ, ଆଉ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର କାରଣ ହୁଏ, ଏକଥା ସେ ମୋଟେ ଭୁଲନ୍ତି ନାହିଁ। ମୋ' ପାନଖିଆର ସଂଗୁପ୍ତ ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରି ନାଜିର୍ ଓ ଜାତୀୟ ପତାକା ଉପାଖ୍ୟାନଟିକୁ ବାରମ୍ବାର ସେ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତି।

ପାଞ୍ଚ ଦିନର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ

ପାଟନାରେ କାମ କରୁଥାଏ, କିନ୍ତୁ ମୋ' ଜୀବନରେ ସେତେବେଳେ ଆକର୍ଷଣ କହିଲେ ମୋ' ବୋଉ ଓ ପ୍ରଲୋଭନ କହିଲେ କଟକ ସହର। ତେଣୁ ସମାନ୍ୟତମ ଅବକାଶ ପାଇଲେ ମୁଁ କଟକରେ ବୋଉ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ। ସେତେବେଳେ ପାଟନାରୁ ଓଡ଼ିଶା ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଯିବାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିଲା, ଏବଂ ଥିଲେ ବି ନିଜ ପଇସାରେ ପ୍ଲେନ୍‌ରେ ଯିବାର ସମ୍ବଳ ମୋର ନ ଥିଲା। ଏପରିକି ସେତେବେଳେ, ଆମ ଚାକିରିରେ ପ୍ରଥମ ଚଉଦ ବର୍ଷକାଳ, ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଯିବାର ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଥିଲା। ତେଣୁ ମୁଁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଏକୁଟିଆ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାଉଥିଲି। ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ରିଜର୍ଭେସନ୍ ପାଇବା ସେତେବେଳେ ଥିଲା ବଡ଼ ଦୁଷ୍କର। ପାଟନାରୁ କଲିକତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟିକେଟ୍, ମୁଁ ପାଟନା ରେଲ୍‌ୱେ ପୁଲିସର ସହାୟତାରେ କରେଇ ନଉଥିଲି। କଲିକତାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ହାଓଡ଼ାରୁ କଟକ, ପୁରୀ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ କି ମାଡ୍ରାସ୍ ମେଲ୍‌ରେ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହାଓଡ଼ା ପୁଲିସ, ମୋର ଏଡିଏମ୍ ଥିବା ଖାତିରରେ, କରିଦେଉଥିଲେ। ଟିକେଟ୍ ସବୁବେଳେ ଥିଲା ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ଥ୍ରୀ ଟିୟର୍ ବର୍ଥ। ଫାଷ୍ଟକ୍ଲାସ୍ ବା ଏୟାର୍ କଣ୍ଡିସନ୍ ଯାତ୍ରାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ନ ଥିଲା। ଏପରିକି ଦାହା ହେଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ, ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଉଥିଲି। କେବଳ କନ୍ୟା ସହିତ ଫେରିଲାବେଳକୁ 'ନବବିବାହିତ'ର ଖାତିରରେ ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଫାଷ୍ଟ୍

ସତୀଶ୍ ପ୍ରସାଦ ସିହ୍ନା

କ୍ଲାସ୍‌ରେ ଯାତ୍ରା, ତା' ପୁଣି ନନ୍‌ଏସି।

୧୯୭୪ ମସିହା ମେ' ମାସରେ, ମୁଁ ମୋର ସାନଭଉଣୀର ବାହାଘର ପାଇଁ, ଛୁଟିନେଇ କଟକ ବାହାରିଲି। ସବୁଥର ପରି ମୁଁ ଏକ ହାଓଡ଼ାଗାମୀ ଟ୍ରେନ୍‌ର ଥ୍ରୀ ଟିୟର୍ ବର୍ଥରେ ବସିବାକୁ ଗଲି। ମୋର ସୁଟ୍‌କେସ୍‌ଟିକୁ ପାଟନା ପୁଲିସର ଜଣେ ଦେହରକ୍ଷୀ, ସାଙ୍ଗରେ ଆସି ସିଟ୍‌ତଳେ ରଖି, ଟିକେଟ୍‌କୁ ମୋ' ହାତରେ ଧରେଇଦେଇ, ଏକ ବିନମ୍ର ସାଲ୍ୟୁଟ୍ ମାରି ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରୁ ଓହ୍ଲାଇଗଲା। ଟ୍ରେନ୍ ଚାଲିଲା, ସେତେବେଳେ ମେ' ମାସ, ଭାରତସାରା ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ। ଏସି ନ ଥିବା ଟ୍ରେନ୍ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଅସହ୍ୟ ଉତ୍ତାପ, ଟ୍ରେନ୍ ଚାଲିବା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ, ଖୋଲା ଝର୍କାଦେଇ ପଶିଆସୁଥିବା ପବନରେ କିଛିଟା ପ୍ରଶମିତ ହେଲା। ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଖଣ୍ଡେ କଡ଼ାପାନ ପାଟିରେ ପୂରେଇ, ତା' ଉପରେ ଗୋଟେ ସିଗ୍ରେଟ୍ ଟାଣି, ବୋଉ ଆଉ କଟକର ମିଳିତ ଆମେଜ୍‌କୁ ଝର୍କାକଡ଼ ସିଟ୍‌ରେ ବସି ଆଖିବୁଜି ଉପଭୋଗ କଲି। ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ସୌମ୍ୟକାନ୍ତ ଯୁବକ, ଟ୍ରାଉଜର୍ ଓ ଟି-ସାର୍ଟ ପରିହିତ, ମୋ' ପାଖରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଦିଆଶିଲି ମାଗିଲେ ଏବଂ ନିଜ ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରି, ସାମ୍ନାର ସେଇ ଝର୍କାପାଖ ସିଟ୍‌ରେ ବସି, ସବୁ ସାଧାରଣ ଶିଷ୍ଟାଚାର ସହିତ ମୃଦୁ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ ଆରମ୍ଭ କଲେ। 'ଆପଣ କ'ଣ ଆମ ସହରର ଏଡିଏମ୍, ଛୋଟରାୟ ସାହେବ?' ମୁଁ ହସିଲି ଆଉ ହଁ କହିଲି। କିନ୍ତୁ ପଚାରିଲି, 'ଆପଣ କେମିତି ଜାଣିଲେ?' 'ଏଥିରେ କିଛି ବିଶେଷ ବାହାଦୁରୀ ନାହିଁ। ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରେ ଠିଆହୋଇଥିଲା ବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଆସିଥିବା ପୁଲିସକର୍ମୀକୁ ଦେଖି ଜାଣିପାରିଥିଲି ଆପଣ କୌଣସି ବଡ଼ ସରକାରୀ ଅଫିସର୍ ଆଉ ପରିଚୟ ବି ପଚାରିଦେଲି।' ମୋର କିଛି କହିବାର ନ ଥିଲା, ଆଉ ଥରେ ଛପଚ୍ ହସିବା ଛଡ଼ା। ଆମେ ଦୁହେଁ କିଛି ସମୟ ନିରବରେ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣିଲୁ ଓ ବାହାରେ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତକୁ ଚାହିଁରହିଲୁ। ଏଠିକାର ବର୍ଷାହୀନ ଆକାଶର ସାୟାହ୍ନରେ ବି କ୍ରୋଧପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ ହଳଦିଆ ଚିଶେ, ଅଣ୍ଡାର କେଶର ପରି। ତା'ପରେ ସେ ନିଜେ କିଛିଟା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣରେ କହିଲେ, 'ମୁଁ ବି ସରକାରରେ ଥିଲି'। ମୁଁ କୌତୂହଳରେ ତାଙ୍କୁ ଭଲକରି ଚାହିଁ ପଚାରିଲି, 'ଆଚ୍ଛା ଆପଣ ସରକାରରେ କ'ଣ କରୁଥିଲେ?' ସେ କହିଲେ, 'ଆପଣ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣି ନ ଥିବେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତିନେ ବିହାରର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲି। ମୋ' ନା ସତୀଶ୍ ପ୍ରସାଦ ସିହ୍ନା'। ଏତିକି କହି ସେ ମୋ' ଆଡ଼କୁ ନିଜ ଡରଫରୁ ହାତବଢ଼ାଇ ମୋ' କରମର୍ଦ୍ଦନ କଲେ ଆଉ କହିଲେ, 'ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଅନେକ ସୁଖବର ଶୁଣିଛି, କେବେ ଦେଖା ନ ଥିଲା। ଆପଣ ପୂର୍ବରୁ ବାଡ଼ରେ ଏସ୍‌ଡିଓ ଥିଲେ ନା?'

ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି, ସବୁ ଯୁବସୁଲଭ ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲତାର ଅଧିକାରୀ ଏ ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରଶାସନ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶେଷ ଖବର ରଖନ୍ତି, କିନ୍ତୁ କେଉଁଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଓ କେବେ ଭଏ ନିଜେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ, ସେ ବିସ୍ମୟର ସାନ୍ଦ୍ରତା ଭିତରୁ ମୁଁ ବାହାରିପାରୁ ନ ଥିଲି। ସେ ପୁଣି ସିଗାରେଟ୍ ପିଉ ପିଉ ମତେ ପଚାରିଲେ, 'ଆପଣ ଆଇଏଏସ୍ ଅଫିସର୍ ହେଇ ଏ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ଡବାରେ କେମିତି ଯାଉଛନ୍ତି'? ମୁଁ କହିଲି, 'ଏହା ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯାତ୍ରା।

ମୋ' ବରମା ଭିତରେ ଏତିକି ମାତ୍ର ମୋ' ପାଇଁ ସମ୍ଭବ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପଚାରିପାରେ କି, ଆପଣ ଯିଏ ବିହାରର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ବୋଲି କହୁଚନ୍ତି, ସେ କାହିଁକି ଏ ଜଦାରେ ଆସି ବସିଚନ୍ତି'? ଏଥର ଆମେ ଦୁଇଜଣ ହସିଲୁ। ଏହାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ତର ମିଳିଲାନି କେବଳ ଏତିକିଛଡ଼ା ଯେ, ୧୯୬୮ ମସିହାର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ, ମହାମାୟା ପ୍ରସାଦ ସିନ୍ହାଙ୍କ ପରେ, ଏବଂ ବିନ୍ଧେଶ୍ୱରୀ ମଣ୍ଡଲଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ, ଏକ କଂଗ୍ରେସ ସମର୍ଥିତ ସମାଜବାଦୀ ଦଳ ଦ୍ୱାରା ସେ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚଦିନ ପାଇଁ ବିହାରର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥିଲେ। ସେ ଯେ ଏ ପ୍ରଦେଶର ଷଷ୍ଠ ଏବଂ 'ଅନ୍ୟ ପଛୁଆ ବର୍ଗ (ଓବିସି)'ରୁ ଆସିଥିବା ପ୍ରଥମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ଏକଥା ମୁଁ ପରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍‌ରୁ ଜାଣିଲି। ସେତେବେଳେ ସେ ଗୋଧୂଳିବେଳର ଟ୍ରେନ୍ ଭିତରେ ତାଙ୍କ ସହାସ୍ୟ ସିଗ୍ରେଟ୍‌ଟଣା ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା, ମତେ ତାଙ୍କର ଏଇ କ୍ଷଣିକ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀତ୍ୱକୁ ଗିନିଜ୍ ରେକର୍ଡସର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପରି ଲାଗିଲା। ଟ୍ରେନ୍ ବକ୍ତିୟାର୍‌ପୁର, ବାଢ଼ ଓ ମୋକାମା ଷ୍ଟେସନ୍ ଦେଇ ଗତିକଲାବେଳେ, ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଝର୍କାବାଟେ ସେ ଗାଙ୍ଗେୟ ସମତଳର ଉର୍ବର ଭୂଚିତ୍ରକୁ ଦେଖୁଥିଲୁ, ଆଉ ସେ ମତେ 'ଦେଖିଏ ଆପ୍‌କା ପୁରାନା ଜଗହ' କହି ଉତ୍ସାହିତ କରୁଥିଲେ। କିଛି ସମୟ ପରେ କିଉଲ୍ ଜଙ୍କସନ୍‌ରେ, ସେ ମତେ ମୋ' ଭଉଣୀର ବାହାଘର ପାଇଁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇ ଟ୍ରେନ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ିଲେ। ସତୀଶ୍ ପ୍ରସାଦ ସିନ୍ହା, ଯଦିଓ ଅଶୀ ଦଶକରେ ଖଗଡ଼ିଆରୁ ଲୋକସଭା ସଦସ୍ୟ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେ ସ୍ମରଣୀୟ ରେଲ୍‌ଯାତ୍ରା ପରେ ଗତ ଚାଳିଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଆମର ଆଉଥରେ ସାକ୍ଷାତର ସୁଯୋଗ ହେଉନି।

ବଙ୍ଗାଳୀ ସମାଜ

ମୁଁ ଏଡିଏମ୍ ଥିଲାବେଳେ, ପାଟନାର ବଙ୍ଗାଳୀ ସମାଜ ସହିତ, ମୋର ସମ୍ପର୍କ କ୍ରମଶଃ ନିବିଡ଼ ହୋଇଉଠିଲା। ଏହାର ମୂଳରେ ଥିଲା ସାହିତ୍ୟ ଓ ସିନେମା ପ୍ରତି ମୋର ଅଭିରୁଚି। ବିଦେଶୀ ସିନେମା ଦେଖିବାର ପ୍ରଗାଢ଼ ଆସକ୍ତି ଯୋଗୁ, ମୁଁ 'ପାଟନା ସିନେ ସୋସାଇଟି'ର ସଦସ୍ୟ ହେଲି। ସେତେବେଳେ ପାଟନାବାସୀ ଜଣେ ଜେସୁଇଟ୍ ପାଦ୍ରୀ, କେରଳର ମୂଳ ନିବାସୀ **Jose Kununkulଙ୍କ** ଉଦ୍ୟମରେ ଏ ସୋସାଇଟିର ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ପାଟନାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋଲ୍‌ଘରର ସନ୍ନିକଟ ପାଦ୍ରୀ ନିବାସର, ଛାତଥିବା ଅଳିନ୍ଦରେ ଆମେ ଟିଣଚେୟାର୍ ପକାଇ, ସିଙ୍ଗଲ୍ ଟ୍ରାକ୍ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟରରେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ରିଲ୍ ଖଣ୍ଡି, ସିନେମା ଦେଖୁଥିଲୁ। ପୁରୁଣା **Arc Lamp** ଯୋଗୁ, ସେ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟନ୍ ସବୁ ବଡ଼ ବିପଣ୍ଣ ଥିଲା। ନା ବିଦେଶୀ ସଂଳାପ ବୁଝିହଉଥିଲା ନା ସବ୍ ଟାଇଟଲ୍ ପଢ଼ିହଉଥିଲା। ତଥାପି ସିନେମାର ଲୋଭରେ, ଯେଉଁ କେତେ ଜଣ ସେଠି ପ୍ରାୟ ନିୟମିତ ଭାବେ ଏକତ୍ରିତ ହେଉଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ମୁଁ ଥିଲି ଜଣେ। ଆଉଜଣେ ବିହାର କାଡରର ଓଡ଼ିଆ ଅଫିସର, ମୋ'ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଆଠବର୍ଷ ସିନିୟର୍ ଆର୍.ଏନ୍. ଦାଶ, ଯିଏ ଏକ ସମୟରେ ପାଟନାର ଡିଷ୍ଟ୍ରିକ୍ଟ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଥିଲେ, ଏବଂ ବହୁବର୍ଷ ଧରି ବିହାରର ଗୃହସଚିବ ଭାବରେ ପ୍ରଶାସନର **Lynchpin** ହେବାର ସୁଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ, ସେ ମଧ୍ୟ ଏ ଫିଲ୍ମ ସୋସାଇଟିରେ ସକ୍ରିୟ ଥିଲେ। ପିରାମିଡ୍‌ର ବେସ୍‌ପରି ଯେଉଁ କେତେଜଣ ନବଯୁବକ

ଫଣୀଶ୍ୱର ନାଥ

ଏ ଅନୁଷ୍ଠାନର ବୋଝ ବହନ କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ ଥିଲେ ପ୍ରାୟ ଅବିବାହିତ ବଙ୍ଗାଳୀ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଅଫିସର୍ ବା ସ୍ନାତକ ଛାତ୍ର। ପିରାମିଡ୍‌ର ଶିଖରରେ ଥିଲେ ପାଟନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଇଂରାଜୀ ପ୍ରଫେସର୍, ଦେବୀ ଦାସ ଚାଟାର୍ଜୀ, ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ଅଶୀ ବର୍ଷର ପ୍ରାଣଚଞ୍ଚଳ 'ଯୁବକ'। ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଯେମିତି ବେଙ୍ଗଲ୍ ରେନେସାଁର ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ଥିଲା, ଆଉ ଥିଲା ସାହିତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ, ସିନେମା ଓ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତି ତଥା ଜ୍ଞାନର ଗଭୀରତା। ସେ ବେଳେବେଳେ ସିନେମା ଦେଖାହବା ପୂର୍ବର ପ୍ରାକ୍ କଥନର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଉଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ସଙ୍ଗୀତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନ ଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଘରେ କଫି ପିଉ ପିଉ ବିଥୋଭେନ୍‌ଙ୍କ **'Pastoral'** ଏବଂ ଭିଭାଲ୍‌ଡିଙ୍କ **'Four Seasons'** ଶୁଣିଚି। ତାଙ୍କ ବସିବାଘରେ ସେ ତେରଟି ଉଚ୍ଚମାନର ସ୍ପିକରକୁ ଏଭଳି ସଜାଇ ରଖିଥିଲେ, ଯାହା ବାହାରକୁ ଆଦୌ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉ ନ ଥିଲା, ଏବଂ ଆମେ ଚକିତ ବିସ୍ମୟରେ ଭାବୁଥିଲୁ, କେଉଁଭଳି ଏ ସାରାଘର ଧ୍ୱନି ପରିବେଷ୍ଟିତ ହେଇଯାଉଛି। ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ମତେ ନୋଟ୍‌ର ପଛପଟରେ ଥିବା 'କାଉଣ୍ଟର୍ ନୋଟ୍'କୁ ଚିହ୍ନି, ତା'ର ମର୍ମ ଅନୁଭବ କରିବାର କୌଶଳ ବୁଝାଇଦେଉଥିଲେ। ଶତାବ୍ଦୀର ଆରମ୍ଭରେ ପାଟନାର ସଂସ୍କୃତିସମ୍ପନ୍ନ ବଙ୍ଗାଳୀ ସମାଜର ଖ୍ୟାତି କଲିକତାରେ ସୁଦ୍ଧା ବିଦିତ ଥିଲା ଏବଂ ବିଗତ ବିଂଶ ଦଶକରେ ନିରଦ ଚୌଧୁରୀ ଓ ସଜନୀକାନ୍ତ ଦାସଙ୍କ ପରି ପ୍ରାଜ୍ଞ-ପ୍ରତିଭା ପାଟନା ବଙ୍ଗାଳୀ ସମାଜର ଆମନ୍ତ୍ରିତ ଅତିଥି ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ।

ସେଇ ଅବଧିରେ ପାଟନାର ଅନ୍ୟଜଣେ ବଙ୍ଗାଳୀ ପତ୍ରକାର ଓ କବି, ଜୀବନମୟ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କ ସହିତ ଆତ୍ମୀୟତା ବଢ଼ିଉଠିଥିଲା। ସେ ଅବଶ୍ୟ ସବୁ ଭାଷାର କବିତା ପଢ଼ିବାର ସଂଗୋଷ୍ଠୀର ଆୟୋଜନ କରୁଥିଲେ। ମୁଁ ଓଡ଼ିଆରେ କବିତା ଲେଖେ ବୋଲି, ବିହାରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋପନ ଏ ତଥ୍ୟଟିକୁ ସେ କେଉଁବାଟେ ଆବିଷ୍କାର କରି ମତେ ଥରେ ଓଡ଼ିଆରେ କବିତା ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଡାକିଲେ, ଯାହାର ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଅବଗତି ପାଇଁ ମତେ କରିବାକୁ ହେଲା। ଆମେ କବିତା ପଢୁଥିବାବେଳେ, ସେ ସଂଗୋଷ୍ଠୀକୁ ପ୍ରାୟ ହତବାକ୍ କରି ପଶିଆସିଲେ ବିହାରର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜନପ୍ରିୟ ଓ ସ୍ୱାଭିମାନୀ ଲେଖକ ଫଣୀଶ୍ୱର ନାଥ 'ରେଣୁ'। ପ୍ରେମ୍‌ଚାନ୍ଦଙ୍କ ପରପିଢ଼ିରେ 'ଗୋଦାନ୍' ପରେ 'ରେଣୁ'ଙ୍କର 'ମୈଲା ଆଞ୍ଚଳ୍' ହିଁ, ସବୁଠୁ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ହିନ୍ଦୀ ନରେଲ୍। ସେତେବେଳକୁ ରେଣୁଙ୍କ ଲିଖିତ, 'ମାରେ ଗୟେ ଗୁଲ୍‌ଫାମ୍' ଗଳ୍ପର ଆଧାରରେ ନିର୍ମିତ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର 'ତିସ୍ରି କସମ୍' ସାରା ଦେଶରେ ଆଦୃତ ହୋଇସାରିଥାଏ। ଗ୍ରାମ୍ୟ ଓ ଦଳିତ ବିହାରର, ଅବହେଳିତ ଲୋକକଥାର ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଥିଲା ସର୍ବୋପରି। ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ସେ ପାଇଥିବା 'ପଦ୍ମଶ୍ରୀ'କୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସେ ସେତେବେଳକାର ଜନଆନ୍ଦୋଳନରେ ନାୟକତ୍ୱର ଆସନ ପାଇଥିଲେ। ଦାର୍ଘାଙ୍ଗ, ତପସୀ ପରିହିତ, ପ୍ରାୟ ନିଷ୍ଠୁପ ଏବଂ 'ଚର୍ଲେଣ' ପରି ଅଯତ୍ନ କେଶରାଶି ଥିବା ଫଣୀଶ୍ୱର ନାଥ

ଯେତେବେଳେ ମୋର ପାଖ ଚେୟାରରେ ବସିଗଲେ, ମୋ' ରକ୍ତରେ ଚୁତତା ବଢ଼ିଗଲା। ଅନେକ ସମୟ ଧରି ସେ ଆମିମାନଙ୍କ କବିତା ଶୁଣିଲେ, ଓ କିଛି ନ କହି, ବା ନିଜେ କିଛି ନ ପଢ଼ି, ସେଠୁ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଚାଲିଗଲେ। ତା'ର ବର୍ଷେ ପରେ ବୋଧହୁଏ, ଗମ୍ଭୀର ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତା ଫଳରେ ତାଙ୍କର ନିଧନ ହେଲା।

ଶକ୍ତି ଦା'

ସେଇ କବିବନ୍ଧୁ ଜୀବନମୟ ଦତ୍ତ ମତେ ଥରେ ଆସି ଖବରଦେଲେ ଯେ କଲିକତାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଆଧୁନିକ କବି, ଶକ୍ତି ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ ପାଟନା ଆସୁଚନ୍ତି ଓ ତୁମେ ଏଠି ଅଛ ବୋଲି ଖବର ପାଇ, ତୁମକୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି। ମୋର ମନେପଡ଼ିଗଲା, ସୁନୀଲ୍ ଗଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟାୟଙ୍କର ଗୋଟିଏ କବିତାର ପଂକ୍ତି, 'ରାତ୍ ବାରୋଟାର ପର୍ କୋଲ୍‌କାତା

ସୁନୀଲ୍ ଗଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟାୟ

ଶକ୍ତି ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ

ଶାସନ୍ କୋରେ ଗାର୍ଜନ୍ ଯୁବକ୍'। ପଚାଶ ଦଶକର ସେଇ ଚାରିଜଣ ଅର୍ବାଚୀନ ହେଲେ, ଆଧୁନିକ ବଙ୍ଗଳା ସାହିତ୍ୟର ଚାରିଟି ଦିଗ୍ଗଜ - ଶକ୍ତି ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ, ସୁନୀଲ୍ ଗଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟାୟ, ସନ୍ଦିପନ୍ ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ ଓ ତାରାପଦ ରାୟ, ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଆଜି କେହିନାହାନ୍ତି। ପ୍ରବାସୀ ବଙ୍ଗାଳୀଙ୍କ ଭିତରେ ଶକ୍ତି ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟଙ୍କର ବୋହେମିଆନ୍ ଜୀବନଧାରା, ଆଲ୍‌କୋହଲିଜିମ୍ (ମଦ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତି), କବିତା ରଚନା ଓ ପଠନଶୈଳୀର ମୃତନ୍ତ୍ରତା, ତାଙ୍କୁ ସବୁଠୁ ଅଲଗା କରି ରଖିଥାଏ। ତେଣୁ ଶିକ୍ଷିତ ତରୁଣ ବର୍ଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଆବୃତ୍ତି ଓ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାର ପ୍ରଲୋଭନ, ସେତେବେଳର ବଙ୍ଗଳା ଚିତ୍ରତାରକା ଉତ୍ତମ କୁମାର କି ସୌମିତ୍ର ଚାଟାର୍ଜୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ କୌଣସି ଗୁଣରେ ନ୍ୟୂନ ନୁହେଁ। ମୋର ତାଙ୍କ ସହ ଚାକ୍ଷୁଷ ପରିଚୟ ହୋଇ ନ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କବିତା ଲେଖୁଥିବା କିଛି ବନ୍ଧୁବର୍ଗଙ୍କ ପାଖରୁ, ସେ ମୋ' କଥା ଶୁଣିଥାନ୍ତି ଆଉ ମୋର 'ମହୁମାଛି' କବିତାକୁ କେଉଁଠୁ କେଜାଣି ବଙ୍ଗଳାରେ ଅନୁବାଦ କରି, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ 'କୃତିବାସ' ପତ୍ରିକାରେ ଛପାଇ ଏକ ମୃତନ୍ତ୍ର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଅନ୍ତି। ସେ 'ଶକ୍ତି ଦା' ଯେ ପାଟନା ଆସି ମତେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ଓ ମୁଁ ଚାହିଁଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିପାରିବି, ଏ ସୁଯୋଗ ପାଇ ମୁ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇପଡ଼ିଲି।

ପାଟନାରେ କବିତା ସଂଗୋଷ୍ଠୀର ଆୟୋଜନ କରିଥିଲେ ଦିଲ୍ଲୀର ନ୍ୟାସ୍‌ନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ (NBT)। ସେତେବେଳେ ସେଠି କାମ କରୁଥିବା ସୁଲେଖିକା ବର୍ଷା ଦାସ, ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ପେଣ୍ଟର୍ ଯତୀନ୍ ଦାସଙ୍କର ପ୍ରାକ୍ତନ ପତ୍ନୀ, ଏହାର ପରିଚାଳନାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ। ପାଟନାର ଆନ୍ଦୋଳିତ ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ସ୍ଥିତି ଭିତରେ, ମୁଁ ସେ ଦୁଇଦିନର ସପ୍ତାହାନ୍ତ ସଂଗୋଷ୍ଠୀକୁ କୌଣସିମତେ ଯାଇପାରିଲି ନାହିଁ। କେବଳ ଶେଷଦିନ ରାତି ଏଗାରଟାବେଳେ ଅଫିସ୍ କାମସାରି ମୁଁ ପାଟନା ବିସ୍ମୋମୋନ୍ ଭବନ ପାଖରେ ଏକ ଗେଷ୍ଟହାଉସ୍ ରୁମ୍‌ରେ ଶକ୍ତି ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟଙ୍କୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ ଗଲି। ସେ ନିଶାଗ୍ରସ୍ତ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ମତେ ଦେଖି ଏତେ ଖୁସି ହେଲେ ଯେ, ଆଉ ସେ ରାତିରେ ମତେ ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ନ ଦେଇ, ତାଙ୍କ ରୁମ୍‌ରେ ଚାଲିଥିବା ସାରାରାତିର ଉତ୍ସବରେ ମତେ ସାମିଲ୍ କରିଦେଲେ। ତାଙ୍କର ବିଦଗ୍ଧ ଅନୁରାଗୀମାନେ ତାଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ କୌଣସି ହେଳା କରି ନ ଥିଲେ ଓ ଅନେକ ଶକ୍ତି ଦା'ଙ୍କ କବିତାକୁ ନିଜେ ଆବୃତ୍ତି କରି ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଉଥିଲେ। ସେ ରୁମ୍ ଭିତରେ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ରହୁଥିବା ଓ ସଂଗୋଷ୍ଠୀକୁ ନ୍ୟାସ୍‌ନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଆମନ୍ତ୍ରିତ, ମୋର ପ୍ରିୟ ଓଡ଼ିଆ କବି ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଭେଟିଲି। ମତେ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ସେ କହିଲେ, 'ତୋ ଲାଗି ପାଟନା ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ପୁଲିସ କନ୍‌ଷ୍ଟେବଲକୁ ମୁଁ ଚାପୁଡ଼ା ମାରିସାରିଲିଣି।' ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଚାହିଁବାରୁ, ସେ ବଖାଣିକରି କହିଲେ, ଶକ୍ତି ଆଉ ମୁଁ ବେଶ୍ ଅସଂଯତ ଅବସ୍ଥାରେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ସେ କହିଲା, ଦେବଦାସକୁ ଡାକ୍, ସେ ଏଠି ଏଡିଏମ୍ ଅଛି। ମୁଁ ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରେ ଥିବା ପୁଲିସ କନ୍‌ଷ୍ଟେବଲ୍‌କୁ କହିଲି, ମେରା ଭାଇ ଏଡିଏମ୍ ହେ, ଉସ୍‌କୋ ବୁଲାଓ, ନହି ତୋ ହମ୍ ଟ୍ରେନ୍‌ସେ ନହି ଉତ୍‌ରେଙ୍ଗେ। ସେ କିଛି ନ କଲାରୁ ମୁଁ ରାଗିଗଲି। ଉତ୍ସୋକ୍ତାମାନେ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଆମକୁ ପୁଲିସ କବଳରୁ ମୁକ୍ତକରି ଏଠିକି ଆଣିଲେ।

ସେ ଉତ୍କଣ୍ଠାଳ ରାତି ସରିଗଲା ପରେ, ମୁଁ ପରଦିନ ସକାଳୁ ସର୍କିଟ୍ ହାଉସ୍‌କୁ ଫେରିଗଲି, ଯେଉଁଠି ବୀଣା ଥିଲା। ଶକ୍ତି ଦା'ଙ୍କ ସହିତ କଥାହେଲା ଯେ ସେ ଓ ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଶ୍ର, ସନ୍ଧ୍ୟବେଳେ ସର୍କିଟ୍ ହାଉସ୍ ଆସି, ଆମଘରେ ଡିନର୍ ଖାଇ, ରାତିର ଟ୍ରେନ୍ ଧରିବେ। ସେମାନେ ଆସିଲେ ପ୍ରାୟ ସଂଧ୍ୟା ସାତଟାବେଳକୁ, କିନ୍ତୁ କେହି ଖାଇବା ଅବସ୍ଥାରେ ନ ଥିଲେ, ଏପରିକି ସର୍କିଟ୍ ହାଉସ୍‌ର ଶିଢ଼ି ଚଢ଼ିବାର ଅବସ୍ଥାରେ ବି ନ ଥିଲେ। ବହୁକଷ୍ଟରେ ବୀଣା ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବର ରନ୍ଧାକୁ ଆଣେଇଦେଇ, ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଖେଚୁଡ଼ି କରି, ଲେମ୍ବୁ ପକେଇ ଖୁଆଇଲା। ସେମାନେ ଦୁଇଜଣ ବୀଣାକୁ ମା' ମା' କହି, ବହୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଇ, ବିଦାୟ ନେଲେ। ମୁଁ ମୋ' ଗାଡ଼ିରେ, ପୁଲିସ ସୁରକ୍ଷାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଟ୍ରେନ୍ ଧରିବା ପାଇଁ ପଠେଇଦେଲି। ସେମାନେ ଗଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ କାହା ପାଖରୁ କୌଣସି ଖବର ବହୁଦିନ ଧରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇଲି ନାହିଁ। କେତେ ବର୍ଷ ପରେ, ତା'ର ସ୍ମୃତିଚାରଣା କରି ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଶ୍ର ମତେ କହିଲେ ଯେ, ଆମେ ତୋ' ପାଖରୁ ଆସି ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଶୋଇପଡ଼ିଲୁ। ସକାଳକୁ ଉଠିଲାବେଳକୁ ଶକ୍ତି ସେ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ନ ଥିଲା। ପରେ ଶୁଣିଲି ଯେ, ସେ ମଝିରାତିରେ କୌଣସି ଏକ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ତା' ବ୍ୟାଗ୍ ଧରି ଓହ୍ଲେଇପଡ଼ି ଚାଲିଗଲା। ଏଇଟା ପ୍ରଥମେ ମୋ' ପାଇଁ ବିସ୍ମୟକର ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପରେ ଥରେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପାଖରୁ ଶୁଣିଲି ଯେ, ଶକ୍ତି ଦା' ହାଓଡ଼ା ଷ୍ଟେସନ୍‌ରୁ ଗୌହାଟୀ ଯିବାର ଟିକେଟ୍ କାଟି ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସିବାର ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଦିନ ପରେ ସୁଦ୍ଧା, ତାଙ୍କର କୌଣସି ଖବର ନ ମିଳିବାରୁ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ, ସେତେବେଳେ ଘରକୁ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ଆସିଲା, **'Reached Bhopal safe, Shakti'**।

(କ୍ରମଶଃ)

ସୁକାନ୍ତ ସାହୁ

ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି

ଗପ ପଢୁଥିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଏମିତି ଗୋଟେ ନା ଗୋଟେ ଗପ ଥାଏ, ଯାହାକୁ ବହୁବର୍ଷ ତଳେ ପଢ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବାରମ୍ବାର ମନେ ପଡୁଥାଏ- କେବେ ଆଖି ଆଗରେ ସେମିତି କୌଣସି ଘଟଣା ଦେଖିଲେ ଓ କେବେ ସେମିତି ଚରିତ୍ରଙ୍କୁ ବା ଚରିତ୍ରଙ୍କ ନାଁକୁ ଭେଟିଲେ ; ଆଉ ଅନେକ ସମୟରେ ବିନା କିଛି କାରଣରେ ବି! ସେ ଗପସବୁ ଆମ ରକ୍ତରେ ମିଶି ଯାଇଥାଏ ! ସେମିତି ଗପକୁ ନେଇ 'କଥା'ର ଏଇ ସ୍ତମ୍ଭ 'କଥା ଝରକା'। ଏଥିରେ ଆପଣମାନେ ଭେଟୁଛନ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରିୟ କଥାକାରମାନଙ୍କୁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ମୃତିର ଝରକାରେ ବାରମ୍ବାର ଉଙ୍କି ମାରୁଥିବା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଗପମାନଙ୍କୁ। ଏଥର ଗାଳ୍ପିକା ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କର 'ଅନ୍ୟଜଣେ ପୂତନା' ଗପଟିକୁ ପସନ୍ଦ କରିଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ସୁକାନ୍ତ ସାହୁ।

ଏଥର କଥା ଝରକା କ୍ରମରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଗାଳ୍ପିକା ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ଅନ୍ୟଜଣେ ପୂତନା'କୁ ଚୟନ କରିଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ସୁକାନ୍ତ ସାହୁ। ୧୧ ନଭେମ୍ବର ୧୯୩୬ରେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ବୀଣାପାଣିଙ୍କ ଜନ୍ମ। ତାଙ୍କ ପୈତୃକ ଗାଁ ହେଉଛି କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ନିକଟସ୍ଥ ଚାନ୍ଦୋଳା। ସେ ଅର୍ଥନୀତି ଅଧ୍ୟାପିକା ଭାବେ କର୍ମମୟ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୯୯୨ରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ। କବିତା ରଚନାରୁ ତାଙ୍କର ଲେଖାଲେଖି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଗଳ୍ପ ଓ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରି ସେ ପ୍ରଚୁର ପାଠକୀୟ ଆଦୃତି ଲାଭ କରିଛନ୍ତି। ୧୯୫୭ ମସିହାରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପ 'ଗୋଟିଏ ରାତ୍ରୀର କାହାଣୀ' ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା। ୧୯୬୧ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଗଳ୍ପ 'ନାଉଗଛ' ତାଙ୍କୁ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ପରିଚିତ କରାଇଥିଲା। ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନର ନାନାବିଧ ଅନୁଭୂତି ଏବଂ ନାରୀମାନଙ୍କର କଥା ଓ ବ୍ୟଥାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସେ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କର ବହୁଚର୍ଚ୍ଚିତ ଗଳ୍ପ 'ପାଟଦେଇ' ବସ୍ ଭିତରେ ଗୋଟେ ଝିଅର ଅବସ୍ଥାକୁ ଦେଖି ସେ ଲେଖିଥିଲେ। ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ ଗଳ୍ପରେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ତଥା ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ନାରୀ-ପୁରୁଷଙ୍କ ଆନନ୍ଦ, ବିଷାଦ, ଯାତ୍ରା ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର କାହାଣୀ ରହିଥାଏ।

ତାଙ୍କର ଗଳ୍ପ ସଙ୍କଳନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି 'ନବ ତରଙ୍ଗ', 'କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ ଓ ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟ', 'ଅନ୍ଧକାରର ଛାଇ', 'ତଟିନୀର ତୃଷ୍ଣା', 'ସାୟାହ୍ନର ସ୍ୱର', 'କାଳାନ୍ତର', 'ଆରୋହଣ', 'ମଧ୍ୟାନ୍ତର', 'ବସ୍ତ୍ର ହରଣ', 'ଅନ୍ୟ ଅରଣ୍ୟ', 'ଖେଳନା', 'ଦୃଶ୍ୟାନ୍ତର', 'ଚରିତ୍ର ହସୁଛି', 'ପାଟଦେଇ', 'ଏକାକୀ ପରାଶର', 'ବହ୍ନି ବଳୟ', 'ଉତ୍ତରାୟଣ', 'ଜନ୍ମାନ୍ତର', 'ଅଶ୍ରୁ ଅନଳ', 'ଅପହଞ୍ଚ ଆକାଶ', 'ପାଟେରୀ ସେପଟେ ନଈ', 'ଖେଳ ଚାଲିଛି' ଏବଂ 'ନଈକୁ ରାସ୍ତା' ଇତ୍ୟାଦି। ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ ହେଉଛି 'ସୀତାର ଶୋଣିତ', 'ମନସ୍ୱିନୀ' ଏବଂ 'କୁନ୍ତି କୁନ୍ତଳା ଶକୁନ୍ତଳା'। ତାଙ୍କ ରଚିତ 'କ୍ରାନ୍ତି' ନାମକ ଗୋଟିଏ ଏକାଙ୍କିକା ଏବଂ ଗୋଟିଏ କବିତା ସଙ୍କଳନ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି। ତାଙ୍କର ଅନେକ ଗଳ୍ପ ଇଂରାଜୀ, ହିନ୍ଦୀ, କନ୍ନଡ, ମାଲୟାଲମ, ମରାଠୀ, ବଙ୍ଗଳା, ଉର୍ଦ୍ଦୁ, ତେଲୁଗୁ ଏବଂ ଗୁଜୀୟ ଭାଷାରେ ଅନୂଦିତ ହୋଇଛି।

ଚଳିତ ବର୍ଷ ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇଁ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ନିକଟରେ ସେ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମ୍ମାନ ଅତିବଡ଼ୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ପୁରସ୍କାର (୨୦୧୯) ଲାଭ କରିଛନ୍ତି। ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସେ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର, ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର, ଶାରଳା ପୁରସ୍କାର, ଝଙ୍କାର ବିପୁଳ ପୁରସ୍କାର, ଭରତ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ସ୍ମୃତି ସମ୍ମାନ, କାଦମ୍ବିନୀ ସମ୍ମାନ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟ ଭାରତୀ ସମ୍ମାନ ଆଦି ଅନେକ ପୁରସ୍କାର ପାଇସାରିଛନ୍ତି। ଓଡ଼ିଶା ଲେଖିକା ସଂସଦର ସଭାପତି ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହି ସେ ନିଜର ସାଂଗଠନିକ ଦକ୍ଷତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଛନ୍ତି।

ଗାଳ୍ପିକ ସୁକାନ୍ତ ସାହୁଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ଗଳ୍ପ ସଙ୍କଳନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି 'ବାସ୍, ଏଇଠୁ ମୋ ଗଳ୍ପ ଆରମ୍ଭ', 'ଝିଅ', 'ଅମେରୁଦଣ୍ଡୀ', 'କେହିଜଣେ' ଏବଂ 'ନିଆଁ'। ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା 'ନିର୍ମାତା' ଏବଂ 'ମହୁରୀ'ର ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସଂପାଦକ। ସେ ରାଷ୍ଟ୍ରଦୀପ ଗଳ୍ପ ସମ୍ମାନ, ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ମାନ, ଦେବଗିରି ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ମାନ, ବ୍ରହ୍ମପୁର ମହାନଗର ପୁସ୍ତକ ମେଳା ସମ୍ମାନ, ଚିନ୍ତାମଣି ସାହୁ କଥା ସମ୍ମାନ ଏବଂ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମହାନ୍ତି ସ୍ମୃତି ପୁରସ୍କାର ଆଦି ସମ୍ମାନ ଓ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି।

ନାରୀ ସକଳ ଶକ୍ତିର ଆଧାର ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିଛି ଏ ଗପ

'ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପୂତନା' ଗଳ୍ପଟି ପଢ଼ିଥିଲି 'କ୍ରାନ୍ତିଧାରା' ୧୯୯୭ ମସିହା ଶାରଦୀୟ ସଂଖ୍ୟାରେ। ସେଇଦିନରୁ ଗପଟି ମୋ ଭିତରେ ଆସ୍ଥାନ ଜମେଇ ବସିଛି। ଖ୍ୟାତନାମା ଲେଖିକା ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କର ମୁଁ ଜଣେ ମୁଗ୍ଧ ପାଠକ। କେମିତି କେଜାଣି ସେ ସମସ୍ୟା ବାଢ଼ନ୍ତି ପୁଣି ମନେ ରହିଲା ପରି ସମାଧାନଟିଏ ବି ରଖି ଦିଅନ୍ତି। ତାଙ୍କ 'ପାଟଦେଇ' ଗପକୁ କେତେଥର ପଢ଼ିଛି କହିପାରିବି ନାହିଁ। ଆଜୁନ୍ନ କରି ରଖିଛି ମୋତେ 'ପାଟଦେଇ'। 'ପାଟଦେଇ'କୁ ବହୁ ଲୋକ ପଢ଼ିଛନ୍ତି। ବହୁ ସ୍ଥାନରେ ତାହାର ଆଲୋଚନା ବି ହୋଇଛି। 'ପାଟଦେଇ' ଯେ କେବଳ ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରସିଦ୍ଧ କାହାଣୀ ନୁହେଁ ଏ କଥା ପ୍ରମାଣ କରିଛି 'ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପୂତନା'।

ଶ୍ୟାମଳୀ ହେଉଛି ଆମ ସମାଜର ଜଣେ ସାଧାରଣ ନାରୀ, ଯାହା ଭିତରେ ଅସହାୟତା ଅଛି, ଆବଶ୍ୟକତା ବି ଅଛି। ନିଜ ପାଖରେ ଥିବା ଶିକ୍ଷା, ଦେହରେ ଥିବା ଶକ୍ତି ଓ ମନରେ ଥିବା ଅମାପ ସାହସ ବଳରେ ନିଜ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ଚାକିରି ଯୋଗାଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ଅଣ୍ଟା ଭିଡ଼ିଛି। ନିଜ ସାଙ୍ଗର ସହଯୋଗ ମନୋବୃତ୍ତି ଓ ଭଲପାଇବାକୁ ପାଥେୟ କରି ଶ୍ୟାମଳୀ ସେଦିନ ନିଶୀଥକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି। ପରେ ଅବଶ୍ୟ ନିଶୀଥ ନ ଆସିପାରି ତା'ର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଶେଖରଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଠେଇ ଦେଇଛି ଶ୍ୟାମଳୀ ନିକଟକୁ।

ସରଳ ବିଶ୍ୱାସୀ ଶ୍ୟାମଳୀ ଶେଖରଙ୍କୁ ଆପଣାର କରି ନେଇଛି ନିଶୀଥଙ୍କୁ କରିବା ପରି। ଶେଖରଙ୍କ ଗାଡ଼ିରେ ସେ ଚାଲିଯାଇଛି ଚାକିରି ସନ୍ଧାନରେ। କିନ୍ତୁ ପରସ୍ଥିତି ସବୁକିଛି ଓଲଟା ହୋଇଯାଇଛି। ଅମରନାଥ ଯେମିତି ଫାଇଲ୍ ଶ୍ୟାମଳୀ ହାତରୁ ନେଇଦେଲେ ହାତକୁ ଚାପିଦେଇଥିଲେ, ସେଦିନ ସେମିତି ଗାଡ଼ି ଭିତରେ କିଛି ଘଟିବାର ଆଭାସ ମିଳିଛି ତାକୁ। ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଶ୍ୟାମଳୀ ଜାଣିସାରିଥିଲା ପୁରୁଷମାନେ ଗୋଟେ ନାରୀକୁ କେବଳ ଖାଦ୍ୟ ବୋଲି ଭାବିଥାନ୍ତି। ରମଣୀ, ରମଣ ସୁଖ ଦେଉଥିବା ଗୋଟେ ବସ୍ତୁ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ। ପରେ ଶେଖର ଚାକିରି ଜାଗାକୁ ନେବା ଆଳରେ ନେଇ ପହଞ୍ଚେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଶ୍ୟାମଳୀକୁ ସେଇ ମଧ୍ୟବୟସ୍କା ମହିଳାଙ୍କ ନିକଟରେ। ପୁରୁଷଟିଏକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଜଣେ ନାରୀ ପାଇଁ ଯେ କେତେ ବିପଦଜନକ ସେକଥା ଏଇ ଗପରେ ପୁଣି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି।

କାଠକୁ କାଟିବା ପାଇଁ ଯେମିତି ଟାଙ୍ଗିଆର ବେଣ୍ଟ କରିବାକୁ କାଠ ଦରକାର, ସେମିତି ନାରୀ ମାଂସକୁ ବିକିବା ପାଇଁ ନାରୀ ହିଁ ଦରକାର ହୋଇଥାଏ। ମଧ୍ୟବୟସ୍କା ନାରୀ ଜଣକ ଶ୍ୟାମଳୀ ଦେହର ତାଜା ଲାବଣ୍ୟ ଦେଖି ତାକୁ କାମରେ ଫିଟ୍ କରିବା ପାଇଁ ସେଇ ପୁରୁଣା ସୂତ୍ରକୁ ପୁଣି ଆପଣେଇଛି, ଯେଉଁ ସୂତ୍ର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ପୂତନା ଆପଣେଇଥିଲା। ସେଇ ଅଜଣା ମଧ୍ୟବୟସ୍କା ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ୟାମଳୀ ପ୍ରତି ଜାଗି ଉଠିଛି ମାତୃତ୍ୱ। ସେ ବିଦ୍ରୂକ ହୋଇ ଉଠିଛି ମାଆ ପରି, ମାଆ ନାଆଁରେ ଛଳନା କରି ଶ୍ୟାମଳୀକୁ ମନେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି। ଆହୁରି ଅଧିକ ନାଟକ କରିଛି ସେ। ଶ୍ୟାମଳୀକୁ ଲୋକ ହେଉଥିବ, ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାକୁ କହି ଅଧିକ ମାଆପଣିଆ ଜାହିର କରିଛି। ହେଲେ ଶେଷରେ କୃଷ୍ଣ ଯେମିତି ପ୍ରନ୍ୟପାତ କରୁ କରୁ ପୂତନାର ପ୍ରାଣ ଶୋଷିଥିଲେ, ସେମିତି ଗୋଟିଏ ନାଟକୀୟ ମୋଡ଼ ଦେଇ ଗପରେ ଶ୍ୟାମଳୀ ସେଇ ମାଆରୂପୀ ମଧ୍ୟବୟସ୍କା ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରନ୍ୟପାତ କରିଛି। ପ୍ରନାଗ୍ରକୁ କାମୁଡ଼ି ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଇ ରକ୍ତାକ୍ତ କରି ବଧ କରିଛି ସେଇ ମହିଳାଙ୍କୁ। ଅସ୍ତ୍ର ବିନା ବି ହୋଇପାରେ ହତ୍ୟା।

ନାରୀ ଅସହାୟା ନୁହେଁ, ନାରୀ ଅବଳା ନୁହେଁ, ନାରୀ ସକଳଶକ୍ତିର ଆଧାର ବୋଲି ଗପଟି ପ୍ରମାଣ କରିଛି। ଗପଟିର ସମାଧାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନାଟକୀୟ ହୋଇଥିଲେ ବି ପାଠକଙ୍କ ଭିତରେ ବିପୁଳ ଆଶାର ଆଲୋକ ଦେଖାଇଛି। ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସବୁ ଗପ ଏମିତି ଅଦ୍ଭୁତ ଯାଦୁ ନେଇ ପାଠକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସେ। ମୋ ପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଛାତିରେ ବି ଗପଟି ସାଇତା ହୋଇ ରହିବ, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ।

– ସୁଜାତ ସାହୁ

ଅନ୍ୟଜଣେ ପୂତନା

ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି

କିଏ ଯଦି ଦେଖେ? କିଏ ଯଦି ପଚାରିଦିଏ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି, କାହା ସଙ୍ଗରେ ଯାଉଛି ଓ କାହିଁକି.... କାହିଁକି। ଗୋଡ଼ ଥରି ଉଠୁଛି। ଶୀତଦିନରେ ବି କପାଳ ଝାଳେଇ ଯାଉଛି।

ଶ୍ୟାମଳୀର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ପଥରଟା ଉପରେ ଟିକେ ବସି ପଡ଼ନ୍ତା, ମାତ୍ର ସେ ବସି ପଡ଼ିଲାକ୍ଷଣି ହୁଏତ ଅନେକ ଆଖିର ଶରବ୍ୟ ହେବ କିମ୍ବା ଅନେକ ଅଯଥା ଶବ୍ଦର ଶରବ୍ୟ ହେବ।

ପୃଥିବୀର ସବୁ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଯେପରି ଏକ କୌତୂହଳର ବସ୍ତୁ।

ସେ କୁଆଡ଼େ ଯାଏ, କେଉଁ ଅଫିସ୍‌ରେ କାମକରେ ଓ କେଉଁ କେଉଁ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା କରେ ସେ ବିଷୟରେ କଲୋନି ସାରା ସତେ ଯେମିତି ସବୁ ଲୋକ ବ୍ୟସ୍ତ।

ଶ୍ୟାମଳୀ ଜାଣି ପାରୁଥିଲା ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅନେକ ବେଳୁ ଅସ୍ତ ହୋଇଗଲେଣି। ତା'ର ଅପେକ୍ଷା ଭିତରେ ତିନିଖଣ୍ଡ ବସ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଜାଗାକୁ ଗଲାଣି ଏବଂ ନୂଆ ପୁରୁଣା ହୋଇ ଅନେକ ଲୋକ ବସ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ସନ୍ଧ୍ୟାର ସ୍ତିମିତ ଆଲୋକରେ ଫେଣ୍ଟି ହୋଇଗଲେଣି। ତଥାପି ନିଶୀଥର ଦେଖା ନାହିଁ...!

କି ଦୁର୍ଯୋଗରେ ନିଶୀଥ ସହ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା କେଜାଣି? ରଖି ପାରୁନାହିଁ କି ଛାଡ଼ି ପାରୁନାହିଁ। ଭଲପାଇ ପାରୁନି କି ଘୃଣା କରି ପାରୁନାହିଁ।

ଚାରିପଟେ ବସ୍ ଅପେକ୍ଷାରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲୋକ ଜମିଗଲେଣି। ଆକାଶରେ ଶୀତଦିନର ଭସା ବାଦଲ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ବୁଲୁଛନ୍ତି। କେଜାଣି ବର୍ଷା ବି ହୋଇପାରେ।

ନିଶୀଥ କ'ଣ ତେବେ ଆସିବ ନାହିଁ? ଏତେ ଆଶା ବିଶ୍ୱାସ ତା'ର ପଣ୍ଡ ହୋଇଯିବ?

ନିଶୀଥ ହିଁ ତାକୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଜୀବନର ସଂଗୀତ ଶୁଣାଇଥିଲା। ତା'ର ଲିଭିଯାଇଥିବା

ସ୍ୱପ୍ନର ସଳିତାକୁ ତେନାଯାନ କରି ଜଳାଇଦେଲା। ଆଉ ଭିନ୍ନ ଏକ ସଂଜ୍ଞା ସୃଷ୍ଟି କଲା ନାରୀ ପାଇଁ। ମଣିଷ ପାଇଁ, ସମାଜ ପାଇଁ ତା'ର ରୁଗ୍ଣ ଚେତନାରେ ବଞ୍ଚିବାର ନୂଆ କଥା, ନୂଆ କାହାଣୀ ସେ କହିଥିଲା। ତାକୁ, ଯେତେବେଳେ ଶ୍ୟାମଳୀ ଜାଣିଥିଲା କେବଳ ପୁରୁଷ ଦେହର ଭୋକ ମେଣ୍ଟେଇବା ପାଇଁ ନାରୀର ଦେହ ଓ ମନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି।

ଆସନ୍ତାକାଲି ଦିନ ଏଗାରଟାରେ ଇଣ୍ଟରଭିଉ। ଯଦି ଚାକିରିଟା ହୋଇଯାଏ ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ କିଛି ଗୋଟାଏ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଅନ୍ତତଃ ଶାନ୍ତି ନ ପାଇଲେ ବି ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇପାରିବ ଚଣ୍ଡୋ। ଅଭାବ ଅସୁବିଧାରେ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଜଳି ଜଳି ମରିଯିବାକୁ ତାକୁ ଟିକେ ହେଲେ କଷ୍ଟ ହେବନି। କାହିଁକିନା ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଜଳିବାକୁ, ଦୁଃଖରେ ଆଉଟି ହେବାକୁ ତା'ର ଚିନ୍ତା ନାହିଁ। ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ଶିଶୁ, ଜରାକ୍ରାନ୍ତ। ଶାଶୁ, ଶ୍ୱଶୁର ଦି'ଜଣଙ୍କୁ ସେ କ'ଣ ଦେଇ ବଞ୍ଚେଇ ପାରିବ। ସେମାନେ ତାହାନ୍ତି ଜୀବନ - ଜୀବନ ପରି ଜୀବନ।

କିନ୍ତୁ?

କିନ୍ତୁ କ'ଣ? ନିୟତିକୁ ସେ ଏଡ଼ାଇଦେଇ ପାରିବ? ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ତା'ର ଧାରା ଯେ କି ରାହୁ ପରି ତାକୁ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ଯାଉଛି। ନତେତ୍ ସେଦିନ ତ ଚଳନ୍ତା ଟ୍ରେନ୍ ତଳେ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା ତା'ର ସବୁ ଦିନର ଛାନ୍ତି....।

ଅଫିସ୍‌ରେ ଶ୍ୟାମଳୀଠୁ ଜରୁରୀ ଓ ଗୁପ୍ତ ଫାଇଲ ମଗାଇ ଦେଖିବା ଛଳରେ ଅମରନାଥ ତା'ର ହାତଟାକୁ ଏୟାର କଣ୍ଡିସନ୍ ରୁମ୍ ଭିତରେ ଚାପିଧରି ଏକ ଅସାବଧାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାକୁ ଦୁଇବାହୁ ବନ୍ଧନରେ ପିଷ୍ଟ କରି ନେଇଥିଲା। ସେ ନିଜର ସତ୍ତା ଭୁଲିଯାଇ ଚିତ୍କାର କରିଥିଲା। ସେଦିନ ନିଶୀଥ ହିଁ କେବଳ ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲା। ହତଜ୍ଞାନ ହୋଇ ନିଜ ପାଟର ଚଟିରେ ସେ ଅମରନାଥ ଗାଲରେ ବଜ୍ରାଘାତ କରିଥିଲା। ଆସନ୍ନ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କେଉଁ ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରର ବିଭୀଷିକାରେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଶ୍ୟାମଳୀ ଦୌଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ବାହାରକୁ... ରାସ୍ତାଘାଟ, ଗାଡ଼ିମଟର ଗୋଟାକୁ ଗୋଟା ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଇଥିଲା ସିଏ.... ହଠାତ୍ ଚଳନ୍ତା ଟ୍ରେନ୍‌ର ପାଖାପାଖି କିଏ ଜଣେ ତାକୁ ଧରି ପକେଇଥିଲା ପଛ ପଟରୁ। କିଏ? ନିୟତି? ନା..... ନିଶୀଥ। ତା'ର ଅର୍ଦ୍ଧମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଚେତନାଶୂନ୍ୟ ଦେହ ଶୁଣିଥିଲା। ନିଶୀଥର ତା' ପ୍ରତି ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ସାନ୍ତ୍ୱନାର ଶ୍ଳୋକ, ବଞ୍ଚିବାର ନୂତନ ପନ୍ଥା, ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ମାନବିକତାର ଶପଥ।

ଚାକିରିର ପ୍ରଶ୍ନ ତା'ପରେ ଆଉ ଉଠେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ଜୀବନ ହୋଇଉଠେ ଦୁର୍ବିଷହ। ସମସ୍ତେ ସତେବା ସେଦିନୁ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ପ୍ରଶ୍ନିଳ ଆଖିରେ। ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେବାର ଦୁଇବର୍ଷ ନ ପୂରୁଣୁ ଏପରି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଅଶୋଭନୀୟ।

ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ରାସ୍ତାଘାଟ ଏମିତିକି ନିଜର ଶୋଇବା ଘରେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇ ପାରିଲାନି। ନାମୀ ବେନାମୀ ଚିଠିରେ ଅଶ୍ଳୀଳ ଇଙ୍ଗିତ ତଥା ତା'ର ଜୀବନ ନାନା ଆଶଙ୍କାରେ ନାନା ଜାଳାରେ ଆକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା। ନିଜ ପାଇଁ ଯେତିକି ନୁହେଁ, ନିଜର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତା। ବିଶେଷତଃ ନିଶୀଥର ଜୀବନ ପ୍ରତି ଗଭୀର ଆଶଙ୍କାରେ ଶ୍ୟାମଳୀ ମର୍ମାହତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା।

ମଣିଷର ବିବେକଠାରୁ ବଳି ଶାସ୍ତ୍ରିଦାତା ଆଉ କିଏ ଅଛି? ବିନା କାରଣରେ ତା' ପାଇଁ ଅନେକ ଲୋକ କଷ୍ଟ ପାଉଥିବାରୁ ସେ ଅନୁତାପ ଅଶାନ୍ତିରେ ଜଳିଯିବାକୁ ଲାଗିଲା।

କୌଣସିମତେ ନିଜ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ଚାକିରି ଯୋଗାଡ଼ କରି ନିଶୀଥ ଆସି ତାକୁ ଦେଖା କରିଥିଲା। ସେ ଦିନ ନିଶୀଥ ପ୍ରଥମ କରି ଶ୍ୟାମଳୀର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଜାଣିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲା। ଶ୍ୟାମଳୀର ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାର ସମାଧାନ କରିବା ଲାଗି ସେ ତା' ପାଇଁ ଚାକିରି ସନ୍ଧାନରେ ବାହାରି ଯାଇଥିଲା।

ତା'ପରେ...?

ଅଏଲ କମ୍ପାନିର ଇଣ୍ଟରଭିଉ ଚିଠିଟା ବ୍ୟାଗ୍‌ରୁ ବାହାର କରି ପଢ଼ିଲା ଶ୍ୟାମଳୀ। କାଲି ଦିନ ଏଗାରଟାରେ.....।

କିଏ ଜଣେ ଆସି ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହେଲା। କିଏ ଭଦ୍ରଲୋକ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ-

"ଆପଣ ଶ୍ୟାମଳୀ ଦେବୀ? ନିଶୀଥ ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ। ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ଶେଖର ନାମ ଶୁଣିଥିବେ ତା'ଠାରୁ। ସେ ଅସୁସ୍ଥ ଥିବାରୁ ମତେ ପଠାଇଛି ନେଇଯିବାକୁ।"

ଶେଖର ନାମ ଶୁଣି ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା ଶ୍ୟାମଳୀ। ଶେଖରର ଅନେକ ପ୍ରଶଂସା ସେ ନିଶୀଥ ଠାରୁ ଶୁଣିଛି। ଶେଖରର ତା' ପ୍ରତି ଦରଦ ଯେ ରହିଛି ସେ ବିଷୟରେ ସେ ଅବଗତ। କାରଣ ଏଇ ଚାକିରି ଓ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ଶେଖରହିଁ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଖାତିରରେ କରିଛି ବୋଲି ନିଶୀଥ କହୁଥିଲା। ଅସୁସ୍ଥତା ଯୋଗୁଁ ଶେଖରକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି ନିଶୀଥ। ଜୀବନର ଦୁର୍ଦ୍ଦିନରେ ଏଇ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଏଇ ସାହଚର୍ଯ୍ୟକୁ ସେ କିପରି ଭାବରେ ପରିଶୋଧ କରିବ ଭାବିପାରୁନି।

ଶେଖର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଭଙ୍ଗୀରେ କହିଲା- "ଆପଣ ଯଦି କିଛି ମନେ ନ କରନ୍ତି, ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ। କାର୍ ଅଛି ଏବଂ ସଙ୍ଗରେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି।"

"ନା, ନା ଆପଣ ଏପରି ଭାବିବେ ନାହିଁ। ନିଶୀଥର ବନ୍ଧୁ ହିସାବରେ ମୋର ଦ୍ୱିଧା କରିବାର କିଛି ନାହିଁ।"

ଏଥର ନିରବରେ ଶେଖର ଶ୍ୟାମଳୀ ପାଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଛୋଟ ସୁଟ୍‌କେସ୍‌ଟି ଧରି ଆଗେଇଗଲା। ପଛେ ପଛେ ତା'ର ଶ୍ୟାମଳୀ।

କାର୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଅଳ୍ପବୟସ୍କା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ ଶ୍ୟାମଳୀର ହାତ ଧରି ସ୍ୱାଗତ କଲା ଏବଂ ତା' ନାଁ ସୁଧା ବୋଲି ଜଣାଇଦେଲା।

ବଡ଼ କ୍ଲାନ୍ତ ଲାଗୁଥିଲା ଶ୍ୟାମଳୀକୁ। ବାର୍ଘ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ସେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା। କାର୍‌ର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ଆଉଜି ପଡ଼ି ଶ୍ୟାମଳୀ ପରମ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଆଖି ବୁଜିଲା। ନିଦରେ ଆଖିପତା ମୁଚି ହୋଇ ଆସିଲା।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଚମକି ଉଠି ପଡ଼ିଲା ଶ୍ୟାମଳୀ। ପାଟି ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ ଏକ ଶକ୍ତ ପଟିରେ ତା'ର ମୁହଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା। ମୁଣ୍ଡଟା ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଫାଟିଗଲା ପରି ଲାଗୁଛି। ପାଖରେ ଯେମିତି ଚପା ଚପା କଣ୍ଠରେ କିଏ କଥା କହୁଛି। ଖିଲ୍ ଖିଲ୍ ହସ ରହି ରହି ଶୁଭୁଛି। ସେ ଏବେ କେଉଁଠି? କିଏ ଏମାନେ?

ଗାମ୍‌ଳା ସିଟ୍‌ରୁ ପଛକୁ ଉଙ୍କୁକି କିଏ ଜଣେ ମଟୁଆ କଣ୍ଠରେ କହିଲା

"ଆଜି ରାତିଟା କିନ୍ତୁ ମଲ୍ଲାପୁର ଚାଳ ବଙ୍ଗଳାରେ ରହିବାକୁ ହେବ। ଶାଲା ଅମରନାଥ ଭାବିଛି, ଟଙ୍କା ଦେବ ବୋଲି ସବୁ ନିନିପ ତା'ର ପ୍ରାପ୍ୟ। କିଏ ମନା କରୁଛି, ସେ ନେଉ, ହେଲେ ଆଜି ରାତିଟା ଆମର।"

"ଚୁପ୍ ଚୁପ୍, ପାଟି କରୁଛ କାହିଁକି? ଯାହା କରିବ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ କର। ଅମରନାଥ ଯେପରି କିଛି ନ ଜାଣେ। ନ ହେଲେ ଗୋଟି ଗୋଟି ମରିବ।"

ସମସ୍ତେ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲେ। ଚାପା ଗୁଞ୍ଜନରେ ସ୍ୱର। ସବୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ। ଦୃଷ୍ଟିପଥ ଆଉ ମସ୍ତିଷ୍କ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ଶ୍ୟାମଳୀର। କାର୍‌ର ଘର ଘର ଶବ୍ଦରେ ଶ୍ୟାମଳୀର ଆଠବର୍ଷର ମାତୃତ୍ୱ, ଦଶବର୍ଷର ସତୀତ୍ୱ ସବୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଛିଡ଼ି ପଡୁଥିଲା। ନିଜ ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡର ସ୍ପନ୍ଦନ, ନିଃଶ୍ୱାସର ଗତି ଦେହର କମ୍ପନ ବ୍ୟତୀତ ତା'ର ଆଉ କିଛି ଶବ୍ଦ କାନକୁ ଶୁଭୁ ନ ଥିଲା। ନିଶୀଥ କହିଥିବା କିଛି ମୁଖସ୍ଥ କରାବାକ୍ୟ ମନକୁ ଆସି ମିଳାଇ ଯାଉଥିଲା। କାରଣ ତା'ର ମଣିପ ଶରୀର ଲୋପ ପାଇ ଏକ ପଶୁର ଶରୀରରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା। ହୁଏତ ମୁହଁରୁ କଳାପଟି ଖୋଲା ହେଲାବେଳକୁ ସେଥିରୁ ଗୋଟାଏ ବିକୃତ ଜନ୍ତୁର ମୁହଁ ବାହାରିବ।

ତା'ର ଦେହ, ତା'ର ମାଂସ? ରକ୍ତ ପୂଯ ଜୀବାଣୁର ଏକ ଭଣ୍ଡାର, ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଆୟୋଜନ, ଏତେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର। ଦେହଟାକୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବାକୁ ଚାହିଁଲେ ବି ଶ୍ୟାମଳୀ ଆଙ୍ଗୁଠି ହଲାଇବାର ଶକ୍ତି ହଜାଇ ସାରିଥିଲା।

କେଉଁଣି କୋଉଠି ଗାଡ଼ିଟା ହଠାତ୍ ଅଟକିଗଲା। କିଏ ଜଣେ ଆଖିରୁ କଳା ପଟି ଖୋଲିଦେଲା। କିଟ୍ କିଟ୍ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କାହାର ତାତିଲା ନିଃଶ୍ୱାସ ତା' ଗାଲରେ ବାଜୁଛି। ଅସଂଯତ ହାତ ପାପୁଲି ତା'ର ଦେହସାରା ଘୂରି ଆସୁଛି। ଦେହତ ନୁହେଁ, ଯେମିତି ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ସେ ପାଲଟି ଯାଇଛି।

କିଏ ଜଣେ ତା'ର ହାତ ଧରି ଝିଙ୍କି ଆଣିଲା ପଡ଼ାକୁ। ଟିକେ ଦୂରରୁ ଗୋଟେ ଘରର ଝର୍କା ଦେହରୁ ଆଲୁଅ ପଡୁଛି ବାହାରେ। ଝାପ୍‌ସା ଆଲୋକରେ କେତୋଟି କୌତୂହଳୀ ମୁହଁ- ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ହସକୁରୀ ମୁହଁ, କାନ କଡ଼କୁ ଲମ୍ବି ଆସିଥିବା ଗଭୀର ଫୁଲମାଳ ଖତେଇ ହଉଥିଲା ଯେପରି ଶ୍ୟାମଳୀକୁ।

ଶ୍ୟାମଳୀ ଜାଣୁଥିଲା ମଧ୍ୟବୟସ୍କା ଜଣେ ନାରୀ ତା'ର ହାତ ଧରି ମୁରବି ଭଙ୍ଗୀରେ ତାକୁ ବୁଝେଇ ନେଇଯିବାକୁ ଆସିଛି। ଅତୀତରେ ସେ ବହୁତ ଝିଅ ବୋହୂଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଛି, ବଶ କରିନେଇଛି ଆଉ ମଧ୍ୟ ଗତ ଶୁଦ୍ଧାଇ ପୋଷା ମନେଇବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଛି। ସେଇଭଳି ଏକ ମାତୃପ୍ରତିମ ନାରୀ ପାଖରେ ଶ୍ୟାମଳୀର ଅମାନିଆ ଅଝଟିଆ ପଣ କ'ଣ ଶୋଭାପାଏ? ବିଶେଷତଃ ଚାରିପଟରେ ତା'ର ପୁଅମାନେ ଯେତେବେଳେ ଆନନ୍ଦରେ ଖୁସିରେ ତାକୁ ହିଙ୍ଗତ ଦେଉଛନ୍ତି ଭରସା ଦେଉଛନ୍ତି ସେତେବେଳେ ସେ ତରିବ କାହିଁକି? ଶ୍ୟାମଳୀର ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ବାଜି ଠକ୍ ଠକ୍ କମ୍ପୁଥିଲା। ପଥରର ଦେହ ଭିତରେ କେଉଁ ଅପଦେବତାର ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଜନ୍ତୁ ଶିକାର ପ୍ରାପ୍ତିର ଉଲ୍ଲାସରେ କୁହାଟ ଛାଡ଼ି ଉଠିଲା। ମନକୁ ମନ, ଗାହାଣ ପାଦ ଗାଡ଼ିରୁ ବାହାରକୁ ଲମ୍ବିଗଲା ଶ୍ୟାମଳୀର। ଗଭୀର ଆଶ୍ଳେଷରେ ସେଇ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ତାକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଟେକି ଛାତି ଉପରକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲା- "ଅଇଲୁ ଲୋ ମା! ଆ, ମୋ ସୁଲାଗା ପରା। ତୋର କିଛି ଅଭାବ ରହିବନି। ଦେଖିବୁ, ତତେ ମୁଁ ରାଣୀ କରିଦେବି। ମୋ ଝିଅ କିଏ ଆଉ ତୁ କିଏ? ମୁଁ ସେମିତି ପର ଆପଣା ଦେଖେନି ଲୋ...। ଆଲୋ ମୋ ମା! ତତେ କେତେ ଯୁଗରୁ କୋଳରେ ଧରିବି ବୋଲି ଚାହିଁ ବସିଛି ପରା।"

ଶ୍ୟାମଳୀର ଦେହରେ ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ କମ୍ପନ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା। ସେ ଥରି ଥରି ସେଇ ଅଚିନ୍ତ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ଛାତିରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜି କାହାକୁ ଖୋଜିଲା ପରି କଇଁ କଇଁ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା। ପୁଣି ସେଇ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ତାକୁ ଛାତିରେ ଚାପି ଧରି, କହିଲା- "ମୁଁ ମରି ଯାଉଥାଏଟି। ଝିଅଟାର ପେଟ ଖଙ୍ଗାଳି ହେଇଯାଉଛି। କୋଉ ସକାଳୁ କ'ଣ ଟିକେ ଖାଇଥିବ। ଚାଲ ଝିଅ, ଘରକୁ ଚାଲ। ମୁଁ ତୋର ମା' ସମାନ, କ୍ଷୀର ସିନା ତତେ ଦେଇନି। ହେଲେ ମୋ ଲହୁ ଦେଇ ତତେ ନୂଆ ଜୀବନ ଦେବି। କିଛି ଅଭାବ ରହିବନି। ଛିଃ ଛିଃ କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି? ମୁଁ ତୋର କିଛି ଶତ୍ରୁ ନୁହେଁ ଲୋ....!"

ମା'! ଝିଅ! କିଏ? କାହାର? ଶ୍ୟାମଳୀର ଆଖି ସମୁଦ୍ରରେ ବାସ୍ତବିକ ନିଆଁ ଲାଗିଲା। ସାରା ପଥର ଦେହରେ ଅଗ୍ନି ଝଲସି ଉଠିଲା। ବହୁଦିନର କ୍ଷୁଧିତ ଅଗ୍ନି ଶିଶୁ ତା'ର ଲହ ଲହ ଜିହ୍ୱା ବିସ୍ତାର କରି ଯେମିତି ପୃଥିବୀ ମାଆକୁ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଛି।

ଶ୍ୟାମଳୀ ହଠାତ୍ ପାଗଳ ହେଲା ପରି ଜଇଁପଡ଼ି ସେଇ ମଧ୍ୟବୟସୀ ନାରୀଟିର ଚାହାଣ ପଟ ସ୍ତନକୁ ଦୁଇ ଦାନ୍ତ ପାଟିରେ କାମୁଡ଼ି ଛିଣ୍ଡାଇ ଆଣିଲା ପୁଳା ପୁଳା କରି। ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କେବଳ ଗୋଟାଏ ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର ଶୁଭୁଥୁଲା ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳରେ।

ବହୁ ଲୋକ ତାକୁ ଘେରିଯାଇ ଟଣାଓଟରା କଲାବେଳେ ଶ୍ୟାମଳୀର ଦାନ୍ତପାଟି ଲାଖି ରହିଥିଲା ସ୍ତନ ଉପରେ ଏବଂ ସେ ଶୋଷି ଚାଲିଥିଲା ମଧୁରସର ଭଣ୍ଡାର। ସତେ ଯେପରି ସେ ଏକ ଅବୁଝା ଶିଶୁ ଯେ ବହୁଦିନ ପରେ ମା'କୁ ଖୋଜି କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଲୋଟି ପଡ଼ିଛି ତା'ର ବୁକୁ ଉପରେ, ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇଛି ମାତୃତ୍ୱର ଅମୃତ ସ୍ପର୍ଶରେ...!

ଯିଏ ଯେଉଁଠି ଥିଲେ ସେଠି ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ। କେବଳ ଟର୍ଚ୍ଚ ଆଲୁଅ ଥରେ ଥରେ ପଡ଼ି ଲିଭିଗଲା। ତାଜା ରକ୍ତର ସ୍ରୋତ ମାଟି ଭିଜାଇ ଗଡ଼ି ଯାଉଥିଲା।

ସମୟ ଯେତେ ଚଞ୍ଚଳ ଚପଳ ହେଲେ ବି ଥରେ ଥରେ ମଣିପର ହାତ ମୁଠାରେ ଯେପି ଚକଟି ହୋଇଯାଏ। ତା'ର ଗତିରୁଦ୍ଧ କରିଥିବା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପଥ ଧାରରେ ରଖି ଦେଇଯାଏ ବିନମ୍ର ଆନୁଗତ୍ୟର ଏକ ସ୍ମାରକୀ ସ୍ତମ୍ଭ।

❑

ଲଘୁକଥା

ସଭାକୁ ଯାଉଥିବା ଲୋକଟି ସମ୍ପର୍କରେ

ନେତାଜୀ ଅଭିନନ୍ଦନ

ବାନାମ୍ବର ବଡ଼ି ଭୋର୍‌ରୁ ଉଠେ ଆଉ ଧାଏଁ ମିଶ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାକୁ। ନା, ନା, ଆମେ ଏମିତି ବି କହିପାରିବା, ବାନାମ୍ବର ବାବୁ ବଡ଼ି ଭୋର୍‌ରୁ ଉଠନ୍ତି ଆଉ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ମିଶ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାକୁ ଯାଆନ୍ତି। ବାରମ୍ବାର ବାବୁ ଲେଖିବା ଅସୁବିଧାଜନକ ହେଉଥିବାରୁ କେବଳ ବାନାମ୍ବର ହିଁ କୁହାଯାଉ। ତା'ଛଡ଼ା ଆଗକୁ ପଢ଼ିଲେ ଜାଣିପାରିବେ ତାକୁ ବାନାମ୍ବର କହି ତୁ, ତା' କରିବା ପଛରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କାରଣ ରହିଛି।

ହଁ, ବାନାମ୍ବର ଉଠେ, ଆଉ ଧାଏଁ ମିଶ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାକୁ ଖବରକାଗଜ ଗୋଟେଇବା ପାଇଁ, ଯେମିତିକି ମିଶ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଘରର କେହି ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ା କାମଟା ସରିଯାଉ। ସେମିତି ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ହରବର ହୋଇ ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ିବା ପଛରେ ବାନାମ୍ବରର ଯେ ଦେଶ, ଦୁନିଆ, ସମାଜ, ରାଜନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବାର ଅଶେଷ ଆଗ୍ରହ ଥାଏ, ତା' ନୁହେଁ। ସେ ତରତରରେ ହେଡ୍‌ଲାଇନ୍‌ସ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣେ, ହିରୋଇନ୍‌ର ଚଟକା ଚେହେରା ଉପରେ ଆଖି ପର୍ହରେଇ ଦେଇ ପହଞ୍ଚିଯାଏ ତା'ର ପ୍ରିୟ ଦୈନିକ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନ 'ଆଜିର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ' ଠି। କେତେବେଳେ ଛୋଟ ତାଲିକା ତ କେତେବେଳେ ଲମ୍ବା ତାଲିକା। ଅବଶ୍ୟ ଆଜିକାଲି ତାଲିକା ଲମ୍ବିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛି। ଦିନକରେ ଏତେ ଏତେ ସଭା-ସମିତି, ଉତ୍ସବ-ମହୋତ୍ସବ, ସମାବେଶ, ସରକାରୀ-ବେସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯେ ମୁଣ୍ଡ ଘୂରେଇ ଦବା ଜଣେ କୁଆଡ଼େ ଯିବ, ଆଉ କୁଆଡ଼େ ନ ଯିବା ହେଲେ, ବାନାମ୍ବରର ଦୃଷ୍ଟି ଥାଏ କେବଳ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ସଭା-ସମାବେଶମାନଙ୍କ ଉପରେ। ପୁସ୍ତକ ଉନ୍ମୋଚନ, କବିତା ପାଠୋତ୍ସବ, ସ୍ମାରକୀ ବକ୍ତୃତା, ଜୟନ୍ତୀ, ଶ୍ରାଦ୍ଧୋତ୍ସବ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି। ମିଶ୍ରବାବୁ ଯେହେତୁ ଚେନ୍-ସ୍ମୋକର, ତାଙ୍କ ଘର ଆଗରେ ବାନାମ୍ବରକୁ ମିଳିଯାଏ ସିଗାରେଟ୍ ଖୋଳ କାଗଜ, ସେ ଚଟାପଟ ଉଠେଇ ଆଣି କାନରେ ଖୋପିଥିବା ଚି'ଟଙ୍କିଆ ପେନ୍‌ରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିବରଣୀ ଟିପିନିଏ। ସମୟ, ସ୍ଥାନ ଓ ଆୟୋଜକଙ୍କ ନାଁ। ହୃଦୟରେ ଶହେ ଫୁଲ ଫୁଟିଯାଏ କ୍ଷଣକରେ। ଖବରକାଗଜଟିକୁ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ମିଶ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାରେ ଥୋଇଦେଇ ବାନାମ୍ବର ଏକା ଖେପାକେ ପହଞ୍ଚେ ତା' ଚି-ବଖୁରିଆ ଆଳବେଷ୍ଟସ୍ ଘରେ ସକାଳର ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିବା ପାଇଁ।

ପତଳା, ଧେଡ଼ିଆ ହୋଇ ଲୋକଟେ ବାଳାମ୍ବର। ମୁଣ୍ଡବାଳ ଝୋଟ, ରଙ୍ଗ ଲାଗିନି ସେଥିରେ। କେତେବେଳେ କେମିତି ସୋରିଷ କି ନଡ଼ିଆ ତେଲ (ଯେତେବେଳେ ଯାହା ମିଳିଲା) ଟିକେ ମରାହୁଏ। ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ଚବଚବ କରି ଚାହେଁ; ସବୁଥର ଲାଗିବ ସତେ ଯେମିତି ସେ ପ୍ରଥମ ଥର ଦେଖୁଛି ସଂସାରକୁ। ମୁହଁଯାକ ଗୁଡ଼ି ଭର୍ତ୍ତି। ନହନହକା ହାତ ଗୋଡ଼। ପିନ୍ଧିଥିବ କେବେ ଧଳା ରଙ୍ଗର ଥିବା ହଳଦିଆ ପଡ଼ି ଆସିଥିବା ସାର୍ଟ ଓ ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗର ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍। ପାଦରେ ହଳେ ସ୍ଲିପର୍ ଯାହାର ଫିତା ବଦଳା ସରିଥିବ ଅଯୁତ ଥର। ମୋଟାମୋଟି ତାକୁ ଦେଖିଲେ ତା' ପାଖକୁ ଯିବାକୁ କି ତା' ସାଂଗେ କଥା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେବନି। କିଏ ତା' ସାଂଗେ କଥା ହେଉ ବା ନ ହେଉ, ତା' ସାଂଗେ ମିଶୁ ବା ନ ମିଶୁ, ସେ ବଞ୍ଚେ ତା' ବାଗରେ। ଅବଶ୍ୟ ତା' ବଞ୍ଚିବାକୁ ଜୀବନର ଆଖ୍ୟା ଦେଇହେବ କି ନାହିଁ, ସେ ବିଚାର ଆପଣମାନଙ୍କର। ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ସେକଥା। ବାଳାମ୍ବରର ଜନ୍ମ ଜଗତସିଂହପୁରର କଟିକଟା ଗାଁରେ। ଗାଁର ନାଁଟା ଏମିତି ଯେ, କାହାକୁ କହିବାକୁ ଜିଭ ଲେଉଟିବନି, ଆଉ ଯଦି ବା କାହା ଆଗରେ ଗାଁ ନାଁ କୁହାଯାଏ, ସେ ଏମିତି ଗାରଡ଼େଇକି ଅନାଏ ଯେ ଯେମିତିକି ଦଳେ ଚୋର ଏକାଠି ହେଉ ବସେଇଥିବା ଗାଁର ନାଁ ହେଉଛି କଟିକଟା, ଆଉ ସେଠିକାର ସବୁ ବାସିନ୍ଦା ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଚୋର। ବାଳାମ୍ବର ଜାଣିଛି, ଆଉ ମୁଁ ବି ଜାଣିଛି କଥାଟା ସତ ନୁହେଁ। ଅନ୍ୟ ସବୁ ଗାଁ ଭଳି କଟିକଟା ବି ଗୋଟେ ଗାଁ, ଚଉପାଖିଆ ଗାଁ। ଖୋଲାମେଲା ରାସ୍ତା, ନଈ-ପୋଖରୀ, ଧାନଖଳା, ଆମ୍ବତୋଟା, ଚଢ଼େଇମାନଙ୍କ କିଚିରିମିଚିରି, ବିଲୁଆର ହୁକେ ହୋ, ଚଉପାଡ଼ି, ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗି, ମେଲଣ, ଯାତିଯାତ୍ରା, ଟାଉଟରି - ଠିକ୍ ଅନ୍ୟ ଗାଁମାନଙ୍କ ଭଳି। ତେଣୁ ଗାଁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ବାଳାମ୍ବରକୁ ଜାଠଗଡ଼ାରେ ଠିଆ କରିପାରିବାନି। ବାଳାମ୍ବରକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାର କିଛିଦିନ ପରେ ତା' ମା' ମରିଗଲା, ମା'ର ଚେହେରା ବି ଠିକ୍ ବାଳାମ୍ବର ଭଳି ଥିଲା। ବାପା ନାଁ ଦିଗମ୍ବର। ବଳିଲା ବଳିଲା ହାତ ଗୋଡ଼, ଚଉକସିଆ ମର୍ଦ୍ଦ। ରୋଷେୟା ଭାବରେ ଆଖପାଖ ଆଠ ଦଶ ଗାଁରେ ନାଁ ଡାକ ଥିଲା। ଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳରେ ଯେଉଁଠି ବି ବାହାଘର-ନିର୍ଦ୍ଦନ୍ଧ, ଏକୋଇଶିଆ, ଅଷ୍ଟପ୍ରହରୀ, ଦଶାହ-ଏକାଦଶାହ, ପୁନିଅଁ, ପର୍ବ-ପର୍ବାଣି, ମେଳା-ମଉଜ୍ଜବ, ମଠ-ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜାପାଠ କିଛି ହେଲେ ଦିଗମ୍ବରକୁ ଡାକରା ଆସେ। ଧନୀ-ଗରିବ ସଭିଏଁ ତାକୁ ଲୋଡ଼ନ୍ତି। ରୋଷେଇ କରିବା ଜାଗାରେ ଦିଗମ୍ବର ଖାଏଳି। ଖାଇବା ଘରକୁ ନେଇଆସେ। ଦେହରେ ଭଲକି ତେଲ ମାଲିସ୍ କରି କୂଅ ପାଣିରେ ଗାଧାଏ। ତା'ପରେ ସେ ଆଉ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ଏକାଠି ଖାଇବସନ୍ତି। ସୁଖଦୁଃଖ ହୁଅନ୍ତି। ସ୍ତ୍ରୀ ଚାହିଁ ବସିଥାଏ ଦିଗମ୍ବର ଆସିବା ବାଟକୁ। ଦିନ ଦିପହର ହେଉ କି ରାତି ଅଧା। ଦିଗମ୍ବର ନ ଆସିବା ଯାଏଁ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ମୁହଁରେ ପାଣି ଟୋପେ ବି ଦିଏନି। ଦି' ବଖରା ମାଟିଘର ସଫାସୁତୁରାରେ ଲାଗିଥାଏ। ନ ହେଲେ ପୁରୀରୁ କାଠି କେତେ କାଳରୁ ଆଣିଥିବା ଜଗନ୍ନାଥ-ବଳଭଦ୍ର-ସୁଭଦ୍ରା କାଠମୂର୍ତ୍ତି ସାମ୍ନାରେ ବସି ମାଳଣା କରୁଥାଏ, ନ ହେଲେ ଢୁଳଉଥାଏ। ଗାଁ ମାଇପିଏ ଦିଗମ୍ବର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଈର୍ଷା କରନ୍ତି। ଏମିତି ଗୋଟେ ମିଶିପ ପାଇଛି ଯେ, ବାହା ହେଲାଦିନୁ ବୁଲିରେ ଜାଳ ଲଗେଇବାକୁ ପଡ଼ିନି, ରାନ୍ଧିବା ତ ଦୂରେ ଥାଉ। ମଣିପ, ପିଲାଛୁଆଙ୍କ ମନ ଚାହିଁ ରୋଷେଇ କରୁ କରୁ ଅଣ୍ଟା ପିଠି ଲାଗିଯାଏ। ଦିଗମ୍ବର ସ୍ତ୍ରୀ ବି ନିଜ ଭାଗ୍ୟକୁ ତାରିଫ୍ କରେ, ସ୍ୱାମୀର ମଙ୍ଗଳ ମନାସି ଶହେଥର ଠାକୁରଙ୍କ ଆଗରେ ମୁଣ୍ଡ କୋଡ଼େ। ହେଲେ ଯେତେ ଯେତେ ଭଲ ଦରବ ଖାଇଲେ ବି ତା' ଦେହରେ ମାଉଁସ ଲାଗେନି। ଏତେ ସବୁ ଖାଇବା କୁଆଡ଼େ ଯାଏ କେଜାଣି! ସବୁକିଛି ଏମିତି ଗଡ଼ିଗଲିଥିଲା ସୁରୁଖୁରୁରେ। ଜୀବନ-ଜଉଳା ବହି ଚାଲିଥିଲା ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଳାମ୍ବର ଜନ୍ମ ଯାଏଁ। ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ବାଳାମ୍ବର ଜନ୍ମ ହେଲା। ଶୁକୁଟି ଦେହରୁ ନୂଆ ଜୀବନଟେ ଜନ୍ମ ପାଇଲା ଯେ, କିନ୍ତୁ ପୂରା ଜୀବନ ଶୋଷାଡ଼ି ନେଲା। ମାସକ ଯାଏଁ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଦିଗମ୍ବରର ସ୍ତ୍ରୀ ଆଖି ବୁଜିଲା। ଗାଁ ମଶାଣିରେ ପୋଡ଼ା ହେଲା। ଏଗାର ଦିନ ପୂରା ଗାଁ ଲୋକେ ଖାଇଲେ। ଦିଗମ୍ବର ନିଜେ ରାନ୍ଧିଥିଲା। କିନ୍ତୁ ଗାଁରେ ସେ ଥିଲା ତା'ର ଶେଷ ରାନ୍ଧଣା। ତା'ପରଠୁ ସେ ଆଉ କାହାରି ବଉଳା ରଖିଲାନି। ଗାଁ ଲୋକେ ଯେତେ ବୁଝେଇଲେ ସେ ବୁଝିଲାନି। କାହା ଘରକୁ ରାନ୍ଧିବାକୁ ଗଲାନି। ପ୍ରଥମ ଥର ତା' ଘରେ ବୁଲି ଜଳିଲା। ଚାଲି-ଚାଉଳ ଚି'ଟା ଫୁଟେଇ ଖାଇଲା। ମାସକର ଛୁଆକୁ ଧରି ପଡ଼ିରହିଲା। କେମିତି ସେ ବାଳାମ୍ବରକୁ ଚଢ଼େଇଲା, ମା ଗଙ୍ଗେଇ ଜାଣନ୍ତି। ମା' କ୍ଷୀର ନ ଖାଇ ଅତି ଦୁର୍ବଳିଆ ହେଲେ ବି ବାଳାମ୍ବର ବଞ୍ଚିଲା। ବଡ଼ ହେଲା। ହଠାତ୍ ଦିନେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଦିଗମ୍ବର ପୁଅକୁ ଧରି ଚାଲିଆସିଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର। ଜଣେ ସମ୍ପର୍କୀୟ ମଉସାଙ୍କ ଘରେ ଢୁକିଲା, ଯିଏ ସଚିବାଳୟରେ କିରାଣି ଥିଲେ। ମଉସାଙ୍କ ଘର ପଛପଟେ ଧାଡ଼ିଏ ଗୁହାଳ ଘର ଥିଲା, ସେଇଠି ବାପ-ପୁଅ ରହିଲେ। ମଉସା କୁହାଦୋଲା କରି ଜଣେ ଆଇ.ଏ.ଏସ୍. ଅଫିସରଙ୍କ ଘରେ ଦିଗମ୍ବରକୁ ରଖେଇଦେଲେ ରାନ୍ଧୁଣିଆ ଭାବରେ। ଖାଇବା-ପିଇବା ବାଟ୍ ଭଲ ଚରମା। କଥା ଛିଡ଼ିଲା ଚରମାର ଗୋଟେ ଭାଗ ମଉସା ରଖିବେ ଘରଭଡ଼ା ବାବଦକୁ। ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଉସା ବଡ଼ ଉଦାର ଓ ଦୟାଳୁ ଥିଲେ।

ପୁଣି ଜୀବନ କଷ୍ଟେଇ ଉଠିଲା, ପଥର ସନ୍ଧିରେ ପତ୍ର କଢ଼ିଲିଲା। ଯଦିଓ ଦିଗମ୍ବର ପ୍ରାୟତଃ ଉଦାସ ରହୁଥିଲା, ପୁଅ ମୁହଁ ଚାହିଁ ସେ ସଳଖି ଉଠିଲା। ମନ ପ୍ରାଣ ଢେଲି ବାବୁଘରେ କାମ କଲା। ସକାଳ ଜଳଖିଆଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ରାତି ଖାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କରେ। ଆମ୍ଲେଟ୍, କଟ୍‌ଲେଟ୍, ସୁପ୍ - ଏମିତି କେତେ କେତେ ନୂଆ ରାନ୍ଧଣା ସେ ଶିଖିଲା ଆଉ ବେଶ୍ ଭଲ କଲା। ଏଣିକି ପରିବା-ସଉଦା ଦାୟିତ୍ୱ ବି ମୁଣ୍ଡେଇଲା। ବାବୁଆଣୀ ତାଲିକା ଲେଖିଦେଲେ ତା' ହାତରେ ଟଙ୍କା ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତି। ସେ ଯାଇ ବଜାରରୁ କିଣିଆଣେ। ପ୍ରାୟ ରାତିରେ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପାର୍ଟି ହୁଏ। କେତେ କେତେ ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ଲୋକ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗାଡ଼ିରେ ଆସନ୍ତି। ଝିଲିମିଲି ଆଲୁଅ ସଜା ହୁଏ, ଜୋରଦାର ଖିଆ ହୁଏ, ହେଲେ ପିଇବାଟା ଟିକେ ଜୋର୍ ହୁଏ। ଟାଙ୍କେ ଟାଙ୍କେ ପିଇସାରିବା ପରେ ଆଉ କେହି ଖାଇବା ଅବସ୍ଥାରେ ନ ଆନ୍ତି। ଯେତିକି ବି ଖାଆନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ଦିଗମ୍ବରର ତାରିଫ୍ କରନ୍ତି। ଦିଗମ୍ବର କୁରୁଳି ଉଠେ। ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ ଖୁସି କରିବା ଆଉ ସହରର ବାବୁ ଭାୟାଙ୍କୁ ଖୁସି କରିବା ଭିତରେ ଫରକ ଅଛି। ଦିଗମ୍ବରକୁ କିନ୍ତୁ ସହରରେ ତା' ହାତରନ୍ଧା ଭଲ ଲାଗେନି। ମାଟି-ଖନ୍ଦାରେ କାଠ ଜାଳରେ ରନ୍ଧାଖାଦ୍ୟର ସୁଆଦ ଗ୍ୟାସ୍ ବୁଲା ରନ୍ଧାରୁ ମିଳେନି। କେବଳ ସୁଆଦ ନୁହେଁ, ଖାଦ୍ୟର ବାସ୍ନା ବି ବଦଳିଯାଏ।

ବାଳାମ୍ବର ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିଲା। ମା' ଭଳିଆ ନହନହକା ଚେହେରା। ଟଙ୍ଗ ଟଙ୍ଗ ହାତଗୋଡ଼। ସ୍କୁଲ୍ ଯିବା ବୟସ ହେବାରୁ ପାଠ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ନାଁ ଲେଖା ହେଲା। ବହି ବସ୍ତାଳି ଧରି ବାଳାମ୍ବର ସ୍କୁଲ୍ ଯାଏ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ଖାଇବା ପାଇଁ।

ବାଳାମ୍ବରର ପାଠପଢ଼ାରେ ଆଦୌ ମନ ନ ଥିଲା। ତଥାପି କେଜାଣି କେମିତି ସେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଫେଲ୍ ହଉ ନ ଥିଲା। ଶ୍ରେଣୀ ପରେ ଶ୍ରେଣୀ ତେଇଁ ତେଇଁ ଚାଲିଥିଲା। ଅନ୍ୟ ସବୁ ବିଷୟରେ ଯାହା ଯେମିତି ନମ୍ବର ରଖୁଥିଲା, ସାହିତ୍ୟରେ ସବୁଠୁ ବେଶୀ ନମ୍ବର

ରଖୁଥିଲା। ସାହିତ୍ୟ ତା' ଭିତରେ କେଉଁ ବାଟ ଦେଇ ପଶୁଥିଲା କେଜାଣି। ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ କଥା ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ବାନାମ୍ବର ଅକ୍ଷର ଥିଲା ଗୋଲ ଗୋଲ, ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସୁନ୍ଦର, ଠିକ୍ ତା' ଆଖି ଭଳି। ସାହିତ୍ୟ ବହିରେ ଥିବା ଗପ, କବିତା ତା'ର ମନେ ରହିଯାଉଥିଲା ଆପେ ଆପେ। ଘୋଷିବାକୁ ପଡୁ ନ ଥିଲା। ବହି ନ ଦେଖି ସେ ଅବିକଳ ଉତାରି ପାରୁଥିଲା ପୃଷ୍ଠା ପରେ ପୃଷ୍ଠା। ଦିଗମ୍ବର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା, ପୁଅକୁ ରୋପେଇ ଶିଖେଇବାକୁ, ସାଂଗରେ ନେଇ କେତେଥର ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଛି। କବେଇରେ ତେଲ ପକେଇ ଜିରା, ଫୁଟଣ ପକେଇବା ଶିଖେଇଛି। ବେଲଣା ପେଡ଼ିରେ ରୁଟି, ପୁରି ବେଲିବା ଶିଖେଇଛି। ହେଲେ ବାନାମ୍ବର ମୁହଁ ମୋଡ଼ିଦିଏ। ମୂର୍ତ୍ତି ଭଳି ଠିଆହୋଇ ରହେ। ଡବଡବ କରି ଚାହେଁ। ଦିଗମ୍ବର ଆଉ ବାଧ୍ୟ କରେନି। ବାନାମ୍ବରକୁ ଗୋଟେ କୋଣରେ ବସେଇ ଦେଇ ବୁପ୍‌ଚାପ୍ ବାବୁ-ବାବୁଆଣୀଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଇବା ବନାଏ। ଖାଇଲାବେଳକୁ, ଖାଦ୍ୟ ଥଣ୍ଡା ହେବାଯାଏଁ ବାନାମ୍ବର ଅପେକ୍ଷା କରେନି, ବଢ଼ାହେଲା ମାତ୍ରେ ତତଲା ତତଲା ଖାଇଦିଏ। ଖାଇବେଳ ଡବଡବ କରି ଚାହେଁ। ଦିଗମ୍ବରକୁ ରାଗ ଯେତିକି ମାଡ଼େ, ଦୟା ବି ସେତିକି ଆସେ ଏ ମା-ଛେଉଣ୍ଡ ପିଲାଟା ଉପରେ। ପାଠ ପଢୁ ନ ପଢୁ, ରୋପେଇ ଶିଖୁ ନ ଶିଖୁ, ହେଇ ହେଇ ଏଇ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ତ ତା'ର - ଏକାନ୍ତ ତା'ର ନିଜର, ତା' ପ୍ରେମର ସନ୍ତାନ; ସ୍ମୃତି ବି, ସମ୍ବଳ ବି। ଯେତେଦିନ ଯାଏଁ ସେ ଅଛି, ପୁଅର ପେଟକୁ ଦାନା, ଦେହକୁ କନା ମିଳିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି। ତା' ଯିବା ପରେ ତେଣିକି ତା' ଭାଗ୍ୟ, ମହାପୁରୁ ଅଛନ୍ତି, ତା' କଥା ବୁଝିବେ। ବାନାମ୍ବରର ଡବଡବ କରି ଚାହୁଁଥିବା ଦି'ଟା ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି, ଯେଉଁଥିରେ ଅଥଳଥଳ ସମୁଦ୍ର ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଥାଏ, ଦେଖିଦେଲେ ଦିଗମ୍ବରର ହୃଦୟ ପୂରିଉଠେ। ତା' ଆଖି ଆପେ ଆପେ ମୁଚିହୋଇ ଆସେ। ସତେ ଅବା ସେ ସ୍ୱୟଂ ଡକାଆଖିଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରୁଛି।। ଉଭେଇ ଯାଏ ଦିନଯାକର କଷ୍ଟ, ମନସ୍ତାପ।

ବାନାମ୍ବର ସିନା ବଡ଼ ହେବାରେ ଲାଗିଥିଲା, ଦିଗମ୍ବରର ବୟସ କମିବାରେ ଲାଗିଥିଲା। ଏଣିକି ବେଶୀ ପରିଶ୍ରମ ପଡ଼ିଲେ ଦେହମୁଣ୍ଡ ବାଧା ହେଉଥିଲା। ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଟିକେ ଗଞ୍ଜେଇ ନ ହେଲେ ଚଳୁ ନ ଥିଲା। ଦି' ସୁଟୁକା ଗଞ୍ଜେଇ ଦିଗମ୍ବରର ପୁରୁଣା ଅଭ୍ୟାସ। ସ୍ତ୍ରୀ ମଲା ପରେ ଓ ଗାଁ ଛାଡ଼ିଲା ପରେ ଦିଗମ୍ବର ଏ ଅଭ୍ୟାସ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା, ହେଲେ ଏଣିକି ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହେଇଥିଲା। ରାତିରେ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରୋପେଇ କାମ ସାରି ଦିଗମ୍ବର ଆସି ବିଛଣା ଧରୁଥିଲା। କେବେ ଖାଇଲା, କେବେ ନ ଖାଇଲା, ଠିକ୍ ନାହିଁ। ତଥାପି କେମିତି କେମିତି ଚାଲିଥିଲା ସବୁ। ଧରାବନ୍ଧା ରୁଟିନ୍। ସକାଳରୁ ରାତି। ଗୁହାଳ ଘରୁ ବାବୁଙ୍କ ଘର, ବାବୁଙ୍କ ଘରୁ ଗୁହାଳ ଘର। ରୋପେଇ, ବୋଲନ୍ଧାକ, ବାନାମ୍ବର, ତା'ର ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି। ଜୀବନଟା ଯେମିତି ଗୋଟେ ସରଳରେଖା। କିଛି ବୁଲାଣି ବଙ୍କାଣି ନାହିଁ। ଘଟଣା-ଦୁର୍ଘଟଣା ବିହୀନ।

ଏମିତିରେ ବାନାମ୍ବର ଦଶମ ଏରୁଣ୍ଡ୍ରି ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ। ସାହିତ୍ୟରେ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ସର୍ବାଧିକ ନମ୍ବର ତା'ର। ଦିଗମ୍ବରର ଖୁସି କହିଲେ ନ ସରେ। ବୁଲି ବୁଲି ସାହିଯାକ ମିଠା ବାଣ୍ଟିଲା, ବାବୁ-ବାବୁଆଣୀଙ୍କ ବି ଦେଲା। ବାବୁଆଣୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ହାତରେ ମିଠା ଖୁଏଇ ଦେଇଥିଲା ଦିଗମ୍ବର। ଯା'ହେଉ, ଏଣିକି ମା-ଛେଉଣ୍ଡଟା ବୋଧେ କୂଳରେ ଲାଗିଯିବ। କଲେଜ ପାସ୍ କରିଗଲେ ତ ବାବୁ କଉ ଛୋଟମୋଟ ପୋଷ୍ଟରେ ସର୍କାରରେ ପୂରେଇଦେବେ। ଓଃ। କି ଉଶ୍ୱାସ। ସେଦିନ ଭାତ-ମଟନ୍ ରାନ୍ଧିଥିଲା ବାବୁଙ୍କ ଘରେ। ବାବୁ ଖୁସିରେ ପଇସା ଦେଇଥିଲେ। ତତଲା ଭାତରେ ମାଂସ ତରକାରି ଝୋଳ ଗୋଳେଇ ବାନାମ୍ବର ଗୁଣ୍ଡା ପରେ ଗୁଣ୍ଡା ଖାଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଦିଗମ୍ବର ଆଖିରେ ଲୁହ ଆସିଯାଉଥିଲା। ଶୁକୁଟି କଥା ଭାରି ମନେ ପଡ଼ିଥିଲା। ଆଜି ସେ ଥିଲେ କେଡ଼େ ଖୁସି ହେଇ ନ ଥାନ୍ତା ସତରେ। ସ୍କୁଲ୍ ସିନା ସରିଲା, କଲେଜ ଯିବାକୁ ମୋଟେ ମଙ୍ଗିଲାନି ବାନାମ୍ବର। ଯେତେ ବୁଝେଇଲେ ବି ସେ ବଙ୍କିଲାନି। ବାବୁ-ବାବୁଆଣୀ ବି ବୁଝେଇ ବୁଝେଇ ଥକିଗଲେ। ଦିଗମ୍ବରର ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ ମିଳେଇଗଲା। ସବୁ ଆଶା ତୁଟିଗଲା। ଗୋଟେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ସେ ଆଉ ପୁଅ ମୁହଁ ଚାହିବନି, ତାକୁ ଏଇଠି ଛାଡ଼ିଦେଇ ରାତାରାତି ଗାଁକୁ ପଳେଇବ। ପୁଅ ମୋହ ଛାଡ଼ି ଏକୁଟିଆ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବ। ଦିନ-ରାତି ପରିଶ୍ରମ କରି ଯାହା ପାଇଁ ସେ ଜୀବନକୁ ପାଣି ପରି ବୁହେଇଦେଲା, ତା' ହାତ ଆଜି ମୁଣ୍ଡକୁ ପାଇଗଲା। କଲେଜ ଯିବନି, ପାଠ ପଢ଼ିବନି କି ଚାକିରି କରିବନି। ପରର ହାତଟେକାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ କେତେଦିନ ବଞ୍ଚିବ କେଜାଣି। ପୁଅଟା ଏମିତି ଅପଦର୍ଥ ହେବ ବୋଲି ବୋଧେ ଶୁକୁଟି ଜାଣିପାରି ନ ଥିଲା। ସେଇଥିପାଇଁ ଜଳ୍ପ କରି ଚାଲିଗଲା, ଜାଣ ତରିଗଲା। ରାଗରେ ଗଞ୍ଜେଇ ଲିଡ଼ା ଜୋର୍ ହେଲା।

ରକ୍ତର ମୋହ ଆଗରେ ସବୁ ତୁଚ୍ଛ। ପୁଅକୁ ଛାଡ଼ି କ'ଣ ଯାଇ ହୁଏ। ବାନାମ୍ବରର ଜଳଜଳ ହେଉଥିବା ନିରୀହ ଆଖି ଦି'ଟା ଦେଖିଲେ ଦିଗମ୍ବର ସବୁ ଭୁଲିଯାଏ। ଅବଶ୍ୟ ଏଣିକି ବାପ-ପୁଅଙ୍କ ଭିତରେ ବେଶୀ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୁଏନି। ଯେତିକି ଦରକାର, ସେତିକି। ଜାଣ, ଗୋଟେ ପ୍ରକାର କଟି ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ଦି'ଜଣଙ୍କ ଭିତରେ। ଯିଏ ଯେଉଁ ବାଟରେ। ଅବଶ୍ୟ ଏଣିକି ବାନାମ୍ବର ଉପରେ ପଡ଼ି ବାପା ସହ ବାବୁଘରକୁ ଯାଉଥିଲା। ପରିବାକଟା, ମସଲା ବଟାବଟିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା। ପରିବା, ସଉଦା ଆଣି ଦେଉଥିଲା। ଖୁସିରେ ବାବୁ-ବାବୁଆଣୀ ପଚାଶ ଶହେ ବକ୍ସିସ୍ ଦେଉଥିଲେ। ସମୟ ପାଇଲେ, ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା ଧରି ବସିଯାଉଥିଲା ବାନାମ୍ବର। ମୂଳରୁ ଶେଷଯାଏଁ ଏକା ନିଃଶ୍ୱାସେ ପଢ଼ିଯାଉଥିଲା। ଯେତେବେଳେ ଯାହା ହାତରେ ପଡ଼ିଲା ଯେତେଥର ପଢ଼ିପାରିଲା, ସେତେଥର। ବାନାମ୍ବର ଜୀବନର ବାଟ ବୋଧେ ଫିଟିଯାଉଥିଲା, ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏହା ଗୋଟେ ନିକମାର ନିକୁଡ଼ିଆ ଜୀବନ ହୋଇପାରେ। କିନ୍ତୁ ବାନାମ୍ବର ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ ଥିଲା; ଭଲ ଖାଇବା ଓ ପ୍ରଚୁର ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିବା ଛଡ଼ା ତା'ର ଆଉ କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ କି ଆକାଂକ୍ଷା ନ ଥିଲା। ସତେ ଅବା ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ମାର୍ଗ ଅନୁସରଣ କରି ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିଲା ବାନାମ୍ବର - ଇଚ୍ଛା/କାମନା-ରହିତ, ଦୁଃଖ-ରହିତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ।

ସୁରୁଖୁରୁରେ କଟିଗଲା କେତେ ବର୍ଷ। ହଠାତ୍ ଦିନେ ସକାଳୁ ଦିଗମ୍ବର ଆଉ ଉଠିଲାନି। ସେ ଚାହୁଡ଼ି ଯାଉଥିଲା ସବୁଦିନ ପାଇଁ। ଅବଶ୍ୟ ତା' ପାଇଁ ଲୁହ ଗଡ଼େଇବାକୁ କେହି ବି ନ ଥିଲେ ଏ ସଂସାରରେ ବାନାମ୍ବର ଛଡ଼ା। ତା' ଆଖିରେ ବି ଲୁହ ନ ଥିଲା। ଖାଲି ଅଥଳଥଳ ସମୁଦ୍ରରେ ଜଳଜଳ ହେଉଥିଲେ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ- ଦୁଃଖରେ ନା ଅସହାୟତାରେ କେଜାଣି? ଚାନ୍ଦାଭେଦା କରି ସାହିଲୋକେ ମଡ଼ା ଉଠେଇଲେ। ସତ୍ୟନଗର ମଶାଣିକୁ ନିଆଗଲା, ବାପା ସଂଗରେ ଜଳି ପୋଡ଼ିଗଲା ତା'ର ଅତୀତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ। ବାପାବିହୀନ ପୃଥିବୀକୁ ଏମିତି ଦିନେ ସାମ୍ଭଳି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ବାନାମ୍ବର ମୋଟେ ଭାବି ନ ଥିଲା। ସବୁକିଛି ସରିଗଲା ବୋଧେ। ଲୋକ ବେଳେ ଏଣିକି ତା' ମୁହଁରେ ଭାତ ଦେବାକୁ କେହି ନାହିଁ। ତଥାପି କେଜାଣି କାହିଁକି ବାନାମ୍ବରକୁ କାନ୍ଦ ମାଡୁ ନ ଥିଲା। ଚେଷ୍ଟା କରି ବି ସେ କାନ୍ଦି ପାରୁ ନ ଥିଲା।

ପିଲାଦିନୁ କାନ୍ଦିବା କ'ଣ ସେ ଜାଣି ନ ଥିଲା କି ଶିଖି ନ ଥିଲା। ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଦରକାର, ବାପା ଆଣି ଯୋଗେଇଦିଏ। ସେଇ ବାପାର ଚଉକସିଆ ଦେହଟା ତା' ସାମ୍ନାରେ ହୁଡୁହୁଡୁ ହୋଇ ଜଳୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଛାତିରୁ ଉଡୁକି ଆସୁଥିଲା କୋହ, କିନ୍ତୁ ଲୁହ ବୋହିଲାନି ମୋଟେ। ଆଖି ଦି'ଟା ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଥାଏ ଜୁଇ ଉପରେ।

ଦିଗମ୍ବର ମରିବାର ଏଗାର ଦିନ, ମଉସା ଅନନ୍ତ ବାସୁଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିରରୁ ପ୍ରସାଦ ମଗେଇଥିଲେ। ସାହିଲୋକ ଖାଇଲେ। ବାବୁ-ବାବୁଆଣୀ ବି ଆସିଥିଲେ। ଦିଗମ୍ବରର ଆଧାର କାର୍ଡରୁ ଫଟୋ ଉଠେଇ ବଡ଼ କରି ଫ୍ରେମ୍ କରି ଗୋଟେ ଚଉକି ଉପରେ ଧଳା ଚଦର ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା। ତାକୁ ଦେଖି ବାବୁଆଣୀ ଭୋ-ଭୋ କାନ୍ଦିଲେ। ଗଲାବେଳେ ବାନାମ୍ବର ହାତରେ ଧରେଇ ଦେଇଗଲେ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା। ସବୁକିଛି ଭଲରେ ଭଲରେ ହେଇଗଲା। ଖାଲି ଯାହା ବାନାମ୍ବରର ଜୀବନଟା ଓଲଟପାଲଟ ହେଇଗଲା। ସବୁକିଛି ବଦଳିଗଲା ସବୁଦିନ ପାଇଁ।

ମଉସା ଦୟାକରି ଗୁହାଳ ଘର ଛାଡ଼ିବାକୁ କହିଲେନି ବାନାମ୍ବରକୁ। ଖାଲି ଯାହା ଘର ଓଳେଇବା ଓ ବାସନ ମାଜିବା କାମଟା ନ୍ୟସ୍ତ କରିଦେଲେ ତା' ଉପରେ। ଏଣିକି ବାନାମ୍ବର ସକାଳୁ ଉଠି ମୁହଁହାତ ଧୋଇ ମଉସାଙ୍କ ଘର ଖଞ୍ଜା ଭିତରକୁ ଯାଏ। ବାସନ ମାଜେ, ସାତ-ଆଠ ବଖରା, ଅଗଣା, ବାରଣ୍ଡା ଓଳାଏ। ତା'ପରେ ଗାଧୋଇସାରି ଗଳିମୁଣ୍ଡ ରତନା ତା' ଦୋକାନକୁ ଯାଏ। ରତନା ତା' ଗ୍ଲାସ୍‌ଟେ ବଢ଼େଇ ଦିଏ। ପଇସା ମାଗେନି। ବାନାମ୍ବର ପାଖ ଓମ୍‌ଫେଡ୍ ବୁଥ୍‌କୁ ଯାଇ ଗୋଟେ କ୍ରେଟ୍ କ୍ଷୀର ବୋହିଆଣେ ରତନା ପାଖୁଁ। ଏଠି ସେଠି, ଯା' ତା' ଦୋକାନରେ ମୁହଁ ମାରେ। ଯାହାର ଯାହା ଦରକାର ଆଣି ପହଞ୍ଚେଇଦିଏ। କିଏ ବିସ୍କୁଟ୍-କେକ୍ ଖଣ୍ଡେ ଧରେଇ ଦିଏ ତ କିଏ ଦି'ଟା ଇଡ୍‌ଲିରେ ଗୁଗୁଳି ଟିକେ ବଢ଼େଇ ଦିଏ। ସେଇଠିରେ ବାନାମ୍ବରର ଜଳଖିଆ କାମ ଚଳିଯାଏ। ତେଣିକି ବାନାମ୍ବର ଯାଇ ପହଞ୍ଚେ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ। ବାବୁଆଣୀ ତାଲିକା ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତି। ସେ ଯାଇ ପରିବା-ସଉଦା ଆଣେ। ଗଛପତ୍ର ଖୋପାଖୋପି କରେ। ଘର ଝଡ଼ାଝଡ଼ି କରିଦିଏ। ଲଟରପଟର ହୁଏ। ପତ୍ରିକା ଖଣ୍ଡେ ଧରି ବାରଣ୍ଡାରେ ପଡ଼େ। ବାବୁ ଏବେ ନୂଆ ରୋପେୟା ରଖିଛନ୍ତି। ସେ ରୋପେଇ ଘରେ ବାନାମ୍ବରକୁ ପୂରେଇ ଦିଏନି। କିନ୍ତୁ ବାବୁଆଣୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଦିପହରେ ଗରମ ଗରମ ଭାତ-ତରକାରି ବାଢ଼ି ଠେଲିଦିଏ ତା' ଆଡ଼କୁ। ସେ ଯେମିତି ଗାରଢ଼େଇ ଗାରଢ଼େଇ ଅନାଏ, ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ ହେଲେ ବି ବାନାମ୍ବର ତତଲା ଭାତ ଗୁଣ୍ଡା ଗୁଣ୍ଡା ଗିଳିଦେଇଯାଏ। ବାହାର ଟ୍ୟାପ୍‌ରୁ ପାଣି ପିଇ ବାହାରିଆସେ ଏକାମୁହାଁ।

ହଁ, ମୁଁ କହୁଥିଲି ବାନାମ୍ବରର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଦିନଚର୍ଯ୍ୟା କଥା। ଗୋଟେ କଥା କହୁ କହୁ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ମାଡ଼ିଯିବା ମୋର ଗୋଟେ ଖୋଲ। ବାବୁଘରୁ ଦିପହରିଆ ଭୋଜନ ମାରି ବାନାମ୍ବର ଚାଲିଆସେ ତା' ଗୁହାଳ ଘରକୁ, ଆଉ ଶୋଇଯାଏ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ। ଖରାବେଳେ, ଏମିତି ଚିନ୍ତାଶୂନ୍ୟ ନିଦ ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ଜୁଟୁଥିବା ସନ୍ଧ୍ୟା ନଉଁଲେ ବାନାମ୍ବର ବାହାରେ, ଆଉ ଏଠି ସେଠି ଟହଲ ମାରେ। ରତନା ଦୋକାନରୁ ଚା' କପ୍‌ଟେ ମିଳିଯାଏ। ସେ ଚାଲିବା ଆରମ୍ଭ କରେ। କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗନ୍ତବ୍ୟ ତ ନ ଥାଏ, ସେ ଚାଲେ ଯୁଆଡ଼େ ତା' ପାଦମାନେ ତାକୁ ନେଇଯାନ୍ତି। କେତେବେଳେ ଚାଲି ଚାଲି ଏକାମ୍ର କାନନ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚେ ତ କେତେବେଳେ ରବୀନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପ ତ କେତେବେଳେ ରବି ଟକିଜ୍ ଛକ। ଚାଲିଲା ବେଳେ କେତେ କେତେ ଜିନିଷ ଆଖିରେ ପଡ଼େ। ଲୋକମାନେ ଆଉ ସେମାନଙ୍କର ଅଣନିଃଶ୍ୱାସୀ ଦୌଡ଼, ବାଇକ୍‌ରେ ଲଦାଲଦି ହୋଇ ଯାଉଥିବା ପ୍ରେମିକ-ପ୍ରେମିକାଙ୍କ ପ୍ରେମ, ପରସ୍ପର ମୁହଁ ଚାହୁଁ ନ ଥିବା ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ, ମନ୍ଦିର ସାମ୍ନାରେ ଭିଡ଼ ଜମେଇଥିବା ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଗାଡ଼ି, ଆଲୁଅ ବେଗରେ ମାଡ଼ିଯାଉଥିବା ବାଇକ୍ ଓ ତା' ଉପରେ ବସି ମାଙ୍କଡ଼ ଭଳି ଖତେଇ ହେଉଥିବା ଟୋକା, ବିପା ଜିନ୍‌ସ୍-ହାଇହିଲ୍ ପିନ୍ଧି କୁଦେଇ କୁଦେଇ ଚାଲୁଥିବା ଝିଅ, ପବନରେ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥିବା ସିଗାରେଟ୍‌ର ଧୂଆଁ, ଗୁଜବ, ଶିକାରୀ-ଶ୍ୟେନ ଦୃଷ୍ଟି, ଝଲମଲ କରୁଥିବା ଦୋକାନ, ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଖାଇବା ଷ୍ଟଲ୍। ବାନାମ୍ବର ଦେଖୁଥାଏ, ଏଣେ ଚାଲୁଥାଏ। ଯେମିତି ସକ୍ରେଟିସ୍ ଘୂରି ବୁଲୁଥିଲେ ଏଥେନ୍‌ସର ଗଳି-ବଜାରରେ। ବାନାମ୍ବରକୁ ଏମିତି ବୁଲୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଲେ ମନେ ହେବ ସତେ ଅବା ସେ ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକ। ହେଲେ, ଏଣେତେଣେ ବୁଲିବା ଛଡ଼ା ତା' ପାଖରେ ଆଉ କିଛି କାମ ଯେ ନ ଥିଲା। ସେ ଆଉ କିଛି କରିବା ଜାଣି ନ ଥିଲା। ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ଘଣ୍ଟେ ଦି'ଘଣ୍ଟା ବୁଲିବା ପରେ ତା' ପେଟ କଁ କଁ ଡାକ ଛାଡ଼େ। ସାମ୍ନାରେ ଗୁପ୍‌ଚୁପ୍, ମୋମୋ, ଚାଟ୍, ଦହିବଡ଼ା, ବଡ଼ା-ପିଆଜି, ରୋଲ୍-ଚାଉମିନ୍ ଦୋକାନ ଦେଖିଲେ ଭୋକ କାଇଁ କେତେ ଗୁଣ ବଢ଼ିଯାଏ। ଉଛାଳି ପକାଏ ତା' ଦେହ, ତା' ଆତ୍ମା। ସେ ପାହୁଣ୍ଡ ପକାଏ ତା' ଗଳିଆଡ଼େ। ସନା ଦୋକାନରୁ ମୁଠେ ଚୁଡ଼ା ମାଗିଆଣେ। ପାଣିରେ ଭିଜେଇ ଦି' ଗୁଣ୍ଡାକେ ପାତିରେ ପକେଇ ଦିଏ। ବେଳେବେଳେ ସନା କି ଆଉ କେହି ଦୟାକରି ଦି'ଟା ବଡ଼ା କି ବିସ୍କୁଟ୍

ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟେ ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତି। ସାହିରେ କାହାର ବାହା-ବ୍ରତ ଘର ଥିଲେ ବି ତକରା ଥାଉ କି ନ ଥାଉ, ବାନାମ୍ବର ପହଞ୍ଚିଯାଏ ଓ ପେଟଭରି ଖାଏ। ତାକୁ କିଏ କ'ଣ ଭାବେ ସେ କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜର ବୋଲି ଭାବେ। ପିଲାଦିନୁ ସେ ପର-ଆପଣା କ'ଣ ଜାଣିନି। ଯଦିଓ ବାବୁଆଣୀ ରାତିରେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଯାଇ ଖାଇଦେଇ ଆସିବାକୁ ଅନେକଥର କହିଛନ୍ତି, ବାନାମ୍ବରର ମନ ବଳେନି ଯିବାକୁ। ନୂଆ ରୋପେୟାର ଚପ୍ ଚପ୍ କରି ଜଳୁଥିବା ଆଖି ଓ ସେଥିରେ ଭରି ରହିଥିବା କ୍ରୋଧ, ହିଂସା ତାକୁ ରୋକିଦିଏ। ତା'ଛଡ଼ା ବାବୁଆଣୀଙ୍କ ଦୟାରୁ ଗୋଟେ ଓଳି ଖାଇବା ମିଳିଯାଉଛି, ସେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ। ବେଶୀ ଲୋଭ ଭଲ ନୁହେଁ। ରାତିବେଳା ରୋଳରେ ଏଣେତେଣେ ବୁଲୁଥିବା ବେଳେ ବାନାମ୍ବରର ବାପା କଥା ବେଶୀ ବେଶୀ ମନେପଡ଼େ। ଅଜାଣତରେ ଆଖିରେ ଲୁହ ଭରି ହେଉଯାଏ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ଏମିତି ବୁଲୁ ବୁଲୁ, ବାନାମ୍ବର ଜୀବନର ମୋଡ଼ ବଦଳିଗଲା। ପୂରାପୂରି ବଦଳିଗଲା। ସେଇ ମୋଡ଼ ବଦଳିବା କାରଣରୁ ହିଁ ଆମେ ତା' ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହଉଛେ। ବାନାମ୍ବର ଦେଖିଲା ଜୟଦେବ ଭବନ ସାମ୍ନାରେ ତୋରଣ ଲାଗିଛି। ଆଉ ହୋର୍ଡିଂ ଲାଗିଛି - 'ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ସାହିତ୍ୟ ସମାବେଶ'। କ'ଣ ମନ ହେଲା କେଜାଣି ସେ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା। ଗେଟ୍ ପାଖରେ ତାକୁ ଦି'ଜଣ ଭିତରକୁ ପାଛୋଟି ନେଲେ, ସତେ ଯେମିତି ତା'ରି ପାଇଁ ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ। ବାନାମ୍ବର ହଲ୍ ଭିତରକୁ ଗଲା। ଅଧିକାଂଶ ସିଟ୍ ଫାଙ୍କା ପଡ଼ିଥିଲା। ସେ ସବୁ ପଛ ଧାଡ଼ିରେ ଗୋଟେ ସିଟ୍‌ରେ ବସିଲା। ମଞ୍ଚ ଉପରେ ପାଞ୍ଚ-ସାତ ଜଣ ଅତିଥି ବସିଥିଲେ। ପତ୍ରିକାରେ ବହୁବାର ଦେଖିଥିବା ଫଟୋ ମଧ୍ୟରୁ ସେ ଜଣଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରିଲା। ସଭା ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ଜଣଙ୍କ ପରେ ଜଣେ ଭାଷଣ ଦେଲେ। ବାନାମ୍ବର କିଛି ବୁଝିଲା, କିଛି ବୁଝିଲାନି। ସବୁଠୁ ବେଶୀ ବିରକ୍ତ ଲାଗୁଥିଲା ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ଡାକିବାକୁ ଯାଇ ନିଜେ ଲମ୍ବା ଭାଷଣ ଦେଉଥିବା ନାଲି ରଙ୍ଗର ମଖମଲୀ ପଞ୍ଜାବି ପିନ୍ଧା ମାଇକିଆ ଗୋକାଟାର କଥା ଶୁଣିବାକୁ। ସଭା ସରିଲା। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ବାନାମ୍ବର ହଲ୍ ବାହାରକୁ ବାହାରିବା ମାତ୍ରେ ତାକୁ କେହି ଜଣେ ଧରେଇଦେଲେ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟିଏ। ସେ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଖୋଲିଲା। ବରା, ଆଳୁଚପ୍, ସିଙ୍ଗଡ଼ା ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ, ଆଉ ଛୋଟ ଛୋଟ ଦି'ଟା ଗୋଲ ଗୋଲ ମିଠା। ବାନାମ୍ବର ଚପ୍‌ଚାପ୍ ପାଟିରେ ପକେଇଦେଲା। ଖାଇବା ସରିଛି କି ନାହିଁ, କେହି ଜଣେ ଧରେଇଦେଲା ତା' କପ୍‌ଟେ। ତା' ପିଇସାରି ମନଖୁସିରେ ବାହାରିଲା ବାନାମ୍ବର। ବାପା ଯିବାର ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଏମିତି ଗୋଟେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଜୁଟିଲା ତା' ଭାଗ୍ୟରେ, ଯେଉଁଠି ସାହିତ୍ୟକୁ ସାହିତ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟକୁ ଖାଦ୍ୟ, ଦି'ଟା ଯାକ ମିଳିଗଲା ବିନା ପରିଶ୍ରମରେ। ଚାଲି ଚାଲି ନୁହେଁ, ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଫେରିଲା ବାନାମ୍ବର ଘରକୁ। ଆଉ ସନା ଦୋକାନରେ ମୁଣ୍ଡ କୁଞ୍ଚେଇ ଠିଆ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲାନି। ସେ ସିଧା ପଶିଗଲା ତା' ଗୁହାଳ ଘରେ, ଆଉ ହଜିଗଲା ତା' ନିଦରେ।

ଦିନଯାକ ବାନାମ୍ବର ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲା ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ। ସନ୍ଧ୍ୟା ହଉ ନ ହଉଣୁ ସେ ଖୋଜି ଖୋଜି ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଗଲା ଭଞ୍ଜ କଳାମଣ୍ଡପରେ। ଏଠି ବି ତାକୁ କେହି ଜଣେ ନମସ୍କାର କରି ଭିତରକୁ ପାଛୋଟି ନେଲେ। ଦି-ଚାରିଜଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ହଲ୍ ପୂରା ଫାଙ୍କା ଥିଲା। ତଥାପି ସେ ପଛ ସିଟ୍‌ରେ ବସିଲା। ମଧୁସୂଦନଙ୍କ କବିତା ସ୍କୁଲ୍ ସାହିତ୍ୟ ବହିରେ ପଢ଼ିଥିଲା। ଅତିଥିମାନଙ୍କ ଭାଷଣରୁ ଭକ୍ତକବିଙ୍କ ବିଷୟରେ ବହୁତ କଥା ଜାଣିଲା। ହୃଦୟଟା ସତେ ଯେମିତି ଭରି ହୋଇଗଲା। ହଲ୍ ଫାଙ୍କା ଥିଲେ ବି ସଭା ଚାଲିଲା ବେଶ୍। ପାଖାପାଖି ଦି'ଘଣ୍ଟା ଅତିଥିମାନେ ଗଳି ଗଳି ଭାଷଣ ଦେଲେ। ମାଇକ୍ ଥରି ଯାଉଥାଏ। ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ଆତ୍ମା ନିଶ୍ଚୟ ତୃପ୍ତ ହେଉଥିବ; ବାନାମ୍ବର ଭାବିଲା ସଭା ସରିଛି କି ନାହିଁ, ସିଟ୍‌ରେ ବସିଥିବା ବାନାମ୍ବରକୁ ଧରେଇ ଦିଆଗଲା ଗୋଟେ ପ୍ୟାକେଟ୍। ବରା, ଆଳୁଚପ୍, ସିଙ୍ଗଡ଼ା, ମିଠା। ହଲ୍ ବାହାରେ କପେ ଚା'। ଯେହେତୁ ଲୋକ ବହୁତ କମ୍ ଥିଲେ, ବାନାମ୍ବର ଚା' ପିଉ ପିଉ, ତାକୁ ଆଉ ଗୋଟେ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଧରେଇ ଦିଆଗଲା। ଆୟୋଜକ ବୋଧେ ଭାବିଥିବେ, ପ୍ୟାକେଟ୍ ଫୋପଡ଼ା ହେବ କାହିଁକି, ବାଣ୍ଟି ଦିଆଯାଉ। ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଜଣେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଆସି ସାମ୍ନାରେ ଠିଆହେଲେ। ମୁଚୁକି ହସି କହିଲେ, 'ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲକି ଜାଣିଛି। ସଭା ସମିତିରେ ଦେଖିଛି। ହେଲେ ନାଁଟା ଭୁଲିଯାଇଛି। ନାଁ ଭୁଲିଯିବାଟା ମୋର ଗୋଟେ ଦୁର୍ଗୁଣ। ଆଜ୍ଞା, କିଛି ଖରାପ ଭାବିବେନି। ଟିକେ ଦୟାକରି ନାଁଟା କହିବେ?' ସ୍କୁଲ୍ ଛାଡ଼ିବା ପରଠୁ ବାନାମ୍ବରକୁ କେହି ତା' ନାଁ ପଚାରି ନ ଥିଲେ। ସେ ବି ଏତେଟା ପରିଚିତ ନୁହେଁ, ତା' ନିଜ ନାଁ ସହ!! ଖାଉଛି-ପିଉଛି, ବୁଲୁଛି- ନାଁର ଆବଶ୍ୟକତା ହିଁ କ'ଣ? ବାପା ଜବରଦସ୍ତି ନେଇ ତା'ର ଆଧାର କାର୍ଡ ବନେଇ ଦେଇଥିଲା। ସେଇଠି ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଛପା ଅକ୍ଷରରେ ସେ ଦେଖିଥିଲା ତା' ନାଁ। ବାନାମ୍ବର ଅଙ୍ଗେଇ ଅଙ୍ଗେଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା- "ବାନାମ୍ବର ପରିଡ଼ା"। ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ଗୋଟେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଉପରେ ଲେଖିଦେଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାନାମ୍ବର ପରିଡ଼ା, ଆଉ ତା' ହାତରେ ଧରେଇ ଦେଇ କହିଲେ, "ଆସନ୍ତାକାଲି ଭାରତୀୟ ବିଦ୍ୟା ଭବନରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଉପରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ଅଛି। ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ ଓ ସଭା ପରେ ଆମ ସହ ରାତ୍ରି ଭୋଜନରେ ଯୋଗଦେବେ।" ପ୍ୟାକେଟ୍‌କୁ ପକେଟ୍‌ରେ ଖୋପି, ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ହାତରେ ଧରି ବାନାମ୍ବର ବାହାରିଆସିଲା।

ବାନାମ୍ବରକୁ ଲାଗିଲା, ତା' କାନ୍ଧରେ କିଏ ଡେଣା ଲଗେଇ ଦେଇଛି, ଆଉ ସେ ଖୋଲା ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଛି। ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଅନୁଭବ ହେଲା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି

ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲକି ଜାଣିଛି, ସଭା ସମିତିରେ ଦେଖିଛି। ହେଲେ ନାଁଟା ଭୁଲିଯାଇଛି। ନାଁ ଭୁଲିଯିବାଟା ମୋର ଗୋଟେ ଦୁର୍ଗୁଣ। ଆଜ୍ଞା, କିଛି ଖରାପ ଭାବିବେନି। ଟିକେ ଦୟାକରି ନାଁଟା କହିବେ?' ସ୍କୁଲ୍ ଛାଡ଼ିବା ପରଠୁ ବାନାମ୍ବରକୁ କେହି ତା' ନାଁ ପଚାରି ନ ଥିଲେ। ସେ ବି ଏତେଟା ପରିଚିତ ନୁହେଁ, ତା' ନିଜ ନାଁ ସହ!! ଖାଉଛି-ପିଉଛି, ବୁଲୁଛି- ନାଁର ଆବଶ୍ୟକତା ହିଁ କ'ଣ? ବାପା ଜବରଦସ୍ତି ନେଇ ତା'ର ଆଧାର କାର୍ଡ ବନେଇ ଦେଇଥିଲା। ସେଇଠି ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଛପା ଅକ୍ଷରରେ ସେ ଦେଖିଥିଲା ତା' ନାଁ। ବାନାମ୍ବର ଅଙ୍ଗେଇ ଅଙ୍ଗେଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା- "ବାନାମ୍ବର ପରିଡ଼ା"।

ସେ ବି ଗୋଟେ ମଣିଷ, ଯାହାର ନାଁ ଅଛି, ପରିଚୟ ଅଛି। ସମାଜରେ ସ୍ଥାନ ଅଛି। ତାକୁ ବି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ମିଳିପାରେ, କୌଣସି ସଭାକୁ ଡାକରା ମିଳିପାରେ। ସାହିତ୍ୟ ଓ ଭୋଜନ ଯଦି ଏକାଠି ମିଳିପାରିଲା, ତା'ହେଲେ ଆଉ ଚିନ୍ତା କ'ଣ। ବାଟ ଦିଶିଗଲା। ଏଇ ବାଟରେ ଚାଲିଲେ ଅସୁବିଧା ନାହିଁ। ଏଇ ତା' ଜୀବନର ବାଟ, ବାପାବିହୀନ ପୃଥିବୀରେ ତା' ପାଇଁ ଈଶ୍ୱର ଏତେ ସୁନ୍ଦର ବାଟଟେ ତିଆରିଛନ୍ତି, ସେ ଜାଣିପାରୁ ନ ଥିଲା। ବାପା ନୁହେଁ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଚାଲିଲା ଘରଆଡ଼େ। ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟାକୁ କାଢ଼ି ରଖିଲା। ପେଟେ ପାଣି ପିଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲା। ସକାଳର ଜଳଖିଆ ଚିନ୍ତା ବି ଆଉ ନାହିଁ।

ତା' ପରଦିନ ସାର୍ଟ ପେଣ୍ଟ ଧୋଇ ସଫା କଲା। ପୋଷାକ କହିଲେ ତା'ର ଗାଏମୋଟ ଦି'ହଳ। ଧଳା-ନୀଳ ରଙ୍ଗର ଦି'ଟା ସାର୍ଟ ଓ ମାଟିଆ-ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗର ଦି'ଟା ପ୍ୟାଣ୍ଟ। ବାପା ଜନ୍ମ କିଣି ତା' ପାଇଁ ବନେଇ ଦେଇଥିଲା। ଅବଶ୍ୟ ଧଳା ରଙ୍ଗର ସାର୍ଟଟା ଆଉ ଧଳା ବିଶୁଳି। କଲର ପାଖରୁ ସୂତା ବାହାରି ଗଲାଣି। ବାବୁଆଣୀ ଦେଇଥିବା ପଇସାରେ ଆଉ ଦୁଇ ହଳ ସାର୍ଟ-ପ୍ୟାଣ୍ଟ ବନେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ, ନ ହେଲେ ସଭା-ସମିତିକୁ ଯିବା ମୁସ୍କିଲ ହୋଇପଡ଼ିବ। ସନ୍ଧାନ ମିଳେନି। ପାଞ୍ଚଟା ବେଳୁ ବାଳାମୁର ବାହାରିଗଲା ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଧରି। ଏଥର ଜାଗାଟା ପାଇବା ଟିକେ କଷ୍ଟ ହେଲା। ତଥାପି ପଚାରି ପଚାରି ସେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ଛ'ଟା ନ ବାଜୁଣୁ। ପୁଣି ସେଇ ରକମ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା। ଜମାଣିଆ ଭାଷଣ। ଭାଷଣ ପରେ ବରା-ପିଆଜି ପ୍ୟାକେଟ୍ ନୁହେଁ, ଭରିଭୋଜନ। ଭାତ, ଡାଲମା, ଘାଣ୍ଟ ତରକାରି, ଟମାଟୋ ଖଟା, ପାମ୍ପଡ଼ ଆଉ ଶେଷରେ ଖିରି। ବାଳାମୁର ବେକେ ଯାଏଁ ଖାଇଲା। ଖାଇସାରି କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲା। କାଳେ କିଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଦେବା ହେଲେ, ଏଠି ଟିକେ ଗହଳି ଅଧିକ ଥିଲା। କେହି ତା' ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେନି। ସେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବାହାରି ଆସିଲା।

ତା' ଆରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କୁଆଡ଼େ ଯିବାର ନ ଥିଲା। କେଉଁଠୁ କିଛି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ନ ଥିଲା। ମନ କ'ଣ ଅୟ ଧରିବା ବାଳାମୁର ଚାଲିଲା। ପ୍ରଥମେ ଗଲା ଭଞ୍ଜ କଳାମଣ୍ଡପ, ସେଠି କ'ଣ ଗୋଟେ ଡ୍ରାମା ଚାଲିଥିଲା। ସେ ଭିତରକୁ ଗଲାନି, ପୁଣି ଚାଲିଲା। ପହଞ୍ଚିଲା ଜୟଦେବ ଭବନରେ। ସେ ନାଁ ଶୁଣି ନ ଥିବା କେଉଁ ଗୋଟେ ପତ୍ରିକାର ବାର୍ଷିକୋତ୍ସବ ଚାଲିଥିଲା। ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଯେତିକି ଲୋକ, ମଞ୍ଚ ତଳେ ସେତିକି ନ ଥିଲେ। ସେଇଠି କେହି କାହାକୁ କହୁଥିବାର ଶୁଣିଲା- 'ଆଜିର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ବାହାରିକି ବି ଲୋକ ନାହାନ୍ତି। ଏ ରାଜ୍ୟରେ କ'ଣ ସାହିତ୍ୟ ବଞ୍ଚିବ?! ଏତେ କଷ୍ଟରେ ପତ୍ରିକା ବାହାର କର, ତାକୁ ବଞ୍ଚେଇକି ରଖ, ତା' ପାଇଁ ଉତ୍ସବ କର, ପୁଣି ଲୋକ ବି ଯୋଗାଡ଼ କର। ତା'ଠୁ ପତ୍ରିକା ମରିଯିବା ଭଲ।' ଈଶ୍ୱର ସତେ ଅବା ଏଇ କଥୋପକଥନ ତା'ରି ପାଇଁ କରେଇଥିଲେ। ଏଣିକି ଠିକ୍ ବାଟଟା ମିଳିଗଲା। ଅଯଥା ଏଠି ସେଠି ବୁଲିବା ଦରକାର ନାହିଁ। ଖବରକାଗଜରେ 'ଆଜିର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ' ଦେଖିଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କେଉଁଠି ହେଉଛି, କେତେଟା ବେଳେ। ପ୍ୟାକେଟ୍ ଧରି ଖୁସି ମନରେ ବାହାରି ଆସିଲା ବାଳାମୁର।

ପ୍ରତିଦିନ ଭୋରୁ ଭୋରୁ ଉଠି ବାଳାମୁର ଦଉଡ଼େ ମିଶ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘର ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାକୁ, ଆଉ କେହି ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଜିର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ଚଟାପଟ୍ ଟିପିନିଏ ସାହିତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ତାଲିକା। ପ୍ରତିଦିନ ଥାଏ ଏକାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ। ତାକୁ ବାଛିବାକୁ ପଡ଼େ, କେଉଁଟାକୁ ଯିବ ଆଉ କେଉଁଟାକୁ ନ ଯିବା ଏଇଠୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ବାଳାମୁରର ନୂଆ ଜୀବନଯାତ୍ରା। ମିଳିଗଲା ବଞ୍ଚିବାର ନୂଆ ରାହା। ରାଜଧାନୀରେ ହେଉଥିବା ଛୋଟ ବଡ଼ ସବୁ ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ଆପଣ ବାଳାମୁରକୁ ପାଇବେ। ସଭା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବାଳାମୁର ପହଞ୍ଚି ଯାଏ, ଅତିଥି ପହଞ୍ଚି ଥାଆନ୍ତୁ କି ନାହିଁ। ବାଳାମୁରକୁ ଦେଖି ଆୟୋଜକଙ୍କ ମନରେ ଦମ୍ ଆସେ। ଯାହାହେଉ, କେହି ଜଣେ ତ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା। ଏଣିକି ଆଉ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ। ସଭା ହେଉଯିବ। ଭାଷଣ ଭଲ ଲାଗୁ କି ନ ଲାଗୁ, ଘଣ୍ଟେ ଜାଗାରେ ସଭା ଦି-ତିନି ଘଣ୍ଟା ଯାଏଁ ଚାଲୁ, ସେ କିଛି ବୁଝୁ କି ନ ବୁଝୁ - ବାଳାମୁର ଦେଶ୍ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହ ଅଦିବଳ ଭାବରେ ଚିକ ସିଟ୍‌ରେ ବସିରହେ ସଭା ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ସଭା ସରିଲେ ତା' ପିଛ, ପ୍ୟାକେଟ୍ ଧରି ବାହାରେ। ଆଉ ରାତି ଖାଇବା ମିଳିଗଲେ ତ ବଢ଼ିଆ। ଦିନକୁ ଦିନ ସାହିତ୍ୟ ସଭା ସଂଖ୍ୟା ଏତେ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି, ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ କଷ୍ଟ ହୁଏ, କେଉଁ ସଭାକୁ ଯିବ ବା ନ ଯିବା ଏମିତି ବି ହୁଏ, ଗୋଟେ ସଭାରେ ଯୋଗଦେଇ, ପ୍ୟାକେଟ୍ ଧରି ବାଳାମୁର ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବାହାରି ଆସେ, ଆଉ ଅଲଗା ଗୋଟେ ସଭାରେ ଯୋଗଦେଇ ପୁଣି ଗୋଟେ ପ୍ୟାକେଟ୍ ହାତାଏ। ପ୍ୟାକେଟ୍ ବିନା ସାହିତ୍ୟ ସଭା ଆଉ ହେଉନି। ଏମିତିରେ ଡାକି-ହାକି, ଖୋସାମତ କରି ଲୋକଙ୍କୁ ସାହିତ୍ୟ ସଭାକୁ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼େ। ପ୍ୟାକେଟ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ, ସାହିତ୍ୟକୁ ନେଇ ସଭା ବା ଉତ୍ସବ ହେବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼ିବ।

ସଭାରେ ଯେତେ ଲୋକ ଏକାଠି ହୁଅନ୍ତି ଅଧିକାଂଶଙ୍କର ମନ ସଭାଠି ନ ଥାଏ। କିଏ କ'ଣ କହୁଛି, ଶୁଣିବାରେ ସାମାନ୍ୟତମ ଆଗ୍ରହ ନ ଥାଏ। ତେଣେ ସଭା ଚାଲିଥାଏ, ଏଣେ ଗୁଳିଖଟି, କମେଣ୍ଟ ମରାମରି ଚାଲିଥାଏ। ବେଶ୍ କିଛି ଲୋକ ମୋବାଇଲ୍ କେଣ୍ଟୁଥାନ୍ତି। ସତେ ଯେମିତି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ବସି ମୋବାଇଲ୍ କେଣ୍ଟିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ସଭାକୁ ଆସିଛନ୍ତି। ସବୁକଥା ମନଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଶୁଣୁଥିବା ଅଳ୍ପ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାଳାମୁର ଅନ୍ୟତମ। ସେ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ଶୁଣେ, ବୁଝିଯାଏ ବକ୍ତାମାନଙ୍କ ଭାଷଣରେ। ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ, ବାଳାମୁର ଭଳି ନିଷ୍ଠାପର ଶ୍ରୋତା ହିଁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସମ୍ବଳ। ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ବଞ୍ଚିବ ଓ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବ।

ତିନିଶ ପଁଷଠି ଦିନ - ପାଖାପାଖି ସାତ ଶହ ସଭା। ପ୍ରାୟ ସବୁ ସଭାରେ ଆପଣ ବାଳାମୁରକୁ ପାଇବେ। ଠିକ୍ ସମୟରେ ସେ ପହଞ୍ଚେ, ଆଉ ସଭା ସରିବା ପରେ ହିଁ ବାହାରେ। ଅବଶ୍ୟ ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦର କି ଜାନୁଆରି ଛବିଶ ଭଳି ଛୁଟିଦିନ ପରଦିନ ଖବରକାଗଜ ବାହାରୁ ନ ଥିବାରୁ ତାକୁ ଟିକେ ଅସୁବିଧା ହୁଏ। ତଥାପି ସେ ଟେର୍ ପାଇଯାଏ, ଆଉ ସଭା ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ। ତେଣୁ ବର୍ଷଯାକ ବାଳାମୁର ବିଜି। ଏବେ ତ ଦିନବେଳା ବି ସଭା ସମାରୋହ ହେଉଛି, ଆଉ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବି ମିଳୁଛି। ଆଜିକାଲି ସାହିତ୍ୟକୁ ନେଇ ବଡ଼ ବଡ଼ ମହୋତ୍ସବ ହେଉଛି ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଟେଲ୍‌ରେ। ତା' ପୁଣି ବି' ଦିନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି। ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ବାଳାମୁରକୁ ଟିକେ ଅଡୁଆ ଲାଗୁଥିଲା ହୋଟେଲ୍‌ରେ ହେଉଥିବା ସାହିତ୍ୟ ଆସରକୁ ଯିବାକୁ। କିନ୍ତୁ କିଛି ନ ଭାବି ସେ ଏଣିକି ଚାଲିଯାଉଛି। ହୋଟେଲ୍‌ରେ ହେଉଥିବା ସଭାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଅଲଗା ଦି-ହଳ ସାର୍ଟ-ପ୍ୟାଣ୍ଟ ରଖିଛି, ଯାହା ସେ ଅନ୍ୟ ସଭାମାନଙ୍କୁ ଗଲାବେଳେ ପିନ୍ଧେନି। ଏସବୁ ସଭାରେ ବାହାରୁ ଆସିଥିବା ଲୋକମାନେ ହିନ୍ଦୀ-ଇଂରାଜୀରେ କ'ଣ କୁହନ୍ତି, ସେ ବିନ୍ଦୁ-ବିସର୍ଗ କିଛି ବୁଝିପାରେନି। ତଥାପି ସେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ବସିରହେ। ଭାରି ଜଗିରଖି ବସିବାକୁ ପଡ଼େ। କାଳେ କିଏ କ'ଣ କହିଦେବ କି ପଚାରି ଦେବ। ଏହି ହୋଟେଲ୍ ମହୋତ୍ସବମାନଙ୍କରେ ଦିନଯାକ ସଭା ଚାଲେ। ମଝିରେ ମଝିରେ

ଚା-ବିସ୍କୁଟ୍ ଓ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବ୍ରେକ୍। ଭାରି ମଜା ଲାଗେ ସେଇ ଦିନମାନ। ସଭା ଚାଲିଥିବା ବେଳେ ଯେତିକି ଲୋକ ନ ଆନ୍ତି, ଠିକ୍ ଖାଇବା ଆରମ୍ଭ ହେଲାବେଳକୁ କୁଆଡୁ କେଜାଣି ପଇପଇ ହୋଇ ମାଡ଼ି ଆସନ୍ତି। ଲମ୍ବା ଲାଇନ୍ ଲାଗେ। ଠେଲାପେଲା ହୁଏ। ବାଳାମୁର କିନ୍ତୁ ହାର୍ ମାନେନି। କହୁଣି ଠେସା ଖାଏ ପଛେ, ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ ଖାଦ୍ୟ ଭର୍ତ୍ତିକରି ନେଇ ଆସେ। ଗୋଟେ କୋଣରେ ଠିଆହୋଇ ମନଭରି ଖାଏ। ଏହି ହୋଟେଲ୍ ମହୋତ୍ସବମାନଙ୍କୁ ବାଳାମୁର ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ। ବର୍ଷକୁ ପାଞ୍ଚ-ଛଅଟା ଚା ବେଶୀ ଜୁଟିଯାଉଛି। ହୋଟେଲ୍ ଗଲାବେଳକୁ ବାଳାମୁର ଚାଲି ଚାଲି ନୁହେଁ, ଅଟୋରେ ଯାଏ। ଏବେ ବି ବାବୁଆଣୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲୁଚେଇ ତାକୁ ମାସକୁ ମାସ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଦିଅନ୍ତି। ଚା-ପାନ, ଅଟୋ ଖର୍ଚ୍ଚ ସେଇଥିରୁ ଉଠିଯାଏ।

ସଭା ଯାଇ ଯାଇ ବାଳାମୁର ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାୟ ସବୁ ସାହିତ୍ୟିକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଗଲାଣି। କିଛି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସାହିତ୍ୟିକଙ୍କ ସହ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇଗଲେ ବାଳାମୁରକୁ ଭଲ ଲାଗେ, ବାଳାମୁର ହାତ ଯୋଡ଼ି ନମସ୍କାର କରେ। ସେମାନେ ବି ପ୍ରତି-ନମସ୍କାର ଜଣାନ୍ତି। ବାଳାମୁର ଛାତି କୁଦ୍ଧେମୋଟ ହୋଇଯାଏ। ପାଦ ଆଉ ମାଟିରେ ଲାଗେନି। ସେ ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ିବୁଲେ। ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ସେ ଯାଇ ତା' ନୁଆଁଣିଆ ଗୁହାଳ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ, ଆଉ ଶୋଇପଡ଼େ। ସ୍ୱପ୍ନରେ ବି ସେ ସାହିତ୍ୟ ସଭା ହିଁ ଦେଖେ। ଆଉ ଭାଷଣ ଶୁଣେ। ଆଉ ବି ପ୍ୟାକେଟ୍ ଖାଏ। ବାଳାମୁରର ପେଟ ଓ ଆତ୍ମା, ଦି'ଟାଯାକ ଭରୁଥିଲା ସାହିତ୍ୟ। ଆପଣମାନେ ଭାବୁଥିବେ, ମୁଁ ବାଳାମୁର ବିଷୟରେ ଏତେ କଥା ଜାଣିଲି କେମିତି। ନା ମନରୁ ପାନ୍ଦି ବୁଜା ଗାଳୁଗପ କହୁଛି ଆପଣମାନଙ୍କୁ। ତାଇଁ ଆଜ୍ଞା, କହୁଛି ଶୁଣନ୍ତୁ। ଏଇସବୁ କଥା ବାଳାମୁର ହିଁ ମତେ କହିଛି। ମୁଁ ଖବରକାଗଜରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ସ୍ତମ୍ଭ ଲେଖେ। ଦି' ଚାରିଟା ଗପ ଲେଖିଛି। ସାମ୍ବାଦିକତା କରେ। ସାମ୍ବାଦିକ ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ସବୁ ସଭା-ସମିତିରୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଏ। କିଛି ସଭାକୁ ବୃତ୍ତିଗତ କାରଣରୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ, ଆଉ କିଛି ସଭାକୁ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଯାଏ। ବେଳେବେଳେ କବିତା ପଢ଼ିବାକୁ ବି ତକରା ଆସେ। ଯଦିଓ ମୁଁ କବି ନୁହେଁ, ତାକରା ପାଇଲେ ତଟାପଟ୍ କବିତାଟେ ଲେଖିବାକୁ ବେଶୀ କଷ୍ଟ ହୁଏନି। ଯେତେ ସଭାକୁ ଯାଏ, ସବୁଠି ମୁଁ ବାଳାମୁରକୁ ଭେଟେ। ମୁଁ ଜାଣିପାରେନି ଇଏ କିଏ। ଯେହେତୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତଟା ଖୁବ୍ ଛୋଟ, ଆଉ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି, ବାଳାମୁରକୁ ନ ଜାଣିଥିବା କାରଣରୁ ମୋ ମନରେ କୌତୂହଳ ହୁଏ ଯେ, ଏମିତି କିଏ ଅଛି, ଯେ ସବୁ ସଭାକୁ ଯାଉଛି, ଆଉ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହ ବସି ଭାଷଣ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣୁଛି; ଅଥଚ ସେ ଲେଖାଲେଖି ଦୁନିଆ ସହ ସଂପୃକ୍ତ ନୁହେଁ। ଦିନେ ଗୋଟେ ସଭା ପରେ ମୁଁ ତାକୁ ଚା' ପିଇବାକୁ ଡାକିଲି ପାଖ ଓମ୍‌ଫେଡ୍ ଷ୍ଟଲ୍‌କୁ। ଚା' ମୁହଁ ଶେତା ପଡ଼ିଗଲା। ତାକୁ ଲାଗିଲା, ମୁଁ ତାକୁ ଜେରା କରିବାକୁ ଡାକୁଛି, ଆଉ ସେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବ। ଅଙ୍ଗଅଙ୍ଗ ହୋଇ ଆସିଲା, ଥରଥର ହାତରେ ଚା' କପ୍ ଧରିଲା। ମୁଁ ତାକୁ ଚା' ନାଁ ପଚାରିଲି। କଉଠି ରହୁଛ ପଚାରିଲି। ଦି-ଚାରିପଦ କଥା ହୋଇ ପଳେଇ ଆସିଲି। ଏଣିକି ସଭା-ସମିତିରେ ଦେଖା ହେଲେ, ମୁଁ ତା' କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକେଇଦିଏ। ହସିଦିଏ। ସେ ବି ହସେ। ଧୀରେ ଧୀରେ ବନ୍ଧୁତା ହେଲା, ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମିଲା। ଆଉ ଏମିତି କେତେ ଦେଖାସାକ୍ଷାତ ପରେ ଚା' ପିଉ ପିଉ ସେ ତା' କାହାଣୀ କହିଲା, ଯାହା ମୁଁ ଅବିକଳ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଶୁଣେଇଲି। ହେଲେ, ଦୁଃଖର କଥା ବାଳାମୁରକୁ ଆଉ ସବୁ ସଭା-ସମିତିରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନି। ସେ ବି ଆଉ ସବୁ ସଭା ସମିତିକୁ ଯାଉନି। ଏହାର କାରଣ ଆପଣମାନେ ତା'ରି ମୁହଁରୁ ଶୁଣନ୍ତୁ, ଯାହା କି ଏଇ କାହାଣୀର ଶେଷ କଥା।

'ମୁଁ ସବୁ ସଭାକୁ ଯାଏ। କାରଣ କେବଳ ସଭା ଶେଷରେ ମିଳୁଥିବା ପ୍ୟାକେଟ୍ ନୁହେଁ, ମତେ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିବାକୁ ଓ ଶୁଣିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ। ପିଲାଦିନୁ ମତେ ସାହିତ୍ୟ ଭଲ ଲାଗିଆସିଛି। ନିଜେ କିଛି ଲେଖିପାରେନି। ମୋ ଦ୍ୱାରା ହୁଏନି। ବହୁତ ଥର ଚେଷ୍ଟା କରିଛି। କିନ୍ତୁ ବିଫଳ ହୋଇଛି। ତେଣୁ ଲେଖକମାନେ ମୋତେ ଈଶ୍ୱର ଭଳି ଲାଗନ୍ତି। ଯେଉଁମାନେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଲେଖୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏତେ ପାଖରୁ ଦେଖିବାର, ଶୁଣିବାର ସୁଯୋଗ ମୁଁ ହାତଛଡ଼ା କରିବାକୁ ଚାହେଁନି। ତା'ଛଡ଼ା ଖାଇବା ବି ତ ଯୋଗାଡ଼ ହୋଇଯାଏ। ସଭା ସମିତି ଯିବା ପୂର୍ବରୁ, କେତେ କେତେ ରାତି ମୁଁ ଭୋକରେ କାଟିଛି। ପେଟ କାମୁଡ଼େ। କିଁ କିଁ ହୁଏ। ବୁଢ଼ା ମୁଠେ ଖାଇ, ପାଣି ପିଇ ମୁଁ ଶୋଇପଡୁଥିଲି। ଭୋକର କଷ୍ଟ ଯିଏ ଭୋଗିଛି, ସିଏ ଜାଣିଛି। କହିହେବନି କି ବୁଝେଇ ହେବନି। ସାହିତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ବାଟ ଫିଟେଇ ଦେଇଥିଲା। ଏଣିକି ଦିନଯାକ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଥିଲି ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ। ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ଚାଲିଥିଲା।

ଦିନେ ଜୟଦେବ ଭବନରେ ଗୋଟେ ବଡ଼ ସଭା ହେଉଥିଲା। ମନ୍ତ୍ରୀ, ଅଫିସର କି ବଡ଼ ସାହିତ୍ୟିକ ଅତିଥି ନ ଥିଲେ। ଜଣେ ବୁଢ଼ା ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ସଭାପତିତ୍ୱ କରୁଥିଲେ। ଆଉ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଚାଷୀକୁ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଆସନରେ ବସାଯାଇଥିଲା। ମୁଁ ମଝିଆମଝି ବସିଥିଲି। ଆୟୋଜକ ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ କହିଲେ, 'ଏ ଅନ୍ୟ ସବୁ ସଭା ପରି ନୁହେଁ। ଏ ଏକ ଅଭିନବ ସଭା। ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ସଭା। ଏଠି କେହି ଅତିଥି ନାହାନ୍ତି। ସମସ୍ତେ ଆତ୍ମୀୟ। ଆମେ ଭାଷା-ସାହିତ୍ୟ-ସମାଜ ବିଷୟରେ ଖୋଲାଖୋଲି ଆଲୋଚନା କରିବା। ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ଭାବରେ ଆମକୁ କିଛି କହିବା ପାଇଁ ପଞ୍ଚମ ଧାଡ଼ିରେ ବସିଥିବା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାଳାମୁର ପରିଡ଼ାଙ୍କୁ ମଞ୍ଚକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛୁ।' ମତେ ଆକାଶରୁ ଖସିଲା ପରି ଲାଗିଲା। ସମସ୍ତେ ମତେ ଅନେଇଛନ୍ତି। କ'ଣ ଯେ କହିବି। ଖସିଯିବାର ବାଟ ନାହିଁ। କୁଢ଼େଇ କୁଢ଼େଇ ମଞ୍ଚକୁ ଗଲି। ପ୍ରଥମ (ଓ ବୋଧେ ଶେଷ) ଥର ପାଇଁ ମଞ୍ଚ ଉପରେ ମଖମଲୀ ଗଦି ବାଲା ଚେୟାରରେ ବସିଲି। ବସୁ ବସୁ କେହି ଜଣେ ଫୁଲତୋଡ଼ା ଧରେଇ ଦେଲେ। ଦେହରୁ ଗମ୍ ଗମ୍ ଘାଳ ବାହାରି ଯାଉଥାଏ। ମୋ ନାଁ ଡକାହେଲା। କହିଲି, 'ପିଲାଦିନୁ ମୁଁ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼େ, ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିବାକୁ ଭଲଯାଏ, ସାହିତ୍ୟ ବଞ୍ଚେ। ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁଠି ପତ୍ରିକା କି ବହି ଖଣ୍ଡେ ପାଇଲେ ପଢ଼େ ଓ ସାଇତି ରଖେ। ଆମେମାନେ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିଲେ ହିଁ ଆମ ସାହିତ୍ୟ ବଞ୍ଚି ରହିବ। ଧନ୍ୟବାଦ।'

ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ଯାଏଁ ତାଳିମାଡ଼ ହେଲା। ସଭାସ୍ଥଳ କମ୍ପି ଉଠିଲା। ମତେ ବାମୀ ଶାଲ୍, ଚାରକସିରେ ତିଆରି କୋଣାର୍କ ଚକ୍ର ଦେଇ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ କରାଗଲା। ସେବେଠୁ ମୁଁ ଆଉ ସବୁ ସଭା ସମିତିକୁ ଯାଉନି। ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାୟ ମଞ୍ଚରେ ବସନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ କୃତିତ୍ୱ ଶ୍ରୋତା ଭାବରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମେଳରେ ବସିବା ଦେଖିଛି। ମୁଁ ବି ସେଇ ପନ୍ଥା ଆପଣେଇଛି। ଥରେ ଅତିଥି ହେଲାପରେ, ଆଉ ସାଧାରଣ ଶ୍ରୋତା ଭାବରେ ସଭାରେ ବସିବା କାଇଁ ମତେ ଠିକ୍ ଲାଗୁନି। କହିବାକୁ ଗଲେ ବସି ହେଉନି। ତା'ଛଡ଼ା ସମସ୍ତେ ଥରେ ଜାଣିଗଲା ପରେ, ମତେ ଲାଗୁଛି, ମୁଁ ଯେମିତି ଧରାପଡ଼ିଯାଇଛି। ସମସ୍ତେ ମତେ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଜାଣୁଛନ୍ତି। ମୋ ମୁଖା ସତେ ଅବା ଖସିପଡ଼ିଛି। ଆପଣ କୁହନ୍ତୁ ଏବେ ବାଳାମୁର କରିବ କ'ଣ?

❑

ବ୍ୟାଧି

କେଶବ ଦାସ

ସେ ଉ ଯେଉଁ ଧଳେଇ କୁଣ୍ଡେଇ ନଈ ନଈ ଲୋକଟା ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉ ଯାଉ ଥକି ଥକି ରହିଯାଉଛି ଅଣ୍ଟାଟାକୁ ଦି'ହାତରେ କୁଣ୍ଡେଇ ଧରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରି, ଲୋକେ ତାକୁ ତୁରି ବୋଲି ଡାକନ୍ତି। ହୁଏତ ତା'ର ପୁରା ନାଁଟା ସମସ୍ତେ ଜାଣିନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ଜାଣି ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛନ୍ତି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଚାହି ନାହାନ୍ତି। ଚମଡ଼ାର ରଙ୍ଗ କଳା, ମୁଣ୍ଡ ବାଳର ରଙ୍ଗ ପାଉଁଶିଆ ଆଉ ଆପଣ ମାନନ୍ତୁ ବା ନ ମାନନ୍ତୁ, ଦାନ୍ତ ଧାଡ଼ିଏର ରଙ୍ଗ ସଫେଦ ଧଳା - ଚିକ୍ ଚିକ୍ ମାରୁଥାଏ ବରଫା ରାତିରେ ବିଜୁଳି ଚମକିଲା ପରି। ବୟସ ଚାଳିଶି ବୟାଳିଶି ହେବ ବୋଧେ, ଗୋଡ଼ା, କିନ୍ତୁ ମୋଡ଼ିମାଡ଼ି ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଙ୍ଗିଟା ସହ କାନ୍ଧ ହାଡ଼ ଚିଶୁଥିବା ଛାତି ଉପରେ ମୋଟା ଧଳା ଧାରଦିଆ ନାଲି ଗଞ୍ଜି ଦେଖିଲେ ମନେହେବ ଆଖଡ଼ାର ଯବାନ ପହିଲିମାନ କେବେ ଥିଲା ଯେମିତି।

ଆମରି ସାମ୍ନାସାମ୍ନି ହେଉଗଲା ବେଳେ ତୁରି କହିଲା "ଦିବାକର ବାବୁ, ନମସ୍କାର ଆଜ୍ଞା!" ମୋତେ ନୁହେଁ, ମୋ ସହ ଚାଲୁଥିବା ମୋ ପୁରୁଣା ଇଞ୍ଜିନିଅର ବନ୍ଧୁ ଦିବାକରକୁ ହାତ ଯୋଡ଼ି ନମସ୍କାର ହେଲା। ଦିବାକର ହସି ହସି କହିଲା, "ଆଉ, ତୁରି ଆଜି କାମରେ ନା ଛୁଟିରେ? ବାବୁଙ୍କୁ ନୂଆରେ ହୋ ସା'ରେ ନୂଆ ଆସିଛନ୍ତି- ବହୁତ ନାମକରା ଡାକ୍ତର।"

"ନମସ୍କାର ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କ କୃପା ରହୁ।" ତୁରି ଗାଲର ବଳିରେଖାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ମୁରୁକି ହସରେ ମୋର ସ୍ୱାଗତ କଲା।

"ଭଏ ହେଲା ତୁରି," ଦିବାକର ମୋ ଆଡ଼େ ଅଙ୍ଗୁଳି କହିଲା, "ଆଉ ବାବୁନାହିଁ, କି କେହି ବନାଉ ନାହାନ୍ତି। କ'ଣ ତୁରି, ଠିକ୍ କହିଲି ନା ନାହିଁ?"

"ସତ ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ କହିବାଟା ଠିକ୍। ହେଲେ ମୋ କାମରେ ହେଳା କରୁନି ଆଜ୍ଞା। ଦେହଟା ଖରାପ ହେଲେ ମୁଁ କିସ କରିବି ଯେ?" ତୁରି କେମିତି ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ହସରେ ଗୁଡ଼େଇ ଗୁଡ଼େଇ ହେଉଗଲା।

"ହଉ, ହଉ କେବେ ଆମ ନୂଆ ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖା କର, ସବୁ ଭଲ କରିଦେବେ," ଦିବାକର ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଭସାରାରେ କହିଲା।

ତୁରି ଧିମେଇ ଗଲା, ଆଉ ଆମେ ଆଗେଇ ଗଲୁ। ଦିବାକର କହି ଚାଲିଲା, "ଭଲ ଲୋକଟା, ନିହାତି ଭଲ।"

ଗାଠିଏ ବର୍ଷ ତଳେ ଯେତେବେଳେ ଏଇ ବିରାଟ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାଟା ଏଇ ପାହାଡ଼ିଆ ଜଙ୍ଗଲିଆ ଭୂଇଁରେ ଗୋଟାଏ ରାକ୍ଷସ ଭଳି ଠିଆହେଲା, ତାକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ତୁରିର ବାପା ଆଉ ତା' ଭଳି ଅନେକେ ଖାଲି ନିଜର ଜମି ଛାଡ଼ି ନ ଥିଲେ, ଏଇଠି ଖଟିଥିଲେ। କିଏ ଗଦା ଗଦା ଅଳିଆ ଓଳେଇଲା ତ କିଏ ଇଟା ସଜାଇଲା, କିଏ କଞ୍ଚା କାନ୍ଥରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିଲା ତ କିଏ ରାସ୍ତା ଧାରରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଦେବଦାରୁ ଚାରା ପୋତିଲା। କିଏ ଗୋଡ଼ି ପଥର ବୋହିଲା ତ କିଏ ଚାହା ପାଣି ପାନ ପରଶିଲା। ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଶା ଥିଲା, ସବୁ ଘରୁ ଜଣକୁ ବି ହଉ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ କାରଖାନାରେ ଚାକିରି ଖଣ୍ଡେ ମିଳିବା ସେଇ ଆଶାରେ ଗରିବ ଗୁରୁବା ଜମି ଜଙ୍ଗଲ ନଦୀ ନାଳ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଛାଡ଼ି ଏଇ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରେ ଆଉ ଇଆରି ଆଗ ପଛରେ ଦିନାକେତେ ଲଟରପଟର ହେଲେ। ଯାହାର ଆଶା ଆଶାରେ ରହିଗଲା, ସେ

ସବୁ ଛାଡ଼ିଛୁଡ଼ି ଏଇ ଧୂଆଁଧାଉଁଳିଆ ସହରରୁ ବହୁତ ଦୂରକୁ ଅନ୍ୟ ସହରକୁ ଚାଲିଗଲେ- ମୂଳ ଲାଗିବା ପାଇଁ, ଖେତ କାରଖାନାରେ ଖଟିବା ପାଇଁ, ଆଉ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହରିଆ ବାବୁ ବାବୁଆଣୀଙ୍କ ଘରେ ଅଳାବଳା କାମ କରିବା ପାଇଁ।

ବର୍ଷକରେ ଥରେ ଗାଁକୁ ଆସିବା ହୁଏ, ହେଲେ ଏ ଗାଁଟା ଆଉ ସେ ଗାଁ ପରି ନାହିଁ। ଆଖି ପାଇବା ଯାଏଁ, ବହୁ ଦୂର ଯାଏଁ ଆଉ ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ। ଆମ୍ବ ଗୋଟା, ପଣସ ବଣ, କିଆବୁଦା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ। ଅଛି ଖାଲି ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ବଖୁରିଆ ଘରସବୁ ତଳିଆ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆଉ ତିନି ବଖରିଆ, ଚାରି ବଖରିଆ ଘରସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ। ତା'ରି ମଝିରେ ବଉଡ଼ା ରାସ୍ତା, ବିଜୁଳି ଖମ୍ବ, ଖେଳ ମଇଦାନ ଆଉ ସଞ୍ଜ ସକାଳେ ବସ-ଉଠ ହେବା ପାଇଁ, ଚାଲିବା ବଉଡ଼ିବା ପାଇଁ ପାର୍କ ବି। ହେଲେ ଏ ସବୁ ବାହାରୁ ଆସୁଥିବା ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ମାନେ ରଖେନା। ଏ ସବୁ ସରକାରୀ, ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରେ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ।

ସେଇ ବଖରିଆ ଘରଗୁଡ଼ା ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ତୁରିରା ଏକା ରହେ। ବାପ ମରିଗଲା ପରେ ତୁରିକୁ କାମଟା ମିଳିଲା କାରଖାନାରେ। ହେଲେ ତିନି ବର୍ଷ ଯାଇଛି କି ନାହିଁ ମା' ବି ମରିଗଲା। ବିମାରିଟା କ'ଣ ଠିକ୍ ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ। କିଛି ଗୋଟାଏ ପେଟରେ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଲା ଭଳି ମନେହେଲା। ତୁରି କିନ୍ତୁ ମା'ର ବହୁତ ସେବାଯତ୍ନ କରିଥିଲା। ରୋଷେଇରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କପଡ଼ା ଧୋଇବାରୁ ନେଇ, ରାତି ଅଧରେ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ବଇଦ ଡାକି ଆଣିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏସବୁ କାମ କରିଛି ତୁରି। ହେଲେ ଦିନକୁ ଦିନ ମା'ର ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା। ଏଣେ ଅପରେସନ୍ ପାଇଁ ପଇସା ନ ଥିଲା କି ଇଚ୍ଛା ବି।

ମା' ଗଲା ପରେ ଭାଇ ଦି'ଟା ସାଙ୍ଗହେଇ ବମ୍ବେ ଚାଲିଗଲେ। ସେଇଠି ଭଲ କାମ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଏବେ ଅଠର ବର୍ଷ ହେଇଗଲାଣି। ବର୍ଷରେ ଥରେଅଧେ ଆସନ୍ତି। ଯା' ଭିତରେ ଯେଉଁ ଜରୁରୀ କଥାଟା ହୋଇନାହିଁ ସେଇଟା ହେଲା ତୁରିର ବାହାଘର। ଏଇ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାର ବଖରିଆ ଘରେ ତୁରି ଏକୁଟିଆ ହେଇ ରହିଯାଇଛି ଅଠର ବର୍ଷ ଧରି। ଆଉ ବାହାଘର କଥା କେହି ଉଠାନ୍ତି ନାହିଁ କି ସେ ନିଜେ ବି କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରିନାହିଁ। କେତେବେଳେ କେମିତି କାରଖାନାରେ ଇଞ୍ଜିନିଅର କି କିରାଣି କି ପିଅନ ଅଛାମଜାରେ ତୁରିର ଅବିବାହିତ ଜୀବନ ଉପରେ ଟିପ୍ପଣୀ କରନ୍ତି। ତୁରି ନିଜେ ରୋଷେଇ କରେ, ଘର ଓଳାଏ, ଲୁଗା ଧୁଏ ଆଉ ବାସନ ମାଜେ ବୋଲି ସେମାନେ ହସନ୍ତି ଆଉ କହନ୍ତି, "ବିଚାରା, ବାହାରେ ସିନା ମରଦ ପିଲା ବେଶ ପିନ୍ଧିଛି, ହେଲେ ଘରେ ମାଇକିନାଟା।" ଆଉ କିଏ କହନ୍ତି, "ତୁ ବାହା ହେଉ ନାହିଁ ନା ତୋତେ କେହି ପସନ୍ଦ କଲେ ନାହିଁ?" ତୁରି ଚୁପ ହେଇ ରହିଯାଏ। କଥା କଟାକଟି କରି ଝଗଡ଼ାଝଟି କରିବା ତା' ସ୍ୱଭାବରେ ନାହିଁ। ଶୁଖିଲା ହସରେ ସବୁ ଆକ୍ଷେପକୁ ଉଡ଼େଇଦେଇ ସେ ଘରକୁ ଚାଲିଆସେ, ଏକା ଏକା। ତୁରି ଅନେକ ବସିଥାଏ ଛୁଟିଦିନକୁ। କାରଖାନା ନ ଯାଇ ଘରେ ବସି ରହେ। ନା କେହି ଆସନ୍ତି ନା କାହା ପାଖକୁ ଯାଇ ହୁଏ।

ହେଲେ ଅଣ୍ଟାଟା କାଟେ। ବେକ ମୂଳଟା ବିନ୍ଧେ। ମେରୁଦଣ୍ଡଟା ଏଠିସେଠି ଛୁଞ୍ଚି ଫୋଡ଼ି ହୁଏ। ଶିରା ସବୁ ଟାଣ ଟାଣ ଲାଗେ। ମାଉଁସପେଶୀ ସବୁ ପଥର ଭଳି ମନେ ହୁଏ। ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇ ହୁଏ ନାହିଁ କି ବସି ହୁଏ ନାହିଁ। ତୁରିର ଅବସ୍ଥା ଧୀରେ ଧୀରେ ଅସମ୍ଭାଳ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା। ଆଉ ସବୁବେଳେ ଛୁଟି ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ ହେଇହୁଏ ନାହିଁ। ଛୁଟି ବି ନ ଥାଏ, ଆଉ ସାର୍ ବି ବିଗିଡ଼ନ୍ତି। କୁହନ୍ତି "ଯଦି କାମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ, ସିଧାସଳଖ ଲେଖି ଦେ, ରିଟାୟାର୍ଡ ହେଇଯା। କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଚାକିରି, ପେନ୍‌ସନ୍ ବି ମିଳିବ, ଆଉ ତୋ ଘରେ ତୁ ରାଜା ଭଳି ରହିବୁ। ଏଠି ସବୁଦିନ ପାଲା କାହିଁ କରୁଚୁ? କର୍ମକୋଡ଼ି, ଏ ରୋଗବ୍ୟାଧିର ନାଟକ ଆଉ କୋଉଠି ଦେଖେଇବୁ, ଏଠି ଚଳିବ ନାହିଁ।" ତୁରିର ମନ ମରିଯାଏ। ନିଜ ପାଖରେ ନିଜକୁ ଲାଜ ଲାଜ ଲାଗେ। ଉଡ଼ି ଦେଇ ଗଛଡାଳରେ ଲଟକିଯିବା ପାଇଁ ମନ ହୁଏ। ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଫେରିଆସେ ତା' କର୍ମସ୍ଥଳକୁ।

x x x

ଦ୍ୱିତୀୟ ମହଲାରେ ମୋ ପ୍ରଶସ୍ତ ଏକାନ୍ତ ଅଫିସ୍‌ରେ ମୁଁ ବସି କମ୍ପ୍ୟୁଟରରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରେଜେଣ୍ଟେସନ୍ ପାଇଁ ମଗ୍ନ ଥିଲି। ଆଉ ସେତିକିବେଳେ କବାଟରେ କିଏ ଠକ୍ ଠକ୍ କଲା। ମୁଁ କହିଲି, "ଆସନ୍ତୁ", ଆଉ ଦେଖିଲି କବାଟ ଅଧା ଖୋଲି ମୁହଁ ଗଳେଇଛନ୍ତି ବନ୍ଧୁ ଦିବାକର। "ଆରେ, ଆସିଯା ଭିତରକୁ, ସେଠି କାହିଁକି ଠିଆ ହେଇଛୁ?"

ଦିବାକର କବାଟଟାକୁ ଆଉ ଟିକେ ଖୋଲିଦେଇ କହିଲା, "ଆଜି ନୁହେଁ, ଆଉ ଦିନେ ଆସିବି ଗପସପ ପାଇଁ। ଆଜି ତୁରିକୁ ଆଣି ଆସିଛି। ବିଚାରା ତୋତେ ଦେଖାକରିବା ପାଇଁ ବହୁତ ଥର କହିଲାଣି ମୋତେ, ସିଧା ଆସି ଭେଟିବା ପାଇଁ ସାହସ କରିପାରୁ ନାହିଁ ବୋଲି।" ଏତିକି କହି ତୁରିକୁ ଅଫିସ୍ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ଡାକିଲା ଦିବାକର।

ମୁଁ କହିଲି, "ହଉ, ଦିବାକର, ଏଇ ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଆମେ ବସିବା ମୋ କ୍ୱାର୍ଟରରେ। ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଁ କରିବି। ଆସିବୁ ଯେମିତି ହେଲେ।"

ଦିବାକର ହଁ, ନାହିଁ କିଛି ନ କହି ଖାଲି ଗୋଟାଏ ସ୍ମିତ ହାସ୍ୟ ସହ ହାତ ହଲାଇ ଉଭାନ ହେଇଗଲା। ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି, ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାଟା ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦରେ କଟିବ ବୋଲି।

"ହଁ ତୁରି, ବସ। କ'ଣ ହେଲା?" ମୁଁ ତୁରିକୁ ଷ୍ଟିଲ୍‌ର ଗୋଲେଇ ଚଉକିରେ ବସିବାକୁ ଇସାରା କଲି।

"ସାରେ, ଆପଣ ଡାକ୍ତର ବାବୁ। ମୋ ଦେହଟା ଟିକେ ଦେଖନ୍ତୁ। ଭଲ ରହୁନାହିଁ। ସବୁବେଳେ ଅଣ୍ଟାଟା, ନ ହେଲେ ପିଠିଟା, ନ ହେଲେ କାନ୍ଧଟା, ହାତ ପଣ୍ଡାଟା କିଛି ନା କିଛି କାଟୁଚି କି ଟାଣୁଚି। ଏଠି ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖେଇଲିଣି କେତେଥର। କିଛି ରୋଗ ନାହିଁ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି। ହେଲେ ମୋତେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଛୁଟି ନଗାକୁ ପଡୁଚି। କ'ଣ କରିବି ଆଜ୍ଞା, ଏତେ ଛୁଟି କୁଆଡୁ ଆଣିବି? ମେଡିକାଲ୍ ଛୁଟି ପାଇଁ ବି ଡାକ୍ତର ମନା କରୁଛନ୍ତି। ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ମୁଁ କାମଚୋର ବୋଲି, ଠକାମି କରୁଚି। ସରକାରୀ ଚାକିରି ନେଉଚି ହେଲେ କାମରୁ ଲୁଚୁଚି। ମୋତେ ଦେହରୁ ମନଟା ବେଶୀ କାଟୁଚି, ଆଜ୍ଞା। ମୁଁ କାହିଁକି ମିଛକଥା କହିବି ସାରେ, ଏ କାରଖାନା ପାଇଁ ଆମ ଜମି ଯାଇଚି, ମୋ ବାପା ଏଠି କାମ କରିଚି।" ଗୋଟାଏ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ତୁରି ଏତେସବୁ କହିଗଲା।

"ଆଚ୍ଛା, ସେଇଠି ଓଜନ ମେସିନ୍‌ରେ ଠିଆ ହେଇଯାଅ। ତା'ପରେ ଏଇ ଲୁହା ଖଟରେ ଓଲଟି କରି ଶୋଇଯାଅ।" କହି ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ନୋଟ୍‌ବୁକ୍‌ରେ ତୁରିର ନାଁ, ବୟସ, ଓଜନ ସବୁ ଲେଖିଲି। ଆଉ ତା' ସହିତ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ରେଖାଚିତ୍ର ବି ଆଙ୍କିଲି, ତା' ମେରୁଦଣ୍ଡ, କାନ୍ଧ ହାଡ଼ର ସ୍ଥିତି ଆଉ ଅଣ୍ଟାର ବଉଡ଼ା ଇଙ୍ଗିତ କରି।

"କାରଖାନାରେ ତୁମ କାମଟା କ'ଣ? ଭଲକି ବୁଝେଇ କୁହ।" ମୁଁ ତୁରିକୁ ପଚାରିଲି, ଗଭୀର ଦୃଷ୍ଟି ନେଇ।

"ଆଜ୍ଞା, ଦିନରେ ଚାରିଥର କେତେଟା ବଡ଼ କୋଇପ, ପୁଲି ଚକ, ବଡ଼ ବେଣ୍ଟ ଥିବା ଲିଭର ସବୁ ଆଗପଛ କରେ, ଆଉ ଷ୍ଟେରିଙ୍ଗ ଚକ ଘୂରାଏ।"

"ବୁଝିଲି। କାଲି କେତେଟା ବେଳେ ତୁମେ କାରଖାନା ଆସିବ?"

"ଦଶଟା ବେଳେ, ଆଜ୍ଞା।"

"ହଉ, ଏବେ ତୁମେ ଘରକୁ ଯାଅ। କାଲି ତମ କଥା ବୁଝିବା। କିଛି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ନାହିଁ।"

"ଆଜ୍ଞା ନମସ୍କାର। ଆପଣ କାମ କରୁଥିଲେ ମୁଁ ଅଯଥାରେ ଡିଷ୍ଟର୍ବ କଲି। କିଛି ଖରାପ ଭାବିବେନି ଆଜ୍ଞା।"

"ଆରେ ନା, ନା। କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ। କାଲି ଦେଖା ହବା।"

ତୁରି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବାହାରିଗଲା, ଆଉ ମୁଁ ଫେରିଆସିଲି ମୋ ଲାପ୍‌ଟପ୍‌ରେ ଲଟକି ଯାଉଥିବା ପ୍ରେଜେଣ୍ଟେସନ୍ ପାଖକୁ।

x x x

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତୁରି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲି, ଗରମ ଧାସରେ ମୁହଁଟା ଜଳିଗଲା ପରି ଲାଗିଲା। ଦାଉ ଦାଉ ଜଳୁଥିବା ବିରାଟ ବ୍ଲାଷ୍ଟ ଫର୍‌ନେସ୍‌ଟା ତା'ର କରାମତି ଦେଖେଇ ଚାଲିଥାଏ। ଆଉ ତୁରି ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ନାଲି ଗାମୁଛା ବାନ୍ଧି ଗୋଟାଏ ମାନ୍ଧାତା ଆମଳର ଭଙ୍ଗା ରିଭଲ୍‌ଭିଙ୍ଗ୍ ଚଉକିରେ ଅଧା ଛିଣ୍ଡା ଫୋମ୍ ଗଦିରେ କେମିତି ଅଦ୍ଭୁତ ଭଙ୍ଗୀରେ ଆଣ୍ଠେଇ ପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ କି-ବୋର୍ଡର ଛୋଟ ଛୋଟ ହାଣ୍ଡଲ୍ ଲଗା ସୁଇଚ୍ ଗୁଡ଼ାକୁ ଟଣାଟଣି କରୁଥାଏ। ମୋତେ ଦେଖି ଉଠିଆସି କହିଲା, "ନମସ୍କାର ଡାକ୍ତର ବାବୁ। ବସିବା ପାଇଁ କିଛି ନାହିଁ।"

"ଠିକ୍ ଅଛି, ତୁରି। କିଛି କଥା ନାହିଁ। ଆଚ୍ଛା, ଏବେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି କୁହ ଏଠି ତୁମକୁ କ'ଣ କ'ଣ କାମ ସବୁ କରିବାକୁ ପଡ଼େ।"

"ଆଜ୍ଞା, ଏଇଟା ଲୁହା ବେଣ୍ଟ ଲଗା ପୁଲି, ଏମିତି ଉପରକୁ ରଖେ ଆଉ ତା'ପରେ ଟାଇମ୍ ହେଲେ ତଳକୁ କରେ।"

"ହେଲେ ସେଠି ତ ଠିଆ ହେବା ପାଇଁ ଜାଗା ନାହିଁ, କେମିତି ପୁଲିଟା ଧରୁଛ?"

"ଏମିତି ଆଜ୍ଞା, ସେଇ ତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ଲୁହା ଖମ୍ବଟା ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପାଦ ରଖି ଆଉ ସେଇ ଲୁହା ଛଡ଼ଟାକୁ ବାଁ ହାତରେ ଜିଡ଼ିଧରି ଡାହାଣ ହାତରେ ପୁଲିଟାକୁ ଘୂରାଇ ଦିଏ।"

"ଆଚ୍ଛା, ଆଉ କ'ଣ କର ଏଠି?"

"ସେଇ ଉପରେ ଥିବା ବିଜୁଳି ବୋର୍ଡରେ ଅଧଘଣ୍ଟାରେ ଥରେ ନାଲି ନେଳି ସୁଇଚ୍ ସବୁ ଜଳାଏ ଲିଭାଏ।"

"ସେଠି ତ ତମ ହାତ ପହଞ୍ଚିବା ମୁସ୍କିଲ। ତମ ଉଚ୍ଚତା ହିସାବରେ ସେଇଟା ତ ଅନେକ ଅଖାଡୁଆ ଜାଗାରେ ଅଛି।"

"କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା। ସେଇ ଯେଉଁ ଭଙ୍ଗା ଟେବୁଲଟା ପଡ଼ିଛି, ତା'ରି ଉପରେ ଆଣ୍ଠେଇ କରି ଏ ସୁଇଚ୍ ବଦଳେଇ ଦିଏ।"

"ଆଚ୍ଛା, ଆଉ କ'ଣ କାମ ତୁମର ଏଠି?"

"ଆଜ୍ଞା, ସବୁଠୁ କଷ୍ଟ କାମ ହେଲା ଏଇ ରଥ ଚକ ପରି ଲୁହା ଷ୍ଟେରିଙ୍ଗ୍‌ଟାର ହେଣ୍ଡେଲଟାକୁ ଟି' ହାତରେ ମୋଡ଼ି ମୋଡ଼ି ଉପରକୁ ତଳକୁ କରିବାଟା। ଉପରକୁ ଜଳାବେଳେ ହାତ ପାଏ ନାହିଁ, ଆଉ ତଳକୁ ଜଳାବେଳେ ଅଣ୍ଟାଟା ବଙ୍କା ହେଇଯାଏ। ଆଉ ଏଇ ପଥର ଭଳି ଚକଟାକୁ ବୁଲେଇବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ, ନ ହେଲେ ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେଇଯିବ, ଆଜ୍ଞା।"

ଆଉ ଯାହା ତୁରି କହିଲା ନାହିଁ ହେଲେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ସେଇଟା ନିହାତି ଅଜୁଆ ଆଉ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ। ବ୍ଲାଷ୍ଟ ଫର୍‌ନେସ୍‌ର କିଛି ଦୂରରେ ଗୋଟାଏ ଆଖି ଉଡ଼ାଳିଆ ତଳା କାଢ଼ ଫାଙ୍କରେ ଶୁକୁଟା ତୁରି ପତଳା ଲୁହା ପଟା ଉପରେ ବଙ୍କାଟଙ୍କୀ ଠିଆହୋଇ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ଲୁହାଛଡ଼ରେ ବୁଲାରୁ ଭଡ଼ି ଯାଉଥିବା ତରଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଉ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଜଳନ୍ତା ଅଙ୍ଗାର ସବୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଚାଣ୍ଟିବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ନାକଫଟା ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଆଉ ତହ ତହ ଗରମ ଧାସ ବିଷୟରେ କିଛି ନ କହିବା ଭଲ।

"ହଉ, ଠିକ୍ ଅଛି। ବୁଝିଲି। ସବୁ ଠିକ୍ ହେଇଯିବ ଜଲ୍‌ଦି। ପୁଣି ଦେଖା ହବ, ତୁରି।"

x x x

ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଯା' ଭିତରେ ଛ' ମାସ କେମିତି ବିତିଯାଇଛି, ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ। ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଠଟା ପାଖାପାଖି ହବା ଦିବାକର ଆସିଥାଏ ମୋ କ୍ୱାର୍ଟରକୁ - ଏଥର ଚେସ୍ ଖେଳିବା ପାଇଁ। କଲିଙ୍ଗ୍‌ବେଲ୍‌ଟା ବାଜି ଉଠିଲା କ୍ରିଙ୍ଗ୍ କ୍ରିଙ୍ଗ୍। ଦିବାକର ଝଟକରି ଉଠିଗଲା କବାଟ ଖୋଲିବା ପାଇଁ।

"ଆରେ, ତୁରି। ଏଠି କ'ଣ କରୁଛୁ? ଆ' ଆ' ଭିତରକୁ ଆ'।" ଦିବାକର କହି ଉଠିଲା ତୁରିକୁ ଦେଖି। "ଆରେ, ଯେ କି ଅବତାର? ତୁରି କ'ଣ ଫୁଲହାର ପିନ୍ଧିଚି। ବାହା ହେଇଗଲୁ କି?"

ତୁରି ମୁହଁରେ ହସ ଆଉ ଲାଜ ମିଶାଇ କହିଲା, "ଆଜି ଆମର ବଡ଼ ପରବ, ସାର୍। ସର୍ଦ୍ଦୁର୍। ମୁଣ୍ଡା ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ଫୁଲର ପରବ। ସାଙ୍ଗରେ ଓଇଫ୍ ବି ଆସିଛି। ଏ ରୁପା, ଇଆଡ଼େ ଆ'। ସାର୍‌ମାନଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରେ। ଏଇ ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଆଜି ମୁଁ ବାହାଘର କରି ପାରିଲି।"

"ଆରେ, ଇଏତ ବମ୍ପାର ଖବର ତୁରି। କେତେ ଖୁସି ଲାଗିଲା ତୁମ ବିହିଙ୍କି ଦେଖି", ଦିବାକର ଆନନ୍ଦରେ ଅଧୀର ହୋଇ ଉଠିଥିଲା।

ତୁରି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ରୁପା ହାତରୁ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଲ୍ ଡବା ନେଇ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ରଖିଲା। ଆଉ ଚିକ୍‌ଚିକ୍ ମାରୁଥିବା ଦାନ୍ତ ଟି'ଧାଡ଼ି ଦେଖାଇ କହିଲା, "ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ସୋରିଷ-ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ତରକାରି ରୁପା ରାନ୍ଧିଛି। ଏଇଟା ଆପଣ ଦିହେଁ ଖାଇବେ ଆଜ୍ଞା। ଡାଙ୍ଗରି ପାଇଁ ଏବେ ମୋର ଦେହ କେତେ ଭଲ ହେଇଗଲା। କାନ୍ଧ ବଥା ନାହିଁ, ଅଣ୍ଟା ଚରଜ ନାହିଁ, ଆଉ କିଛି ରୋଗ ନାହିଁ କି ବ୍ୟାଧି ନାହିଁ। ଆଉ ଲୋକେ ଟାହିଟାପରା କରୁନାହାନ୍ତି କି ଅଫିସ୍‌ରେ ଛୁଟି ନେଉ ନାହିଁ। ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ଗଣ ଏ ଜନ୍ମରେ ଶୁଝିପାରିବିନି ଜମା।"

x x x

ତୁରି ଆଉ ରୁପା ଫେରିଗଲା ପରେ ଦିବାକର ଚେସ୍ ଖେଳ ସେମିତି ଅଧା ରଖି ହଠାତ୍ କହିବସିଲା, "ଗୋଟାଏ କଥା ପଚାରିବି? ତୁରିକୁ କି ରୋଗ ହେଇଥିଲା କି? ଆଉ ତୁ ତାକୁ କି ଔଷଧ ଦେଲୁ ଯେ ସିଏ ପୂରା ନୂଆ ଜନ୍ମ ପାଇଗଲା?"

ମୁଁ କହିଲି, "ତୁରିକୁ କିଛି ରୋଗ ହେଇ ନ ଥିଲା। ଏଣୁ ବଟିକା, ସିରପ୍ ଆଉ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ କିଛି କାମର ନୁହେଁ। ତା' କାମ ଜାଗାରେ ଦେଖିଲି ତା'ର ସାଢ଼େ ଚାରିଫୁଟ ଉଚ୍ଚତାକୁ ନେଇ ସବୁ ସୁଇଚ୍, ପୁଲି, ଲିଭର୍ ଆଉ ହ୍ୟାଣ୍ଡଲ୍ ଅତି ଉଞ୍ଚାରେ, ନ ହେଲେ ତା' ହାତ ପହଞ୍ଚ ବାହାରେ। ତା'ର ବସିବା, ଉଠିବା, ମୋଡ଼ିବା, ଟାଣିବା ଆଉ ବୁଲେଇବା ସବୁଥିରେ ଅଣ୍ଟା, ପିଠି, ମେରୁଦଣ୍ଡ, କାନ୍ଧ, କହୁଣି ସବୁ ବଙ୍କିଯାଉଛି ନ ହେଲେ ଚରିଯାଉଛି। ତା'ର ଔଷଧ ଥିଲା ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ସ୍କୁଲ୍ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ଶିଡ଼ି। ବାସ୍। ଅଫିସ୍‌ରେ କହି ପଠେଇ ଦେଇଥିଲି ତୁରି କାମ ଜାଗାକୁ। ଚାରି ମାସରେ ସବୁ ଠିକ୍ ହେଇଗଲା। ଦିବାକର, ଦିଚାରା ସରଳିଆ ଆଦିବାସୀ ଲୋକଟା ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଅଜାଡ଼ାମସା କରୁଥିଲେ, ଅଯଥା ଆକ୍ଷେପ କରୁଥିଲେ। ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି, ବ୍ୟାଧିଟା ତୁରିର ଶରୀରରେ ନ ଥିଲା, ବେମାରିଟା ଥିଲା ଆମ ସଭ୍ୟ ଅଥଚ ଈର୍ଷାଳୁ ଆଉ ଅବିବେକୀ ସମାଜର।"

❑

ଶବ ସତ୍କାର କରୁଥିବା ଲୋକଟି

ନରେନ୍ଦ୍ର ସେଠୀ

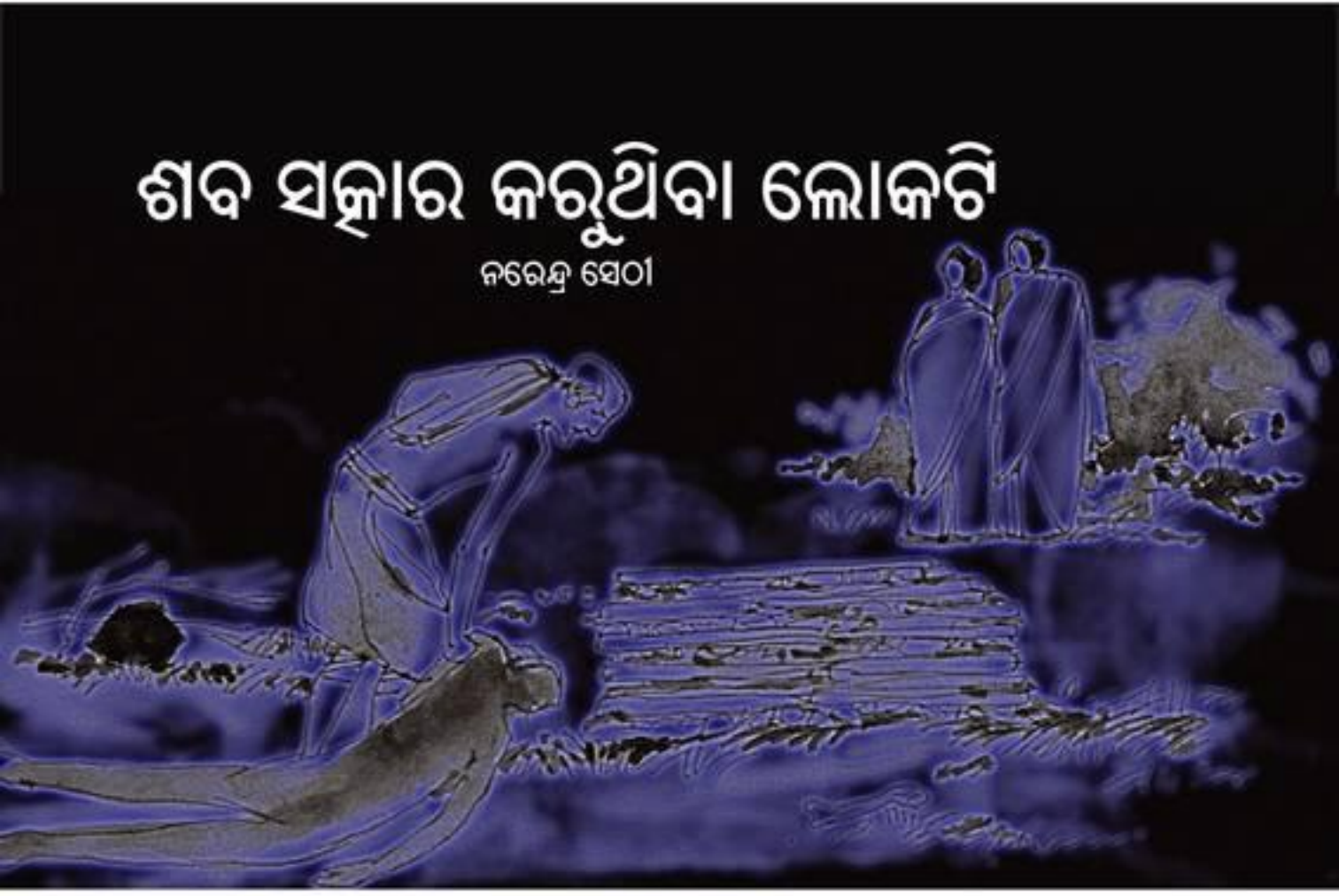

ଶବଟି ଜଣେ ଖୁବ୍ ପତଳା ଓ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଲୋକର ଲାଗୁଥିଲା। ଶବ ଦେହରେ ଖଣ୍ଡେ କୁଗା ନ ଥିଲା। ଶବଟି ଉଲଗ୍ନ ଥିଲା। ଜେଜେ ଜାଙ୍ଘ ପାଖରୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଧରି ଶବକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ। ଶବର ମୁଣ୍ଡ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ପଟକୁ ଢଳି ପଡୁଥିଲା। ମାତ୍ର ମରିଥିବା ସେ ଲୋକର ଶବକୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନ ଥିଲି। ଜଣେ ଅଚିହ୍ନା ଲୋକର ଶବକୁ ଜେଜେ ଶେଷ ସତ୍କାର କରିବାର ପ୍ରସ୍ତୁତି କରୁଥିଲେ। ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଥିଲେ ଓ ସେମାନେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଠିଆ ହେଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନ ଥିଲି। ତେବେ କାହାର ଶବକୁ ଜେଜେ ସତ୍କାର କରୁଥିଲେ ତାହା ମୋ ଜାଣିବା ବାହାରେ ଥିଲା। ଜେଜେଙ୍କୁ ପଚାରିବାର ଉପାୟ ମୁଁ ଖୋଜି ପାଉ ନ ଥିଲି। ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରୁ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ମୋ ଆଗରେ ଚାଲିଥିଲା। ଜେଜେ ଓ ସେଠି ଶବ ପାଖରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଠିଆହେଇ ସବୁ ଦେଖୁଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଦୁଇଜଣ ବୋଧେ ମୋ ବିଷୟରେ ଅନଭିଜ୍ଞ ଥିଲେ। ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଯେ କେହି ଦେଖୁଚି ସେଥିପ୍ରତି ତାଙ୍କର ନିଘା ନ ଥିଲା।

ଜେଜେଙ୍କୁ ମୁଁ ଶେଷଥର ଯେମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଥିଲି ତା'ଠୁ ସେ ଅଧିକ ଟାଣ ଲାଗୁଥିଲେ। ସେ ସବୁଦିନ ପରି ତାଙ୍କର ଚିରପରିଚିତ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଗାମୁଛା ପିନ୍ଧିଥିଲେ ଓ ଆଉ ଖଣ୍ଡେ ଗାମୁଛାକୁ ଅଧା ଉଙ୍ଗା କରି ବାଁ କାନ୍ଧରେ ପକେଇଥିଲେ। ଜେଜେଙ୍କ ଦେହରେ ଆଉ କିଛି ବସ୍ତ୍ର ନ ଥିଲା। ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଫୁଲି ଥିଲା। ସେ ଜମାରୁ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁ ନ ଥିଲେ। ନ ହେଲେ ଜଣେ ମଣିଷର ଶବକୁ ଏମିତି ଏକୁଟିଆ ସତ୍କାର କରିବାର ସାହସ ସେ କରି ନ ଥାନ୍ତେ। ମୁଁ ସବୁ ଦେଖୁଥିଲି। ବୁଝିପାରୁଥିଲି। ଜେଜେଙ୍କୁ ଏ ରୂପରେ ଦେଖି ଯେତିକି ଉତ୍ସାହିତ ହେଉଥିଲି ସେତିକି ଖୁସି ବି ଲାଗୁଥିଲା। ଯାହା ହଉ ଜେଜେ ଭଲରେ ଅଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଲମ୍ବା ଶରୀର, ପାକୁଆ ପାଟି ଓ ପତଳା ଦେହକୁ ନେଇ ସେ ଏତେ ଭଲରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନ ଥିଲା। ମୋ ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରୁ ନ ଥିଲା। ପାଟି ଖାଲି ମାରୁଥିଲା। ଜେଜେଙ୍କୁ ବଡ଼ ପାଟିକରି ଡାକିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମୁଁ ବିଫଳ ହେଲି। ହାତ ହଲେଇ ଇସାରା କଲି। ଫଳ କିଛି ହେଲାନି। ଜେଜେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ। ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଠିଆ ହେଇଥିବା ଦୁଇ ମହିଳା ଜେଜେଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ସବୁ ଦେଖୁଥିଲେ।

ମୋ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ମୁଁ ଉଠି ବସିଲି। ଘଣ୍ଟାକୁ ଅନେଇବା ବେଳକୁ ରାତି ତିନିଟା ପନ୍ଦର। ମୋ ଦେହରୁ ଗୋଟେ ପରପ୍ତ ଝାଳ ବୋହିଯାଇଥିଲା। ମୁଁ ଟିକେ ନର୍ଭସ୍ ହେଇପଡ଼ିଲି। ଉଠି ବାଥ୍‌ରୁମ୍ ଯାଇ ପୁଣି ଆସି ବେଡ୍ ଉପରେ ନିଜକୁ ଗଡ଼େଇଦେଲି। ଆଉ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସିଲାନି। ନିଜକୁ ବେଡ୍ ଉପରେ ଏପଟ ସେପଟ କଲି।

ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଥର ପିଲାଛୁଆ ଧରି ଗାଁକୁ ଗଲେ ସବୁଠୁ ବେଶୀ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି ଜେଜେ। ତାଙ୍କ ଦେହ ଭଲ ହେଇଯାଏ। ସେ ପୁଣି ସଳଖି ଚାଲନ୍ତି। ମୋତେ ପାଖରେ ବସେଇ ଜେତେ କଥା କୁହନ୍ତି। ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିବା ସବୁ ଜିନିଷ ସେ ମୋତେ ବରାଦ କରନ୍ତି। ବୋଧେ ତାଙ୍କର ମୁଁ ଏକମାତ୍ର ଅନୁଗତ ଶ୍ରୋତା ଓ ପ୍ରଶଂସକ ଥିଲି। ବାପା ଫୋନ୍ କରି କହନ୍ତି- ଚଞ୍ଚଳ ଆ...! ଆଉ ବୁଢ଼ା କଥା ନୁହଁ। କାଠକୁଟା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ

ଘରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ପରେ ଜେଜେଙ୍କ ଦେହରେ ସିଂହର ବଳ ଚାଲିଆସେ। ସେ ଜତରା ଛାଡ଼ି ଉଠି ବସନ୍ତି। ବାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ସଳଖି ଚାଲନ୍ତି। ବାପାଙ୍କୁ ଭଲମନ୍ଦ କହନ୍ତି। ବାପାଙ୍କ ଉପରେ ହୁକୁମ ଚଳାନ୍ତି। ବାପା ମୋତେ ଓ ଜେଜେଙ୍କୁ ଗୋଟେପଟିଆ ହେଉଥିବା ଅନୁଭବ କରି ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦିଅନ୍ତି। କିଛି ନ କହି ନିରବ ରହନ୍ତି। ଜେଜେଙ୍କ ଜନ୍ମ କେବେ ହେଉଥିଲା କେଜାଣି ସେ ନିଜେ ଜାଣି ନ ଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ଜେଜେ ତାଙ୍କ ଗୋଲାବେଳର ଯୋଉସବୁ କାହାଣୀ ମୋତେ ଶୁଣାଉଥିଲେ ତା' ଭିତରେ ଗୋରା ସିପାହିର ଭୟ, ମହାଜନର ବେଠି ଖଟିବା ଓ ନଅଙ୍କ ବୁଲିଷ ଭଳି କଥା ସବୁ ଥିଲା। ଗଣସର ଗହିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଖଙ୍ଗା ମାଛ ଓ ବିଛା ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ମିଳୁଥିଲା। ମାଣ୍ଡିଆ ଯାଉରେ ଦିନ କଟୁଥିଲା। ଅଣାଏ ଦି'ଅଣାରେ ଗଉଣୀଏ ବାଉଳ ମିଳୁଥିଲା। ହାତ ଦେଖେଇ ସେ ଜାଉପଦା ଝାଡ଼ି ଜଙ୍ଗଲ ଆଡ଼କୁ ଦେଖେଇ କହନ୍ତି ଏଠି କୁଆଡେ ବାଘଭାଲୁ ଥିଲେ, ଯୋଉଠି ଆଜି ଗଛଖଣ୍ଡେ ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ। ବଢ଼ି ପାଣି ଆସିଲେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଡଙ୍ଗା ଚାଲୁଥିଲା। ହଇଜା ଆସୁଥିଲେ ଗାଁର ଅଧେ ଲୋକ ସଫା ହେଇଯାଉଥିଲେ। ଏଥିରୁ ଜେଜେଙ୍କ ବୟସର ଅନୁମାନ ଲଗେଇବା ମୋ ପାଇଁ କଷ୍ଟକର ହେଉଥିଲା। ତେବେ ମୋ ହେତୁ ପାଇଲାଦିନଠୁ ଜେଜେଙ୍କ ଅବୟବରେ ମୁଁ ବିଶେଷ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ନ ଥିଲି। ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ହେତୁ ପାଇ ଚିହ୍ନିଲାବେଳକୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟେ ହେଲେ ଦାନ୍ତ ନ ଥିଲା କି ଗୋଟେ ବାଳ କଳା ନ ଥିଲା। ଚମଡ଼ା ଖୋଳପା ପରି ଦେହରେ ଝୁଲୁଥିଲା। ତେବେ ନିଜ ନିତିଦିନିଆ କାମ ପାଇଁ ସେ କାହାର ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର କରୁ ନ ଥିଲେ। ନିଜକୁ ସଫାସୁତୁରା ରଖୁଥିଲେ।

ଜେଜେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରୁ ଆସୁଥିବା ଲୋକକୁ ଚିହ୍ନିପାରୁଥିଲେ। ତାଙ୍କ ଆଖି, ମନ ଓ ଶରୀର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବରେ କାମ କରୁଥିଲା। ଜେଜେ ଜୀବନରେ ଚପଲ ପିନ୍ଧି ନ ଥିଲେ। ଖାଲିପାଦରେ ସେ ଗାଁରୁ ପୁରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ। ମୋ ବୟସ ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ଟପିଲାଣି। ଛୋଟ ଅକ୍ଷର ଦିଶୁନି। ଆଖିରେ ଚଷମା ଲାଗିଲାଣି। ବାପାଙ୍କ ଛାତି ଭିତରେ ଥିବା ଧମନୀରେ ତିନିଟା ଷ୍ଟେଣ୍ଟ୍ ଲାଗିଛି। ଦିନକୁ ଚାରି ପ୍ରକାର ଔଷଧ ଭରସାରେ ଜୀବନ ଅଛି। ବାପା ବାରମ୍ବାର ଅସୁସ୍ଥ ହେଇ ପଡୁଥିବା ବେଳେ ଜେଜେ କିନ୍ତୁ ସୁସ୍ଥ ଥିଲେ। ତାଙ୍କର ଦେହ ବେଶୀ ଖରାପ ହେବାର ମୋର ମନେ ନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ଜବବା ଖରାପ ହେଉଚି ସେ ଯେମିତି ମୃତ୍ୟୁର କବାଟ ପାଖରୁ ଫେରି ଚାଲିଆସନ୍ତି। ଥରେ ବାପା ମୋତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇ ଫୋନ୍ କଲେ- 'ଚଞ୍ଚଳ ଆ'। ଜେଜେଙ୍କ କଥା ଆଉ ନୁହଁ। ପରିସ୍ଥିତିରେ ରକ୍ତ ପଡ଼ିଲାଣି। ବୁଢ଼ା ଚାଲିଯିବା' ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଫିସ୍‌ରୁ ଛୁଟି ନେଇ ବାହାରିପଡ଼ିଲି। ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖେତ କଥାଟା ସତ। ଜେଜେଙ୍କ ପରିସ୍ରା ସହ ରକ୍ତ ପଡୁଛି। ମୁଁ ଡରିଗଲି। ଜେଜେ କହିଲେ, ମୋର କିଛି ହବନି। ତୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହଅନା। ଗୋଟେ ଗାଡ଼ି କରି ଜେଜେଙ୍କୁ ମୁଁ ନିମାପଡ଼ାର ବଡ଼ ଡାକ୍ତର କୈଳାସ ମିଶ୍ରଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଗଲି। ସେ ଜେଜେଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କଲେ। ମୋତେ କହିଲେ ବୃଦ୍ଧାର ମୂତ୍ରାଶୟରେ ଘା' ହେଇଚି। ଭଲ ହେବନି। ଘରକୁ ନେଇ ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା କର। ଔଷଧ ନିୟମିତ ଖାଇବାକୁ ଦେବ। ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ଥିଲେ ଠିକ୍ ହେଇଯିବେ। ମୋ ପାଦତଳର ମାଟି ଅତଡ଼ା ଖାଇଲା। ଜେଜେ ସବୁ ବୁଝିଗଲେ। ମୋତେ କୁହେଇ କହିଲେ- ବାଇଆଗା କିରେ। ମୋର କିଛି ହବନି। ଚାଲେ ଘରକୁ ଚାଲେ। ଆମେ ଔଷଧ ଆଣି ଘରକୁ ଆସିଲୁ। ଜେଜେ ସତକୁ ସତ ଭଲ ହେଇଗଲେ। ସେ ଘଟଣା ପରେ ଜେଜେ ଆହୁରି ଦଶ ବର୍ଷ ସୁସ୍ଥ ରହିଲେ।

କିନ୍ତୁ ଆଜି ଜେଜେଙ୍କୁ ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ମୁଁ କ'ଣ ପାଇଁ ଦେଖିଲି? ସେ ଯିବାର ଦଶବର୍ଷ ପୂରିଲାଣି। ତାଙ୍କ କଥା ମୋ ମନ ଭିତରୁ ଲିଭି ଆସିଲାଣି। କିନ୍ତୁ ଏମିତି ଜେଜେଙ୍କୁ ଏକ ଶବସତ୍କାର କରିବା ବେଶି ମୁଁ ଭୟଭୀତ ହେଇଗଲି। ମୋତେ ଡର ଲାଗିଲା। ତା'ଠୁ ଅଧିକ ଭୟ ଲାଗୁଥିଲା ସେ ଦୁଇଜଣ ମହିଳା, ଯିଏ ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଜେଜେଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ମୂକସାକ୍ଷୀ ହେଇ ଠିଆ ହେଉଥିଲେ। ସେମାନେ ପୁଣି କିଏ? ହଁ... ଆଖପାଖ ଗାଁରେ ଯିଏ ମଲେ ଲୋକ ଆମ ଘରକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ। ଜେଜେ କୁଆଡ଼େ ଶବ ସତ୍କାର କରିବାରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ ଥିଲେ। ତାଙ୍କର ଏହି ଅଭିଜ୍ଞତାର ଲୋକମାନେ ଫାଇଦା ନେଉଥିଲେ। ସେ ଖଣ୍ଡେ ବାଉଁଶ ଧରି କୁଶଳତାର ସହ ପୋଡ଼ି ହେଉ ନ ଥିବା ମଣିଷ ଦେହକୁ ଜଳେଇ ପାରୁଥିଲେ। ମଲା ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରି ଜଳିଗଲା ବେଳେ ଶବ୍ଦ କରି ଫୁଟିଥାଏ ବୋଲି ଜେଜେ କହନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଏସବୁ କାମକୁ ବାପା ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥିଲେ। ଜେଜେ କହୁଥିଲେ କୁଆଡ଼େ ଏସବୁ ପବିତ୍ର କାମ। ମଶାଣିରୁ ଶବ ପୋଡ଼ି ଜେଜେ ଫେରିଲାବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ି ଯାଏ। ସେ ଦୂରେଇ ଯାଆନ୍ତି। କହନ୍ତି- ମୋତେ ଛୁଉଁନା। ମୁଁ ମାରା ହେଇଚି। ଗାଧେଇସାରେ। ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରେନି। ଜେଜେଙ୍କ ଦେହରୁ ଫୁରୁଫୁଟିଆ ବୁଲ ନିଆଁର ବମ୍ବା ଆସୁଥାଏ। ସେ ପୋଖରୀକୁ ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ ଚାଲିଯାନ୍ତି। ମୁଁ ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଯାଏ। ଏତେବଡ଼ ପବିତ୍ର କାମ କରି ଆସୁଥିବା ମଣିଷ ମାରା ହେଲା କେମିତି?

ଜେଜେ ତାଙ୍କ ବଡ଼ ଝିଅ ମାଳନାଳୀଙ୍କୁ ବାଲିଦୋକାନ ଗାଁରେ ବାହା ଦେଇଥିଲେ। ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ବାଲିବନ୍ଧ, କାନ୍ଥ ଓ ଝାଉଁ ଜଙ୍ଗଲରେ ଘେରା ବାଲିଦୋକାନ ଗାଁ ଆମ ଗାଁଠୁ ପନ୍ଦର କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ। ମାଳନାଳୀ ଘରେ ଖରାଛୁଟି କାଟିବା ମୋ ପାଇଁ ଏକ ଆନନ୍ଦମୟ ସମୟ ଥିଲା। କାକୁଗଛରୁ ଲଙ୍କୀଆମ୍ବ ତୋଳି ଖାଇବା, ବାଲିବନ୍ଧ ଉପରେ ଖେଳିବା ଓ ଖେତରା ପିଉସାଙ୍କ ଭଲପାଇବା ମୋତେ ସେଠିକୁ ବାରମ୍ବାର ଟାଣି ନେଉଥିଲା। ଖେତରା ପିଉସା ଜଣେ ବଳିଷ୍ଠ ଓ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ। ସେ ତାଙ୍କ ଚାଲେ ସାଇକଲରେ ବାଲିଦୋକାନ ଗାଁରୁ ଆମ ଗାଁକୁ ଘଣ୍ଟାଏ ଭିତରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲେ। ଯୋଉଥି ପାଇଁ ଆମ ଗାଁରେ ତାଙ୍କର ସୁଖ୍ୟାତି ଥିଲା। ଦିନେ ଖବର ଆସିଲା ଖେତରା ପିଉସା ଚାଲିଗଲେ। ବିଲରେ ହଳ କରୁଥିବା ବେଳେ ଅଂଶୁଘାତରେ ସେ ଢଳିପଡ଼ିଲେ। ଜେଜେ ଏ ଖବର ଶୁଣି ହତାଶ ହେଲେ। ଜେଜେଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ କରି ମୁଁ ଦୁଃଖୀ ହେବାର ଦେଖିଥିଲି। ଜେଜେ ମାଳନାଳୀର ଘରସଂସାର ଓ ଚାରିଟି ପିଲାଙ୍କ କଥା ଭାବି ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିଲେ। ସେଦିନ ଜେଜେଙ୍କ ପାଖକୁ ଖବର ଆସିଲା ଶବ ଦାହ କରିବାକୁ ଯିବା ପାଇଁ। ଜେଜେ ମନା କଲେ। ନିଜ ହାତରେ ନିଜ ଝିଅର ସିନ୍ଦୂର ପୋଛିଲା ପରି କାମ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହେଲାନି।

ଆଜି ବାପାଙ୍କର ଫୋନ୍ ଆସିଥିଲା। ବାପା ଏମିତି ଅସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ଭଳା ମୋତେ ଫୋନ୍ ଲଗେଇ କିଛି ନା କିଛି କହନ୍ତି। ମୋର କ'ଣ ଜରୁରି ମିଟିଙ୍ଗ୍ ଚାଲିଛି କିମ୍ବା ମୁଁ କୋଉଠି ପ୍ରେଜେଣ୍ଟେସନ୍ ଦେଉଛି ସେକଥାକୁ ବାପା ଭୂକ୍ଷେପ କରନ୍ତିନି। ଗାଁଗଣ୍ଡାର ସବୁ ଖବର ମୋ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ। ବାପା କହିଲେ ଗୌରୀ ମରିଗଲା। ମୁଁ ହଠାତ୍ ଜାଣିପାରିଲିନି ବାପା କୋଉ ଗୌରୀ କଥା କହୁଛନ୍ତି। ମୁଁ ମନେପକେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି। ଆମ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ କି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭିତରେ କେହି ଗୌରୀ ନାହାନ୍ତି। ତେବେ କୋଉ ଗୌରୀ ମଲା? ଆଉ ଥରେ ପଚାରିବାରୁ ବାପା କହିଲେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବଜାରରେ ରହୁଥିବା ଗୌରୀ ପାଗଳୀ। ହଁ... ମନେପଡ଼ିଲା... ଗୌରୀ। ଆମେ ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଢ଼ିଲାବେଳେ

ଯୋଉ ଗୌରୀ ପାଗଳୀ ନୂଆକରି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଆସିଥିଲା। ସେତେବେଳେ ସିଏ ଯୁଆନ ଭୁଆସୁଣୀ। କୁଆଡୁ ଆସିଲା କେହି ଜାଣନ୍ତିନି। ଏମିତି ଅନେକ ପାଗଳ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବଜାରରେ ହଠାତ୍ ଉଭା ହେଉଥାନ୍ତି। କିଛିଦିନ ପରେ ଆପେ ଆପେ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି। ବୋଧେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ କହିବାକୁ ଗଲେ ପୃଥିବୀର ଏକ ଶେଷସୀମା। ତା'ପରେ ପୃଥିବୀ ଶେଷ। ସମୁଦ୍ର ଆରମ୍ଭ। ତେବେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି ଯୁଆନ ପାଗଳୀ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଆସି ନ ଥିଲେ। ଗୌରୀ ଆସିଲା ଓ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ହାଟ ଚାଲିଆକୁ ଘର ଭାବି ରହିଗଲା। ଗୌରୀ ଅନେକଥର ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର କାମ ବାସନାର ଶିକାର ହେଇ ଗର୍ଭଧାରଣ କରିଥିଲା। ଯିଏ ଯାହା ଦେଲେ ଖାଏ। କାହାକୁ କିଛି କହେନି। ଏବେ ଗୌରୀ ବୁଢୀ। ତାକୁ ଲୋକ ଦେଖିଲେ ଦୂରଛଡ଼ା ହୁଅନ୍ତି।

ବାପା କହିଲେ ଗୌରୀ ଶବ ସେଇ ହାଟ ଚାଲିଆରେ ପଡ଼ିଛି। ତା'ର କେହି ନାହାନ୍ତି। କିଏ ତା' ଶବ ସତ୍କାର କରିବ?

ମୋ ପାଟିରୁ ଅଚାନକ ବାହାରିପଡ଼ିଲା- "ଜେଜେ...!!"

ବାପା କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଚୁପ୍ ହେଇଗଲେ। ମୁଁ ଫୋନ୍ କାଟିଦେଲି।

ଗୌରୀ ଜଣେ ପାଗଳୀ। ତା' ସହିତ ମୋର କିଛି ଯାଏଆସେ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ତା' ମଲା ଖବର ଶୁଣି ମୋ ମନ କ'ଣ ପାଇଁ ଭାରୀ ଭାରୀ ଲାଗୁଛି। ସେଦିନ ରାତିରେ ଜେଜେଙ୍କୁ ପୁଣି ଦେଖିଲି। ଏଥର କିନ୍ତୁ ଜେଜେ ଥକିପଡ଼ିଥିଲେ, ବୋଧେ ସଦ୍ୟ ଶବ ସତ୍କାର କରିଥିବା କାରଣରୁ। କିନ୍ତୁ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ଶବକୁ ସତ୍କାର କରିବାକୁ ଜେଜେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ। ଏଥର ଦୁଇଜଣ ବଚଳରେ ଜଣେ ମହିଳା ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଠିଆ ହେଉଥିଲା। ତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ସେ ମହିଳାର ଶବ ଦେହରୁ ଲୁଗା କାଢ଼ି ତାକୁ ଉଠେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ବେଳେ ତା' ମୁହଁ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଢଳିପଡ଼ିଲା। "ଗୌରୀ...!" ମୋ ମୁହଁରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିବା ଏଇ ଶବ୍ଦ କେହି ଶୁଣିପାରିଲେନି। ଜେଜେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ। ସେ କିନ୍ତୁ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ହାଲିଆ ଲାଗୁଥିଲେ। ମୋ ମନ ହେଉଥିଲା ଦଉଡ଼ିଯାଇ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଜେଜେ ମୋ ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞ ଥିଲେ। ମୋତେ ଲାଗୁଥିଲା ଜେଜେ ବୋଧେ ଶବ ସତ୍କାର କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଖୋଜି ପାଇ ନ ଥିଲେ।

❑

ଅପହଞ୍ଚ

ଅଶୋକ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ

ଆଜି ଯେମିତି ହେଲେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ। ହାତରେ ଯାହା ପଇସାପତ୍ର ଥିଲା ସରିଆସିଲାଣି। ସବୁଆଡ଼େ ଖାଲି ବନ୍ଦ... ବନ୍ଦ... ଆଉ ବନ୍ଦ...। ଟି'ଟିନ ତଳେ ହାଇଦରାବାଦ ଛାଡ଼ିବ କି ନାହିଁ ବୋଲି ବା'କୁ ଫୋନ୍ କରି ପଚାରିଥିଲା ଚିନ୍ତୁ ମାଡ଼କାମୀ। ବା' କହିଥିଲା, "ପଳେଇ ଆ... ଇଠେ କିସ ଆମେ ଭୁକରେ ଅଛୁ କି? ସିମିଲି କନ୍ଦା ଖାଇକରି ମିଶା ଜିଇଁବା। ଗୋର୍ ଆୟା ଗୋର୍ କାଯେ ମା'ଧାରନୀ ଇଗେ କେତେକ ପୂଜା କରଲାନି। ଲୁଚାନାଇ ଆମ୍‌କେ ଜାବୁ, ପଳେଇ ଆ।"

ବାସ୍, ସେତିକି କଥାରେ ଚିନ୍ତୁ ମାଡ଼କାମୀର ପ୍ରାଣରେ ଉତ୍ସାହନା ଭରିଯାଇଥିଲା। ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠିଥିଲା ତା'ର ସେଇ ଛୋଟିଆ ଗାଁ। ମାଣ୍ଡିଆ ଜଙ୍ଗଲୀ ତଳର ଛପର ଘରେ ରହୁଥିବା ଜମାଇର କଥା। ତା' ବୁଆ ଆଉ ଆୟାର କଥା। କେତେ ଶରଧାରେ ମାଣ୍ଡିଆ ପେଯ ରାନ୍ଧି, ଲୁଣ ଲଙ୍କା, ପିଆଜ କାଟି, ଉସଗିନାରେ ଓଜାଡ଼ି, ଖାଇବା ପାଇଁ ତାକୁ ଜଗିରହିଥିବା କଥା।

ଜମାଇ ଏବେ କିସ କରୁଥିବ କେଜାଣି। ଏଇ ପଣ୍ଡିମାସ ସରିଲେ ତାକୁ ବିଭାହେବ ବୋଲି ଜଗିକି ବସିଛି। ଉଚୁରିଆ ଉଠିଯିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତୁ ମାଡ଼କାମୀ, ଜମାଇକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲା। ଜମାଇ ରାଜି ହେଇ ନ ଥିଲା। ଯଦି ହେଇଥାନ୍ତା, କୋଉଦିନୁ ତାକୁ ଧରି ହାଇଦରାବାଦ ପଳେଇ ଯାଇସାରନ୍ତାଣି।

ହାଇଦରାବାଦରୁ ସାଇକେଲରେ ବାହାରି ଦୁଇଦିନ ହେଇଗଲାଣି। ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ତାକୁ ଆଉ ଦିନଟିଏ ଲାଗିଯିବ। ପଛ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟରେ ଦେଖିଥିଲା ସାବେରୀ ନଦୀ ବିଡ଼ଜ ଆଉ ଖାଠିଏ କିଲୋମିଟର ଅଛି। ନଦୀ ପାର ହେଲେ ତା' ଗାଁ। ଘରକଥା ମନେପଡ଼ିଲା। ତା' ବୁଆକୁ ଟିକିଏ ଖବର ଦେଇଦେବ କି? ସକାଳ ପାହିଲାବେଳକୁ ସେ ଘରେ ଖେତିଥିବ ବୋଲି। ଗାଁ ସରପଞ୍ଚର ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ଲେଖି ରଖିଛି। ହେଲେ କେମିତି କଥା ହେବ? ତା' ମୋବାଇଲ୍‌ଟା ତ ତା' ପାଖରେ ଆଉ ନାହିଁ। ତିନି ହଜାରରେ ମୋବାଇଲ ବିକି, ଦୁଇ ହଜାରରେ ସାଇକେଲ କିଣିଛି। ଏତେଦିନ ପରେ ପୁଅ ଆସିଛି ବୋଲି ଖୁସିରେ କୁକୁଡ଼ି ଉଠିବ ତା' ଆୟା। ଦଉଡ଼ି ଯିବ ମଙ୍ଗଳା ଘରକୁ କୁକୁଡ଼ା କିଣିବା ପାଇଁ।

ବେଳକୁ ବେଳ ଖରା ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଛି। ଗଛ ଛାଇରେ ସାଇକେଲ ରଖି ଝୁଲାରୁ ପାଉଁରୁଟି ଖଣ୍ଡେ ବାହାର କରି ଚୋବାଇଲା। କେରିଅର ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ଦଉଡ଼ିରେ ବନ୍ଧା ହେଇଥିବା ବୋତଲରୁ ପାଣି ପିଇଲା। ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ଛାଇରେ ଟିକିଏ ଶୋଇପଡ଼ିବା ପାଇଁ। ତା' ଗୋଡ଼ହାତ ସବୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ନିସ୍ତେଜ ହେଇ ଆସୁଥିଲା। ଲାଗିଲା ସେ ଆଉ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବନି। ନା... ଏଠି ବିଶ୍ରାମ ନେବା ଠିକ୍ ହେବନି। ଆଉ କିଛି ସମୟ ପରେ ସନ୍ଧ ହେଇଯିବ। ଗାଁ ତ ପାଖେଇ ଆସିଲାଣି। ତାକୁ ଲାଗୁଥିଲା ଏଇ କାଲିମେଳା, ମୋଟୁ ସବୁ ପାଖ ପାଖ ହେଲାଣି। ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସାବେରୀ ନଈ ଆସିଯିବ। ନଈ ପାର ହେଲେ ତ ତା' ଗାଁ। ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚି ଚାରିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଲି ଶୋଇବ ଆଉ ହାଲିଆ ମାରିବ।

ଆନ୍ଧୁରି ଜୋରରେ ସାଇକେଲ ଚଳେଇଲା ଚିନ୍ତୁ ମାଡ଼କାମୀ। ସେ ଜାଣିଛି ପଡ଼ରି ମାମା, ଅନ୍ଧାର ଥାଉ ଥାଉ ଘାଟରେ ଡଙ୍ଗା ଲଗେଇଦିଏ। ସେ ସହଜରେ ନଈ ପାରି ହେଇଯିବ।

ଜହ୍ନରାତିର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକରେ ସାଇକେଲ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଥିଲା। ଦେହହାତ ସବୁ ଜବାବ୍ ହେଇ ଯାଉଥିଲା। ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଟକି ନ ଥିଲା ଚିନ୍ତୁ ମାଡ଼କାମୀ। ସେ ଜାଣିଥିଲା, ଥରେ ଅଟକିଗଲେ ସେ ଆଉ ସାଇକେଲ ଚଳେଇବାକୁ ସାହସ ବାନ୍ଧିପାରିବନି। ହଠାତ୍ ତାକୁ ଲାଗିଲା ତା' ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ଟାଣ ହେଇଯାଉଛି। ଶିରାପ୍ରଶିରା ସବୁ ଛିଣ୍ଡିଗଲା ଭଳି ଲାଗୁଛି। ନିର୍ମଳ ଜହ୍ନ ଆକାଶରେ ବି ତା' ଆଖିକୁ ଆଉ ରାସ୍ତା ଦେଖାଯାଉନି। ଧମ୍ କରି ସାଇକେଲ ସହ ଓଲଟି ପଡ଼ିବା ଭଳି ତାକୁ ଲାଗିଲା। ସେ ଆଉ ଆଖି ଖୋଲି ପାରିଲାନି।

ପ୍ରଥମ ଗ୍ରାହକ

କୁମୁଦରଂଜନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ

ଦିନ ଦଶଟା ବେଳେ ସେଇ ବାଟଦେଇ ଗଲାବେଳେ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଆପେ ଆପେ ରାସ୍ତା କଡ଼ ଗୋଟିଏ ଝୁପୁଡ଼ି ହୋଟେଲ୍ ଭିତରକୁ ପଡ଼େ। ଆଠ ଫୁଟ୍ ଓସାର ଓ ଦଶ ଫୁଟ୍ ଲମ୍ବ ଏକ ହୋଟେଲ୍। ତା' ଭିତରେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଅଳ୍ପ ଲମ୍ବା ଟେବୁଲ୍ ଏବଂ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଚୌକି ଛଅଟା ପଡ଼ିଛି। ହୋଟେଲ୍‌ର ପ୍ରବେଶପଥର ବାମ ପାଖରେ ଲମ୍ବା ଟେବୁଲ୍‌ଟେ ପଡ଼ିଛି ଏବଂ ତା' ଉପରେ ପାଞ୍ଚ ସାତଟି ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ଡେକ୍‌ଚିରେ ଭାତ, ଡାଲି, ସାଦା ତରକାରି, ମାଛ ତରକାରି, ଚିକେନ, ପୋଟଳ-ଲେଣ୍ଡି ଭଜା, ଟମାଟୋ ଖଟା ଇତ୍ୟାଦି ରଖା ହୋଇଥାଏ। ସମୁଦାୟ ଖାଦ୍ୟକୁ ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ପଚିଶ ଜଣ ଲୋକ ଖାଇବେ। ପ୍ରବେଶପଥର ଡାହାଣ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ୍ ପଡ଼ିଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ଛୋଟିଆ ପାନ ଦୋକାନଟିଏ ବସାଯାଇଛି। ସେଇ ପାନ ଦୋକାନରେ ଦୁର୍ବଳ ଯୁବକଟିଏ ବସିଥାଏ ଏବଂ ସେ ଦୋକାନକୁ ସମ୍ଭାଳେ ଓ ତା'ର ମାଆ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ। ସେଇ ଦୋକାନରେ ଚା' ବି ତିଆରି ହୁଏ। କିରାସିନି ଷ୍ଟୋଭ୍‌ଟିଏ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥୁଆ ହେଇଥାଏ। ଲୋର୍ ସକାଳୁ ଦୁଇ ତିନିଟି ବସ୍ ସେଇଠି ଲାଗେ, ଲୋକେ ଓହ୍ଲାଇ ଚା' ପିଅନ୍ତି। କପ୍ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା। ଡ୍ରାଇଭର, କଣ୍ଡକ୍ଟର ଓ ହେଲ୍‌ପର ପାଇଁ ଫ୍ରି। ଏଇଟା ବୁଝାମଣା ଭିତରେ ଯାଏ। ହୋଟେଲ୍‌ର ମାଲିକାଣୀ ଏହି ବୁଝାମଣାର କାଲ୍ପନିକ ପତ୍ରରେ ଦସ୍ତଖତ କରିଛି।

ହୋଟେଲ୍‌ର ମାଲିକ ଜଣେ ପୁରୁଷ, କିନ୍ତୁ ସେ କିଛି ବି କରେ ନାହିଁ। ହେଲେ, ଆମ ସମାଜଟା ପୁରୁଷ ନାମରେ ଚାଲୁଛି। ଏଣୁ, ତା' ନାଁରେ ହୋଟେଲ୍‌ଟି କରାଯାଇଛି, ସେଇ ଅଞ୍ଚଳର ଦାଦାଗୋଷ୍ଠୀର ସହାୟତାରେ। ଜାଗା ସରକାରଙ୍କର, କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ବାବୁଙ୍କର ଅନୁମତିର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ; ସେଇ ଦାଦାଗୋଷ୍ଠୀ ହିଁ ସର୍ବେସର୍ବା, ହର୍ତ୍ତାକର୍ତ୍ତା ବିଧାତା। ସେମାନେ 'ହଁ' କହିଦେଲେ ହେଲା। କାଗଜପତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଅନୁମତିର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ଅଫିସ୍‌କୁ ଯାଇ ହନ୍ତସନ୍ତ ହେବାର ଯନ୍ତ୍ରଣା ବି ନାହିଁ; ଦାଦାମାନଙ୍କ ଭ୍ରାମ୍ୟମାଣ ଅଫିସ୍‌ରେ ମାସକିଆ ଖଜଣା ଜମା କରିଦେଲେ ସବୁ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାରୁ ମୁକ୍ତି। ଶୁଣାଯାଏ,

ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ରାଜନୀତିଆ ଲୋକଙ୍କ ବଳିଷ୍ଠ ହାତ ରହିଛି। ଏହି ଗାଡ଼ିମାନେ ହିଁ ସେଇ ରାଜନୀତିଆଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ସାହାଭରସା ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ।

ହୋଟେଲ୍‌ର ମାଲିକ ତଥା ଆଜୀବନ ସଭାପତି ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ଗାରୁଭୂତ ମୁରାରି। ସେ ଗୋଟିଏ ଚଉକି ପକାଇ ହୋଟେଲ୍ ସାମ୍ନାରେ କଦବା କେମିତି ବସି ରହନ୍ତି। ତା' ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ କିଛି କାମ ନାହିଁ। ଟୁଲଟୁଲ ଆଖି, ଲାଲ୍ ଡି; ସତେ କି କେହି ଜଣେ ତନ୍ତ୍ରସାଧକ ସମାଧିରେ ବସିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଧର୍ମପତ୍ନୀ ହେଉଛି ଭୋଜନାଳୟ ନାମକ ସଂସ୍ଥାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଭାପତି ଓ ସାଧାରଣ ସମ୍ପାଦକ; ତାଙ୍କ ହାତରେ ହୋଟେଲ୍‌ର ସବୁ ଚାବିକାଠି। ଲାଭ ହେଲେ ସେ ଦାୟୀ, କ୍ଷତି ହେଲେ ବି ସେ ଦାୟୀ। ସେ ଲାଭରୁ ହେଉ ବା କ୍ଷତିରୁ ହେଉ କିଛି ଅର୍ଥ ସଭାପତିଙ୍କ ସୁରାପାନ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ପ୍ରଥମେ ହସ୍ତାନ୍ତର କରନ୍ତି। କୌଣସି କାରଣରୁ ତା' ହୋଇ ନ ପାରିଲେ, ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ଦେହସାରା ଲାଲ୍ ରଙ୍ଗର ହାତ ପାପୁଲିର ଛାପ ଛାପି ହୋଇଯାଏ। ଭୋଜନାଳୟର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ପାନ ଦୋକାନଟିଏ ବି ଅଛି। ସେଇଠି ପାନ, ସିଗାରେଟ୍, ପାନ ମସଲା ଆଉ ତା' ହୁଏ। କେତୋଟି ଘରୋଇ ବସ୍ ମଧ୍ୟ ସେଇଠି ରହେ ଏବଂ ଦେଶ୍ କୋଡ଼ିଏ ପଚିଶ କପ୍ ତା' ସହିତ କିଛି ସିଗାରେଟ୍, ପାନ ଓ ପାନମସଲା ଗୋଟିଏ ବସ୍ ରହଣିରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଯାଏ। ପାନ ଦୋକାନଟିକୁ ପୁଅ ସମ୍ଭାଳେ। ସେ ପଚିଶ ବର୍ଷର ଯୁବକଟିଏ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମିରଗି ବେମାର ଓ ମଧୁମେହ ରୋଗ ଯୋଗୁଁ ଦୁର୍ବଳ ଶରୀରଟିଏ ବୋହି ଯଥାକଥା ମାଆକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି। ପିଲାଟି ଖୁବ୍ ଶାନ୍ତ। ଯୌବନସୁଲଭ କାଣ୍ଡିଗାଏ ଉଦ୍ଦାମତା ତା' ନିକଟରେ ନାହିଁ। ତା' ନାମ ମନ୍ମଥ, ତାକ ନାଁ ମାନା। ସେ ବାପକୁ ସୁରାପାନ ପାଇଁ ବାରଣ କରିପାରେ ନାହିଁ କି ମାଆକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବରେ ପିଟୁଥିବା ବେଳେ ବି ବାଧା ଦିଏ ନାହିଁ। ମୁଁ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ତାକୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲା, "ମାଆ ମନା କରିଛି, ବାପ ଉପରକୁ ହାତ ଉଠାଇଲେ କୁଆଡ଼େ ବଡ଼ ପାପ ହୁଏ।"

ହୋଟେଲ୍‌ର ନିର୍ମାତା ହେଉଛନ୍ତି ସେ ମହିଳା ଜଣକ; ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଭୋରରୁ ଝାଡୁ ଲଗେଇବେ ସେ, ହୋଟେଲ୍‌ର ରାନ୍ଧୁଣିଆ ବି ସେ, ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ପରପିବେ ସେ, ଅଛିଠା ବାସନ ଉଠାଇବେ ସେ, ମାଜିବେ ବି ସେ, ବଜାରରୁ ଚାଉଳ, ଡାଲିଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପନିପରିବା ଆଣିବେ ସେ, ଆମିଷ ଇତ୍ୟାଦି କିଣିବେ ବି ସେ। ଅଲ୍ ଇନ୍ ୱାନ୍। ହୋଟେଲ୍‌ର ଅନତିଦୂରରେ ଝୁପୁଡ଼ି ଘରଟେ। ଚାରିଜଣ ରହନ୍ତି। ପୁଅଟା ପାନ ଦୋକାନ ସମ୍ଭାଳେ, ଝିଅ ରୋପେଲରେ ମାଆକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ। ଘର ମୁଖିଆ ମାୟାମୋହନ ଜଣେ ମଦ୍ୟପ। ଦିନ ନାଇଁ ରାତି ନାଇଁ, ସବୁବେଳେ ସୋମରସ ପାନକରି ମସ୍‌ଗୁଲ ଥାଏ। ସେ ଥିବା ଯାହା ନ ଥିବା ତାହା, କିନ୍ତୁ ତା'ର ଉପସ୍ଥିତି ହିଁ ସେଇ ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁକିଛି। ସେ ଓଡ଼ିଶୀ ନାରୀ। ମଥାରେ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା ତାଙ୍କର ରକ୍ଷକ, ସତେ ଯେମିତି ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ଉହାଡ଼ରେ ରହି ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ଦେଶ୍ ନିରାପଦ। ମୁଁ ଦିନେ ପଚାରିଲି, "ମାନା ମାଆ। ତମକୁ ସେ ମଦ ପିଇ ଏତେ ମାରୁଛି, ତୁମେ ବାଧା ଦେଉନା କାହିଁକି? ନ ହେଲେ ପୋଲିସ୍‌ରେ ଖବର ଦିଅ। ପୋଲିସ୍‌ର ହାଜତରେ କିଛିଦିନ ରହିଲେ ସାବାଡ଼ ହୋଇଯିବ।"

ମାନା ମାଆ ଟିକିଏ ମଳିଚିଆ ହସ ହସିଲା, କହିଲା, "ବାବୁ! ଅଗ୍ନିକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ତା' ହାତ ଧରିଥିଲି ଚଉଦଟା ବର୍ଷ ବେଳୁ। କିଛି ଜାଣି ନ ଥିଲି ସେତେବେଳେ। ମୋ ବାପା ବି ମଦ ପିଉଥିଲା, ମୋ ମାଆକୁ ମାରେ, ଲହୁଲୁହାଣ କରିଦିଏ, ଆମେ ଚାରି ଭାଇଭଉଣୀ, ମୁଁ ସବୁଠୁ ବଡ଼, ବାପାକୁ ମନା କଲେ ଆମ ଉପରେ ବି ମାଡ଼ ପଡ଼େ। ଆମେ ଚାରିହେଁ ଖାଲି ମାଆକୁ ଧରି କାନ୍ଦୁ। ମାଆ ବି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କୁଣ୍ଢେଇ ଧରି ବାପାକୁ ଗାଳି ଦେଇ ଦେଇ କାନ୍ଦେ। ମୋ ମାଆ ପାଞ୍ଚଟା ଘରେ ଘରକାମ କରେ। କାମକଲା ଘର ମାଆମାନେ ଯାହା ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି, ସେସବୁକୁ କାନିରେ ଧରି ଆମ ପାଇଁ ଆଣିଦିଏ। ଆମେ ଚାରି ଭାଇଭଉଣୀ ବଡ଼ ଆଗ୍ରହରେ ଖାଉଁ। ବାପା ଆମର ମଦ ପିଇ ଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ମଲା ଭଳି ପଡ଼ିଥାଏ। ଖାଇବା ବେଳ ହେଲେ, ମାଆ ତାକୁ ଉଠେଇ ଖୁଆଇ ଦିଏ। ବାପା ବି ଛୋଟିଆ ପିଲାଟେ ଭଳି ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ପାଟିଟା ଆଁ କରିଦିଏ, ମାଆ ଭାତଗୁଣ୍ଡା ସେଇ ଆଁ ଭିତରେ ପୂରେଇ ଦିଏ। ମୋତେ ଚଉଦ ବର୍ଷ ହେଲାବେଳକୁ ମୋର ଦେହରେ ଅଚାନକ ମାଂସ ଲାଗିଲା, ରଙ୍ଗଟା ଗୋପା ଦିଶିଲା, ପୂରା ଦେହଟା ପୂରିଗଲା; ଯିବାଆସିବା ଲୋକେ କଣେଇ ଚାହିଁଲେ। ସେସବୁ ମତେ କେମିତି କେମିତି ଲାଗିଲା, ମାଆକୁ ଏକଥା କହିଲି। ମାଆ ବଡ଼ ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଗଲା। ସେଇ ମାସ ମାଆ ତା'ର ଚୂରସମ୍ପର୍କୀୟ ପୁଡୁରା ହାତରେ ମତେ ଟେକିଦେଲା। ବସ୍, ସେଇଦିନଠାରୁ ମୁଁ ମାଆ, ବାପ ଆଉ ଭାଇଭଉଣୀକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ, ଆମ ଗାଉଳ ଛାଡ଼ି ଏଇଠିକୁ ଯା' ସହିତ ଚାଲିଆସିଲି ଯେ, ଏଠିକାର ହେଇ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ରହିଗଲି।

ଏଇ ଲୋକଟା ଭାରି ଭଲ ଥିଲା। ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ରୋପେୟା ଥିଲା। ପହେଲା ଆମେ ଗୋଟେ ଲୋକର ରାସ୍ତାକଡ଼ ଜମିରେ ଛୋଟ ହୋଟେଲ୍‌ଟିଏ କଲୁ। ଭାରି ଚଳିଲା। ତା', ନାସ୍ତା, ଦିନବେଳା ଖାନା, ଓପରବେଳା ତା' ନାସ୍ତା ଆଉ ରାତିବେଳା ଖାନା ଖାଇବାକୁ ପଚାଶ ଶହେ ଲୋକ ଆସୁଥିଲେ। ମୁଁ ପରଖୁଥିଲି, ମୁଁ ଅନୁମାନ କଲି, ମତେ ଦେଖିବାକୁ ଅନେକ ଲୋକ ଆସୁଥିଲେ, ସୁଯୋଗ ଦେଖି ପରପିବା ବେଳେ କିଛି ନା କିଛି ବାହାନା କରି ମୋର ହାତକୁ ଛୁଇଁ ଦେଉଥିଲେ। ମୁଁ ସବୁ ଜାଣି ବି ଚୁପ୍ ରହୁଥିଲି, କାରଣ ସେମାନେ ଆମର ଗ୍ରାହକ ଥିଲେ। ସୀମା ଭିତରେ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ଥାଏ। ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉ ନ ଥିଲି, ମୋ ଉପରେ ମୋର ପୂରା ଭରସା ଥିଲା।

ଏମିତି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ବିତିଗଲା। ବଡ଼ ପୁଅଟା ଦୁଇ ବର୍ଷର ହେଇଗଲା, ହେଲେ ରୋଗିଣୀଟେ ହେଲା, ମିରଗି ବେମାର ହେଲା ଯେ ଏଯାବତ୍ ରହିଗଲା ଆଉ ଛାଡ଼ିବ କି ନାଇଁ, ଭଗବାନ ଏକା ଜାଣନ୍ତି। ତାକୁ କିଏ ବାହା ହେବ? କେଉଁ ଝିଅକୁ ଆଣି ତା'ର ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରିବି? ଏଣୁ ତା' ବାହା କଥା ଚିନ୍ତା କରୁନାଇଁ। ପିଲାଠୁ ଦୁଇବର୍ଷ ସାନ ଝିଅ। ଝିଅଟା ମୋ ଭଳି। ସେ ଘରେ ଥାଏ, ମତେ ଘରକାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ। ତାକୁ ବାହା ଦେଇଥିଲି ଯେ, ଜୋଇଁପିଲାଟା ଭଲ ବାହାରିଲା ନାଇଁ। ପିଲାବେଳୁ ମଦୁଆ ହେଇଯାଇଥିଲା, ମୋ ଝିଅକୁ ମଦ ପିଇ ପିଟେ। ଦିନେ ମୋ ଝିଅ ତାକୁ ଭଲକରି ପିଟିଦେଇ ଆମ ପାଖକୁ ପଳେଇ ଆସିଲା ଯେ, ପୂରା ମୋ ପାଖରେ ରହିଗଲା, ସ୍ୱାମୀ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ମନ କଲାନାଇଁ। ମୁଁ ବି ତାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲିନାଇଁ। ଇୟେ ବେଳେ ବେଳେ ମଦ ପିଇଥିଲେ ତାକୁ ଘରୁ ଖୋଦେ। ହେଲେ ଝିଅଟା ଭାରି ସାହସୀ, ତା' ଭାଇ ପରି ନୁହେଁ। ତା' ବାପକୁ କହିଲା, ତୁ ମତେ ମାଆ ଭଳି କି ଭାଇ ଭଳି ଭାବ୍ ନାଇଁ, ଆଉ ଥରେ ଯଦି ଘରୁ ମତେ ଖେଦିବୁ, ତା'ହେଲେ ତତେ ବି ଭଲକରି ଦେବି ଯେ, ଭଙ୍ଗା ହାତଗୋଡ଼ ନେଇ ଘରେ ବସିଥିବୁ। ସେଇଦିନଠାରୁ ଇୟେ ବି ଆଉ କିଛି କହେ ନାଇଁ। ବାପ ବିରୋଧରେ ଝିଅର ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର ଠିକ୍ ବୋଲି ମନେ ହେଉ ନ ଥିଲେ ବି ବାବୁ ସେଇଟା ଦରକାର ଥିଲା।"

ମୁଁ ଭାବେ, ବାପ ହେଉ କି ଭାଇ ହେଉ, ସେମାନେ ବି ତ ପୁରୁଷ; ସେମାନଙ୍କ

ନିକଟରେ ବି ପୁରୁଷୋଚିତ ଅହମିକା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ତା' ସହିତ ସାମାଜିକ ଭୟଭାବ ବି ମନ ଭିତରେ ଖୁନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଛି। ବଢ଼ିଲା ଝିଅଟା ଘରେ ରହିଲେ ନାନା ପ୍ରକାରର ଅକଥା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେସବୁ ଅକଥା ଶୁଣିବାକୁ ବାଧ୍ୟ। ସେଲଟାକୁ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଦୁର୍ବଳମନା ବାପା ହିଁ ଭାବିଥାଏ; କିନ୍ତୁ ମାଆ ସେସବୁ ଅକଥାର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଇଥାଏ। ପୁରୁଷ ଅପେକ୍ଷା ନାରୀମାନେ ଅଧିକ ସାହସୀ। ସେଥିପାଇଁ ତ ଆମ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଶକ୍ତିର ପ୍ରତୀକ ଭାବରେ ନାରୀକୁ ହିଁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି। ଏହା ବି ସତକଥା, ପୂର୍ବ ମନୀଷୀଙ୍କ ବାଣୀକୁ ପୁରୁଷମାନେ ସମ୍ମାନର ସହିତ ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି, ସଭାସମିତିରେ ଶତମୁଖରେ ନାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ନିଜ ପୁରୁଷୋଚିତ ଅହଂକାରକୁ ନିଜର ସାମାଜିକ ଅଧିକାର ବୋଲି ଅଲିଖିତ ପଞ୍ଜୀକରଣ କରିନିଅନ୍ତି ଏବଂ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାର ଅଧିକାରକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ନିଜେ ଉଦାର ହୃଦୟର ମହାନତା ପ୍ରଦର୍ଶନ ପୂର୍ବକ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି। ବିଧାନସଭା କିମ୍ବା ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରେ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ଦରମା ବଢ଼ିବା ବିଲ୍ ଆସିଲେ ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ, ସବୁ ଦଳର ସଦସ୍ୟବୃନ୍ଦ ନିର୍ବିଚାରରେ ବିଲ୍‌ର ସପକ୍ଷରେ ମତଦାନ କରନ୍ତି; ସେଇଭଳି ସବୁ ପୁରୁଷ ନାନା ବିଚାରବନ୍ଧ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ନିଜ ନିଜ ପରିବାରର ନାରୀମାନଙ୍କର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସପକ୍ଷରେ ନିଜର ମତବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତି। ଏହା ବି ସତକଥା, ଏସବୁ ଘଟଣା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନାରୀମାନେ ଜଳଜଳ କରି ଚାହିଁରହନ୍ତି।

ଏବେ ଏବେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଯାଉଛି। ନାରୀ ସଶକ୍ତୀକରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ୱର ଶୁଣାଯାଉଛି, କିନ୍ତୁ ସେଲଟା ବି ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି। ଏଠି ନାରୀ ବୋଲଲେ, ସାଧାରଣ ନାରୀ ନୁହେଁ; କୌଣସି ନା କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଦଳର ହୋଇଥିବେ କିମ୍ବା ଏନ୍.ଜି.ଓ.ର ସଦସ୍ୟ ହୋଇଥିବେ। ଏହି ନାରୀ-ସଶକ୍ତୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି। ତେବେ, ଏହା ବି ସତ ଯେ, ମାନା ମାଆ ଭଳି ନାରୀ, ସବୁକାଳେ ନାରୀଶକ୍ତିର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି; ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଲୋଗାନ୍‌ର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ସେଦିନ ମାନା ମାଆ କହୁଥିଲା, "ବୁଝିଲ ବାବୁ! ମୁଁ ଯା'ଠାରୁ ମାଡ଼ ଖାଏ ବୋଲି ମୋତେ ଦୁର୍ବଳ ଭାବନାଇଁ, ସେ ମତେ ପିଟିଲେ, ସତ କହୁଛି ମତେ ଭଲ ଲାଗେ, ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ, ସେ ମତେ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଛି ଆଉ ସେଥିରେ ସେ ନିଜର ପୁରୁଷପଣିଆକୁ ବି ଅନୁଭବ କରୁଛି। ସେଥିରେ ତା'ର ଆନନ୍ଦ। ତା'ର ଆନନ୍ଦକୁ ମୁଁ ବି ଅନୁଭବ କରି ଖୁସି ହୁଏ। ମୁଁ ଚାହିଲେ ଯାକୁ ଗୋଡ଼ହାତ ବାନ୍ଧି ଘରକୋଣରେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି; ମୋର ପୁଅଝିଅ ବି ମୋ ପଟିଆ ହୁଅନ୍ତେ।"

ମାନା ମାଆର ଏଇକଥା ଶୁଣି ମୁଁ ବି ଅବାକ୍ ହୁଏ। ନାରୀ ସବୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭିତରେ ବି ନିଜ ପୁରୁଷର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବାକୁ ହୁଏତ ପସନ୍ଦ କରିଥାଏ। ଏହା ନାରୀର ଦୁର୍ବଳତା ନୁହେଁ, ଏହା ହେଉଛି ନାରୀର ମହାନତା, ନାରୀଶକ୍ତିର ଉଦାରତା। ମୁଁ ଏହି ସମୟରେ ଟିଭିରେ ଚାଲୁଥିବା ଏକ ହିନ୍ଦୀ ସିରିଏଲ୍ 'ବାରିଷ୍ଟର ବାବୁ'ରେ ଛୋଟ ଝିଅଟିଏର ଗୁରୁଜନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ମୋତେ ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା। ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା, 'କାଳୀ ମା, ଦୁର୍ଗା ମା, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମା ନାରୀ ଦେବୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜାରୀ କାହିଁକି ପୁରୁଷମାନେ ହୁଅନ୍ତି? ନାରୀମାନେ କାହିଁକି ନୁହେଁ?" ଏହି ଝିଅର ଆହୁରି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି- "ପତ୍ନୀ ମରିଗଲେ ସ୍ୱାମୀର କୌଣସି ସାମାଜିକ ବା ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାମୀ ମରିଗଲେ ପତ୍ନୀର ଉଭୟ ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଛି କାହିଁକି?" ପୁରୁଷର ଅନ୍ତରାତ୍ମାକୁ ଅରାଇ ଦେବା ଭଳି ପ୍ରଶ୍ନ।

ଏହିସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଏବର ନୁହେଁ, ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ତଳୁ ଭାରତୀୟ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଘୂରି ବୁଲୁଛି ଏକ ଏକ ଭୟଙ୍କର ଓ ଅସମାହିତ ପ୍ରଶ୍ନ ଭାବରେ। ଏହିସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଯେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିନାହିଁ, ତା' ନୁହେଁ। କିନ୍ତୁ ପୁରୁଷମାନେ ବି କରିବେ କ'ଣ? ପେଟପାଟଣା କଥା। ବେଦୀରେ ବାହା ହେଲାବେଳେ କଥା ଦେଇଛନ୍ତି, 'ମୁଁ ମୋର ଧର୍ମପତ୍ନୀର ଭରଣପୋଷଣ କରିବି?' ଅର୍ଥ ନ ହେଲେ ସବୁ ଅନର୍ଥ। ଏଣୁ 'ପୂଜା' ବିଭାଗରେ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଚାକିରି ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ କରି, ଏହି ଚାକିରି କେବଳ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୋଲି ଅଲିଖିତ ଘୋଷଣାନାମା ବିଜ୍ଞାପନରେ ରଖାଯାଇଛି। ଏହି ପରମ୍ପରାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏଯାବତ୍ ହେଉନାହିଁ, ଯଦିଚ ଭାରତର ସୈନ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଏଭଳି ସର୍ତ୍ତର ପରିବର୍ତ୍ତନ କିଛି ବର୍ଷ ତଳୁ ହୋଇ ସାରିଛି।

ସେଦିନ ପରିବା କିଣିବା ପାଇଁ ଦୈନିକ ବଜାରକୁ ଯିବାବେଳେ ଦେଖିଲି, ମାନା ମାଆ ତା'ର ହୋଟେଲ୍ ସାମ୍ନାରେ ବସିଥିଲା ଏବଂ ଖୁସି ଜଣାପଡୁଥିଲା। ମତେ ଦେଖି ନମସ୍କାର ହେଲା ଏବଂ କହିଲା, "ବାବୁ! ମୋ ଝିଅ ଜଣେ ପିଲା ସହିତ ପଳାଇଲା।" ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି, ଝିଅ ପଳାଇଲା ଆଉ ମାଆ ଖୁସି ହେଉଛି! ମୁଁ ପଚାରିଲି, "କେବେ? ତା'ଛଡ଼ା ତୁ ଖୁସି ହେଉଛୁ କାହିଁକି? କାହା ସହିତ ପଳାଇଲା? ତୁ କ'ଣ ସେ ପିଲାକୁ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲୁ? କେଉଁ ଜାତିର ପିଲା? ତା'ର ରୋଜଗାର କିଛି ଅଛି ତ?" ମୋର ଏତେ ପ୍ରଶ୍ନର ସିଧାସଳଖ ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ସେ କହିଲା, "ଟୁକେଲଟା ଫାଟି ଗଲା, ମୁଁ ବି ଫାଟି ଗଲି, ଜଳନ୍ତା ଚୁଏକୁ କପଡ଼ା ଢାଙ୍କି କେତେଦିନ ରଖିହେବ ବାବୁ! ପେଟକୁ ଖାଇବାକୁ ସିନା ମୁଁ ଦେଇପାରିବି, ହେଲେ ଦେହର ଜ୍ୱାଳାକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ମୋ' ପାଖରେ କି ତା' ବାପ ପାଖରେ କିଛି ନାହିଁ। ସେଇ ଚାଟି ପାଇଁ ଦୋକାନରେ ଔଷଧ ନାହିଁ। ଜଗାର ଲାଳ, ଚାଲିଗଲା, ଭଲ କଲା; କ'ଣ କହୁଛ ବାବୁ?"

ମୁଁ ବା କି ଉତ୍ତର ଦେବି? ତଥାପି କିଛି କହିବାକୁ ହେବ। ମୁଁ କହିଲି, "ତୁ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଲୁ ନାହିଁ? ସେ ପିଲା କ'ଣ କରୁଛି? ତୋ ଝିଅକୁ ସେ ଭଲରେ ରଖିବ ତ?"

ମାନା ମାଆ ସତରେ ଖୁସି ଜଣାପଡୁଥିଲା। ଏଥର ସେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଦେଲା, "ହଁ ବାବୁ! ସେ ପିଲାଟା ବେଳେ ବେଳେ ମୋ ଦୋକାନକୁ ଆସେ, ଖାଏ ବି; ତା'ର ଜାତି ମତେ ଜଣାନାହିଁ, ହେଲେ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ଆଉ ପିଟାଲୁହା ଭଳି ଦେହ, ରଙ୍ଗଟା କଳା ସିନା ଖୁବ୍ ଗଠଣର। ଅଟୋ ଚଳଉଛି, ତା'ର ନିଜର ଅଟୋ। କହୁଥିଲା ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରୁ ଲୋନ୍ ନେଇ କିଣିଛି; ଘରେ ବିଧବା ମାଆଟା ଅଛି, ଅଧା ସିମେଣ୍ଟ ଢୁଇବଖରା ଆଉ ବାରଣ୍ଡାଟାଏ ଆଉ ନିଜର ଘର ଖଣ୍ଡେ ବି ଅଛି। ତା'ର ବାପା ବୁଢ଼ ଡିସିମିଲ୍ ଜାଗା କିଣିଲା ମଲା ପୂର୍ବରୁ। ପିଲାଟା ବି ଅଳସୁଆ ନୁହେଁ, ଦିନକୁ ପାଞ୍ଚଛଅ ଶହ କମାଣି କରୁଛି। ଆଉ କ'ଣ ଦରକାର ବାବୁ! ହଁ, ଆଉ ଗୋଟେ କଥା, ପିଲାଟା ମଦ ପିଏନା।" ସେ କହିସାରି ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହିଲା, ମୋ'ଠାରୁ କିଛି ଗୋଟାଏ ମତାମତ ଶୁଣିବା ପାଇଁ।

ମାନା ମାଆର କଥା ଶୁଣିସାରିବା ପରେ ବି ମୋ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ରହିଯାଇଥିଲା, "ତୋ ଘର ରାଜି ହେଇଥିଲା ତ ଏଥିରେ?"

ସେ ଏଥର ଟିକିଏ ହସିଲା। କହିଲା, "ସେ ସିନା ମୋର ବର ବାବୁ! ହେଲେ ମଦ କ'ଣ ମୋର ବର? ମଦୁଆ ଲୋକ ଯେ ବି ହେଉ ବାବୁ! ତା'ର କଥାର ମୂଲ୍ୟ ନ ଥାଏ। ଝିଅ ପଳେଇଲା ବେଳକୁ ତ ସେ ମଦ ପିଇକରି ବେଡା ହରେଇ ପଡ଼ିଥିଲା। ହେଲେ ଝିଅଟା ବାପର ଗୋଡ଼ରେ ମୁଣ୍ଡ ଲଗେଇକରି ଗଲା।"

ମୁଁ ହସିଲି। ମୋ ହସ ଦେଖି ମାଳା ମାଆ ହୁଏତ ଭାବି ନେଇଥିବ ଯେ, ତା'ର କର୍ଯ୍ୟକୁ ମୁଁ ସମର୍ଥନ କରିଛି। ସତ କଥା। ମାଳା ମାଆର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ କଥା ମତେ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ ଲାଗିଥିଲା।

ସେଦିନ ମାଳା ମାଆ ଖୁସି ଥିଲା ଏବଂ ତା'ର ଖୁସିରେ ମୁଁ ବି ଖୁସି ହେଉଥିଲି। କିଛିଦିନ ପରେ ମୁଁ ସସ୍ତ୍ରୀକ ପୁଅ ପାଖକୁ କଲିକତା ଚାଲିଗଲି ଦୁଇମାସ ପାଇଁ। କାର୍ଯ୍ୟବଶତଃ ତାହାରେ ରହୁଥିବା ପୁଅଝିଅ ଘରକୁ ବର୍ଷକୁ ଥରେଅଧେ ଯିବାକୁ ହୁଏ। ଆମ ଉପରେ ପୁଅଝିଅର ଯେତିକି ଅଧିକାର ଥାଏ ତା'ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଅଧିକାର ନାତିନାତୁଣୀମାନଙ୍କର ଥାଏ। ସରକାର ବି ସେମିତି ନିୟମ କରିଦେଇଛନ୍ତି, ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ପୁଅଝିଅର ଅଧିକାର ନ ଥିଲେ ବି ନାତିନାତୁଣୀଙ୍କର ପୈତୃକ ଅଧିକାର ଆସିଯାଏ। ଆମର ସମାଜ ବି ରହସ୍ୟରେ ଘେରା ଏକ ଚଳନ୍ତି ବଟବୃକ୍ଷ; ଏଥି ଭିତରେ ଥାଏ ସାମାଜିକ ନିୟମ, ସରକାରୀ ନିୟମ, ପାରଂପରିକ ନିୟମ ଆଉ ପାରିବାରିକ ନିୟମ। ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ନିୟମକୁ ମାନି ଚଳିବାକୁ ହୁଏ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ; ଆହା ବିଚରା! କିନ୍ତୁ, ଏହା ବି ସତ ଯେ, ଏତେ ନିୟମ ମାନି ଚଳେ ବୋଲି ସେ ମଣିଷ।

ଆମେ ଦୁହେଁ ଯେତେବେଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସାତଟାରେ ସମ୍ବଲପୁର ସିଟି ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଓହ୍ଲାଇ ଅଟୋ ଧରି ଘରକୁ ବାହାରିଲୁ, ରାସ୍ତାର ଦୃଶ୍ୟ କେମିତି ନୂଆ ନୂଆ ଲାଗିଲା। ରାସ୍ତା ବହୁତ ଚଉଡ଼ା ହେଇଯାଇଛି। ଆଗରୁ ଦୁଇଟିକିଆ ରାସ୍ତା ଥିଲା, ଏବେ ଚାରିଟିକିଆ ରାସ୍ତା ହେଇଯାଇଛି। ଦେଖିବାକୁ ରାସ୍ତା ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା। ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ୍ ଲାଗେ। ଘର ଭିତରକୁ ପଶିବାବେଳକୁ ସାଢ଼େସାତଟା ହେଉଥିଲା। ଆସିଲାବେଳେ ବୋହୂ ରାତିର ଖାଳା ଦେଇଥିଲା। ରୋଷେଇ କରିବାର ଝଞ୍ଝଟ ନ ଥିଲା। ରାତି ଏଗାରଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟି.ଭି. ଦେଖିସାରି ଖାଳା ଖାଇ ଶୋଇଲୁ!

ଆରଦିନ ପରିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲି ଦୁଇଟା ବ୍ୟାଗ୍ ଧରି। ସମୟ ସକାଳ ଆଠଟା ତିରିଶ ମିନିଟ୍ ହୋଇଥାଏ। ଘରେ କିଛି ପରିବା ନ ଥିଲା। ପରିବା ନ ଆଣିଲେ ସକାଳର ଜଳଖିଆ

ବି ହେଇପାରିବ ନାହିଁ। ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ମାଳା ମାଆ ହୋଟେଲ୍ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲି, ସେଠି ହୋଟେଲ୍ ନ ଥିଲା, ନୂଆ ପିଚୁରାସ୍ତାଟିଏ ଗାଲେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଥିଲା। ଗତକାଲି ଷ୍ଟେସନ୍‌ରୁ ଆସିବାବେଳେ ରାସ୍ତା ଦେଖି ଖୁସି ଲାଗିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ମାଳା ମାଆର ହୋଟେଲ୍ କଥା ଆଦୌ ମନେ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା। ଏବେ କିନ୍ତୁ ହୋଟେଲ୍ ନାହିଁ, ତା' ଜାଗାରେ ରାସ୍ତା ଅଛି। ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଠିଆହେଇ ଜଣାଶୁଣା କୌଣସି ଲୋକଟିଏକୁ ଖୋଜୁଥିଲି। ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ପାଇଗଲି। ପାଖରେ ଅଟୋବାଲା ଜଣେ ମିଳିଗଲା। ତା' ପାଖକୁ ଗଲି, ସେ ମତେ ଜାଣିଥିଲା। ଦରକାର ସମୟରେ ସେ ଆମକୁ ନେବାଆଣିବା କରେ। ତାକୁ ମାଳା ମାଆର ହୋଟେଲ୍ କଥା ଓ ତା'ର ପରିବାର କଥା ପଚାରିଲି। ସେ ଯାହା କହିଲା, ତା'ର ସାରାଂଶଟି ଏହିଭଳି।

'ରାସ୍ତା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ଯେତେବେଳେ ଝିଅ ଜଣେ ପିଲା ସହିତ ପଳାଇଗଲା, ତା'ର ବାପାକୁ ବହୁତ ବାଧିଲା ଏଥିପାଇଁ ଯେ, ତାକୁ ନ ଜଣାଇ ସେ ଟୋକାଟା ପଳାଇଗଲା। ଅନ୍ୟଥା ସେ ସେଇ ପିଲାଠାରୁ ମଦ ପିଇବା ପାଇଁ ଭଲକରି ଥୋଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଝଡ଼େଇଥାନ୍ତା। ଏଇକଥାକୁ ନେଇ ସେ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ବହୁତ ଝଗଡ଼ା କଲା, ମାରପିଟ କଲା ଆଉ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ବି ଭାଙ୍ଗିଚୁଡ଼ି ଦେଲା। ମାଳା ମାଆକୁ ଏତେ ମାରିଲା ଯେ, ସେ ବେହୋସ ହେଇଗଲା। ଏଇ ଅଟୋବାଲା ଆଉ କେତେଜଣ ମିଶି ତାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ବୋହିନେଲେ। ଡାକ୍ତର କହିଲେ ଦୁଇ ଚାରିଦିନ ତାକୁ ହାସପାତାଳରେ ରହିବାକୁ ହେବ। ଝିଅକୁ ତକେଇ ପଠେଇଲେ। ସେ ଓ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ସେଠାରେ ଜମିଲେ। ଏଣେ ହୋଟେଲ୍‌ର ପ୍ରଥମ ଗ୍ରାହକ ଜଣକ ଭୋକରେ ଆଉଟୁପାଉଟୁ ହୋଇ ଭଲକରି ଛୋଟ ସୁରେଇ ଭରକ ମଦ ପିଇପକାଇଲା। ପରେ ପରେ ଜିନ୍‌ଟିଏ ହୋଇ ସୁରେଇ ଭିତରେ ପଶିଗଲା ଯେମିତି। ଏ ଭିତରେ ପୁଅଟା ଯାଇ ହାଜର ହୋଇଗଲା ହାସପାତାଳରେ, ମାଆ ପାଖରେ।

ଚାରିଦିନ ପରେ ରାତିରେ ଯେତେବେଳେ ମାଳା ମାଆ ପୁଅଝିଅଙ୍କୋଇଁ ସହିତ ଝୁପୁଡ଼ିକୁ ଫେରିଲା, ଘରେ କେହି ନ ଥିଲେ। ପାଖରେ ରହୁଥିବା ଅଷ୍ଟମୀ କହିଲା, ସେ (ମାଳା ବାପା) ଚାରିଦିନ ହେଲା କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛି ଯେ କିଛି ପତା ନାହିଁ। ଜୋଇଁ ବଜାରକୁ ଯାଇ ଖାଇବା ପାଇଁ ନେଇ ଆସିଲା, ସମସ୍ତେ ମିଶି ଖାଇଲେ। ତା' ଆରଦିନ ପୋଲିସ୍ ଆସି ଖବର ଦେଲା ଯେ, ଶବଟିଏ କିଛି କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ପଡ଼ିଛି ଏବଂ ସେଇଟା ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଥମ ଗ୍ରାହକର। ଖବରଟା ମିଛ ନ ଥିଲା। ମାଳା ମାଆ କୁଆଡ଼େ ମୋଟେ କାନ୍ଦି ନ ଥିଲା, ତା'ର ପୁଅଝିଅ ବି। ଏଇଟା ହେଉଛି ଗୋଟେ ବାପର ପାପର ଚରମସୀମା। ଏମିତି ବି ସମୟ ଆସେ, ସ୍ୱାମୀ ମଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ମନେ ମନେ ନିଜକୁ ହାଲୁକା ଅନୁଭବ କରେ।

ତା' ପରଦିନ ରାସ୍ତା କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ହୋଟେଲ୍‌କୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦିଆଗଲା। ତା' ପୂର୍ବରୁ ଯାହାକିଛି ଆସବାବପତ୍ର ଓ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷ ହୋଟେଲ୍ ଭିତରେ ଥିଲା, ସେସବୁକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ନେଇ ମାଳା ମାଆ ନେଇ ଆସିଲା। ପରେ ପରେ, ଜୋଇଁର ସାହାଯ୍ୟରେ ଏଠାରୁ ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ଦୂର ଗୋଟାଏ ଭଲ ଜାଗାରେ ବଡ଼ା ପକୋଡ଼ି ଗଛ ହୋଟେଲ୍ କରିଛି। ଆଖପାଖରେ ବହୁତ ସ୍କୁଲ୍ କଲେଜ ଅଛି। ହୋଟେଲ୍‌ରେ କୁଆଡ଼େ ବହୁତ ଗ୍ରାହକ, ଭଲ ବିକ୍ରି ହେଉଛି। ପୁଅକୁ ନେଇ ସେ ଭଲରେ ଅଛି।'

ଭାବିଲି ସମୟ ଦେଖି, ମାଳା ମାଆର ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଯାଇ ତାକୁ ଭେଟିବି। ବିନା ପ୍ରଥମ ଗ୍ରାହକରେ ତା'ର ହୋଟେଲ୍‌ଟା କେମିତି ଚାଲିଛି, ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ମନ ହେଉଥିଲା।

❑

ଉଦ୍ଭଟ କଥା

ଗୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବର ଅର୍ଥହୀନ କାହାଣୀ

ଦେବଦତ୍ତ ପତି

ଶହୀଦ ନଗର ଅଫିସ୍ ପାଖରେ ଥିବା ଝଙ୍କାଳିଆ ଗଛମୂଳେ ଦୁଇଟି ପାନ ଦୋକାନ ଓ ଗୋଟିଏ ଚା' ଦୋକାନ। ଏଠାରେ ପାଖ ଅଫିସ୍‌ରେ କାମ କରୁଥିବା ଅନେକ କର୍ମଚାରୀ ଚା' ପିଇବା ସହ ପାନ ଓ ଧୂଆଁ ପାଇଁ ଆସନ୍ତି। ଘଡ଼ିଏ ବସନ୍ତି। ଯାବତୀୟ କଥା ଗପନ୍ତି। ଢେଙ୍କାନାଳରୁ ଆମେରିକା ଯାଏ।

ମୋତେ ଘଡ଼ିଏ ବସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ। ବେଳେ ବେଳେ ଅନେକ ସମୟ ଯାଏ ବସେ। ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ସିଗାରେଟ୍ ଫୁଙ୍କେ। ଝଙ୍କାଳିଆ ଗଛ ଭିତରେ ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନାଏ।

ମୋତେ ଲାଗେ ମୋ ଭାଗ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମୋ ସହ ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଛି।

ପୁଣି ସିଗାରେଟ୍ ଫୁଙ୍କେ।

ପ୍ରେମ ଓ ଭୟ ଉଭୟେ ପରସ୍ପର ସହ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି। ଯାହା ସହ ପ୍ରେମ ହେଇଗଲା ତାକୁ ହରେଇବାର ଭୟ ମାଡ଼ିବସେ।

ଝଙ୍କାଳିଆ ଗଛର ଫାଙ୍କରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଆସି ମୁହଁ ଉପରେ ପଡ଼େ। ସେତିକିବେଳେ ଜଣାପଡ଼େ କି ଆଜିର ଖରା ତରା। ମୁଁ ଅଫିସ୍‌କୁ ଫେରିଆସେ। କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସ୍କ୍ରିନ୍‌ରେ ଥିବା ଛବିକୁ ଅନାଏ। ଡ୍ରୟାର୍ ଭିତରେ ଥିବା ସିଗାରେଟ୍ ଖୋଳକୁ ଆଉ ଟିକେ ଭିତରକୁ ପୂରାଇଦେଇ ପାଣି ବୋତଲରେ ପାଣି ଅଛି କି ନାହିଁ ଦେଖେ। ପାଣି ପିଏ।

ତଳ ଫ୍ଲୋର୍‌ରେ କାମ କରୁଥିବା ଓ ସବୁଦିନ ଛଅଟା ବାଜିଲେ ଅଫିସ୍‌ରୁ ଚାଲିଯାଉଥିବା ରିମା କଥା ମନେପଡ଼େ। ଫି ଦିନ ଦେଖା ହେଉଥିବ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁଦିନ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିବ ସେଦିନ ସେ ସଅଳ ଅଫିସ୍‌ରୁ ବାହାରି ଯାଇଥିବ।

ହଠାତ୍ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥିବା ଫୋନ୍ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼େ। ଖୁବ୍ ତର ଲାଗେ କେତାଣି କେତେବେଳେ ବାଜିବ। କୌଣସି ଅପ୍ରୀତିକର ଖବର ଶୁଣାଇବ। ଯାହା ଶୁଣିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିବି। ଗୋଟେ ଅଜବ ପ୍ରକାରର ସମ୍ବାଦ ଥିବ। ଯେମିତିକି ରିମାର ରିପୋର୍ଟ ଆସିଛି, ଅନ୍‌ୱାଣ୍ଟେଡ୍ ପ୍ରେଗ୍‌ନାନ୍‌ସି ଆଉ ତା' ବୟଫ୍ରେଣ୍ଡ ତାକୁ ଧୋକା ଦେଇଛି। ସେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେଇଛି। ଏ ସହର ଛାଡ଼ିଦେଇଛି।

ଏମିତି ଅନେକ ଯାଦୁଯ୍ୟାଦୁ କଥା ମୁଣ୍ଡକୁ ପଶେ। ସତକୁ ସତ ଆଜି ଅଫିସ୍‌ରୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ରିମା ଦେଖା ହୁଏନି। ମୋର ସନ୍ଦେହ ଆହୁରି ବଢ଼ିଯାଏ। ଆସିଲା ବେଳକୁ ଦୋକାନରୁ ଗୋଟେ ପ୍ୟାକେଟ୍ ସିଗାରେଟ୍ କିଣେ। ଦୋକାନୀ ପଚାରେ ଆଜି କ'ଣ ପାର୍ଟିସାର୍ଟି ଅଛି କି ସାର୍? ମୁଁ ରାଗେ, ମନେ ମନେ ଚିଡ଼େ। ଆଉ ଗୋଟେ ସିଗାରେଟ୍ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଦେବାକୁ କହେ। ସେ ମୋ ମୁହଁକୁ ବଲବଲ ହୋଇ ଅନାଏ।

ମୁଁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ପାର୍ଟିରେ ନିଜକୁ କହେ- ଶାଳା ମୁଁ ବିନା ପାର୍ଟିରେ ବି ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣିପାରିବି। ତୋ ବୋପାର କ'ଣ ଗଲା ବେ! ମୋ ଇଚ୍ଛା। ହେଲେ, ତାକୁ କିଛି କହିପାରେନି। ସେ ବି ମୁହଁଟାକୁ ଘଣ୍ଟୁ କରି ମୋ ହାତକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସିଗାରେଟ୍ ପ୍ୟାକେଟ୍ ବଢ଼ାଇ ଦିଏ। ମୁଁ ପଇସା ଦେଇ ରାଗ ତମତମ ହୋଇ ଫେରିଆସେ।

ଆଜି ବାହାରୁ କିଛି କିଣିନେବି। ଘରେ ରୋଷେଇ କରିବିନି। ପୁଣି ଭାବେ ଆଜି ଏମିତି କ'ଣଟା ହେଇଗଲା ଯେ ମୁଁ ବାହାରୁ କିଣିକି ଖାଇବି? ଦୋକାନୀ ମୋତେ ଖାତିର କଲାନି। ରିମା ଆଜି ଦେଖା ହେଲାନି। ହୁଏତ ସେ ତା' ବୟଫ୍ରେଣ୍ଡ ସହ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌କୁ ଯାଇଥିବ...। ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଜି କିଛି ଭଲକଥା ହିଁ ପଶୁନି। ତ ବାହାରୁ କିଛି କିଣିକି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ। ଗୋଟେ ଦିନ ବି ଏମିତି କିଛି ନ ଖାଇ ଶୁଣାଯାଇପାରେ। ଭୋକ ଲାଗିଲେ?

ହେ, ଭୋକ କ'ଣ ଗୋଟେ ରୋଗ? ନା ଜାହାଣୀ ନା ଗୁଣିଆ? ସେ ଲାଗିବ ଆଉ ଝାଡ଼ିବା ଅତଏବ କିଛି ଖାଇବି ନାହିଁ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲି। ଖୁବ୍ ଗୋଟେ ବେଶୀ ଭୋକ ଲାଗିଲେ ଚା' ଅବା କଫି ପିଆଯାଇପାରେ। ବିସ୍କୁଟ୍ ଖାଇପାରେ। ଆଜି ଶୋଇବିନି ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲି। ନ ଶୋଇଲେ ଆଉ ଖାଇବାର

ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ବୋଧହୁଏ। ତେବେ କିଛି ନ ଖାଇଲେ ଓ ନ ଶୋଇଲେ କାଲି ଯଦି ରିମା ଦେଖି ପଚାରେ କି ଆଜି କାହିଁକି ଶୁଖିଯାଇଛି? ନିଦ ହୋଇନି କି ରାତିରେ। ଆଖି ପଶିଯାଇଛି।

ଲିଫ୍‌ଟରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଥିବେ। ମୋତେ ଖରାପ ଲାଗିପାରେ।

ତେଣୁ କିଛି ଖାଇବାକୁ ହେବ। ପାଉଁରୁଟି। ଠିକ୍। ପାଉଁରୁଟି। ଗୋଟେ ପ୍ୟାକେଟ୍ ପାଉଁରୁଟି କିଣାଯାଇପାରେ। ରାତିରେ ଯେତେବେଳେ ଭୋକ ହେବ ଗୋଟେ କପ୍ ଚା' ସହ ଦୁଇ ପିସ୍ ପାଉଁରୁଟି ଖିଆଯାଇପାରେ।

ଭୋକକୁ ଘଉଡ଼ାଇବା ପାଇଁ କି ନିଦକୁ ତାଳିବା ପାଇଁ ଅବା ରିମାର ପ୍ରଶ୍ନ ଡରରେ? ଥାଉ ମ ଏତେ କଥା ଭାବିବା ବି କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ। ଯାହା ହେବ ଦେଖାଯିବ।

ହୁଏତ ମୁଁ କିଛି ବି ନ କରିପାରେ। ଟିଭି ଦେଖିପାରେ। ହେଲେ ଯଦି ରିମୋଟ୍ କେଉଁଠି ରହିଯାଇଥିବ ଆଉ ମୁଁ ଖୋଜି ଖୋଜି ନ ପାଏ, ତା'ହେଲେ ଆଉ ଗୋଟେ ରିମୋଟ୍ କିଣି ନେବି କି?

ହେଲେ ବେକାରଟାରେ ରିମୋଟ୍‌ଟିଏ କିଣିବି କାହିଁକି? ସେଇଠି ତ ଥିଲା। ଥିବ ନିଶ୍ଚୟ। ହେଲେ ଥିବ ବା କାହିଁକି? ନ ଥିବ ବା କାହିଁକି? ପୁଣି ବେକାର କଥା ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶୁଛି। ଆଚ୍ଛା ଏସବୁ କଥା ଯେଉଁ କଥାର କିଛି ମୂଲ୍ୟ ହିଁ ନ ଆଏ, ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶେ କାହିଁକି?

ମୁଁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ। ଏକ ବଖୁରିଆ ଏଇ ଘରଟିକୁ ଆଜି ନ ଆସି ଆଉ କେଉଁଠି ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲେ ବି ଚଳିଥାଆନ୍ତା। ହେଲେ କେଉଁଠି? ସେଇ ଅଫିସ୍ ତଳେ ଥିବା ଗଛମୂଳେ? ଯେଉଁଠି ଦୁଇଟି ପାନ ଦୋକାନ ଓ ଗୋଟେ ଚା' ଦୋକାନ ଅଛି? ହେଲେ ସେଠି ଯଦି ସେ ଶଳା ପାନଦୋକାନୀ ଶୋଇଥିବ?

ହେଲେ ପାନ ଦୋକାନୀ ତ କହୁଥିଲା କି ତା'ର ନିଜର ଘର ଅଛି। ତକେଇସିଆଣୀରେ। ଶଳା ଏ ପାନଦୋକାନୀର ଘର ଅଛି ହେଲେ ମୋର ଘର ତ ଛାଡ଼ ଚାକିରି....

ଅଛି। ସକାଳୁ ତିଆରି କରିଥିବା ମାଛ ତରକାରି ଅଛି। ଭୁଲିଯାଇଥିଲି। ଆଜିକାଲି ମୁଁ ଅନେକ କଥା ଭୁଲିଯାଏ। ମନେ ରୁହେନି। କିନ୍ତୁ ଭୁଲିପାରେନି ତ ରିମାର ହସ।

ବାରମ୍ବାର ମୋତେ ଛିଗୁଲେଇ ଆଏ ସେଇ ହସ।

ପ୍ରେମ ନ ଆଏ ଆଏ ଡର।
ଡର ନ ଆଏ ଆଏ ପ୍ରେମ।

ଏଇ ପ୍ରେମ ଓ ଡର କାହିଁକି କେଜାଣି ସବୁବେଳେ ଏକାଠି ବାନ୍ଧିହୋଇ ଥାଆନ୍ତି ମୋ ସହ।

ପାଉଁରୁଟି ସହ ମାଛ ତରକାରି। ସରିଗଲା ଖିଆ। ଆହା। ଖୁବ୍ ସୁସ୍ୱାଦିଆ। ଏ ବିଷୟରେ ଥରେ ଅନ୍ତତଃ ରିମାକୁ ପଚାରିବି। କେବେ ଖାଇବ। ପାଉଁରୁଟି ସହ ମାଛ ତରକାରି। ହଁ ସେ ହୁଏତ ହସିପାରେ। ମୋ ଅସହାୟତା ଖୋଜିପାରେ। ଅବା ଲୋଭୀ କଞ୍ଜୁସ କହି ଗାଳି ଦେଇପାରେ ମନେ ମନେ।

ତେବେ ତାକୁ ଯେ ମୁଁ ଏକଥା କହିବି ଓ କାହିଁକି କହିବି ସେକଥା ମୁଁ ଭାବିପାରୁନି। ଏମିତି ଗୋଟେ ଅଜବ କଥା ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ କାହିଁକି ପଶିଲା? ଏଇନା ସେଇଟା ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ। ତା'ର ଉତ୍ତର ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ମୁଁ ଭୁଲିଗଲି କେଉଁଠି ରଖିଛି ସିଗାରେଟ୍। ଏବେ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଡର ଲାଗିଲା। ମୋତେ ଲାଗିଲା କି ମୋ ସହ କିଛି ଗୋଟେ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି। ଆଜି ଅଫିସ୍‌ରେ ଲାଗୁଥିଲା କି ଟେଲିଫୋନ୍‌ର ଘଣ୍ଟି ବାଜିବ ଆଉ କିଛି ଖରାପ ଖବର ଶୁଣେଇବ। ହୁଏତ ଟେଲିଫୋନ୍ ବାଜିଥିବ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଶୁଣିପାରି ନ ଥିବି। ଏତେବେଳେ ମନେପଡ଼ିଲା କି ମୁଁ ମୋ ମୋବାଇଲ୍‌କୁ ସାଇଲେଣ୍ଟ କରି ରଖି ଦେଇଥିଲି। ଟେଲିଫୋନ୍‌ରେ କଲ୍ ଆସିଲେ ମୁଁ କଥା ହେବି ଓ ସେଇ ସମୟରେ ଯଦି ମୋବାଇଲ୍‌କୁ କେହି କଲ୍ କରେ ତା'ହେଲେ ମୁଁ ଡିଷ୍ଟର୍ବ ହେବି। ସେଥିପାଇଁ ମୋବାଇଲ୍‌କୁ ସାଇଲେଣ୍ଟ ମୋଡ୍‌ରେ ରଖିଦେଇଥିଲି। ତା'ହେଲେ ଏତେ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ରିମା ମୋତେ ଫୋନ୍ କରିଥିବ ଆଉ କ'ଣ ଭାବିଥିବ ମୋତେ?

ଆଚ୍ଛା ରିମା ପାଖରେ ତ ମୋ ମୋବାଇଲ୍ ନମ୍ବର ନାହିଁ। ସେ ମୋତେ କିପରି କଲ୍ କରିବ? ତେବେ ମୋବାଇଲ୍ ରଖିଛି କେଉଁଠି? ତେବେ ମୋବାଇଲ୍ ପାଇଗଲି। ତକିଆ ଉପରେ ଥିଲା। ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିବାର ଅଭ୍ୟାସ ତ ତେଣୁ ସେଇଠି ରଖିଦେଇଥିଲି। ତକିଆ ଉଠାଉ ଉଠାଉ ସିଗାରେଟ୍ ପ୍ୟାକେଟ୍ ବି ପାଇଗଲି। ଦୁଇ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଅଛି। କିଛି ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ରାସ୍ତାରେ ଆସିଲାବେଳେ ଫୁଙ୍କି ଦେଇଛି। ତେବେ ଏଇ ଦୁଇଟି ପ୍ୟାକେଟ୍ ଆଜିର ଅବା ଆଉ କେବେ ଆଣିଥିଲି ସେକଥା ମଧ୍ୟ ମୁଣ୍ଡକୁ ଆସିଲା। କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଟିକେ ଶୋଇବାକୁ ହେବ; ତେଣୁ ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଦୁଇଟିକୁ ମୁଁ କାଲି ପାଇଁ ଛାଡ଼ିଦେଲି। କାଲି ଏକାଥରକେ ବିଚାର କରିବି। ଟିଭିରେ ରାତି ଏଗାର ନ୍ୟୁଜ୍ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା। ମାତ୍ର ମୋତେ ଲାଗିଲା କି ରୁମ୍ ଭିତରେ ଅନ୍ୟ କେହି ଶୋଇଛନ୍ତି ମୋ ପରି ନିରାଶ୍ରୟ। ହୁଏତ ଆଜି ରାତିଟି ପାଇଁ ଅତିଥି ମାତ୍ର। ହୁଅନ୍ତୁ ପଛେ ଅତିଥି ଆଜି ରାତିକ ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ସୁଖ ନିଦ୍ରାରେ ବ୍ୟାଘାତ ନ ଲାଗୁ। କାହାରି ସୁଖ ନିଦ୍ରାରେ ବ୍ୟାଘାତ ଲାଗିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ। କିନ୍ତୁ ନିଦ୍ରା ଆସିବ କିପରି? ଶୁଖିଲା ପାଉଁରୁଟିରେ? ସମସ୍ତିଙ୍କି କ'ଣ ମିଛର ମାଛ ତରକାରି ମିଳେ?

ଟିଭି ରିମୋଟ୍‌କୁ ସେମିତି ରଖିଦେଲି। ଅଳ୍ପ ନିଦ ହେଉପଛେ ସେମାନେ ଶୋଇପଡ଼ନ୍ତୁ।

ବହିଟିଏ ପଢ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା। ତା' ପୂର୍ବରୁ ସିଗାରେଟ୍ ଗୋଟେ କଡ଼ାକରି ଫୁଙ୍କ ମାରିସାରିବା ପରେ ମନେପଡ଼ିଲା କି ସେମାନେ ଶୋଇଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କୁ ସିଗାରେଟ୍‌ର ଧୂଆଁ ବ୍ୟସ୍ତ କରିପାରେ। ବ୍ୟାଘାତ ଆଣିପାରେ ସୁଖ ନିଦ୍ରାରେ। ଶୋଇପଡ଼ନ୍ତୁ ବିଚରା।

ଥାଉ ସିଗାରେଟ୍ ସେମିତି।

ଗୋଟେ ବହି ପଢ଼ାଯାଇପାରେ। ଟିଭି ଟେବୁଲ୍ ତଳେ ଥିବା ବହି ଭିଡ଼ ଭିତରୁ ଗୋଟେ ବହି ଟାଣିଆଣିଲି। ମୁଖବନ୍ଧ ପଢୁ ପଢୁ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ି ପାଖରେ ଅଟକିଲି।

"ନା ଏ ଶରୀର ତୁମର, ନା ତୁମେ ଶରୀରର। ଯାହା ହେବ ଠିକ୍ ହେବା।" ଗୋଟେ ସମୟ ପାଇଁ ଲାଗିଲା କି ମୁଁ ନିଜେ ହିଁ ବିଦେହ ହୋଇଗଲି। ଧୀରେ ଧୀରେ ମୋ ଘରର ଝରକା ବାଟଦେଇ ମୁଁ ବାହାରି ଯାଉଛି। ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗୁଛି ମୋତେ। ଅଯୁତ ଯୁଗର ଶାନ୍ତି। ଏବେ ମୋତେ ଲାଗୁଛି କି ମୁଁ ବେକାରଟାରେ ଏତେ ସମୟ ଧରି ଭିତର ବାହାର ହେଉଥିଲି।

ଭିତରୁ ଏକୁଟିଆ ଯାଏ।
ଶୋଇବାରୁ ଜାଗିବା ଯାଏ।
ଭୋରରୁ ରାତ୍ରିର ଶେଷ ପ୍ରହର ଯାଏ।

ସବୁକିଛିର ଆଉ ମୋତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କିଛି ଅର୍ଥ ଥିବା ପରି ମନେ ହେଲା ନାହିଁ। ତେବେ ଝରକା ଦେଇ ବାହାର ଆଡ଼କୁ ଗଲାବେଳେ ମୋତେ ଲାଗୁଥିଲା ସେଇଠି ରିମା କେଉଁଠି ବସିଛି। ଅଫିସ୍‌ରେ ଟେଲିଫୋନ୍‌ର ଘଣ୍ଟି ଖୁବ୍ କର୍କଶ ସ୍ୱରରେ ବାଜୁଛି। କିଛି ଗୋଟାଏ ଖରାପ ଖବର ଶୁଣାଇବା ପାଇଁ।

ଆଉ ଏପଟେ ରିମା ଗୋଟେ କଣ୍ଟାଫୁଲର ଗଛ ଲଗାଉଛି ଓ ପାଣି ଦେଉଛି।

ସାମ୍‌ନାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେଉଛନ୍ତି, ଲାଲ୍ ରଙ୍ଗର କିରଣ ରିମାର ଦୁଟି ଉପରେ ପଡୁଛି, ରିମା ମୁଣ୍ଡ ଉଠାଇ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହୁଁଚି।

ଏଇ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ସେ ମୋତେ ଅନେଇ ଅନେଇ ହସୁଚି।

❑

ଉଅ

ସ୍ମିତପ୍ରଜ୍ଞା ପାଣିଗ୍ରାହୀ

ରାଉଆ ସହିତ ମୁଁ ପିଲାବେଳୁ ପରିଚିତ। ବୋଉ କହେ ଯେ ପିଲାବେଳେ ରାଉଆ ଡରରେ ମୁଁ କାଳେ ଭାତ ଖାଇ ଦେଉଥିଲି। କଳା ମଟମଟ ହାଡୁଆ ଦେହରେ ଚିରାଫଟା କନା କେଉ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ମୁଣ୍ଡରେ ନୁଖୁରା ବୁଟି ସାଙ୍ଗକୁ କୋରଡ଼ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଥିବା ଢିମା ଢିମା ଦୁଇଟା ଆଖି। କେବଳ ମୁଁ କାହିଁକି ତା'ର ରୂପ ଦେଖି ଯେ କେହି ଛୋଟ ଛୁଆ ଡରରେ ଆଖି ବୁଜିଦେବାଟା ସ୍ୱାଭାବିକ।

କିନ୍ତୁ ରାଉଆ ପ୍ରତି ମୋର ଡର କେବେ ବି ମୋ ଜୀବନରେ ତା'ର ଅବସ୍ଥିତିକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିନି। ମୋ ହେତୁ ପାଇଲା ଦିନଠାରୁ ରାଉଆକୁ ଜଣେ ପୋଖରୀ, ବୁଢ଼ା ବରଗଛ ଏବଂ ସରକାରୀ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରି ଗାଁର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ବୋଲି ଭାବି ଆସିଛି। ଗାଁରେ ସମସ୍ତେ ରାଉଆକୁ ଚିହ୍ନନ୍ତି ଓ ଜାଣନ୍ତି। କେହି କେହି ରାଉଆକୁ 'ରାଉଆ ହାବେଳା' ଏବଂ 'ରାଉଆ ପାଗଳା' ମଧ୍ୟ ଡାକନ୍ତି। ରାଉଆ କିନ୍ତୁ ଏଇସବୁ କଥାକୁ କାନ ଦିଏନା। ସେ ଘୂରି ବୁଲୁଥାଏ ଗାଁଗ ସାରା, ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନ, ପୋଖରୀ ମୁଡ଼ା, ଆମ୍ବ ତୋଟା ଏବଂ ଗାଁ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ଯତେ ଯେମିତି ସେ ଏକନିଷ୍ଠ ଉପାସକ ଏବଂ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପାଇଁ ସେ ପରିକ୍ରମା କରିଚାଲିଛି ଏ ଗାଁର କୋଣ ଅନୁକୋଣ। ସଦା ସର୍ବଦା ବୁପ୍ ରହୁଥିବା ରାଉଆକୁ କେହି କେବେ ଭିକ ମାଗିବାର ଅଥବା ଚୋରି କରିବାର ଦେଖିନି। କେହି ଦୟାପରବଶ ହୋଇ କିଛି ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ସେ ଖାଏ, ନ ହେଲେ ନାହିଁ।

ପ୍ରାୟ ଦିନ ବୋଉ ରାଉଆକୁ ରାସ୍ତାରେ ଦେଖିଲେ ଖାଇବାକୁ ଡାକୁଥିଲା ଏବଂ ଏକ ଅବାଧ୍ୟ ଶିଶୁ ପରି ତା' କଥା ମାନି ରାଉଆ ଆସି ପିଣ୍ଡା ଉପରେ କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି ବସୁଥିଲା। ବୋଉ ତାକୁ ଭାତ ନ ହେଲେ ରୁଟି ଖାଇବାକୁ ଦଉଥିଲା ବେଳେ ମୁଁ ତା' ପାଇଁ ଢାଳରେ ପାଣି ଧରି ଯାଇ ବୋଉ ପଛପଟେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲି। ମତେ ଦେଖି ରାଉଆ ତା'ର ଢିମା ଆଖି ଦୁଇଟା ତରାଟି ହସି ଦେଉଥିଲା ଏବଂ ପାଟିରେ ଖାଇବା ଚୋବୋଉ ଚୋବୋଉ 'ଉଅ' ବୋଲି କହୁଥିଲା। ତା' ପାଟିରୁ ଖସିପଡୁଥିବା ଖାଇବା ଏବଂ ଢିମା ଆଖି ଦେଖି ମୁଁ ଏକାତିଆଁକେ ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଯାଉଥିଲି।

ମନେ ମନେ କହୁଥିଲି, ''ଯା...ବେ... ମୁଁ କାହିଁକି ତୋ ପୁଅ ହେବି ? ପାଗଳଟା...!''

ପିଲାବେଳୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ରାଉଆ ପ୍ରତି ଡରଟା ପ୍ରାୟ ବହୁତ ବର୍ଷ ଯାଏ ମୋ ମନର କୌଣସି ଏକ କୋଣରେ ଘର କରିଯାଇଥିଲା। ଗାଁ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ିବା ଯାଏଁ ରାସ୍ତାରେ ରାଉଆକୁ ଦେଖିଲେ

ମୋ ଛାତିରେ ଛଳକା ପଶୁଥିଲା। ତାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ମୁଁ ଏକାମୁହଁରେ ଘରକୁ ଦଉଡୁଥିଲି। ହେଲେ ରାଉଆ ବି କୋଉ କମ୍ ଥିଲା କି? ମତେ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ସେ 'ଉଅ' 'ଉଅ' ବୋଲି ଚିତ୍କାର ଛାଡ଼ି ହସି ହସି ମୋ ପଛରେ ଦଉଡୁଥିଲା।

ବୋପା ଲୋ ମା.... ତା' 'ଉଅ' ଡାକ ଶୁଣି ମୋ ଦେହର ଅଧା ରକ୍ତ ଶୁଖିଯାଉଥିଲା। ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି ଯେ ରାଉଆ ହାତରେ ଧରାପଡ଼ିଲା ମାନେ ମୋର ଆଉ ନିସ୍ତାର ନାହିଁ। ଚଣ୍ଟି ଚିପି ମାରିଦେବ ମୋତେ ନ ହେଲେ ମୋ ଆଖି ତାଡ଼ିଦେବା ତା' ଦେହରେ ଗୁଡ଼େଇ ହେଉଥିବା କନା ସବୁରେ ପୂରେଇକି ନେଇ କୋଉଠି ବିକିଦେବ ମତେ।

ରାଉଆ ମତେ 'ପୁଅ' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିବା କଥାଟା ମୋ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଏବଂ ଆମ ଗାଁରେ କାହାକୁ ଅଛପା ନ ଥିଲା। ଗାଁରେ, ସାହିରେ ଏବଂ ରାସ୍ତାଘାଟରେ କେତେବେଳେ କେମିତି ଲୋକମାନେ ମତେ 'ରାଉଆ ପୁଅ' ବୋଲି କହି ଠୋ' ଠୋ' ହୋଇ ହସୁଥିଲେ। କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ତଦୂପ ଥିଲା। ବୋର୍ଡ଼ ଉପରେ ଚଳିତା ବିଡ଼ା ପରି ଏଇ 'ରାଉଆ ପୁଅ' ନାଁଟା ମୋତେ ବହୁତ ବାଧୁଥିଲା।

ଘରେ ଯେତେବେଳେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଏଇକଥା ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ଜଣେଇଥିଲି, ଦୁଇଜଣ ଯାକ ବହୁତ ହସିଥିଲେ। ମୁଁ ଯେତେ ଗାଳି ସବୁ ଜାଣିଥିଲି, ମନେ ମନେ ସେସବୁ ରାଉଆକୁ ଗାଳି ଦଉଥିଲି।

ମୋ ମନର ଅବସ୍ଥା ଜାଣିପାରି ଦିନେ ବୋଉ ମତେ ବହୁତ ବୁଝେଇଥିଲା। ମତେ କୋଳକୁ ଆଉଜେଇ ନେଇ କହିଥିଲା, ''ଟୁକୁ ତୁ ରାଉଆ ଉପରେ ରାଗୁରୁ କି? ସେ କ'ଣ ବୁଝୁଛି ଆଉ ଜାଣୁଛି କହିକୁ? ମୁଣ୍ଡଦୋଷ ଅଛି ବୋଲି ତାକୁ ତା' ଘରଲୋକେ ଘରୁ କାଢ଼ି ଦେଇଥିବେ। ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ଲୋକଟା ବାଉଦୁଆର ଶୁଖିପିଣ୍ଡା ହେଉଛି। ସ୍ନେହରେ ସେ ତତେ ପୁଅ ବୋଲି ଡାକୁଛି ନା। ରାଗେଲି ତା' ଉପରେ କି ଗାଳି ଦେଏନି ତାକୁ।''

ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ ରାଉଆ ଉପରେ ରାଗିବାର ସେପରି କିଛି ଯଥାର୍ଥ କାରଣ ନ ଥିଲା। ଲୋକଟାର ଭୟଙ୍କର ଚେହେରା ଏବଂ ବିରକ୍ତିକର ବୋଧ ହେଉଥିବା ତା'ର ସେଇ 'ଉଅ' ଡାକ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଶିହରଣ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ମୋ ଭିତରେ।

ହେଲେ ଯେମିତି ସମୟ ସହିତ ତାଳ ଦେଇ ଜୀବନ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା, ରାଉଆ ପ୍ରତି ମୋ ମନରେ ଥିବା ଭୟ ଏବଂ ଘୃଣା ମଧ୍ୟ କମି ଆସିଲା। ଧୀରେ ଧୀରେ ରାଉଆର ଲୁଖୁରା ବୁଟି ସବୁ ଧଳା ହେଇ ଆସିଲା ଏବଂ ମୁଁ ଶ୍ରେଣୀ ପରେ ଶ୍ରେଣୀ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଚାଲିଲି। ଗାଁ ସ୍କୁଲ୍ ଛାଡ଼ି ମୁଁ କିଛି ଦୂରରେ ଥିବା ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି। ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ଟି ଗାଁ ବାହାରେ ଥିବାରୁ ମୁଁ ସାଇକେଲ୍‌ରେ ଯିବାଆସିବା କରୁଥିଲି। ଏବେ ସ୍କୁଲ୍ ଓ ଟିଉସନ୍‌ର ବ୍ୟସ୍ତବହୁଳ ଜୀବନରେ କ୍ୱଚିତ୍ କେମିତି ରାସ୍ତାରେ କିମ୍ବା ଆମ ଘର ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ରାଉଆ ସହିତ ମୋର ଭେଟ ହେଉଥିଲା। ରାଉଆ ନିଜ ବିରାଚରିତ ଢଙ୍ଗରେ 'ଉଅ' ବୋଲି ଡାକି ଖୁସି ହେଉଥିଲାବେଳେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଆଗ ଭଳି ଡରରେ ଘରକୁ ଦଉଡ଼ି ନ ଯାଇ ଅଳ୍ପ ହସି ଆଡ଼େଇ ଯାଉଥିଲି। ହେଲେ ଏବେ ବି କେବେ କେବେ ଗାଁ ଲୋକେ ମତେ 'ରାଉଆ ପୁଅ' ବୋଲି ଚିଡ଼େଇବାକୁ ଭୁଲୁ ନ ଥିଲେ। କଥାଟା ମତେ ବିଶେଷ କିଛି ଆମୋଦ ଦେଉ ନ ଥିଲେ ମୁଁ ଆଉ ରାଉଆକୁ ଗାଳି ଦେଉ ନ ଥିଲି।

ମୋ ଅଜାଣତରେ ମୋ ଶୈଶବରେ ଭୟର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗଢ଼ିଥିବା ରାଉଆ ଏବେ ମୋ ଜୀବନରେ କେବଳ ଏକ ଚିହ୍ନାପରିଚିତ ଜୀବଟିଏ ଥିଲା ମାତ୍ର। ଦଶମ ବୋର୍ଡ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ମୁଁ ମାମୁଘରକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲି ବେଶ୍ କିଛିଦିନ। ସେଠାରୁ ଫେରିବାର ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପରେ ହଠାତ୍ ଗୋଟେ ଖରାବେଳେ ବୋଉ ମତେ ଖାଇବାକୁ ବାଢୁ ବାଢୁ କହିଲା, ''ଜାଣିଛୁ ଟୁକୁ, ରାଉଆଟା ଆଉ ବଞ୍ଚିବ ନାଇଁରେ। ସପ୍ତାହେ ହବ ତାକୁ କେହି ରାସ୍ତାଘାଟରେ ଦେଖିନାହାନ୍ତି। ଆଜି ସକାଳେ ଶ୍ୟାମ ମଉସା ତାକୁ ପୁରୁଣା କୁଡ଼୍-ଘର ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ପାଇଲେ। ବାପାଙ୍କ ହାତରେ ଭାତ ଦି'ଟା ପଠେଇଛି ତା' ପାଇଁ। ହତଭାଗୋଟା...। ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି, ରାଉଆଟା କାଳେ ଧକେଇଲାଣି। ଆଉ ବଞ୍ଚିବନି ବୋଧେ।''

ଖାଉ ଖାଉ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଛାତିରେ ଅଟକିଗଲା ପରି ମନେହେଲା। ଜଳଜଳ ହୋଇ ବୋଉ ମୁହଁକୁ କିଛି ସମୟ ଚାହିଁଲା ପରେ ମୁଁ ପଚାରିଲି, ''ରାଉଆକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ନେଇଗଲେ ହୁଅନ୍ତାନି?''

ବୋଉ କହିଲା, ''ହଁ, ବାପା ସେକଥା କହୁଥିଲେ। ଶ୍ୟାମ ମଉସା ଓ ନବ ମଉସାଙ୍କ ସହ କଥା ହେଇ, ଗାଡ଼ି ଗୋଟାଏ କରି ଡାକ୍ତରଖାନା ନେଇଯିବେ ବୋଲି।''

ମୋ ଭିତରଟା କେମିତି କୋରି ହେଇଗଲା ପରି ଲାଗୁଥାଏ। ଭାବିଲି, ସଅଳ ଖାଇସାରି କୁଡ଼୍ ଘରଆଡୁ ଯେଉଁଆଏ ଚକ୍କର ମାରି ଆସିବି। ହେଲେ ମୁଁ ଖାଇସାରି ଉଠିଲାବେଳକୁ ବାପା ହଠାତ୍ ଆସି ଖବର ଦେଲେ, ''ରାଉଆଟା ଚାଲିଗଲା।''

ମୁଁ ଏବଂ ବୋଉ ଦଉଡ଼ି ଆସି ଠିଆହେଲୁ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ। କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ନିରବ ଥିଲୁ। ବୋଉ ଆଖି ଛଳଛଳ କରି କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛିଲାବେଳେ ମୁଁ କୋହ ହୋକିଦେଲି ନିରବରେ।

''ଭାବୁଛୁ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ତା'ର ଦାହ ସଂସ୍କାର କରିଦେବୁ ବୋଲି। ନବ ବାବୁଓ ଶ୍ୟାମ ବାବୁ ଅଛନ୍ତି ସେଇଠି। ଗାଁର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଖବର ଦିଆହୋଇଛି। ମୁଁ ଯାଉଛି ତା'ହେଲେ। ଫେରିବାକୁ ଡେରି ହୋଇପାରେ।'' ବାପା ଏତେ କହି ବାହାରିଗଲେ।

ବୋଉ ଲୁହ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ କହିଉଠିଲା, ''ଆହା! ହତଭାଗାଟା ଚାଲିଗଲାନି ଯେ ମୁକ୍ତି ପାଇଗଲା।'' କେଜାଣି କାହିଁକି ଛାତି ଭିତରଟା ଓଜନିଆ ଲାଗୁଥିଲା ଏବଂ ଦରଭଙ୍ଗା ସ୍ୱରରେ ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି କହିପାରିଲି ଯେ, ''ବାପା! ଗୁହ ମୁଁ ବି ଆସୁଛି।''

ସେଦିନ ରାଉଆର ଶେଷ ଛବି ମୋ ମନରୁ କେବେ ବି ଲିଭିବନି। ତା' ଠକରା ଗାଲ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ଦେହ ଗୋଟିଏ ନରକଙ୍କାଳର ଆଭାସ ଦେଉଥିଲେ। ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ମଳିଚିଆ ଏବଂ ଚିରାଫଟା କନା କେତେ ଖଣ୍ଡ ତା' ଦେହରେ ସାପ ପରି ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ରହିଥିଲେ। ବହୁତ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ତା'ର 'ଉଅ' ଡାକଟା ପୁଣିଥରେ ଶୁଣିବା ପାଇଁ। ଘୃଣା କି ଭୟରେ ମୁହଁ ଫେରେଇ ନ ନେଇ, ତା'ର ସେଇ ସ୍ନେହଭରା 'ଉଅ' ଡାକ ପ୍ରତିବେଳରେ ମନଖୋଲା ହସଟିଏ ହସିବା ପାଇଁ।

ମୋ ଅଜାଣତରେ ଲୁହ ଜେଇ ଟୋପା କେତେବେଳେ ଯେ ଆଖିକୋଣରେ ଜମେଇ ଆସିଲେ ଜାଣିପାରିଲିନି। ମଶାଣିରେ ବାପା ଓ ନବ ମଉସା ନିଆଁହୁଳାଟା ମୋ ହାତରେ ଧରେଇ ଦେଇ କହିଲେ, ''ତତେ ପୁଅ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲା ରାଉଆଟା।''

ଛୋଟ ଛୁଆଟିଏ ପରି କଇଁକଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଥିଲି ସେଦିନ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମଶାଣିରୁ ବାହୁଡ଼ିବା ବେଳେ ହଠାତ୍ ପଛରୁ 'ଉଅ' ଡାକ ଭାସିଆସିଲା। ମୁଁ ଚମକିପଡ଼ି ଚୁଲି ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲି। ବାପା ପଚାରିଲେ, ''କ'ଣ ହେଲା କିରେ?''

ମୁଁ ''କିଛି ନାହିଁ'' କହି ଘର ଆଡ଼େ ପାଦ ବଢ଼େଇଲି।

ଛାଇଅନ୍ଧାରରେ ରାଉଆର ଭୂତଟା ନିରବରେ ଜଳୁଥିଲା।

❑

ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ ଓ ଆଶା ଆଣ୍ଟି

ମୀନାକ୍ଷି ପାଢ଼ି

ସ୍ମୃତି ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ। ପଛରୁ ଅଟକାଇ ରଖେ। ହାତ, ପାଦ ବାନ୍ଧି ଦିଏ। ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ବାରଣ କରେ। ସମୟରେ ପଛକୁ ଫେରି, ସେଇଠି ଅତୀତରେ ମନ ରହିଯାଏ ସୁଖରେ ଅବା ଦୁଃଖରେ। 'ବର୍ତ୍ତମାନ' ଅବହେଳିତ ହୁଏ। ତେବେ ସ୍ମୃତି କ'ଣ ବର୍ଜନୀୟ? ନା, ନା, ସ୍ମୃତିର ଗହ୍ୱରରେ ଅନେକ ପ୍ରଲୋଭନ, ଅନେକ ଆଶା, ହତାଶା, ଅନେକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି, ପୁଣି ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ଘଟଣାର ଏକ କ୍ରମିକ ପ୍ରବାହ। ସେ ସବୁର ମନ୍ଥନରେ ଯେଉଁ ଅମୃତ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ତାହା ଜୀବନର ଭିତର ଓ ବାହାରକୁ ଏକ ଅମୃତମୟତାରେ ଭରିଦିଏ। ସ୍ମୃତି-ମନ୍ଥନ ମନ୍ଦ ନୁହେଁ, ଜୀବନକୁ ଅମୃତମୟ କରିବାରେ, ଅନାବଶ୍ୟକ ବିପାନ୍ତ ରିକ୍ତତାକୁ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ପରି ଝାଡ଼ିଦେବାରେ।

ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ଜୀବନରେ ସ୍ମୃତିମାନେ ମନଭୂତ ପ୍ରହରୀ ପରି ତାଙ୍କୁ ଜଗି ରହିଥିଲେ। ସ୍ମୃତିର ପ୍ରହରୀମାନେ ତାଙ୍କୁ ଅବାନ୍ତର ଆଶଙ୍କାରୁ ରକ୍ଷା କରୁଥିଲେ, ଅନାକାଙ୍କ୍ଷିତ ସ୍ୱପ୍ନମାନଙ୍କୁ ଖୋଲା ଝରକା ବାଟେ ପଶିଆସି ଘର ଭିତରେ ଚଲାଫେରା କରିବାରୁ ନିବୃତ୍ତ କରୁଥିଲେ। ଆଉ ବସ୍ତ୍ରା ବାକ୍ସର ସ୍ମୃତି-ସମ୍ପଦ ମାନେ? ସେସବୁ ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ସୁଦୃଢ଼ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟର ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ କରିଥିଲେ।

ଆଶା ଆଣ୍ଟି ପଚାଶ ବର୍ଷ ତଳେ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ବର୍ଷର ଝିଅ ଇରାକୁ ନେଇ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗରୁ ପୁରୀକୁ ଆସିଥିଲେ। ପୁରୀ ସହରର ମୋଟି ସାହି ଆଉ ସମୁଦ୍ରକୂଳକୁ ଯେଉଁ ରାସ୍ତାଟି ସଂଯୁକ୍ତ କରିଛି, ତା'ର ନାଁ ଗୋପାଳବଲ୍ଲଭ ରୋଡ୍। ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ଯିବା ସେଇ ରାସ୍ତାର ଡାହାଣପଟେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଘର, ନାଁଟି 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ'। ସାମ୍ନାପଟେ ଚାରି ବଖରା ଘର, ତା'ଛଡ଼ା ଗାଧୁଆଘର ଓ ରୋଷେଇଘର। ତା'ପରେ ପାଚେରି। ପାଚେରିରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ କବାଟ। ସେଇ କବାଟ ଡେଇଁ ପଛ ଆଡ଼କୁ ଗଲେ ଆଉ ତିନି ବଖରା ଘର, ଗୋଟିଏ ପରିବାର ରହିବା ପରି। ସେଇଠି ଆଶା ଆଣ୍ଟି ରହନ୍ତି ତାଙ୍କ ଝିଅ ଇରା ସହିତ। ସାମ୍ନାପଟେ ରହୁଥାଆନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ପରିବାର।

ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କୁ କେତେ ବର୍ଷ ହେବ? ବୋଧହୁଏ, ବାସ୍ତବରି ବର୍ଷ ହେବା ମୁଣ୍ଡ ବାଳ ପ୍ରାୟ ଧଳା ହେଇ ଆସିଲାଣି। ସବୁବେଳେ ଧଳା ଶାଢ଼ି। କାନରେ ଧଳା ପଥରବସା ଛୋଟ କାନଫୁଲ, ହାତରେ ଦୁଇପଟ ସୁନା ଚୁଡ଼ି। କପାଳରେ ସିନ୍ଦୁର ଟୋପାର ଅନୁପସ୍ଥିତି, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରର ଅନ୍ଧକାର ସୂଚେଇ ଦିଏ ସିନା, ଆଶା ଆଣ୍ଟି କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସଫା ଧଳା ଶାଢ଼ି ପରି ଶୁଭ୍ରତାରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ। ମନରେ ଅରମା, ଅଳନ୍ଦୁ ନ ଥାଏ ବୋଲି ତାଙ୍କ ମୁହଁଟି ନିର୍ମଳ ଆଉ ସୁନ୍ଦର। ମନର ଦମ୍ଭ, ପ୍ରାଣର ଉଛୁଳା ହସ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଜୀବନଶୈଳୀ, ଏସବୁ ତାଙ୍କର ଆଭୂଷଣ।

ସେଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଥିଲେ ଆଶା ଆଣ୍ଟି। ଝରକା ବାଟଦେଇ ଦେଖିଲେ

ଅଗଣାରେ ଥିବା କାଠଚମ୍ପା ଗଛଟିରେ ହଳଦିବସନ୍ତ ପକ୍ଷୀଟିଏ ବସିଛି। ଏ କ'ଣ? ଏ ହଳଦିବସନ୍ତ କୁଆଡୁ ଆସିଲା ଭୁଲ୍ ଠିକଣାରେ ପବନର ଭାଷାରେ ଚିଠି ଲେଖି ଖବର ଦେବାକୁ? ଏମିତି ଖବର ସେ ପଚାଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ କେବେ ପାଇନାହାନ୍ତି। ତା'ଛଡ଼ା ସେ ଖବର ମଳୟ ପବନର। ମଧୁର ଗୁଞ୍ଜନର ଅନୁରଣନ। ଧଳା ଶାଢ଼ିର ପଣତକାନିରେ ଯଦିବା ସେ ବାନ୍ଧି ରଖିବେ, ତାଙ୍କର ବା ହେବ କ'ଣ? ସେସବୁ ଅନୁଭବ ତାଙ୍କର ରଙ୍ଗିନ ଶାଢ଼ିମାନଙ୍କରେ ରହିଯାଇଛି, ହୁଏତ ଆଗାମୀ ଜନ୍ମ ପାଇଁ। ଭୁଲ୍ ଠିକଣାରେ ଆସିଥିଲେ ବି ଖବରଟିକୁ ଫେରାଇ ତ ହେବନି; ଝରକା ରେଲିଂ ଧରି ଘଡ଼ିଏ ଠିଆହେଇ ରହିଲେ ଆଶା ଆଣ୍ଠ। ସେଇଦିନର କଥାଗୁଡ଼ିକ ମନେପଡ଼ିଲା ତାଙ୍କର, ଯେବେ ସେ ନୂଆବୋହୂ ହେଇ ଆସିଥିଲେ ଶାଶୁଘରକୁ। ସେଦିନ ଶାଶୁଘରେ, ପ୍ରଥମ ସକାଳରେ ଝରକା ଫାଙ୍କ ଦେଇ ସେ ଅଦିକଳ ଏମିତି ହଳଦିବସନ୍ତଟିଏ ଦେଖିଥିଲେ। ହଳଦିବସନ୍ତର କିଚିରିମିଚିରି ଭାଷାରେ ସେ ଯାହା ଶୁଣିଥିଲେ, ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଶରୀର, ମନ, ପ୍ରାଣରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତାର ସଙ୍ଗୀତଟିଏ ସଞ୍ଚରିତ ହୋଇଥିଲା। ସେ ବୁଝିଥିଲେ, ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ଓ ଶୁଣିଥିଲେ ସେଇ ସଂଗୀତ, ତାଙ୍କ ହାତ-ପିନ୍ଧା ଚୁଡ଼ିର ରୁଣୁଝୁଣୁ ଶବ୍ଦରେ। ଏବେ? ଏବେ ସେଇ ମାଦକତାରେ ଆତ୍ମମଜା ହେବାର ଅବକାଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ। ରୁଣୁଝୁଣୁ ଶବ୍ଦରେ ସଂଗୀତ ସଂରଚନା ପାଇଁ ଦୁଇ ହାତରେ ଚୁଡ଼ିମାନଙ୍କର ସମାହାର ବି ନାହିଁ। ତଥାପି, ପ୍ରାପ୍ତ ସଂକେତ ଓ ଆଭାସର ଅଣହେଳା କରିବାକୁ ତାଙ୍କ ମନ ଅସମ୍ମତ ହେଲା।

ନିଜର ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କରି, ଶୁଦ୍ଧପୂତ ହେଇ, ସେ କେତୋଟି କାଠଚମ୍ପା ଫୁଲ ତୋଳିଲେ ଏବଂ ପାଖରେ ଥିବା ଲତାରେ ମାଡ଼ିଥିବା ଅପରାଜିତା ଗଛରୁ ଆଉ କେତୋଟି ଫୁଲ ତୋଳି ତାଙ୍କ ଫୁଲଝୁଡ଼ିରେ ରଖିଲେ। ମିଳିଥିବା ଖବରଟିକୁ ଶୁଦ୍ଧତା ଓ ପବିତ୍ରତା ଦେଇ ଫୁଲମାନଙ୍କର ପାଖୁଡ଼ାରେ ଥାପିଦେଲେ। ଅଗଣାରୁ ଫେରିଆସି ପ୍ରଥମ ଦଖରା ଦେଇ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଦଖରାରେ ପଶିଲେ। ସେଇଠି ଗୋଟିଏ କଣରେ ତାଙ୍କର ଶୋଇବା ଖଟ, ଅନ୍ୟ କଣଟିରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଟେବୁଲ୍। ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଆଳରେ ସଜାହେଇଛି ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ, ଶାରଦାଦେବୀ, ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ଟାଗୋରଙ୍କର କେତୋଟି ବଙ୍ଗଳା ବହି। ଅନ୍ୟପଟରେ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ଫଟୋ ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ଜଣେ ଧୋତି କୁର୍ତ୍ତା ପରିହିତ ଯୁବକଙ୍କର ଫଟୋ। ବୟସ ପଚିଶ ପାଖାପାଖି ହେବ। ଫଟୋର ତଳେ ଲିଖି ଲିଖି ଆସୁଥିବା ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାହେଇଛି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମଜୁମ୍‌ଦାର। ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଫଟୋ ତାରିଆଡ଼େ ଆଶା ଆଣ୍ଠ ସଜେଇଦେଲେ। ହଳଦିବସନ୍ତ ଦେଇ ଯାଇଥିବା ଅନୁଭବଟିକୁ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମରେ କୃଷ୍ଣ ଅଜାଙ୍କ ନିକଟରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଲେ।

ମାତ୍ର ଉଣେଇଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଝାଡ଼ଗ୍ରାମ ଅଞ୍ଚଳର ଶ୍ୟାମାଚରଣ ମଜୁମ୍‌ଦାରଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ପୁଅକୁ ବିବାହ କରି ଶାଶୁଘରକୁ ଆସିଥିଲେ। ଦେଖିବାକୁ ସେ ଅନନ୍ୟା ସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲି ତ କହିହେବନି। ତେବେ ତାଙ୍କ ସରୁ ଓଠରେ ନରମ ହସଟି ଖୁବ୍ ମନଛୁଆଁ। ମା' ତାଙ୍କୁ ଘରକାମ, ସେବାଯତ୍ନ ସବୁଥିରେ ନିପୁଣ କରି ପଠେଇଥିଲେ। ତାଙ୍କ ନୂଆ ସଂସାରରେ ସେ ବେଶ୍ ପ୍ରିୟ ଥିଲେ। କାହିଁକି ବା ନ ହେବେ? ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ନେଇ କାମ କରିବା ଯେ ତାଙ୍କୁ ଜଣା ଥିଲା। ତାଙ୍କର ଏଇ ପାରଙ୍ଗମତାରେ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଖୁସି ଥିଲେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର। ସୌଭାଗ୍ୟ ବଶତଃ ହେଉ ବା ସୁକର୍ମର ଫଳ ହିସାବରେ ହେଉ, ବର୍ଷକ ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ଆଗନ୍ତୁକ ଆସିଲା, ସେ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଝିଅ ଇରା। କେତେ ଖୁସି, କେତେ ଆଶା, ଉଦ୍‌ଯାପନ ସହ ମୌସୁମୀର ପ୍ରଥମ ଖବର ନେଇ ସେ ଆସିଲା। ଶ୍ୟାମା ମଜୁମ୍‌ଦାର କେବଳି କାହିଁକି ତା'ର ଛୋଟ ନାତିଏ ରଖିଲେ- "ଇରା।" ଇରାର ପ୍ରଥମ କାନ୍ଦ, ପ୍ରଥମ ହସ, ପ୍ରଥମ ବସିବା, ପ୍ରଥମ ଗୁରୁଣ୍ଡିବା, ପ୍ରଥମ ଠୁକ୍‌ଠୁକ୍ ଚାଲି, ଦିନ ପରେ ଦିନ ମଜୁମ୍‌ଦାର ପରିବାରରେ ନୂଆ ଖବର ରଖୁଥିଲା। ନୂଆ ପୁଲକ ଫଗୁ ପରି ବିଛେଇ ହେଇଯାଉଥିଲା।

କୃଷ୍ଣ ଅଜା ଝିଅର ଚପଳତାରେ ମୁଗ୍ଧ ହେଉଥିଲେ, ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତାର ଚାହାଣିରେ ଅନେକ ଆଶୀର୍ବାଦ ମଧ୍ୟ ଢାଳି ଦେଉଥିଲେ। କେବେ କେବେ ବିସ୍ମୟ ବିଭୋର ହେଇ ଦୂର ଆକାଶକୁ ଚାହି କହୁଥିଲେ, "ଆଶା, ଇରା ଠିକ୍ ତୁମପରି ହେବ। ମନ ଛୁଇଁବ, ପ୍ରିୟ ହେବ, କର୍ମ-ଚଞ୍ଚଳ ବି ହେବ। ତୁମେ ତା'ର ସ୍ୱପ୍ନ ପୂରା କରିବ, ମୁଁ ଥାଏ କି ନ ଥାଏ।"

ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଆଶଙ୍କିତ ହେଇ ପ୍ରତିବାଦ କରିବା ଭଙ୍ଗୀରେ ପଚାରିଥିଲେ, "ମୁଁ ଥାଏ କି ନ ଥାଏ ମାନେ? ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଯିବ? ମୋ ଜେଜେବାପାଙ୍କ ପରି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେଇଯିବ ନା କ'ଣ? ସେ କଥା ମୁହଁରେ ଧରନି। ଓଃ ବାବା, ସେ କି କଷ୍ଟ!"

ସେଇଦିନଠାରୁ ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଦିନସାରା ମନ ପ୍ରାଣ ଦେଇ କାମ କରୁଥିଲେ ସତ, ଝିଅର ନୂଆ ନୂଆ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଉଲ୍ଲସିତ ହେଉଥିଲେ ସତ; କିନ୍ତୁ ରାତିର ନିଦରେ ସେ ଶୁଣୁଥିଲେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟ- "ମୁଁ ଥାଏ ବା ନ ଥାଏ।" ଗୁଡ଼ାଏ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ରାତିର ନିଦକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ କରୁଥିଲେ, ଉଠିବାର ପ୍ରଥମ ପ୍ରହରକୁ ଅନାଗ୍ରହରେ ଭରି ଦେଉଥିଲେ।

ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ଭିନ୍ନ ମୋଡ଼ ଆସିଲା ତା'ପରେ। ସେଦିନ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଥିଲା। ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଆସିବାକୁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ବାକି ଥିଲା। ସବୁଦିନ ପରି ଆଶା ଆଣ୍ଠ କର୍ମଚଞ୍ଚଳ ଥିଲେ। ମନର ଆଶଙ୍କା ମନ ଭିତରେ ଥାଏ। ମୁହଁରେ ତା'ର ଚିହ୍ନପ୍ରାୟ ନ ଥାଏ। ଘର ସଫା କରି ଇରାକୁ କୋଳରେ ଧରି ସୁନିଖିରି ଟିକିଏ ଗିଳାରେ ନେଇ ତାକୁ ଖୁଆଉଥାନ୍ତି, ଶାଶୁ ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଆସି କହିଲେ, "ଆରେ, ବୋହୂ-ମା, କୃଷ୍ଣର କ'ଣ ହେଲା ଦେଖିଲ ଟିକେ। ବାହାର ପିଣ୍ଡାରେ ବସିଥିଲା। ହଠାତ୍ ପିଣ୍ଡା ଉପରୁ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା। ଆଉ ଯେତେ ଡାକିଲେ, ଶୁଣୁନି।"

ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ଆଶଙ୍କା ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ଶିଢ଼ି ହେଇ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା। ଶିଢ଼ି କେଉଁଠି ସରିଛି ଦେଖାଯାଉ ନ ଥିଲା। ଇରାକୁ କାଖରେ ଧରି ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ ବାଣ୍ଡପିଣ୍ଡାକୁ। ମୁଣ୍ଡର ଓଢ଼ଣା ସଜାଡ଼ି ଦେଇ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଠିଆହେଲେ। ଶ୍ୟାମାଚରଣ ବାବୁ ପୁଅ ପାଖରେ ବସିଥାଆନ୍ତି। ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ ବାମାଚରଣ ବାବୁ, ନିକଟରେ ରହୁଥିବା ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ନେଇ ପହଞ୍ଚିଲେ। ଲୋକଗହଳି ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଡାକ୍ତରବାବୁ କୃଷ୍ଣ ଅଜାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କଲେ, ନାଡ଼ି ଦେଖିଲେ, ଷ୍ଟେଥୋ ପକେଇ ହୃତ୍‌କମ୍ପନ ଶୁଣିବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ। ହାତ ହଲାଇ କହିଲେ, "ନାହିଁ, ଆଉ କିଛି ନାହିଁ। ହୃଦ୍‌ଘାତରେ..." କହିବାର ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଉ କହିପାରିଲେନି। ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଇରାକୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ଶୋଇବାଘରକୁ ଫେରିଆସିଲେ। ସମୟ ସେଇଠି ରହିଗଲା, ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ। କାନ୍ଥଘଣ୍ଟାର ଟିକ୍‌ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ ଯେମିତି ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା। ପଥର ପରି କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି ବସିପଡ଼ିଲେ। କୁହ ନାହିଁ, କୋହ ନାହିଁ; ସବୁ ନିରବ, ନିଥର।

ଆଶା ଆଣ୍ଠ ବମାଳିପଡ଼ିଲେ। ଆରେ, କେତେବେଳେ ସେ ସମୟରେ ଏତେ ପଛକୁ

ପଳେଇଲେ? ତାଙ୍କର ମନେପଡ଼ିଲା, କୃଷ୍ଣ ଅଜା ଯିବା ପରଦିନ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଆସିଥିଲା, ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ବି ଥିଲା ଆକାଶରେ; କିନ୍ତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତାର ଖବର କାହିଁ କୁଆଡ଼େ ନ ଥିଲା। ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେମିତି ମେଘରେ ଘୋଡ଼େଇ ହେଇ ଶୂନ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପରିଣତ ହେଇଯାଇଥିଲା।

ସ୍ମୃତିର ବୋଝକୁ ଓହ୍ଲେଇ ଦେଇ ଆଶା ଆଣ୍ଟି ନିଜ ପାଇଁ ଚା' କପେ ତିଆରି କରି ଆଣି ପିଇଲେ। ଚା' ସହିତ ଦୁଇଟି ବିସ୍କୁଟ୍। ସେତିକି ତାଙ୍କର ଜଳଖିଆ। ଇରାଟା ପାଖରେ ଥିଲାବେଳେ ରନ୍ଧାବଢ଼ାରେ ଆଗ୍ରହ ରହୁଥିଲା। ଏବେ ଆଉ ରହୁନି। କୃଷ୍ଣ ଅଜାଙ୍କ କହିବାନୁସାରେ ସେ ଇରାକୁ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷଟିଏ କରିଥିଲେ। ପାଠ ବି ପଢ଼େଇଥିଲେ କଲେଜରେ। ବି.ଏ. ପାସ୍ କରିବାର ଦୁଇ ତିନି ବର୍ଷ ପରେ ଭଲ ପିଲାଟିଏ ଦେଖି ବାହା କରେଇ ଦେଇଥିଲେ। ଇରା ଏବେ ଚା' ପରିବାର ନେଇ କଲିକତାରେ ଉହେ। ତେବେ ଖରାଛୁଟିରେ ପୁଅର ସ୍କୁଲ୍ ଛୁଟି ହେଇଗଲେ ମାସେ ପାଖାପାଖି ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ପାଖରେ କଟେଇଥାଏ।

ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ପାଚେରି ସେପଟେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ପରିବାର ରହନ୍ତି, ସେ ହେଲେ ମିଶ୍ରବାବୁଙ୍କ ପରିବାର। ଆନନ୍ଦ ମିଶ୍ର, ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ପ୍ରଭାଦେବୀ, ଦୁଇଟି ପୁଅ ପ୍ରବୀଣ, ପୀୟୂଷ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ନୀଳା। ବଡ଼ ଝିଅ ରୀଳା ତା'ର ଶାଶୁଘରେ କଟକରେ ଥାଏ। ଏଇ ପରିବାର ସହ ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠତା ଖୁବ୍ ବେଶୀ। 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ଏମିତି ବ୍ୟାସ୍ତ ଦୁଇ ପରିବାର ରହୁଥିବା ଘରକୁ ନେଇ। ମଝିରେ ଅନୁଚ୍ଚ ପାଚେରିରେ ଥିବା ଛୋଟ କବାଟଟି ପ୍ରାୟତଃ ଖୋଲା ଥାଏ।

କୃଷ୍ଣ ଅଜା ଚାଲିଯିବା ପରେ ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ଶାଶୁଘର ଓ ବାପଘର ବୁଝାମଣାରେ ଏହା ହିଁ ସ୍ଥିର ହେଇଥିଲା ଯେ, ଆଶା ଆଣ୍ଟି ପୁରୀରେ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ଖାଲି ପଡ଼ିଥିବା ଘରେ ଝିଅକୁ ନେଇ ରହିବେ। ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ବାପା ତାଙ୍କୁ ଓ ଝିଅକୁ ଆଣି ଏଇ 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ'ରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯାଇଥିଲେ। ସାମ୍ନାରେ ଥିବା ଘରୁ ଯାହା ଉଡ଼ା ବାଟରେ ଆସେ, ସେଥିରେ ମା'-ଝିଅ ବେଶ୍ ଭଲ ଭାବେ ଆଜି ଯାଏଁ ଚଳିଆସିଛନ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କରୁଣାରୁ।

'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ଘରଟି ରାସ୍ତାଠୁ ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚା। ଚାରିପଟେ ପାଚେରି, ପାଚେରିରେ ଫାଟକ। ଘର ସାମ୍ନାରେ ବଡ଼ ବାରଣ୍ଡା, କାଠ ଜାଫ୍ରିଘେରା। ଜାଫ୍ରିକୁ ଲାଗି ଦୁଇ ତିନିଟି ପାହାଚ। ଶେଷ ପାହାଚଠାରୁ ଗେଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିଷ୍କାର ବାଲି। ଘରଠାରୁ ଫାଟକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗରୁ ପାଚଚଲା ରାସ୍ତାଟିଏ। ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ, ବାହାର ବାରଣ୍ଡାକୁ ଲାଗିଥିବା ପାହାଚରେ ବସିଲେ, ମଳୟରି ଥଣ୍ଡାପବନ ପାଇହୁଏ। ପ୍ରଭାଦେବୀ ସେଇଠି ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ଘଡ଼ିଏ ବସନ୍ତି, ପିଲାମାନେ ବି ବସନ୍ତି। ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଭିତର ଘରୁ ଆସି କେବେ କେବେ ସେଇଠି ବସନ୍ତି, ଯଦିଓ ସେ ନିରୋଳାପଣକୁ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି।

ବୟସର ତାରତମ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରଭାଦେବୀ ଓ ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ଭିତରେ ଅମାପ ଘନିଷ୍ଠତା ଥିଲା। ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ଜୀବନର ନିଃସଙ୍ଗତା, ତାଙ୍କର ତ୍ୟାଗମୟ, ଭକ୍ତିପୂତ ଜୀବନଶୈଳୀ ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରୁଥିଲା। ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କର ସହନଶୀଳତା, ତାଙ୍କର ଅମାୟିକ ବ୍ୟବହାର ଓ ଏକାନ୍ତ ସ୍ନେହରେ ଆଶା ଆଣ୍ଟି ନିଜକୁ ପ୍ରାୟ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନିଜର କନ୍ୟାର ସ୍ଥାନ ଦେଇଥିଲେ ନିଜ ହୃଦୟରେ। ପିଲାମାନେ ସେଇ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ତାଙ୍କୁ ଆଣ୍ଟି ଭାବେ ସମ୍ମାନ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଉଥିଲେ। ନାରୀ ଜୀବନର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଓ ପ୍ରଭାଦେବୀ ବେଶ୍ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିଥିଲେ। ସଂସାରର ପରିଚାଳନା ଯେ ଅଦୃଷ୍ଟର ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ହେଇଥାଏ, ସେଥିରେ ଦୁଇଜଣ ସହମତ ଥିଲେ।

ଚା' ପିଇସାରି ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଛୋଟ କବାଟ ବାଟେ ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ- "ପ୍ରଭାଗୋ, ଓ ପ୍ରଭା, କ'ଣ କରୁଛ? ଶାଗବାଲୀ ପାଖରୁ ମୁଁ ଆଜି ମଚରଙ୍ଗୀ ଶାଗ ଓ ନିମକଡ଼ ରଖିଥିଲି। ତୁମ ପାଇଁ କିଛି ଆଣିଛି, ରଖ। ପିଲାମାନଙ୍କୁ, ମିଶ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧିକରି ଖୁଆଇବ।"

ପ୍ରଭାଦେବୀ ପରିବାକଟା ପାଖରୁ ଉଠିଆସିଲେ, ଆସନ ପକେଇ ଦେଇ କହିଲେ, "ଆସ ମାଉସୀ, ବସ। ସକାଳୁ ତୁମ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହେଇଗଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗେ। ମିଶ୍ରବାବୁ ଏଇ ଟିକିଏ ସମୟ ତଳେ ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନ ଆଡ଼େ ଗଲେ। ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲ୍, କଲେଜ ଚାଲିଗଲେଣି। ଆସ, ଆମେ ଟିକିଏ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା।"

ଆଶା ଆଣ୍ଟି କହିଲେ, "ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଖବରକାଗଜ ଦିଅତ, ମୁଁ ଏଇ ନିମକଡ଼ଟକ ବାଛିଦିଏ।"

..."ହଁ, ଦଉଛି। ତୁମେ ଚା' ପିଇଛ ନା ମୁଁ କରିଦେବି?"

... "ନା, ନା, ମୁଁ ଚା' ପିଇଛି। ଆଉ କରନି, ଏଇଠି ବସ।"

ପ୍ରଭାଦେବୀ ଓ ଆଶା ଆଣ୍ଟିଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତାଳାପରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୁନିଆର ରହସ୍ୟ ଖୋଲି ମେଲିଯାଏ। ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ନିଜ ନିଜର ଅନୁଭୂତି ବିଷୟରେ ଜଣାନ୍ତି। ଦେଖାଶୁଣା ପୃଥିବୀ ବାହାରେ ଥିବା ଅନନ୍ୟ ରସର ଆସ୍ୱାଦନରେ ଉଭୟ ବିହ୍ୱଳ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ପରେ ପୁଣି ଏଇ ବିହ୍ୱଳ ପୃଥିବୀରେ ସେଇ ରସର ପ୍ଲାବନ କେମିତି ଚାଲିଛି ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି। ରସଯୁକ୍ତ ପୃଥିବୀ ସୁନ୍ଦର ମନେହୁଏ। ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ କର୍ମ-ସାଧନା ହିଁ ଫଳପ୍ରସୂ ବୋଲି ଉଭୟ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି। ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଭକ୍ତି-ରସରେ ପ୍ରାୟତଃ ବୁଡ଼ି ରହିଥାଆନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଭାବ-ସମୁଦ୍ରରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଗୋଲ ଗୋଲ କଳା ଆଖି ଢେଉ-ଢେଉକା ଖେଳେ। ତା'ଛଡ଼ା ଅନେକ ଦିନରୁ ମନେ ରଖିଥିବା କୃଷ୍ଣ ଅଜାଙ୍କ ନିଷ୍ପାପ ହସର ସୁନେଲି ପ୍ରତିଫଳନ ସେଥିରେ ଥାଏ। ଦୈବୀ କୃପାର ଶୀତଳତା ଏବଂ ମାନବୀୟ

ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଭକ୍ତି-ରସରେ ପ୍ରାୟତଃ ବୁଡ଼ି ରହିଥାଆନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଭାବ-ସମୁଦ୍ରରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଗୋଲ ଗୋଲ କଳା ଆଖି ଢେଉ-ଢେଉକା ଖେଳେ। ତା'ଛଡ଼ା ଅନେକ ଦିନରୁ ମନେ ରଖିଥିବା କୃଷ୍ଣ ଅଜାଙ୍କ ନିଷ୍ପାପ ହସର ସୁନେଲି ପ୍ରତିଫଳନ ସେଥିରେ ଥାଏ। ଦୈବୀ କୃପାର ଶୀତଳତା ଏବଂ ମାନବୀୟ ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାର ଉଷ୍ଣତା ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରକୁ ଆର୍ଦ୍ର ରଖେ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରଭାଦେବୀ କର୍ମକୁ ଉପାସନା ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି ଏବଂ ସଂଘର୍ଷର ଖଣ୍ଡାଧାରରେ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଅଜସ୍ର ଆନ୍ତରିକ ପ୍ରେରଣା ପାଆନ୍ତି।

ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାର ଉଷ୍ମତା ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରକୁ ଆର୍ଦ୍ର ରଖେ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରଭାଦେବୀ କର୍ମକୁ ଉପାସନା ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି ଏବଂ ସଂଘର୍ଷର ଖଣ୍ଡାଧାରରେ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଅନନ୍ତ ଆନ୍ତରିକ ପ୍ରେରଣା ପାଆନ୍ତି। ଆଶା ଆଈଙ୍କ ଢଳଢଳ ଭାବ ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କ ନିଷ୍ଠାର ଶକ୍ତ ପାତ୍ରରେ ସୁରକ୍ଷିତ ରହେ। ଅଦ୍ଭୁତ ସଂଯୋଗ, ଅପୂର୍ବ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ। ହୁଏତ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ ଧରି ଚାଲିଥିବ, ମନେହୁଏ।

ନିମଜଡ଼ତଜ ବାଛିଦେଇ ଆଶା ଆଈ ଉଠିଲେ ଯିବା ପାଇଁ- "ଆସୁଛି ଗୋ ପ୍ରଭା। ଆଜି ସକାଳୁ ମନଟା କାହିଁକି ଟଳଟଳ ଲାଗୁଥିଲା। ତୁମ ପାଖରେ କିଛି ସମୟ ବସି ଭଲ ଲାଗିଲା।"

ସୁଚିନ୍ତନ ଓ ଶୁଭକାମନାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ। ଅନୁଭବରେ ପାଇହୁଏ। ଶବ୍ଦମାଳଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥାଏ। ଅକସ୍ମାତ୍ ଆଶା ଆଈ ଉଠିପଡ଼ିବାରେ ପ୍ରଭାଦେବୀ ଟିକିଏ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ସତ, ତେବେ ପୁଣି ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ଦେଇ କହିଲେ, "ହଁ ମାଉସୀ, ତୁମେ ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନିଅ। ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପୁଣି ଦେଖାହେବ।"

'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' କହିଲେ ବିଶେଷତଃ ଏଇ ଓଡ଼ିଆ ପରିବାର ରହୁଥିବା ଅଂଶଟିକୁ ବୁଝାଏ। ଆଶା ଆଈ ପାଚେରି ସେପାଖେ ପଛପଟ ଘରେ ରହୁଥିବା ହେତୁ 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ମାନେ ତାଙ୍କ ବଖରାଗୁଡ଼ିକ ବି ବୁଝାଏ, ସେକଥା ମନରେ କ୍ୱଚିତ୍ ଆସେ। ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ପ୍ରେରଣାରେ ମିଶ୍ର ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ମିଶି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଆନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ-ନୌକା। ଜୀବନର ପ୍ରତିକୂଳ ସ୍ରୋତରେ ନୌକାଟି ଅନାୟାସରେ ଚାଲିଥାଏ। ମିଶ୍ରବାବୁଙ୍କ ଗଭୀର, ନିରଙ୍କୁଶ ସମର୍ପଣ ଏବଂ ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କର ସାହସ ଓ ଦମ୍ ନେଇ ପରିବାରର ନୌକାଟି କେବେ ବି ବୁଡ଼ିଯାଏ ନାହିଁ। ବଡ଼ ବଡ଼ ଢେଉ ପରାହତ ହୁଏ। ଆଶା ଆଈ ପାଖରୁ ଏବଂ ଦୂରରୁ ନୌକା-ଚାଳନାର ଏଇ ଛାୟାରବି ତାଙ୍କ ମନ-ଦର୍ପଣରେ ନିରନ୍ତର ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱସିତ ହେଉଥାଆନ୍ତି।

ପ୍ରବୀଣ, ପୀୟୂଷ, ନୀଳା ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଯୌବନ ପାଦ ଦେଇଥାଏ। ସମସ୍ତଙ୍କର ହଲ୍‌ଚଲ୍ ମନକୁ ପ୍ରଭାଦେବୀ କଠୋର ଅନୁଶାସନରେ ବାନ୍ଧି ରଖନ୍ତି। ତୀବ୍ର କାଳୀ-ଶକ୍ତିର ଅନୁଶାସନ ସେଠି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଠେଲି ଠେଲି ନିଏ, ନୈରାଶ୍ୟର ଅନ୍ଧକାରକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ନ ଦେଇ। ଏଭଳି କଠୋରତା କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରଗତିକୁ ବାଧିଦେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୁହେଁ, ବରଂ ସ୍ୱଭାବର ବିବର୍ତ୍ତନ ଓ ଯଥାର୍ଥ ବିକାଶରେ ସହାୟତା କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ସେଥିରେ ଥାଏ।

ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମିତ ହେଉଥିବା ସୃତତ୍ତ୍ୱ ନିମକାଠରେ ନିର୍ମିତ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଛୋଟ ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ ଆଶା ଆଈଙ୍କର ଭିତରପଟ ଘରେ ମନ୍ଦିର ପରି ନିର୍ମିତ ହେଉଥିବା ସିଂହାସନରେ ବିରାଜୁଥାଆନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ପୋଷାକରେ ଓ ସଜଫୁଲରେ। ସକାଳେ, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଦୁଇଥର ଆଶା ଆଈ ମୂର୍ତ୍ତି ନିକଟରେ ଅତି ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଦୀପ ଜଳାଇଥାଆନ୍ତି। ଦୀପଶିଖା ଜଳୁଥାଏ ଭକ୍ତି ଓ ଅଭୀପ୍‌ସାର ପ୍ରତୀକ ଭାବେ। ପ୍ରଭାଦେବୀ ପୂଜା କାମଟିକୁ ପାଳି କରି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଭକ୍ତିଭାବର ଉଦ୍ରେକ ପାଇଁ, ନିଜ ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ପରମ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ପ୍ରତିଫଳନ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ। କହିବାକୁ ଗଲେ ସମୁଦାୟ 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ'ରେ ଏକପ୍ରକାର ଆଶ୍ରମର ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା।

ଦିନିକିଆ କାମ ସବୁ ଦୁଇ ପରିବାରରେ ନିଜ ନିଜ ଢଙ୍ଗରେ ହେଲା। ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବା ପରେ ପୁଣି ପ୍ରଭାଦେବୀ, ଆଶା ଆଈ ଓ ପିଲାମାନେ ବାହାର ବାରଣ୍ଡା ପାଖ ପାହାଚରେ ବସି, ଏକାଠି ହେଲେ। ମିଶ୍ରବାବୁ ସେଇ ବାରଣ୍ଡାରେ ଚୌକିଟିଏ ଉପରେ ବସିଆଆନ୍ତି। କିଛି ସମୟ ନିରବରେ କଟିଯିବା ପରେ ଆଶା ଆଈ ବଙ୍ଗୀୟ ଢଙ୍ଗରେ ତଥା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପଚାରିଲେ, "ପ୍ରଭା ଗୋ, ତୁମ ପରିବାର ସହିତ ମୋ ସମୟ କେତେ ସୁନ୍ଦର କଟିଯାଉଛି, ଏକ୍‌ଲାପଣ ବୋଲି କିଛି ଯେ ଅଛି, ତା' ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁନି।"

ଉତ୍ତରରେ ପ୍ରଭାଦେବୀ କହିଲେ, "ମାଉସୀ, ତୁମ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଆମେ ଏମିତି ବାନ୍ଧିହେଲୁଣି ଯେ, ଘର ବଦଳାଇ ଆଉ କେଉଁଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ମନ ଚାହୁନି।"

ମିଶ୍ରବାବୁ ଖୁବ୍ କମ୍ କଥା କହନ୍ତି। କଥା ନ କହିଲେ ବି ସେ ଯେ ସବୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ତା' ବୁଝିହୁଏ। ଓଠ ଦୁଇଟି ବନ୍ଦ ଥାଏ ସିନା ତାଙ୍କ ଚୋପା ଗୋରାମୁହଁରେ ହସର ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ରଙ୍ଗ ଥାଏ। ପିଲାମାନଙ୍କର ବକ୍‌ବକ୍ ହେବାର କିଛି ନ ଥାଏ, ସେମାନେ କେବଳ ଶୁଣନ୍ତି ଓ ବୁଝନ୍ତି ନିଜ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ।

ସନ୍ଧ୍ୟାର ପ୍ରଥମ ପ୍ରହର ସେଇଠି କଟାଇ ଆଶା ଆଈ ତାଙ୍କ ପଛପଟ ବଖରାକୁ ଚାଲେ। ପ୍ରଭାଦେବୀ ରୋଷେଇଘରକୁ ଆସିଲେ ରାତିର ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ। ପିଲାମାନେ ବହି ଖୋଲି ବସିଲେ। ମିଶ୍ରବାବୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଅଧା ପଢ଼ିଥିବା ବହିଟିକୁ ଧରି ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ। ରାତିର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରହରରେ 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ'ର ଆଗପଟେ ଓ ପଛପଟେ ସମାନ ଭାବରେ ଅନ୍ଧକାର ଓ ନିଦ୍ରା ଆସିଲା। ନିରବିଗଲା 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଅପେକ୍ଷାରେ।

'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ନିର୍ଜୀବ ବାସଗୃହ ନୁହେଁ। ସେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ପରି। ଜୀବନର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ତା'ର ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରେମର ମହାମନ୍ତ୍ର ତା'ର ପ୍ରସ୍ଥ। ସେଠି ଇତିହାସର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହୁଏ, ବ୍ୟଥାର ଚନ୍ଦ୍ର ସେଠି ଶୀତଳ କିରଣ ଛିଞ୍ଚୁଥାଏ ଏବଂ ଘଟଣାର ପ୍ରବାହମାନେ ସେଠି ଦୂରର ତାରା ପରି ଆଖି ମିଟ୍‌ମିଟ୍ କରୁଥାଆନ୍ତି। 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ଘରଟି ପୁରୁଣା, ଖୁବ୍ ପୁରୁଣା। ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶରୀର, ପ୍ରାୟ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଅବସ୍ଥା, ତେବେ ଅଭିଜ୍ଞତାରେ ପରିପକ୍ୱ। ମନନଶୀଳତାର ଚମତ୍କାରିତାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ପାଖାପାଖି ଥିବା ସମସ୍ତ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଚାକଚକ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ, ବିଳାସର ଆଭାସ ନେଇ ବେଶ୍ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାନ୍ତି ସତ କିନ୍ତୁ 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ତା'ର ସ୍ୱଭାବଗତ ଆକର୍ଷଣ ପାଇଁ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅରେ ଆଖି ଫେରେଇ ଚାହିଁବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ। ତା'ର ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ଆୟତନରେ ସଂଗ୍ରାମରତ ସମସ୍ତ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ସୈନିକଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମହଜୁତ ରଖିଥାଏ, ମାନବୀୟ କାରୁଣ୍ୟକୁ ଦିବ୍ୟ ମୂର୍ଚ୍ଛନାରେ ପରିଣତ କରିଦେବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରଖିଥାଏ।

ପରଦିନ ସକାଳ ଆସିଲା 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ'ର ଆଗପଟେ ଓ ପଛପଟେ ଠିକ୍ ସମୟରେ। ଆଶା ଆଈ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ତାଙ୍କ ପୂଜାଘରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଏକଲୟରେ ଚାହିଁଥାଆନ୍ତି। ବୋଧହୁଏ କିଛି କହୁଥାଆନ୍ତି, ଏଇ ବିଶ୍ୱାସରେ ଯେ, ଜଗନ୍ନାଥ ସବୁ ମନଦେଇ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଉଛନ୍ତି। ତାଙ୍କ ହୃଦୟର ସରଳତାକୁ ମାପିବାକୁ ମାପକାଠି ନାହିଁ।

ସାମ୍ନାପଟ ଘରେ ପ୍ରଭାଦେବୀ ତା' କପେ ଧରି ରୋଷେଇଘରେ ପିଢ଼ା ଉପରେ ବସିଥାଆନ୍ତି। ମିଶ୍ରବାବୁ ତାଙ୍କ ତା' କପ୍ ଧରି ଟେଲିଭିଜନ୍‌ରୁ ସକାଳର ନୂଆ ଖବର ଶୁଣୁଥାଆନ୍ତି। ବକ୍‌ପୁଅ ପ୍ରବୀଣ ପତଳା ଧଳା କଳାରେ ପାଣି ଛାଣି ମାଟିଆରେ ଭର୍ତ୍ତି କରୁଥାଏ। ପୀୟୂଷ ଝୁଡ଼ିଟି ନେଇ ତରାଟ ଫୁଲ ଗୁଡ଼ିଏ ତୋଳୁଥାଏ। ନୀଳା ଆଲଣାରେ

କୁଆସବୁ ସଜେଇ ରଖି ଘର ଓଲାଇ ସଫା କରୁଥାଏ। ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କ ମନ କେଉଁଥିରେ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ। ରୀନା ବାହାହେଲା ବାରିବର୍ଷରୁ ବେଶୀ ହେବା ଯା' ଭିତରେ ଅରେ ବି ଆସିନି। ନାତିଟିଏ ହେଲାଣି ତାଙ୍କର। ତା' ନାଁ ପ୍ରାବନ୍। ଦେଖିବାକୁ ଲଙ୍କା ହେବାରୁ ଅରେ ସେ ଓ ମିଶ୍ରବାବୁ ନାତି ପାଇଁ ସୁନା ଚେନ୍, ନୂଆ ଡ୍ରେସ୍, ଝିଅ ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କ ପାଇଁ ନୂଆ ଲୁଗାପଟା ନେଇ କଟକ ଯାଇଥିଲେ। ବସ୍ ସେତିକି। ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ କେତେ କେମିତି ରୀନା ଦିଏ। ପ୍ରଭାଦେବୀ ତା'ର ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି। ରୀନା ଚିଠି ପଢ଼େ ଲୁହ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ। ପୁଣି ଲୁହ ପୋଛି କାମ କରେ।

ତା' ପିଇସାରି ପ୍ରଭାଦେବୀ, ଆଶା ଆଈଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ। ଧୀରେ ଡାକିଲେ, "ମାଉସୀ,

ପୂଜା ସରିଲାଣି?"

ଉତ୍ତର ନାହିଁ। ମାଉସୀ ହୁଏତ ପୂଜା କରୁଥିବେ ଭାବି ସେ ସେଇଠି ଘଡ଼ିଏ ଠିଆହେଲେ। ପାଟେରି ଉପରେ କେବେ ସୁନ୍ଦର ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ। ତାଙ୍କ ନାତି ପ୍ରାବନ୍ ଦେଖିଲେ ଭାରି ଖୁସି ହୁଅନ୍ତା। ରୀନା କାହିଁକି ଆସୁନି? କ'ଣ ଭୁଲ୍ ବୁଝାମଣା ହେଇଗଲା, ସେ ବୁଝିପାରନ୍ତିନି।

ଆଉ, ମାଉସୀ ପୂଜା କରୁଥିବେ ଭାବି ସେ ପଛକୁ ବୁଲି ଫେରିଯାବେଳେ ଆଶା ଆଈ ପଛରୁ ଡାକିଲେ, "ପ୍ରଭା, ଫେରିଯାଉଛ କାହିଁକି? ନିଅ, ଏଇ ଚମ୍ପାଫୁଲଟି। ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ମୋତେ ଡାକିଲ, ଏଇ ଫୁଲଟି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ ତଳେ ଖସିପଡ଼ିଲା। ମୁଁ ଜାଣିଲି, ଏଇ ଫୁଲଟି ତୁମ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ।"

ପ୍ରଭାଦେବୀ ଫୁଲଟି ହାତରେ ଧରିଲେ। ଆଶା ଆଈ ହାତଧରି ତାଙ୍କୁ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇଗଲେ। ଚୌକି ଉପରେ ତାଙ୍କୁ ବସେଇ ପଚାରିଲେ, "ତୁମ ମୁହଁରେ ଉଦାସ ଭାବ କାହିଁକି ପ୍ରଭା?"

..."ଭଲ ଲାଗୁନି ମାଉସୀ, ସେଥିପାଇଁ ତୁମ ପାଖକୁ ଚାଲିଆସିଲି।"

..."ଭଲ ଲାଗୁନି? କାହିଁକି?"

..."ମାଉସୀ, ରୀନାଟା ସେଇ ଯେ ଶାଶୁଘରକୁ ଯାଇଛି, ଆଉ ଆସିନି।"

..."ଆସିବ ସେ, ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆସିବ। ଏଇ ଯେ ଫୁଲଟି ତୁମକୁ ଦେଲି, ସେଇ ତୁମ ମନ ଭିତରେ ଉଠୁଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର।"

ପ୍ରଭାଦେବୀ ଚୁପ୍ ରହିଲେ। ସତରେ ମାଉସୀଙ୍କ କଥାରେ କେତେ ଆଶ୍ୱାସନା। ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଇ କଥା ବଦଳେଇ ପଚାରିଲେ, "ଇରା ଏଥର ଛୁଟିରେ ଆସିବନି?"

..."ଆରେ ହଁ, ମୁଁ ତୁମକୁ କହିପାରିନି। ଇରାର ଚିଠି କାଲି ପାଇଥିଲି। ସେ ପଥରଦିନ ସକାଳେ ଆସିବ।"

ପ୍ରଭାଦେବୀ ମୁହଁରେ ହସ ଖେଳେଇ କହିଲେ, "ସତରେ? ବାଃ, ଖୁବ୍ ଭଲ।"

ଆଶା ଆଈ ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କୁ ଦେଖୁଥିଲେ ଓ ଇରା କଥା ମନେ ପକଉଥିଲେ। ଦୁଇଜଣ ଏକା ପରି ଲାଗନ୍ତି ତାଙ୍କୁ। ଇରାର ପୁଅ ଖୋକନ୍ ଏବେ ବଡ଼ ହୋଇଗଲାଣି। କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲାଣି।

ଆଶା ଆଈଙ୍କଠାରୁ ଆଶ୍ୱାସନା ପାଇ ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କ ଅସ୍ଥିର ମନ ପୁଣି ଆଶା ଆଗ୍ରହରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା। ସେ ଦେଖିଲେ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ କର୍ମମୁଖର। ରୀନାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଜନିତ ଅଭାବ କିନ୍ତୁ ସବୁରି ମୁହଁରେ ବାରି ହେଇପଡୁଥିଲା। ନିଜର ଅସ୍ଥିରତା ଓ ଅନାଗ୍ରହ କାଳେ ପରିବେଶରେ ନୈରାଶ୍ୟ ଢାଳିଦେବ, ସେଇ ଭୟରେ ସେ ପୁଣି ନିରାସକ୍ତ କର୍ମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ। ଅଟକିଯାଇଥିବା ଅନ୍ତଃପ୍ରେରଣା ପୁଣି ସ୍ରୋତସ୍ୱିନୀ ନଦୀ ପରି ସବୁରି ଅନ୍ତରରେ ଶୀତଳ ଆନନ୍ଦର ସ୍ପର୍ଶ ଦେଲା। 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ତା'ର ସ୍ୱାଭାବିକ ଗତିଶୀଳତା ଫେରି ପାଇଲା।

ସେଦିନ ଅପରାହ୍ଣରେ ଯେବେ ସମସ୍ତେ ଛାଇ ଛାଇ ନିଦରେ କ୍ଳାନ୍ତି ମେଣ୍ଟଉଥିଲେ, ଗାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ କଲିଂବେଲ୍ ବାଜି ଉଠିଲା। ନୀନା ବୋଧେ ଆଦୌ ଶୋଇ ନ ଥିଲା। ସେ ଯାଇ କବାଟ ଖୋଲିଲା। ପୋଷ୍ଟମ୍ୟାନ୍ ଲଫାପାଟିଏ ବଢ଼ାଇଦେଲା ନୀନା ହାତକୁ। ଲଫାପା ଉପରେ ଲେଖାଥିବା ହସ୍ତାକ୍ଷର ଖୁବ୍ ଚିହ୍ନା ଚିହ୍ନା। ହାତରେ ଲଫାପାଟିକୁ ଧରି ନୀନା ଆସିଲା ଓ ମା' ହାତକୁ ବଢ଼େଇଦେଲା, "ମା' ନେ ତୋର ଚିଠି।"

..."କିଏ ଦେଇଛି?"

..."ତୁ ଖୋଲିକରି ପଢ଼, ଆମକୁ ଖବର କହ।"

ନୀନା ହାତରୁ ଚିଠିଟି ନେଇ ପ୍ରଭାଦେବୀ ପଢ଼ିଲେ। ଛୋଟ ଚିଠିଟିଏ ରୀନା ଦେଇଛି। ନୀନା ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟସ୍ତ କଲା, "କ'ଣ ଅଛି ଚିଠିରେ, ଆମକୁ କହୁନୁ? କହ, କହ।"

..."ରୀନା ରବିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଭାଇ ମୋହିତ୍ ଓ ପୁଅ ପ୍ରାବନ୍‌କୁ ନେଇ ଏଠି ପହଞ୍ଚିବ।"

..."ରବିବାର! ଆଜି ତ ଶନିବାର, ତା' ମାନେ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟା। ଏଥର ଖୁସି ହେଇଯା। ଆମକୁ ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ କେତେ କାନ୍ଦୁଥିଲୁ, ଆମେ କ'ଣ ଜାଣିନୁ?"

ପ୍ରବୀଣ୍, ପୀୟୂଷ ସମସ୍ତେ ଉଠିପଡ଼ି ଖଟ ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲେ। ପାଖ ରୁମ୍‌ରେ ମିଶ୍ରବାବୁଙ୍କ ପତଳା ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ସେ ବି ଉଠି ଆସିଲେ। କେତେଦିନର ଜମାଟ ବନ୍ଧା କୋହ ତାଙ୍କର, କାହାକୁ ଜାଣିଦାକୁ ଦିଅନ୍ତିନି। ଖୁସିରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସାମିଲ୍ ହେଇଗଲେ।

ପ୍ରଭାଦେବୀ ସକାଳେ ଆଶା ଆଈ ଦେଇଥିବା ଫୁଲଟି ପୂଜାଘରେ ଯେଉଁ ଖଟୁଳି ଉପରେ ରଖିଥିଲେ, ସେଇଠି ରୀନାର ଚିଠିଟିକୁ ରଖିଦେଲେ। ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ଦୀପଟିକୁ ସେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ଆଗରୁ ଜଳାଇଦେଲେ। ରାତିର ରନ୍ଧାବଢ଼ା ଶୀଘ୍ର ସାରି ବାହାରପଟ

ବାରଣ୍ଡାରେ କାଠ ଜାଫ୍ରିକୁ ଆଉଜି ବସିଲେ। ମିଶ୍ରବାବୁ ଚାଲିଗଲେ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳ ପାଇଁ ମହାପ୍ରସାଦ ବରାଦ ଦେବାକୁ। ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସେବାୟତକୁ କହିଲେ, ସେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ବରାଦ ମୁତାବକ ଜିନିଷ ପହଞ୍ଚାଇଦେବା ସାଦା ଅନ୍ନ, ଅଦା-ହେଙ୍ଗୁ ଖେଚେଡ଼ି, ମିଠା କାନିକା, ମିଠା ଡାଲି, ମହୁର, ବେସର, ଶାଗ, ନଡ଼ିଆ ପାଚେଡ଼ି ଏଇସବୁ ବରାଦ ଦେବେ ବୋଲି ମନେ ମନେ ସେ ଭାବିନେଲେ। ପ୍ରବୀଣ ଚାଲିଗଲା ରାବିବି ପାଇଁ ବରାଦ ଦେବାକୁ। ପୀୟୂଷ ବି ଗଲା ତା' ଭଣଜା ପ୍ରାବନ୍ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ବେକେରିରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କେକ୍ ଆଣିବାକୁ। ନୀଳା ମା' ପାଖରେ ବସିରହିଲା।

ଘଡ଼ିଏ ପରେ ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଆସିଲେ। ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କର ସକାଳର ମଳିନ ମୁହଁଟି ସଫା ଦିଶୁଥିଲା। ଆଣ୍ଟି ଯାଇ ନୀଳା ପାଖରେ ବସିଲେ। ନୀଳା ଆଣ୍ଟିଙ୍କୁ କହିଲା, "ଆଣ୍ଟି ଜାଣିଛ, ଆଜି ନାନୀ ଚିଠି ଦେଇଛି। ସେ, ଭାଇନା ଓ ପ୍ରାବନ୍ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପହଞ୍ଚିବେ।"

ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଖୁସିରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ, "ଆରେ, ଏ ଖବରଟା ମୁଁ କେମିତି ଏତେ ଡେରିରେ ଜାଣିଲି? ଦେଖିଲ ପ୍ରଭା, ମୁଁ କହୁଥିଲି ନା ସେଇ ଫୁଲଟି ଦେବୀ-ଆଶୀର୍ବାଦର ସ୍ୱାକ୍ଷର ନେଇ ତୁମ ପାଇଁ ଆସିଥିଲା।"

ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ 'ଅଦୃଷ୍ଟ'ଙ୍କର ଅପାର ମହିମା ନିକଟରେ ଅନ୍ତରରୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲେ। ଆଶା ଆଣ୍ଟି, ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କୁ ଘର ପରିଷ୍କାର କରିବା ପାଇଁ କହିଲେ ଓ ଫେରିଗଲେ।

ରବିବାର ସକାଳ ଆସିଲା। 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ'ର ସାମ୍ରାଟପଟ ଘରେ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହ। ନୀଳା ଝାଡୁ ଧରି ଝରକା, କବାଟ ସବୁ ସଫା କରିବାକୁ ଲାଗିଗଲା। ପ୍ରବୀଣ କହିଲା, "ଦେ, ଝାଡୁଟା ମୋତେ ଦେ, ମୁଁ ଏଇ ଶୋଇବାଘରଟା ଭଲକରି ଝାଡ଼ିଦେବି, ଅନ୍ୟସବୁ ଘର ଅଳନ୍ଦ ସବୁ ଝାଡ଼ିଦେବି। ତା'ପରେ ତୁ ଓଲେଇଦେବୁ। ବିଛଣା ଚାଦର ବି ବଦଳେଇ ଦେବୁ।"

ପୀୟୂଷ ବାଞ୍ଚଘରୁ ଆସି କହିଲା, "ଆଚ୍ଛା ଭାଇନା, ମୁଁ ତେବେ ବାପାଙ୍କ ରୁମ୍ ଏବଂ ତା' ପାଖ ରୁମ୍ ଝାଡ଼ିଦେଉଛି। ସାନାନୀ, ତୁମେ ଏଇ ପୁରୁଣା ପର୍ଦ୍ଦାସବୁ କାଢ଼ିଦିଅ, ଘର ଝାଡ଼ିବା ପରେ ନୂଆ ପର୍ଦ୍ଦା ଲଗେଇଦେବା।"

ନୀଳା "ହଁ" ମାରିଲା।

ମିଶ୍ରବାବୁ ଫୁଲଝୁଡ଼ି ନେଇ ଫୁଲ ତୋଳିବାକୁ ଗଲେ। ଆଜି ସେ ନିଜେ ପୂଜା କରିବେ, ତାଙ୍କର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବେ। ପ୍ରଭାଦେବୀ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳଖିଆ କରୁଥାଆନ୍ତି ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ତତ୍ପରତା ଦେଖି ଖୁସି ହେଉଥାଆନ୍ତି। ରୀନାର ପିଲାବେଳ କଥା ମନେ ପଡୁଥାଏ ତାଙ୍କର। ପିଲାମାନେ ଚାରି ବର୍ଷ ଧରି ନାନୀକୁ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ବି ମନର ଅବସୋସ ମନରେ ରଖୁଥିଲେ। ଆଜି ତାଙ୍କ ନାନୀ ଆସିବ, ମନର ଖୁସି କହିଲେ ନ ସରେ। ରୀନା କେମିତି ରହିଥିବ? ତା'ର ବି ତ ମନେପଡୁଥିବ। ଏବେ ପର ହେଇଗଲା ସିଏ, ଆଉ କ'ଣ ଅଧିକାର ଅଛି?

କିଛି ସମୟ ପରେ ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଆସିଲେ, ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଚାଲିଛି କି ନାହିଁ ଦେଖିବାକୁ। ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ସବୁ ଦେଖି ଆସିଲେ। ମନକୁ ମନ କହିଲେ, "ବାଃ, ଘର ଆଜି କି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି! ପିଲାମାନେ ଲାଗିପଡ଼ି ପୁରୁଣା ଘରଟିକୁ ପୂରା ନୂଆ କରିଦେଇଛନ୍ତି।"

'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ହସୁଥିଲା ଅପେକ୍ଷାରତ ହୋଇ। ରୀନା ଆସିବ, ପୁଣି ମୋହିତ୍ ଓ ପ୍ରାବନ୍‌ଙ୍କୁ ନେଇ। ଫେରି ଯାଉ ଯାଉ ପ୍ରଭାଦେବୀଙ୍କୁ ଆଣ୍ଟି କହିଲେ, "ତୁମେ କାମ କର ପ୍ରଭା, ମୁଁ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଆସିବି, ରୀନା ଆସିବା ପରେ।"

ଆଶା ଆଣ୍ଟି ଛୋଟ କବାଟ ଦେଇ ପଛପଟ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ। କାମରେ କାମରେ ଦିନ ସରିଲା। ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଆଗତ। ସମସ୍ତେ ଯାଇ ବାହାର ପଟ ବାରଣ୍ଡାରେ ବସିଥିଲେ ରୀନାର ଆସିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସାତଟା ବେଳକୁ ରୀନା ଓ ମୋହିତ୍ ପୁଅ ପ୍ରାବନ୍‌କୁ ନେଇ ପୁରୀ ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ଓହ୍ଲାଇଲେ। ସେତେବେଳେ ଯିବାଆସିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଏତେ ଗାଡ଼ି ମଟର ନ ଥିଲା। ରିକ୍ସାଟିଏ କରି ସେମାନେ ବସିଲେ, ମୋତିସାହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାକୁ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ। ମୋତିସାହିରୁ ଗାଁ ପଟେ ବୁଲିଯାଇ ରିକ୍ସା ଗଡ଼ିଲା ଗୋପାଳବଲ୍ଲଭ ରୋଡ୍‌ରେ। ରାସ୍ତା ଟିକିଏ ଗଡ଼ାଣିଆ ଥିଲା। ରୀନା ଏଇ ଘରକୁ ଆସି ନ ଥିଲା। ତା' ବାହାଘର ପରେ ବାପା ଘର ବଦଳେଇ ଏଇଠି ରହୁଥିଲେ। ସେ ଖାଲି ଜାଣିଥିଲା, ଘର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଚାଇନିଜ୍ ହୋଟେଲ୍ ଅଛି। ରିକ୍ସା ସେଇଠି ଅଟକିଲା। ରୀନା, ମୋହିତ୍ ପୁଅ ସହ ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ। ରିକ୍ସାବାଲା ତା' ଭଡ଼ା ନେଇ ଫେରିଗଲା।

ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ସେମାନେ ଏପଟ ସେପଟ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି ଖୋଜିବା ଖୋଜିବା ଆଖିରେ। ଘରଟା କେଉଁଠି? ବେଶୀ ସମୟ ଖୋଜିବାକୁ ପଡ଼ିଲାନି। ପ୍ରବୀଣ, ପୀୟୂଷ ଫାଟକ ପାଖେ ଠିଆ ହେଉଥିଲେ। ସମସ୍ତେ ମିଶି ଘରକୁ ଆସିଲେ। 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ସ୍ୱାଭାବିକ ଢଙ୍ଗରେ ଟୁଇନ୍ଟ ବଢ଼ାଇ ରୀନା ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କଲା। ଆଗରୁ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ବି 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ରୀନାକୁ ଚିହ୍ନି ଚିହ୍ନି ମନେହେଲା।

ମିଶ୍ରବାବୁ ଆଗକୁ ଆସି ପ୍ରାବନ୍‌କୁ ହାତଧରି ନେଇଗଲେ। ତିନିବର୍ଷର ପ୍ରାବନ୍ ଖୁବ୍ ମଜାଳିଆ ହେଉଥାଏ। ପ୍ରାବନ୍ ପଚାରିଲା, "ତୁମେ କ'ଣ ଅଜା? ମାମା ମୋତେ କହିଥିଲା, ଆମେ ଅଜାଘରକୁ ଯାଉଛୁ।"

..."ହଁ, ମୁଁ ଅଜା। ସେଠି ଆଣ୍ଟି, ତା' ପାଖରେ ବଡ଼ ମାମୁ, ସାନ ମାମୁ ଆଉ ଏଠି ମାଉସୀ।"

ଲାଜେଇ ଲାଜେଇ ହସିଲା ପ୍ରାବନ୍। ପ୍ରଭାଦେବୀ ତାକୁ କିଛି ଖେଳନା ଦେଲେ। ସେ କିନ୍ତୁ ଖେଳନା ଆଡ଼େ ନ ଚାହିଁ, ଅଜାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଛିମିଛିକା ଖେଳରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା। ଅଜା ବୋଧେ ତାକୁ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ ହେଲା। ସମସ୍ତେ ତା'ର ଖେଳ ଦେଖିବାରେ

ମିଶ୍ରବାବୁ ଫୁଲଝୁଡ଼ି ନେଇ ଫୁଲ ତୋଳିବାକୁ ଗଲେ। ଆଜି ସେ ନିଜେ ପୂଜା କରିବେ, ତାଙ୍କର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବେ। ପ୍ରଭାଦେବୀ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳଖିଆ କରୁଥାଆନ୍ତି ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ତତ୍ପରତା ଦେଖି ଖୁସି ହେଉଥାଆନ୍ତି। ରୀନାର ପିଲାବେଳ କଥା ମନେ ପଡୁଥାଏ ତାଙ୍କର। ପିଲାମାନେ ଚାରି ବର୍ଷ ଧରି ନାନୀକୁ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ବି ମନର ଅବସୋସ ମନରେ ରଖୁଥିଲେ। ଆଜି ତାଙ୍କ ନାନୀ ଆସିବ, ମନର ଖୁସି କହିଲେ ନ ସରେ। ରୀନା କେମିତି ରହିଥିବ? ତା'ର ବି ତ ମନେପଡୁଥିବ। ଏବେ ପର ହେଇଗଲା ସିଏ, ଆଉ କ'ଣ ଅଧିକାର ଅଛି?

ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ। ନୀନା ଭିତରକୁ ଯାଇ ଚା' ତିଆରି କରି ଆଣିଲା। ଟ୍ରେ'ରେ କିଛି ବିସ୍କୁଟ୍ ଓ ପ୍ଲାବନ୍ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କେକ୍ ମଧ୍ୟ ଥିଲା। ପ୍ଲାବନ୍ ଖଣ୍ଡେ କେକ୍ ଖାଇ ପୁଣି ଅଜାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା।

ଗହଳ ଚହଳ ଶୁଣି ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ କିଛି ସନ୍ଦେଶ ନେଇ ଆସିଲେ।

"ପ୍ରଭା, ଓ ପ୍ରଭା, ଏଇମାତ୍ର ପୂଜାରୁ ଉଠି ଆସିଲି। କିଛି ସନ୍ଦେଶ ଭୋଗ ଲଗେଇଥିଲି, ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନେଇ ଆସିଲି। ରୀନା କାହିଁ? ଜାମାଇ ବାବୁ? ନାତି?"

ରୀନା ଆସି ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ପାଦ ଛୁଇଁ ପ୍ରଣାମ କଲା, ପଛେ ପଛେ ମୋହିତ୍ ବି ଆସି ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ପ୍ରଣାମ କଲେ। ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ରଖି ଆଶା ଆଣ୍ଠ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଲେ। ସମସ୍ତେ ଆସି ପ୍ଲେଟ୍‌ରୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ସନ୍ଦେଶ ନେଲେ। ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି ମିଶ୍ର ପରିବାରକୁ। ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବାର, ଖୁସି ପରିବାର।

ବାହାରେ ବେଲ୍ ବାଜିବାରୁ ପ୍ରବୀଣ ଯାଇ କବାଟ ଖୋଲିଲା। ବୋଝିଆ ମହାପ୍ରସାଦ ରଖିଦେଇ ଗଲା। ମହାପ୍ରସାଦର ଅପୂର୍ବ ମହକ। ମୋହିତ୍ ସେ ମହକରେ ଭାବପ୍ରବଣ ହେଇ ଉଠିଲା। ମନ୍ଦିର ନ ଯାଇ, ଦର୍ଶନ ନ କରି ମହାପ୍ରସାଦ ମିଳିଗଲା, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କି କରୁଣା। ପହଞ୍ଚିବା ପରେ 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ'ର ଆତିଥ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ମନରେ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ସମାହାର ହେଇଥିଲା। ଏବେ ଏଇ ଦିବ୍ୟ ମହକରେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଅନନୁଭୂତ ଅନୁଭବ ଜନ୍ମ ନେଉଥିଲା। ଏପରି ଆତିଥ୍ୟ, ଆଦର ଓ ସ୍ନେହର ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ପାଇଁ ସେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷ ବିଳମ୍ବ କଲେ କାହିଁକି? କାରଣ ଖୋଜୁଥିଲେ ମୋହିତ୍ କିନ୍ତୁ ଅବାନ୍ତର କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ମୂଲ୍ୟହୀନ ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା।

ରୀନା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ହାତଧରି ଅନୁରୋଧ କଲା, "ଆଣ୍ଠ, ତୁମେ ଆଜି ଆମ ସଙ୍ଗେ ମହାପ୍ରସାଦ ଖାଇକରି ଯିବା।"

ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନେ ପରେ ପରେ ପାଲି ଧରିଲେ, "ହଁ ଆଣ୍ଠ, ହଁ ଆଣ୍ଠ, ହଁ ଆଣ୍ଠ।"

ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଖୁସି ହେଲେ ସତ; କିନ୍ତୁ କହିଲେ, "ନାଇଁରେ, ମୁଁ ଜଲ୍‌ଦି ଖାଇ ଶୋଇପଡ଼େ ତ ସେଥିପାଇଁ ପୀୟୂଷ ମୋ ପାଇଁ ସବୁଥିରୁ ଟିକେ ଟିକେ ଗୋଟେ ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ ଦେଇ ଆସିବ। ହଁ, ନୀନା, ତୁଇ ଜାମାଇ ରାବିଡ଼ି ଦେବାକୁ ଭୁଲିବୁନି। କାଲି ସକାଳୁ ଭରା ଆସିବା ଜଲ୍‌ଦି ଶୋଇ, ଜଲ୍‌ଦି ଉଠିବି, ଭାବୁଛି।"

ଘଡ଼ିଏ ଠିଆହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପୁଣି କହିଲେ, "ମିଶ୍ରବାବୁ, ପ୍ରଭା, କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ତୁମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା। ତୁଇ ପରିବାର ମିଶି ଆମ ଘରେ ଏକାଠି ଖିଆପିଆ କରିବା।"

ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଫେରିଗଲେ। ସମସ୍ତଙ୍କ ମନଦୁଃଖ ହେଲା। ପରେ ପରେ କିନ୍ତୁ ମିଶ୍ର ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ମିଶି ତଳେ ବସି କଦଳୀପତ୍ର ପକେଇ ଆନନ୍ଦରେ ମହାପ୍ରସାଦ ଖାଇଲେ। ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସାଦ ଓ ରାବିଡ଼ି ନେଇ ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ଘରେ ପୀୟୂଷ ଦେଇ ଆସିଥିଲା। ପ୍ଲାବନ୍ ଅନ୍ନ, ମିଠାଚାଲି ଓ ରାବିଡ଼ି ଖାଇଲା।

ତା' ପରଦିନ ସକାଳୁ ଭୋର୍ ବେଳାରେ ମୋହିତ୍, ପ୍ଲାବନ୍ ଓ ମିଶ୍ରବାବୁ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଆଡ଼େ ବୁଲିଆସିଲେ। ସମୁଦ୍ର ସେ ସମୟରେ ଏତେ ଭୀଷଣ ନ ଥିଲା। ମୋହିତ୍‌ଙ୍କ ହାତ ଧରି ପ୍ଲାବନ୍ ଆଣ୍ଠୁଏ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ଲହରୀର ଧକ୍କା ଖାଇ ଖୁସି ହେଉଥିଲା। ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ବାଲି ସରସର ହେଇ ପୁଣି ଉଠି ଠିଆହେଇ ପଡୁଥିଲା।

ଖରାବେଳର ରନ୍ଧା ପାଇଁ ରୀନା ଓ ନୀନା ମା'ଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ। ପ୍ରବୀଣ, ପୀୟୂଷ ମିଶି ମାଛ, ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି, ମାଛମଣ୍ଡି ନେଇ ଆସିଥିଲେ। ପ୍ଲାବନ୍ ଭାତ, ଚାଲି ଓ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଖାଇଲା। ମୋହିତ୍‌ଙ୍କୁ ନୂଆ ଘର, ନୂଆ ଖାଇବା ସବୁ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା। ମାଛ ବେସର ଓ ମାଛମଣ୍ଡି ବରା ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା।

ଖରାବେଳ ସାରା କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଲା। ପ୍ଲାବନ୍ ଥିଲା ସବୁକିଛିର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ। ତା'ର କଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଖୁସି ହେଉଥାଆନ୍ତି। ସମସ୍ତଙ୍କ କୋଳରେ ସେ ଆସି ପାଲିକରି ବସିଯାଉଥାଏ। ମିଶ୍ରବାବୁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଉଥାନ୍ତି। ଏମିତି ଦିନଟିଏ ଆସିବ, ତାଙ୍କ ମନରେ ନ ଥିଲା। ଚା'ପିଆ ପରେ ଘର ଧୀରେ ଧୀରେ ସଙ୍ଗୀତମୟ ହୋଇ ଉଠିଲା। ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ମିଶ୍ରବାବୁ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର ମଧୁର କଣ୍ଠରେ 'ବୀଣା ମଧୁର୍ ମଧୁର୍ କୁହ୍ ବୋଲ୍' ଗୀତଟି ଗାଇଲେ। ପରେ ପରେ ରୀନା, ନୀନାଙ୍କର ଗୀତ ସଂଗୀତମୟ ପରିବେଶରେ ମଧୁରତା ଢାଳିଦେଲା। ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଳି ପରେ ମୋହିତ୍ ମଧ୍ୟ ତଲତ୍ ମେହମୁଦ୍‌ଙ୍କର ଗୀତଟିଏ ଗାଇଲେ- 'ଶାମ୍ ଏ ଗମ୍ କି କସମ୍'। ଶେଷରେ ପ୍ଲାବନ୍ ତା'ର ଅଧା ଅଧା ମନେଥିବା ଗୀତରେ ଏଣୁ ତେଣୁ ଶବ୍ଦ ଲଗେଇ ଗୀତଟିଏ ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହସେଇ ହସେଇ ବେଦମ୍ କରିଦେଲା।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଠଟା ବେଳକୁ ପ୍ରଭାଦେବୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନେ ପକେଇଦେଲେ ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବା କଥା। ବିଳମ୍ବ ନ କରି ପାଚେରିର ଛୋଟ କବାଟ ବାଟେ ଯାଇ ସମସ୍ତେ ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ଇରା ଆସି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘର ଭିତରକୁ ନେଲେ। ମୋହିତ୍ ଦେଖୁଥିଲେ, ଘରଟି ଛୋଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ପରିଷ୍କାର। ବଙ୍ଗାଳୀ ଢଙ୍ଗରେ ସାଜସଜ୍ଜା। ଆଶା ଆଣ୍ଠ ରୋଷେଇଘରେ ପୁରି, ଆଳୁଦମ୍ ଏବଂ କାଜୁ, କିସମିସ, ପିସ୍ତା ବାଦାମ ପଡ଼ିଥିବା ବାଉଳ ଖିରି କରିସାରିଥିଲେ। ଖୁସିରେ ରୋଷେଇଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ। ଖୋଳନ୍ ବାହାର ଅଗଣାରେ ଦଶ ବାରଟି ଚୌକି ପକେଇଦେଲା। ସମସ୍ତେ ସେଇଠି ବସିଲେ ଥଣ୍ଡା ପବନରେ। ଆଶା ଆଣ୍ଠ ଆକାଶ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ, "ପ୍ରଭା, ଦେଖ ତ ଆଜି ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ। ଆଜିର ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଖୁବ୍ ଶୁଭ।"

ପ୍ରଭାଦେବୀ ବୁଝିପାରିଲେ, ମାଉସୀ ତାଙ୍କର ପୁରୁଣାଦିନର ସେଇ ଅଶୁଭ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ସଙ୍ଗେ ଆଜିର ପୂର୍ଣ୍ଣମୀକୁ ତୁଳନା କରୁଛନ୍ତି। ପ୍ଲାବନ୍ ଦୂରରୁ ଦେଖୁଥିଲା ଘରକୁ। କେଉଁଠି କ'ଣ ଅଛି ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେ ଭିତରକୁ ଗଲା। ପୁଣି ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କୁ ଟାଣି ଟାଣି କୃଷ୍ଣ ଅଜାଙ୍କ ଫଟୋ ପାଖକୁ ନେଇ ପଚାରିଲା, "ଇଏ କିଏ? ତୁମେ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଫଟୋରେ ଫୁଲଦେଇ ସଜେଇ ରଖିଛ?"

..."ସିଏ ଅଜା, ପ୍ଲାବନ୍।"

ପୁଣି ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କୁ ନେଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ପ୍ଲାବନ୍, ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲା, "ଦେଖ ତ, ଏତେ ବଡ଼ ଆଣ୍ଠ, ଆଉ ଏତେ କୁନି ଅଜା।"

ପ୍ଲାବନ୍‌ର ନିରୀହ ହସ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିକଟକୁ ସଂଚରିତ ହେଲା। ହସର ଫୁଲଝରି ଚିକ୍‌ମିକ୍ କଲା ଆଶା ଆଣ୍ଠଙ୍କ ଘରେ।

ପ୍ରଭାଦେବୀ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଠିଆହେଇ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଥିଲେ, 'ସୁଧା-ସିନ୍ଧୁ' ଉପତ୍ ଗୋଲାପୀ ରଙ୍ଗର ପାଟଟିଏ ନିଜ ଚାରିପଟେ ଦେଢ଼େଇ ହୋଇ ରଥଟିଏ ପରି ଦେଖାଯାଉଛି। ଆଶା ଆଣ୍ଠ ସେଇ ରଥରେ ସାରଥି ହେଇ ବସିଛନ୍ତି। ଭିତରେ ଥିବା ରଥୀମାନେ ଦେଖାଯାଉ ନ ଥିଲେ।

ଦୁଃଖର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଅନ୍ଧକାରର ଅତଳ ଗର୍ଭରେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରିସାରିଥିଲା।

❑

ଭୋକ

ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମହାପାତ୍ର

ଆକାଶରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଜହ୍ନ। ଜହ୍ନର ସଫେଦ ଚାଦର ଉପରେ ବସିଛି ଶୁକ୍ରୀ। ତା' ହାତରେ ଗୋଟେ ଉଖୁରିଆ। ତିନିଖଣ୍ଡି ଇଟାର ଝିଙ୍କା ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଛି ସିଲିଭର କେଟିଲିର ଗୋଟେ ଭାତହାଣ୍ଡି। ଶୁଖିଲା ଡାଙ୍ଗର ଜାଳରେ ବୁଲିଟା ଉଡୁ ଉଡୁ ହୋଇ ଜଳୁଛି। ଭାତପାଣି ହାଣ୍ଡି ଭିତରେ ଡଗଡଗ ହୋଇ ଫୁଟୁଛି। ବୁଲି ପାଖରେ ବସି ଝୁଲୋଉଛି ପୁଅ ଉଦାମ। ଟିକିଏ ଆଗରୁ ବସି ଫୁଟୁରୁ ଫୁଟୁରୁ କରୁଥିଲା ଝିଅ ଫୁଲୁରୀ, ଏବେ ସେ ଶୋଇଗଲାଣି। ସେ ପାଖକୁ ଟିକେ ଛାଡ଼ି ଜାଳିନୁକି ହୋଇ ଶୋଇପଡ଼ିଛି ଜାଳିଆ କୁକୁର। ମଝିରେ ଗୋଟେ ପରେ ଗୋଟେ ହାଇ ମାରି ପାଟି କରୁଛି ଉଦାମ "ମା! ଭୋକ, ଭାରି ଭୋକ!" ଶୁକ୍ରୀ ବୁଲିକି ଉଖୁରିଆରେ ଖୋଞ୍ଚି କହୁଛି- "ରହ! ଆଉ ଟିକେ ରହ, ଭାତ ଫୁଟିଲାଣି ପରା, ଆଉ ଟିକେ ରହ- ଖାଇକି ଶୋଇବୁ!" ଦକ୍ଷିଣା ପବନରେ ଲିଭିଯାଉଛି ବୁଲି, ପେଟେଇ ପଡ଼ି ଶୁକ୍ରୀ ବୁଲିକି ଫୁଙ୍କୁଛି। ହାଣ୍ଡିରେ ଭାତପାଣି ଫୁଟୁନି ତ ପେଟରେ ଭୋକ ଗଡ୍‌ଗଡ୍ ହୋଇ ଫୁଟୁଛି। କେତେ ସମୟ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ରହିଥାନ୍ତା ପିଲାଟା, ପେଟର ଭୋକକୁ। ଯା' ଭିତରେ ହୋଳେଇ ହୋଳେଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲାଣି ପୁଅ ଉଦାମ।

ମୁକୁଳା ଆକାଶ, ଚାରିକଡ଼ ଗଛ। ମଝିରେ ଗାଡ଼ି ସାଇକଲ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ। ତା' ଭିତରେ ଗୋଟେ ଲୁହାର କବାଟ। ସେହି କାନ୍ଥକୁ ଲାଗି ଶୁକ୍ରୀର ସଂସାର। ମେଘ ପବନ ହେଲେ କବାଟର ଚଳପଟ ହେଇ ପେଟେଇ ଘୁଞ୍ଚୁରି ପଶିଯାଆନ୍ତି, ମା' ଓ ଛୁଆ ସେହି ଭଙ୍ଗାଘର ଭିତରେ। ଘରର ଛାତ ଦେଶ୍ ଠିକ୍ ଅଛି। ତେଣୁ ଜୀବନ ସେଠାରେ ନିରାପଦ। ବର୍ଷା ପବନ ଛାଡ଼ିଲେ ଫେରି ଆସନ୍ତି ସେମାନେ ବାହାରକୁ।

କିଛିଦିନ ଆଗରୁ ଶୁକ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ବୁଦ୍ଧିଆ ମରିଯାଇଛି। ମରିବା ପୂର୍ବରୁ ଛାଡ଼ିଯାଇଛି ଚାରିଟି ଛୁଆ। ଏବେ ସେଥିରୁ ଦୁଇଟି ମାତ୍ର ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି। ଶୁକ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ବୁଦ୍ଧିଆ କହୁଥିଲା ତା' ବାପାର ଜମିବାଡ଼ି ବୋଲି କିଛି ନ ଥିଲା। ମୂଲ ଲାଗି ଚଳୁଥିଲେ। ଲୁଣ କାରଖାନାରେ ଲୋକଙ୍କର ଜମିଜମା ସବୁ ଚାଲିଗଲା। ଜମି ଥିବାବାଲା କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଲେ, ଚାକିରି ପାଇଲେ; କିନ୍ତୁ ବୁଦ୍ଧିଆ ବାପାର ଜମିବାଡ଼ି ନ ଥିଲା କି ଘରର ପଟାପାଉତି କିଛି ନ ଥିଲା। ଗାଁର ସଭିଏଁ ଚାଲିଗଲେ ଦୂରକୁ... ବହୁତ ଦୂରକୁ। ସେମାନେ ସେଠାରେ ଅଇଥାନ ହେଲେ। ହେଲେ, ବୁଦ୍ଧିଆର ବାପା ରହିଗଲା ଯେଉଁଠି ସେଇଠି।

ନୂଆକରି ଗଢ଼ି ଉଠୁଥିବା ସହରକୁ ନୂଆ ଲୋକମାନେ ଆସିଲେ। ତା' ଜଳଖିଆ ଦୋକାନ ଖୋଲିଲା। ବୁଢ଼ିଆର ବାପା ଜଳଖିଆ ଦୋକାନରେ କାମ କଲା। ପେଟ ପୋଷିଲା। ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଉପାର୍ଜନରେ ଶେଷକୁ ଖଣ୍ଡେ ରିକ୍‌ସା କିଣିଥିଲା। ରିକ୍‌ସା ଟାଣି ଟାଣି ଶେଷ ଜୀବନ ତ୍ୟାଗ କଲା। ବାପାର ରିକ୍‌ସାକୁ ପୁଅ ଟାଣିଲା। ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ଶେଷରେ ବୁଢ଼ିଆ ମଧ୍ୟ ହାରିଗଲା। ଯକ୍ଷ୍ମା ରୋଗରେ ପଡ଼ି ପ୍ରାଣ ଗଲା ବୋଲି ଶୁକ୍ରୀ କୁହେ ଜନଗଣନାକାରୀମାନଙ୍କୁ।

ପାଖରେ ଲୁହା କାରଖାନାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବଜାର। ବଜାର ଭିତରେ ଛିଣ୍ଡା କାର୍ଟୁନ୍ ଗୋଟେଇ କିଛିଦିନ ହେଲା ଚଳୁଛି ଶୁକ୍ରୀର ପରିବାର। ଆୟର ପନ୍ଥା କିଛି ନାହିଁ କି ରହିବାର ଘର ଖଞ୍ଜିଏ ନାହିଁ। ବହୁବର୍ଷ ତଳେ ସହରତଳି ବସ୍ତିରେ ମାଟିର ନଦଉ କାନ୍ଥ ଦେଇ ଟୁଙ୍ଗିଘର ଖଣ୍ଡେ ତିଆରି କରି ରହୁଥିଲା। ହେଲେ ସହରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟହାନି କରୁଛି କହି ସହରସେବା ବିଭାଗଦାଲା ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ। ସେହିଦିନରୁ ସେମାନେ ଆସି ଖୋଲାରେ ପଡ଼ିରହିଛନ୍ତି। ଉପରେ ଖଣ୍ଡେ ଜରି ବାନ୍ଧିଦେଇ ରହୁଛି ଛୋଟ ଛୋଟ ଛୁଆ ଦୁଇଟି ସହ ଶୁକ୍ରୀ।

ଶୁକ୍ରୀର ଭାତ ହୋଇଗଲା ବେଳକୁ ପିଲାମାନେ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲେ। ଶୁକ୍ରୀ ଭାତରୁ ପେଯ ଗାଳିଲା। ଭାତହାଣ୍ଡିରେ କପଡ଼ାରେ ବନ୍ଧା ଥିବା ଲାଇକି ଖୋଲିଲା। ପେଯ ଦେଇ ଛୁଙ୍କ କଲା। ଲୁଣଗିଳା ଦେଖିଲାବେଳକୁ ଲୁଣ ନାହିଁ। ଶୁକ୍ରୀ ଅନାଇଲା ବଜାରକୁ। ବଜାର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି ପ୍ରାୟ। କୋଉଠି ଗୋଟେ ଦୁଇଟା ଖୋଲା ଅଛି ଦୋକାନ। ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦବାନ୍ଦ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି। ଶୁକ୍ରୀ ଲୁଣ ପାଇଁ ବଜାରକୁ ଗଲା। ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଉଦାମକୁ ଡାକି ଦେଇଗଲା। ଉଦାମ ନିଦରେ ଖାଲି ହୁଁ ମାରିଲା। ରାତି ଅନେକ। ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡ ଖୋଜିଲା ରାସନ ଦୋକାନ। ଶେଷରେ ଜଣେ କବାଟ ବନ୍ଦ କରୁଥିବା ବେଳେ ଶୁକ୍ରୀ ଯାଇ କହିଲା, ''ଲୁଣ ଦୁଇଟଙ୍କାର ଦିଅ!'' ଦୋକାନୀଟା ଖିଙ୍କାରି ଉଠି କହିଲା, ''ଲୁଣ ପୁଣି ଦୁଇ ଟଙ୍କାରେ! ଯା', ଦୋକାନ ବନ୍ଦ ହେଲାଣି!'' ଶୁକ୍ରୀ କାକୁତିମିନତି ହୋଇ କହିଲା, ''ଆଉ ପଇସା ପାଖରେ ନାହିଁ!'' ଲୋକଟା କ'ଣ ଭାବିଲା କେଜାଣି, ଟାକରକୁ କହିଲା, ''ଆରେ ଦେଖିଲୁ, ଫୁଟିଯାଇଥିବା କଣା ଲୁଣ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟା ଥିଲା, ଅଛି କି?'' ଟାକର ଟୋକା ଯାଇ ଦେଖିଲା ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟିରୁ ଅଧାରୁ ବେଶୀ ବାହାରିଯାଇଥିଲା ଲୁଣ। ସେଇଟି ବଢ଼ାଇଦେଲା। ତାକୁ ଧରି ବଜାରର ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଡେଇଁ ଫେରୁଥିଲା ଶୁକ୍ରୀ - ପ୍ରବଳ ଭୋକରେ। ଲୋକଟା ସାଢ଼େ ଚାରିଫୁଟ ହେବ। ପେଙ୍ଗେଇ ପେଙ୍ଗେଇ ଚାଲେ। ଆଗରୁ କୁଆଡ଼େ ସେ ଲୋକଟା ରିକ୍‌ସା ଟାଣୁଥିଲା, ଏବେ ଆଉ ଟାଣିପାରୁନି। ରିକ୍‌ସା ମାଲିକମାନେ ମଧ୍ୟ ଭରସା ପାଉନାହାନ୍ତି ତାକୁ ରିକ୍‌ସା ଦେବା ପାଇଁ। କାରଣ ରିକ୍‌ସା ଭଡ଼ା ମିଳିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ ସେ ଲୋକଟା ସେହି ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ଭିତରେ ବୁଲେ। ବେଳେବେଳେ ବଜାର ଭିତରକୁ ଆସେ। ମୋଟା ସଉଦା କି ପରିବା ଆଣୁଥିବା ବୃଦ୍ଧ ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କର ବ୍ୟାଗ୍ ଧରି ପାହାଚ ଡେଇଁଦିଏ। ଖୁସିରେ ଯିଏ ଯାହା ଦେଲା ବାନ୍ତ ଦେଖାଇ ନେଇଯାଏ। ଆଗରୁ ବଜାର ଭିତରେ ଶୋଉଥିଲା। ଯେଉଁଦିନ

ରାତିରେ ବଜାର ଭିତରେ ଦୋକାନରୁ ଚୋରି ହୋଇଗଲା, ପୋଲିସ୍‌ଠାରୁ ବେତ ପାହାର ଖାଇ ପିଠି ନୋଳା ଫାଟିଗଲା, ସେବେଠାରୁ ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ରାତିରେ ବଜାର ଭିତରେ କାହା ଦୋକାନ ଆଗରେ ଶୁଏ ନାହିଁ।

ବିଚିତ୍ର ଲୋକଟିଏ। ତା' ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ଫୁରଫୁରିଆ। ଦେହରେ ଖଣ୍ଡେ ଛିଣ୍ଡା ସାର୍ଟକୁ ଚାଲିପକା ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍। ପୁଣି ଅଣ୍ଟାରେ ବାଣି ଖଣ୍ଡେ ବନ୍ଧା ଥାଏ। ଗୋଟେ ଗାମୁଛା ବେକରେ ପକାଇଥାଏ। ମିଳିଲେ ଖାଏ ନ ମିଳିଲେ ଫଟା ପାଇପ୍‌ରୁ ଦୁଇ ଚାରି ଚଳ ପାଣି ପିଇ ଭୋକରେ ଶୋଇଯାଏ। ସେଦିନ ସକାଳୁ ରୋଜଗାର କିଛି ହୋଇନି। ଏପଟ ସେପଟ ଅନେକଥର ହୋଇଛି, ହେଲେ କାହା ପାଖରେ ହାତ ପାତିନାହିଁ। କେହି କେହି କହିପକାନ୍ତି, ପାଗଳଟିଏ ହୋଇଥିବ। ରିକ୍‌ସା ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ଭିତରେ ସେ ବୁଲାବୁଲି କରୁଥାଏ। କାହାକୁ କିଛି କହେ ନାହିଁ। ପଚାରିଲେ ଖାଲି ଗାନ୍ତଗୁଡ଼ାକ ଦେଖାଇଦେଇ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ସମ୍ମତି ଜଣାଏ- ମୁଁ ଭଲ ଅଛି।

ଶୁକ୍ରୀ ଲୁଣ ଧରି ଫେରିଲା। ଦେଖିଲା କାଳିଆ କୁକୁର ଭୁକୁଛି। ଶୁକ୍ରୀ ଭାବିଲା- କାଳିଆକୁ ବି ଭୋକ ଲାଗିଲାଣି। ରାତି ଅନେକ ହେଲାଣି। ନିଦରୁ ଛୁଆଙ୍କୁ ଉଠାଇଲା। ''ଉଦାମ! ଫୁଲୁରୀ! ଉଠ ଖାଇବ, ଖାଇବା ହୋଇଗଲାଣି।'' ଖାଇବାର ପୂର୍ବପ୍ରସ୍ତୁତି ସାରି ଭାତହାଣ୍ଡି ଖୋଲିଲାବେଳକୁ ହାଣ୍ଡିଟା ଖାଲି ଦେଖି ଶୁକ୍ରୀର ହଂସା ଉଡ଼ିଗଲା। ଦେଖିଲା ପୂର୍ବ ପରି କାଳିଆ କୁକୁର ଭୁକୁଛି। ଅନ୍ଧାର ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ିଯାଇ ଫେରିଆସୁଛି। ଶୁକ୍ରୀର ସନ୍ଦେହ ହେଲା। କିଛିବାଟ ଗଲା। ଅନ୍ଧାରକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲା। ଜନ୍ମ ପରି ଝାପ୍‌ସା ଆଲୁଅ। ଗଛର ଛାଇ ଭିତରେ ଛାପିଛାପିକା ଅନ୍ଧାର ଗଛମୂଳେ ବସିରହିଛି ସେହି ଲୋକଟା ଏବଂ ଲୋକିଲା କୁକୁର ଭଳି ଗାଉଁଗାଉଁ କରି ଭାତଗୁଡ଼ା ଗିଳିପକାଉଛି। ଶୁକ୍ରୀ ଦେଖିଲା- ଭଏତ ସେହି ଲୋକଟା, ଯିଏ ଟିକିଏ ଆଗରୁ ଗଛମୂଳେ ଛକି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା।

ଶୁକ୍ରୀ ପଛରେ ପୁଅ ଉଦାମ, ଝିଅ ଫୁଲୁରୀ ଓ କାଳିଆ କୁକୁର। ଉଦାମ କହିଲା, ''ମା! ଏଇ ଆମର ଭାତ ଚୋରେଇ ଆଣି ଖାଉଛି।'' ଶୁକ୍ରୀ ପାଟିକଲା ଏବଂ ଭୀଷଣ ଭାବରେ ରାଗିଗଲା। ଭିଡ଼ିଆଣିଲା ଗାମୁଛା ସହିତ ଲୋକଟାକୁ, ଗଛ ଉହାଡ଼ରୁ ଆଲୋକକୁ। ଲୋକଟା ଘୁଣ୍ଟୁରି ଆସିଲା ସତ, ହେଲେ ଭାତଗୁଡ଼ାକ ମୁଡ଼ି ଫୁଟିଲା ପରି ବିଷ୍ଟିହୋଇ ପଡ଼ିଲା ତଳେ, ପିଚୁର ଚଟାଣରେ। ଜନ୍ମର ଆଲୁଅ ଭିତରେ ବାରିହୋଇ ପଡୁଥିଲା। ଲୋକଟା ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରୁ ନ ଥିଲା। ଶୁକ୍ରୀ ଲୋକଟାର ବୁଟିଧରି ମାରିଲା ଦୁଇଟା ଘୁଷି ଯେ ଲୋକଟା ଉକ୍ ଉକ୍ କରି ପୁଳାଏ ଭାତ ବାନ୍ତି କରିପକାଇଲା। ଖାଲି ଗଁ ଗଁ ଶୁଭୁଥିଲା। ରାତିରେ ମା' ଛୁଆଙ୍କର ପାଟିଶୁଣି କେତେଜଣ ରିକ୍‌ସାବାଲା ଆଖି ମଳିମଳି ଉଠିଆସିଲେ। କ'ଣ, କଥା କ'ଣ? ଉଦାମ କହିଲା, ''ଆମ ଭାତ ଚୋରେଇ ନେଇଛି ଏ ଲୋକଟା।'' ଭାତଗୁଡ଼ାକ ଏଣେତେଣେ ବିଷ୍ଟିହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ। ଆକାଶରେ ଜନ୍ମ ହସୁଥାଏ। ପେଟରେ ଭୋକ ଜଳୁଥାଏ। ରାତି ଅନେକ ହୋଇ ସାରିଥାଏ। ପୋଲିସ୍ ଗାଡ଼ି ଆସିଲା- ଛିଡ଼ାହେଲା- ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ପାଟିକଲା ଜଣେ କନେଷ୍ଟବଲ- ''ଆବେ ଶଳା, ଏଠି ପାଟି କାହିଁକି କରୁଛ? କ'ଣ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇନ ନା ମଦର ନିଶା ଥମିନି?'' ଉଦାମ କହିଲା, ''ଆମ ଭାତ ଖାଇଦେଇଛି ଏ ଲୋକଟା।'' ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ଶୁଭିଲା- ''ଭାଗ୍‌ବେ ଶଳା, ମେଷ୍ଟର୍ ବକଟେ। ସେ ପୁଣି ଆମ ମୁହଁରେ କଥା କହୁଛି। ଚାଲ ଚାଲ।'' ଗାଡ଼ି ଷ୍ଟାର୍ଟ କରି ପୁଳାଏ ଧୂଆଁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ପୋଲିସ୍‌ବାଲା। ଶୁକ୍ରୀ ବହେ ଗାଳିଦେଲା। ଛୁଆଙ୍କୁ ଧରି ଫେରିଲା ସେହି

ଭଙ୍ଗାକାନ୍ଥ ପାଖକୁ। ପାଣି ପିଆଇଲା ଛୁଆଙ୍କୁ ଏବଂ ନିଜେ ପାଣି ପିଇ ଶୋଇଗଲା, ଆକାଶର ଜହ୍ନକୁ ଅନେଇ। ଛୁଆ ଦୁଇଟି ଫୁଟୁଫୁଟୁ ହେଉଥିଲେ, ଜହ୍ନକୁ ଅନାଇ।

କୁଆ ରାବିବା ଆଗରୁ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିଲା ଉଦାମର। ଝଟି ଉଠି ବଜାର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା। ଜରି କାର୍ଟୁନ୍ ଗୋଟେଇଲା। ଅନ୍ୟମାନେ ବଜାରକୁ ଆସିବା ଆଗରୁ ସେ ନେଇଆସିଲା। ନିକଟରେ ବିକ୍ରି କଲା। ସେତେବେଳକୁ ତିନ ଏଗାରଟା ହୋଇସାରିଥିଲା। ରାତିର ଭୋକ, ପୁଣି ସକାଳ ହେଲାଣି ପେଟକୁ ଦାନା ଯାଇନି। ଫୁଲୁରୀ ଆଳୁ ଦୋକାନରେ ଆଳୁ ବାଛି ତା' ପାରିଶ୍ରମିକ ବାବଦରେ ଆଣିଛି କିଛି ଅଧାକଟା-ଅଧାପଚା ଆଳୁ। ଶୁକ୍ରୀ ବସାଇଛି ପାଣିହାଣ୍ଡି। ଚାଉଳ ଫୁଟୁଛି। ଉପରେ ଗୋଟେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଜରି ବନ୍ଧା ହୋଇଛି। ଉଦାମ ବଜାର ଭିତରେ ପୁଣି ବୁଲୁଛି। କାର୍ଟୁନ୍ ଗୋଟାଉଛି। ଜରି ଗୋଟାଉଛି।

କାରଖାନା ଆଧୁନିକୀକରଣ ହେବା ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସୁଛନ୍ତି ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବେ। ପୌରପାଳିକା ଓ ସହରସେବା ବିଭାଗବାଲା ଫୁଲ୍ ଦମ୍‌ରେ ଲାଗିଛନ୍ତି। ରାସ୍ତାକଡ଼ରୁ ହଟାଇବେ- ଚଣାବାଲା, ପାନବାଲା, ଗୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଠେଲାବାଲାଙ୍କୁ। ଏବେ ସମସ୍ତଙ୍କର ରାଜୁ ମହାଦଶା ପଡ଼ିଛି। ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସୁଛନ୍ତି। ଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ଗାର୍ଡମାନେ ସବୁ ପଶିଗଲେ ରିଙ୍ଗ୍ ରୋଡ୍‌କୁ ଲାଗିଥିବା ମୁକୁଳା ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍ ଭିତରକୁ। ଶୁକ୍ରୀର ଜରି ଛାମୁଡ଼ିଆ କାଟିଦେଲେ। ଶୁକ୍ରୀ ଯେତେ ନେହୁରା ହେଲା କେହି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ। ସେମାନେ ତାଗିଦ୍ କରି କହିଲେ, "ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଏଠୁ ପଳା। ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସୁଛନ୍ତି।" ଶୁକ୍ରୀ କହିଲା, "କାଲିଠାରୁ ଛୁଆ ମୋର ଖାଇନାହାନ୍ତି, ଆଉ ଟିକେ ପରେ ଆମେ ପଳାଇବୁ।" ଏସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଫୁଲୁରୀ ଦୌଡ଼ିଲା ବଜାର ଭିତରକୁ। ସେମାନେ କିଛି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ। ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ଚୁଲି, କାଟିଦେଲେ ଜରି ଛାମୁଡ଼ିଆ।

ଫୁଲୁରୀ "ଭାଇ ଭାଇ" ଚିତ୍କାର କରି ଡାକିଲା। ଦୂରରୁ ପାଟିଶୁଣି ଦୌଡ଼ିଲା ଉଦାମ। କାଖରେ କାର୍ଟୁନ୍ ହାତରେ ଛିଞ୍ଚା ଜରି ଧରି ପହଞ୍ଚିଲା ବଜାରର ଶେଷମୁଣ୍ଡ ପାହାଚ ଶିଖରରେ। ଦୂରରୁ ଦେଖି ଆପଣାଛାଏଁ କାଖରୁ ଓ ହାତରୁ ଖସିପଡ଼ିଲା କାର୍ଟୁନ୍ ଓ ଜରି।

ବାଙ୍ଗରା କଳା ମଚମଚ ଚେହେରା। ଗୋଟାଳି ଭଳି ହୋଇଛି। ପାହାଚର ଶିଖରରେ ଉଦାମ ଓ ଫୁଲୁରୀ। ମା ଲଢ଼ୁଛି ସେଠି.... ରଡୁଛି ପାଟିକରି। ଭାଙ୍ଗିଭୁଙ୍ଗି ଛିନିଛତ୍ର କରିଦେଲେଣି ସେମାନେ। ପେଟରେ ଭୀଷଣ ଭୋକ, ମୁଣ୍ଡରେ ଭୀଷଣ କ୍ରୋଧ। କିଏ ଜାଣିଥିଲା କିଛି ଘଟିବ ବୋଲି? ବାଜୁତ ପିଲା ଭିତରେ ଆସିବ ପ୍ରତିରୋଧ ଓ ପ୍ରତିହିଂସାର ବହ୍ନିଶିଖା ବୋଲି?

ରାସ୍ତା କାମ ପାଇଁ ଆସିଥିବା ଛୋଟ ପଥରଗଦା ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଗଲା ଉଦାମ। କାଳବୈଶାଖୀରେ ଆକାଶରୁ ପଥରବୃଷ୍ଟି ହେଲା ଭଳି ଢାଏଁ ଢାଏଁ ନାଛି ଚେଇଗଲା ପଥର। ଢୋ' ଢା' ହୋଇ ବାଜିଲା ଯାଇ କା' କାନରେ ତ କା' ନାକରେ, କା' ମୁଣ୍ଡ ଫାଟିଲା। ଲ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ଗାର୍ଡମାନେ ପାଟିକରି ଉଠିଲେ, "କିଏ? ଧର, ଧର ତାକୁ!" ରକ୍ତ ବହିଯାଉଥାଏ କାହା ମୁଣ୍ଡରୁ ତ କାହା ନାକରୁ।

ରୁମାଲ ଧରି ରକ୍ତ ପୋଛି ଧଡ଼ଧଡ଼ ଆସି ଗାଡ଼ିରେ ବସିପଡ଼ିଲେ। ଆଉ କେତେଜଣ ଗୋଡ଼େଇଲେ ଉଦାମକୁ ଧରିବା ପାଇଁ। ପୁନର୍ବାର ଦୁଇ ଚାରିଟା ପଥର କପିଦେଲା ଉଦାମ। ଗାଡ଼ିର କାଚ ଭାଙ୍ଗିଗଲା। କିଏ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଗଲେ। ଗାଡ଼ି ଚାଲୁଥିଲା। କେହି ଜଣେ କହୁଥିଲା- "କେତେ ସାହସ ସେ ବଳଟେ ପିଲାର। କି ବିଚକ୍ଷଣ ବୁଦ୍ଧି।"

ସେମାନେ ଚାଲିଗଲେ। ଭାଙ୍ଗହାଣ୍ଡି ତଳେ ଗଡ଼ୁଛି। ମା'ର ପଣତକାନିକୁ ଧରି ଉଦାମ ଓ ଫୁଲୁରୀ ପଚାରୁଥିଲେ- "ମା' ଏବେ ଆମେ ଯିବା କୁଆଡ଼େ? ଆମେ ରହିବା କେଉଁଠି?" ଶୁକ୍ରୀ ବିଚାରୀ କରିବ କ'ଣ? କି ଉତ୍ତର ଦେବ? - ଥକ୍କା ମାରି ବସିପଡ଼ିଲା ସେହି ଭଙ୍ଗାକାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି।

ଫୁଲୁରୀ ତା'ର ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ଗୋଟେଇ ପୋଟେଇ ବାନ୍ଧିଲା। ବାନ୍ଧିସାରି ପଚାରିଲା, "ଭାଇ, ଚାଲେ ଏଠୁ ପଳାଇବା, ନଚେତ୍ ଫେର୍ ସେମାନେ ଆସିବେ।" ଉଦାମ କହୁଥିଲା- "ତୁ ଚରନା, ମୁଁ ପରା ଅଛି।"

ଶୁକ୍ରୀ କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାନ ଖୋଜିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡୁଥିଲା। ଉଦାମ ଓ ଫୁଲୁରୀ କହୁଥିଲେ- "ମା ଭୋକ, ଭାରି ଭୋକ।"

❑

ପ୍ରେମ

ମୂଳ ହିନ୍ଦୀ: ରୂପସିଂହ ଚନ୍ଦେଲ

ରାତି ଆଠଟା ହେବା ଉପରେ। ତଥାପି ଦୁଇଜଣ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନ ଥିଲେ। ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ୍ ପାର୍କର ଘାସ ଉପରେ ବସି ଦିହେଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାରେ ଲାଗିଲେ।

ପୁଅଟି ଝିଅର ହାତ ଉପରେ ସାଉଁଳେଇ ଦେଉ ଦେଉ ପଚାରିଲା- 'କାଲି ତୁମର କ'ଣ କାମ ଅଛି?'

- ଏବେ କିଛି କହି ହେବନି।

- ବହୁତ ଭଲ ସିନେମା ପଡ଼ିଛି। ଯିବା କି?

- ନା।

- ଦେଖ ରଞ୍ଜନା, ଯେବେବି ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯିବାପାଇଁ କହିଛି, ତୁମେ ମନା କରିଦେଉଛ। ଆମେ ଦୁହେଁ ଦିହିଙ୍କୁ ଭଲପାଉଛୁ। ସିନେମା ଯିବାରେ ଅସୁବିଧା କ'ଣ?

ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା ରଞ୍ଜନା। ପୁଣିଥରେ କହିଦେଲା- ନା।

ରଞ୍ଜନ ପୁଣି ପଚାରିଲା- କାହିଁକି?

- ଏବେ ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଦିହିଙ୍କୁ ଭଲପାଉଛ... ତେବେ ଆମେ ବାହା ହୋଇଯିବାନି କାହିଁକି? ତା'ପରେ ସିନେମା, ମଲ୍, ପାର୍କ ସବୁଠିକି ଯିବାକୁ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗିବ।

- ହଁ... ହଁ... କ'ଣ?

ରଞ୍ଜନ ହଡ଼ବଡ଼େଇ ଗଲା। ତା' ଗମ୍ଭୀର ଚେହେରାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରୁଥିଲା ରଞ୍ଜନା।

ରଞ୍ଜନ ପାର୍କର ଘାସଗାଲିଚାରୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା- 'କ୍ଷମା କରିବ, ଏବେ ମୋର ଗୋଟେ ଜରୁରୀ କାମ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା। ମୁଁ ଯାଉଛି।'

ରାସ୍ତା ଉପରେ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ପାଦ ପକାଇ ଚାଲିଗଲା ରଞ୍ଜନ। ତାହାର ବିଚଳିତ ହେଇ ଚାଲିଯାଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲା ରଞ୍ଜନା।

ବେଶ୍ କିଛି କ୍ଷଣ ନିରବ ରହିବା ପରେ ରଞ୍ଜନା କହିଲା- 'ରଞ୍ଜନ, ଆଜି ତୁମକୁ ମୁଁ ଗୋଟେ କଥା କହିବାକୁ ଚାହୁଛି।'

- ହଁ... ହଁ... କହ।

- ତୁମେ ମୋତେ ଏତେ

ଅନାସକ୍ତ ପାରିଧି

ଜ୍ୟୋତିରଂଜନ

(୧)

ସକାଳୁ ଗାଧୋଇସାରି ସାରା ଶରୀରରେ ବୋଳି ହେଉଥିଲା ପାଉଡର। ଫିନ୍‌ଫିନ୍ ଧଳା ଚୁଡ଼ିଦାର ଓ ପଞ୍ଜାବି ପିନ୍ଧି ତା' ଉପରେ ଢାଳି ଦେଉଥିଲା ପରଫ୍ୟୁମ୍। ପରଫ୍ୟୁମ୍‌ର ବାସ୍ନାରେ ମହକି ଉଠିଥିଲା ପରିବେଶ। ତା'ପରେ ବାଇକ୍ ଧରି ବାହାରି ପଡୁଥିଲା ଘରୁ। ପ୍ରଥମେ ବାଇକ୍ ଲାଗୁଥିଲା ଛକର ପାନ ଦୋକାନରେ। ବାଇକ୍‌ର ଷ୍ଟାର୍ଟ ବନ୍ଦ ହେଉ ନ ଥିଲା। ବାଇକ୍‌ର ଶବ୍ଦରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଥିବା ପାନଦୋକାନୀ ତାକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଉଥିଲା ଗୋଟାଏ ପ୍ୟାକେଟ୍ ରେଡ୍ ଉଇଲ୍‌ସ୍ ଏବଂ ଆଗରୁ ଭାଙ୍ଗି ରଖିଥିବା ଦଶଖଣ୍ଡ ପାନ। ପଞ୍ଜାବି ପ୍ୟାକେଟ୍‌ରୁ ଲାଇଟର କାଢ଼ି ସିଗାରେଟ୍ ଲଗେଇ ଦୋକାନୀ ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଉଥିଲା ଖଣ୍ଡିଏ ଶହେଟଙ୍କିଆ ନୋଟ। ଦୋକାନୀ ଅବଶିଷ୍ଟ ପଇସା ଫେରେଇଲାବେଳକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଚାଲିଥିଲା ବାଇକ୍। ସେଇଠୁ ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିଲା ତା'ର ସହରବୁଲା। କେତେବେଳେ ଫେରିବ ତା'ର କୌଣସି ଠିକଣା ନ ଥିଲା। ସ୍ତ୍ରୀ ବି ସେଥିରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲେ।

ରାସ୍ତାରେ ଦେଖିଲେ ବାଇକ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲେଇ କୁଣ୍ଢେଇ ପକାଉଥିଲା। ପଚାରୁଥିଲା: ପ୍ରଫେସର କେମିତି ଚାଲିଛି ଲେଖାଲେଖି? ନୂଆ କ'ଣ ଚମତ୍କାର ଲେଖା ଲେଖିଛ?

ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଲେଖା ସେ ପଢୁଥିଲା। ତା' କଥା ପଚାରିଲେ ଚୁଇପୁଲା ସିଗାରେଟ୍ ଧୂଆଁ ଉପରକୁ ଛାଡ଼ି କହୁଥିଲା: ଜୀବନଟା ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ ପ୍ରଫେସର, ବଡ଼କଥା ହେଉଛି ଜଣେ ଜୀବନକୁ କେମିତି ଜିଇଛି। ମୁଁ ମୋ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଜୀବନ ଜିଇଛି ସେଇଟା ମୋ ପାଇଁ ସବୁଠୁଣ୍ଟି।

ତା'ର ଦର୍ଶନ ଶୁଣି ତାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦେଖୁଥିଲାବେଳେ ହସି ହସି କହୁଥିଲା: ବାଏ ପ୍ରଫେସର, ପୁଣି ଦେଖାହେବ।

ତା'ପରେ ଧୂଳି ଉଡ଼େଇ ବାଇକ୍‌ରେ ଆଗକୁ ମାଡ଼ିଚାଲିଥିଲା।

ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଚାରି ହୋଇପଡୁଥିଲା ଅଶୋକ। ତା'ର କଥାରେ, ଚାଲିରେ ଏବଂ ପୋଷାକରେ- ସବୁଥିରେ ତା'ର ଏକ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଥିଲା। ଜୀବନରେ ଭୟ କ'ଣ ଜାଣି ନ ଥିଲା। ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାମ୍ନା କରୁଥିଲା। ଅଷ୍ଟମରୁ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଏକାଠି ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରଦେବ ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟ, ଚୌଦ୍ୱାରେ ଏକ ସେକ୍‌ସନ୍‌ରେ ପଢ଼ିଛୁ। ମଫସଲ ସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ସପ୍ତମ ପାସ୍ କରି ସହରର ସ୍କୁଲେର ପଢୁଥିବାରୁ ଫରିବେଶ ମୋତେ ଅସହଜ ମନେ ହେଉଥିଲା ବେଳେ ସେ ବନ୍ଧୁତାର ହାତ ବଢ଼େଇ ଦେଇଥିଲା। ଆମେ ପରସ୍ପରର ଖୁବ୍ ନିକଟତର ହୋଇଯାଇଥିଲୁ। ଆମ ସେକ୍‌ସନ୍‌ରେ ମୁଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନମ୍ବର ରଖିଥିଲି ଏବଂ ଗଣିତ ଥିଲା ମୋର ପ୍ରିୟ ବିଷୟ। ଅଥଚ ତା' ପାଇଁ ଗଣିତ ଥିଲା ସବୁଠୁ କଷ୍ଟକର ବିଷୟ।

ମୁଁ ତାକୁ ଗଣିତ ବୁଝାଉଥିଲି ଏବଂ ସେ ମୋତେ ପରିବେଶରେ ସହଜ ହେବାର ରାସ୍ତା ବତଉଥିଲା। ସେଇ ସୂତ୍ରରେ ଆମେ ଉଭୟେ 'ତମେ'ରୁ 'ତୁ'କୁ ଓହ୍ଲେଇ ଆସିଥିଲୁ। କ୍ଲାସ୍ ଭିତରେ ସେ ଚାରି ହୋଇଯାଉଥିଲା ତା'ର ସ୍ପଷ୍ଟବାଦିତା ଏବଂ ବେଶ ପରିପାଟୀରେ।

ଅଶୋକର ବାପା ଥିଲେ ଆମର ଶ୍ରେଣୀ ଶିକ୍ଷକ। ଅଷ୍ଟମରୁ ଏକାଦଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଆମକୁ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ାଉଥିଲେ। ଧୋତି, କୁର୍ତ୍ତା ଓ ଚପଲ ପିନ୍ଧୁଥିବା ଏବଂ କାଖରେ ଛତାଳାଢି ଚାଲି ଚାଲି ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ଆସୁଥିବା ଚିନ୍ତାମଣି ସାର୍ ନୀତିନିୟମ ଉପରେ ଖୁବ୍ କଠୋର ଥିଲେ। ସବୁବେଳେ ଓଡ଼ିଆରେ ବକ୍ତୃତା କରୁଥିଲେ

ଏବଂ ଓଡ଼ିଆରେ କଥା କହିଲାବେଳେ କେବେ ବି ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରୁ ନ ଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ଇଂରାଜୀରେ କହୁଥିଲେ ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରୁ ନ ଥିଲେ। ଓଡ଼ିଆ ଏବଂ ଇଂରାଜୀରେ ସେ ଥିଲେ ନିପୁଣ। କାହାରି ଉପରେ ରାଗୁ ନ ଥିଲେ ବି ମୋଟା ଲେନ୍‌ସର ଚସମା ଭିତରୁ ତାଙ୍କର ତେଜୋଦୀପ୍ତ ଆଖିକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭୟ କରୁଥିଲୁ। ଅଶୋକ କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଆଦୌ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉ ନ ଥିଲା। ବରଂ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ଇଂରାଜୀ କହି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚମକେଇ ଦେଉଥିଲା। ସାର୍ କିନ୍ତୁ ଏସବୁକୁ ଆଦୌ ଭଲପାଉ ନ ଥିଲେ।

ତା' ସହିତ ଏବଂ ତା' ପରିବାର ସହିତ ସଂପର୍କ ବଢ଼ିଗଲା ପରେ ତାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରିବାକୁ ସାର୍ ମୋତେ କହିଥିଲେ। ସାର୍ ଜାଣିଥିଲେ ମୁଁ ତା'ର ନିକଟତମ ବନ୍ଧୁ। ମୁଁ ତାକୁ ଯେତେବେଳେ ସେକଥା କହିଲି, ସେ କହିଲା: ବାପା ସ୍କୁଲ୍‌ର ନୀତିନିୟମ କଥା ପିଲାମାନଙ୍କୁ କ୍ଲାସ୍‌ରେ କହି କହି ଘରଟାକୁ ବି ସ୍କୁଲ୍ କରିଦେଇଛନ୍ତି। ବାପା ବୁଝିବା ଉଚିତ ଯେ ଘରଟା ସ୍କୁଲ୍ ନୁହେଁ, ଏଠି କଠୋର ଅନୁଶାସନ ଚଳିବ ନାହିଁ। ଘରେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନେହ ପ୍ରେମ ଦରକାର। ଘରଟା ଘର ଏବଂ ସ୍କୁଲ୍‌ଟା ସ୍କୁଲ୍।

ତା' କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲି। ଏ ଦର୍ଶନ ସେ କେଉଁଠୁ ଶିଖିଲା ମୁଁ ଚିନ୍ତା ବି କରିପାରି ନ ଥିଲି।

ତାକୁ କହିଲି: ଏସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରରେ କିଛି ଅନୁଶାସନ ଥାଏ ଏବଂ ତାକୁ ଚଳେଇବାର ଦାୟିତ୍ୱ ବାପାଙ୍କର। କାରଣ ସେ ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ। ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ।

ମୋତେ ସିଧା ଦେଖି କହିଲା: ମୁଁ ଜାଣେ ବାପା ମୋତେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତିନି। ସେଥିପାଇଁ ମୋର ଦୁଃଖ ବି ନାହିଁ। ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କେବେ ଅସମ୍ମାନ କରିନାହିଁ କି କରିବି ନାହିଁ।

ମୁଁ ତୋ କଥାରେ ଏକମତ ନୁହେଁ। ଯିଏ ଯାହାକୁ ଯେତେ ଭଲପାଏ, ସେ ତାକୁ ସେତେ ସମାଲୋଚନା କରେ: ମୁଁ କହିଲି।

ଅଳ୍ପ ହସି ସେ କଥା ବଦଳେଇ ଦେଇଥିଲା। ସେତେବେଳକୁ ଆମେ ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିଲୁ। ତା'ପରଠୁ ଆମର କଥା କଟାକଟି ସେଇଠି ସରିଥିଲା।

ଅନେକ ଥର ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଛି। ମୋତେ ଦେଖିଲେ ସାର୍‌ଙ୍କ ଉଦାସ ମୁହଁରେ ହସ ଚହଟି ଯାଉଥିଲା। ତା'ର ମା' ବୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସିରହି ଜୁଳୁଜୁଳୁ କରି ଅନେଇ ରହୁଥିଲେ। ଅଶୋକର ତଳ ଭାଇର ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ପରଠାରୁ ସେ ମାନସିକ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା ହରେଇ ସାରିଥିଲେ। ସାନ ଭଉଣୀ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଢୁଥିଲା। ଘରର ଅଧିକାଂଶ କାମ ସାର୍ ହିଁ କରୁଥିଲେ। ଅନେକ ସମୟରେ ସାର୍ ରୋଷେଇ ବି କରୁଥିଲେ।

ଏକାଠି ଆମେ ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଚାରିବର୍ଷ କଟେଇ ଦେଇଥିଲୁ। ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷାଫଳ ବାହାରିଲା ପରେ କଲେଜରେ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ନେବା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲି। ଅଶୋକ ସହିତ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା। ମୋ ଆଗରୁ ଆସି ଅଫିସ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା କାମିନି ଗଛତଳେ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା ଯେଉଁଠୁ ଆମର ପ୍ରଥମ ବନ୍ଧୁତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା। ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କୁ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣେଇଥିଲୁ। ସେ ପ୍ରଥମେ କଥା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା: ତୋ ନିକଟରେ ମୁଁ ସବୁଦିନ ଋଣୀ, କାରଣ ତୁ ମୋତେ ଅଙ୍କରେ ପାସ୍ କରିବାର ସହଜ ଉପାୟ ଦେଖେଇ ନ ଥିଲେ ମୁଁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ୍ କରି ନ ଥାନ୍ତି।

କଥା ବଦଳେଇ ମୁଁ କହିଲି: ଚାଲ୍, ପୁଣି ଏକାଠି କଲେଜରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା।

ଏଥର ଟିକିଏ ଉଦାସ କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲା: ମୋର କଥା ଛାଡ଼, ଘରକଥା ତ ଜାଣିଛୁ। ବୋଧହୁଏ ଏ ବର୍ଷ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ବାପାଙ୍କ ବୟସ ବଢୁଛି। ତାଙ୍କର ଅବସର ସମୟ ପାଖେଇ ଆସୁଛି। ଭାବୁଛି ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି। ତା'ପରେ ଥାର୍ଡକ୍ଲାସ୍ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟର ଭବିଷ୍ୟତ କ'ଣ? ତୁ ଫାଷ୍ଟକ୍ଲାସ୍ ପାଇଛୁ, ଆହୁରି ଉପରକୁ ଉଠ୍, ମୁଁ ତଳେ ଥାଇ ହାତ ହଲେଇ ତୋତେ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଉଥିବି।

ଦୁଇ ହାତରେ ତା'ର ମୁହଁକୁ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ପଚାରିଲି: ବନ୍ଧୁତାରେ ବି କ'ଣ ଫାଷ୍ଟକ୍ଲାସ୍ ଥାର୍ଡକ୍ଲାସ୍ ଥାଏ?

ଏଥର ଛଳଛଳ ଆଖିରେ ମୋତେ କୁଣ୍ଢେଇ ପକେଇ କହିଲା: ପୃଥିବୀର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ରହିଲେ ବି ଆମର ବନ୍ଧୁତା ଅଟୁଟ ରହିବ। ମୋର ବିଶ୍ୱାସ- ତୁ ବହୁତ ଉପରକୁ ଉଠିବୁ। କାରଣ ତୁ ନୀତି, ନିୟମ, ଅନୁଶାସନ ଭିତରେ ଜୀବନ ନିର୍ଉଥିବା ଜଣେ ଭଲ ପିଲା। କେବେ ଯଦି ତଳକୁ ଦେଖୁ ତା'ହେଲେ ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିବୁ, ମୁଁ ସେମିତି ହାତ ହଲଉଥିବି। କହୁ କହୁ ମୋ ଛାତି ପକେଟ୍‌ରେ ଗୋଟାଏ କଲମ ଖୋପିଦେଇ କହିଲା, କେବେ ଯଦି ମୋତେ ମନେପକାଉ, ଏଇ କଲମରେ ମୋ ପାଇଁ କିଛି ଲେଖିଦେବୁ। ଏଇଟା ଆମ ବନ୍ଧୁତ୍ୱର ନିଦର୍ଶନ।

ମୁଁ ବି ତାକୁ କୁଣ୍ଢେଇ ପକେଇଥିଲି। ତା' କଥା ଶୁଣି ମୋ ଆଖିରେ ଲୁହ ଆସିଯାଇଥିଲା। ସେତେବେଳେ ଆମ ଉପରେ ଝରିପଡୁଥିଲା ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତିରେ ଫୁଟିଥିବା କାମିନି ଫୁଲର ଧଳା ପାଖୁଡ଼ା ସବୁ।

ତା'ପରେ ଦୁହେଁ ବିଦାୟ ନେଇଥିଲୁ ଏବଂ ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା ଚାରିବର୍ଷ ବିତେଇଥିବା ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରଦେବ ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ତା'ର ସ୍ମୃତି।

ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ସେ ଦେଇଥିବା କଲମ ଆଜି ବି ମୋର ପେନ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ଅଛି, ଯେଉଁଥିରେ ଜିଉଛି ମୋର ଜୀବନର ଦୀର୍ଘ ବର୍ଷର ଇତିହାସ। ଏ ପରିଣତ ବୟସରେ ବି କେବେ ସ୍କୁଲ୍ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲେ ମୋର ଆଖି ସେଇ କାମିନି ଗଛକୁ ଖୋଜେ, ଯାହାର ତଳେ ମାଟିଆ ହାଫ୍‌ପେଣ୍ଟ୍ ଓ ଧଳା ହାଫ୍‌ସାର୍ଟ ପିନ୍ଧି ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଧୁ ସେମାନଙ୍କ ବନ୍ଧୁତ୍ୱକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରୁଥିଲେ।

ମୁଁ କଲେଜରେ ନାଁ ଲେଖେଇଥିଲି। ସେ କିନ୍ତୁ ଦୁଇବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଘରକାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା। ମୋତେ ଖୁସି ଲାଗିଥିଲା ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ସାର୍ ଯାହା ଭାବୁଥିଲେ ସେ ତାହା ନୁହେଁ। ଉପରେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ବି ତା' ଛାତି ଭିତରେ ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନଟିଏ ଥିଲା।

ମୁଁ ବି.ଏ. ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ପଢୁଥିଲାବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରି ମୁଁ ପଢୁଥିବା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନାଁ ଲେଖେଇଲା। ତା'ର ସ୍ପଷ୍ଟବାଦିତା, ବେଶ ପରିପାଟୀ ଏବଂ ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ସେ କଲେଜରେ ତା' ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଥିଲା। ତା'ର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଗୁଣ ଥିଲା ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ। ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ ବେଳକୁ ସେ କଲେଜ ରାଜନୀତିରେ ପଶିଗଲା। ସେତେବେଳେ ତା' ସହିତ ଦେଖାହେଲେ କହୁଥିଲା: ମୋର ଭଲ ମଣିଷ ହେବାର ଦର୍କାର ନାହିଁ। ଗତାନୁଗତିକ ଶଗଡ଼ଗୁଳାରେ ଜୀବନ ବିତେଇବାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁନା। ଜୀବନ ପିଞ୍ଜରାରେ ରହୁଥିବା ଗୋଟାଏ ପକ୍ଷୀ ନୁହେଁ। ଜଣେ ଜୀବନକୁ ନେଇ ଯେମିତି ପରୀକ୍ଷା କରିପାରେ।

ମୁଁ ଆପାତତଃ ଚୁପ୍ ରହିଥିଲି।

ଦୁଇବର୍ଷ ଭିତରେ କଲେଜ ରାଜନୀତିରୁ ତା'ର ପରିଗତି ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା ସହର ରାଜନୀତିକୁ। ସହର ରାଜନୀତିରେ ପଶିଗଲା ପରେ ସେ ମଦ ପିଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥିଲା। କିନ୍ତୁ ସେଥିରୁ ବି ତା'ର ମୋହ ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ସେତେବେଳକୁ ସେ ନିଜ ପାଇଁ କିଛି ବି କରିପାରି ନ ଥିଲା। ସାର୍ ବି ଅବସର

ନେଇସାରିଥିଲେ। ହଠାତ୍ କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି ଜଲେଜ ଛାଡ଼ିଦେଲା। ସେଇଠୁ ତା'ର ପାଠପଢ଼ାର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଥିଲା। ମୁଁ ଯେତେ ବୁଝେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ସେ ଆଦୌ ବୁଝି ନ ଥିଲା। ସେ ଭିତରେ ତା'ର ମା'ଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା। ସାର୍ ଖୁବ୍ ଏକଲା ହୋଇଯାଇଥିଲେ। ଅଶୋକ ପୁଣି ଘରକୁ ଫେରିଆସିଥିଲା। ସହରରେ ଠିକା କାମ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲା। ବେଶ୍ କିଛି ପଇସା ବି ପାଇଥିଲା। ସେଥିରେ ଅଯସ କଲା, ପୁଣି ମଦପିଇ ଆଭିନାଟ୍ୟର କଥା କହିଲା।

ସେତେବେଳକୁ ମୋର ଏମ୍.ଏ. ସରିଯାଇଥିଲା। ମୁଁ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲି। ଦିନେ ଖରାବେଳେ ମୁଁ ଘରେ ଏକୁଟିଆ ଥିଲାବେଳେ ଘର କବାଟ ଠକ୍ ଠକ୍ ହେଲା। ମୁଁ କବାଟ ଖୋଲିଲାବେଳକୁ ସାମ୍ନାରେ ସାର୍। ମୁଁ ପାଦ ଛୁଇଁ ନମସ୍କାର କଲି। ବସିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲି। ସାର୍ ମନା କଲେ। ସେମିତି କାଖରେ ଛତାଳାଠି ଠିଆହେଲେ। ବୟସ ବଢ଼ିଯାଇଥିବାରୁ ଅଳ୍ପ ସାମାନ୍ୟ ନଇଁଯାଇଥିଲା ସିନା, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ତେଜୋଦୀପ୍ତ ଆଖି ସେମିତି ଥିଲା। ମୁଁ କିଛି ପଚାରିବା ଆଗରୁ ସାର୍ କହିଲେ: ତୁ ଅଶୋକର ବନ୍ଧୁ। ତୋତେ ଗୋଟାଏ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ଆସିଛି, ଚେଷ୍ଟା କଲେ ତୁ ପାରିବୁ।

ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସାର୍‌ଙ୍କୁ କହିଲି: ଆପଣ କହନ୍ତୁ ସାର୍, ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ରଖିବି।

ସାର୍ ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ: ତାକୁ କହ ସେ ଯାହା ବି କରୁ, କିନ୍ତୁ ମଦ ପିଇବା ଛାଡ଼ିଦେଉ। ମୋତେ ସବୁଠୁ ବେଶୀ କଷ୍ଟ ଦେଉଛି ଯେତେବେଳେ ଲୋକେ କହୁଛନ୍ତି- ଚିନ୍ତାମଣି ମାଷ୍ଟରର ପୁଅ ମଦ ପିଉଛି। ଅନେକ ପିଲାଙ୍କୁ ମଣିଷ କଲି; ଅଥଚ ନିଜ ପୁଅ ନିକଟରେ ହାରିଗଲି। ଛଳଛଳେଇ ଯାଇଥିଲା ସାର୍‌ଙ୍କ ଆଖି। ତପମା କାଢ଼ି ଧୋତି କାନିରେ ଆଖି ପୋଛି କହିଲେ: ଏବେ ବି ସମୟ ଅଛି, ସେ ଭଲ ହୋଇଯାଉ। ନ ହେଲେ ଏ ପରିଣତ ବୟସରେ ମଧ୍ୟରାତି ପରେ ଘରର କବାଟ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ବନ୍ଦ କରିଦେବାକୁ ମୁଁ ବାଧ୍ୟ ହେବି।

ମୋର କିଛି କଥା ନ ଶୁଣି ସେମିତି ଧୁ ଧୁ ଖରାରେ ଛତା ଫୁଟେଇ ଚାଲିଗଲେ।

ମୁଁ ଜାଣେ ସାର୍ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭିମାନୀ। ତା'ପରଠୁ ସାର୍‌ଙ୍କ ମୁହଁ ମୋତେ ସାରାଦିନ, ସାରାରାତି ମୋହାଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଥିଲା। ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି, ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ମୁଁ ସେଥିରୁ ତାକୁ ମୁକୁଳେଇ ପାରିବିନି। ତଥାପି ତାକୁ କହିଥିଲି। ସେ କହିଲା: ମଦ ଭିତରେ ମୁଁ ଏମିତି ବୁଡ଼ିଯାଇଛି ଯେ ସେଥିରୁ ବାହାରିବା ମୁସ୍କିଲ। ଚେଷ୍ଟା କରିବି ସେଥିରୁ ମୁକୁଳି ପାରିବି ନାହିଁ। ତେଣୁ ତୋତେ ମିଛ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇପାରିବିନି।

ତା'ପରଠୁ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ସାମ୍ନା କରିବାର ସାହସ ମୋର ହେଲା ନାହିଁ।

ହଠାତ୍ କିଛିଦିନ ପରେ ଅଶୋକ ଏକ ଚମତ୍କାର ହୋଟେଲ୍ କଲା। ହୋଟେଲ୍ ଖୁବ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ ବି କଲା। ଅନେକ ଦିନ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ହିଁ ରହିଯାଉଥିଲା। ହୋଟେଲ୍ ଠିକ୍ ଚାଲୁଥିଲାବେଳେ କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି ସେଇଟା ବି ବନ୍ଦ କରିଦେଲା। ପଚାରିଲେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର: ଅଶୋକ ପିଞ୍ଜରା ଭିତରର ପକ୍ଷୀ ନୁହେଁ, ଏକ ଉଡ଼ନ୍ତା ଈଗଲ୍।

ମଝିରେ ମଝିରେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ସେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଯାଉଥିଲା। କିଛି ମାସର ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ଗୋଟାଏ ବର୍ଷାରାତିରେ ତା' ସହିତ ଦେଖାହେଲା ସହରର କଫି ହାଉସ୍‌ରେ। ସେତେବେଳକୁ ମୁଁ ହାଇସ୍କୁଲ୍ ପଢ଼ିଥିବା ସହରର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇସାରିଥିଲି। କଫି ହାଉସ୍‌ର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସି ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣୁଥାଏ। ମୋତେ ଦେଖି ମୋ ପାଇଁ କଫି ଅର୍ଡର ଦେଇ ବସିବାକୁ କହିଲା। ଏ ଭିତରେ ସାର୍‌ଙ୍କର ବି ଦେହାନ୍ତ ହୋଇସାରିଥାଏ। ପୁଣି ଗୋଟାଏ ସିଗାରେଟ୍ ଲଗେଇ କହିଲା: ଅଧ୍ୟାପକ ଚାକିରିକୁ ବାଛିନେଇ ତୁ ଭଲ କଲୁ। ତମ ପରି ପିଲାମାନେ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ରହିବା ଉଚିତ। ଅଧ୍ୟାପକ ନ ହୋଇ ତୁ ଯଦି ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାକୁ ବାଛିଥାଆନ୍ତୁ ତା'ହେଲେ ତୋର ଦକ୍ଷତାକୁ ତୁ ଉପଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟ ଦେଇପାରି ନ ଥାନ୍ତୁ। ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହେବା ସବୁଠୁ କଷ୍ଟ।

ମୁଁ କହିଲି: ଏଥର ତୋର କଥା କହ।

ସରି ଆସୁଥିବା ସିଗାରେଟ୍‌କୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ କହିଲା: ଏବେ ମୁଁ ପୂରା ଏକଲା। ଏତେବଡ଼ ଘର ଖାଲି ଖାଲି ଲାଗୁଛି। ଉଉଣୀର ବାହାଘର ପରେ ବାପା ଓ ମୁଁ ଘରେ ରହୁଥିଲୁ। କିଛି ନ ହେଲେ ବି ରାତିରେ କବାଟ ଖୋଲିଲାବେଳେ ବାପା ଗାଳିଦେଉଥିଲେ। ସେ ଗାଳି ବି ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା। ମନେ ହେଉଥିଲା ଏତେବଡ଼ ଘର ଭିତରେ ଗାଳିଦେବା ପାଇଁ କେହି ଜଣେ ନିଜର ଲୋକ ତ ଅଛି। ସେ ଗାଳି ବି ସରିଗଲା। ଏବେ ବିରାଟ ଶୂନ୍ୟତା ଭିତରେ ମୋର ଏକମାତ୍ର ବନ୍ଧୁ ମଦ। ଏବେ ମୁଁ ନିଜ ସହିତ ନିଜେ କଥା ହେଉଛି।

ତା' କଥା ଶୁଣି ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା। କଫି କପ୍ ଉଠେଇ ପାଟିକୁ ନେଉ ନେଉ କହିଲି: ଏକା ସହରରେ ଆମେ ଅଛୁ। ମୁଁ ତୋର ବନ୍ଧୁ। ମୋ ସହିତ କଥା ହଅ।

ଆଉ ଗୋଟାଏ ସିଗାରେଟ୍ ଲଗେଇ କହିଲା: ତୁ ତ ସମାଜରେ ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମଣିଷ। ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକ। ସମାଜରେ ତୋର ସମ୍ମାନ ଅଛି। ପ୍ରଫେସର ଭାବରେ ତୋର ନାଁ ଅଛି। ମୁଁ କିଏ? ମୋର ସର୍ବନିମ୍ନ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷ ପରିଚୟ ହେଉଛି- ମଦ୍ୟପ ଅଶୋକ। ଯିଏ ମରିଗଲେ ବି କୁହ ଝରେଇବା ପାଇଁ କେହି ନାହିଁ। ଆଗକୁ କେହି ନାହିଁ କି ପଛକୁ ବି କେହି ନାହିଁ। କ'ଣ କରିବି? ବୋତଲରୁ ମୋହ ତୁଟିଲେ ତ ବାହାର ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖିବି। ମୁଁ ଚାହେଁନି ମୋ ପାଇଁ ତୋ ଉପରକୁ କେହି ଆଙ୍ଗୁଠି ଉଠାଉ। ସେଥିପାଇଁ ଜାଣି ଜାଣି ତୋ'ଠୁ ବି ଦୂରତା ରକ୍ଷା କରୁଛି।

ତା' କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଖୁବ୍ ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା। ମୁଁ କହିଲି: ମୁଁ ତୋର ବନ୍ଧୁ। ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବି ତୁ ମୋ ସହିତ କଥା ହୋଇପାରୁ। ଏବେ କିନ୍ତୁ ତୁ ବାହା ହୋଇଯିବା ଉଚିତ। ସେଥିରେ ତୋର ଏକଲାପଣ ଦୂର ହୋଇଯିବ।

ମୋ କଥା ଶୁଣି ଚଉକିରୁ ଉଠି ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ ହସି ସେମିତି ବର୍ଷାରେ ବାଇକ୍ ଷ୍ଟାର୍ଟ କରି ଭିଜି ଭିଜି ଚାଲିଗଲା। ପଛରୁ ଡାକିଲେ ବି ଶୁଣିଲାନି।

ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିବା ପରେ ମୁଁ ଫେରିଥିଲି। ସାରା ରାତି ଶୋଇପାରି ନ ଥିଲି। ତା'ପରଠୁ କୁଆଡ଼େ ଉଭାନ ହୋଇଗଲା ଯେ ମୁଁ ତା'ର ଖବର ପାଇ ନ ଥିଲି। ଏପରିକି ମୋର ବାହାଘର ବେଳକୁ ସେ ପହଞ୍ଚିପାରି ନ ଥିଲା।

ପାଖାପାଖି ପ୍ରାୟ ଆଠମାସ ପରେ ହଠାତ୍ ମୋ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା। ମୋର ବାହାଘରକୁ ଆସି ପାରି ନ ଥିବାରୁ ଆମକୁ କ୍ଷମା ମାଗିଥିଲା। ଆମକୁ ଚମକେଇ ସେ ତା'ର ବାହାଘର ତାରିଖ ଘୋଷଣା କରିଥିଲା। ପଚାରିଲି: ଏତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ବି କୁଚେଇ ରଖିଥିଲୁ। କେବେଠୁ ସଂପର୍କ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା?

ସବୁଦିନ ପରି ସିଧା ଉତ୍ତର: ମୁଁ ସ୍ୱାତୀକୁ ଜାଣିଥିଲେ ବି ବାହାହେବା କଥା ଚିନ୍ତା କରି ନ ଥିଲି। ସେ ବି ମୋତେ ଜାଣିଥିଲା। ତୋର ସେଦିନର ପ୍ରସ୍ତାବ ମୋ ଉପରେ ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ପକେଇଥିଲା। ତା'ପରେ ବାହାଘର ପାଇଁ ସ୍ୱାତୀକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲି। ସବୁ ଜାଣି ବି ସେ ରାଜି ହୋଇଗଲା। ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ କ'ଣ

ସମସ୍ତଙ୍କର ସଂପର୍କ ଥାଏ? କାଇଁ ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ତୁ ତ ତୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲପାଇ ନ ଥିଲୁ। ମୋ ପାଖରେ ପ୍ରେମ ଭଲପାଇବା ଏସବୁ ପାଇଁ ସମୟ କାହିଁ?

ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତା'ର ଯୁକ୍ତି ଶୁଣୁଥିଲି।

ସ୍ତ୍ରୀ ମିଠା ନେଇ ଆସିଲାବେଳକୁ ସେ ଘର ଛାଡ଼ିସାରିଥିଲା। ସବୁଦିନ ସେ ଏମିତି।

ଧୁମ୍‌ଧାମରେ ତା'ର ବାହାଘର ସରିଥିଲା। ବାହା ହେବାର କିଛିମାସ ପରେ ସ୍ମୃତୀ କାମ କରୁଥିବା ସହରକୁ ଚାଲିଗଲା। ମୁଁ ମୋର ଅଧ୍ୟାପନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଥିଲି।

ସ୍ମୃତୀ ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଥିଲା। ଚମତ୍କାର ଝିଅଟିଏ ସ୍ମୃତୀ। ତା'ର ପାଖାପାଖି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଭିତରେ ମୋର ବି ସ୍ମୃତୀ ରହୁଥିବା ସହରର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ବଦଳି ହୋଇଯାଇଥିଲା। ଏଥିରେ ସବୁଠୁ ଖୁସି ହୋଇଥିଲା ଅଶୋକ। ପରିବାର ସହିତ ଅନେକ ଥର ଆମେ ଏକାଠି ହୋଇଛୁ।

ସ୍ମୃତୀ ଖୁବ୍ ଖୁସି ଥିଲା। ଅଶୋକ ବିରୋଧରେ ତା'ର କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ନ ଥିଲା। ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲି ତା'ର ସୁଖମୟ ଜୀବନ ପାଇଁ।

(୨)

ସେଦିନ ହଠାତ୍ ମୋ ଭଡ଼ାଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା।

ସମୟ ରାତି ଦଶଟା ହୋଇସାରିଥିଲା।

ଡ୍ରଇଂରୁମ୍‌ରେ ବସି ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଲଦି ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଇଲା। ତା' ମୁହଁରୁ ଯାହା ଜଣାଯାଉଥିଲା ସେ ବିବ୍ରତ ଥିଲା। ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ତାକୁ ବିବ୍ରତ ହେବାର ଦେଖିଲି।

ମୁଁ କାରଣ ପଚାରିଲି।

ଦୁଇଥର ସିଗାରେଟ୍ ଉପରେ ଲମ୍ବ ଟାଣ ଦେଇ କହିଲା: ବୁଝିଲୁ ପ୍ରଫେସର, ମୁଁ ଏବେ ସ୍ମୃତୀର ଟଙ୍କାରେ ଚଳୁଛି।

ମୁଁ କହିଲି: ସେଥିରେ ଅସୁବିଧା କ'ଣ ଅଛି? ସ୍ମୃତୀ ତୋର ସ୍ତ୍ରୀ। ସେ କ'ଣ ତୋତେ କିଛି କହିଲା?

ସେ କିଛି ନ କହିଲେ ବି ସ୍ୱାମୀ ହିସାବରେ ମୋର ବିବେକ ମୋତେ ବାଧା ଦେଉଛି: ସରି ଆସୁଥିବା ସିଗାରେଟ୍‌କୁ ଆସ୍‌ଟ୍ରେ ଭିତରେ ଚାପିଦେଇ କହିଲା।

ସ୍ମୃତୀ ସବୁ ଜାଣିକରି ତୋତେ ବାହା ହୋଇଛି। ପରିବାରରେ 'ସ୍ୱାମୀ' 'ସ୍ତ୍ରୀ' ଏସବୁର ପ୍ରଭେଦ ତୁ କେବଠୁ ଶିଖିଲୁ? ମୁଁ ଯୁକ୍ତି କଲି।

ପୁଣି ଗୋଟେ ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଇ କହିଲା: ସେ ଯାହା ବି ହେଉ ମୋତେ ଗୋଟେ କିଛି କରିବାକୁ ହେବ। କହୁ କହୁ ଉଠିପଡ଼ିଲା।

ମୁଁ ତା' ପଛେ ପଛେ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ସେ ବାଇକ୍‌ରେ ବସି ଷ୍ଟାର୍ଟ କରିସାରିଥିଲା। କହିଲା: ବାଏ ପ୍ରଫେସର, ଏଥର ହୋଲିରେ ଦେଖାହେବ, ଖୁବ୍ ଜମିବ।

ତା' କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଜାଣିଲି ଫଗୁଣ ଆସିଯାଇଛି। ସେତେବେଳକୁ ଧୂଳି ଉଡ଼େଇ ସେ ଚାଲିଯାଇଥିଲା।

(୩)

ସବୁଦିନ ପରି ସକାଳୁ ଗାଧୋଇସାରି ତା'ର ଧଳା ଚୁଡ଼ିଦାର ପଞ୍ଜାବି ପିନ୍ଧିଲା। ତା' ଉପରେ ତା'ର ପ୍ରିୟ ପରଫ୍ୟୁମ୍ ବୋଲିହେଲା। ସ୍ମୃତୀ ପାଖରୁ ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ନେଲା। ବାଇକ୍ ଧରି ଛକର ପାନଦୋକାନରେ ପହଞ୍ଚିଲା। ଦୋକାନୀ ତା' ହାତକୁ ସବୁଦିନ ପରି ଗୋଟାଏ ପ୍ୟାକେଟ୍ ସିଗାରେଟ୍ ବଢ଼େଇଦେଲାବେଳେ କହିଲା: ଗୋଟାଏ ନୁହେଁ, ଦୁଇ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଏବଂ ପନ୍ଦର ଖଣ୍ଡ ପାନ।

ଦୋକାନୀ ବି ପାନ ଭାଙ୍ଗି ଦୁଇ ପ୍ୟାକେଟ୍ ସିଗାରେଟ୍ ବଢ଼େଇଦେଲା। ପଞ୍ଜାବି ପ୍ୟାକେଟ୍‌ରେ ପାନ ଓ ସିଗାରେଟ୍ ଭରି ବାଇକ୍ ଷ୍ଟାର୍ଟ କଲା। ସେଇଠୁ ପଶ୍ଚିମ ମୋଡ଼ ଦେଇ ବାଇକ୍ ବଲାଙ୍ଗୀର ରାସ୍ତାରେ ଛୁଟିଲା। ସେଦିନ ଭୁଲ୍‌ରେ ସେ ତା'ର ସେଲ୍‌ଫୋନ୍ ନେଇ ନ ଥିଲା। ପୂର୍ବ ରାତିରେ ସେ କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ଅନେକ ଥର ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହେଉଥିଲା।

ତା' ପରଦିନ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣମୀ। ରାତିସୁଦ୍ଧା ଫେରି ଆସିବାକୁ ସ୍ମୃତୀ କହିଥିଲା। ମଧ୍ୟରାତ୍ରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କଲା ସ୍ମୃତୀ। ସେ ନ ଫେରିବାରୁ ତାକୁ ହାଲୁକା ଭାବରେ ନେଇଥିଲା ସ୍ମୃତୀ। କାରଣ ଅଶୋକର ପୁରୁଣା ଅଭ୍ୟାସରେ ସେ ପରିଚିତା।

ରାତି ଦୁଇଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରି ସେ ଶୋଇପଡ଼ିଲା। ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଖବର ପହଞ୍ଚିଲା ଯେ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଅଶୋକ ଗଭୀର ଭାବରେ ଆହତ। ସମସ୍ତେ ଛୁଟିଯାଇଥିଲେ ବଲାଙ୍ଗୀର। ସେତେବେଳେ ଶବ ପାଲଟିସାରିଥିଲା ଅଶୋକ।

ସେଦିନ ଅଶୋକ ବଲାଙ୍ଗୀରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ ସବୁ ଜୁଟିଗଲେ। ଠିକ୍ ହେଲା ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହରିଶଙ୍କର ଯିବେ। ଆଉ ଦୁଇଟି ବାଇକ୍‌ରେ ଆଉ ଚାରିଜଣ ବନ୍ଧୁ ଛୁଟିଥିଲେ ହରିଶଙ୍କର। ଗେଷ୍ଟହାଉସ୍‌ରେ ଚାଲିଲା ମଦର ଆସର। ଫେରିଲାବେଳକୁ ରାତି ବୟସ୍କ ହୋଇସାରିଥିଲା। ତା'ର ବାଇକ୍‌ରେ ଏକୁଟିଆ ଅଶୋକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ବାଇକ୍‌ରେ ଆଉ ଚାରିଜଣ। ପୂରା ଚୁର ବେଗରେ ଛୁଟିଚାଲିଥିଲା ବାଇକ୍। ମନେହେଉଥିଲା ତିନିଟି ବାଇକ୍ ଭିତରେ ଯେମିତି ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି, କିଏ ଆଗରେ ଯିବ। ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଥିଲା ଅଶୋକ।

ହଠାତ୍ ମୋଡ଼ାଣିରେ ଭାରସାମ୍ୟ ହରାଇ ରାସ୍ତାକଡ଼ର ଗଛରେ ପିଟିହୋଇ ବାଇକ୍‌ରୁ ଛିଟିକି ପଡ଼ିଲା ଅଶୋକ। ରାସ୍ତାକଡ଼ର ପଥରରେ ପିଟି ହୋଇଗଲା ମୁଣ୍ଡ ଏବଂ ସେଇଠି ହିଁ ଲିଭିଯାଇଥିଲା ଜୀବନଦୀପ। ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସେମାନେ ବଲାଙ୍ଗୀରରେ ପହଞ୍ଚିଥାଆନ୍ତେ।

ବଲାଙ୍ଗୀର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଘୋଷଣା କରାଗଲା ଅଶୋକ ମୃତ।

ମୁଁ ସେଦିନ ସହରରେ ନ ଥିଲି। ଫେରିଲା ପରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲାବେଳକୁ ଶବ ପହଞ୍ଚିସାରିଥିଲା। ପଲିଥିନ୍‌କୁ ମୁହଁଖୋଲି ଦେଖିଲି, ଆଖିଦୁଇ ବିରନିଦ୍ରାରେ ଶୋଇଯାଇଥିଲା ଅଶୋକ। ମୁଣ୍ଡରୁ ବୋହିଥିବା ରକ୍ତ ମୁହଁ ଉପରେ ଶୁଖିଯାଇଥିଲା। କେବେ ଶୋକ ନ କରିବ ବୋଲି ପଠି କୋଳରେ ବାପା ମା ନାଁ ରଖିଥିଲେ ଅଶୋକ।

ଶୋକରେ ଫାଟିପଡୁଥିଲା ପରିବେଶ।

ବାଗମ୍ବାର ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଉଥିଲା ସ୍ମୃତୀ।

ସାରା ସହରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା 'ଗୁଣ୍ଡିଖିଆ' ମହୋତ୍ସବ। ମୁଁ ତା' ପାଟ ପାଖରେ ଢାଳିଦେଲି ଆସନ୍ତାକାଲି ହୋଲି ପାଇଁ ରଖିଥିବା ଫଗୁ। କଥା ହେଲଥିଲା ହୋଲି ଖେଳିବା ପାଇଁ। ଜୀବନକୁ ମୃତ୍ୟୁର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରୁ ଦେଖି ନ ଥିଲା ବୋଲି ବୋଧହୁଏ ସେ ଜୀବନକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିଚାଲିଥିଲା ଏବଂ ଶେଷରେ ମୃତ୍ୟୁ ତାକୁ କୋଳେଇନେଲା।

ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ସ୍ମୃତୀ କଥା। କେମିତି ଭାବରେ ଜୀବନ ନିଇବ ତମାମ ଆୟୁଷ୍କାଳ? ସୁଖର ଜୀବନଟିଏ ଆରମ୍ଭ ହେଉ ହେଉ ସରିଗଲା।

ଏଥର ଶବ ଉଠିଲା। ମୁଁ ଶବ ପଛରେ ଦୁଇପାଦ ଆଗେଇଗଲା ବେଳେ ମୋତେ ଯେମିତି ଶୁଣିଲା: ଗୁଡ୍ ବାଏ ପ୍ରଫେସର, ପୁଣି ଦେଖାହେବ।

ମୁଁ ଚମକିପଡ଼ିଲି। ମନେହେଲା ଧୀରେ ଧୀରେ ପବନରେ ତରଙ୍ଗାୟିତ ହୋଇଯାଉଛି ସେ ଉଚ୍ଚାରଣ।

❑

ଗୋପନ କ୍ଷତ

ସଂଜୟ ଭଟ୍ଟ

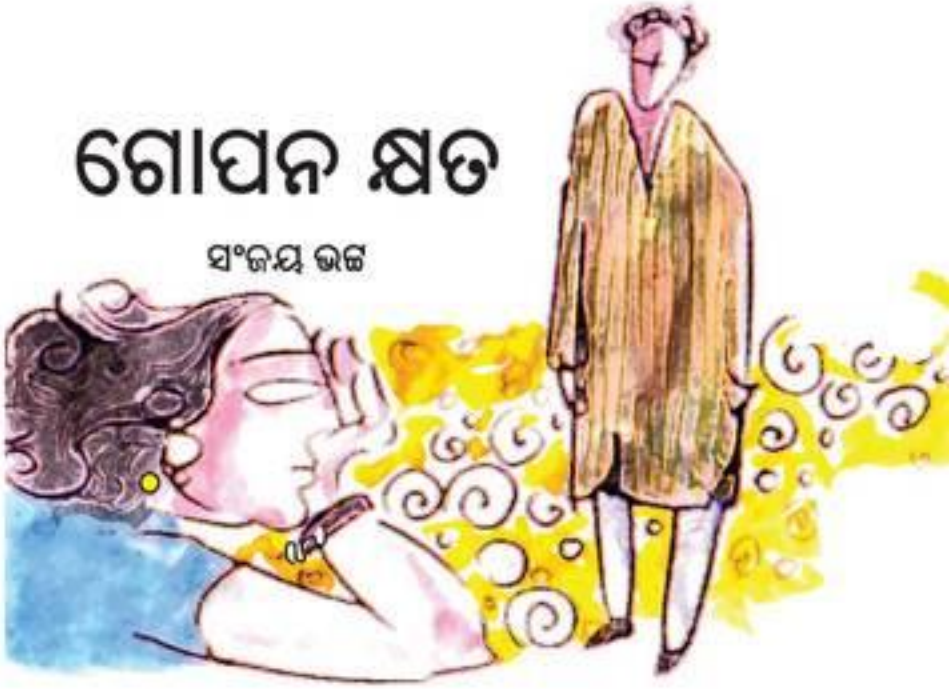

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ, କନ୍‌ଟ୍ରେସ୍‌ସ୍ଥିତ କ୍ରିଏଟିଭ୍ ଆଇ ଆର୍ଟ ଗ୍ୟାଲେରିର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ ମିଷ୍ଟେସ୍ ମାଲହୋତ୍ରାଙ୍କ ସହ ମୋ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଏକକ ଚିତ୍ରକଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ସଂପର୍କୀୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଲୋଚନା ପରେ ବେଶ୍ ଖୁସିରେ, ହାଲୁକା ହୃଦୟରେ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଗୀତ ଗାଇ ଘରକୁ ଫେରୁଛି। ଜିନ୍‌ସ ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍‌ର ପଛପଟ ଡାହାଣ ପକେଟ୍ ଭିତରେ ଆରାମରେ ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିବା ସେଲୁଲାର ଫୋନ୍‌ଟି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସୁମଧୁର ଧ୍ୱନିରେ ଗାଇ ଉଠିଲା... ୟେ ମେରା ଇଣ୍ଡିଆ... ୱତନ୍ ମୋରା ଇଣ୍ଡିଆ... ୟେ ତୁଡିଆ....।

ମୁଁ ବୁଲେଟ୍ ବାଇକ୍‌ରେ ଆକ୍ସିଲେଟରକୁ ନର୍ମାଲ୍ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଣି ଜନପଥର ଗୋଟେପଟକୁ ନେଇଆସି ବ୍ରେକ୍ କଷିଲି। ଦୂରରେ ଇଣ୍ଡିଆ ଗେଟ୍ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉଥିଲା, ନବବଧୂଟିଏ ପରି ରଙ୍ଗିନ ଆଲୋକମାଳାରେ ସଜେଇ ହୋଇ। ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦର ଉତ୍ସବ ଏଇ ଯାଇଛି ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା। ଏଇ ଐତିହାସିକ ଇଣ୍ଡିଆ ଗେଟ୍‌ଟି ମୋ ପାଇଁ ଏମିତି କେବଳ ଏକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା, ଯାହା ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ ମୋ ଶିଳ୍ପୀସତ୍ତାରେ ଯୁଗପତ୍ ରୋମାଞ୍ଚ ଆଉ ଅହେତୁକ ଶିହରଣ ଭରି ଦେଉଥିଲା, ପ୍ରତିଥର।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ପକେଟ୍‌ରୁ ବାହାର କଲି ସେଲୁଲାର ଫୋନ୍। ଫୋନ୍ ସ୍କ୍ରିନ୍‌ରେ ଏକ ଅଜଣା-ଅଚିହ୍ନା ସେଲ୍‌ଫୋନ୍ ନମ୍ବର। ଟୁ-କଲାର୍ ନିରବରେ ସଂକେତ ଦେଉଥିଲା ତମିସ୍ରା ବୋଲି କିଏ ଜଣେ ଫୋନ୍ କରିଛନ୍ତି ସେପଟୁ।

ତମିସ୍ରା? ତମିସ୍ରା କିଏ ହେଇପାରେ? ଯିଏ ବି ହୋଉ, ମନେ ମନେ ଭାବି ଫୋନ୍ ଉଠାଇଲି- "ହ୍ୟାଲୋ... ଏ!"

ସେପାଖରୁ ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ସୁଲଳିତ କଣ୍ଠସ୍ୱର ଭାସି ଆସିଲା- "କିଏ, ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ତ?"

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀରେ ହଠାତ୍ ଏମିତି ଏକ ଅପରିଚିତ ଓଡ଼ିଆ ନାରୀ କଣ୍ଠସ୍ୱର ଶୁଣି ଅବାକ୍ ହେବା ଆଗରୁ ସ୍ୱତଃ ମୋ ପାଟିରୁ ବାହାରିଆସିଲା- "ହଁ, ହେଲେ ଆପଣ?"

- "ଆରେ ମୁଁ ରାନୁଅପା କହୁଛି... ବାଣୀବିହାରର ରାନୁଅପା, ଚିତ୍ରକର ସାହି, ପୁରୀ; ତୋ ପିଉସୀନାନୀ ଘର...। କ'ଣ ସବୁ ଭୁଲିଗଲୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର? ତମିସ୍ରା ମିଶ୍ର ବା...।"

ବାଣୀବିହାରର ରାନୁଅପା। ଓଃ, ପୁରୀ ପିଉସୀନାନୀଙ୍କ ପଡ଼ିଶାର ରାନୁଅପା।... ମାନେ, ତମିସ୍ରା ମିଶ୍ର ଇଏ। ମନେପଡ଼ିଲା (!) ଠିକ୍‌ଅଛି ଯେ, ଏ ପୁଣି ନୂଆଦିଲ୍ଲୀରେ...? ଏତେ ବର୍ଷ ଗଡ଼ିଗଲା ପରେ...? ହେଲେ, ଯେ ରାନୁ ନାମକ ରାହୁ ଗ୍ରହଟି ମୋ ଫୋନ୍ ନମ୍ବର କେମିତି ପାଇଲା?

- "ଆରେଃ! କିଛି କହୁନୁ ଯେ, କ'ଣ ସେଲିବ୍ରିଟି ଆର୍ଟିଷ୍ଟ୍ ହୋଇଗଲୁ ବୋଲି ଚିହ୍ନିପାରୁନୁ ନା କ'ଣ?"

ଚମକି ଉଠିଲି ମୁଁ! "ଓଃ! ...ନା, ଆଇ ମିନ୍ ହଁ; ରାନୁଅପା...। ତୁମେ...? ହଠାତ୍...? ଏତେଦିନ ପରେ? ଏବେ ତୁମେ କୋଉଠୁ କହୁଛ? ଆଉ ସବୁ କେମିତି ଚାଲିଛି?"

- "ଏଇ ଚେନ୍ନାଇରୁ... ଜାଣିଛୁ ନା ସିବୁ! ମୁଁ ଏବେ ଏଇ ଚେନ୍ନାଇରେ ହିଁ ରହୁଛି। ମୁମ୍ବାଇରୁ ମୁଁ ପାଖାପାଖି ଦେଢ଼ମାସ ହେଲା ଚେନ୍ନାଇକୁ ସିଫ୍‌ଟ୍ କରି ଆସିଛି। ରହୁଛୁ ହାଉଜ୍‌ଖାସ୍ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ୍‌ରେ...। ମନେପଡ଼ିଲା, ତୁ ଏଇ ଚେନ୍ନାଇରେ ରହୁଛୁ ବୋଲି। ବହୁ ଖୋଜାଖୋଜି ପରେ, ଗୋଟେ ଆର୍ଟ ଗ୍ୟାଲେରିରୁ ତୋ ରେସିଡେନ୍ସ୍ ନମ୍ବର ପାଇଲି। ସେଠିକୁ ଫୋନ୍ କଲା ପରେ ତୋ ସରଭ୍ୟାଣ୍ଟ ଦେଲା ଏଇ ନମ୍ବର। ସେଇଠୁ ତତେ ଫୋନ୍ କଲି। ସମୟ ପାଇଲେ- ଆଜି ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଆସୁନୁ...। ବହୁତ ଦିନୁ ଆମର ଦେଖାସାକ୍ଷାତ ହେଇନି ତ... ଅନେକ କଥା ବି ଅଛି ତୋ ପାଖରେ...।"

ଏକାଥରକେ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହିସାରି ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ ରାନୁଅପା, ସେପାଖରୁ।

- "ଆରେ ରାନୁଅପା, ମୁଁ ତ ରହୁଛି ଖେଲ୍ ଗାଓଁ, ଏସିଆନ୍ ଗେମ୍ ଭିଲ୍ଲେଜ୍‌ରେ। ତୁମ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ୍‌ରୁ ଚାରି କିଲୋମିଟର ଜଣ୍ଟ୍ ଦୂରରେ। ବାଃ! ଭଲ ହେଲା ତା'ହେଲେ।"

- "ତେବେ ଆଜି ଆମେ ଦେଖାହେବା ସିଓର୍ ତ...?

- "ଅଫ୍‌କୋର୍ସ, ତେବେ ଗୋଟେ କଥା ରାନୁଅପା? ଏଠି ତମ ସାଥିରେ ଆଉ କିଏ କିଏ ରହୁଛନ୍ତି...? ଆଇ ମିନ୍, ତୁମ ହସ୍‌ବ୍ୟାଣ୍ଡ୍, ପୁଅଝିଅ, ଗାର୍ଡିୟାନ୍..?" ମୁଁ ପଚାରିଦେଲି, ନା, ବରଂ କୁହାଯାଉ ମୋ ପାଟିରୁ ଖସିଗଲା କଥାଟି... ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ।

- "ହ୍ୟାସ୍ଥଃ! ଏହାକୁ କହନ୍ତି ମୂଳରୁ ମାଇପ ନାହିଁ ପୁଅ ନାଁ ଗୋପାଳିଆ... ଆବେଃ, ମୁଁ ଏବେ ବି ତୁମ ଆର୍ଟିଷ୍ଟ୍ ଭାଷାରେ ଗୋଟେ ସାଦା କାନ୍‌ଭାସ୍!" ସେପାଖରୁ ଖିଲିଖିଲି ହସିଉଠିଲେ ରାନୁଅପା, ବୀଣାଜିଣା କଣ୍ଠରେ....। ମତେ ଭାଗୁଥିଲା, ଯେମିତି କେଉ ପେଗ୍ ବିଦେଶୀ ମଦ ପିଇପକାଇଛି ଖାଲିପେଟରେ, ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ...! ମୋ ତଳିପେଟ ତଳୁ କେମିତି ଗୋଟେ ଅସାମାଜିକ ତଥା ଅଶ୍ଳୀଳ ଉତ୍ତେଜନାଟେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକୁଥିଲା, ଭିଡ଼ିମୋଡ଼ି ହେଉଥିଲା, ଉଡି ଉଡି...। ପେଡ଼ି ଭିତରର ବନ୍ଦୀ ନାଗସାପ ପରି...।

- "ତୁ ମତେ ହାଉଜ୍‌ଖାସ୍ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ୍ ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାରେ ଠିଆହୋଇ ଏଇ ନମ୍ବରରେ କଲ୍ କରିବୁ। ଏଇଟା ମୋର ପର୍ସନାଲ୍ ନମ୍ବର, ଓକେ। ମୁଁ ତତେ ଆସି ସେଇଠୁ ଆମ ଘରକୁ ନେଇଯିବି। ମୁଁ ଏଠି ଏକଦମ୍ ଏକଲା। ପାଖରେ ଗୋଟେ ଖାଲି ଲେଡି ହାଉସ୍‌ମେଡ୍...। ବାସ୍।"

- "ଏବେ ଏଠି ଟାଇମ୍ ପାସ୍ କେମିତି କରୁଛ ରାନୁଅପା?" କ'ଣ କରୁଛ ନ କହି ବୁଲେଇବଜୋଇ ପଚାରିଦେଲି, ମୋ ଜହିବା ଷ୍ଟାଇଲ୍‌ରେ।

- "ଏଇ ଫୋନ୍‌ରେ କ'ଣ ସବୁକଥା ହେଇଯିବା? ଆସିଲେ ଜାଣିଲେ ଚଳିବନି? ତେବେ ପଚାରିବୁ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣା। ମୁଁ ଏବେ 'ଜା' ନ୍ୟୁକ୍ ଚ୍ୟାନେଲ୍‌ର ଚେଲ୍‌ହି ଅଫିସ୍‌ର ଏକ୍‌ଜିକ୍ୟୁଟିଭ୍ ପ୍ରଡ୍ୟୁସର ଭାବେ ଜଏନ୍ କରିଛି।"

ବାଃ! ଖୁବ୍ ଭଲ ହେଲା ତା'ହେଲେ। ଶଳା ଏଠି ମିଡିଆବାଲାଙ୍କର ଯୋଉ ଭାଉ କ୍ୟା...? ତା'ଛଡ଼ା ତପସ୍ୟା ବି ଏବେ ଡେଲିଭରି ପାଇଁ ବାପଘରକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇଛନ୍ତି। ମଲୁ ଖୋଳୁଥିଲା... ହାଃ ହାଃ ହାଃ... ଗୋଟେ ଗୁଳିରେ ଦି' ଦି'ଟା ଶିକାର।

- "ହ୍ୟାଲୋ... ଓ!"

- "ଏଁ... ହଁ ରାଜୁଅପା, ମୁଁ ଆଜି ଫ୍ରି ଅଛି ବିଲ୍‌କୁଲ..., ଜଷ୍ଟ କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ପହଞ୍ଚୁଛି ତୁମ ପାଖରେ, ଓକେ।"

- "ଟେକ୍ କେୟାର, ବାୟ...ଏ।"

ସେ ପାଖରୁ ଫୋନ୍ ଲାଇନ୍‌ଟା କଟିଗଲା।

କେମିତି ଏକ ରହସ୍ୟମୟ ହସ ସଞ୍ଚରିଗଲା ମୋ ଓଠରେ। ଆଇଫୋନ୍‌ଟିକୁ ପକେଟ୍‌ରେ ପୂରାଇ ବୁଲେଟ୍ ଷ୍ଟାର୍ଟ କଲି। ମନେପଡ଼ିଯାଉଥିଲା ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା। ଭିକୁଆଲ୍ ଆର୍ଟ କଲେଜରେ ନୂଆ ନୂଆ ଭର୍ତ୍ତି ହେବା ବେଳର ଘଟଣା। ମଧୁର ପୀଡ଼ାର ନିଆରା ଅନୁଭୂତି। ପ୍ରଥମ ଯୌବନରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଘଟିଯାଇଥିବା ଏକ ରୋମାଞ୍ଚକର ସୁଖଦ (?) ଅନୁଭବ। ଠିକ୍ ସିନେମାରେ ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଲୁଚିଯାଉଥିବା ଦୃଶ୍ୟ ପରି, ଏକଦମ୍ ଧୂସର ଧୂସର...

ପୁସ୍ ଟୁ ସାଇନ୍‌ସ ପାଠରେ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ହେବାରୁ ବାପା ଖୁବ୍ ପିଟିଥିଲେ ସେଥର। ବାପାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ମୁଁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଫିଲ୍ମ ଆନିମେଟର ନ ହେଲେ ଫ୍ୟାସନ୍ ଡିଜାଇନର ହେବି ବୋଲି। ଜଷ୍ଟ ପାସ୍ ମାର୍କ ରଖି ପାସ୍ କରିଥିବାରୁ ବାପା ମୋ ଉପରେ ରାଗିପାଚି ଖୁବ୍ ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ବର୍ଷିଥିଲେ। ଶେଷରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମୁଁ ନାଁ ଲେଖାଇଲି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ବି.କେ. ଆର୍ଟ କଲେଜରେ। ପିଲାଟିଦିନରୁ ଜନ୍ମମାମୁ ପତ୍ରିକା ଓ କମିକ୍ସ ବହି ପଢ଼ି ପଢ଼ି ଟିଭିରେ କାର୍ଟୁନ୍ ସିନେମା ଦେଖିକି ଛବି ଆଙ୍କିବା ପ୍ରତି ମୋର ଗୋଟେ ବଡ଼ ଆକର୍ଷଣ ଓ ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲା। ମନ ଭିତରେ ଗୋଟେ ସ୍ୱପ୍ନ ମଥା ଟେକୁଥିଲା ଯେ, ବଡ଼ ହେଲେ ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ ହେବାକୁ।

ନୂଆ ନୂଆ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଥାଏ। ସ୍ୱାଗତ ଦିବସ ଦିନ ଯେତେବେଳେ ଆର୍ଟ କଲେଜରେ ପାଦ ରଖିଲି, ମତେ ଲାଗିଲା ଯେମିତି ମୁଁ କୋଉ ଗୋଟେ ସରକାରୀ ଫୁଲ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଛି ଭୁଲ୍‌ବଶତଃ। ଆର୍ଟ କଲେଜରେ ଉଲିଉଲିକା ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗ ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍ ସାର୍ଟ, ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ଝିଅମାନଙ୍କ ଦେହ ଉପରେ ଛପି ଛପି ସତର୍କତାର ସହ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲାବେଳେ ସଙ୍କୋଚରେ ମୋର ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେମିତି ଏମାନେ ଝିଅ ନା ଶର୍ଟ୍‌ସ୍‌ବାଲୁଆରୁ ଏଇ ଏଇ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ରଙ୍ଗିନ ପ୍ରଜାପତି? (!)

ଅଥଚ ଆମ ବାଙ୍କୀ କଲେଜରେ ଝିଅମାନେ ଦେହରେ ଶୀତଦିନରେ କମ୍ବଳ ଘୋଡ଼େଇ ହେଲା ପରି ନିଜକୁ ଲୁଚେଇ ରଖିଥାନ୍ତି। ଯେମିତି ସତେଜ ଆମ୍ବକୁ ଟୋକେଇ ଉପରେ ସପ୍ତରେ ଢାଙ୍କି ଦେଇଥାଏ ଆମ ଗାଁ ହାଟରେ ବସୁଥିବା ମଦନା ସାହୁ ଝିଅ ଅଳକା।

ଏଠି କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ କିସମର ଆମ୍ବମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଯୋଗିତାପୂର୍ଣ୍ଣ, ସୁଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ। କୋଉ ସାଇନ୍‌ର ଆମ୍ବର ସ୍ୱାଦ କେତେଦୂର ଯାଏ ସ୍ମୃତିଷ୍ଠ, ତା'ର ଗୋଟେ ନିରବ ବିଜ୍ଞାପନର ହୋର୍ଡିଂ, ଦେହର ଜନପଥରେ।

x x x

ସେଦିନ ଅପରାହ୍ଣରେ, ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବେ ପୁରୀ ପିଉସାଳାନାଙ୍କ ପଡ଼ିଶାଘର ଜଗନ୍ନାଥ ମଉସାଙ୍କ ବାଣୀବିହାରରେ ଲଂରାନୀ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟରେ ପୋଷ୍ଟ୍ ଗ୍ରାଜୁଏସନ୍ କରୁଥିବା ଜମିସ୍ରା ମିଶ୍ର ଓରଫ୍ ରାଜୁଅପାଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ ହେଇଗଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଲ୍‌ୱେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ। ସେ ଛୁଟି ହେତୁ ଘରକୁ ଯିବେ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି ପୁରୀ ଯାଉଥିବା କୌଣସି ଏକ ଟ୍ରେନ୍‌କୁ। ମୁଁ ଧ୍ୟାନରେ ବସିଲା ପରି ନିରବରେ ସ୍ୱେଚ୍ ଆଙ୍କୁଥାଏ ଷ୍ଟେସନ୍‌ର ଏକ ସିମେଣ୍ଟ୍ କଲ୍‌ଭର୍ଟ ଉପରେ ଜଣେ ଶୋଇଥିବା ଭିକାରିକୁ ଏକାଗ୍ରତାର ସହ ଚାହିଁ।

ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ସେଦିନ ଜାହିଁ ନ ଥିବା ଭିଡ଼। ଷ୍ଟେସନ୍ ବାହାରେ ଝିପିଝିପି ବର୍ଷାର ଅଙ୍ଗରାଗ।

- "ଏକ୍ସକ୍ୟୁଜ୍ ମି... ପ୍ଲିଜ୍, ମୋର ଗୋଟେ ପେନ୍‌ସିଲ୍ ପୋଟ୍ରେଟ୍ ଆଙ୍କିଦେବେ କି?"

ମୁଁ ଚମକିଉଠି ମୁଣ୍ଡ ଘୂରାଇ ବାମ ପାଖକୁ ଚାହିଁଲି। ମୋ ବାମ ପାଖରେ ଜଣେ ଚିହ୍ନା ଚିହ୍ନା ଲାଗୁଥିବା ସୁନ୍ଦରୀ, ପତଳା ଓ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ପରିପାଟୀରେ ଭୂଷିତା, କଲେଜରେ ପଢୁଥିବା ଝିଅଟିଏ, ଜମିସ୍ରା ମିଶ୍ର, ଓରଫ୍ ରାଜୁଅପା, କୌଣସି ବାହାଘର, ବ୍ରତଘର, ମେଳା ଉତ୍ସବ କି ଛୁଟିଦିନମାନଙ୍କରେ ମୁଁ ପିଉସାଳାନା ଘରକୁ ପୁରୀ ବୁଲିବାକୁ ଯାଉଥିବାବେଳେ ଯିଏ ମତେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଦେଖାଦେଇ ହଠାତ୍ ଲୁଚିଯାନ୍ତି ପିଉସୀ ଝିଅ ବେଦୀନାଳୀ ପାଖରେ, ରାସ୍ତାରେ ସ୍କୁଟି ନେଇ ଗଲାବେଳେ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ମନ୍ଦିରରୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ ସାରି ଫେରୁଥିବା ବେଳେ କି ସାମ୍‌ନାସାମ୍‌ନି ଦେଖା ହୋଇଗଲେ କେବେ କେବେ ନିରୋଳାରେ ମତେ ଦେଖି, ମୋ ଆଖିରେ ଆଖି ମିଶେଇ ରାଜୁଅପା ଫିକ୍‌କିନା ହସିଦେଇ, ମୋ ନାକକୁ ଆସ୍ତେକିନା ଚିମୁଟି ପକାଇ କେମିତି ଏକ ମୁଗ୍ଧ ମଧୁର ବାହାଣିରେ ପଚାରନ୍ତି- "ଦେବୀ କହୁଥିଲା, ତୁ କୁଆଡ଼େ ଭଲ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଛୁ ବୋଲି? ମୋତେ ଟିକେ ଶିଖେଇ ଦିଅନ୍ତୁନି! ଆର୍ଟ ପ୍ରତି ମୋର ବି ଭାରି ଓ୍ୱିକ୍‌ନେସ୍। ଛାଡ଼। ଇଣ୍ଟରମିଡିଏଟ୍ ସାଇନ୍‌ସ ପରେ ଯେ ଜେନେରାଲ୍ ପାଠ ନ ପଢ଼ି ତୁ ଭିକୁଆଲ୍ ଆର୍ଟ କିମ୍ବା କାର୍ଟୁନ୍ ଆନିମେସନ୍ ଫିଲ୍ମ ମେକିଙ୍ଗ୍ କୋର୍ସ କଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ। ଆଜିକା ଡେଟ୍‌ରେ ସେଥିରେ ଭାରି ଡିମାଣ୍ଡ୍...।"

ରାଜୁଅପାଙ୍କ ସମ୍ମୋହକ ମିଠା କଥା ଓ ସ୍ପର୍ଶରେ ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋର ସାରାଦେହ ଶୀତେଇ ଯାଉଥାଏ ଓ ଏକ ସାଧାରଣ ଭୟରେ ଭୂକମ୍ପରେ ଦୁଲୁକି ଉଠୁଥାଏ ମୋ ଛାତିର ଆଭ୍ୟନ୍ତର, ଅବିରତ ନିଃଶବ୍ଦ ବିସ୍ଫୋରଣରେ ଦୋହଲି ଯାଉଥାଏ ମୋ କଅଁଳ ଛାତିର ସବୁଜ ଝାଉଁବଣ। ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଟି ମଧୁଆଳା ହସର ହିଲ୍ଲୋଳରେ ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଦେଖୁଥାଏ ସ୍ୱପ୍ନାବିଷ୍ଟ ଜହ୍ନରାତିର କୁଳୁକୁଳୁ ଝରଣାର ଧ୍ୱନି ଓ ପ୍ରତିଟି କଥାରେ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ଝିପ୍‌ଝିପ୍ ବର୍ଷାର ମାଦକତା।

ସାହିର ଯୁବକ ସଂଘ ଘରେ, ତାସ୍ ଖେଳ ବେଳେ ସାହି ଟୋକାମାନେ ରାଜୁଅପାଙ୍କୁ ନେଇ ଚୁଗୁଲି କରନ୍ତି। ରାଜୁଅପାଙ୍କ ସାଥିରେ ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ଅଣ୍ଡରମେଟ୍ରିକ୍ କୃଷ୍ଣ ସାହୁର କହିବାନୁସାରେ ଟିକେ ଦେହ ପାଇଛି ବୋଲି ଟୋକାର ଯୋଉ ଘମଣ୍ଡ କିରେ...!

- "ଓଃ! ରାଜୁଅପା! ନମସ୍କାର!" ମୁଁ ହତବାକ୍, ବିସ୍ମୟ ଓ ବିସ୍ଫାରିତ ଚକ୍ଷୁରେ ଠିଆହୋଇ ପଢ଼ିଲି ତାଙ୍କ ସାମ୍‌ନାରେ। ଏତେ ସମୟ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଥିବାରୁ ମନେ ମନେ ମୁଁ ଟିକେ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲି।

- "ମାଉସୀଙ୍କଠୁ ଶୁଣିଥିଲି ତୁ କୁଆଡ଼େ ଆର୍ଟ କଲେଜରେ ନାଁ ଲେଖେଇଛୁ? ଆଉ ସବୁ ଭଲ ତ? କେମିତି ଚାଲିଛି?" ଆଖି ନଚେଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ରାଜୁଅପା।

- "ଭଲ...।" ମୋର ଲାଜମିଶା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତର।

- "କୋଉ ଝିଅକୁ ହୃଦୟ ଦେଲୁଣି?" କୌଣସି ଭୂମିକା ନ କରି ସିଧାସଳଖ ଅଲାନୁକ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ରାନୁଅପା। ଓଠରେ ତାଙ୍କର ଖେଳିବୁଲୁଥିଲା କେମିତି ଏକ ଦୁଷ୍ଟାମିର ଭଉରି।

- "ମାନେ...?" ରାନୁଅପାଙ୍କର ଏମିତି ଏକ ଲଘୁ ପରିହାସ ଶୁଣି କେମିତି ଗୋଟେ ଲାଜ ଲାଗିଲା। (ଝିଅଟେ ହୋଇ ରାନୁଅପା ମତେ ଏମିତି ଗୋଟେ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି? ଧେତ୍...!)।

- "ଧେତ୍...! ଗୁଡ୍ ଫର୍ ନଥିଙ୍ଗ୍!"

ରାନୁଅପା ତାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ମୁହଁର ମାନଚିତ୍ରକୁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବିକୃତ କରିଦେଲେ। ତା'ପରେ ମୋ କୁଣ୍ଡୁକୁଣ୍ଡିଆ ଚୁଟିକି ନିଜ ଦକ୍ଷିଣ ହାତରେ ସ୍ନେହରେ ସାଉଁଳେଇ ଦେଇ ଆସ୍ତେକିନା କହିଲେ, "ଆରେ! ପ୍ରେମପ୍ରେମ କଲୁଣି ନା ନାଇଁ? ଶୁଣିଛି, ତମ ଆର୍ଟ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ଝିଅ ମଡେଲ୍‌ମାନଙ୍କୁ ନେଇ କୁଆଡ଼େ ନ୍ୟୁଡ୍ ପେଣ୍ଟିଂ କରାଯାଏ? (!) ...ତୁ ଖାସ୍ ସେମିତି କିଛି ଘଟଣା ଘଟେଇଲୁଣି ନା ନାଇଁ?" କେମିତି ଗୋଟେ ତିର୍ଯ୍ୟକ ପ୍ରଶ୍ନ ରାନୁଅପାଙ୍କର, ରୋକ୍‌ଠୋକ୍।

ମୋ ତଣ୍ଟି ଶୁଖିଯାଉଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ।

ତାଙ୍କ ଘରସାମ୍ନା ଯୁବକ ସଂଘରେ ଆଡ୍ଡା କରୁଥିବା ସାହିତୋକାଙ୍କ ନେତା ସାଜିଥିବା କୃଷ୍ଣ ସାହୁର ମୁହଁରୁ ଉଡ଼ାଖବର ଶୁଣିଥିଲି, ରାନୁଅପା କୁଆଡ଼େ ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଢ଼ିଲାବେଳେ ଟିଉସନ୍ ମାଷ୍ଟ୍ର ମନୋଜ ସାର୍‌ଙ୍କ ସାଥିରେ ଲଟରପଟର ହେଇ...(!) ସତ କି ମିଛ, କଥାଟା କୁଆଡ଼େ ନର୍ସିଂହୋମ୍ ଯାଏ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲା। ଅବଶ୍ୟ ଧନୀ ବାପାଙ୍କ ଅଜସ୍ର ଟଙ୍କା ବଳରେ ସାଦା କାଗଜ ଉପରୁ ପେନ୍‌ସିଲ୍ ଦାଗ ଲିଭାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ରବରରେ।

ସେଇ ରାନୁଅପାଙ୍କ ମୁହଁରେ ବାଡ଼ବଡ଼ା ନାହିଁ ଏଇନେ, ମୋ ସାମ୍ନାରେ!

- "କିରେ, କ'ଣ! ମୋ ଆଗରେ ଲାଜ କରୁଛୁ ନା କୁଚାଉଛୁ? ଉଁ...??" ରାନୁଅପା ଆଖି ନଚାଇଲେ।

- "ନାଇଁ... ମାନେ ସେମିତି କିଛି ନାଇଁ...!" ମୁଁ ଛେପ ଢୋକି ଉତ୍ତର ଫେରାଇଲି। ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ପୁରା ଟ୍ରେନ୍ ଲାଗିସାରିଥିଲା।

× × ×

ମୁଁ ସେଥର ଖରାଦିନେ ପିଉସୀନାନୀଙ୍କ ପୁଅ ସାନୁର ଉପନୟନ ଉତ୍ସବକୁ ଯାଇଥାଏ ପୁରୀ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଦଶଦିନ ଆଗରୁ। ନୂଆ ରଙ୍ଗ ଲିପାଯାଇଥିବା କାନ୍ଥରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଳସୀ, କଦଳୀ ଗଛ ଓ ୱେଲ୍‌କମ୍ ଇଂରାଜୀ ଲେଖାକୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଆଙ୍କିବାର ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ମୋ ଉପରେ ଦେଇଥିଲେ ବେଦୀ ନାନୀ, ପିଉସୀଙ୍କ ଝିଅ।

ପିଉସୀ ନାନୀ, ବେଦୀ ନାନୀ ଓ ସାନୁକୁ ସାଥିରେ ଧରି ପିଉସା ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ ଓ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିଲେ ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ। ମତେ ଡାକିବାରୁ ମୁଁ ମନା କଲି। ସେମାନେ ଆସିଲାବେଳେ ମୋ ପାଇଁ ଦୋସା, ସମ୍ବର ଓ ଚଟଣି ଆଣିବେ କହି ଘରୁ ବାହାରିଗଲେ।

ମୁଁ ଡ୍ରଇଂରୁମ୍‌ରେ ବସି ଟିଭିରେ ଗୋଟେ କାର୍ଟୁନ୍ ଫିଲ୍ମ ଦେଖୁଥାଏ। ହଠାତ୍ କଲିଂବେଲ୍‌ର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି କବାଟ ଖୋଲିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ଭାବିଲି, ଏମାନେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିଲେ ନା କ'ଣ? ହେଲେ ନା। ମୁଠାଏ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚେନାଏ ସୁଗନ୍ଧ ମାଖି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ରାନୁଅପା, ମୋ ସାମ୍ନାରେ। ପ୍ରସାଧିତ ହୋଇ ନୀଳରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ିରେ ସେ ଦିଶୁଥିଲେ ଏକ ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅପ୍‌ସରା ପରି। ମୁଁ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଲି। ସେ ମୋ ଆଖିରେ ଆଖି ଥୋଇ ହସିଲେ ଏକ ଦ୍ରାକ୍ଷା ହସ। କହିଲେ- "ସିବୁ! ମାଉସୀ କାହାନ୍ତି? ବେଦୀ କୁଆଡ଼େ ଗଲା?"

- "ସେମାନେ ଏଇ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ତଳେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି। ଫେରିଲାବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଠଟା ହୋଇପାରେ।"

- "ଆଚ୍ଛା ଠିକ୍ ଅଛି" କହି ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସି ଗୋଟେ ସୋଫା ଅଧିକାର କରିନେଇ କହିଲେ, "ଶୁଣ! ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟେ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ରାସଲୀଳାର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିଦେଇ ପାରିବୁ?"

- "ରାସଲୀଳାର ଚିତ୍ର? ସେଇଟା କ'ଣ ମୁଁ ଜାଣିନି। ଦେଖ, ଆଇଡିଆ ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ କରିଦେବି।"

- "ହଉ, ମୁଁ ଆଇଡିଆ ଦେବି" କହି ରାନୁଅପା ମୋ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ ଗୋଟେ ରୁମାଲ୍ ଓ ବ୍ରେଡ୍।

ମୁଁ ଡ୍ରଇଂରୁମ୍‌ର କାନ୍ଥ ଆଲମାରିରୁ ଯନ୍ତ୍ରବାକ୍ସ ଖୋଲି, ପେନ୍‌ସିଲ୍‌ଟେ ବାହାର କଲି। ପେନ୍‌ସିଲ୍‌ଟା ଥିଲା ଅର୍ଥ ନୂଆ, ଧଳା ରୁମାଲଟା ଉପରେ ଆଗରୁ କିଛି ଅଙ୍କାଯାଇ ଲିଭିଯାଇଥିବାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦାଗ ଉପରେ ମୋ ଆଖି ଅଟକିଗଲା।

ଦୁର୍ଯୋଗକୁ ସେଇ ସମୟରେ କରେଣ୍ଟ୍ ଚାଲିଗଲା। ହଠାତ୍ ଉଠିପଡ଼ି ଗୋଟେ ମହମବତି ଜଳାଇଲି ମୁଁ।

ରୁମାଲଟା ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା। ମହମବତିର ସ୍ୱଳ୍ପାଲୋକ ଭିତରେ ମୁଁ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ରାସଲୀଳାର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବାକୁ ପେନ୍‌ସିଲ୍ କାଟିବା ଆରମ୍ଭ କଲି।

କର୍...

- "ଆଃ! ଅଜାଣତରେ ମୋ ଆଙ୍ଗୁଳି ଭିତରେ ଚର୍‌କିନା ବ୍ଲେଡ୍‌ଟା ଗଳିଗଲା। ଖୁବ୍ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ମତେ ମନେହେଲା, ଯେମିତି ଲଟେଇରୁ ବାହାରି ଅନନ୍ତ ଆକାଶକୁ ଖେପି ଯାଉଥିବା ବିଚରା କାଗଜଗୁଡ଼ିକର ସୂତା ଛିଣ୍ଡିଗଲା, ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ... ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ...!

ଟପ୍‌ଟପ୍ ଗଳିପଡୁଥିଲା ତାଜା ରକ୍ତ ଟୋପା ଟୋପା। ରୁମାଲ୍ ସାରା ଭିଜୁଥିଲା ରକ୍ତ ଆଉ ରକ୍ତ। ମୋ ଆଡ଼କୁ ଏକ ଚମତ୍କୃତ ବାହାଣିଟେ ଫିଙ୍ଗି, ଚାର୍ଗଶ୍ୱାସର ସହିତ ଉଠି ବସିପଡ଼ିଲେ ରାନୁଅପା। ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ସେତେବେଳେ ଚିକ୍‌ଚିକ୍ କରୁଥିଲା ଅନୁକାରିତ କ୍ରୋଧ ଓ ଅତୃପ୍ତିର ତାଣ୍ଡବ୍ୟ। ବାଧ୍ୟବାଧକତାରେ କେମିତି ଏକ ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି ବାହାଣିରେ ଚାହିଁ ମୋ ରକ୍ତାକ୍ତ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ରୁମାଲଟା ଚିରି ଗୁଡ଼ାଇଦେଲେ। ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ବାହାରିଆସିଲା ଆସ୍ତେକିନା ଶବ୍ଦଟିଏ- "ସିଟ୍...! ଗୁଡ୍ ଫର୍ ନଥିଙ୍ଗ୍...!"

- "କ'ଣ ହେଲା?" ମୁଁ ଓଠ କାମୁଡ଼ି ଯନ୍ତ୍ରଣାସିକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲି।

- "କିଛି ନାଇଁ...! ଏମିତି ଅସାବଧାନ ହେଲେ ତୁ ଆର୍ଟିଷ୍ଟ୍ କେମିତି ବନିବୁ...? ଏଇଟା ତ ସାଧା ରୁମାଲ...! ଆଗକୁ କାଳ୍‌ଭାର୍ ଅଛି ଯେ...!"

- "ସିବୁ!" ଉପର ଫ୍ଲୋର୍‌ରୁ କାହାର ମଧୁର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଶୁଣି ବ୍ରେକ୍‌ରେ ବ୍ରେକ୍ ଦେଲି। କେତେବେଳେ ମୁଁ ୟା' ଭିତରେ ହଲ୍‌ଖାସ୍ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଗେଟ୍ ଭିତରେ ପଶିଯାଇଛି, ମୋ ନିଜ ଅଜାଣତରେ।

ମୁଣ୍ଡଟେକି ଉପରକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ସେକେଣ୍ଡ୍ ଫ୍ଲୋର୍‌ର ବାଲ୍‌କୋନି ଉପରୁ ହାତ ହଲାଇ ଯିଏ ମତେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଡାକୁଛନ୍ତି ସିଏ ହେଲେ ରାନୁଅପା।

ହେଲ୍‌ମେଟ୍‌ର ପତଳା କାଚ ଭିତରୁ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି ରାନୁଅପାଙ୍କ ଦେହର ଭୂଗୋଳ ୟା' ଭିତରେ ବଦଳିଯାଇଛି। ସେ ଖୁବ୍ ମୋଟା ହେଇଯାଇଛନ୍ତି।

❑

ଧାରାବାହିକୀ

ଆଦିକବି ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ରଚିତ ମହାଭାରତ ଓଡ଼ିଶାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାରସ୍ୱତ ସମ୍ପଦ। ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥର ମୌଳିକତା, ଭାଷା ସଂଭାର ତଥା ଦାର୍ଶନିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟର ଭିତ୍ତିଭୂମି ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲା। ଏଥିରେ ବ୍ୟାସ ମହାଭାରତର ମୂଳ କଥାବସ୍ତୁ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, କାହାଣୀରେ ଭିନ୍ନତା ଓ ମୁଖ୍ୟଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱରେ ଅନେକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଆର୍ତ୍ତବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂପାଦିତ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ୧୯୬୭ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସାରଳା ମହାଭାରତ ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣର ଅନୁସରଣରେ ସାରଳା ମହାଭାରତର ବିଶେଷ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ଗଦ୍ୟ ରୂପରେ ଧାରାବାହିକ ଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି।

ସାରଳା ମହାଭାରତ

ଭାଗ-୩

ଗଦ୍ୟ ରୂପାନ୍ତର: ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତ

ରାଜକୁମାରଙ୍କ ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା

ପଣ୍ଡୁ ଓ ମାଦ୍ରୀଙ୍କ ଚାହ ସଂସ୍କାର ସାରି କୁନ୍ତୀ ଶତଶୃଙ୍ଗ ପର୍ବତରେ ରହିଲେ। ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ମୁଖରୁ ପଣ୍ଡୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ବାର୍ତ୍ତା ପାଇ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଶୋକରେ ଅଧୀର ହେଲେ। ଗାନ୍ଧାରୀ କୁନ୍ତୀଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ଶତଶୃଙ୍ଗ ପର୍ବତକୁ ଗଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ। ବ୍ୟାସଦେବ ମଧ୍ୟ କୁନ୍ତୀଙ୍କୁ ବହୁତ ହିତୋପଦେଶ ଦେଲେ। ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଦୁଃଖରେ ବୁଡ଼ି ରହିବାରୁ ଯୁଜେଷ୍ଠି ତାଙ୍କୁ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନ କଥା କହି ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଲେ। ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କ କଥା ଏଡ଼େଇ ନ ପାରି କୁନ୍ତୀ ହସ୍ତିନାକୁ ଯିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ। ସେ ନିଜର ପାଞ୍ଚ ପୁଅଙ୍କୁ ନେଇ ହସ୍ତିନାରେ ରହିଲେ। ମହର୍ଷି ଦୁର୍ବାସାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ଗାନ୍ଧାରୀ ଶହେ ଏକ ପୁତ୍ର ଓ ଜଣେ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିଲେ। ରାଜକୁମାରମାନେ ଖେଳକୌତୁକରେ ସମୟ କାଟିଲେ।

ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କର ଯଥାରୀତି ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ସମୟ ଉପନୀତ ହେଲା। ଭୀଷ୍ମ ଆଖିଡ଼ାଟିଏ ତିଆରି କରି ବିଦ୍ୟାଦାନର ଶୁଭାରମ୍ଭ କଲେ। ସଂଯୋଗବଶତଃ ଋଷି ଭରଦ୍ୱାଜଙ୍କ ପୁତ୍ର ଦ୍ରୋଣ ସେତେବେଳେ ଗୁରୁ କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଘରେ ରହି ପର୍ଶୁରାମଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରୁଥିଲେ। ଭୀଷ୍ମ ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅବଗତ ହେଲାପରେ ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ। ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସ ପଛର କାରଣ ଅତୀତରେ ପାଞ୍ଚାଳ ରାଜ୍ୟର ନୃପତି ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଘଟିଥିବା ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଥିଲା।

ଗୃହହରା ଦ୍ରୁପଦ ଓ ଆଶ୍ରୟଦାତା ଦ୍ରୋଣ

ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶର ରାଜା ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ଶତ୍ରୁ କିରାତ। ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ କାଳ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲା, ସଂଗ୍ରାମରେ ବହୁତ ଯୋଦ୍ଧା ଜୀବନ ହରାଇଲେ। ଦ୍ରୁପଦ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ପଳେଇଲେ, କିରାତ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶ ଅଧିକାର କଲେ। ଦ୍ରୁପଦ ହତରାଜ୍ୟ ହେଇ ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ଅବସାଦଗ୍ରସ୍ତ ହେଇ ରହିଲେ। ଗଙ୍ଗା ନଦୀ କୂଳରେ ମହାଭୈରବୀ ଆଶ୍ରମ; ଭରଦ୍ୱାଜଙ୍କ ପୁତ୍ର ଦ୍ରୋଣ ସେଠି ବାସ କରୁଥିଲେ। ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଦ୍ରୋଣ ତପସ୍ୟାରେ ବସିଥିଲେ, ଦ୍ରୁପଦ ଆସି ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲେ। ସେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇଲେ।

ଦ୍ରୋଣ ତାଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରି କହିଲେ, "ତୁମକୁ କେବେ ବି କିଛି ପ୍ରମାଦ ନ ପଡୁ। ତୁମେ କେଉଁ ଦେଶର ନୃପତି? ରାଜ୍ୟଭାର ଛାଡ଼ି ବନବାସ କାହିଁକି ଖୋଜୁଛ? ତୁମର ସୁନ୍ଦର କାୟା ଦେଖି ମନେ ହୁଏ ତୁମେ ବତିଶ ଗୁଣରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, କିନ୍ତୁ ହତରାଜ୍ୟ ପ୍ରାୟ କାହିଁକି ଏମିତି ଦିଶୁଛ?"

"ମଣିମା ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ," ଦ୍ରୁପଦ କହିଲେ, "ମୁଁ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶର ରାଜା। ମୋ ରାଜ୍ୟକୁ କିରାତ ଅକ୍ରିଆର କରିଛି, ସେ ମୋ'ଠାରୁ ରାଜ୍ୟଭାର, ସିଂହାସନ ବଳପୂର୍ବକ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଛି। ମୋର ନାମ ଦ୍ରୁପଦ।"

ଦ୍ରୋଣ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ- ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ନାମ ଏକା ଅକ୍ଷରରେ ଆରମ୍ଭ। ସେ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ କହିଲେ, "ତୁମର ମୋର ନାମ ଏକ ଅକ୍ଷରରୁ ଆରମ୍ଭ; ଆଜିଠୁ ତୁମେ ମୋର ମିତ୍ର ହେଲ।"

"ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି କହିବାର କ୍ଷମତା ମୋର ନାହିଁ," ଦ୍ରୁପଦ କହିଲେ, "ଆପଣ ମହାଭିଜ୍ଞ, ମହାବ୍ରହ୍ମ। ଠାକୁର ଓ ଦାସଙ୍କର ନାମ ଏକା ଅକ୍ଷରରେ ହେଲେ କ'ଣ ସେମାନେ ମିତ୍ର ହେଇପାରିବେ?"

"ରାଜା, ତୁମେ କ'ଣ ଏତିକି ବୁଝନା, ଏକା ଅକ୍ଷର ନାମର ମିତ୍ର ଅତି ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ମିଳେ। ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୀତିଭାବ ଯୋଗ ରହିଛି।"

ଦ୍ରୁପଦ ଆନନ୍ଦରେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଓ ସେଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ। ଦ୍ରୋଣ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଦାନ ଦକ୍ଷିଣା ପାଉଥିଲେ। ପ୍ରତିଗ୍ରହ କରି ସେ ଅନେକ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ। ସେ ମହାଦେବାନ୍ତୀ ହେଉଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ସ୍ତୁତିରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଇ ପର୍ଶୁରାମ ତାଙ୍କୁ ଧନଧାନ୍ୟ ମଣ୍ଡିତ କରିଥିଲେ। ଦ୍ରୋଣ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଧନରତ୍ନ ଦେଲେ। ଦ୍ରୁପଦ ନିଜ ସହ ଯେତିକି ଧନ ଆଣିଥିଲେ, ନଅ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ସହ ଆସିଥିବା ସୈନ୍ୟଥାଟକୁ ଅଣ୍ଟିଲା। ଦ୍ରୁପଦ ଆଉ କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲେ ନାହିଁ କି ଅନ୍ୟ କାହାର ଭୂମି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କଲେ ନାହିଁ। ସେ ସର୍ବଦା ଧର୍ମଭାବନାରେ ବ୍ରତୀ ହେଇ ରହିଲେ।

କିରାତ ରାଜା ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ମାଡ଼ି ବସିଥିଲା, ସେ ଏକୋଇଶ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ। ରାଜା ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ଥାଟକୁ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ନ ମିଳିଲାନି, ସେତେବେଳେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଜଣ ଜଣ କରି ମଲେ, ତାଙ୍କର ଥାଟ କ୍ଷୀଣ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା।

"ଯେତେଜଣ ଏଠି ଅଛନ୍ତି ଯାହାକୁ ଯେତେ ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର ମୁଁ ଦେବି," ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ। ସେ ହାତୀ ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ଚରଣୀ ପିଉଣି ଆଦି ତିଆରି କରି ଦେଲେ ଓ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ସୈନ୍ୟବାହିନୀକୁ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟର ହାତ ବଢ଼ାଇଲେ।

ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା ମାହେଶ୍ୱରୀ କୃପୀ ଥିଲେ ଅଦ୍ଭୁତ ବିଦ୍ୟାର ଅଧିକାରିଣୀ। ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ହାତରେ ଶଙ୍ଖ ପଦ୍ମନିଧି ଚିହ୍ନ; ସେ ଦାନ ଦେଲେ ତାହା ସରେ ନାହିଁ ବୋଲି ତାଙ୍କର ମହିମା ପ୍ରସିଦ୍ଧି ରହିଥିଲା। ଗୋଟେ କଠାକରେ ସେ ଅନ୍ନ ରାନ୍ଧିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଳେଇ ବଳେଇ ଖୁଏଇଲେ ବି ଅନ୍ନ କମ୍ ପଡୁ ନ ଥିଲା। ସେ ମହାସତୀ ପ୍ରତିଦିନ ଅନ୍ନ ରାନ୍ଧନ୍ତି, ଯାହାକୁ ଯେତେ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ, ତାକୁ ସେତେ ପରଶି ଦିଅନ୍ତି।

ଦ୍ରୁପଦ ରାଜା ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶକୁ ପାସୋରି ସେଠାରେ ରହିଲେ। ଦ୍ରୋଣ ଅଷ୍ଟରତ୍ନମାନ ଯାହାକୁ ଯେତେ ଦରକାର ଦିଅନ୍ତି। ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପାଖରେ ଦ୍ରୁପଦ ଅଶୀ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରହିଲେ। ଦିବ୍ୟ ମୈତ୍ରି ଯୋଗରେ ଏମିତି ପ୍ରୀତି ସମ୍ଭବ ହୁଏ।

ରାଜା କିରାତ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶ ଶାସନ କରୁଥିଲେ। ସେ ଅନେକ ସୁଚାରୁ ଭାବେ ସେହି ଭୂଖଣ୍ଡ ଶାସନ କରୁଥିଲେ। ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଅନ୍ୟ ବାୟିତ୍ୱରେ ଦେଇଥିଲେ; ଚରଚସେନ ସେ ରାଜ୍ୟଭାର ବହନ କରୁଥିଲେ। କିରାତକୁ ମୁନେହି କହିଲେ, "ସ୍ୱାମୀ, ଆପଣ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶରେ କାହିଁକି ରହୁଛନ୍ତି? ଆପଣଙ୍କ ଦେଶକୁ ସେପଟେ ଚରଚସେନ ଶାସନ କରୁଛି। ଆପଣା ଦେଶ ଛାଡ଼ି ପର ଦେଶରେ କି ସଂପଦ ଆଶାରେ ଅଛନ୍ତି, ଏମିତି ବଳ ବୟସ ତ ଆଉ ସବୁଦିନକୁ ନ ଥିବ। ଆପଣ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଶାସନ କଲେ ଚିରନ୍ତନ କାଳକୁ ସୁନାମ ରହିବ।"

ତୁଳା ମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଦଶମୀ ଦିନ ରାଜା କିରାତ ପାଞ୍ଚାଳ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଗଲେ। ସେଠାରେ ଚରଚସେନ ସହ ତାଙ୍କର ଅପ୍ରମିତ ସଂଗ୍ରାମ ହେଲା। ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ରାଜା ଦ୍ରୁପଦଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଲୋକ ଥିଲେ, ସେମାନେ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କୁ ଏହି ବାର୍ତ୍ତା ଦେଲେ: "ସ୍ୱାମୀ, ଆମ ରାଜ୍ୟକୁ ରାଜା କିରାତ ଅକ୍ରିଆର କରିଥିଲା, ସେ ତା' ରାଜ୍ୟକୁ ବାହୁଡ଼ିଗଲା। ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରି ଆସନ୍ତୁ।"

ନୃପତି ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ଖୁସୀର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ। ସେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପାଦତଳେ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ କହିଲେ, "ତୁମ ପାଖରେ ରହି ମୋ ଆପଦ ଖଣ୍ଡନ ହେଲା, କିରାତ ମୋ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ପଳେଇଲା। ହେ ମିତ୍ର, ମୋ ରାଜ୍ୟକୁ ଯିବା ଆସ।"

ଦ୍ରୋଣ ଏହା ଶୁଣି ପରମ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ, "ନୃପମଣି, ତୁମର ଧର୍ମ ଯୋଗୁ ତୁମେ ତୁମର ରାଜ୍ୟ ଫେରି ପାଇଲ। ସଂପଦ ବିପଦ ସବୁ ସମୟର ଖେଳ। ହେ ମିତ୍ର, ତୁମେ ତୁମ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଯାଅ, ସୁବିଧା ନ କରି ରାଜ୍ୟରେ ଶୁଭବେଳାରେ ବସ। ତୁମ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ଭାଳ, ଲୋକେ ଓ ଅମାତ୍ୟମାନେ କାମଦାମରେ ମନ ଦିଅନ୍ତୁ। ସଂସାରରେ ତୁମର ଖ୍ୟାତି ବଢୁ। ମୁଁ ପରେ ତୁମ ପାଖକୁ ଯିବି।"

ଦ୍ରୁପଦ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ପ୍ରଣିପତ୍ୟ କରି କହିଲେ, "ତୁମ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ମୋର ସମସ୍ତ କୁଶଳ। ମିତ୍ର, ମୋ ସହ ଚାଲ। ମୋର କିଛି ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତତା ନାହିଁ, ତୁମ ପାଖରେ ମୋର ଭୟ ରହିବ।"

"ତୁମେ ମୋତେ ଆଉ ଜଟାଳ କରନା," ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ, "କୃପୀ ଚାରିମାସ ହେଲା ଗର୍ଭବତୀ, ଗର୍ଭିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ନେଇ କେମିତି ଯିବି? ତା'ର ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ ପରେ ଆମେ ତୁମ ରାଜ୍ୟକୁ ଯିବୁ। ରାଜଭୋଗରେ ପଶି ତୁମେ ଯେମିତି ମୋତେ ଭୁଲି ନ ଯାଅ।"

"ମୋତେ ଧର୍ମ ଛାଡ଼ିଲେ ମୁଁ ତୁମକୁ ପାସୋରିବି। ସେତେବେଳେ ମୁଁ ହୁଏତ ତୁମକୁ ନ ଚିହ୍ନିବି।"

"ତୁମେ ମନରେ କିଛି ଭ୍ରାନ୍ତି ରଖନା," ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ, "ତୁମ ମୋ ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ ଧରି ଏମିତି ପ୍ରୀତିଭାବ ରହିବ।"

ତପୋବନ୍ତ ଦ୍ରୋଣ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ କଲ୍ୟାଣ କଲେ ଓ ଅନେକ ଉପହାର ଦେଲେ। ସମସ୍ତଙ୍କ ନେଇ ସେଠୁ ଦ୍ରୁପଦ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲେ ଓ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ। ପାଞ୍ଚାଳରେ ସେ ନିଜ ପ୍ରାସାଦ ନିର୍ମାଣ କଲେ। ସମସ୍ତେ ମିଶି ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରି ରାଜ୍ୟର ପୁନଃନିର୍ମାଣ କଲେ। ଦ୍ରୁପଦ ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରାଜୁତି କଲେ ଓ ଯତ୍ନରେ ସଂସାର ପାଳନ କଲେ।

ଦ୍ରୋଣ ମହାଭୋରବୀ ଗଙ୍ଗା କୂଳରେ ରହି କୃପୀଙ୍କୁ ପ୍ରାତଃକାଳେ ପୁରାଣ ଶୁଣାନ୍ତି। ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ସେ ସୀମନ୍ତୋନୟନ କର୍ମ, ଗର୍ଭଧାନାଦି ଦଶ ସଂସ୍କାର ତଥା ପୁତ୍ର ପାଇଁ ବିଧି ବନ୍ଦାପନା ଆଦି କଲେ। ସିଂହ ମାସ କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷ ଷଷ୍ଠୀ ତିଥି ଶନିବାର ରେବତୀ ନକ୍ଷତ୍ର ବିଷ୍ଟି ନାମକ କରଣ ଶୂଳ ଯୋଗରେ ରେବତୀ ଭୋଗ; ରାତ୍ରୀ ପାଞ୍ଚ ଘଡ଼ି ଗଲା, ଆଦ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ର ଅଶ୍ୱିନୀ ପ୍ରବେଶ ହେଲା। ଏହି ତିନି ଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ପୁତ୍ର ଜାତ ହେଲା। ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ ଦେଇ କୃପୀ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ; ଦ୍ରୋଣ ପୁତ୍ରର ନାମ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ରଖିଲେ। କୃପୀଙ୍କର ଦାହସଂସ୍କାର କରି ପାଣିର ଫେଣ ସେ ପୁତ୍ରର ତୁଣ୍ଡରେ ଦେଲେ। ଦଣରେ ମିଳୁଥିବା ଅମୃତା ନାମକ ଲତାର ରସ ଦେଇ ସେ ପୁତ୍ରକୁ ବଢ଼ାଇଲେ।

ଦ୍ରୋଣ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲେ- ମୋ ଉପରେ ମହାବିପତ୍ତି ପଡ଼ିଲା, ମୋ ମିତ୍ର ଦ୍ରୁପଦ ପାଞ୍ଚାଳର ରାଜା। ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଏଇ ପୁତ୍ରକୁ ନେଇକି ଯିବି, ଦୁଧିଆଳୀ ଗାଈ ଗୋଟେ ମାରିବି। ଆଉ ଆଶ୍ରମ ଖଣ୍ଡେ ମାରିବି ଏବଂ ସେଠି ପୁତ୍ର ବଢ଼ହେବା ଯାଏ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚଳିଯିବି। ବିପଦ କାଳରେ ମିତ୍ର ହିଁ ସାହା।

ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ହରାଇ ଦ୍ରୋଣ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶକୁ ଗଲେ; କୋଳରେ ପୁତ୍ର ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା। ସେ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ; ହାତରେ ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳୁ ଧରିଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କୁ ସିଂହଦ୍ୱାରରେ କେହି ଚିହ୍ନିପାରିଲେ ନାହିଁ। ସେଠି ଅନେକ ରଥ, ଗଜ, ଅଶ୍ୱ ଓ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଗହଳି। ଦ୍ରୋଣ ଦ୍ୱାରନାୟକକୁ କହିଲେ, "ଛାମୁଙ୍କୁ ଯାଇ ଜଣାଅ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ମିତ୍ର। ମୋ କୋଳରେ ମୋ ପୁତ୍ର, ଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଭିତରକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଭେଟିବି।"

ଏ କଥା ଶୁଣି ଦ୍ୱାରପାଳମାନେ ହସିଲେ, କହିଲେ, "ପଳା ପଳା, ବାଉଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଜ୍ଞାନୀ। ତୁ ଚରିତ୍ର ଭିକାରି, ଦେଶାନ୍ତରୀ। ତୁ ଭୟ ନ କରି ରାଜାଙ୍କୁ ମିତ୍ର ବୋଲି କହୁଛୁ, କି ଆସ୍କାଳନ?"

କିଛି ଲୋକ କହିଲେ, "ହତ ରାଜ୍ୟ କାଳରେ ଆମ ରାଜା ଦେଶାନ୍ତରୀ ହୋଇଥିଲେ; ସେ କାଳରେ ଯଦି ମିତ୍ର ହେଇଥିବେ, ରାଜାଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଦରକାର।" ସେମାନେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହି ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ।

ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା ସାରି ରାଜା ନିଶାଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ। ଏମିତି ସମୟରେ ଦ୍ୱାରନାୟକ ଯାଇ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ପ୍ରଣିପତ୍ୟ ଜଣାଇଲା, "ପାଞ୍ଚାଳ ଅଧିପତି, ଆପଣଙ୍କର କିଏ ଜଣେ ମିତ୍ର ଆସିଛନ୍ତି।"

"ମୋ ମିତ୍ର? ସେ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଅଶ୍ୱ, ଗଜ, ରଥ ଓ ପଦାତିକ ସୈନିକ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି?" ରାଜା ପଚାରିଲେ।

"ଦେବରାଜ," ଦ୍ୱାରପାଳ କହିଲେ, "ସେ ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ, କୋଳରେ ବାଲୁତ ପୁତ୍ରଟିଏ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି।"

ଗଣ୍ଡେଇ ନିଶାରେ ଭୋଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଏ କଥା ଶୁଣି ରାଜା ପ୍ରଚଣ୍ଡ କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କଲେ, "ଆହାଃ, ରାଜ୍ୟରେ ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ନାହାନ୍ତି ଯେ ଭିକ୍ଷୁକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୋତେ ମିତ୍ର ବୋଲି କହୁଛି। ଏତିକି କଥା ବୁଝି ନ ପାରି ମୋତେ ପୁଣି ଏ ବାର୍ତ୍ତା ଦେଉଛୁ? ତା' କେଶ ଟାଣିଓଟାରି ବାହାର କରିଦିଅ।"

ଏକଥା ଦୂତ ଯାଇ ଜଣାଇବାରୁ ଦ୍ୱାରପାଳମାନେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ବହୁତ ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ। ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ କରି କହିଲେ, "କୋଉଠିକାର ଦାନୁଆ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆସିକି କହୁଛୁ କ'ଣ ନା ତୁ ରାଜାଙ୍କର ମିତ୍ର! ତୋ ପାଇଁ ଆମକୁ ଗଞ୍ଜଣା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା।"

ଏମିତି ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ କରି କିଏ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ବିଧା ଗୋଇଠା ମାଇଲା ତ କିଏ ତୁଣ୍ଡରେ ବିଷ୍ଠା ମାଡ଼ି ଧୂଳି ପକେଇଲା, ବାଲୁତ ପୁତ୍ରଟି କାନ୍ଦି ବୋବାଳି ଛାଡ଼ିଥାଏ। ହୁରିୟା ଜୁରିୟା ମାନେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଯାଇ ନିର୍ଧୂମ୍ ମାରିକି ନଗରରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ। ବିକଳରେ ଦ୍ରୋଣ ପୁଅକୁ ଛାତିରେ ଧରିଥାନ୍ତି; ତାଙ୍କ ଉପରେ ଟେକା ବୃଷ୍ଟି ହେଉଥାଏ। ଏମିତି ଆଘାତ ପାଇ ସେ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଲେ।

କେଶୀ ନଦୀ କୂଳରେ ବସି ଦ୍ରୋଣ ବିଚାର କଲେ- ମୁଁ କାହିଁକି ସେ ଚଣ୍ଡାଳ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲି? ଆହେ ପ୍ରଜାପତି, ତୁମେ ଏମିତି କର୍ମ ଲେଖିଛ, ରାଜା ହେଲେ କ'ଣ ଏମିତି ଗର୍ବ ହୁଏ? ମୁଁ ଯେମିତି ତାକୁ ଅଶୀ ବର୍ଷ ସମ୍ଭାଳିଲି, ସେ ମୋ ଉପକାରକୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଭୁଲିଗଲା। ମୁଁ କି ଅପମାନ ପାଇଲି, ପରୋପକାର କରି ମୋର ଧର୍ମ ନାଶ ହେଲା।

ଦ୍ରୋଣ ମାନସିକ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରୟାଗ ଯାତ୍ରା କଲେ। ପ୍ରୟାଗରେ ଭରଦ୍ୱାଜଙ୍କ ପୁତ୍ର ଦ୍ରୋଣ ମହାବୀର ପର୍ଶୁରାମଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ। ପର୍ଶୁରାମ ତାଙ୍କ ସ୍ତୁତିରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଇ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ମନ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ଦେଲେ ଓ ପର୍ଶୁରାମ ବିଦ୍ୟାରେ ପାରଙ୍ଗମ ହେବାର ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ।

"ଯୋଦ୍ଧାକୁଳରେ ସମସ୍ତେ ତୁମକୁ ବନ୍ଦନା କରନ୍ତୁ," ପର୍ଶୁରାମ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କଲେ।

ଦ୍ରୋଣ ବିଚାର କଲେ- ଦ୍ରୁପଦ ମୋତେ ଅନେକ ଶାସ୍ତି ଦେଲା, ମୋର ଯେ କି ଦୁର୍ଗତି ହେଲା। ଶରୀରରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବ୍ୟଥା ପାଇଲି, ହୃଦୟରେ ଗଭୀର ଆଘାତ ପାଇଲି। ମୋ ସହିତ ବାଲୁତ ପୁତ୍ର ଥିଲେ ମୁଁ ଦ୍ରୁପଦ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରିଦିଟି। ହସ୍ତିନାରେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କୃପ ଅଛନ୍ତି। ତାଙ୍କ ଘରେ ନେଇ ମୁଁ ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ଛାଡ଼ିଦେବି। ପୁତ୍ରକୁ ସେଠି ରଖି ମୁଁ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶକୁ ଆସି ଦ୍ରୁପଦ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରି ତାକୁ ପରାସ୍ତ କରିବି, ତା'ପରେ ମୋତେ ସେ ଚିହ୍ନିବ।

ଦ୍ରୋଣ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେ, ହାତରେ ଧନୁତୀର ଓ କାଖରେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମାକୁ ଧରିଥିଲେ। ସେ ଯାଇ କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ। କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟ ଭଉଣୀ କୃପୀକୁ

ନ ଦେଖି ପଚାରିଲେ, "କୃପୀକୁ ସାଙ୍ଗରେ କାହିଁକି ଆଣିଲନି? ତୁମ କାଖରେ ଏଇ ପୁତ୍ରଟି କିଏ? ତୁମେ ତପୋଗୁଣ ଛାଡ଼ି ହାତରେ କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ଭଳି ଧନୁତୀର କାହିଁକି ଧରିଛ?" ସମସ୍ତଙ୍କେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ସମୀପରେ ବସାଇ ସେ ଭଲମନ୍ଦ ପଚାରିଲେ।

ସ୍ନାନ ସାରି ଦ୍ରୋଣ ଖାଇବା ବେଳେ କହିଲେ, "ମୁଁ ମହାବିପଦରେ ପଡ଼ିଲି, କୃପୀ ପୁତ୍ର ପ୍ରସବ କରି ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ।"

ଏ ବିସମ୍ବାଦ ପାଇ କୃପ ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ ହେଲେ। "ତୁମେମାନେ ଦୂରରେ ରହି ଏମିତି ଅବସ୍ଥା ଭୋଗିଲ। ଏଠି ଗୃହବାସ କରିଥିଲେ କୃପୀର ପ୍ରାଣ ନାଶ ହେଇ ନ ଥାନ୍ତା।" ସେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମାକୁ ନେଇ ନିଜ ପତ୍ନୀ ଲଘୁମଣିଙ୍କୁ ସମର୍ପିଲେ ଓ ନିଜ ପୁତ୍ର ଭଳି ତା'ର ଯତ୍ନ ନେବାକୁ କହିଲେ।

ଦ୍ରୋଣ ବଣରେ ପ୍ରତିଦିନ ଶସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ସାଧନା କଲେ। ତାଙ୍କ ଶରାଘାତରେ ହରିଣ, ବାଘୁଟିଆ, ଗଣ୍ଡା ଆଦି ମରି ପଡ଼ନ୍ତି, ଦ୍ରୋଣ ସେସବୁକୁ ଘରକୁ ଆଣି କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି। ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପର୍ଶୁରାମ ବିଦ୍ୟାରେ ଦକ୍ଷତା କଥା ଜାଣିବାକୁ ପାଇ ତାଙ୍କୁ ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ରଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ। ଦ୍ରୋଣ ଆଖଡ଼ାଟିଏ ନିର୍ମାଣ କରି ଯୁଜେଷ୍ଠି, ଭୀମ, କର୍ଣ୍ଣ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତଥା ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷା ଦାନ ଆରମ୍ଭ କଲେ।

ଅନନ୍ୟ ଏକଲବ୍ୟ

ଦିନେ ଦ୍ରୋଣ ନିଜ ପୁତ୍ର ଓ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, "ଏଥର ତୁମେମାନେ ମୃଗୟାରେ ଯାଇ ଆନନ୍ଦ କର। ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମାକୁ ପ୍ରସବ ଦେଇ ତା'ର ମାତା ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲେ, ତାଙ୍କର ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିବସ ଆସୁଛି। ବାବୁମାନେ, ଗଣ୍ଡା ଗୋଟିଏ ମାରିକି ଆଣ।"

ଗୁରୁଙ୍କ କଥାରେ ସମସ୍ତେ ବଣକୁ ବାହାରିଲେ; ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ଗଲେ; ଦକ୍ଷିଣରେ ବୀର କର୍ଣ୍ଣ, ସାଥିରେ ସୋଦରଙ୍କୁ ଧରି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଗଲେ। କୁମାରମାନେ ଅରଣ୍ୟର ଚାରିଆଡ଼େ ଖୋଦିଗଲେ, ଗଣ୍ଡା ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ କୌଣସି ଜାଗା ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ। ଦକ୍ଷିଣରେ କର୍ଣ୍ଣ ଖୋଜି ଖୋଜି ଗଣ୍ଡା ନ ପାଇ ମୃଗ ଶିକାର କରି ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରିଆସିଲେ। ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରୁ ଭୀମ ଓ ଅର୍ଜୁନ ଦୁଇଟି ଗଣ୍ଡା ଶିକାର କରି ଆଣିଲେ। ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଶହେ ଭାଇ ଅରଣ୍ୟ ପର୍ବତ ଚାରିଆଡ଼େ ଖୋଦିଗଲେ।

ମଣିନାଗ ପର୍ବତ; ତା' ନିକଟରେ ଗୋଟେ ସରୋବର। ଏହାର ଅନତିଦୂରରେ ଶବର ଏକଲବ୍ୟ ବାସ କରୁଥିଲେ। ତାଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା, ଶିରିୟା। ସେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ କହିଲା, "ତୁମେ ଟିକେ ଘରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଥାଅ, ମୁଁ ସ୍ନାନ ସାରି ଜଳ କଳସିଏ ନେଇଆସେ। ମୁଁ ଆସିବା ଯାଏ ଦ୍ୱାରକୁ ନଜର ଦେଇଥିବ।"

ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଏକଥା କହି ତରୁଣୀ ଶିରିୟା ଯାଇକି ସରୋବରରେ ପଶି କଳସୀରେ ପାଣି ପୂରାଇଲା। ସ୍ନାନ ସାରି ମଥାରେ ପାଣିଘଟ ବସାଇ ସିଂହ ଠାଣିରେ ସେ ଲେଉଟି ଆସୁଥିଲା। ଦୂରରୁ ତାକୁ ମୃତ୍ତ ଦୁଃଶାସନ ଦେଖିଲା। ସେ ଆସି ତା'ର ଦୁଇ ହାତକୁ ଜୋର୍‌ରେ ଧରିଲା। ଶିରିୟା ଏମିତି ସୁନ୍ଦର ରାଜକୁମାରକୁ ଦେଖି ମନେ ମନେ ଶଙ୍କିତ ହେଇ ଭାବିଲା- ଏ କିଏ? ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆହୁରି କୁମାରମାନେ ଆସି ତାକୁ ଚେଡ଼ିଗଲେ।

ସେ "ରୋ ନାଥ ରଖ" କହି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଡାକ ଦେଲା, "ସ୍ୱାମୀ, ପାପିଷ୍ଠ ଦୁଷ୍ଟଲୋକେ ମୋତେ ବଳାତ୍କାର କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି। ମୋତେ ବଞ୍ଚାଅ।"

ଭାର୍ଯ୍ୟାର ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ରୋଦନବାଣୀ ଏକଲବ୍ୟଙ୍କୁ ଶୁଣିଲା। ସେ ଆଖଡ଼ାରେ ଥିଲେ; ହାତରେ ଧନୁଶର ଧରି ଧାଇଁଯାଇ ସରୋବର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ମହାବିକଟାଳ ଭୈରବ ରୂପ ନେଇ ସେ କହିଲେ, "କିଏ ଏମିତି ଦୁଃସାହସ କଲା?"

"ତୁ ଆଜି ମରିବୁ, ଶବର," ଦୁଃଶାସନ କହିଲା, "ବନଚର ଲୋକ ହେଇକି ତୋର ଏମିତି ଅପରୂପା ସୁନ୍ଦରୀ ଘରଣୀ, ସେ ତ କୌଣସି ଅଭିଷିକ୍ତ ରାଜାଙ୍କର ପାଟରାଣୀ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ। ଆମେ ସୋମବଂଶୀ, ପୃଥ୍ୱୀର ଅଧିପତି, ଯା' ପାଇଁ ତୋର ପ୍ରାଣ ନେବୁ।"

ଏମିତି ଦୁର୍ଜନର ବଚନ ଶୁଣି ଏକଲବ୍ୟ ଧନୁରେ ତାର ଆକ୍ରୋଶ କଲେ ଓ ଗୁରୁଙ୍କ ନାମ ଧରି ଭୂମିକି ଗୋଟେ ଶର ବିନ୍ଧିଲେ। ମଥାରେ ଗୁରୁଙ୍କୁ ସୁମରି ମାଟି ଲଗାଇଲେ। ସେ ଜଣେ, ବିପକ୍ଷରେ ଶହେ କୁରୁବୀର; ଜଣ ଜଣଙ୍କୁ ସେ ଶହ ଶହ ଶର ମାରିଲେ। ଅବିକ୍ଷଣରେ ମହାମନ୍ତ୍ର କରି ଯେଉଁ ବାଣ ବିନ୍ଧିଲେ, ଶହ ଶହ ଶର ଯାଇ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ ପଶିଲା। କୁରୁବୀରମାନଙ୍କ ତ୍ରିପଞ୍ଚ ଗଳିତ ଶରୀରରେ ଅସ୍ତ୍ର ଭେଦି ସେଠି ରକ୍ତର ନଦୀଟିଏ ବହିଗଲା।

ଭାର୍ଯ୍ୟାଙ୍କୁ ନେଇ ବୀର ଏକଲବ୍ୟ ନିଜ ପଲ୍ଲୀରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ।

ଦ୍ରୋଣ ବାଟ ଚାହିଁ ବସିଛନ୍ତି- ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କାହିଁକି ଫେରିଲା ନାହିଁ। ଏମିତି ପଥ ଚାହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରି କରି ଏଗାର ଦିନ ହେଲା। ସେ ସାଙ୍ଗରେ କର୍ଣ୍ଣ, ଅର୍ଜୁନ, ଭୀମ ଆଦିଙ୍କୁ ନେଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ ବାହାରିଲେ। ସେମାନେ ସରୋବର କୂଳରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲେ କୁରୁବୀର ସମସ୍ତେ ସେଠି ପଡ଼ିଛନ୍ତି। ଯେମିତି ମହାବାତ୍ୟା କାଳରେ ବୃକ୍ଷସବୁ ତଳେ ଲୋଟିପଡ଼ନ୍ତି, କୁରୁବୀରମାନେ ସେମିତି ଦିଶୁଥିଲେ। ହୃଦୟରେ ନାରାଚ ପଡ଼ିକି ପିଠି ବାଟେ ଫୁଟି ବାହାରିଥିବାରୁ ମହାପ୍ରତାପୀ ବୀରମାନେ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ।

ଭୀମସେନ ଧାଇଁଯାଇ ଦେଖି କହିଲା, "ସମସ୍ତେ ଶରାଘାତରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି।"

ଭରଦ୍ୱାଜଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଦ୍ରୋଣ ଏହା ଦେଖି ମନେ ମନେ ଭାବି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କହିଲେ, "ଏ ବିଦ୍ୟା ତ ଆମର। ଏ ଅରଣ୍ୟରେ ଆଉ କିଏ ଜଣେ ଅର୍ଜୁନ ଅଛି କି? ଆଉ କିଏ ପର୍ଶୁରାମ ବିଦ୍ୟାରେ ଏମିତି ଦକ୍ଷ? ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ତ ଏ ବିଦ୍ୟା ଅଗୋଚର।"

ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ମାନି ସବ୍ୟସାଚୀ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ଶବର ପଲ୍ଲୀଟିଏ ଅଛି। ଏକଲବ୍ୟ ଆଖଡ଼ାରେ ବାଣ ବିନ୍ଧୁଥିଲେ, ଅର୍ଜୁନକୁ ଦେଖି ବାହାରକୁ ଆସିଲେ। ସେ ଗଦ୍‌ଗଦ୍ ହେଇ ପଚାରିଲେ, "କିଏ ତୁମେ, ଏଠିକି କାହିଁକି ଆସିଛ? ମୁଁ ବନଚର, ମୋତେ ଭେଟିବାକୁ କାହିଁକି ଆସିଛ? ଆୟୁଷ ଆଉ ଆଉ ମରଣକୁ କାହିଁକି ଭରସା କରୁଛ, ମାରିକି ତୋତେ ବଳି ଦେବି କି?"

"ଶୁଣ କିରାତ," ଅର୍ଜୁନ କହିଲେ, "ଯେ ମୋର ଭାଇମାନଙ୍କୁ କିଏ ଶରାଘାତ କଲା?"

ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଏକଲବ୍ୟ କ୍ରୋଧରେ ଧନୁରେ ଶର ପୂରେଇଲେ। କିରାତ ଶର ଆକ୍ରୋଶିବା ଦେଖି ଅର୍ଜୁନ ଗୋଟିଏ ଦିବ୍ୟଶର ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମାରିଲେ। ଶରରେ ଶର ବାଜି ତାଳରେ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ; ଶହ ଶହ ଶର ଭାଙ୍ଗି ଚୂରମାର୍ ହୋଇଗଲେ। ଶହେ ନାରାଚ ଚାପି ମହାବୀର ଏକଲବ୍ୟ ଅର୍ଜୁନ ଆଡ଼କୁ ଛାଡ଼ିଲେ। ଅର୍ଜୁନ ଶହେ ନାରାଚ ଛାଡ଼ି ସବୁ ଶରକୁ ଛେଦି ପକାଇଲେ। ଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ଶହ ଶହ ଶର ମାଡ଼ରେ ମେଦିନୀ କମ୍ପିଲା। ସେମାନଙ୍କ କପୁଣି ଟଙ୍କାର ତିନି ଭୁବନରେ ଖେଳିଗଲା। ଦ୍ରୋଣ ଶର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରି କର୍ଣ୍ଣ ଭୀମଙ୍କୁ ନେଇ ଶବ୍ଦ ଆସୁଥିବା ଦିଗରେ ଧାଇଁଲେ। ସେ ଦେଖିଲେ ଅର୍ଜୁନ ଓ ଜଣେ କିରାତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ; କିରାତ ଅର୍ଜୁନକୁ ଲକ୍ଷେ ଶର ମାରିଛନ୍ତି। ଦ୍ରୋଣ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉପଲବ୍ଧି କଲେ ଯେ ଦୁଇ ବୀର କେହି କାହାକୁ କମ୍ ନୁହଁନ୍ତି।

"ରହ, ରହ ବାବୁ," ଦ୍ରୋଣ ଡାକ ଦେଲେ, "କୋଉଠୁ ଏ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲୁ? ତୁ କାହାର ଶିଷ୍ୟ, କିଏ ତୋର ଗୁରୁ? କାହା ପାଖରେ ବିଦ୍ୟା ସାଧନା କରି ତୁ ଏମିତି ପାରଙ୍ଗମ ହେଇଛୁ?"

"ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ," ଏକଲବ୍ୟ କହିଲେ, "ମୋର ବିଦ୍ୟା ଗୁରୁ ହେଲେ ଦ୍ରୋଣ।"

ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ କିରାତ କଥା ଶୁଣି ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହେଲେ- "ମୁଁ ତ ଦ୍ରୋଣ, ଆଉ ଜଣେ ଦ୍ରୋଣ କିଏ ଅଛନ୍ତି ମୋତେ ଦେଖେଇଲ? ତୁମେ କାହାର ସେବା କର?"

ଏକଲବ୍ୟ ନିଜ ଆଖଡ଼ାଶାଳକୁ ଗୁରୁଙ୍କୁ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେଇଗଲେ, ମାଟିର ଦ୍ରୋଣ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖାଇ କହିଲେ, "ଇଏ ହେଉଛନ୍ତି ମୋର ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ, ତାଙ୍କର ସେବା କରି ମୁଁ ସବୁବିଦ୍ୟା ସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛି।"

"ତୁ ନ ଦେଖି ନ ଶୁଣି କେମିତି ଏମିତି ଶିକ୍ଷା ପାଇଲୁ, ଆମର ମନ୍ତ୍ର ବଳରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାରିଲୁ?" ଦ୍ରୋଣ ପଚାରିଲେ।

"ମୁଁ ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣଙ୍କଠାରୁ ଅସ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବାରୁଣାବତ୍ତ ଯାଇଥିଲି। ଯୁଜେଷ୍ଟି ବୋଲି ଜଣେ ମୋତେ ସନ୍ଧାନ କଲେ, କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମୋତେ ସେଠୁ ବାହାର କରିଦେଲା। ଅପମାନ ପାଇ ମୁଁ ବାରୁଣାବତ୍ତରୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଲି। ଏହି ପଲ୍ଲୀରେ ଆଖଡ଼ା ନିର୍ମାଣ କଲି। ମୁଁ ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନକୁ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ ଯେମିତି ପାଦଗତି କରନ୍ତି, ମୁଁ ଏଠି ଆଉ ସେମିତି ସବୁ ସାଧନା କରେ।"

ଏ କଥା ଶୁଣି ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ ବହୁତ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ, ଏକଲବ୍ୟଙ୍କୁ ଆଣି ନିଜ ପାଖରେ ବସାଇ କହିଲେ, "ମୁଁ ସେହି ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ, ସେମାନେ ହେଲେ ଭୀମ, ଅର୍ଜୁନ, କର୍ଣ୍ଣ। ଯାହାଙ୍କୁ ଶରାଘାତ କରି ମାରିକି ପକେଇଲୁ, ସେମାନେ ହେଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ତା'ର ଶହେ ଭାଇ।"

ଏକଲବ୍ୟ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ପ୍ରଣମ୍ୟ ହେଇ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇଲେ।

"ବାବୁ, ତୁ ଆମର ବିଦ୍ୟାପୁତ୍ର," ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ, "ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ମାରିଲୁ, ସେମାନେ ବି ମୋର ଶିଷ୍ୟ। ମୁଁ ଏବେ ତୋର ବିଦ୍ୟା ପରୀକ୍ଷା କରୁଛି; ଏବେ ଜହ ସେମାନେ ପୁଣି କେମିତି ଉଠିକି ବସିବେ?"

ଦ୍ରୋଣ ଏକଲବ୍ୟକୁ ନେଇ ଯୁଦ୍ଧଭୂଇଁକୁ ଗଲେ।

"ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜିଆଁଇବି," ଏକଲବ୍ୟ କହିଲେ ଓ ଧନୁରେ ଜୀବନ୍ୟାସ ଶର ଭିଡ଼ି ବୃଷ୍ଟି କଲେ।

ସମ୍ବୋଧନ ଅବସ୍ଥାରୁ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ରମାନେ ଉଠି ବସିଲେ। ସେମାନେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ଶବରର ଶରାଘାତରେ ଚେତନା ହରାଇଥିବା କଥା କହିଲେ।

"ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ଗୁରୁଙ୍କ ସେବା କରି ଆମେ ବିଦ୍ୟା ସାଧନା କଲୁ, ଅଥଚ ସାମାନ୍ୟ କିରାତର ଶରାଘାତରେ କ୍ଷୟ ହେଲୁ! ଆମକୁ ପରଶୁରାମଙ୍କ ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇବାରେ କିଛି ଅଭାବ ରହିଗଲା କି? ଆମର ଏମିତି ଅବସ୍ଥା କାହିଁକି ହେଲା? ଧିକ୍ ଆମ ଜୀବନ, ଆମେ କି ଛତ୍ରୀବୃତ୍ତି କରିବୁ, କେମିତି ନିର୍ଲଜ୍ଜ ହେଇ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁ ଚାହିଁବୁ?"

"ତୁମେ ସେମିତି ଯାଦୁସ୍ୟାକୁ କଥା ଭାବନା," ଦ୍ରୋଣ ବୁଝେଇ କହିଲେ, "ଏହି କିରାତ ମୋର ବିଦ୍ୟାପୁତ୍ର। ଏକା ବିଦ୍ୟାରେ ତୁମେମାନେ ପରାସ୍ତ ହେଲ; ଘରେ ଘରେ ଯେମିତି ଭାଇ ଭାଇ ଝଗଡ଼ା ଲାଗନ୍ତି। ଏକଥା ଭାବି ମନଉଣା କରନା। ସେ ଗଣ୍ଡା ନେଇକି

ବିଦ୍ୟା ଆହରଣ ପାଇଁ ଆମ ଆଖଡ଼ାକୁ ଯାଉଥିଲା, ତୁମେ ତାକୁ ଅପମାନ ଦେଇ ବାହାର କରିଦେଲ।"

ଦ୍ରୋଣଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶାନ୍ତ ହେଲେ।

"ଜାରାରେ, ତୁ ନିର୍ଭୟରେ ବଣରେ ଥା," ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ, "ଆମେ ହସ୍ତିନା ଭୁବନକୁ ଯାଉଛୁ, ବାରୁଣାବତ୍ତର ଆଖଡ଼ା ଭାଙ୍ଗିଦେଇଛୁ। ଆମର ସବୁ ବିଦ୍ୟା ତୋତେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ, ତୋତେ ହରାଇବା ଭଳି ବୀର କେହି ନ ହେଉ।" ଦ୍ରୋଣ ରାଜକୁମାରଙ୍କୁ ନେଇ ଫେରିବାକୁ ବାହାରିଲେ।

"ଆପଣ ମୋତେ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ମାଗନ୍ତୁ, ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି ଦେବି।" ଏକଲବ୍ୟ ଗୁରୁଙ୍କ ଚରଣରେ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି କହିଲେ।

"ତା'ହେଲେ ସତ୍ୟ କର, ମୁଁ ଯାହା ମାଗିବି ଦେବୁ," ଦ୍ରୋଣ ପରମ ସାନନ୍ଦ ଚିତ୍ତରେ କହିଲେ, "ସତ୍ୟ କଲେ ମୁଁ ଦକ୍ଷିଣା ମାଗିବି, ଯୁଗେ ଯୁଗେ କଥା ରହିବ।"

"ସ୍ୱାମୀ, ମୁଁ ସତ୍ୟ କଲି, ମୋର ଶିରକମଳ ମାଗିଲେ ବି ମୁଁ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ।"

"ବାବୁ, ତୁ ଯେତେବେଳେ ସତ୍ୟ କଲୁ, ତା'ହେଲେ ମୋତେ ତୋର ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତର ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳି କାଟିକି ଦେ।" ଦ୍ରୋଣ ଏହା କହୁ କହୁ ଏକଲବ୍ୟଙ୍କର ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳିଟିକୁ ଟାଣି ଧରିଲେ- "ନାରାଚ ବିନ୍ଧିବାକୁ ହାତରେ କମ୍ପୁଣି ନ ଥିବ, ତାରି ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ତୁ ଶର ବିନ୍ଧିବୁ। ଏତିକି ଦେଲେ ମୋର ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ହେବ।"

"ଗୁରୁ ହେ, ମୋତେ ଭୟ କଲେ କି?" ଏକଲବ୍ୟ ପଚାରିଲେ, "ମୋତେ କଳଙ୍କିତ କରି ଏମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ। ସେମାନେ ମୋତେ ବାରୁଣାବତ୍ତରେ ଅପମାନ ଦେଇଥିବାରୁ ମୋ ହୃଦୟକୁ ବାଧିଥିଲା। ମୁଁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ବଂଶ ନାଶ କରି ସମସ୍ତ କୁରୁବଳ ଧ୍ୱଂସ କରିଥାନ୍ତି। ଆପଣ ପରମ ମହାତ୍ମା; ଏ କଥା ସନ୍ଦେହ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କଲେ।"

ଏତିକି କହି ସେ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ନିଜ ବୃଦ୍ଧ ଆଙ୍ଗୁଳି କାଟିଦେଲେ। ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ ଏକଲବ୍ୟଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରି ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ଛାଡ଼ିଲେ ଓ ରାଜକୁମାରଙ୍କୁ ଧରି ବାରୁଣାବତ୍ତ ଫେରିଗଲେ। ମହାତ୍ମା ଦ୍ରୋଣ ହସ୍ତିନା ନଗରରେ ବିଜେ କଲେ ଓ ନାନା କର୍ମ ବିଧାନରେ ଚାରିବର୍ଷ ବିତିଗଲା।

ବନ୍ଦୀ ଦ୍ରୁପଦ

ମାଘ ଶୁକ୍ଳ ତ୍ରୟୋଦଶୀ; ରବିବାର ହସ୍ତା ନକ୍ଷତ୍ର ଦିନ ତୈତୁଲ୍ୟ ନାମକ କରଣ ଗଣ୍ଡ ଯୋଗ ମେଷ ସଂକ୍ରାନ୍ତିକି ପଚିଶ ଦିନ ଭୋଗ ଥାଏ। ଆଖଡ଼ାଶାଳରେ ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ ବସିଛନ୍ତି। ଭ୍ରାତାମାନଙ୍କୁ ଘେନି ସେଠି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପହଞ୍ଚିଲେ।

ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ, "ବାବୁରେ, ଆମେ ତୀର୍ଥବାସୀ ଅଟୁ। ତୁମକୁ ବିଦ୍ୟା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଏଠି ଆସି ରହିଲୁ। ଗଣ୍ଡି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଧର୍ମ ଆଚରଣ କରି ପଦବ୍ରତ କରନ୍ତି। ତୁମେ ପରମ କଲ୍ୟାଣୀୟ ହୋଇ ରୁହ, ଆମେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାରେ ଯିବୁ, ନିଜ ଧର୍ମର ମାର୍ଗ ଆପଣେଇବୁ। ଭୀମ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିବାଦ କରିବ ନାହିଁ। ତୁମେମାନେ ଭାଇ ଭାଇ, ତେଣୁ ଅଭିନ୍ନ। ଯୁଦିଷ୍ଠିଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ ଭକ୍ତି କରୁଥିବ।"

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦୁଇ ହାତ ଯୋଡ଼ି କହିଲେ, "ଆମକୁ ଅନେକ କାଳ ଆପଣ ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ। ଏବେ ଆମର ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ଦେବାର ଦେଳ। ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ଇଚ୍ଛା ମାଗନ୍ତୁ। ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ନ ଦେଇ ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ସେ ବିଦ୍ୟାରେ ସିଦ୍ଧି ଆସେ ନାହିଁ।"

"ବାବୁ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର," ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ, "ତୁମେ ଯାହା କହିଲ ତାହା ସତ୍ୟ। ମୁଁ ହାତ ପାତି ପର୍ଶୁରାମଙ୍କଠାରୁ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି; ତେଣୁ ଅନ୍ୟକୁ କାହିଁକି କିଛି ମାଗିବି? ଧନ, ଭୂମି ଆଦିରେ ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ମୋତେ ଯଦି ଦାନ ଦେବାକୁ ମନ କରୁଛ, ଆଗେ ବୃଦ୍ଧମାନଙ୍କରେ ସତ୍ୟ କର।"

"ଆପଣ ଯାହା ମାଗିବେ, ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ତାହା ଦେବୁ, ଏହା ତ୍ରିବାର ସତ୍ୟ," ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କହିଲେ।

"ବାବୁ, ତା'ହେଲେ ତୁମେ ରାଜା ଦ୍ରୁପଦକୁ ବନ୍ଦୀ କରି ମୋ ପାଖକୁ ଆଣ। ଏତିକି ଦେଲେ ମୁଁ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ପାଇଲି ବୋଲି ଭାବିବି।"

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପ୍ରଚଣ୍ଡ କୋପରେ ପାଞ୍ଚାଳ ରାଜ୍ୟକୁ ଯିବାକୁ ସଜ ହେଲେ। ରଥ, ଗଜ, ଅଶ୍ୱ, ପଦାତିକ ସୈନ୍ୟମାନେ ଢୋଲ, ଭେରୀ ଆଦି ବଜାଇ ବାହାରିଲେ। ଏପ୍ରକାର ବିଶାଳ ଚଣ୍ଡ ସଜ ଦେଖି ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ ହସିଲେ।

"ଏ କଥା ତୋର ମନକୁ ପାଉନି କି?" ଦ୍ରୋଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ।

"ଗୁରୁଦେବ," ଅର୍ଜୁନ କହିଲେ, "ମୁଁ ଏଥିପାଇଁ ହସିଲି, ଏତେ ଚଣ୍ଡ ସଜ ଛାଡ଼ି ଦ୍ରୁପଦ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି। ଆମ ଭିତରୁ କେହି ଜଣେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଧରି ଆସିପାରିବ, କିଞ୍ଚିତ୍ କଥାକୁ ଏତେ ବଡ଼ ସୈନ୍ୟ ସଜ କ'ଣ ପ୍ରୟୋଜନ?"

"ତୁ ତ ଜଳ୍ପରୁ ନଷ୍ଟ," ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କହିଲେ, "ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୁରୁ ବୋଲି ସେ ତୋତେ ସହିଲେ, ଆଉ କିଏ ହେଉଥିଲେ ନିଜ ଗୁଣରୁ ନାଶ ଯାଇଥାନ୍ତୁ। ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ଏତେ ଦର୍ପରେ କଥା କହୁଛୁ? ତୋର ଅଳ୍ପ ଜ୍ଞାନ, ବହୁତ ଦର୍ପ। ସେ ଦ୍ରୁପଦ- ମହାବିବେକବାନ୍, ବଳବନ୍ତ, ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶର ଅଧିପତି। ତାଙ୍କର ପଦ୍ମ ରଥ, ନବସାଗର ହାତୀ, ଚାରି ପରାୟୁଧ ଅଶ୍ୱ, ନବ କ୍ଷଉଣୀ ପଦାତିକ। ରାଜା ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ପାଖରେ ଚାରି ସହସ୍ର ପରିଦଣ୍ଡ ଖଟନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ତୁ ଏକା ଯାଇକି ଧରି ଆଣିବୁ?"

"ମୁଁ ଅକାରଣରେ ଏମିତି କହୁନି," ଅର୍ଜୁନ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ଗୁରୁଙ୍କର ବଚନ ଏହାର ପ୍ରମାଣ। ତୁମେ ଗୁରୁଙ୍କ କଥା ଶୁଣ; ସେ ଯଦି ମୋତେ କହିବେ, ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି ଏକା ଯାଇ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିପାରିବି।"

"ବାବୁ," ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କହିଲେ, "ଯାଆ ତ ଦେଖି, ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ କେମିତି ନେଇକି ଆସିବୁ, ଦେଖା ତ?"

ଦ୍ରୋଣ ଅଜଙ୍ଗମ ଧନୁ ଓ ଅକ୍ଷୟ ତୂଣୀରକୁ ନେଇ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ହାତରେ ଦେଲେ। ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଅର୍ଜୁନ ଶତସହସ୍ର ଚଣ୍ଡ ପ୍ରଳମ୍ବ ପକାଇ ବାହାରିଲେ।

"ବାବୁ, ତୁ ଜଗତଜିତା ହୋ," ଦ୍ରୋଣ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଲେ, "ସ୍ୱର୍ଗ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟ, ପାତାଳରେ ତୋତେ ହରାଇବା ଭଳି କେହି ନ ହୁଅନ୍ତୁ।"

ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଦୁର୍ଜୟ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲେ। ସେ ଜଗତଜିତା, ସୁନ୍ଦର ଓ ଗରିମାମୟ ପୁରୁଷ। ବୀର ଅର୍ଜୁନ ବଣ, ନଗର ପାର ହେଇ ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଓ ଆନନ୍ଦଚିତ୍ତରେ କୃଷ୍ଣବେଣୀ କୂଳରେ ଚାଲିଲେ। ପାଞ୍ଚାଳ ରାଜ୍ୟ ନିକଟରେ ମଳୟ ନାମକ ପର୍ବତ, ତା'ର ଶିଖରରେ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ ବିଜେ କଲେ। ତାଙ୍କ ମଥାରେ ରତ୍ନମଣି ମୁକୁଟ ଓ କାନରେ କୁଣ୍ଡଳ ଶୋଭା ପାଉଥିଲା। ତାଙ୍କ ଆକର୍ଷଣୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଲୋକେ ସେ କୋଉଠିକାର ରାଜକୁମାର ବୋଲି ପଚାରିଲେ।

"ତୁମ ରାଜାଙ୍କୁ ଯାଇକି କୁହ," ଅର୍ଜୁନ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ଆସିଛି। ତୁମେ ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ତୁମ ରାଜାଙ୍କୁ ଏ ବାର୍ତ୍ତା ଦିଅ। ସେ ଆସି ମୋ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତୁ।"

ଶ୍ରୀବନ୍ତ ଲୋକଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୁଏନି, ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରସନ୍ନତାରେ ପେଟ ପୂରିଯାଏ। ରାଜା ଦ୍ରୁପଦ ଦେବାର୍ଚ୍ଚନା ସାରି ଆରାମ କରୁଥିଲେ, ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟମାନେ ପାଖରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିଲେ। ଦେଶାଉର ହାତଯୋଡ଼ି ବାର୍ତ୍ତା ଜଣାଇଲା, "ଶୁଣନ୍ତୁ ପ୍ରଭୁ, ସେ ଗୋଟେ ହାତରେ ଧନୁ ଓ ଅନ୍ୟ ହାତରେ ଅସ୍ତ୍ର ଧରିଛନ୍ତି, ମନେ ହେଉଛି ଯେମିତି ବିଦ୍ୟାଧର ଆକାଶରୁ ଅବତାରଣା କରିଛନ୍ତି। ସେ କହିଲେ- ଯାଇ ତୁମ ରାଜାଙ୍କୁ କୁହ, ସେ ଆସି ମୋ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତୁ।"

ଦ୍ରୁପଦ ନିଜ ପାତ୍ରକୁ କହିଲେ, "ତୁମେ ଯାଇ ବୁଝିକି ଆସ କିଏ ଆସିଛି?"

ରାଜାଙ୍କ ବଚନରେ ସେ ପାତ୍ର ଜଣକ ସାଙ୍ଗରେ ଅନେକ ଯୋଦ୍ଧା ଘେନି ଗଲେ। 'ଧର ଧର, ମାର ମାର' ବୋବାଲି ଶୁଭୁଥାଏ। ପର୍ବତରେ ଥାଇ କୁନ୍ତୀପୁତ୍ର ଅର୍ଜୁନ ଏହା ଦେଖିଲେ ଓ ଶର ବିନ୍ଧିଲେ। ଦଶ ସହସ୍ର ମତ୍ତ ହାତୀ ଧାଡ଼ିକରି ଆସୁଥିଲେ, ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସହସ୍ର ଶର ଆସି ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ବାଜି ମଲଘର ବାଟେ ବାହାରିଗଲା; ହାତୀ ଉପରୁ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଟଳି ପଡ଼ିଲେ।

ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଏ ଖବର ପହଞ୍ଚିଲା; ଦଣ୍ଡ ନେଇ ଦ୍ରୁପଦ ନିଜେ ଏଥର ଆସିଲେ। ପଦ୍ମ ରଥ ଓ ବତିଶ ପଦ୍ମ ହାତୀ, ସାତ କ୍ଷଉଣୀ ପଦାତିକ ତାଙ୍କ ସହ ଯୋଗ ଦେଲେ। ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ସିଂହରଡ଼ି କରି ଧାଇଁଲେ, ସୈନ୍ୟଥାଟ ସାତ ଯୋଜନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥାଏ।

ଅର୍ଜୁନ ପର୍ବତ ଉପରେ ଥାଇ ବିଚାର କଲେ- ରାଜା ଦ୍ରୁପଦ, ଧନ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ଜୀବନ, ଆପଣ ସମ୍ପଦଶାଳୀ। ଗୁରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରାଣରେ ମାରିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଇନାହାନ୍ତି, ତେଣୁ ମୁଁ ବିନା ଅପରାଧରେ ଆପଣଙ୍କୁ ମାରିପାରିବି ନାହିଁ। ଆପଣ ଅତୀତରେ ଗୁରୁଙ୍କ ମିତ୍ର ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ମିତ୍ରଙ୍କୁ ମୁଁ କେମିତି ମାରିବି? ଗୁରୁ ମୋତେ ସଦ୍‌ଭାବରେ ଯାହା କହିଛନ୍ତି, ମୁଁ ତାହା ହିଁ କରିବି।

ଅର୍ଜୁନ ତୂଣୀରରୁ ମନଭେଦୀ ଶର କାଢ଼ିଲେ ଓ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ସୈନ୍ୟଥାଟ ଉପରକୁ ମୋହନା ନାରାଚ ପକେଇଲେ। ରଥ ଉପରେ ସହସ୍ର ନାରାଚ, ପଞ୍ଚଶତ ନାରାଚ ଗଜ ଉପରେ, ଅଢ଼େଇ ଶହ ଅଶ୍ୱଙ୍କ ଉପରେ ଓ ଏକ ଶତ ପଦାତିକ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା। ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ଶରଘାତରେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଅଚେତ ହେଇ ପଡ଼ିବାରୁ ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ ଯାଇ ରାଜା ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ଧରିଲେ।

"ତୁମେ କିଏ, ବାବୁ? ତ୍ରିଭୁବନରେ ତୁମ ଭଳି ବୀର ପୁରୁଷ ଦେଖିନାହିଁ।" ଦ୍ରୁପଦ ପଚାରିଲେ।

"ମୁଁ କୁନ୍ତୀଙ୍କର ପୁତ୍ର, ଅର୍ଜୁନ। ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ଠାରୁ ଅପ୍ରମିତ ଅସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲି। ବିଦ୍ୟା ଶେଷରେ ଗୁରୁ ଆମକୁ ଦକ୍ଷିଣା ମାଗିଲେ ଓ କହିଲେ ଦ୍ରୁପଦକୁ ଆଣି ଦିଅ। ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ମୁଁ ଏଠିକି ଆସିଲି, ଆପଣଙ୍କ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ନିପାତ କଲି। ମହାରାଜ, ଆପଣ ମନରେ କିଛି ଭ୍ରାନ୍ତି ରଖନ୍ତୁ ନାହିଁ। ମୁଁ ଦ୍ରୋଣଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ, ଆପଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ନେବାକୁ ଆସିଛି।"

"ହେ ଅର୍ଜୁନ," ଦ୍ରୁପଦ ଅନୁନୟ ହେଇ କହିଲେ, "ମୁଁ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ସହ ଦ୍ରୋହ କରିଛି, ତୁମେ ମୋତେ ଶରଣ ଦିଅ।"

"ଗୁରୁଙ୍କ ବଚନରେ ମୁଁ ବ୍ରତୀ," ଅର୍ଜୁନ କହିଲେ, "ମୁଁ ଦଉଡ଼ିରେ ଆପଣଙ୍କ ହାତ ବାନ୍ଧିବି, ଏଥିପାଇଁ ମୋ ଉପରେ କ୍ରୋଧିତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ। ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଏ ଶାସ୍ତି ଦେଖି ଦ୍ରୋଣ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୟାଶୀଳ ହେବେ; ସେ ବିରକୋପୀ ନୁହନ୍ତି, ସେ ଜଣେ ମହାଶାନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ। ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କଥାରେ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ କେମିତି ଅମାନ୍ୟ କରିବି?"

ଆଗେ ଆଗେ ଦ୍ରୁପଦ ଓ ତାଙ୍କ ପଛ ପଛେ ବୀର ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ ଚାଲିଥାନ୍ତି। ନଅ ଦିନରେ ସେମାନେ ତିନିଶହ ଯୋଜନ ଅତିକ୍ରମ କଲେ। ବାରୁଣାବତ୍ତ ଆଖଡ଼ା ନିକଟରେ ଅର୍ଜୁନ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ହାତକୁ ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧିଦେଲେ। ତାଙ୍କର ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ଧୂଳିଧୂସରିତ ହେଉଥାଏ, ତାଙ୍କୁ ବିବଶ ବିରୂପ କରି ଗୁରୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖକୁ ନେଇଗଲେ। ନିଜ ବାମ ହାତରେ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ କେଶ ଧରି ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରି ଆଖଡ଼ା ଘରେ ପଶିଲେ। ସେତେବେଳେ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଗୁରୁ ଶୋଇଥିଲେ, ଗୁରୁଙ୍କ ନିଦ୍ରା କେମିତି ଭାଙ୍ଗିବେ ଚିନ୍ତା କରି ସେ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ପଲଙ୍କ ଗୋଡ଼ରେ କଷିକି ବାନ୍ଧିଦେଲେ।

ଅର୍ଜୁନ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ କହିଲେ, "ମୁଁ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଉଛି। ଆପଣ ଏଠି ପଡ଼ିକି ରୋଦନ କରୁଥାନ୍ତୁ। ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ ମହାବିଜ୍ଞ ବ୍ରାହ୍ମଣ; ଆପଣଙ୍କୁ ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ଦୟା କରନ୍ତୁ। କପଟ କରି ଏଠୁ ପଳାୟନ କରିବେ ନାହିଁ, ମୁଁ ଏମିତି ନାରାଚ ବିନ୍ଧିବି ଯେ ଆପଣ ଯେତେ ଦୂରରେ ଥିଲେ ବି ଆପଣଙ୍କର ଶିରଚ୍ଛେଦ ହେବ। ମୁଁ ଯାଇକି ଭୀମ୍ମ, ବିଦୁର ଓ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିଙ୍କୁ ଡାକିଆଣେ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଅନୁନୟ ବିନୟ କରି ଆପଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ କହିବୁ।"

ଅର୍ଜୁନ ସେଠୁ ବାହାରିଗଲା ବେଳକୁ ମନେ ମନେ ବିଚାର କଲେ- ମୁଁ କେମିତି ଗୋଟେ ଗୁରୁତର କଥା ପାସୋରି ଯାଉଛି? ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ଅଚେତ ହେଇ ପଡ଼ିଥିବେ, ସେମାନେ କ'ଣ ଆସିକି ଆଉ ମୋ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ? ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଟନ୍ତି, ତାଙ୍କର କାହା ପ୍ରତି ବୈରୀଭାବ ନାହିଁ। କିଞ୍ଚିତ୍ ଦୋଷ ପାଇଁ ସେ ଦ୍ରୁପଦକୁ ବନ୍ଦୀ କରି ଆଣିବାକୁ କହିଥିଲେ। ଏମିତି ଭାବି ସେ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କର ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜିଆଁଇବା ପାଇଁ ଜୀବନ୍ୟାସ ଶର ମାରିଲେ। ଆଜ୍ଞାପ୍ରାୟ ଶର ଯାଇକି ତିନିଶତ ଯୋଜନ ଦୂରରେ ପଡ଼ିଥିବା ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାଦିତ କଲା। ତା'ପରେ ନାରାଚଟି ବାହୁଡ଼ି ଆସି ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ତ୍ରୋଣରେ ପଶିଲା। ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ସୁରଗଣ ସାଧୁ ସାଧୁ କହିଲେ। ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉଠି ଦେଖିଲେ ଦ୍ରୁପଦ ନାହାନ୍ତି, ଅର୍ଜୁନ ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରି ନେଇଯାଉଛନ୍ତି। ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଘରେ ରୋଦନ କଲେ, କେହି କେହି ମନକୁ ବୁଝେଇ ଶାନ୍ତ ହେଲେ।

ଅର୍ଜୁନ ଯାଇ ଭୀମ୍ମ, ବିଦୁର ଓ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିଙ୍କୁ ଏକାଠି କଲେ। "ମୁଁ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରି ନେଇଆସିଛି," ଅର୍ଜୁନ କହିଲେ, "ଆମେ ସମସ୍ତେ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ତାଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିଦେବା।"

ସେପଟେ କର୍ଣ୍ଣ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ, ଦୁଃଶାସନ ଓ ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନେ ଆଖଡ଼ାଶାଳରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଓ ନୃପତି ଦ୍ରୁପଦ ବନ୍ଧା ହେଇଥିବା ଦେଖିଲେ। ସେ ମଥାନତ କରି ବସିଥିଲେ। ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଧାଇଁଯାଇ ତାଙ୍କ କେଶ ଭିଡ଼ି ତାଙ୍କୁ ମାଡ଼ ମାରି ଅନେକ ଶାସ୍ତି ଦେଲେ। ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ମୂର୍ଖ ଦୁର୍ଭୋର ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ସାତଦେଣ୍ଡି କଲା। ସମସ୍ତେ ମିଶି ତାଙ୍କ ଦୁଇ ବାହାକୁ ପଛକୁ ବାନ୍ଧି ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଘାତିଆ ବିଧା ଗୋଇଠା ମାରିଲେ। ଦ୍ରୁପଦ "ଅର୍ଜୁନ ରକ୍ଷା କର" କହି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ। ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଶବ୍ଦରେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା। ସେ ଦେଖିଲେ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କର କେଶବାସ ଅସମ୍ଭାଳ। ସେ କହିଲେ, "ରହ ରହ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର, ସେ ମୋର ମିତ୍ର ଦ୍ରୁପଦେଶ୍ୱର।" ସେ ପଲଙ୍କରେ ଥାଇ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲେ, "ହା ହା ମିତ୍ର" କହି ତାଙ୍କୁ କୋଳାଗ୍ରତ କଲେ।

"ତୁ ମୋର ମିତ୍ର, ମୋର ପଞ୍ଚଭୂତ ଆତ୍ମା, ଅଜାଣତରେ ଅପଗଣ୍ଡଣା ପାଇଲୁ।" ଦ୍ରୋଣ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ନୂଆ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିବାକୁ ଦେଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଯିବାକୁ କହିଲେ।

ଦ୍ରୋଣ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ପରେ ସେ ବିକଳରେ ପଳାଇ ଯାଇ ହେମବତ୍ତ ପର୍ବତ ତଳେ ଯେଉଁଠି କାଶୀନଦୀ ବହୁଛି ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲେ। ଲଜ୍ଜାରେ ସେ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଲେ ନାହିଁ, ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ କେମିତି ଯାଇ ଅମାତ୍ୟପାତ୍ରଙ୍କ ମୁହଁ ଚାହିଁବେ- ସେ ଭାଳି ହେଲେ। ଦ୍ରୁପଦ ଘୋର ତପସ୍ୟାରେ ବସିଲେ; ରାଗ, ମୋହ, ହିଂସା ପରିତ୍ୟାଗ କରି ତପୋଧନ ଅର୍ଜନ କରିବାରେ ମନ ଦେଲେ। ସେ ପଞ୍ଚଭୂତ ନିମାଲିତ କରି ରୁଦ୍ରଦେବଙ୍କୁ ଅଜପା ମନ୍ତ୍ର ଲୟକରି ଜପ କଲେ।

(କ୍ରମଶଃ)

ଗଳ୍ପାଂଶ

ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପାଠରେ ମନ ଲାଗିଲାନି। ପ୍ରଶାନ୍ତ ସେଥିରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ନାଚ ଓ ଅଭିନୟ ଶିଖିଲା। ଟିଭିରେ ବାହାରିଲା। ଇଚ୍ଛା କଲା ସିନେ ପରଦାରେ ନିଜର ମୁହଁ ଦେଖିବାକୁ। ତହିଁରେ ମଧ୍ୟ ସଫଳ ହେଲା। ତା'ପରେ ଆଉ କିଛି ସ୍ୱପ୍ନ ରହିଗଲା କି? ତାକୁ କୋଉଠି ବି ଶାନ୍ତି ମିଳିଲା ନାହିଁ। କେହି କେହି ତାହାକୁ ଅଶାନ୍ତ କରିଦେଉଥିଲେ କି କେଜାଣି? ଭାବିଲା, ବଞ୍ଚିକି ଆଉ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ।

କଥା ଅଙ୍କୁର

୧୧୩

ଦ୍ୱିତୀୟ ଜୀବନ

ସମ୍ବେଦନା ମିଶ୍ର

ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପାଠରେ ମନ ଲାଗିଲାନି। ପ୍ରଶାନ୍ତ ସେଥିରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ନାଚ ଓ ଅଭିନୟ ଶିଖିଲା। ଟିଭିରେ ବାହାରିଲା। ଇଚ୍ଛା କଲା ସିନେ ପରଦାରେ ନିଜର ମୁହଁ ଦେଖିବାକୁ। ତହିଁରେ ମଧ୍ୟ ସଫଳ ହେଲା। ତା'ପରେ ଆଉ କିଛି ସ୍ୱପ୍ନ ରହିଗଲା କି? ତାକୁ କୋଉଠି ବି ଶାନ୍ତି ମିଳିଲା ନାହିଁ। କେହି କେହି ତାହାକୁ ଅଶାନ୍ତ କରିଦେଉଥିଲେ କି କେଜାଣି?

ଭାବିଲା, ବଞ୍ଚିକି ଆଉ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ। ଏ ଦୁନିଆରେ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱାର୍ଥପର। କେତେ କ'ଣ କରି ନ ଥିଲି ମୁଁ କାହା ପାଇଁ? ହେଲେ ମୋତେ କ'ଣ ମିଳିଲା? ସମସ୍ତେ ମୋତେ ହିଁ ଧୋକା ଦେଲେ।

ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇ ହାତରେ ନୁସ୍ ଗ୍ରୁସ୍ ଧରି ନିଜ ରୁମ୍‌ରେ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ପ୍ରଶାନ୍ତ। ନିଜର ଲାପ୍‌ଟପ୍‌ରେ ନିଜ ପାଇଁ ସହଜ ମୃତ୍ୟୁର ପନ୍ଥା କେଉଁଟା ହୋଇପାରିବ ତାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା। ସେ ବେକରେ ରଶି ଲଗାଇବ ନା ହାତର ଶିରା କାଟିବ ନା ବିଷ ପିଇବ ନା ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ନିଦ ବଟିକା ଖାଇବେବ ନା ନିଜେ ଚଳନ୍ତା ଗାଡ଼ିରୁ ଡେଇଁପଡ଼ିବ?

"ସବୁଠୁ ଭଲ ମୁଁ ପଙ୍ଖାରେ ହିଁ ଝୁଲି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବି, ଏଇଟା ସବୁଠାରୁ ସହଜ ଉପାୟ।" ଭାବିଲା ପ୍ରଶାନ୍ତ।

ଖଟ ଉପରେ ଷ୍ଟୁଲ୍‌ଟିଏ ପକାଇ ଗୋଟିଏ ମୋଟା ଦଉଡ଼ି ଯେପରି ତା' ଶରୀରର ଓଜନ ନେଇପାରିବ ସେମିତିକା ଦଉଡ଼ିଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରି ପଙ୍ଖାରେ ବାନ୍ଧି ଗୋଟିଏ ଫାଶୀର ଫାନ୍ଦ ତିଆରି କଲା। ତା'ପରେ ନିଜେ ସେହି ଷ୍ଟୁଲ୍ ଉପରେ ଚଢ଼ିଯାଇ ନିଜ ବେକରେ ସେହି ଦଉଡ଼ିକୁ ଗୁଡ଼ାଇ ମନକୁ ମନ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା- "ଅଲ୍‌ବିଦା ସମସ୍ତଙ୍କୁ। ଆଉ କିଛି ସମୟର ପ୍ରତୀକ୍ଷା। ତା'ପରେ ସବୁକିଛି ଖତମ୍। ମୁଁ ଆଉ ମୋର ସବୁ ଟେନ୍‌ସନ୍। ମୁଁ ଏବେ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ଦୁନିଆକୁ ଯାଉଛି। ସେଇଠି ମୋତେ କିଏ ଧୋକା ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ। ତାରିଆଡ଼େ ଖାଲି ଶାନ୍ତି ଆଉ ଶାନ୍ତି।"

ଠିକ୍ ସେତିକି ସମୟକୁ ପ୍ରଶାନ୍ତର ମୋବାଇଲ୍ ରିଂ ହେଲା। ତାକୁ ଶୁଣି ପ୍ରଶାନ୍ତ- ଯାହାର ବି କଲ୍ ଆସୁଛି ଆସୁଥାଉ। ମୁଁ ଏବେ ଦୁନିଆ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି। ମୋର ଆଉ କାହା ସହିତ କିଛି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ। ଦରକାର ସମୟରେ ତ କାହାର କଲ୍ ଆସିବନି। ଆଉ ଏବେ କ'ଣ ମୁଁ ଆଉ ପଛକୁ ଫେରିପାରିବି। ନା ହବନି। ହେଲେ ଶେଷ ସମୟରେ ଶୁଣିଦିଏ କିଏ କ'ଣ ଚାହୁଛି ମୋ'ଠାରୁ- ଏହା ଭାବି ବେକରୁ ରଶି ଖସାଇ ତଳକୁ ଆସି ମୋବାଇଲ୍ ଦେଖିଲାବେଳକୁ ତା'ର ମା'ଙ୍କ ଫୋନ୍ ଆସିଛି।

ସବୁବେଳେ ତୋର ଏମିତି ଅସମୟରେ ହିଁ ଫୋନ୍ କରିବ, ମୁଁ ଅସୁବିଧାରେ ଅଛି ବୋଲି କେମିତି ଜାଣିଥିଏ କେଜାଣି? ମୋର ଦେହ ଖରାପ ହେଉ କି ସୁଟିଂ ସମୟରେ କିଛି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟୁ, ସବୁକିଛି ଖବର ତା' ପାଖରେ ଆଗ ପହଞ୍ଚିଯାଏ। ଛାଡ଼, ମୁଁ କ'ଣ କାଲିଠାରୁ ଆଉ ତା' ସହିତ କଥା ହୋଇପାରିବି କି? ଆଜି ଶେଷଥର ଶୁଣିଦେଉଛି କ'ଣ କହିବା ପାଇଁ କଲ୍ କରିଛି। ଯିବା ସମୟରେ କାହା ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେବା କଥା ନୁହେଁ।" ଏହା ପରେ ସେ ଫୋନ୍ ଅନ୍ କରି କହିଲା, "ହ୍ୟାଲୋ।"

"କେମିତି ଅଛୁରେ ପ୍ରଶୁ (ପ୍ରଶାନ୍ତର ଡାକ ନାମ)। ତୁଇ ତିନିଦିନ ହେଲାଣି ମୋତେ ଖାଲି ଅଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଉଛି। ମନ ବହୁତ ଅଥୟ ହେଉଛି। ସବୁଠି ଖାଲି ତୋରି ମୁହଁ ଦେଖାଯାଉଛି। ତୁ ଭଲ ଅଛୁ ତ?" ପଚାରିଲେ ପ୍ରଶାନ୍ତର ମା'।

- "ହଁ, ମୁଁ ଠିକ୍ ଅଛି। ମୋର କ'ଣ ହେଉଛି? ତୁ ଖାଲି ଅଯଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛୁ ସବୁବେଳେ। ମୁଁ କ'ଣ ଆଜିଯାଏଁ ତୋତେ କେବେ କିଛି ଲୁଚାଇ ରଖିଛି କି?"

- "ହେଲେ ତୁ କ'ଣ ପାଇଁ ଫୋନ୍ ରିସିଭ୍ କରୁ ନ ଥିଲୁ? ମୁଁ କେତେଥର କଲ୍ କରୁଛି ପ୍ରତିଦିନ। ତୁ ଗୋଟିଏ ଥର ବି କଲ୍‌ବ୍ୟାକ୍ କଲୁନି। ବହୁତ ମେସେଜ ବି ପଠାଇଥିଲି, ହେଲେ ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବି କଲ୍ କରୁନୁ। କ'ଣ ଏତେ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯାଉଛୁ ଯେ ଆମକୁ ବି ଭୁଲିଯାଉଛୁ?"

- "ତୋର କ'ଣ ଦରକାର ଅଛି ଏବେ କହୁନୁ। ଫାଲତୁ କଥା ସବୁ କହି ଟାଇମ୍ ୱେଷ୍ଟ୍ କାହିଁକି କରୁଛୁ? ମୋର ବହୁତ ଜରୁରୀ କାମ ବାକି ଅଛି।"

- "ମୁଁ ବି ତୋତେ ଜରୁରୀ ଖବର ଦେବା ପାଇଁ ହିଁ କଲ୍ କରୁଥିଲି। ମୁଁ ଏବେ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍ ଭିତରେ ଅଛି।"

- "ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ରେ! ତୁ ସେଠି କ'ଣ କରୁଛୁ?" ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା।

- "ବାପା ଆଜିକୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ହେଲାଣି ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ର ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଛନ୍ତି। ତାଙ୍କୁ ସିଭିୟର କାର୍ଡିଆକ୍ ଆଟାକ୍ ଆସିଥିଲା। ସିଏ ତୋତେ ଟିକିଏ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ବି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଉଛି ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରୁଛନ୍ତି, "ତମେ ପ୍ରଶୁ ସହ କଥା ହେଲଣି। ସିଏ ସୁଟିଂରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିବ। ମୋ କଥା କହି ତାକୁ ଜମାରୁ ଟେନ୍‌ସନ୍ ଦବନି। ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ କଥା ହୋଇ କହିବ ବାପା ତୋତେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ବୋଲି। ସେ ମୋତେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯେମିତି ହେଲେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ ଯେ। ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇସୁଝାଇ ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସୁଛି। ହେଲେ ମୁଁ କେତେ ଦିନ ତାଙ୍କୁ ତୋ ପାଇଁ ମିଛ କହି ଠକିପାରିବି। ପୁଅ ଆମର ବହୁତ ବଡ଼ ସେଲିବ୍ରିଟି ହୋଇଯାଇଛି ତ ଆମ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ପାଇଁ ତା' ପାଖରେ ଆଉ ସମୟ ନାହିଁ। ତୁମେ ସିନା ସବୁବେଳେ ତା'ର ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲ ହେଲେ ତୁମ ପୁଅ ପରା ଜଣେ ବଡ଼ ଅଭିନେତା। ତା' ପାଖରେ ବହୁତ କାମ ଅଛି କରିବା ପାଇଁ ମାତ୍ର ତା'ର କଲ୍ ଉଠାଇବାକୁ ଫୁରୁସତ ନାହିଁ। ଆଜି ଯଦି ବାପାଙ୍କର କିଛି ହେଇଯାଏ ତୁ ଯେତେ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କଲେ ବି ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ଆଉ ଥରେ ଫେରାଇ ଆଣିପାରିବୁ?"

ମା'ଙ୍କ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନ ଥିଲା ପ୍ରଶାନ୍ତ ପାଖରେ। ସତେ ଯେମିତି ତା'ର ମନ ଉପରେ ଆଘାତ ଆଉ ମଲମ ଏକାଠି ଲାଗୁଛି। କ'ଣ ବା କହିବ ସିଏ। ସବୁଥିପାଇଁ ସେ ନିଜେ ହିଁ ଦାୟୀ। ବାସ୍ତବରେ ତା'ର ଜୀବନ ଉପରେ କ'ଣ ବାପା ମା'ଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ। ଯେଉଁମାନେ ତାକୁ ଧୋକା ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ, ଯାହାଫଳରେ ସେ ଚୁନିଆ ଛାଡ଼ିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଉଥିଲା, ସେମାନେ କ'ଣ ତା'ର ଏତେ ନିଜର? ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ଆଜିଯାଏଁ ତା'ର ସବୁ ସୁଖଦୁଃଖକୁ ନିଜର କରି ତାକୁ ଚୁନିଆରେ ସଫଳ ହେବାର ରାସ୍ତା ଦେଖାଇଲେ ସେମାନେ କ'ଣ ପର?

ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଜି ମୁଁ ମରିବାକୁ ଯାଉଥିଲି ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ମୋର ସ୍ଥାନ କେଉଁଠି ରହିଛି ମୁଁ ତ ଜାଣିନି। ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ମୋଠାରୁ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରୁଥିଲେ ବିଭିନ୍ନ ଆଳରେ। ମୁଁ ବି ମୂର୍ଖ ଭଳି ତାଙ୍କର ସବୁ କଥାକୁ ଅତି ସହଜରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି। କେବେହେଲେ ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲିନି କେଉଁଟା ଠିକ୍ ଓ କେଉଁଟା ଭୁଲ୍। ସେଥିପାଇଁ ତ ଆଜି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଧୋକା ଖାଇଲି। ମୋତେ ହିଁ ସତର୍କ ରହିବାର ଥିଲା।

ମୋ ପରେ ସେମାନେ ଆହୁରି ଖୁସିରେ ନିଜର ଜୀବନ କଟାଇବେ। ହେଲେ ମୋର ରୋଗିଣୀ ବାପା ମା' ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ଶୁଣି ବଞ୍ଚିପାରିବେ ତ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କେଉଁ ଦୋଷର ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଯାଉଛି। ଆଜି ସେମାନେ ମୋତେ ଯେମିତି ଧୋକା ଦେଲେ ମୁଁ ବି ଅସମୟରେ ବାପା ମା'ଙ୍କୁ ଧୋକା ହିଁ ଦେବି। ମୁଁ ତ ସତରେ ଗୋଟେ ପରାଜିତ ପଳାତକ ହୋଇଯିବି। ତେଣୁ ମୁଁ ବି ମୋ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବି। ମୋ ପରିବାର, ମୋ ସାଙ୍ଗସାଥୀ, ମୋ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ, ମୋ ଦେଶ, ମୋ ପ୍ରଶଂସକ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ। ସେଲମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇଦେବି ମୁଁ ଗୋଟେ ପରାସ୍ତ ନୁହେଁ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟେ ବିଜୟୀ। ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ଯେମିତି ମୁଁ ସବୁ ପରୀକ୍ଷାରେ ଟପର୍ ହେଉଥିଲି ଏବେ ସେମିତି ମୋର ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାକାର କରିବି ମୋର ଅଭିନୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଆଉ ଜୀବନର ସବୁ ପରୀକ୍ଷାରେ ଆଗରେ ରହିବି। ଜଣେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କୁ ଧୋକା ଦେଇପାରିବି ନାହିଁ। ସବୁଠାରୁ ଆଗରେ ମୋତେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ପୁଅର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତୁଲେଇବାକୁ ହେବ। ବାପା କେବେଠାରୁ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି। ପ୍ରଥମେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବି। ମୋର ଏଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜୀବନର ଆରମ୍ଭ ବାପା ମା'ଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ହିଁ କରିବି। ଅଖଙ୍କ୍ ୟୁ ଗଡ୍, ମୋତେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଠିକ୍ ରାସ୍ତା ଦେଖାଇଥିବାରୁ। ମନରେ ଅପୂର୍ବ ଉତ୍ସାହ ସହ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଞ୍ଜାରୁ ଫାଣ୍ଡୀ ବଉଡ଼ିକୁ ଖୋଲିଦେଇ ନିଜର ବ୍ୟାଗ୍ ପ୍ୟାକ୍ କରି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରିଲା ଏୟାର୍‌ପୋର୍ଟ ଅଭିମୁଖେ।

❑

ଧୀରେ ଧୀରେ ଦଶ ବର୍ଷର ପୁଅ ଲିପୁନ୍ ବୁଝିଯାଉଥିଲା ଯେ ତା' ବାପା ମାଆ କୌଣସି ଗୋଟେ ବଡ଼ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି। ପୁଅ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ନିଜେ କାନ୍ଦିପକାନ୍ତି ସୁମିତ୍ରା।

କ ଥା ଅ ଙ୍କୁ ର

୧୧୫

ଉପରୋକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଆଧାରରେ - ଏହାକୁ ପ୍ରଥମେ, ଶେଷରେ ବା ମଝିରେ କୋଉଠି ବି ରଖି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପରିଣତିର ଗଳ୍ପ ଲେଖାଯାଇପାରେ। ଆପଣ ଯଦି ଭାବୁଛନ୍ତି, ଆପଣ ମଧ୍ୟ ୟା'କୁ ନେଇ ଗୋଟେ ଚମତ୍କାର ଗଳ୍ପ ଲେଖି ପାରିବେ, ତେବେ ଆପଣଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ। ଗଳ୍ପ ୧୦୦୦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିବେଚିତ ଗଳ୍ପଟି 'କଥା' ନଭେମ୍ବର ୨୦୨୦ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯିବ।

ଗଳ୍ପ ପହଞ୍ଚିବାର ଶେଷ ତାରିଖ: ୧୫.୧୦.୨୦୨୦

ଆମ ଠିକଣା:

କଥା ଅଙ୍କୁର - ୧୧୫, ସଂପାଦକ: କଥା, ସମ୍ବାଦ ଭବନ
ବି-୨୭, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୦

'କଥା'ର ନିୟମାବଳୀ

◆ 'କଥା' ପତ୍ରିକାକୁ ଗଳ୍ପ ପଠାଇବା ସମୟରେ ନିଜର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖାତା ଠିକଣା ସହିତ ମୋବାଇଲ୍ ନମ୍ବର ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ।

◆ 'କଥା' ଏକ ଗଳ୍ପ ପତ୍ରିକା। ଏଥିରେ ଉପନ୍ୟାସ, ଫିଚର୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ମାତ୍ର କବିତା ପ୍ରକାଶ ପାଏ ନାହିଁ।

◆ ଏହା ଏକ ମାସିକ ପତ୍ରିକା। ବର୍ଷରେ ଏହାର ଦୁଇଟି ବିଶେଷାଙ୍କ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ। ଥରେ ଜାନୁୱାରୀରେ, ଆଉଥରେ ବଇହାରାରେ। ପ୍ରୟୋଜନ ପଡ଼ିଲେ ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ କିଛିସ୍ଥଳେ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରେ।

◆ 'କଥା' ତରୁଣ ନୂଆ ଲେଖକଲେଖିକାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେବ। ତେବେ କେବଳ ବୟସ ନୁହେଁ, ଲେଖାର ନୂଆପଣ ହିଁ ହେବ ଯୋଗ୍ୟତାର ମାପକାଠି। ଯେଉଁ ଗଳ୍ପରେ କିଛି ନୂଆପଣ ନାହିଁ, ତାହା ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ନାହିଁ।

◆ ଲେଖକଲେଖିକାମାନେ 'କଥା'ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ହାତଲେଖା ବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ପଠେଇବେ। ଲେଖାଟି ପଠେଇ ଅନ୍ତତଃ ତିନିମାସ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଦରକାର। 'କଥା'କୁ ପଠାଉଥିବା ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଫେରସ୍ତ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ। ଲେଖକଲେଖିକାମାନେ ନିଜ ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ନକଲଟିଏ ନିଜ ପାଖେ ରଖିବା ଉଚିତ।

◆ ଫୋନ୍ ଯୋଗେ କୌଣସି ଲେଖା ସଂପର୍କରେ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଉତ୍ତର ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ଏଥିପାଇଁ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ ତାହାର ଉତ୍ତର ମିଳିବ।

◆ 'କଥା'ରେ ଗଳ୍ପ ଭିନ୍ନ ଗାଳ୍ପିକ, ସମ୍ପାଦକୀ ଓ ସମ-ସମସାମୟିକ ବିଷୟ ସଂପର୍କୀୟ ଫିଚରମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ। ଲେଖକଲେଖିକାମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ଫଟୋ ସହ ସେଭଳି ଫିଚର୍ ପଠାଇପାରିବେ।

◆ 'କଥା'ରେ ଅନୁବାଦ ଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ। ତେବେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମସାମୟିକ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯିବ।

◆ 'କଥା'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ସବୁ ଲେଖା ପାଇଁ ପାରିତୋଷିକ ଦିଆଯାଏ। ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇବାର ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଲେଖକଲେଖିକାଙ୍କ ପାଖେ ପହଞ୍ଚିବ।

◆ ଏ ସଂପର୍କରେ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ମୋବାଇଲ୍ ନଂ. ୯୮୬୧୩୬୮୦୫୯ ଯୋଗେ (ସକାଳ ୧୦ଟାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ଟା ମଧ୍ୟରେ) ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ।

◆ 'କଥା' ପାଇଁ ପଠାଉଥିବା ଲେଖା, କବିତାକୁ ବା ସି.ଡି.ଗୁଡ଼ିକ ପଠେଇବା କେବଳ ଲଫାପା ଉପରେ ଏହି ଠିକଣା ଲେଖିବେ: ସମ୍ପାଦକ: କଥା, ସମ୍ବାଦ ଭବନ, ଦ୍ୱିତୀୟ ମହଲା, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୧୦। ଇ-ମେଲ୍‌ରେ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିବା ଲେଖକ କିମ୍ବା ପାଠକପାଠିକା katha@easternmedia.in ଯୋଗେ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବେ।

◆ 'କଥା' ମିନି ଗଳ୍ପକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବ। ଜଣେ ଲେଖକଙ୍କର ଏକାଧିକ ମିନିଗଳ୍ପ ଗୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାରେ ବାଧା ନାହିଁ।

◆ 'କଥା'ର ନୂଆ ଓ ପୁରୁଣା ଗ୍ରାହକମାନେ ପତ୍ରିକା ପାଇବା ନ ପାଇବା ନେଇ ପ୍ରସାର ନିର୍ବାହୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରିୟଦର୍ଶୀ ମହାନ୍ତି, ମୋବାଇଲ୍ ନଂ. ୯୪୩୭୦୯୭୫୦୦ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରିପାରିବେ।

◆ 'କଥା'ରେ କେଉଁ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ନା ନ ପାଇବ ସେ ସଂପର୍କରେ ସଂପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ।

ମୁଁ 'କଥା' ପତ୍ରିକାର ବାର୍ଷିକ ଗ୍ରାହକ ହେବାକୁ ଚାହେଁ।

ବାର୍ଷିକ ଗ୍ରାହକ କୁପନ୍
ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ନବଜାଗରଣ
କଥା

ମୋତେ ଆସନ୍ତା.....ମାସ ଠାରୁ ବର୍ଷକ ପାଇଁ
ଗ୍ରାହକ ସେବା ଯୋଗାଇ ମାସକୁ ମାସ ଏହି ଠିକଣାରେ 'କଥା' ପଠାନ୍ତୁ।

ଠିକଣା (ଯେଉଁ ଠିକଣାରେ ପତ୍ରିକା ପହଞ୍ଚିବା ଆପଣ ଚାହୁଁଛନ୍ତି)
ଶ୍ରୀମତୀ/ଶ୍ରୀ.....
ଜିଲ୍ଲା.....ପିନ୍‌କୋଡ୍.....
ମୋବାଇଲ୍ ନମ୍ବର.....ଇ-ମେଲ୍ (ଯଦି ଥାଏ).....
ମୁଁ ଏଥିସହ ୩୦୦ ଟଙ୍କା ପଠାଉଛି। (ମନି ଅର୍ଡର/NEFT EASTERN MEDIA LTD. ନାମରେ କଟାଯିବ)
ଚେକ୍ ନମ୍ବର.....ତାରିଖ.....
ବ୍ୟାଙ୍କ୍.....ସ୍ଥାନ.....
ତାରିଖ.....ଦସ୍ତଖତ.....

ଏହି କୁପନ୍‌ଟିକୁ କାଟି ଲଫାପା ଭିତରେ ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତୁ।
ପ୍ରସାର ପରିଚାଳକ: କଥା, ସମ୍ବାଦ ଭବନ, ବି-୨୬, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୧୦
ଫୋନ୍: ୦୬୭୪-୨୫୪୮୯୦୨/୨୫୪୮୯୦୩/୨୫୪୮୯୦୪, ମୋବାଇଲ୍: ୯୪୩୭୦୯୭୫୦୦

ସିଧାସଳଖ ଯେକୌଣସି ଜାତୀୟକରଣ ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରୁ ନିମ୍ନ ଆକାଉଣ୍ଟରେ NEFT କରିଆରେ ୩୦୦ ଟଙ୍କା ବାର୍ଷିକ ଦେୟ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବେ କିମ୍ବା EMO ମଧ୍ୟ କରି ପାରିବେ
SBI Commercial Branch, Bhubaneswar, IFSC CODE: SBIN 0006657
In favour of EASTERN MEDIA LTD. Account No. 34858928349
ଦେୟ ଦାଖଲ ରସିଦ୍‌ର ଫଟୋକପି (ଜେରକ୍ସ) ଓ ଏହି କୁପନ୍‌ଟିକୁ ପୂରଣ କରି ଆମ ନିକଟକୁ ଉପର ଠିକଣାରେ ପଠାନ୍ତୁ
ଏବଂ ନିଜ ନାମ ଓ ଠିକଣା ୯୪୩୭୦୯୭୫୦୦ ନମ୍ବରକୁ ଏସ୍.ଏମ୍.ଏସ୍. କରିଦିଅନ୍ତୁ।

ଲେଖକଙ୍କ ଠିକଣା

ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ମିଶ୍ର
ଦିବ୍ୟକୃପା, ଘର ନମ୍ବର- ଭି.ଏମ୍- ୫,
ବୀରସୁରେନ୍ଦ୍ରସାଏ ନଗର,
ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୦୭
ମୋ: ୯୯୩୮୧୭୦୪୦୮

ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟ
ଆଲାମ୍ ଚାନ୍ଦ ବଜାର, କଟକ- ୭୫୩୦୦୨
ମୋ: ୯୯୩୭୦୮୭୮୭୮
devdaschhotray@gmail.com

ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି
ଗ୍ରାସ୍ ପ୍ୟାଲେସ୍ ଲେନ୍, ବାବାମବାଡ଼ି, କଟକ- ୭୫୩୦୧୨
ଫୋନ୍: ୦୬୭୧-୨୩୨୮୭୭୨

ସୁକାନ୍ତ ସାହୁ
ରାମନଗର ପଡ଼ା, ଭବାନୀପାଟଣା, କଳାହାଣ୍ଡି- ୭୬୬୦୦୧
ମୋ: ୯୪୩୭୭୦୦୦୩୭
sukantsahu.72@gmail.com

ନେତାଜୀ ଅଭିନନ୍ଦନ
ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ପ୍ରଫେସର, ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଅଫ୍ ପଲିଟିକାଲ୍ ସାଇନ୍ସ,
ସ୍କୁଲ୍ ଅଫ୍ ସୋସିଆଲ୍ ସାଇନ୍ସେସ୍,
ରେଭେନ୍ସା ୟୁନିଭରସିଟି, କଟକ- ୭୫୩୦୦୩
ମୋ: ୯୦୪୦୦୦୩୧୨୩
netajeeabhinandan@gmail.com

କେଶବ ଦାସ
ପ୍ରଫେସର, ଗୁଜରାଟ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ଡେଭେଲପ୍‌ମେଣ୍ଟ ରିସର୍ଚ୍ଚ,
ଗୋତା, ଅହମଦାବାଦ, ଗୁଜରାଟ- ୩୮୦୦୬୦
ମୋ: ୯୪୨୭୫୨୭୮୮୪
keshabdas@gmail.com

ନରେନ୍ଦ୍ର ସେଠୀ
ଭାବା ପରମାଣୁ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର,
ପରିବେଶ ନିରୀକ୍ଷଣ ପରୀକ୍ଷାଗାର,
ଯାଦୁଗୁଡ଼ା, ପଶ୍ଚିମ ସିଂଭୂମି, ଝାରଖଣ୍ଡ- ୮୩୨୧୦୨
ମୋ: ୭୦୦୪୦୬୮ ୧୧୦
sethybarc@gmail.com

କୁମୁଦରଂଜନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ
ଲାବଣ୍ୟ ନିବାସ, ଶୁଭଶ୍ରୀ ବିହାର,
ଅଇଁଠାପାଲି, ସମ୍ବଲପୁର- ୭୬୮୦୦୪
ମୋ: ୯୪୩୭୨୧୯୦୧୪
krpanigrahi5@gmail.com

ଦେବଦତ୍ତ ପତି
ବନ୍ଧାଲୋ, ମଞ୍ଜୁରୀ ରୋଡ୍
ଭଦ୍ରକ- ୭୫୬୧୨୧
ମୋ: ୯୬୬୮ ୬୭୪୫୦୭
devu3119@gmail.com

ସ୍ମିତପ୍ରଜ୍ଞା ପାଣିଗ୍ରାହୀ
ଫେଜ୍-୧, ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ କଲୋନି,
ଚାରବାଟିଆ, କଟକ- ୭୫୪୦୨୮
ମୋ: ୮୭୬୩୬୪୨୩୭୫
sthitaprajnya14@gmail.com

ମୀନାକ୍ଷି ପାଢ଼ି
୨୦୩, ନୀଳପଦ୍ମ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟସ୍, ଶାନ୍ତି ନଗର,
ଝାରପଡ଼ା ରୋଡ୍, ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୦୬
ମୋ: ୯୪୩୮୫୦୭୭୦୫
padhi.bibhu@gmail.com

ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମହାପାତ୍ର
ଜଦି ସମ୍ରାଟ ପଲ୍ଲୀ, ସେକ୍ଟର- ୫,
ରାଉରକେଲା- ୭୬୯୦୦୨
ମୋ: ୯୪୩୮ ୨୪୫୩୭୬
arttatrana1961@gmail.com

ଜ୍ୟୋତିରଂଜନ
'ଲେଉଟାଣି' ଗୋକର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱରପଡ଼ା,
ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର- ୭୬୭୦୧୭
ମୋ: ୯୪୩୮ ୧୨୧୭୪୭
jyotiranjan.bahidar@gmail.com

ସଂଜୟ ଭଟ୍ଟ
ଏଚ୍.ଆଇ.ଜି- ୧୨୫, ଲୁମ୍ବିନୀ ବିହାର,
ବୁଦ୍ଧ ଜୟନ୍ତୀ ପାର୍କ ନିକଟ, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରପୁର,
ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୨୩
ମୋ: ୯୪୩୭୯୩୬୫୮୧

ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରଶାନ୍ତ
ଡି.ଏସ୍. ମ୍ୟାଜ୍ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ, ଫ୍ଲାଟ୍- ୦୨୩, ବ୍ଲକ୍- ସି,
ସିଗ୍‌ମା ଜେଣ୍ଟ୍, ଗୋଲାହଳି ରୋଡ୍, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ସିଟି,
ଫେଜ୍-୧, ବେଙ୍ଗାଲୁରୁ- ୫୬୦୧୦୦
ମୋ: ୮୭୭୭୩୯୮ ୯୫୯
supriya.prasanta@gmail.com

ସମ୍ବେଦନା ମିଶ୍ର
ଘର ନଂ- ୧୩, ପ୍ଲଟ୍ ନଂ-୬୧୨,
ପ୍ରଜାପତି ରିସର୍ଟ, ବେହେରା ସାହି,
ନୂଆପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର- ୭୫୧୦୧୨
ମୋ: ୯୯୩୭୭୨୩୫୭୯
sambedanamishra@gmail.com

ପ୍ରତାପ ନାୟକ
ବଛପଡ଼ା, ମଦନପୁର,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା- ୭୫୪୨୪୬
ମୋ: ୮୯୧୭୩୭୦୨୨୭
writerpradipnayak@gmail.com

ଅଶୋକ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ
ପଟ୍ଟନାୟକ କଲୋନି, ଗାଦଗୁଡ଼ା,
ନବରଙ୍ଗପୁର- ୭୬୪୦୭୮
ମୋ: ୭୯୭୮ ୬୦୯୧୪୨
akpatnaik1955@gmail.com

ଆୟୁର୍ବେଦ

ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବିହୀନ ଚିକିତ୍ସା

ଏହାର ସୁଯୋଗ ନିଅନ୍ତୁ

ଡାକ୍ତର ଦୀନବନ୍ଧୁ ମହାରଣା

dr.dinabandhumoharana

ବି.ଏ.ଏମ.ଏସ. (ଉତ୍କଳ), ପି.ଜି. (ତିରୁପତି), ଡି.ଲିଟ୍ (ଆୟୁର୍ବେଦ)

ଡାକ୍ତର ମିନତି ମହାରଣା

ବି.ଏ.ଏମ.ଏସ. (ଉତ୍କଳ), ପି.ଜି.,
ତିରୁପତି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
(ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ)

ଡାକ୍ତର ଦିବ୍ୟଜ୍ୟୋତି ମହାରଣା

ବି.ଏ.ଏମ.ଏସ., ଏମ୍.ଡି. (ପଞ୍ଚକର୍ମ),
ରାଜୀବଗାନ୍ଧୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
(ବାଙ୍ଗାଲୋର)

ଡାକ୍ତର ଶୁଭ୍ରଜ୍ୟୋତି ମହାରଣା

ବି.ଏ.ଏମ.ଏସ. ଅନର୍ସ,
ରାଜୀବଗାନ୍ଧୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
(ବାଙ୍ଗାଲୋର)

ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗ ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ଠିକଣା :

ଓଡ଼ିଶା ଆୟୁର୍ବେଦ ସେବା ସଦନ, ରୁମ୍ ନଂ-୧୧୧, ଉପର ମହଲା,
ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟି ମାର୍କେଟ୍, ଓଏମ୍‌ପି ଛକ, କଟକ-୭୫୩୦୦୩
ମୋବାଇଲ୍ ନଂ. : ୯୪୩୭୦୪୩୧୦୩ / ୮୪୫୬୯୨୪୬୯୯

ବି.ଦ୍ର. : ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଉପର ଲିଖିତ ଫୋନରେ ଯୋଗାଯୋଗ କରି ଆସିପାରିବେ ।

ଏବର ଦୂରତ୍ୱ
ଆଗାମୀ କାଲିର ଏକ
ସନ୍ନିହିତ ତଥା ନିରୁପଦ୍ରବ
ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଆଡ଼କୁ
ବାଟ କଢେଇ ନେବ...

ମା'ମସଲା

ମା'ସ୍ନେହ ପରି ଖାଣ୍ଟି

ସାମାଜିକ ଦୂରତ୍ୱ ରଖନ୍ତୁ
ଓ
କରୋନା କବଳରୁ
ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରୁହନ୍ତୁ

ସ୍ୱାଦ ଓ ଶୁଦ୍ଧରେ ଭରପୁର,ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ଓ ସୁସ୍ଥ ରୁହନ୍ତୁ

Contact for Business Inquary :
ANNAPURNA AGRI-INNOVATION PVT. LTD., BBSR/, Ph.-8280336277,7504508080,7682842271

Thank You

Expressing our gratitude to those serving on the frontlines of this pandemic; to **Doctors, Nurses, Physicians, Cafeteria Workers, Respiratory therapists, Housekeeping Staff, Police, Health Workers and District Administrative Staff,** who are the heart and soul of the war against COVID-19, who serve the community and keep it safe while putting themselves at risk.

DEMPO

GOA CARBON LIMITED

GCL

(ISO 9001-2015 & ISO 14001-2015 CERTIFIED)

Manufacturer of Calcined Petroleum Coke
Serving the needs of the Aluminium, Steel, Casting, Foundry, Titanium Dioxide and Cathode protection industries

Registered Office :
Dempo House, Campal
Panjaji, Goa 403001

Paradeep Works :
Udayabata, Paradeepgarh PO
Paradeep, Jagatsinghpur, Orissa 754142